CONFESSARIUS
MONIALIUM
Cum noviſſimis Additionibus.

CONFESSARIUS MONIALIUM

Commoda, Brevi, & Practica Methodo Instructus

Circa earum Obligationes, Privilegia, & cætera ferè omnia ad hanc Materiam spectantia.

A P. D.

CAJETANO DE ALEXANDRIS
Clerico Regulari Sacræ Theologiæ Professore.

EDITIO QUINTA

Pluribus in locis locupletata.

VENETIIS,
Ex Typographia Balleoniana.
M. DCCXLII.
Superiorum Permissu, ac Privilegiis.

LECTORI.

Iraris, quod argumento a tot eruditiſſimis Scriptoribus illuſtrato ego quoque auſim tenuem calamum admovere? Unam excipe audaciæ meæ excuſationem. Qui operis novitate placere non potui, ſtudui brevitate juvare; levabit ſane prolixæ inquiſitionis laborem coacta in anguſtum materia. Huc ego ſpectavi. Conatum approba, ſi rem non potes. Fruere opere, ſi placet, & quæ placere non poſſunt, excuſa.

INDEX

Capitum, & Paragraphorum.

CAPUT PRIMUM.

De Monialium obligationibus ratione ſtatus.

CAPUT II.

De Puellarum receptione ad habitum.

CAPUT III.

CAPUT IV.

De Voti Paupertatis obligatione.

§. III.

CAPUT V.

CAPUT VI.

De Monialium subjectione erga Superiores ex vi voti Obedientiæ.

CAPUT VII.

De Monialium obligatione quoad Clausuram.

CAPUT VIII.

De præcipuis Monialium obligationibus.

CAPUT IX.

De obligationibus Monialium quoad electionem Abbatissæ.

§. III.

CAPUT X.

CAPUT XI.

De particularium Monialium obligationibus, & privilegiis.

D. ANTONIUS MARIA CORREALE
Congregationis Clericorum Regularium Præpositus Generalis.

HOc Opus inscriptum *Confessarius Monialium* à P. D. Cajetano de Alexandris nostræ Congregationis Theologo compositum, & juxta assertionem Patrum, quibus id commisimus, approbatum, ut Typis mandetur, quoad Nos spectat, facultatem concedimus. In quorum fidem præsentes literas manu propria subscripsimus, & solito nostro Sigillo firmavimus.

Dat. Romæ die 24. Septembr. 1712.

D. Antonius Maria Correale Præpositus Generalis Clericorum Regularium.

D. Joseph Maria Aliprandi Secr.

NOI RIFORMATORI
dello Studio di Padova.

AVendo veduto per la Fede di revisione, ed approvazione del P. Fr. Tommaso Maria Gennari Inquisitore nel Libro intitolato: *Confessarius Monialium, &c.* instructus à P. Cajetano de Alexandris Clerico Regulari, non v'esser cos'alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per attestato del Segretario nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo licenza, che possi esser stampato, osservando gl'Ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. 18. Settembre 1712.

(Gerolamo Venier Kav. Proc. Rif.
(
(Gio: Francesco Morosini Kav. Rif.

Agostino Gadaldini. Segr.

CON-

CONFESSARIUS MONIALIUM.

CAPUT PRIMUM.

De Monialium obligationibus.

§. I.

De obligatione Monialium tendendi ad perfectionem ratione status.

Irgines contemplativam, & cœnobiticam vitam profitentes, variis in primitiva Ecclesia fuerunt nominibus nuncupatæ, & quidem omnibus sanctitatem præseferentibus. Sacerdotes illas appellavit Basilius, Deo Sacratas Fulgentius, & velatas Christi Sponsas Optatus. Hoc nostro ævo intitulantur moniales a Græco nomine Μόνιος, quod *solitudinem captantes* significat. Hæc tam speciosa, & plena Religionis vocabula enunciant, quales exprimi debeant a Sacris Virginibus mores; unde merito, Tractatum hunc ab obligatione, qua tendere ad perfectionem tenentur, exordimur. Igitur

Quær. 1. Utrum moniales teneantur ex vi suæ professionis tendere ad perfectionem.

Resp. Affirmative; quia hæc est obligatio sui status, & in quo differunt a laicis. Nam statui laicorum solum dicitur a Christo Matthæi 19. *Serva mandata*. Statui vero Religiosorum, qui insinuatur illis verbis, *Si vis perfectus esse*, ulterius dicitur, *Vade, & vende quæ habes, & da pauperibus, & veni, & sequere me*; per quod denotantur consilia, & per consequens perfectionis sequela. Non tenentur tamen tendere ad perfectionem per omnia opera consiliorum, aut supererogationis, sed per illa tantum, quæ sunt secundum regulam, & observantias sui Ordinis, quia non se obligaverunt nisi ad illam perfectionem, quæ mediis Institutis suæ Religionis comparari potest. Neque tenentur esse perfectæ in facto esse; quia status Religionis non est status perfectionis acquisitæ, sed acquirendæ. Unde neque tenentur ex vi hujus obligationis domitas, seu superatas habere omnes suas passiones inordinatas; sed sufficit, ut ad eas vincendas, quantum potuerint, conentur.

Quær. 2. An prædicta obligatio tendendi ad perfectionem sit sub mortali.

Resp. Affirmative; quia est de re gravissima, quam noverunt, & in qua consistit substantia status Religiosi. Ita Corduba, & Rodriquez *t.* 1. *qq. Regul. q.* 48. *art.* 1. Non esse tamen obligationem distinctam ab obligatione servandi vota, & observantias Regulares, probabilius est, ut notat Sanchez *in Decal. lib.* 6. *c.* 5. *n.* 5. Quia culpæ, & præcepta nisi ex evidentissimis rationibus sunt multiplicanda; cumque versemur in materia odiosa, quod minimum est, sequendum.

Quær.

Quær. 3. Quando contra hoc præceptum peccent moniales.

Resp. Peccare contra hoc præceptum, quando transgrediuntur regulam, etiam si ad venialem tantum, vel ad nullam culpam obligaret, eo fine, ut impediant perfectionem; aut quando firmiter statuunt apud se, nullo modo curare de perfectione sui status, quia hoc est directe contra id, quod promiserunt. Valentia, Vasquez & alii. Item quando intervenit contemptus consiliorum, quibus pervenitur ad perfectionem. Cajetan. 2. 2. *q.* 86. *art.* 9. Talis autem contemptus nunc intervenit, quando monialis refugit subjici consiliis divinis, ut a Deo traditis; vel quando parvi æstimat opera ipsa consiliorum; ita ut illa secundum se vilipendat. Quare si monialis spiritualem profectum, & divina consilia, ut a Deo tradita, reveretur, & tantum de illis non curat, quia non tenetur ad illa, nec sunt necessaria ad salutem, non peccat mortaliter. Sanch. *loc. cit. n.* 9. ubi subdit, venialiter tamen peccare, quia aliqualis contemptus est omittere intentionem, & executionem mediorum conducentium ad profectum spiritualem.

§. II.

De obligatione monialium ratione Regulæ.

Quær. 1. AN, & quo genere obligationis teneantur moniales servare regulam, seu Constitutiones, & statuta suis Ordinis.

Resp. Teneri equidem; quia regula, & Constitutiones participant rationem legis, cui

cui se subjecerunt per promissionem factam in professione. Qua autem obligatione teneantur, an scilicet ad culpam, vel ad pœnam tantum, vel ad utranque, ex ipsis regulis metiendum est. Advertendum tamen, quod si regulæ, seu Constitutionum transgressio fiat ex contemptu formali, semper est peccatum mortale, ut diximus supra de obligatione tendendi ad perfectionem, quia est peccatum inobedientiæ formalis; & hoc verum est, etiam si regulæ non obligent ad ullum peccatum, vel ad veniale tantum, quia licet materia sit levis, contemptus tamen est gravis, & formalis. Ita Navar. Cord. Valent. & Barthol. a S, Fausto *in Thesauro Religios. lib. 6. q. 157.* Quod si transgressio regulæ, ad nullam culpam obligantis, oriatur ex nimia cupiditate erga aliquid, & non ex alio malo fine, est peccatum veniale; quia dato, quod a regula non esset prohibita illa actio, esset tamen culpa ex libidine, id est ex nimia cupiditate; ergo a fortiori venialis erit, dum a regula est prohibita. Ita D. Thom. 2. 2. *q. 186. art. 6. ad* 1.

Quær. 2. An monialis, quæ passim ex consuetudine violat regulam, quæ non obligat ad culpam, peccet mortaliter ex contemptu.

Resp. Negative, quia contemptus inclusus in illa consuetudine non est formalis, sed interpretativus; nam formalis contemptus in solo actu interiori voluntatis perficitur, ac proinde ob solam externi operis multiplicationem induci nequit. Bene verum est, quod consuetudo supradicta disponit ad contemptum formalem, sicuti venialia peccata sæpe reiterata disponunt ad mortale. Ita D. Thom. *loc. citat. ad* 3. Quare monialis tenetur sub mortali eam consuetudinem tolle-

re,

re, quotiescunque advertit per illam exponi periculo labendi in contemptum formalem, vel votorum transgressionem, vel etiam præbendi aliis occasionem transgressionis. Sicut, quamvis consuetudo jurandi non possit dici peccatum mortale, at negligentia illam extirpandi, animadverso perjuriorum periculo inde consurgente, est lethalis, Sanch. *in Decal. lib. 6. cap. 4. nu. 21.*

Quær. 3. An quando regula consuetudine laxata est, teneantur moniales in suo pristino rigore eam servare.

Resp. Quod si regula accipiatur prout dicit tria substantialia religionis vota, debet exacte in suo pristino rigore servari, quia tria vota obligant ex jure divino naturali, adversus quod nulla consuetudo prævalere potest. Si vero regula accipiatur quatenus præscribit alia tribus votis adjuncta, inter quæ adnumerandus est modus paupertatis, & obedientiæ, potest consuetudine tolli, quia sicuti cum Superior dispensat in aliqua ex illis legibus, excusatur a culpa non observans, excusabuntur similiter moniales ex consuetudine non servantes aliqua ex præscriptis in regula, cum contra legem eadem sit vis consuetudinis, & dispensationis. S. Thom. 4. *dist.* 38. *q.* 1. *art.* 3. *quæst.* 1. *ad* 5. & ibi Cajetan. Turrecrem. Palac. aliique plurimi relati a Sanchez *lib.* 6. *cap.* 2. *n.* 26.

Quær. 4. An saltem si regula reformetur, & ad pristinum statum restituatur, teneantur illam sic reformatam servare.

Resp. Si moniales tempore professionis limitatam habuerant intentionem, non se amplius obligandi, quam ad illam regulam sic relaxatam, tunc non tenentur reformatam servare, quia actus non obligant ultra intentio-

nem

nem agentium. Ita multi apud Sanch. *loc. cit. n.* 39. Si vero absque illa expressa limitatione professæ sunt, tenentur regulam sic reformatam amplecti; quia sponte sua in Religione profitentes, se ita regulæ, & vitæ Religiosæ subjiciunt, ut paratæ esse debeant, quantum ex se est, ad conservationem ipsius procurandam; quare si bonus Religionis status collapsus sit, tenentur moniales pati, ut instauretur, & per consequens tenentur etiam regulam sic instauratam observare, Sanch. *loc. cit.* aliique plurimi ibi relati. Licet tamen Regulares regulam, quam professi sunt, teneantur observare, & cogendi sint; nihilominus moniales, quæ non ita exacte eam observant, veluti in jejuniis, in comedendo carnes, gestando indusium lineum, recitandis horis matutinis certa hora noctis, sunt tolerandæ, ut in monialibus Sancti Benedicti; & hoc esse juxta mentem Gregorii XIII. asserit Pignatel. *tom.* 8. *consult.* 45. *n.* 25.

CAPUT II.

De Puellarum receptione ad habitum Religionis.

§. I.

De conditionibus requisitis in Puellis recipiendis.

Quær. 1. Quæ conditiones attendi debeant in puellis ad habitum recipiendis.

Resp. Varias præscribi conditiones, tum jure naturali, tum jure Pontificio, tum jure particulari singularum Religionum. Ideo hæc

omnia

omnia attendere debent moniales Deum ſolum, & bonum Religionis præ oculis habentes, omni carnis ſanguiniſque intereſſe poſtpoſito. Solum igitur idoneas quoad tempus, & vires recipiant, conſiderata religionis auſteritate majori, vel minori, attentiſque laboribus, ad quos aſſumuntur puellæ. Si enim aliqua in Converſam recipiatur viribus deſtituta, certum eſt, quod non erit habilis, & ſimiliter ſi ad aſperrimam Capucinarum religionem aſſumatur aliqua delicatula, & debilis, non attenditur in hoc bonum Religionis.

Quær. 2. An amens in aliquo genere, ſed in reliquis ratione utens, poſſit ad probationem, & profeſſionem admitti.

Reſp. Ex Bordon. *variar. reſ. p.* 2. *reſ.* 54. n.25. affirmative; quia cognoſcit quid experiatur, & ad quid ſe obliget, ut ſuppono. Imo ejuſmodi perſonæ potius ſimplices, & leves, quam amentes dicendæ ſunt. Item ſi dementia ſuperveniat Novitiæ jam receptæ, non per hoc tenetur vel Novitiatum denuo incipere, vel phrænesis tempus ſupplere, ſi per octo, vel quindecim tantum dies duraverit, cum tam breve tempus pro nihilo reputetur. Secus vero eſt, ſi in dicta alienatione mentis duret per menſem; nam licet tunc non teneatur novum Novitiatum incipere, cum non cenſeatur eo tempore Novitiatus interruptus, tenetur tamen, tempus illud dementiæ ſupplere, quia qui rationis compos non eſt, diſciplinam Eccleſiaſticam experiri non poteſt. Ita Sanch. & Barboſ. citati a Peyrin. *t.* 2. *q.* 3. §. 2. *n.* 39. contra Bord. *loc. cit. nu.* 27. qui negat debere ſuppleri, & contra Suarez, qui ſuſtinet, novum Novitiatum eſſe incipiendum.

Quær.

Quær. 3. Ad quem spectat probare dementiam in ordine ad expellendam puellam monasterio.

Resp. Ad illum spectare, qui vult illam excludere. Gloss. *in cap. Gonsaldus* 17. *q.* 2. Talis autem dementia probari potest per alias moniales, cum quibus stulta conversata fuit. Rota *vol.* 2. *dec.* 107. *n.* 8. quia vicinis, & cum quibus conversamur, præsumuntur nota facta nostra, *ex c. quosdam* 7. *c. quanto* 8. *de præsumpt.* ubi *n.* 24. dicit, dementiam esse probandam adfuisse tempore professionis, & censetur probata, si constet de amentia ante, & post professionem; quia probatis extremis, præsumitur de mediis, ut de furore argumentantur. Anchar. Ruin. & Curtius junior relati a Bord. *sup. nu.* 35.

Quær. 4. An viduæ, & illicite corruptæ possint ad Religionis habitum admitti.

Resp. Quoad viduas affirmative stando in jure communi, tum ex ipso usu Ecclesiæ, tum ex cap. *Vidua* 20. *quæst.* 1. & cap. *Viduas*, 1. & 3. sed viduam non convenire admittere ad habitum monachalem virginum, declaravit Sacra Congreg. Episcop. apud Gavant. *in Man. Episcop. v. Monialium receptio num.* 7. Quo ad fœminas vero illicite corruptas, maxime si lapsus carnis est publicus, decens est non admitti propter scandalum cæterarum, nisi in specialibus monasteriis mulierum pœnitentium, & nisi forte sint aliquæ circumstantiæ, quæ tale scandalum aut minuant, aut tollant. Suarez *t.* 4. *de relig. tract.* 9. *l.* 1. *cap.* 11. *num.* 2. Lezana *qq. regular. cap.* 25. *num.* 9.

Quær. 5. An Hermaphroditus, si prævalet sexus fœmineus, possit ad religionem admitti.

Resp.

Resp. Cum communi negative, quia id esset in scandalum, & offendiculum multarum, quæ ratio desumpta est *c. Definimus* 18. *q.* 2.

Quær. 6. An debeant attendi aliæ conditiones in puellis recipiendis.

Resp. Affirmative, scilicet, illas debere esse irreprehensibiles, morigeratas, ut decet sponsas Christi. Ab ipsis procul debet esse omnis defectus, qui aliis virginibus nocere possit, tum ratione mali exempli, & scandali, tum ratione periculi inficiendi in reliquis mores, & religiosam observantiam. Unde scandalosæ, petulantes, excommunicatæ, hæreticæ, vel schismaticæ aut flagitiosæ, a domo Dei excluduntur, ut expresse habetur *in c.* 1. *de stat. Relig.* 12. *in* 6. Neque debet admitti contagiosa, morbosa, aut dæmoniaca, vel furiosa, immo si talis reperiatur ante professionem, est expellenda.

Quær. 7. An puella muta, & surda, vel cœca possit ad Religionem admitti.

Resp. Affirmative, dummodo probetur pollere intellectu perfecto, & signis posse consensum exprimere; si enim ad matrimonium carnale est apta, ut probat Sanch. *de matrimon. lib. disp.* 8. *n.* 12. cur non erit ad spirituale, cum nec minor obligationis notitia, nec consensus minor desideretur in matrimonio carnali, quam in spirituali? Ita pluribus adductis Diana *in opere coord. t.* 6. *tr.* 1. *res.* 142. ubi ex Sanch. *in sum. t.* 2. *lib.* 5. *c.* 3. *n.* 2. notat hoc non procedere, si non solum sit muta, & surda, sed etiam cæca, quia muta tantum, & surda, solis signis edoceri potest professionis naturam, quam per nutus percipere non potest, si cæca, neque pariter habere locum, si cæca sit simul, & surda, quamvis non muta, licet hoc non e natura habeat, sed casu, nequis enim

enim verbis edoceri, quia surda; nec nutibus, quia cæca.

Quær. 8. Quid agendum, si recipiatur puella, quæ postea detegatur gravida, & pariat in monasterio.

Resp. Admonendum esse Episcopum, qui, si casus sit occultus, solisque monialibus notus, & timeatur ab expulsione scandalum, vel immineat puellæ a parentibus vitæ periculum; illam intra monasterium detrudet in carcerem, a quo non debet amoveri, nisi prius Sac. Cong. consulta. Interim monialibus prohibendum cum illa colloqui, & Novitiatus annum non currere, rescripsit Episcopo Interamnen. Sac. Cong. *6. Julii* 1593. apud Pignat. *conf. 85. n.* 214.

Quær. 9. An conditiones assignatæ a Sixto V. pro receptione, & professione Novitiorum extendantur ad moniales.

Resp. Negative; ita enim declaravit ipsemet Sixtus V. in secunda Constitutione *Ad Romanum spectat.* Idem dicendum esse de Decretis Clement. VIII. & Urbani VIII. circa receptionem, & institutionem Novitiorum, asserit Lezan. *loc. cit. nu.* 52.

Quær. 10. An puellæ recipi possint ad habitum ante annum duodecimum expletum.

Resp. Negant Rodriq. Nald. Tamburin. *de jure Abbatiss. disput.* 4. *quæst.* 2. *num.* 2. & colligunt ex Trident. *sess.* 25. *de regular. c.* 16. ubi sic habet: *Sancta Synodus statuit, atque decernit, ut, si puella, quæ habitum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit, non ante eum suscipiat, nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quam exploraverit Episcopus &c.* Nihil tamen in hoc decreto Concilium statuere de ætate puellarum recipiendarum ad habitum religionis, docent Sanch.

in decal. lib. 4. c. 18. n. 33. Villalob. Miranda, Sanchez, & alii, præcipue Medina *lib. 4. de continen. controv. 9. c. 4.* qui interfuit Concil. Trident. quando hoc sancitum fuit. Ratio est; quia Concilium solùm decernit de exploratione voluntatis earum, quæ suscipiunt habitum, & profitentur, quod nimirum sit ab Episcopo, vel ejus Vicario exploranda voluntas, si sint majores duodecim annis. Priorem tamen sententiam amplectendam censeo, attenta declaratione Sac. Congr. quam refert Vecchius *in prax. Novit. disp. 2. dub. 6.* & est tenoris sequentis: *Congreg. rescripsit aliquam puellam non debere admitti ante duodecimum annum ad habitum suscipiendum, cujus causa requiritur voluntatis puellæ exploratio. Non est autem voluntas Congreg. neque Concilii, ut ante illam ætatem puellæ admittatur.* Quare puellæ natu minores nullatenus admittendæ sunt, nisi impetrata licentia a Sacr. Congr. super Episcop. & Regul. quæ non nisi raro, ac matura deliberatione illam concedere consuevit, ut advertit Pignatel. *t. 9. cons. 87. nu. 35.* ubi notatur de praxi.

Quær. 11. Quid aliud requiratur ad validam puellarum receptionem.

Resp. Requiri monialium consensum; quia inter monasterium recipiens, & monialem receptam fit contractus reciprocus perpetuo valiturus, si puella profiteatur; qui contractus subsistere non potest, nisi accedente reciproco consensu, quapropter monialium consensus requiritur.

Quær. 12. An debeat concurrere etiam Episcopi licentia, & Prælati, sub cujus gubernio existunt.

Resp. Affirmative; quia receptio est ali-
que

quo modo actus jurisdictionis, quare oportet, ut Prælatis, apud quem est propria jurisdictio, concurrat. Ita Suar. *t.* 4. *de relig. tract.* 9. *lib.* 10. *cap.* 11.

Quær. 13. An Episcopi licentia requiratur etiam pro recipiendis puellis in monasteria Regularibus subjecta.

Resp. Videri quod non, quia concessio hujusmodi licentiæ est actus jurisdictionis, vel saltem superioritatis, ut diximus; Episcopus autem nullam habet superioritatem in monasteria Regularibus subjecta; exceptis casibus a jure, & Pontificiis Constitutionibus expressis: quod autem talem licentiam concedere spectet ad Episcopum, nullibi reperitur expressum. Nihilominus tenendum est, ad Episcopum spectare, quia id pertinet ad monialium clausuram, cujus conservatio Episcopis demandatur per Tridentinum,& ita declaravit Sac. Congr. super Episcop. quam declarationem refert Pignatel. *t.*4. *consult.* 171. *n.*4.

Quær. 14. An renuente Abbatissa possint moniales recipere ad habitum religionis, ejusque probationem, puellam ingressum religionis petentem.

Resp. Posse, dummodo accedat consensus Prælati; colligitur ex Suar. *loc. cit.* quia in actis capitularibus Abbatissa nullam exercet jurisdictionem sibi qua tali propriam, nam jurisdictionis proprie dictæ est incapax; ergo se habet tantum ut monialis talis monasterii; unde fit, quod sicut renuente hac, vel illa moniali, nihilominus valida fieri potest receptio, si interveniat debitus numerus suffragiorum, sic valida etiam erit receptio, quamvis dissentiat Abbatisa.

Quær. 15. An Episcopus, vel Prælatus Regu-

Regularis respectu exemptarum possit invitis monialibus alicujus monasterii aliquam monialem recipere.

Resp. Universaliter loquendo, quod non; & ita docent Abbas *cap. postulantis*, *nu.* 14. *de concess. preben.* & ibi Anton. *nu.* 11. Imola *n.* 15. & 16. ubi asserunt, expediendum ab Episcopo cum Capituli consensu indigere consensu Episcopi, & ultra illum, consensu majoris partis Capituli: & idem ait Abbas dicendum de quocunque Collegio. Verum tamen est, quod si monasterium penuriam monialium haberet, & Conventus monitus assignato sibi termino nollet admittere, in tali casu posset Episcopus, vel Prælatus supplere Conventus consensum; quod probant Dominic. *cap. fin. num.* 5. & ibi Francus in fine *de regul. in* 5. quos refert, & sequitur Sanch. *lib.* 5. *c.* 4. *n.* 71.

Quær. 16. An peccent moniales mortaliter, si absque *justa* causa denegent votum puellæ alias idoneæ ad ingrediendam religionem.

Resp. Contra Sanchez, & Caramuel affirmative; quia lædunt charitatem proximi in re gravi; nam unicuique mandavit Deus de proximo suo; & operantur contra bonum religionis, quia expellunt idoneas. Ita Barth. a S. Fausto, & Miranda cum aliis. Quod a fortiori locum habet in admissione ad professionem, cum ad ipsam puella, dummodo sit idonea, habeat jus acquisitum.

Quær. 17. An puella semel, ac iterum capitulariter exclusa ab admissione ad religionem, coacto iterum Captiulo admitti possit.

Resp. Affirmative ex declaratione Sacræ Congregationis *in Assisien.* 10. *Junii* . . .

apud

apud Nicol. *v. Novitia. n.* 23. & hoc maxime locum habet, si occurrant de novo rationes id suadentes. E contra poterit puella capitulariter admissa, coacto iterum Capitulo, novis causis supervenientibus excludi; contrariorum enim eadem est disciplina quantum ad juris dispositionem, *l. diem* §. *stari*, *ff. de arbitris*, & notat Peregrin. *p.* 2. *constit. c.* 5. §. 11. *&* 12.

Quær. 18. An moniales possint recipere in quocunque numero puellas petentes Religionis ingressum, si alias dotibus requisitis sint præditæ.

Resp. Non posse, si in monasterio extet jam numerus monialium taxatus juxta decretum Concil. Trid. *sess.* 25. *c.* 3. *de regular.* ac Constit. S. Pii V. *Circa Pastoralis*, quibus statuitur, ut receptio monialium non fiat nisi intra numerum monialium, quæ ex reditibus, aut consuetis eleemosynis sustentari commode possint.

Quær. 19. An possit admitti supra numerum puella, quæ secum deferat dotem, ex qua commode valeat sustentari.

Resp. Affirmant Suar. Navar. Lezan. & alii relati a Novar. *Sum. Bull. comment.* 95. *num.* 7. Nam talis dos computari potest inter eleemosynas, aut reditus monasterii, sicque cessat ratio præsentis prohibitionis. Puto nihilominus non esse recedendum a sententia Portel. qui dicit, præfatam puellam non esse recipiendam absque legitima licentia, ob expressam prohibitionem factam.

Quær. 20. An professio puellæ supra numerum admissæ sit irrita.

Resp. Affirmative; juxta dispositionem *cap. unic.* §. *sane de statu Regular. in* 6. Talem tamen irritationem putat Sanchez consueto ordine abrogatam, quod non admittit Castropalaus

Palaus dicens, constare de irritatione, de consuetudine vero abrogante non constare. Notat tamen Lezana *ex declaratione Sac. Congregat. sub die 6. Septembris* 1604. moniales, quæ supra numerum præfixum in quocunque monasterio recipiuntur, in locum morientium monialium non subrogari (nisi in licentia, quæ impetrari debet a Sacra Congregatione, teste Gavant. aliter sit dispositum.) Nec obstare, quin aliæ in locum earundem ex numero constituto demortuarum recipi eodem modo possint, quo in unoquoque monasterio admitti possunt intra numerum, quinimo præfatas moniales sic supra numerum receptas semper quo ad hoc manere supranumerarias, esto in cæteris nihil differant ab aliis, & iis in omnibus sint pares.

Quær. 21. Utrum Episcopus possit numerum augere, si contingat, reditus annuos ita crescere, ut ex iis possit major numerus sustentari sine dispendio monasterii.

Resp. Neque in hoc casu numerum monialium augeri posse ab Ordinario sine licentia Sacræ Congregationis. Ita pluries declaravit Sac. Congreg. *super Episcop. & Regular. in Brundusina die* 12. *Martii* 1602. *in Lauretana* 27. *Julii* 1604. & 23. *Julii* 1649. quæ non conceditur, nisi reditus ita sint aucti, ut quotannis ultra triginta aureos annuos sit aliquid reliqui, *ut in Rhegien.* 29. *Novembris* 1600.

§. II.

De exploratione Voluntatis puellæ recipiendæ.

Quær. 1. AN, a quo, & quando puellæ recipiendæ voluntas sit exploranda.

Resp. Ex Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 17. puellæ voluntatem esse explorandam ab Episcopo, vel eo absente, vel impedito, ab ejus Vicario; aut aliquo eorum sumptibus ab eis deputato. Est autem exploratio hæc bis facienda, antequam scilicet puella habitum religionis suscipiat, & professionem emittat. Si tamen alicubi sit legitime præscriptum, quod semel tantum voluntas exploretur, servandam esse consuetudinem, non obstante Tridentini decreto, docent Miranda, Villalob. Portel. Sanch. & Rodriquez *t.* 3. *qq. regular. q.* 12. *art.* 3. ubi in praxi testatur in Hispania servari. Ubi vero utraque exploratio est in usu, si omittatur prima in ordine ad habitum, sufficit secunda in ordine ad professionem; & ita referunt decisum à Sacra Congregatione Praxis Episcop. *p.* 1. *v. Moniales.* Barbos *de potest. Episc. allegat.* 500. *n.* 4. Quod si contingeret utranque explorationem omitti, peccaretur quidem mortaliter, quia violaretur Constitutio Concilii Tridentini in re gravi, non tamen irrita esset professio, cum Concilium non ponat decretum irritans. Rodriquez, Barbos. Tambur. & Sanch. *lib.* 5. *sum. c.* 4. *n.* 284. & ita declaravit Sac. Congr. Conc. apud Fagnanum.

Quær. 2. Ad quid ordinata fuit hæc voluntatis exploratio?

Resp.

Resp. Ex eodem Concil. *loc.cit.* ad consulendum libertati puellarum, ad dignoscendum scilicet, an illarum electio inconsiderata sit, an seducta, an spontanea, an coacta.

Quær. 3. Quid agere debeat Episcopus, si reperiat puellam non satis in vocatione constantem; vel vi, aut metu in monasterium detrusam.

Resp. Quoad primum, debet præfigere terminum quindecim dierum, in quo deliberet, an velit induere habitum, aut profiteri, necne. Ita decisum referunt Campanil. Barb. *allegat.cit. n.*2. Tambur. *de jur. Abbatiss. disp.* 4. *q.* 2. *n.* 10. Quoad secundum, debet illam de monasterio educere, in tuto collocare, ejus libertati consulere, & si quid damni passa fuerit, illi providere expensis illius, qui eam in monasterium inclusit, qui propterea debet severe puniri. Tambur. cit. *disp.* 33. *q.* 1. *n.* 9.

Quær. 4. An dentur aliqui casus, in quibus licitum sit cogere puellas ad religionis ingressum.

Resp. Tres casus enumerat Peyrin. *t.* 1. *q.* 1. *cap.* 19. *concl.* 2. quorum primus est, quando puella sponte religionem vovit. Secundus, quando conjux conscia de dispositione juris consentit virum ingredi religionem, ut in ea profiteatur. Tertius, quando quis delictum commisit, per quod necesse sit in monasterium detrudi. In secundo, & tertio casu non potest cogi ad profitendum, sed ad ingrediendum religionem, vel ad continentiam servandam, vel ad luendam pœnam. Cogi insuper potest, si conjugata post duos menses renuat consummare matrimonium, ad deliberandum de religione. Si post quinquennium dicat professionem fuisse nullam. Præter hos ca-

sus, compellere ad religionem expresse prohibetur sub pœna excommunicationis majoris, non tamen reservatæ, a Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 18.

Quær. 5. An decretum Concilii, in quo agit de coactione, debeat intelligi de coactione proprie dicta.

Resp. Affirmative. Ita Azor. *p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 9. *q.* 2. Barbos. *allegat.* 104. *n.* 3. afferens Armendar. testantem, ita fuisse decisum; cum enim decretum sit pœnale, debet stricte accipi, atque adeo de coactione stricte, & rigorose sumpta. Hinc neque vehemens persuasio, neque preces, nisi sint personæ, a qua proveniat metus reverentialis, subsunt huic pœnæ, ut notat Bonacin. *de censur. disp.* 2. *q.* 2. *pun.* 1. *n.* 1.

Quær. 6. An hæc excommunicatio extendatur ad dantes consilium, auxilium, consensum, aut favorem.

Resp. Affirmative ex Concil. Trid. quia hujusmodi actus, cum sint accessorii, & correspectivi ad priorem actum, aliquo modo influunt in ipsum, unde merito comprehenduntur sua prohibitione. Et ob eandem rationem extenditur pœna etiam ad scientes, puellam sponte non ingredi, habitum suscipere, aut profiteri, si præsentes fuerint actui, aut consensum, aut auctoritatem interposuerint. Nomine tamen præsentiæ intelligitur tantum illa præsentia, quæ fit ex proposito, & intentione actus prohibiti, ita ut contineat quendam tacitum consensum, ut notat Sanch. *lib.* 4. *Sum. c.* 4. *n.* 21. Unde qui præsens esset ex alia causa, non subjiceretur huic pœnæ.

Quær. 7. An ad hoc, ut habeat locum hæc excommunicatio, requiratur effectus, scilicet ingressus, aut habitus susceptio, aut professio.

Resp.

Resp. Requiri, quia non imponitur nisi cogentibus ingredi &c. non dicitur autem cogi ingredi, nisi sequatur effectus, scilicet ingressus &c. Neque habet locum, si coactio non sit ad vitam religiosam suscipiendam, ut notant Navar. Rodriquez, Zerol. Sanch. & Bonac. *dis. cit. p.* 2. *n.* 6.

Quar. 8. An pro hac coactione inducenda sufficiat metus.

Resp. Non esse dubitandum, si metus sit gravis, quin ad inducendam coactionem sufficit, quod actus non sit voluntarius; actus autem ex metu elicitus voluntarius non est; quia voluntas meticulosa habet in superficie volitionem, & in medulla nolitionem, *l. Nihil ff. de reg. jur.* Bald. *in c. quisquis n.* 11. *de elect.*

Quar. 9. An metus reverentialis sufficiat ad hanc excommunicationem contrahendam.

Resp. Si ex se concipitur a puella ob reverentiam parentum absque illorum cooperatione, non sufficit, quia in tali casu parentes non se habent active. Ita tenent Rodriquez, Riccius, Tambur. & Portel. *in dub. Regular. v. Moniales* 12. Si vero oritur ex declaratione voluntatis parentum, aut consanguineorum, contrahitur præsens excommunicatio, siquidem in jure habetur ratio hujus timoris; unde non contradicens ob reverentiam non censetur consentire, *c. si cum dotem*, §. *eo autem tempore*, *ff. de solut. matrim.* Rursus reverentia parificatur cum metu, *l.* 1. §. *qua oneranda*, *ff. quar. rer. act. non det.*

Quar. 10. An peccent moniales scienter recipientes puellam coactam suscipere habitum religionis, vel professionem emittere.

Resp. Quod sic, & quidem mortaliter,

Peyrin. *t.* 2. *q.* 3. *c.* 1. §. 2. Si enim cogentes ad ingressum mortaliter peccant, peccabunt quoque moniales, quia recipientes puellam cooperantur actui injurioso libertati, & consequenter peccaminoso. Imo incidunt etiam in prædictam excommunicationem, quia coactio ad ingressum, & admissio in præsenti casu sunt correlativa, quia coactio, ut diximus, debet intelligi cum effectu; de natura autem correlativorum est, quod dictum de uno, de altero quoque dictum esse censeatur; *l. ult. C. de ind. vide tol. C. de Stupr. lib.* 11. Si ergo subduntur excommunicationi cogentes, subdentur etiam admittentes, quod clare habetur ex Trident. *loc. cit.* ibi. *Quoquo modo vidom actus præsentiam, vel consensum interposuerint.* Ita Majol. & Tambur. quos refert, & sequitur Pasqualig. *in Lauret. p.* 1. *n.* 664.

§. III.

De Anno Probationis.

Quær. 1. A Quo tempore incipiat annus probationis.

Resp. Incipere a die susceptionis habitus, sive ab eo die, quo communem sequitur aliarum monialium vitam, & incipit puella experiri religionis asperitates, ac incorporatur aliquo modo religioni, ita ut ponatur in dispositione, quod fiat membrum ipsius. Miranda, Faustus, Pasqualig. & alii.

Quær. 2. In qua ætate possint puellæ admitti ad annum probationis.

Resp. Cum communi non posse admitti ante perfectam pubertatem, quæ in fœminis perficitur anno duodecimo completo. Ratio est, quia tempus probationis datur ad hoc, ut no-

ut novitiæ experiri possint religionis austeritates, inter quas supremum omnium locum tenet observantia castitatis, cujus difficultates impuberes nequeunt experiri.

Quær. 3. An probationis annus debeat esse completus.

Resp. Debere, constat ex Trid. *sess.* 25. *de Reg. c.* 15. ibi. *In quacunque religione tam virorum, quam mulierum, nullus ad professionem admittatur, qui minori tempore quam per annum in probatione steterit; professio autem antea facta, sit nulla, nullosque habeat effectus.* Hoc decreto remanet sublata facultas remittendi annum probationis, qui de partium consensu remitti poterat, *c. ad Apostolicam de Regular.*

Quær. 4. An iste annus debeat esse completus de momento in momentum.

Resp. Cum communi quod sic, quia Concilium statuit, quod nullus ad professionem admittatur, qui minori tempore, quam per annum, in probatione fuerit; unde qui staret una hora, vel quadrante minus, staret minus anno, juxta *l.* 3. §. *minorem*, *ff. de minor.* atque adeo contra statutum Concilii operaretur. Tum quia quando anni assignantur cum propositione *Per*, debent esse completi, *l. non putabam*, & *l. si annos*, *ff. de condition. & demonst.* dissentiunt Rodriq. Gratian. Diana, & alii, asserentes sufficere diem esse incœptam, quia in favorabilibus dies cœpta habetur pro completa, & in moralibus parum pro nihilo reputatur; sed hæc non subsistunt, quia procedunt, quando lex aliter non disponit, prout in casu. Unde etiam in Anno bissextili duo dies debent computari pro uno, quia tunc ille annus eo solum modo dicitur completus. Ita Sanch. Lessius, Rodriq.

& Lavor. qui refert ita decisum fuisse a Sac. Congreg. Quare moniales admittentes scienter puellam ad professionem ante dictum annum expletum peccant mortaliter, quia in re gravi agunt contra Concilium. Faustus, Less. Sylvest. & Peyr.

Quær. 5. An probationis annus debeat esse continuus.

Resp. Cum communi affirmative, quia, quando lex certum tempus requirit, intelligendum est de tempore continuo, ut volunt Doctores; ita interpretatur consuetudo, & declaravit Sac. Congreg. Concilii, teste Suar. *t.* 3. *de Relig. lib.* 5. *c.* 15. *n.* 3. Sufficit tamen, quod hæc continuatio sit per annum expletum; unde si completo anno puella egrederetur a monasterio, & postea rediret, professionem emittere posset virtute anteactæ probationis, nec teneretur novum novitiatus annum incipere, ut contra Suarez, & Vecchium docet Sanchez cum Glos. 1. *in cap. eum qui de Regular. in 6.* quæ dicit, eum, qui certus est, certiorari amplius non oportere. Et hoc ipsum firmat Jo. And. *in addit. v. exivit.* & sequitur Lapp. *allegat.* 47. *nu.* 2. *&* 3. S. Antonin. & Sylvest. dicens, hanc sententiam esse indubitatam, quam etiam probavit Sacra Congregat. Concilii in novitia, quæ exivit sine licentia. Item proposito dubio, An novitia, quæ finito anno probationis exivit e monasterio sine licentia Ordinarii, iterum reversa, possit ad professionem sine nova probatione emittenda admitti. *Die* 12. *Februarii* 1598. *Sacra Congregat. censuit posse, nisi conditio religionis, aut personæ sit immutata, idque a superioribus Monasterii diligenter esse dispiciendum.*

Quær.

Quær. 4. Quomodo probationis annus interrumpatur.

Resp. Interrumpi per quamcunque habitus dimiſſionem factam animo eum amplius non reaſſumendi, ac religionem deſerendi. Ita Suarez, Vecchius, Portel. & Sanchez, qui cum Peyrin. Navar. & aliis cenſet, etiam per modicam interpolationem unius, vel duorum dierum probationis annum interrumpi. Quia tempus petitum ad aliquem actum, cenſetur peti tanquam forma, ut probat *text. auth. quæ ſupplicatio, c. de precib. Imper. offer.* Omiſſio autem formæ in minimo vitiat actum, ut alios allegans probat Tiraquel. *tract. de jud. in rebus exiguis n.* 12. Cum ergo ad profeſſionis valorem petat Tridentinum annum continuum, illam irritam reddet quantumvis minimus continuationis defectus. Quod maxime verum eſt, ſi novitia egrediatur cum animo determinato permanendi in ſæculo, quia per egreſſum, & voluntatem non profitendi novitiatus antecedens dicitur extinctus, ut reſpondit Rota *in Melevitana nullitatis profeſſionis* coram Roya *dec.* 491. *n.* 13. *& ſeq.*

Limitat hanc doctrinam Navar. *in* 1. *edit. lib.* 2. *conſil. de regular. conſ.* 45. *n.* 1. caſu quo notitia brevi tempore latitaret in camera monaſterii animo fugiendi, quia momentaneum, & non conſiderabile reputatur, ſtante permanentia, & continuatione in monaſterio.

Quær. 7. An puella interrumpat probationis annum, ſi fugiat e monaſterio, habitu retento.

Resp. Interrumpere. Ita ſentiunt Roſel. Sylveſt. Manuel, & Sanchez, quia per permanentiam extra religionem jugum obedientiæ interrumpitur. Et ita videntur ſentire, etiam

si animo redeundi fugiat. Hoc tamen non admittit Sanchez, nisi quando esset proprie fuga, qua religio deseritur animo etiam redeundi; nam si exiret ad vitandam tantum Abbatissæ, vel Magistræ sævitiam, non teneretur incipere novitiatum, quia in rigore fugitiva non esset.

Quær. 8. An censeri debeat interruptus probationis annus, si puella a monialium capitulo dimissa, & habitu religionis expoliata, postea mutata sententia ad habitum restituatur, antequam exeat e monasterio.

Resp. Non censeri interruptum, quia in hoc casu habitus dimissio non est cum effectu egressionis. Suar. Vecc. & Peyrin.

Quær. 9. An probationis annus interrumpatur, si novitia tempore probationis, causa infirmitatis curandæ, in domum parentum habitu religionis induta se transferat.

Resp. Discrepant in hoc doctores. Non interrumpi putant Suar. *t.* 3. *de relig. lib.* 5. *c.* 14. *n.* 13. Nav. Sorb. & alii, & ita declaratum fuisse a Sac. Cong. refert Vecch. *disp.* 12. *dub.* 3. *nu.* 13. Censetur enim monachus esse in monasterio, quandiu extra moratur de licentia sui Abbatis, ut dixit Abb. *c. cum illorum de sent. excom.* Quod procedit, etiam si hujusmodi licentia illicite, & sine causa rationabili concedatur, ut ex Suar. & Diana notat Barb. *alleg.* 101. *n.* 28. *de off. & potest Epis.* Aliter in hoc puncto judicavit Rota Romana, apud Farin. *p.* 1. *dec.* 171. *n.* 2. Quapropter priorem opinionem modo in praxi non esse tutam, ait Gratian. *discept. for. to.* 1. *c.* 166. *n.* 16. quia continuitas anni probationis in religione est de forma, & in his, quæ sunt de forma, rigor juris servandus est. Amplectitur hanc secundam

sen-

ſententiam Peyrinus in caſu longæ abſentiæ ſine cauſa procuratæ, ad fugiendas aſperitates: ſi vero abſentia ſit per breve tempus aliquorum dierum, non menſium, admittit primam.

Quær. 10. An ſit de eſſentia quod novitiatus compleatur a puella habitu religionis induta.

Reſp. Eſſe de eſſentia, patet ex Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regul. c.* 15. *in illis verbis : Minori tempore quam per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit.* Hoc confirmat conſuetudo, & ſuadet ratio; nam non poſſet novitia probare auſteritatem monachalem, quæ magna ex parte in veſtibus conſiſtit. Ita Azor. Rodriq. Sanch. Mirand. & alii. Et quidem veſtis novitiæ debet eſſe ſecundum regulæ ſuæ ſtatuta, Sylv. *v. habitum n.* 1. *&* 3. & ubi figura, color, & materia veſtium determinata ſunt, peccaret mortaliter varians, vel mutans, niſi fieret mutatio parva, quæ non ſit notabilis, ut in prolixitate, vel brevitate. Ita Tambur. & ante eum Jo. Andr. *de regul. jur. reg.* 88. *n.* 3.

Quær. 11. An moniali novitiæ juſta de cauſa poſſit protrahi annus probationis.

Reſp. Videri quod non, quia Concilium *cit. ſeſſ. cap.* 16. expreſſe præcipit, quod finito tempore novitiatus, Superiores novitias, quas habiles invenerint, ad profeſſionem admittant, aut eas e monaſterio ejiciant, & juxta hoc decretum Sacra Congregatio Concil. teſte Mirand. *q.* 8. *de Monial. art.* 3. declaravit, monialibus, elapſo tempore novitiatus, ſi habiles ſint, præfigendum eſſe ab Ordinario terminum quindecim, aut viginti dierum, ad deliberandum, num velint profiteri necne, & ſi renuant profiteri, continuo remittendas eſſe ad parentes, aut conſanguineos.

Verum per hoc decretum non tolli, quin ex rationabili causa possit prorogari annus probationis, & proinde verba illa *finito tempore* intelligenda esse civiliter, ac cum moderata latitudine, & quando nulla subest causa prorogandi, tradunt Rodriq. Navar. Sanch. Less. & Faustus, & ita declaravit Sac. Congr. ut habetur ex *collect.* Card. Bellar. *ad c.* 15. *de regul. sess.* 25. ita etiam observatur in praxi. Alioquin nimis durum esset, ut novitia, revoluto anno probationis, confestim, & nulla interjecta mora, expellenda esset e monasterio, si protinus ob legitimum aliquod impedimentum profiteri non posset, aut pro qualibet brevi dilatione impetranda recurrendum esset ad Sedem Apostolicam.

Quær. 12. Quantum possit probationis tempus prorogari.

Resp. Quod si prorogetur, quia novitia de præsenti sit inhabilis ad profitendum, & adsit spes superventuræ habilitatis, potest protrahi usque ad sextum mensem, sicut declaravit Pius V. pro Patribus Dominicanis *in eorum Constit. ad text.* 11. *c.* 14. *de Novit. dist.* 1. referente Donato *in Praxi regul. par.* 4. *tr.* 9. *q.* 18. *n.* 9. & cum hoc sit fundatum in ratione, mihi videtur servandum, quia nisi per sex menses superveniat habilitas, non videtur amplius speranda, præsertim si agatur de moribus.

Si vero protrahatur ratione impedimenti, aut negotii, videndum est, an puella remaneat in novitiatu, ita ut continuari possit experimentum morum ipsius, an vero exeat e monasterio. Si remaneat in novitiatu, atque adeo in experimento, existimat Pasqual. *In Lauret. p.* 1. *n.* 43. quod possit prorogari per totum illud tempus, quo durat impedimentum,

seu

seu negotium; nam, durante causa prorogationis, potest etiam durare prorogatio, cum inde non proveniat aliquod damnum religioni, immo potest diutius novitiæ mores experiri. At si exeat e monasterio, non poterit prorogari nisi per breve tempus, in quo non sit moraliter possibile, quod mutet mores, unde ad summum prorogari poterit per duos menses; nam in minori tempore posset de morum mutatione dubitari.

Quær. 13. An facta una prorogatione, possit fieri & alia.

Resp. Si debet fieri in ordine ad expectandam habilitatem, poterit fieri, si jam incœperit fieri habilis; secus autem si non incœperit, nam tunc prudenter censenda est desperata habilitas. Si vero est facienda ob negotia, vel impedimenta, poterit fieri, si maneat in novitiatu; at si maneat extra monasterium, nullo modo potest fieri, quia facile illam disciplinam exueret, qua in novitiatu fuit imbuta.

Quær. 14. An quando prorogatur tempus, debeat compleri de momento in momentum.

Resp. Debere compleri, sicut diximus de anno probationis; nam prorogatio censetur una & eadem cum prima dispositione, ut per Rotam coram Seraph. *dec.* 5326. *n.* 3. & primum tempus præfixum ita confunditur cum tempore postea addito per prorogationem, ut reputetur unum & idem tempus, non autem diversum a primo. Ita in terminis prorogationis novitiatus Rovit. *dec.* 40. *nu.* 11.

Quær. 15. An puella de licentia Ordinarii possit recipi in habitu sæculari intra monasterium ad effectum quidem habitum religiosum suscipiendi, sed non nisi post plures dies.

Resp. Non posse, quia Ordinarii nullam auctori-

ctoritatem habent introducendi puellas intra clausuram nisi ad effectum habitus illic suscipiendi in locis numerariis, ac directo ad locum novitiatus eundi. *Salernitana* 10. *Februarii* 1645. *&* 11. *Junii* 1646. Hæc habitus susceptio debet fieri immediate; vel ad summum, si adsit consuetudo, puellæ detineri possunt in habitu sæculari per duos, vel tres dies. In Brixien. 13. *Junii* 1594. Aliàs tam ingredientes, quam recipientes incurrunt in censuras, & pœnas Bullæ Gregorii XIII. in Auximana 13. *Nov.* 1589. in Asten. 18. *Decemb.* ejusd. an.

§. IV.

De Bonorum renunciatione ante professionem facienda.

Quær. 1. Quæ forma in bonorum renunciatione sit servanda.

Resp. Forma in bonorum renunciatione servanda traditur a Conc. Trid. *sess.* 25. *de Regul. c.* 26. ubi dicitur: *Nulla renunciatio, aut obligatio antea facta etiam cum juramento, vel in favorem cujuscunque causæ piæ, valeat, nisi cum licentia Episcopi, sive ejus Vicarii fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non alias intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione; aliter vero facta, etiamsi cum hujus favoris expressa renunciatione, etiam jurata, sit irrita, & nullius effectus.*

Quær. 2. Qui contractus comprehendantur sub nomine renunciationis, & obligationis.

Resp. Quod, cum mens Concilii fuerit novitiorum libertati consulere, in hoc decreto comprehenduntur omnes illæ renunciationes, & obligationes, quæ difficilem e religione egres-

egressum possunt efficere. Quare sub hac prohibitione veniunt omnes contractus lucrativi, quales sunt donationes, renunciationes, fidejussiones, liberationes a reddendis rationibus &c. & etiam illi contractus onerosi, in quibus non tantundem recipitur, quantum datur. Non tamen comprehenduntur contractus emptionis, & venditionis, permutationis, locationis &c. nec testamentum, quia in his casibus, cum non minuatur patrimonium, non læditur libertas novitiæ; ita quod difficilis reddatur egressus, ad quod respexit Concilium: cessante igitur ratione finali, cessabit quoque prohibitio. Ita Sanchez, *in Decal. t. 2. lib. 7. c. 5. a n. 31. usque ad 35.* alios referens. Addunt aliqui, posse novitiam de propriis bonis aliquid monasterio mutuare, maxime si intercedat fidejussio, vel pignus, aut saltem scriptura publica, quia ratio Concilii cessat in mutuo; nam si discedit novitia a religione, facile recuperare poterit, quod mutuaverit monasterio. Verum in praxi sequendum oppositum tanquam conformius menti Concilii.

Quær. 3. An comprehendatur sub decreto renunciatio facta a novitia statim post susceptum habitum sub conditione, ut sit irrita, si non sequatur professio.

Resp. Comprehendi. Ita Navarr. Rodriquez & Fauft. quos refert, & sequitur Sanchez *loc. cit. n. 17.* & ratio est, quia in renunciatione facta in tempore habili, & cum solemnitate requisita per decretum, inest tacita conditio, ut professione nondum secuta sit nullius valoris: & tamen ea solemnitas est necessaria; ergo dicendum idem est, ea conditione expressa, cum taciti & expressi idem sit judicium, *l. cum quid. ff. si cert. pet.* & frustra expri-

exprimitur, quod tacite subintelligitur, *l. Cornelia*, *ff. de hæred. instit.*

Quær. 4. An renunciatio facta a puella de suis bonis ante ingressum, intuitu tamen ingressus religionis, sit valida.

Resp. Contra Navar. & alios, quos refert, & reprobat Sanchez *ubi supra n.* 3. esse validam. Quia puella renuncians ante habitus susceptionem est persona mere sæcularis, & tractatur de bonorum temporalium renunciatione; ergo non censetur de ea aliquid disponere voluisse Tridentinum, cum *in d. c.* non loquatur de sæcularibus, sed de novitiis; unde subintrat regula, quod prohibita certo tempore, censentur in reliquo permissa. Quare cum ista renunciatio sit prohibita tempore novitiatus, in alio tempore, nempe ante novitiatum, censetur permissa. Et ita hanc sententiam tenent Mendos. Passarel. Gratian. Vega, & Sanch. *loc. cit. n.* 4. qui refert, Sac. Congr. censuisse, dispositionem Concilii non habere locum in renunciatione facta ante susceptionem habitus.

Quær. 5. An renunciatio facta a novitia religionem ingressa, non servatis solemnitatibus juris civilis, sit valida.

Resp. Quod sic. Quia attendendus est status, in quo disponens reperitur, ad videndum, quibus legibus teneatur. Novitia autem, quamvis sit tantum in via ad religionem, reputatur tamen pro persona Ecclesiastica, *Cap. Religioso*, §. 1. *de sent. excom.* ubi cæteri Canonistæ. Si ergo novitia est intra Statum Ecclesiasticum, non tenetur regulare suas dispositiones secundum solemnitates juris civilis, & ideo iis deficientibus erit valida renunciatio. De hoc fuse Sperell. *decis.* 16. *n.* 17.

Quær. 6. An renunciatio facta a novitia, juxta

juxta formam Tridentini in favorem monasterii, vel alterius, corruat, si novitia ante professionem moriatur.

Resp. Quod sic, quidquid in contrarium sustineat Fuscus. Ratio est, quia secuta morte non est adimpleta Tridentini conditio, quæ est, ut *non alias intelligatur effectum sortiri, nisi secuta professione*. Et hanc opinionem tenent Navar. & Passarel. *in Priv. Minor. c.*37. qui testatur, Sac. Congr. sic respondisse. Idem quoque dicendum est, si professio sit invalida, quia idem est, actum non fieri, & esse nullum, ut late probat Sanch. *de Matr. lib.* 3. *disp.* 3. *n.* 5. Quare si probata nullitate dimittatur ad sæculum per sententiam judicis, evanescit omnino renunciatio, ac si nunquam facta fuisset. Si vero professionem ratificet, renunciatio quoque firmatur absque aliquo alio actu de novo versante circa ipsam renunciationem.

Quær. 7. Si renunciatio, seu donatio ex defectu formæ sit nulla, subsecuta postea professione vel tacita, vel expressa, quibusnam debeantur bona novitiæ, parentibus ne, si in istorum favorem facta fuit renunciatio; an vero monasterio.

Resp. Videtur, deberi parentibus, quia ex illa renunciatione, vel donatione, quantumvis nulla, colligitur animus profitentis, non transferendi in monasterium, quæ renunciaverat, vel donaverat, juxta *l. legatum*, §. *fin. ff. de adm. leg.* Nihilominus, non obstante hac intentione, tenendum est, deberi monasterio. Nam intentio donantis non potuit sortiri suum effectum ob nullitatem renunciationis, & ideo bona renunciata remanent sub dominio ipsius; unde cum in professione dedicet se ipsam, & sua Deo, & religioni, ex

vi

vi hujus efficacis intentionis transferuntur in monasterium, non secus ac si non præcessisset donatio, vel renunciatio aliqua. Et hoc verum est, etiam si tempore professionis non haberet notitiam nullitatis, quia translatio horum bonorum in monasterium consequitur ad translationem personæ, quæ trahit secum omnia bona, & jura ex natura sua, & ideo non est necessaria in profitente specialis voluntas transferendi hæc bona, sed sufficit, si intendat tradere propriam personam. Ita Pasqualig *in quæst. Moral. Jurid. q. 26.*

Quær. 8. An valeat renunciatio, in qua novitia nihil sibi, nec monasterio reservavit.

Resp. Valere, quia liberam habet potestatem disponendi de omnibus suis bonis volens ingredi religionem, *ex Authent. de Monac.* §. *illud*. Ita omnes cum Gratian. *c. 168. n.* 19. & 20. ubi de testamento novitiæ, quod non rumpatur, facto intuitu ingressus, licet nihil relictum fuerit Monasterio. Sanch. *lib. 7. c. 3. n. 34.*

Quær. 9. An novitia renuncians bona monasterio possit illud obligare ad sibi solvendam certam pensionem annuam.

Resp. Posse, & quidem ita ut monasterium teneatur ex justitia ei solvere dictam pensionem. Peyrin. *t.* 1. *c.* 2. §. 1. ex Ledesma, quibus assentitur Tamburinus; quia novitia in actu renunciandi est domina suorum bonorum, atque adeo potest de iis libere disponere, cui maluerit, sive absolute, sive cum onere. Constat autem, quod hæres tenetur ex justitia implere onera sibi injuncta. Verum tamen est, quod post professionem non potest uti dicta pensione sine licentia.

Quær. 10. An possit novitia facere eleemosynam de suis bonis tempore novitiatus absque

que solemnitate requisita a Trid. *dict. cap.* 16.

Resp. Posse non solum pauperi extraneo, sed etiam monasterio: dummodo tamen consideratis facultatibus ipsius novitiæ sit modica; & ratio est, quia obstare non potest libertati egressus a religione. Ita Sanch. *loc. cit. n.* 22. qui existimat, dictas eleemosynas non teneri monasterium restituere novitiæ, si contingat discedere a religione.

Quær. 11. An parentibus novitiæ interdictum sit de propriis ipsorum bonis facere monasterio eleemosynas illas, & donationes, quas facere possunt cuicunque extraneo.

Resp. Non esse prohibitum, quia Concilium in d. decreto solum prohibet ex bonis novitiæ aliquid tribui monasterio, non autem ex bonis parentum. Sanch. *loc. cit. n.* 23.

Quær. 12. An lata sit aliqua pœna in parentes, procuratores, vel propinquos novitiarum, qui de earum bonis aliquid tribuunt monasterio.

Resp. Ex Emman. & Rodriq. quos refert Sanch. *loc. cit. n.* 26. esse latam a Concilio, *d. cap.* 16. excommunicationem ipso facto incurrendam. Alii tamen non latam esse sustinent, sed ferendam; quia Sancta Synodus præcipit sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc ullo modo fiat; quæ verba solum excommunicationem ferendam continent, ut tradunt Doctores *in tract. de excommunic.* Sanch. *ubi supra.*

Quær. 13. Quo tempore facienda sit renunciatio.

Resp. Fieri debere intra bimestre computandum a die professionis futuræ. Patet ex Concilio *loc. cit.* ubi dicit, *Intra duos menses proximos ante professionem.* Et hoc bimestre

esse

esse mathematice accipiendum, sustinent Sanchez & Peregrin. *ad Constit. sui Ordin. p.2. c.1. §. 20.* & declaravit Sac. Congr. 22. *Januarii 1617.* apud Aldan. Ratio est, quia dum Concilium statuit bimestre, requirit tempus certum, & limitatum, quod constat ex tot diebus tanquam partibus sibi essentialibus, ita quod si desit unus dies, non dicitur amplius illud tempus, sed aliud diversum. Igitur hoc bimestre numerandum est mathematice, alioquin si deesset unus dies, non diceretur renunciatio facta intra bimestre, sed extra illud.

Quod si contingat, professionem ultra novitiatus annum ex causa prorogari, non est opus, renunciationem fieri intra bimestre proximum professioni, sed est in arbitrio novitiæ renunciare intra illud bimestre, quod præcedit ultimum terminum anni formalis probationis, quia lex ea, quæ frequenter accidunt, spectat, & professio frequenter finito anno novitiatus fieri solet. Unde cum Concilium petit, fieri renunciationem bimestri ante professionem, intelligendum est bimestri proximo tempori, quo regulariter professio fieri debet. Ita Sanchez *lib. 110. cap. 5. n. 28.*

Quær. 14. Si ex dispensatione pontificia octavo mense novitia esset professura, an sufficeret in hoc casu tempus bimestre ante professionem ad renunciationem faciendam.

Resp. Affirmativam sententiam tradi a Castropalao, & Diana, quia Concilium nihil aliud expostulat, nisi quod renunciatio fiat intra bimestre proximum professioni, sive professio differatur, sive acceleretur. Oppositam tamen ut securiorem in praxi sustinent Sanch. *loc. cit. num. 85.* Coton. & alii, & sic volunt, renunciationem esse facien-

dam,

dam, vel die professionis, vel die immediate antecedenti, quia dispensatio non se extendit ad accessoria separabilia, sed ad necessario inseparabiliter connexa. Non est autem inseparabiliter connexum, ut renunciatio fiat integro bimestri ante professionem, unde ea dispensatio non se extendit ad totum id tempus; quia tamen renunciatio fieri nequit tempore designato a Concilio, erit servandum in quantum fieri potest, & sic quod fiat proxime professioni.

Quær. 15. An valet renunciatio extra bimestre facta a novitia ex indulto Pii V. causa periculi mortis infra annum probationis profitente.

Resp. Valet, si fiat paulo ante professionem, & mortem, juxta dicta in responsione antecedenti de profitente infra annum probationis ex privilegio. Si autem convalescat, quia ea professio pro nulla habetur, cum non decesserit, ut ex relatis a Sperello *dec.* 16. *n.* 24. nullius momenti est renunciatio, cum pendeat a professione illa, quæ evanescit; consequenter ea iterum facienda est ad formam Tridentini intra bimestre proximum professioni, probationis anno finito. Peyrin. Bord. & alii.

Quær. 16. An puella nondum secuta professione possit renunciationem revocare.

Resp. Pasqual. *in Lauret. p.* 1. *nu.* 26. affirmative; quia Concilium decernit, quod non intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione, & proinde induit naturam testamenti quoad hanc partem, quod ideo est revocabile, quia non sortitur effectum, nisi secuta morte. Nec obstat, quod renunciatio statim valida sit, & firma, & solum suspendatur effectus; nam etiam testamentum

statim

statim ac conditum est cum debitis solemnitatibus, est validum, & firmum; quia tamen non disponit de præsenti, sed pro tempore mortis, remanet revocabile. Sic etiam, quia renunciatio non disponit pro tempore præsenti, sed pro tempore professionis; nam solum per professionem confirmatur in ordine ad effectum, erit revocabilis. Unde non recte Sanchez *lib.7.c.5.n.48.* asserit esse irrevocabilem, & postea *n.50.* concedit posse revocari per testamentum. Nam si absolute non est revocabilis, nec etiam per testamentum revocari poterit; semper enim expectandus esset eventus conditionis, si esset conditionalis. Huc usque Pasqualig. qui pro se citat Menoch. *consult.388.n.34.* cui adde Carenam *ref. 166. n.4.* & Burat. *decis.581.* Verum opposita sententia est communis, quam multis probat Bordon. *ref.60. qu. 10. nu. 15.*

Quær. 17. An sit necessaria Episcopi licentia ad valide renunciandum.

Resp. Esse necessariam ex Trid. *d. cap. 16.* ubi habet, *Nisi cum licentia Episcopi, seu ejus Vicarii*, & si Episcopus nolit hanc licentiam concedere, poterit Archiepiscopus supplere, si novitia ad eum recurrat, quia est judex appellationis in causis suffraganeorum, Diana *p. 8. tract. 4. ref. 53.*

Quær. 18. Quinam veniant nomine Episcopi ad effectum hanc licentiam impertiendi.

Resp. Cum concessio hujusmodi licentiæ sit actus jurisdictionis, venire omnes illos, quibus competit jurisdictio. Cum ergo hæc competat Episcopo etiam non consecrato, Archiepiscopo non palliato, Capitulo, vel ejus Vicario, sede vacante, Abbatibus, & Prælatis habentibus territorium, & nullo Episcopo

subje-

subjectis, nec non Vicariis Prælatorum jurisdictione Episcopali gaudentium, hi omnes poterunt talem licentiam impertiri. Ita Peregrin. *p.* 2. *cap.* 1. § 25. *lit.* G. Poterunt etiam talem facultatem delegare, quia hæc est potestas ordinaria, cum sit a lege.

Quær. 19. An nomine Episcopi veniat Vicarius Foraneus, & monialium.

Resp. Vicarium Foraneum non venire, atque adeo non posse ejusmodi licentiam concedere. Ita declaravit Sac. Congr. Conc. *in una Sarzanen. die* 4. *Februarii* 1648. Neque venire Vicarium per Episcopum ad regimen monialium deputatum, nisi fuerit eidem concessa sufficiens facultas, censuit sæpe Sacra Congreg. Concilii. Secus tamen dicendum est, si in deputatione fuerit concessa omnimoda potestas cognoscendi omnes, & quascunque causas, etiam civiles, cum omnibus annexis, connexis, emergentibus, & dependentibus, nec non faciendi omnia, quæ juxta formam Sacrorum Canonum, & Concilii Tridentini facienda sunt, quia, licet in dictis clausulis nulla fiat expressa mentio de facultate dandi dictam licentiam, censetur concessa per æquipollens. Ita pariter censuit Sac. Congr. Concilii *in una Neapolitana* 23. *Aprilis* 1641. Quod etiam sustinet Pasqual. *loc. cit. n.* 26.

Quær. 20. An licentia Episcopi pro renunciatione requiratur in scriptis.

Resp. Non exigi in scriptis, quia Tridentinum nullam scripturæ mentionem facit, & ubi in scriptis eam obtinendam voluit, id expressit, ut fecit *sess.* 25. *de Regula cap.* 5. tractans de licentia ad ingrediendum monialium monasteria. Verum tamen est, quod licet non requiratur in scriptis ad formam

actus,

actus, requiritur ad probationem actus, præsertim quia ex lapsu plurium annorum non præsumitur, ut dixit Rota *in Romana fideicommiss.* 14. *Novemb.* 1624. coram Remboldo. Ita omnes cum Pasqual. *in Franc. p.* 2. *q.* 42. ubi notat, licentiam non solum debere esse petitam, sed etiam obtentam, quia licentia non dicitur adesse, dum tantum est petita. Nec sufficit subsequi, sed debet præcedere renunciationem; cum enim requiratur ad validitatem renunciationis tanquam forma, eo quod Concilium irritat renunciationem factam sine tali licentia, ipsa deficiente, actus redditur nullus. Ex quo fit, quod si renunciatio sit conditionalis, si nempe accesserit consensus Episcopi, tunc solum incipit valere, quando talis consensus accedit, quia tunc solum habetur forma validitatis.

Quær. 21. An decretum Concilii requirens in renunciatione prædictas conditiones intelligatur de omnibus novitiis, an de solis minoribus sexdecim annis.

Resp. Existimat Menochius *de arbitr. judic. lib.* 2. *cent.* 5. *casu* 43. *n.* 8. intelligi de solis minoribus sexdecim annis, atque adeo novitias ætatem hanc excedentes posse quandocunque libere de suis bonis disponere. Sed contrarium est verius, & servatur in praxi. Mens enim Concilii fuit consulere novitiorum libertati, ne scilicet cogantur in religione permanere, quia egrediendo nequeunt donata recuperare; quæ ratio æque militat in majoribus sexdecim annis, unde stante paritate rationis, par quoque debet esse dispositio. Ita Doctores, quos refert, & sequitur Sanch. *in decal. lib.* 7. *cap.* 5. *n.* 7.

§. V.

§. V.

De Dote ante Monialium Professionem solvenda.

Quær. 1. AN, & quo titulo recipi possit dos pro admissione monialis ad professionem religiosam absque labe simoniæ.

Resp. Posse. Sicut enim in matrimonio carnali non est simoniaca receptio dotis, quia recipitur, non quatenus matrimonium stat sub qualitate Sacramenti, sed quatenus induit rationem contractus, sub qua ratione, quia habet annexa onera, quæ non possunt sine temporalibus bonis sustentari, licitum est, ut uterque conjux aliquid ad hoc conferat; ita nec erit simoniaca receptio in matrimonio spirituali, si consideretur, non quatenus dicit quoddam genus consecrationis talis personæ ad cultum Dei, sed quatenus importat rationem contractus, ex vi cujus monasterium suscipit in se omnia onera temporalia, quæ ad sustentationem profitentis sunt necessaria. Quare, licet status religiosus, quatenus spiritualis est, vendi non possit, nec aliqua re temporali compensari; tamen quatenus est contractus, onus illud indiget subsidio temporali, ac proinde non est contrarium, neque dissonum rationi naturali, quod puella, quæ religionem ingreditur, temporale aliquod subsidium secum afferat, quo ad eam sustentandam religio juvetur; & proinde Cajetanus *in* 2. 2. *q.* 100. *art.* 3. ait hoc esse jus naturale.

Quær. 2. An, si monasterium sit dives, possit sine labe simoniæ dotem recipere.

tradicentibus monialibus, dummodo ſemper ſufficiens remaneat quantitas pro ſuſtentanda moniali. Secundo, pro ſupranumerariis, & pro tertia ſorore duplicem eleemoſynam, hoc eſt duplicatam ſummam ejus, quæ in receptione monialis intra numerum dari conſuevit, ſolvi debere; & pro quarta ſorore petente admitti in idem monaſterium ſolvendam eſse triplicatam. Tertio advertit ex Sacra Congregat. 5. *Septembris* 1604. & 26. *Auguſti* 1616. quod tertia, & quarta ſorores careant ſuffragio in capitulo, quouſque altera ex duabus primis ſororibus moriatur.

Quær. 4. An monaſterium poſſit paciſci de majori dote, quia puella recipienda eſt vilis conditionis, vel advena.

Reſp. Cum Rodriquez, & aliis non poſse, quia juxta indulta Apoſtolica monialibus non permittitur quidquam recipere ultra taxam, niſi quod offertur liberaliter abſque pacto expreſſo, aut tacito, ſeu præſumpto, cujuſmodi utique non eſt id, quod in tali caſu ſolveretur nomine dotis ultra taxam, unde talis exceſsus reputaretur ſimoniacus, ut advertit idem Rodriquez, & ideo deberet reſtitui, ut notat Diana *in opere coord. t.* 5. *tract.* 1. *reſol.* 329. §. Quo ad advenas vero extat decretum Sac. Congreg. 30. *Septembris* 1616. ſtatuens in dotibus recipiendis nullam differentiam admittendam eſse inter puellas terrerias, & inter advenas.

Quær. 5. Quid dicendum ſit in ſequenti caſu. Cuidam monaſterio impoſitum fuit onus a fundatore, ut recipiatur una puella ſine dote, qua defuncta, ſufficiatur in ejus locum & alia, & ſic deinceps, cum hac tamen conditione, quod puella eligenda ſit civis: Debet

ne intelligi de civibus tantum originariis, an etiam de civibus ex privilegio.

Resp. Dispositionem censeri factam in favorem illarum, quæ sunt originariæ de loco, quia appellatione civium veniunt tantum originarii, ut notant Accurs. Bald. & Bovius, & ita censuit Sac. Congr. Episcop. & Regular. *in Mantuana Civit. die 29. Novembris 1668.*

Quær. 6. An sit simoniaca consuetudo quorundam monasteriorum recipiendi præter dotem quasdam portiones pecuniæ, quas propinas vocant, v. g. singulis monialibus dantur quatuor argentei, unum linteum &c.

Resp. Excusari, ex eo quod dos, quæ exigitur ad sustentationem monialis, non consistit in indivisibili, sed sicut taxari potest sexcentis ducatis, ita etiam taxari potest sexcentis, & quinquaginta distributis hoc modo, ut sexcenta applicentur communitati, & quinquaginta distribuantur inter moniales, singulis dando illos quatuor argenteos, unum linteum &c. ut suis necessitatibus subveniant. Ita Pignatel. *t. 7. consult. 90. n. 13.* Advertit tamen Suar. *t. 1. de Relig. l. 4. de Simon. c. 17. n. 18.* ut in his moderatio adhibeatur, ut saltem si propter consuetudinem recipiuntur, ipsis non solutis, non negentur spiritualia, sed servetur modus petendi illa præscriptus *in c. ad Apostolicam de Simonia.*

Quær. 7. An legatum dotis pro maritandis puellis possit dari virginibus ad professionem admittendis.

Resp. Posse, quia quod datur monasterio puella ingrediente, censetur datum titulo dotis, ut constat ex communi usu loquendi, qui attendi debet. Cum ergo conditio dotis, & verba testatoris verificentur in ingrediente reli-

religionem, habebit quoque locum ipsius dispositio, præsertim quia sumus in causa magis pia, & favorabili. Bald. Natta, Boer. aliique, quos refert, & sequitur Diana *in Coord. t. 6. tract. 8. resol.* 43. qui ex Ocagavia testatur, hanc sententiam servari etiam in foris contentiosis; & ita sæpe etiam censuit Sac. Congreg. præcipue *in Pisaurien.* 26. *Augusti* 1616. *& Maceraten.* 29. *Junii* 1649. Est contra Sanch. *de Matrimon. lib.* 1. *disp.* 33. *n.* 32. Prædictam sententiam limitat Pignatel. *t.* 5. *consult.* 82. *nu.* 3. si in legato pro maritandis puellis adsit conditio restituendi dotem, casu quo proles non existat, quia illa conditio utpote mentionem faciens de prole restringit dispositionem testatoris ad matrimonium carnale; & ita refert fuisse declaratum a Sac. Congr. *in Barensi subsidii dotalis* 15. *Septemb.* 1664.

Quær. 8. An puella, cui pater relinquit centum, si fiat monialis, mille vero, si nubat, possit adhuc consequi mille, si monasterium ingrediatur.

Resp. Affirmative contra Covar. *lib.* 1. *var. resol. c.* 19. *n.* 9. quia conditio illa *si nubat*, censetur non scripta, & rejicitur favore religionis, prout expresse habetur, *ff. sed & hoc præsenti Autent. de sanctis. Episc.* Limitant Medina, Lopez, & alii, quando talis conditio non nubendi apposita fuisset a testatore causa conservandæ familiæ, quia clara, & expressa voluntas testatoris juris dispositioni resistit; quod tamen, aliis adductis, negat Sanch. *de Matrim. lib.* 1. *disp.* 33. *n.* 2. qui pariter sustinet *lib.* 7. *disp.* 91. *num.* 46. viduæ ingredienti religionem deberi legatum, & alimenta relicta a marito sub conditione si vitam vidualem servaverit; quia per spirituale cum Christo

matrimonium non cessat vita vidualis, imo plenius satisfit voluntati testatoris cupientis in uxore superstite specialem quandam pudicitiam, & honestatem.

Quær. 9. Cuinam competat dare dotem puellæ religionem ingredienti.

Resp. Patrem teneri, etiam si ipso invito velit ingredi religionem, quia sicuti obligatur ad dotandam filiam carnaliter ipso invito nubentem, multo magis obligabitur in matrimonio spirituali, cum hoc sit favorabilius temporali. Et hac ratione possunt bona fideicommisso subjecta distrahi pro dote descendentis a testatore volentis ingredi religionem. Sanch. *de Matrim. lib. 4. disp. 26. n. 7.* Quod verum est, etiam si fideicommissum institutum fuisset cum expressa alienationis prohibitione, dummodo tamen non reperiantur bona libera, pro constituenda dote sufficienti. Molin. *tract. 2. disp. 648. n. 1.*

Quær. 10. Quinam teneantur constituere dotem moniali in defectum patris.

Resp. Teneri illum, qui de jure tenetur constituere illi dotem ad matrimonium carnale contrahendum. Quare tenentur mater, patruus sive paternus, sive maternus, & frater in defectum ascendentium. Sicut enim hi omnes tenentur alere, ita etiam in subsidium dotare, cum dos succedat loco alimentorum. Ita Rota *in cit. dec. Romana dotis* 14. *Martii* 1635. coram Merlino.

Quær. 11. An liberum sit monialibus admittere puellam ad professionem absque solutione dotis debitæ, vel saltem cum solutione minori taxata.

Resp. Ex Tambur. *a. 7. n.* 1. Moniales vetatas tam intra, quam supra numerum non

debe-

debere admitti absque dotali eleemosyna, neque minori taxata. Pro monialibus vero conversis recipiendis non semper spectari dotem, sed aliquando monasterii necessitatem, ex declaratione Sac. Congr. *die* 25. *Martii* 1596.

Quær. 12. Quo tempore solvi debeat dos pro moniali ingrediente religionem.

Resp. Debere solvi in ipsa professione, non autem ante, cum id non solum prohibeatur in Concilio Trid. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 16. sed etiam multo expressius a Sacra Congregatione, quæ declaravit, dotem monialium penes consanguineos, vel affines relinqui non debere; sed priusquam puella induatur habitu actualiter deponendam esse apud mercatorem, vel penes aliam personam fide, & facultatibus idoneam.

Quær. 13. Cuinam competat solvere dotem, si probationis novitiæ anno durante moriatur depositarius constitutus ab Episcopo, & hæreditas ejus reperiatur non solvendo.

Resp. Nullo modo spectare ad deponentem, quia cum tale depositum habeat vim solutionis, *l. obligatione, C. de solut.* & *l. acceptum, C. de usur.* sic deponendo consecutus est plenam liberationem, & ideo non tenetur de casu superveniente, alioquin actio semel extincta reviviseceret, contra textum *in l. qui res*, §. *Arcam ff. de solut.* Pignat. *t.* 9. *consult.* 164. Periculum ergo vel cedet in damnum monasterii, cum verissima sit juris conclusio, quod quando debitor rite, & recte deposuit, tunc periculum spectat ad creditorem, ut post alios firmant Arimin. Tepat. Medic. & Rota *in Romana census vitalitii* 29. *Januar.* 1627. cor. Merl. Vel saltem cedere debet in damnum Episcopi, quia debet Episcopus eligere depositarium

idoneum etiam cum fidejussoribus; officiales enim publici non solent, neque debent sine fidejussoribus admitti, a Ponte *de Potest. Proreg. tit. 3. §. 6. n. 17.* & Parisf. de Puteo.

Quær. 14. An ratione damni emergentis, vel lucri cessantis ex dilatione dotis provenientis possit monasterium aliquid recipere ultra dotem sibi debitam.

Resp. Posse quoad damnum emergens, si vere ex dilatione dotis ipsi proveniat. Ita Miranda, & Rodriquez, qui advertit, esse in hoc caute procedendum, ad tollendam avaritiæ suspicionem. Non item potest recipi lucrum cessans; cum enim religiosis prohibitum sit jure ecclesiastico negotiari, ipsis vere nullum lucrum licitum cessare potest.

Quær. 15. An possit alienari dos tradi solita monasterio.

Resp. Dotes monialium supra numerum profitentium non posse alienari; præcipit enim Sac. Congregatio, ut professione secuta in emptionem bonorum stabilium fructiferorum dotes illico implicentur, ut ex Barbosa, refert Lezan. *t. 3. n. dos.* Dotes vero monialium intra numerum receptarum posse in usus communes, & necessarios monasterii expendi, notat Sperel. *dec. 84. n. 62.* ubi affert per extensum decretum Sacræ Congregationis.

Quær. 16. An pecunia, quæ, ut supra, deberet investiri, implicati possit sine debita solemnitate in ædificando monasterio, aut ad emendam domum contiguam ipsi monasterio, ad eam inhabitandam.

Resp. Non posse, quia juxta decretum supra relatum pecunia debet investiri in bonis stabilibus fructiferis, in ordine ad sustentationem monialium supra numerum receptarum.

Ad

Ad hoc autem requiritur, quod fructus successive correspondeant oneri, ut possit commode sustineri, & ideo debent accrescere novi fructus, ut sicut onus est annuum, ita quoque sit annuum subsidium. Pasqual. *de sacrif. nov. leg. q.* 1073. *n.* 2.

Quær. 17. An si monasterium sit gravatum aliquo annuo censu super propriis bonis immobilibus, & aliunde non adsit, unde extinguatur, possit redimi cum dicta pecunia investienda, Sacra Congregatione inconsulta.

Resp. Posse. Nam dum extinguitur census, accrescunt monasterio fructus illi, quos absorbebat census. Requiritur autem, quod non adsit, unde aliunde extinguatur, quia si adesset, non fieret augmentum fructuum, nec obtineretur finis, quia etiam absque pecunia destinata pro dote adhuc extingueretur. Pasqual. *loc. cit. q.* 1069. *n.* 4. qui subdit, quod talis pecunia adhiberi etiam potest pro solvendo residuo pretii alicujus prædii empti a monasterio; nam salvatur, quod pecunia investiatur in re immobili fructifera, quia pars prædii, quæ correspondet residuo pretii, vere est empta pecunia in dotem erogata.

Quær. 18. In quibus bonis debeat solvi dos pro moniali professura.

Resp. Debet solvi in ære, non in bonis stabilibus, cum pecunia præsens possit commodius occurrentibus monasterii necessitatibus deservire. Ita ex declaratione Sac. Congr. Bezana *t.* 1. *Sum. c.* 25. *n.* 39.

Quær. 19. Utrum loco dotis in pecunia effectiva, possit fieri remissio cujusdam debiti pecuniarii correspondentis quantitati dotis taxatæ, & solvendi a monasterio parentibus novitiæ admittendæ.

Resp. Non posse, si novitia professa sit supra numerum, quia ex mente Sacræ Congregationis dos debet tali pacto investiri, ut sicut accrescit monasterio novum onus, sic accrescant pariter novi fructus. In dicto autem casu nihil acquirit de novo monasterium, unde tantum aggravatur novo onere, nec sublevatur novo emolumento.

Quær. 20. An monialis transiens ad aliud monasterium deferat secum dotem.

Resp. Affirmant Socinus, Baldus, & alii, quia dos recipitur a monasterio pro alimentis tantum, & suffragio vitæ, & proinde debet sequi monialem, sicut eam sequitur exigentia alimentorum. Verum tenendum est non deferre secum dotem traditam primo monasterio, si voluntarie transeat ad aliud, sive ejusdem, sive diversi Ordinis. Ita Pasqual. *in qq. moral. juridic. q.* 32. cum aliis ab ipso relatis, & ita sensit Sacra Congr. *in una Neapolitana sub die* 20. *Julii* 1583. Ratio est, quia monialis profitendo transfert omnia sua jura in monasterium, ut tradunt communiter Doctores; unde etiam transfert in monasterium jus proprium, quod habet ad dotem; hæc autem juris translatio operatur, quod dos incorporetur monasterio, & fit inalienabilis, sicut cætera bona ipsius. Ergo quando monialis transit ad aliud monasterium, non est ipsi dos restituenda, non secus ac non sunt ei danda cætera bona monasterii.

Neque dici potest, monasterium acquirere dotem sub onere alendi monialem, atque adeo, hoc onere resoluto, resolvi etiam dotis acquisitionem. Hoc, inquam, dici non potest, quia tunc solum, non impleto onere, resolvitur acquisitio, quando per acquirentem stat,

quod

quod non impleatur, *l. quæ sub conditione. §. Quoties, ver. idem est, ff. de condit. instit.* Quando autem monialis voluntarie transit ad aliud monasterium, non stat per primum monasterium, quod non impleatur onus alendi.

Quær. 21. An moniali, ut supra, cum ad aliud monasterium transeat, debeantur saltem ususfructus.

Resp. Non deberi Pasqual. *loc. cit. nu.* 8. Cum enim dos, ut diximus, transeat in proprietatem monasterii, & monialis abdicet a se omne jus ad illam per professionem, & transferat in monasterium, ususfructus quoque incorporantur bonis monasterii, nec pertinent aliquo modo ad monialem.

Quær. 22. An si secundum monasterium cogatur recipere monialem, sit ei restituenda dos a primo.

Resp. Cum distinctione. Si prius monasterium instet pro translatione monialis, tenetur providere de dote; si posterius monasterium nolit recipere absque dote. Quia dum primum monasterium instat pro translatione, præsumitur, quod respiciat proprium commodum, quod percipit ex hujusmodi translatione. Cum ergo posterius monasterium non debeat pro commodo primi monasterii jacturam subire, neque debet subire jacturam alendi monialem. Si vero primum monasterium non instet, sed ipsa monialis, vel superiores judicent expedire, quod transferatur, quamvis posterius monasterium coacte recipiat, existimo, quod prius monasterium non teneatur restituere dotem. Quia monasterium habet tantum obligationem alendi monialem, quandiu manet sub ipsius potestate; resolvitur autem hæc obligatio,

si definat esse sub ipsius potestate, & fiat sub potestate alterius monasterii. Neque ex eo, quod moniales coacte recipiunt, valet arguere, quod monasterium coacte recipiat; quia monasterium non repræsentatur in monialibus tantum, sed etiam in Prælatis: immo in illis tantum œconomice, in his vero jurisdictionaliter; & ideo horum consensus sufficit, ut voluntarie dicatur accipi monialis.

Quær. 23. An quando monialis transfertur ad aliud monasterium ad agendam pœnitentiam, sive secundum monasterium coacte recipiat, sive libenter, teneatur illi primum monasterium subministrare alimenta.

Resp. Teneri, & desumitur ex *c. de lapsis* 16. *q.* 6. & *c.* 11. *quis acquirit* 27. *q.* 3. Nam per hanc translationem non fit membrum posterioris monasterii, neque solvitur vinculum respectu prioris, quare neque salvatur obligatio ipsam alendi.

Quær. 24. An monasterium acquirat dotem novitiæ morientis infra annum probationis, emissa tamen professione ex indulto S. Pii V.

Resp. Non acquirere, quia illa professio valet tantum ad finem consequendi indulgentias, non ad finem succedendi in dote, & in bonis per monasterium, ut patet ex declaratione Congregat. Concil. *sub die* 13. *Novembris* 1627. *in una Montis regalis*. Quare Summus Pontifex illo privilegio intendit quidem bono spirituali novitiæ consulere; numquam tamen quæsito alterius juri derogare, neque præjudicium succedentibus ab intestato inferre. Ita Tambur. *cit. disp.* 4. *quæst.* 6. ubi allos refert, quibus adde Novarium *sum. Bullar. coment.* 119. *nu.* 5. qui limitat hanc doctri-

doctrinam, quando professio facta esset in articulo mortis anno probationis completo, in tali enim casu deberetur dos monasterio, & excluderentur venientes ab intestato, juxta *dec. Rovit.* 4.

§. VI.

De Monialium Professione.

Quær. 1. QUænam requirantur, ut professio in religione sit valida.

Resp. Præter liberum cujusque consensum requiri ex Trid. *sess. 25. de regul. c.* 15. ut fiat post quintumdecimum, & unum probationis annum integrum, & continuum; adeo ut professio aliter facta nulla sit, nullamque pariat obligationem, aut alios quoscunque effectus tam in foro externo, quam interno, ita ut non obliget ad religionem aliquam in genere, nec in specie; & in hoc correcta sunt jura antiqua *c. Non solum de Regul. in* 6. Neque censetur valida professio facta ante tempus præfinitum a Concilio, etiam si monialis vovisset religionem ingredi, & in ea permanere; & ita declaravit Sac. Congr. ut refert Pignatel. *t.* 8. *consult.* 55. *n.* 16. An autem si revertatur ad sæculum, ex mente hujus decreti a voto libera dicenda sit. Pignatel. *ibid. n.* 16. dicit, fuisse responsum, hoc decretum nihil de voto disposuisse.

Quær. 2. An aliquando valida sit professio intra probationis annum emissa.

Resp. Quod sic, scilicet quotiescunque accedit indultum Summi Pontificis; unde ex speciali privilegio a S. Pio V. monialibus S. Dominici concesso, de quo participant omnes cum

eodem

eodem Ordine communicationem privilegiorum habentes, possunt novitiæ in mortis periculo constitutæ intra probationis annum profiteri, ad lucrandas indulgentias, & alias gratias professarum, non tamen in præjudicium venientium ab intestato, ut diximus § *antecedenti, quæst.* 23. Neque in tali casu requiritur consensus monasterii. Tum quia is non exprimitur in Bulla cum aliis requisitis, tum quia illa non est simpliciter professio, quæ habeat incorporare religioni, sed ad effectum tantum, ut diximus, indulgentias consequendi, unde si novitia postea convalescit debet denuo profiteri, Bord. *in Miscell. dec.* 130.

Quær. 30. Quibus ex causis resultet nullitas professionis.

Resp. Induci professionis nullitatem non solum ob defectum qualitatum in primo quæsito recensitarum, sed etiam ex metu cadente in constantem virum, qui respectu fœminæ sit rationabilis, ac fundatus in vero, & probabili periculo, colligitur ex Trident. *sess.* 25. *c.* 19. Et in judicando metu considerandа est qualitas personæ patientis metum, animi nempe vel imbecilitas, vel fortitudo, ut per Fagnan. *in c. consultationi n.* 14. *de Sposal.* Quod verum est, etiam si metus sit reverentialis, saltem concurrentibus adminiculis; crebris persuasionibus, minis, odio, & imperii sæpius repetiti importunitate, ob quæ puella non audet patri, vel consanguineis contradicere. Layman. *in Theol. mor. lib.* 4. *tr.* 5. *c.* 5. *n.* 6. An autem sit nulla professio, si per metum cadentem in constantem virum moniales aliquam recipiant, negant Suarez, & Vecchius relati a Peyrino *tom.* 2. *de Prel. q.* 3. §. 2. *n.* 81. ubi oppositum sustinet, quia de ratione contractus ultro, citro-

troque obligatorii; cujusmodi est professio, est, ut par omnimoda sit utrinque libertas; unde eo ipso quod Canones irritant professionem factam metu profitentis, irritant etiam professionem factam metu recipientis.

Nulla quoque est professio, si interveniat error, dolus, & ignorantia circa substantialia religionis, ut si novitia profiteatur, putans se non obligari in perpetuum, vel regulam sui Ordinis non esse adeo asperam, & quidem asperitate vires ejus notabiliter excedente. Quia ignorantia excludit voluntatem profitendi, nihil enim volitum, quin præcognitum. Suar. *de Relig. t. 3. lib. 6. c. 4. n. 4. 5. & 6.*

Vitiatur pariter valor professionis per iram, aut aliam animi perturbationem, si tales sint, ut rationis judicium obtenebrent ac impediant deliberationem requisitam ad peccandum, quia deficit libertas, quæ est forma contractus. Sanch. *lib. 4. cap. 1. n. 2.* Multoque magis est invalida, si monialis nullam habeat intentionem se obligandi, quia actus non obligant ultra intentionem agentis. In foro tamen externo poterit cogi ad secundam professionem, ut recte advertit Castropal. *tract. 16. disp. 2. p. 4. n. 3.*

Nulla item redditur professio, si non serventur ea, quæ in particularibus Constitutionibus religionum cum clausula irritante præscribuntur, maxime si Constitutiones a Papa sint confirmatæ, ut notant Sanchez, Tambur. Rodriq. & Bordon. *de profes. c. 3. q. 16.* Cum enim per illas tollatur potestas aliter recipiendi ad professionem, inducitur nullitas professionis aliter factæ. Rota in terminis statuti prohibentis per verba *Nullus recipiatur, dec. 167. n. 5. p. 2. recent.* Bordon. Castropal. & alii.

Quær.

Quær. 4. An professio simoniaca, vel ob malum finem emissa, sit valida.

Resp. Ad utrunque affirmative, primum desumitur *ex c. de Regular. & c. quoniam de Simon.* ubi dicitur, simoniace professum debere detrudi in aliud monasterium ad agendam pœnitentiam, & si aliud non reperiatur, debere manere, ubi emisit professionem; supponitur ergo professio valida, dum decernitur permanentia in monasterio; & ita sentiunt Navar. & Rodriquez, quos refert, & sequitur Barthol. a S. Fausto, qui cum Azorio, & Silvestro idem asserit de professione ob malum finem emissa.

Quær. 5. An professio viri in monialium monasterio sit valida.

Resp. Cum communi Doctorum negative, quia ad validitatem professionis requiritur consensus profitentis, & admittentis, sed in hoc casu saltem deficit admittentis. Quare invalida quoque erit professio, si mulier erumpat in masculum, quod utique posse contingere, docent magni nominis Auctores, præcipue August. *lib. 3. de Civit. Dei c.* 31. Sicut enim matrimonium carnale, etiam consummatum dirimitur, si mulier fiat vir; ita etiam dirimetur matrimonium spirituale, ut docent Navar. Sà, Enriq. quos adducit, & sequitur Sanch.

Quær. 6. An in dubio de valore professionis sit valida censenda.

Resp. Quod sic, quia possessio stat pro Religione, & pro certitudine professionis; in dubio autem favendum est Religioni, & possessori. Quare ex Suarez, & Peyrino monialis dubia de suæ professionis valore tenetur eam ratificare.

Quær. 7. An monialis certa de nullitate

pro-

professionis, & omni probatione destitutā teneatur illam ratificare.

Resp. Cum Sanchez *lib. 7. de Matr. disp. 37. n. 3.* non teneri, maxime si ex culpa sua non dedit causam nullitati. Poterit ergo manere in religione expectando commodam fugiendi occasionem, si hoc sine scandalo potest contingere. Ratio hujus conclusionis est, quia, cum in culpa non fuerit, ut professio sit nulla; & re vera libera sit, non est compellenda ad coactè tantum onus subeundum, quod spontaneum consensum propter magnam perfectionem maxime desiderat. Neque ad id debet cogi, quia sine titulo suffragia præstaret, & a monasterio alimenta reciperet; nam hoc facile evitari potest. A suffragiis enim ferendis abstineat, in quantum sine scandalo & sua gravi nota potuerit; & quando commode abstinere non possit, ne notetur, aut scandalo sit, ferat suffragia, & etiam prælaturas admittat, quia omnia hæc ratione publicæ professionis, aut publici officii valida erunt; adest enim titulus præsumptus, error communis, & vitium est occultum. Quoad alimenta vero, quæ recipit, parum damni infert monasterio, si computentur servitia, quæ præstat, & fructus ex fundo dotali percepti, qui fructus debent computari ad rationem census vitalitii, cum capitale post mortem remaneat monasterio. At dato etiam quod aliquod damnum monasterio resultaret, non est tanti faciendum, ut debeat compensari cum assumptione oneris tam ardui, qualis est obligatio professionis; & ad summum sufficiet, si habeat animum resarciendi, cum fuerit solvendo.

Quær. 8. An idem dicendum sit, etiam quando monialis dedit causam nullitati.

Resp.

Resp. Affirmativam sententiam Sanch. *loc. cit.* existimat probabiliorem: Quia licet peccaverit, cum tamen religiosus status sit tanti momenti, & tam arduus, nulla ratione, & ob nullam culpam quis ad illum est compellendus invitus. Sicut enim debitor ex delicto non tenetur in conscientia ob debiti compensationem perpetuum subire carcerem, sic neque monialis ex sua culpa nulliter professa tenebitur ob damnum, quod resultat monasterio, perpetuo religioni se mancipare; libertas enim est superioris ordinis, & pretiosior quocunque emolumento temporali.

Neque tenetur ratificare professionem, quamvis non possit propter scandalum fugere, aut alio modo a religionis jugo se subtrahere, ut asserunt Castropal. & Moronus cum aliis ab ipso relatis *resp.* 82. *num.* 150. contra Lezanam, qui licet concedat non teneri ratificare professionem, quoad usque remanet spes fugiendi, vel aliud remedium, vult tamen teneri cessante tali spe, & sublato quocunque remedio, *t.* 3. *v. Professio n.* 24.

Quær. 9. An monialis sic nulliter professa teneatur servare regulam; si permaneat in monasterio?

Resp. Ex vi professionis non teneri, quia nullo vinculo adstringitur religioni. Solum tenebitur ratione scandali vitandi. Quia cum reputetur vera religiosa, & pro hac parte sit legitima præsumptio, scandali ansam merito præberet regulares observantias transgrediendo. Ex quo fit, quod in rebus occultis, in quibus scandalum omnino cessat, nec ad regulam, nec ad votorum observantiam adstringatur. Cajet. 2. 2. *q.* 88. *art.* 1.

Quær. 10. An percutiens monialem nulliter

ter professam, sed ut professam reputatam, incidat in excommunicationem.

Resp. Quod non: quia vere non percuteret monialem, sed laicam; unde sicut non incidit in excommunicationem quis occidens Cajum, putans esse Titium clericum, quia non punitur affectus, sed opus externum, ita in casu nostro philosophandum. Moronus *resp.* 80.

Quær. 11. Quid requiratur ad ratificandam professionem.

Resp. Requiri, quod accedat liber consensus monialis, quæ sciens professionem suam fuisse, & esse irritam, velit eam ratam haberi. Neque indiget alio consensu monasterii, etiam si acceptatio illius fuisset irrita; tum quia prior consensus præsumitur permanere; tum quia Pontifex in hoc casu pro bono pacis, & religiosarum consolatione dictam professionem tanquam caput nomine religionis acceptat. Neque insuper opus est novitiatum iterare, cum post susceptum habitum plene monialis experta sit religionem, & religio ejus mores, qui est novitiatus finis. Peyrin. *tom.* 2. *de Prel. q.* 3. *c.* 1. §. 5. *n.* 145. *&* 146. & alii.

Quær. 12. An monialis sic professa possit tuta conscientia retinere locum, & cætera privilegia sibi debita ex priori professione irrita.

Resp. Sive prior professio fuerit irrita bona fide, sive mala, si casus est occultus, non tenetur locum sibi debitum ex priori professione dimittere. Si vero ratione antiquitatis professionis existimatæ aliquod privilegium sibi competat, quod in grave præjudicium religionis, aut aliarum monialium cedat, tunc debet secreto pro foro conscientiæ impetrare dispensationem; interim vero dum procurat, vel si commode procurare nequeat, non tenetur

cum

cum nota relaxare, nec ab actibus convenientibus se abstinere. Quod si ea; quæ competunt ratione antianitatis, sint modici momenti, ut prius ferre suffragium, & alia hujusmodi, non est ad petendam dispensationem obliganda. Peregrin. *ad Const. sui ord. p. 2. c. 1. §. 5.* & Sanch. *de Matrim. lib. 7. disp. 37. n. 68.*

Quær. 13. Ad quem spectet admittere novitiam ad professionem.

Resp. Ad monasterinm spectare quod in monialibus repræsentatur, ut diximus de puellarum receptione. Est enim professio contractus ultro citroque obligatorius, atque adeo requiritur non tantum consensus novitiæ, sed etiam monialium, cum de jure communi ad illas pertineat, nedum quando recipitur ad habitum, sed etiam quando admittitur ad professionem. Abb. *in c. Ad Apostolicam, ibique Glos. fin. de Regul.* & in specie probat Sanch. *in decal. lib. 5. c. 4. n. 65.* cum ibi relatis. Quod adeo verum est, ut si Episcopus, vel alius Prælatus compelleret moniales ad recipiendam novitiam ut professam, poterunt ad superiores appellare, sicuti declaravit Sacr. Congr. super Episcop. & Regul. *in Colonien.* 13. *Maji* 1652.

Quær. 14. An novitiæ absque causa capitulariter exclusæ licita sit reclamatio ad superiorem, quod moniales illam non admiserint ad professionem.

Resp. Licere. Ita Doctores, quos refert, & sequitur Pasqual. *in Lauret. p. 2. q. 49. n. 2.* Evidens enim est, quod novitia habet notabile interesse in causa, & ejus non admissio sine causa affert ipsi notabile gravamen, atque injuriam; unde non potest rejici ejus reclamatio in causa præsertim canonica, in qua secundum jus canonicum licet a quocunque grava-

mine

mine appellare. Ideoque Sac. Congr. Episc. & Regular. *sub die 2. Octobris 1648.* ac alibi sæpius declaravit, moniales non posse rejicere a professione novitiam sine causa.

Quær. 15. An constito de gravamine, possit Episcopus admittere ad professionem novitiam indebite exclusam.

Resp. Affirmat Bord. *in Consil. Regul. resol. 57. num.* 107. Quia ad Prælatos majores spectat corrigere ea, in quibus subditi peccant, *Cap. ut fama de sent. excom.* & notat Gloss. *in C. ea quæ v. reatu de off. Archid.* & ideo corrigere debent determinationes capitulares injustas. Consultius tamen existimo, præcipere Capitulo monialium, quod indebite gravatam recipiat. Quod si pertinaciter recusaverint moniales, de earum contumacia Sacram Congregationem faciat certiorem, ut de opportuno remedio confestim provideri possit; ut resolvit *sub die 5. Novembris* 1605.

Quær. 16. An novitia, quæ toto novitiatus anno fuit infirma, possit admitti ad professionem.

Resp. Ex Peyrino, & aliis affirmative. Quia non tenetur novitia omnes austeritates religionis experiri in specie, sed satis est, quod probet in genere, perseverando per annum sub obedientia magistræ, & Abbatissæ. Quod si novitia detegatur infirma morbo contumaci, remittenda est ad curandum in domum suam. Sac. Congr. 10. *Febr.* 1649. *in Salernitana*; ex quacunque tamen causa exivit, non potest postea recipi sine licentia Sacr. Congr. 29. *Jan.* 1601. & 15. *Aprilis* 1607. Posse item valide, & licite admitti ad professionem novitiam, quæ morbo, vel senectute est impotens ad regulæ statuta servanda, sustinent Sanch. Faust. Nav.

& Pe-

& Peregrin. *in comment. ad const. sui ordin. p. 2. c. 1.* §. 18. Quia obligatio ad religionis essentialia, nimirum castitatem, paupertatem, & obedientiam, nullas corporales vires exposcit, sed solum voluntatis affectum. Cætera vero religionis statuta non sunt religiosi status essentialia, sed obligant dum justa causa non excusat.

Quær. 17. Qualis literatura requiratur in novitia admittenda ad professionem tanquam chorista.

Resp. Requiri, ut saltem sciat legere; cum enim contrahat obligationem persolvendi horas canonicas, non debet esse impotens ad satisfaciendum suæ obligationi. Ita fuisse decisum a Sac. Congr. *in una Giurgen.* 12. *Januarii* 1604. refert ex Barb. Tambur. *disp.* 6. *q.* 6. *n.* 3.

Quær. 18. An, & ubi fieri debeat exploratio voluntatis novitiæ, antequam profiteatur.

Resp. Ante professionem quoque, ut supra diximus de puellarum receptione, voluntatem novitiæ esse explorandam ab Episc. vel ejus Vicario etiam in monasteriis exemptis, ut ex declaratione Sac. Congr. testatur Pasqualig. *loco cit. n.* 44. Pro exploranda tamen voluntate non licet ingredi claustra monasterii, & proinde ingrediens in excommunicationem incurreret, cum id expresse prohibeatur *in Const.* S. Pii V. 1. *in Bullar.* Ex justa nihilominus causa, ut si esset suspicio subornationis, potest professura educi e claustris monasterii ad Ecclesiam exteriorem; ut notat Tamburinus, quem refert Pasqual. *loc. cit.*

Quær. 19. An, & quo tempore debeat Præfecta monialium notificare Episcopo tempus professionis emittendæ.

Resp.

Resp. Ex Concil. Trident. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 17. quod, *ne professionis tempus Episcopus ignoret, tenetur Præfecta monasterii eum ante mensem certiorem facere; alias, quandiu Episcopo videtur, ea ob officio suspensa sit*. Quoad monasteria vero exempta præfigitur spatium quindecim dierum a S. Pio V. *in cit. Constit.* quibus elapsis in hoc se intromittere Episcopo non liceat.

Quær. 20. An si Episcopus negligeret explorare voluntatem, postquam certior factus est a Præfecta, possit punire Abbatissam, quæ elapso termino admitteret novitiam ad habitum, vel professionem.

Resp. Si monasterium sit exemptum, nequaquam punire potest, quia si, juxta *Constit. cit.* S. Pii V. super quindecim dies negligat explorare, non potest amplius se ingerere. At si monasterium non sit exemptum, neque videtur posse punire, quia ex decreto Concilii non tenetur Præfecta nisi ante mensem certiorem facere Episcopum, non autem tenetur ultra debitum tempus expectare. Delinquit ergo Episcopus, si intra tempus assignatum non exploret; quare si Præfectam puniret, negligentiam suam in alio puniret. Pasqual. *in Lauret. n.* 46.

Quær. 21. Ad quem spectet acceptare professionem novitiæ profitentis.

Resp. Spectare ad Episcopum, vel ejus deputatum privative quoad Abbatissam, tenet Suarez *t.* 4. *de Relig. tract.* 9. *lib.* 10. *c.* 11. *n.* 1. & colligit *ex c. statuimus* 20. *q.* 2. Quia apud Episcopum tantum est proprie jurisdictio. Oppositum sustinet Sanchez, & colligitur ex declaratione Sac. Congr. 22. *Februarii* 1625. quæ sic habet: *Professio monialium fieri debet in manibus Ordinarii principaliter, non Abbatissæ*, ex

quo

quo deducitur, quod in manibus Abbatissæ possit fieri de secundario. Quare servandam esse consuetudinem cujuscunque Ordinis, & provinciæ, aut loci, existimant alii.

Quær. 22. An Abbatissa cum consensu monialium valide admittat ad professionem, contra prohibitionem Prælati.

Resp. Si Prælatus simpliciter prohibeat, professio per hoc præcise non est nulla, quia multa facta tenent, quæ fieri prohibentur; si vero prohibeat suspendendo Abbatissæ facultatem, & protestando, se in talem admissionem non consentire, ex rationabili causa, tunc professio est nulla ex defectu potestatis in admittente.

Ita quod neque per Vicarium potest admitti; quia, quod una via est prohibitum, non censetur alia permissum, *c. quod una de regul. jur. in 6.* unde cum sit prohibita admissio dictæ puellæ per Abbatissam, non est censenda permissa per Vicarium, alias frustratoria esset prohibitio. Pasqual. *in qq. moral. canonic. cent.* 4. *quæst.* 307.

Quær. 23. Quænam privilegia consequatur monialis ex emissione professionis.

Resp. In primis consequi plenariam omnium suorum peccatorum remissionem quoad pœnam; ita quod, si emissa professione statim decederet, directa in cœlum conscenderet. Ita D. Th. 2. 2. *q. ult. art.* 3. *ad* 3. & communiter Doctores, quorum aliqui etiam addunt, consequi hujusmodi remissionem etiam quando jam professa de professione gaudet, eamque innovat, parata facere, si non fecisset. Dionysius Carth. & Vecch. *de Novit. disp.* 13. *dub.* 5. *nu.* 7. alios citans.

Relaxantur insuper omnia vota simplicia,

realia, & personalia, atque mixta, & in solemne religionis votum commutantur. Ita D. Thom. *loc.cit.* & ibi Cajetanus, qui *q.ult. ar.3. ad* 3. ait, ad hanc commutationem nullam voventis intentionem exigi. Hoc tamen locum non habet in votis realibus de re, quæ cadit in utilitatem tertii, & ab alio tertio sit acceptata, quia per acceptationem acquisitum est jus illi tertiæ personæ, atque adeo in damnum tertii commutari non potest; secus vero quando non esset acceptata promissio, quia tunc jus non est illi quæsitum. Ita Doctores relati a Peregrino *loc.cit.* Sunt & alia privilegia, quæ videri possunt, Sanch. *tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 5.

Quær. 24. Quale peccatum sit, de emissa professione pœnitere.

Resp. Per se mortale non est, dummodo monialis retineat animum adimplendi promissa. A veniali tamen non excuso, quia illa pœnitentia actus boni, licet voluntarii, adversatur directioni rationis, & summa ingratitudo est, nolle recepisse a Deo tale, ac tantum beneficium, qualis est religiosa professio. Ita Azor. Cajet. Vasquez, & alii relati, & approbati a Peyrin. *t.* 2. *de Prælat. q.* 3. *c.* 1. §. 5. *n.* 155.

CAPUT III.

De Monialium Consecratione.

Quær. 1. QUandonam voto virginitatis, aut cœlibatus publico, & solemni cum Episcopi consecratione moniales cœperint obligari.

Resp. Sunt, qui Divum Basilium Magnum hujus instituti, sive consuetudinis auctorem faciant. Alii id sub Constantino Magno, & alii Ambrosii. Sed Ambrosius ætate factum arbi-

trantur. Sed Ambrosius *l. 1. de Virgin.* conatur ex Thecla tanquam traditionem Apostolicam probare, ac tueri. Polidorus Virgilius vero consecrationes Virginum Sacrarum Pii Primi Pontificis institutum esse autumat. Habetur Pii decretum *in can. Virgines 20. q. 1.*

Quær. 2. Ad quem spectet solemnis monialium consecratio.

Resp. Ab initio hujus ritus tam a Sacerdotibus, quam ab Episcopis consecrabantur, ut colligitur ex Ambrosio *l. 3. de Virgin. ad Marcellinam.* In Concilio autem Carthaginensi secundo *can.* 3. prohibitum fuit, ne consecratio puellarum a Presbyteris fieret, *can. si jubet sanctitas* 26. *q.* 6. Spectat igitur ad Episcopum, eumque consecratum, quia solemnis consecratio non tam est potestas jurisdictionis, quam ordinis. Ex speciali tamen privilegio Pontificis posse Prælatis inferioribus, & Superioribus Regularium committi, asserit Tamburin. *disp. 27. q. 5. n. 7. & 8.* ubi refert, Generalem sui Ordinis, & Camaldulensis consecrare ab immemorabili moniales sibi subditas, idipsum approbantibus Sede Apostolica, & Sac. Rit. Congreg. *sub die 1. Julii 1601.*

Quær. 3. Quo tempore fieri debeat consecratio.

Resp. Servandum esse tempus a jure præscriptum, nisi aliud suadeat necessitas; nam in tali casu quolibet die fieri potest. Tambur. *disp. cit. q. 4. n. 3.* Quæ autem sint tempora statuta, habetur *in d. can. Virgines, q. 1.* in quo hæc leguntur: *Non consecrandas esse Virgines, nec velamen eis imponendum, nisi in Epiphania, in Sabbato Pascha* (alia litera habet *in Albis Paschalibus*, idest intra hebdomadam Paschæ, ut Glossa exponit) *& in Apostolorum natalitiis,*

nisi

nisi mortis causa urgente. In Concilio vero Lateranensi sub Alexandro Tertio, prout habetur *in cap. 1. de tempor. ordin.* concessum est, ut omnibus diebus Dominicis liceat virgines consecrare; & consuetudo hoc extendit ad alias solemnes festivitates, ut advertit Turrecremata *cap. devotis. q. 4.* & ita in hoc consulenda est, & servanda consuetudo. Quamvis Piscara *in praxi Carem. lib. 2. cap. 7. n. 1.* non nisi in die Dominico, & intra missarum solemnia fieri debere ex Pontificali Romano, contendat.

Quær. 4. Quo loco fieri debeat.

Resp. In Ecclesia exteriori fieri posse ex Sac. Congr. Rit. 27. *Julii* 1627. referente Tamb. *q. 6.* ubi advertit, ex justa causa, & ejusdem Sacræ Congr. rescripto inductum fuisse, quod monialis consecranda nequaquam egrediatur e clausura, sed consecretur in Ecclesia interiori a Prælato existente ad fenestrellam.

Quær. 5. Quid requiratur in moniali, ut licite consecrari possit.

Resp. Requiritur ætas annorum vigintiquinque expletorum. Ita *ex c. Placuit* 20. *q.* 1. & ita etiam sancivit Synodus Arelatensis *c.* 27. Nec audiendi sunt, qui putant etiam ante dictam ætatem posse consecrari. Requiritur item, quod sit professa in Ordine approbato, non quocunque, sed monastico. Ita ex Sacr. Congr. 30. *Sept.* 1616. Insuper quod sit virgo, ut habetur *in c. devotis* 20. *q.* 1. ubi Gelasius Papa ait, *Viduas velare Pontificum nullus attentet*. Quod intelligendum est de velo consecrationis, non de velo professionis, & continentiæ, quod etiam ipsis competit, ex *c. Vidua*, 20. *q.* 1.

Quær. 6. An fœmina corrupta, sed communiter reputata ut virgo, possit consecrari.

Resp. Negant aliqui cum D.Th. *in 4. dist. 28. q. 1. art. 5. ad 5.* Quia ex una parte verba consecrationis virginum accommodari non possunt corruptæ sine mendacio, & ex alia neque debent mutari, quia ad vitandum scandalum, non sunt varianda Ecclesiæ Sacramenta, vel Sacramentalia. Placet tamen affirmativa sententia, cui adhæret Tambur. *disp. 27. q. 4. ad 7.* Quia quandiu res est occulta, potest fœmina ad vitandam infamiam in exteriori foro se gerere, sicut communiter reputatur, & potest sine mendacio virgo appellari, quia verbum illud verificatur in communi omnium existimatione & de virginitate putativa, quod sufficit ad tollendum mendacium. Suar. *t. 4. de Relig. tr. 9 lib. 1. c. 11. n. 9.* Et hoc etiam si Prælatus certo sciret esse corruptam, quia, non obstante scientia illa privata, non desinit reputari ut virgo; unde Prælatus formam consecrationis virginum accommodat illi secundum communem existimationem, atque adeo sine mendacio. Sicuti mentita non fuit B. Virgo, quæ licet sciret sponsum suum non esse Christi Domini Patrem; attamen, quia talis reputabatur, illum Patris nomine nuncupavit. *Luca 1. Ego, & Pater tuus dolentes quærebamus te.*

Quær. 7. An monialis per vim, & sine culpa sua corrupta possit consecrari.

Resp. Quod non, *ex cap. Acutius 26. dist.* & ex S. Leone Papa *in cap. illa autem famula 32. q. 5.* Quod exponens D.Thom. dicit, quamvis virgines, quæ per violentiam corrumpuntur, si nullo modo consentiant, virginitatis gloriam non perdant, quia tamen valde difficile est, quod in tali delectatione aliquis complacentiæ motus non insurgat, ideo Ecclesia, quæ de interioribus non judicat, hujusmodi sic cor-

ruptas inter virgines non velat; secus tamen dicendum est, si certa sit, se nullo modo delectationi consensisse. Colligitur ex D. August. *de Civit. Dei c.* 18. ubi dicit, tali Virgini *nihil de corporis sanctitate periisse*, eamque parem facit *illi, cujus integritatem obstetrix ex justa causa manu velut explorans, casu, dum inspicit, perdidit*. Sed hæc potest velari, ergo & illa. Lessius *de Just. & jur. l. 4. c. 4. dub. 16.* Idem quoque dicendum videtur de puella, quæ in somno, amentia, & ebrietate fuit carnaliter cognita, si nullo modo consensit.

Quær. 8. An possit consecrari monialis, cui juxta medicinæ artem ad sanitatem tuendam fuit fractum claustrum virginale.

Resp. Ex Tambur. *loc. cit.* posse. Quia ad tollendam corporis integritatem, quæ ad consecrationem est necessaria, duo requiruntur, scilicet fractio claustri virginalis, & actus libidinosus, qui certe non intervenit in hoc casu. Unde ob hanc rationem potest admitti ad consecrationem monialis, quæ per voluntariam seminis effusionem est polluta, integro remanente claustro, quia, licet interveniat actus libidinosus, deficit tamen alia qualitas, quæ opponitur virginitati requisitæ, scilicet fractio claustri virginalis. Similiter consecrari poterit monialis, quæ ante annos discretionis turpem aliquem actum contra castitatem commisit, quia cum præ defectu ætatis non insit potestas seminandi, ea per nullum actum turpem amittere potest corporis integritatem, sicque adhuc remanet virgo. Ita Rosella, Tamburinus & Lessius *loc. cit. nu.* 121. ubi addit, contrarium fortasse verius esse, si in puella adsit perfectus usus rationis.

Quær. 9. An monialis possit admitti ad

consecrationem, nondum Sacramento Confirmationis suscepto.

Resp. Posse, cum nullum jus prohibens extet, regulariter tamen Episcopus non debet admittere virgines ad consecrationem, antequam confirmentur. Si enim omnis fidelis confirmari debet, ut plene Christianus inveniatur, a fortiori debent id facere virgines, quæ Sponso Christo desponsari debent, & consecrari.

Quær. 10. An solemnis consecratio monialium possit iterari.

Resp. Non posse, ita Miranda *q. 7. de monialib. n. 7.* Quia licet sit simplex benedictio, per quam nulla tribuitur potestas, adhuc tamen est quædam sanctificatio, qua monialis suo modo consecratur, quod autem semel consecratum est, remanet semper tale, unde nec benedictio nuptiarum iteratur, nec similiter benedictio sacrarum vestium.

Quær. 11. An saltem sit reiteranda consecratio monialium nulliter professarum, revalidata professione.

Resp. Videri quod sic; quia professio est qualitas fundamentalis præsupposita ad consecrationem. Nulla igitur existente professione, nulla quoque erit consecratio: dum deficit fundamentum, non potest locum habere, quod in ipso fundatur, *l. nam orig. ff. quod vi, aut clam.* atque ideo erit reiteranda. At negative resolvendum, sicut de benedictionibus nuptiarum, quando matrimonium fuit nullum; ob occultum aliquod impedimentum, testatur Sanch. *de Matr. l. 2. disp. 37. nu.* 13. Ita Sacr. Congr. quæ rescripsit Episcopo *Parment.* 17. *Aprilis* 1577. moniales nulliter professas non esse reconsecrandas, sed posse

posse tolerari, solumque earum professionem esse supplendam, & caute ratificandam.

Quær. 12. An consecratio monialium conferat gratiam, remittatque peccata venialia?

Resp. Conferre gratiam, & remittere peccata venialia, non quidem ex opere operato, alias esset Sacramentum, est falsum, sed solum remote & per modum impetrationis, quatenus aliqua ratione ex meritis, & intercessione Ecclesiæ talis consecratio excitat in consecrata attritionem, & displicentiam peccatorum, atque adeo remissio obtinetur ex opere operantis: Ita ex D. Thom. *3. part. q. 87. art. 3.* & Suarez, *loc. cit. n.* 14.

CAPUT IV.

De Voti Paupertatis obligatione.

§. I.

De natura Voti Paupertatis.

Quær. 1. Quid sit paupertas religiosa.

Resp. Esse voluntariam abdicationem proprietatis factam a Religioso, dum emittit professionem in Religione approbatam. Per hoc votum prohibetur non solum actus externus habendi, & contrectandi proprium, sed etiam internus, nempe voluntas habendi proprium. Quia, quando prohibetur aliquid, interdicitur etiam omne id, quo pervenitur ad prohibitum; unde quia per voluntatem pervenitur ad actum externum, actus quoque internus censetur interdictus. Non peccaret tamen monialis, si haberet desiderium habendi divitias sub conditione, si non esset voto paupertatis adstricta, quia

illa conditio excludit propositum agendi contra votum; & solum illud desiderium posset esse peccaminosum, si exponeret monialem periculo delinquendi contra votum.

Quær. 2. An monialis ex vi voti paupertatis reddatur incapax testandi in morte de propriis bonis.

Resp. Cum communi affirmative, quia ex vi voti redditur incapax habendi proprium; & hoc verum est, etiam si ad pias causas testari vellet. Hinc est, quod neque de propria cella potest disponere, quia jus nullum habet, sed tantum usum sua morte finiendum; unde adveniente morte, aut quocunque alio casu, fieri debet illius distributio monialibus anterioribus professione. Sac. Congr. *in Mutinensi* 10. *Aprilis* 1615. Vacantes cellæ debent assignari, secundum antianitatem, nec Superior regularis potest aliter ordinare *in Ferrarien.* 3. *Junii* 1597. & antianitas incipit a die professionis emissæ, non a die habitus suscepti 5. *Julii* 1645. idque non obstantibus Superiorum mandatis *in Mediolanen.* 5. *Febr.* 1601. Nisi tamen in aliquo monasterio adesset consuetudo immemorabilis, quod cellæ vacantes distribuantur, & assignentur ad arbitrium Abbatissæ, & Discretarum, *in Mutinen.* 24. *Januar.* 1613. Concedi potest moniali cellam ædificare, eaque uti sua vita durante, vel alia a suis consanguineis ædificata, *in Cæsenaten.* 2. *Januar.* 1601. Non tamen potest illam vendere, *in Mediolan.* 8. *Novembr.* 1625. licet vellet erogare pretium in utilitatem monasterii, nisi de licentia Sacr. Congr. & consensu monialium, *in Veneta* 3. *Maji* 1647. neque decernere, quod monialis antiana, quæ cellam optare vult, teneatur aliquid solvere, *in Januen.*

muen. 22. *Decemb.* 1620. quod servari debet etiam in casu permutationis, ne via fraudibus aperiatur, *in Neapolitana* 17. *Novembr.* 1628. Datur tamen aliquando facultas Abbatissæ, & monialibus, ut ob aliquam legitimam causam capitualiter, & per vota secreta possint cellas vacantes professione posterioribus concedere, ne moniales contra votum paupertatis abrogent sibi cellas tanquam proprias, 19. *Maji* 1619. Nulla vero monialis cogi potest ad optandas cellas, *in Nolana* 10. *Junii* 1616. Fuse de hac re Pignatel. *tom.* 10. *consult.* 34. Existimat nihilominus Rossignol. *de Restit.* 1. *prænot.* 10. *nu.* 12. quod existente consuetudine, ut moniales transmittant sua cubicula cum supellectili ad suas alumnas, non peccant sic transferendo. Quia ista ordinata successio semper est cum voluntate implicita Superioris dictæ consuetudini se conformantis; taliter tamen, ut si velit, possit illam possessionem removere, & successionem interrumpere; atque adeo in hoc nihil reperitur, quod adversetur naturæ voti paupertatis, quæ proprietatem tantum respuit, non usum ad nutum Superioris revocabilem.

Quær. 3. An monialis professa possit testamentum ante professionem a se factum declarare.

Resp. Posse, sistendo in vera, & propria declaratione voluntatis incertæ; secus vero si declaratio recipiat dispositionem, quæ de jure est certa, & monialis velit illam declarare, quia ista non tam est declaratio, quam nova dispositio, quæ voto paupertatis repugnat. Mantica, Rodriq. Sanch. & Peregrin. *ad Const. sui ord. p.* 2. *c.* 1. §. 36.

Quær. 4. An monialis peccet contra votum paupertatis, si recipiat pecunias sæcularium in depositum absque licentia Abbatissæ.

Resp. Non peccare, quia in tali casu nec dominium, nec usum, neque administrationem illius pecuniæ acceptat, sed hæc omnia remanent apud deponentem, solo officio custodis admisso, quod voto paupertatis non videtur prohibitum. Ita cum aliis Diana *loc. cit. res. 66.*

Quær. 5. An monialis sumens aliqua bona monasterii pertinentia ad cibum, & potum, frangat votum paupertatis.

Resp. Cum Suarez, *t. 3. de Relig. lib. 8. c. 11. nu.* 41. non frangere, nisi damnificatio religionis esset nimia, & in re extraordinaria, & pretiosiore. Extra hujusmodi casum res pertinentes ad cibum, & potum reputantur levioris momenti, etiam si tractu temporis perveniant ad quantitatem notabilem, quia ista minima furta in tali materia non continuantur, neque multum damnificant. Diana *loc. cit. res.* 45. Et quamvis Abbatissæ hoc displiceat, non tamen ita censeri debet involuntaria, ut illam reputet materiam gravem in ordine ad paupertatem; monialis enim quo ad usum hujusmodi rerum tractatur ut filia; inter parentem autem, & aliam non censetur hujusmodi actio gravis.

Quær. 6. An monialis, quæ invita Abbatissa repetitis vicibus surripit modicum panis, vini, &c. & dat extraneis, peccet mortaliter, & ad restitutionem teneatur.

Resp. Duæ extant Doctorum sententiæ. Prima ait, quod peccet tantum venialiter; cum tamen valor rei surreptæ pervenit ad notabilem quantitatem, tunc ultimum furtum præcedentibus accedens efficitur mortale, nisi

monia-

monialis in commissione ultimi furti habeat animum, saltem virtualiter, restituendi minuta furta priora; quia tunc nullum fit damnum notabile. Vel nisi, magnis interpositis intervallis, ejusmodi furta committat; quia superiores minus ægre ferunt, quædam sibi auferri longo intervallo, quam eandem quantitatem simul vel brevi tempore. Ita, aliis relatis, Bartol. a S. Faust. *l.* 8. *q.* 189. *in suo Thesaur.* Secunda opinio concordat cum prima quo ad restitutionem faciendam; negat tamen, quod illud ultimum furtum complens notabilem quantitatem fiat mortiferum virtute priorum. Quia sicuti ex peccatis venialibus quantumcunque multiplicatis non consurgit mortale; ita neque ex illis furtis, quæ levia sunt, & venialia, consurget culpa lethalis. Navar. *c.* 17. *n.* 185. & Viga *lib.* 14. *in Conc. Trid. c.* 11. *in fin.*

Quær. 7. An moniales dantes extraneis, ut supra, modicum panis, & vini incidant in excommunicationem latam ab Episcopo contra hujusmodi surripientes.

Resp. Affirmative, quia, licet admissa supradicta opinione, mortaliter non peccent, atque adeo ex hoc capite non incidant in excommunicationem, quæ ferri non potest nisi in mortaliter peccantes; potest tamen ex justa causa imponi præceptum sub excommunicatione de re, quæ alias non erat gravis, & tunc moniales non obtemperantes peccant mortaliter, non quia surripiant, sed quia ex suppositione præcepti sub excommunicatione nolunt obtemperare, & a furtiolis illis abstinere, & sic excommunicationem incurrunt; quia, cum monasterium per furtiola a pluribus facta patiatur grave detrimentum, adest justa, & gravis causa ferendi talem excom-

municationem. Salmantic. *in Theol. mor. t. 3. tr. 13. c. 5. pun. 3. §. 3. n. 29.*

Quær. 8. Quænam bonorum monasterii quantitas requiratur, ut, ea sine licentia Abbatissæ usurpata a moniali, ad peccatum mortale pertingat.

Resp. Quot capita, tot sententiæ. Rebellius, Graffius, Bonacina, & alii asserunt, eam quantitatem sufficere, quæ sufficit in sæcularibus ad constituendam materiam peccati mortalis furti. Rodriq. & Aragonius putant, monialem tunc committere furtum, quando ascendit ad summam duorum aureorum. Alii volunt, quantitatem notabilem in religiosorum furtis pensandam esse in particulari pro temporum, locorum, personarum, & aliarum circumstantiarum differentia, judicio & arbitrio boni viri. Ita Miranda. Alii determinant pro materia sufficienti ad peccatum mortale quantitatem duorum argenteorum, ut Mendoza: trium, Bartholom. a S. Fausto: quatuor, Jo: de la Cruz, & Sanch: octo vero, aut novem in rebus, quæ actu non consumuntur. Eedesma. Alii tandem furtum religiosi comparant cum furto filii familias in ordine ad res monasterii, ita quod ea quantitas, quæ ablata a filio ex bonis paternis inducit peccatum mortale, sufficiat etiam ad arguendum religiosum de peccato mortali, est enim in utroque par ratio, quia sicut bona paterna reservantur filiis, ita bona monasterii reservantur religiosis ad eorum sustentationem. Ex his placitis tam variis, quæ certe innituntur variis rerum circumstantiis, videat Confessarius, quid in unoquoque casu sit determinandum.

Quær. 9. An monialis delinquat contra votum paupertatis, si mutuet, aut commo-

det

det ex rebus ad ipsum usum concessis.

Resp. Peccare, si id faciat absque Abbatissæ licentia saltem tacita, quia monialis est mere usuaria, & usuarius non potest concedere alteri usum rei permissæ, ut habetur *instit. de usu, & habit.* §. 1. & 2. Non peccat tamen mortaliter, si sit secura de restitutione rei commodatæ, aut mutuatæ, idque sive commodatum, aut mutuum sit intra idem monasterium (quo casu facilius præsumi potest licentia tacita) sive extra; quia mutuum, & commodatum non æstimantur gravis materia. Ita Layman, Sanchez, & Peyrinus, quos refert, & sequitur Diana *loc. cit. res.* 14.

Quær. 10. An peccet monialis contra votum paupertatis, si sine licentia Abbatissæ rem monasterii ad communem usum deputatam immutet in aliam proprio usui applicandam, v. g. ex sindone formando linteola.

Resp. Peccare, & quidem mortaliter, si adsit gravitas materiæ; quia talis immutatio, & applicatio ad proprium usum important actum, qui non potest exerceri nisi a domino; hæc autem adversantur voto paupertatis. Alphons. de Leone *de off. Confes. recoll.* 11. *n.* 111.

Quær. 11. An peccet monialis, quæ habens ex peculio sibi concesso necessaria ad vestitum, recipit ab Abbatissa vestem singulis annis dari solitam.

Resp. Non peccare, quia recipiendo illam vestem utitur jure suo, quare nemini facit injuriam, præsertim, cum illam vestem recipiat ab Abbatissa, quæ præsumitur conscia peculii concessi, unde non potest dici involuntaria.

Quær. 12. An monialis eo ipso, quod deputatur ad officium aliquod monasterii exigens multas & graves expensas ab ipsa facien-

das,

das, possit sine licentia recipere ab amicis, & consanguineis pecunias, ad talem effectum necessarias.

Resp. Quod sic, concurrente tacita, & interpretativa voluntate Abbatissæ illam ad tale officium deputantis. Si enim officium exigit expensas, nec pecunia subministratur ab Abbatissa, eo ipso quod monialis tali officio est deputata, censetur tacite concessa licentia recipiendi ea omnia, quæ pro tali munere obeundo sunt necessaria, quia concesso uno conceduntur etiam omnia, sine quibus non pervenitur ad ipsum, *l. 2. ff. de jurisd. omn.*

Quær. 13. An monialis, quæ indigens aliqua summa pecuniæ, quam unus superior non concederet, medietatem illius pecuniæ recipit de licentia Abbatissæ, & aliam medietatem de licentia Prælati, peccet contra votum paupertatis.

Resp. Non peccare; verum enim semper est, quod recipit cum legitimi superioris licentia. Neque modo supradicto utitur in fraudem, sed utitur jure suo; quia si potest uterque superior cumulative concedere, poterit & monialis ab utroque postulare. Difficilius forsan Prælatus secundam licentiam concederet, si esset conscius de impertita ab Abbatissa; sed quia major difficultas concessionis non inducit defectum voluntatis in concedente, ut per Sanchez, *de matr. lib. 8. disp. 21. n. 11.* hinc est, quod per hoc non vitiatur licentia superioris.

Quær. 14. An, & quomodo moniales dilapidantes bona sive sibi concessa ad usum, sive communia Conventus, teneantur restituere.

Resp. Tradunt Armilla, Rosella, Tabiena, & Silvester, non teneri, quia restitutio debet fieri ex proprio, quo caret monialis ratione

tione voti paupertatis. Alphonsus de Leone ait, monialem, si non habeat reditus, non teneri, nisi ad inducendum eum, cui dedit, ut restituat. Placet opinio Navarri, & Fagundez, qui obligant monialem in tali casu ad restituendum, non quidem restitutione proprie dicta, quæ non fit, nisi ex propriis bonis, sed restitutione improprie dicta, nempe abdicando a se usum proprii peculii, si quod habet, ea tantummodo parte retenta, quæ ad proprias indigentias absolute est necessaria. Non tamen tenetur magis laborare, vel sibi necessaria subtrahere, vel aliunde ab extraneis bona procurare, ex quibus debitam faciat restitutionem. Hæc duriora sunt, ideoque potius consulenda, quam præcipienda.

Quær. 15. Utrum monialis satisfaciat propriæ obligationi restituendi monasterio, si ex proprio peculio emat, v. g. lampadem argenteam ad usum Ecclesiæ, eique applicet; simulando donare, sed revera intendendo suo debito satisfacere, & hoc ad consulendum suæ famæ.

Resp. Videri quod sic; quia in contractibus vera, non simulata intentio inspicitur; unde si vera intentio monialis tendit ad satisfactionem; secundum hanc est judicanda satisfecisse. Patet a pari; nam si debitor in suo ultimo testamento leget alicui centum, cui item centum debet, suæ satisfacit obligationi, *l. si cum dotem*, §. *si patre*, *ff. soluto matr.* Legatum autem est species donationis, Gomez, Bartol. & communit. Doctores. Quare sicut satisfit per legatum, debet etiam posse satisfieri per donationem. Ita in terminis Bord. *in decis. Miscel. dec.* 271. Verum tamen est, quod si monasterium indigeret necessariis ad monialium sustentationem, tunc puto, monialem

lem non satisfacere; quia cum restitutio ista fiat de bonis monasterii, & ad reintegrandum jus illius læsum, ea debet fieri juxta mentem probabiliter præsumptam Abbatissæ, quæ administrat monasterii bona, & non aliter; posito autem, quod monasterium indigeat necessariis ad sustentationem, non potest præsumi, quod Abbatissa sit contenta, quod summa illa ad pompam expendatur.

Quær. 16. An votum paupertatis possit per consuetudinem abrogari.

Resp. Quoad substantialia non posse; quia quoad hæc votum est juris divini naturalis, contra quod non potest prævalere consuetudo; Quoad circumstantias vero, quibus votum observatur, posse abrogari non dubito, quia hujusmodi observantiæ, utpote inductæ jure humano, hoc est vel ab Institutoribus regularium, vel a summis Pontificibus, potuerunt ad instar aliarum legum per consuetudinem tolli. Ita Doctores communiter. Ad inducendam consuetudinem voti paupertatis abrogativam satis probabile est, quod sufficiat, si perseveret per decennium. Ita Suar. Mascard. Bonac. & alii. Quanquam non improbabile sit, quod tradunt Menoch. Medina, Sotus, & alii, scilicet, nullum tempus esse determinatum ad inducendam consuetudinem, sed arbitrio prudentis id esse pensandum, qui pro negotii qualitate, & pluralitate actionum poterit tempus aut limitare, aut extendere. Præsumitur autem talis consuetudo, quando constat, eam passim practicari a monialibus etiam timoratis, & alias bene observantibus, idque scientibus, & non contradicentibus Prælatis, cum facile possent contradicere.

Quær. 17. An epicheja possit habere locum

tum quo ad dandum, & recipiendum fine expressa licentia Abbatissæ.

Resp. Si in aliis obligationibus admittitur, cur in obligatione voti paupertatis, cum sit par ratio, debet excludi? Facilius tamen admittitur quoad recipiendum, quia melioratur monasterium, quam quo ad dandum, quia distractio bonorum monasterii est nociva, ideoque regulariter præsumitur superioribus involuntaria, non solum ratione modi, sed etiam ratione substantiæ talis actus; tantoque erit difficilior ista præsumptio, quanto major fuerit quantitas materiæ, sicut augebitur difficultas, si ea distractio fiat extra monasterium, si quidem ea inter moniales ejusdem monasterii facilius permittitur. Suarez *t. 3. de Relig. lib. 8. c. 15. n. 2.* In rebus vero levioris momenti facilius potest admitti, scilicet in esculentis, poculentis, & in rebus devotionis, quia quo ad hæc facilius superioris consensus potest præsumi. An autem monialis, quæ per epychejam dedit, aut recepit rem notabilem, teneatur postea id aperire Abbatissę, negant aliqui, quia ratio, quæ dedit titulum acceptioni, dat etiam titulum detentioni; quod intellige durante eadem ratione, alioquin detineret sine licentia Abbatissæ, quod est prohibitum religiosis.

§. II.

De Peculio, & ejus usu.

Quær. 1. AN moniales possint habere peculium.

Resp. Posse, præsertim in iis monasteriis, in quibus sive ob nimiam paupertatem, sive ob incuriam, & negligentiam superiorum non potest observari vita communis, sub-

subministrando omnibus, & singulis monialibus ea, quæ ipsis sunt necessaria juxta decentiam status. Ratio est, quia usus talis peculii non repugnat voto paupertatis, aut juri communi, ut bene ostendit Sanch. *lib. 7. cap. 22. n. 5.* neque Concilio Tridentino, quia *sess. 22. c. 2.* solum prohibet posse concedi peculium cum jure dominii utilis, quia hoc modo monialis possideret more sæcularium, quod facere non potest, id interdicente voto paupertatis. Quare moniales non debent uti peculio nisi de licentia Abbatissæ.

Quær. 2. An moniales ex vi voti paupertatis teneantur esse animo paratæ ad abdicandum a se usum talis peculii ad nutum Abbatissæ.

Resp. Teneri; alias usus ille esset proprietarius, si non dependeret a superiore, & talis independentia importaret usurpationem dominii contrariam voto paupertatis. Ita Less. Navar. Peyrin. & alii cum Suarez dicente, quod licet moniales percipientes annuos reditus de superiorum licentia debeant esse in hac præparatione, ipsi tamen superiores non debent usum peculii auferre, nisi alio modo provideant necessitatibus monialium.

Quær. 3. An moniales teneantur abdicare a se peculium, si dubitent, Abbatissam non esse illarum necessitatibus provisuram.

Resp. Non teneri, nisi constet alia ratione earum necessitatibus consultum iri. Ita Lessius, & Peyrinus, qui addit, neque teneri monialem obedire Abbatissæ volenti peculium ei permissum auferre, ut sibi retineat, vel auferat illi soli, non aliis monialibus monasterii: quod tamen cum grano salis est intelligendum, potest enim adesse, immo in dubio debet præsumi justa causa, auferendi

illi

illi potius, quam alteri; qua existente, non potest monialis resistere Abbatissæ, & si resistat sive vi, sive murmure, & querimoniis, peccabit contra votum paupertatis, utpote exercens actum dominii independentis, & consequenter voto paupertatis religiosæ repugnantis, sicut ex Lessio docet Layman; quanquam, quod spectat ad resistentem murmure, & querimoniis, non ita facile talis resistentia reputari debeat mortalis, nisi sit immoderata, & notabiliter excedens judicio prudentis.

Quær. 4. An moniales possint habere annuos census, & proventus, & expendere in licitos usus acquisita ex industria de suorum superiorum licentia.

Resp. Posse & moniales habere, & superiores concedere, ad nutum tamen revocabilia, suadetur ex jure communi *cap. fin. qui Cler.* ubi indulgetur, ut quædam mulier post professionem religionis maneat in domo sua cum omni substantia quoad usum; unde Glofs. *in cap. cum inter* 1. *de elect.* dicit, quod non est contra substantiam monachatus, idest, contra votum paupertatis, ut religiosus de certis reditibus vivat, cum hoc possit superior concedere. Neque quo ad hoc aliquid innovavit Concilium Tridentinum, sed tantum prohibuit, ne concedantur annui reditus tanquam proprii, & irrevocabiliter; ut cum aliis citatis docet Bordon. *Consil. Regul. resol.* 43. *n.* 51. vel prohibuit posita reformatione, quia verba generalia intelligenda sunt, non secundum, quod sonant, sed secundum subjectam materiam. Unde hanc distinctionem admittunt in præsenti casu Negal. 2. 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 7. Sanchez & alii.

Quær.

Quær. 5. An monialis, quæ dum erat novitia, sibi fecit livellum, vel eidem jam professæ relictum fuit legatum sub ea conditione, ne Abbatissa, vel alius Superior se ingerat, fiat proprietaria, si illud accipiat independenter a Superioris licentia.

Resp. Fieri proprietariam, & peccare mortaliter, quia intendit retinere independenter a voluntate superiorum. Graffius *par.* 1. *lib.* 3. *c.* 5. *n.* 42. & alii communiter. Tenet tamen illud legatum, quia conditio illa, ne superior se intromittat, est turpis, cum repugnet voto paupertatis, ac proinde non vitiat legatum, sed vitiatur, & habetur pro non adjecta.

Quær. 6. An monialis possit non exigere livellum sibi ante professionem reservatum hoc modo, quod consanguinei teneantur singulis annis solvere, vita durante, viginti scutos, si videbitur petere, & exigere, aliter, si non exigat, remaneant in bonis consanguineorum.

Resp. Contra Verricellum *tract.* 3. *quæst.* 36. non posse non exigere, quia illa conditio arguit remissionem legati, quod est dare, secundum Bartol. *in l. peculium*, 4. *de peculio*; remittere autem, & dare sunt actus proprietatis, maxime in nostro casu, in quo forma reservationis livelli excludit voluntatem Superioris, unde violatur votum paupertatis non exigendo.

Quær. 7. An monialis bona sibi relicta ex testamento, & donatione, vel suis laboribus debita possit repudiare, rogando offerentes, ut hujusmodi tradant suis consanguineis, aut alteri extraneo.

Resp. Nullo modo posse, quia in illis immediate succedit monasterium, quod potest adi-

re

re legatum, hæreditatem &c. sine aliquo facto monialis, immo ipsa contradicente, ut pluribus citatis notat Sanch. *lib. 7. cap. 12. a n. 35. ad 41.* Potest bene recusare eleemosynas, aliasque similes donationes, quia per solam oblationem talium eleemosynarum nullum jus acquiritur monasterio; peccare tamen contra charitatem ex communi Doctorum sentit Diana.

Quær. 8. An monialis peccet retinendo penes se peculium proprio usui concessum.

Resp. Non peccare sustinent aliqui, & colligunt ex Suar. *t. 2. de Relig. lib.* 8. *cap.* 12. *num.* 9. dummodo absit scandalum, & alias monialis sit parata dictum peculium relinquere ad nutum Abbatissæ, vel alterius Superioris. Tunc enim animus revera non esset proprietarius; esto excedat in affectu, & modo custodiæ contra regulam, quia illa detentio de se, præscindendo ab usu, dominio, & proprietate, non est contra votum paupertatis, quia est tantum actus quidam materialis, non habens formam contrariam voto. Ita Herrera, & Enriq. *in Compend. Casu. Moral. cap.* 38. *num.* 42. Oppositum tamen omnino sustinendum, maxime in monasteriis, ubi deputatur capsa communis depositorum, quia talis deputatio innuit, non esse mentem Superiorum alio modo permittere peculium, quam ipsum deponendo sub custodia monialis ad hoc officium deputatæ, quare illa retentio penes se est actus proprietatis, cum sit actus omnino independens a voluntate Abbatissæ; & quod detentio apud se sit actus proprietatis, patet *ex c. Monachi* 2. in quo statuitur pœna contra sic detinentem tanquam proprietarium.

Quær.

Quær. 9. An moniales de peculio earum usui concesso possint aliquid ludo exponere.

Resp. Posse ex causa recreationis, & otii fugiendi; est enim quid bonum animum relaxare, & fugere otium, quod a religiosis potissimum est abhorrendum. Est autem necessaria ad minus præsumpta licentia, dum exponitur ludo pecunia. Ita omnes cum Major. *in* 4. *dist.* 28. *q.* 13. Quantitas vero debet esse moderata, scilicet, quod non excedat summam quinque aureorum in toto anno, ut volunt Sanch. Navar. Lugo, & Peyrin. *de subd. q.* 2. *c.* 2. ubi addit, id relinquendum esse arbitrio prudentis considerantis statum religionis, quantitatem peculii, & conditionem monialis.

Quær. 10. An moniales possint aliquid de peculio exponere negotiationi.

Resp. Neque de Superioris licentia hoc posse, cum negotiatio prohibeatur expresse omnibus Ecclesiasticis, ut videre est in omnibus cap. *dist.* 88. Hæc autem prohibitio temperari potest, ut non habeat locum. Primo, quando monialis intendit sublevare proprias indigentias, dum a monasterio non adjuvatur, quia non dicitur negotiari, qui non lucri gratia, sed eo fine negotiatur, ut se alat, cum aliunde non habet, unde vivat, Farinac. *v. Clericus n.* 169. Negotiatio ergo non est, sed industria, quando ordinatur ad propriam sustentationem. Molina, Bonacina, Barbosa, & alii. Intellige, dummodo non arceatur a divinis ministeriis. Secundo excusatur, si unum, vel alterum negotium incidenter faciat. Diana aliis relatis *ref.* 72. *de Contract.* Tertio, si negotium gerat per alium, quia per hoc non avertitur a divino servitio. Ita fere omnes cum Lessio *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 6.

Quær.

Quær. 11. An liceat monialibus emere boves, eosque colonis locare, vulgo *dare a giovatico*.

Resp. Negat Molina *de just. tom. 2. tr. 3. disp.* 347. *n.* 24. quia genus negotiationis est, atque adeo ipsis illicitum. Affirmat Lugo *de just. t. 3. disp. 26. sect. 2. n.* 34. emptio enim boum animo lucrandi nihil differt ab emptione domorum, prædiorum, & aliarum rerum animo pariter lucrandi; hæc non dicitur negotiatio: ergo neque illa. Fatetur tamen, si frequenter emerentur talia animalia ad eum usum, speciem aliquam negotiationis habere. Si verò semel empta diutius in eo exercitio detineantur, non agnoscit majorem indecentiam, quam si semel domus fuisset empta ad lucrandum, vel grex ad vendendum ejus fructus.

Quær. 12. An monialis possit ex peculio libere a Superiore concesso fundare censum, ut ex ejus fructibus post ejus mortem celebrentur Missæ pro anima ipsius.

Resp. Non posse, quia, cum quidquid acquirit monachus, monasterio acquirat; statim ac census fundaretur, acquireretur monasterio, & non esset amplius sub dispositione monialis fundatio, & proinde non posset supponere oneri Missarum. Pasqual. *in qq. moral. jurid. q.* 159. *n.* 1.

Quær. 13. An saltem possit tradere amico certam summam pecuniæ, ad effectum, ut post ejus mortem curet pro ejus anima Missas celebrari.

Resp. Pariter non posse. Quia monialis disponeret quidem vivens de tali pecunia, sed tamen causa mortis, ita ut dispositio non sortiretur effectum nisi post mortem. Hoc autem esset disponere per modum ultimæ voluntatis, quod est prohibitum religio-

ligiosis. *Authent. Ingressi; Cod. de Sacrosanct. Eccles.*

Quær. 14. An possit dictam pecuniam proprio usui concessam donare alteri cum onere, ut statim celebrentur singulis annis aliquæ Missæ in perpetuum.

Resp. Affirmant Ludovicus Lopez *lib. 2. de contract. cap.* 40. & Navar. *tom. 2. num.* 41. *de regul.* qui volunt, posse religiosos convertere in usus pios, & capellanias instituendas bona, quæ cum licentia expendere possunt in usus proprios. Ratio est, quia hoc non videtur repugnare neque ex parte donationis, quæ absolute moniali non est prohibita, si fiat cum debita licentia, quæ certe in hoc casu est præsumenda; si enim adest licentia convertendi dictam pecuniam in usus temporales, a fortiori præsumi debet, adesse convertendi illam in usum pium, quia agitur de favore animæ. Neque repugnat ex parte rei donatę, quia eo ipso, quod pecunia est distrahibilis, parum refert, quod in hoc, vel aliud opus distrahatur, sive per donationem, sive per alium contractum. Neque hoc est disponere per modum ultimæ voluntatis, quia eo ipso, quod disponit per donationem, disponit irrevocabiliter; de ratione autem dispositionis per modum ultimæ voluntatis est revocabiliter disponere. Et licet dispositio oneris injuncti continuetur etiam post mortem, non per hoc dici potest dispositio per modum ultimæ voluntatis. Cum enim onus Missarum sit accessorium donationi, & accessorium sequatur naturam principalis, hinc est, quod sicut non est dispositio per modum ultimæ voluntatis donatio, neque talis erit oneris dispositio.

Nimis laxa est hæc sententia, ideo eam non au-

audet admittere Molina *t. 1. de just. disp.* 140. *col.* 12. & absolute eam reprobat Pasq. *loc. cit.* Quia non intervenit vera donatio, sed deputatio dictæ pecuniæ pro celebratione Missarum; quare cum non transferatur dominium; sed remaneat semper penes religionem, non potest subjicere Missarum oneri.

Quær. 15. An monialis possit ex peculio, ut supra concesso, aliquid pauperibus elargiri.

Resp. Posse de licentia suæ Abbatissæ ad minus tacita; ea enim præsumitur respectu bonorum suo usui destinatorum, cum sit opus pium. Ita omnes cum Bord. *de Paupert. Relig. c.* 20. *n.* 32. ubi extendit hanc facultatem ad erogandum etiam aliquid de communitate, scilicet panes, obsonium, vas vini, & hujus generis, maxime si necessitas sit magna; quia in his parvi momenti Abbatissa non censetur invita, cum præsumatur charitatem habere erga pauperes. Quod si necessitas esset extrema, posset monialis pauperi taliter laboranti succurrere, etiam si Abbatissa licentiam denegaret; quia in necessitate omnia sunt communia. Ita D. Thom. 2. 2. *q.* 32. *art.* 8. *ad* 1.

Quær. 16. Utrum possit dare aliquid suis consanguineis pauperibus.

Resp. Posse; quia monialis habens peculium potest illud expendere in omnes eos usus, qui non adversantur rectæ rationi: subvenire autem consanguineis pauperibus, non solum non adversatur rectæ rationi; sed est opus maximæ charitatis, ut pluribus probat Bejas, Vega, Rodriq. Sanch. & Peyrin. *de subd. q.* 2. *c.* 2. §. 6. ubi dicit, quod potest dare usque ad summam decem ducatorum, vel etiam plurium juxta eorum indigentiam arbitrio prudentis pensandam, una, & pluribus vicibus in anno;

§. III.

De licentia requisita ad licite distrahendum.

Quær. 1. QUid, & quotuplex sit licentia necessaria moniali ad effugiendam violationem voti paupertatis.

Resp. Licentia est facultas faciendi aliquid licite, & valide dependenter a voluntate Superioris concedentis. Dividitur in expressam, quæ verbis datur, aut scripto; & tacitam virtualem permissivam, aut interpretativam, quæ fundatur in praxi, vel consuetudine, quatenus Superiores sciunt, subditas aliquid accipere, retinere, dare, vel consumere, & non contradicunt, cum possint, & proinde dicuntur consentire in actionem sui subditi.

Quær. 2. Ex quibus possit monialis bene interpretari voluntatem Abbatissæ, & rationabiliter credere, se habere ipsius tacitam, aut interpretativam facultatem.

Resp. Ex multis signis hoc potest colligere. Primo, si Abbatissa est affabilis, & benigna cum subditis, non rigida, non scrupulosa. 2. Quando monialis est alicujus auctoritatis, & benemerita de religione. 3. Si agatur de rebus levioribus, & non magni momenti. 4. Juvabit cognoscere analogiam inter Abbatissam, & subditam; nam si profiteatur particularem affectum, habebit interpretativam licentiam plurium rerum. 5. Tacita licentia facilius præsumitur in monasteriis non reformatis, quam reformatis, dum in illis peculij usus est ex inveterata consuetudine inductus. 6. Erit utile examinare naturam etiam ipsius licentiæ; si

enim

enim fit in utilitatem monasterii, seu etiam ipsius monialis, cur veniret deneganda? Non est necesse, quod hujusmodi licentiæ interpretativæ habeatur evidentia moralis, sed sufficit opinio probabilis cum formidine contrariæ partis, cum ad bonitatem actuum moralium sufficiat probabilitas, etiam moralis. Sanch. *in sum. t. 2. lib. 7. c. 19. n.* 13. & ex eo Diana.

Quær. 3. An licentia tacita, seu præsumpta sufficiat ad evitandum vitium proprietatis.

Resp. Sufficere, quia eadem est virtus taciti, & expressi, *l. Labeo, ff. de pactis*. Et docet D. Bonavent. cum pluribus aliis relatis a Bordon. *Cons. Regul. res.* 42. *n.* 27. ubi limitat responsionem, quando in monasterio adesset constitutio, vel præceptum, ut licentia expresse peteretur; & hoc procedit in monasteriis multum reformatis circa paupertatem, quæ per licentiam præsumptam maxime relaxatur; ut docent Lopez, Rodriq. & ex illis Sanch. *loc. cit. num.* 4. ad finem.

Quær. 4. Quas conditiones habere debeat licentia, ne monialis dicatur proprietaria.

Resp. Tres conditiones. Prima, quod sit voluntaria, quia procedit a potestate, quæ nonnisi libere operatur in homine; unde extorta dolo, metu, aut fraude, nullius est momenti, dum Superior contra suam voluntatem facit, quod facere nollet. Ita Navar. Sanch. Castropal. & alii. Secunda, quod sit justa, nemini enim debet esse præjudicialis. Tertia, ut detur revocabiliter, aliter esset facere monialem proprietariam, ad quem effectum non potest licentia se extendere.

Quær. 5. An licentia concessa a superiore ad evitandas querelas a vitio proprietatis excuset.

Resp. Excusare; quia talis licentia licet secundum quid involuntaria, absolute tamen non desinit esse voluntaria; si enim esset de re peccaminosa, Superior vere peccaret. Eo ipso autem quod est voluntaria, operatur, quod monialis excusetur a vitio proprietatis. Pasqual. *qq. moral. jurid. qu.* 200. Idem ob eandem rationem dicendum est de licentia precibus importunis impetrata.

Quær. 6. An licentia debite petita, sed indebite negata a Superiore, excuset monialem a transgressione voti paupertatis.

Resp. Non excusare, quia votum paupertatis adhuc obligat, cum nondum materia illa ex defectu licentiæ, licet indebite negatæ, constituta sit extra latitudinem illius. Si tamen periculum sit in mora, aut immineat grave damnum, potest esse locus Epichejæ, per rationabilem voluntatem Superioris majoris; & si contingat, quod etiam Prælatus supremus licentiam neget, poterit esse locus interpretationi, & prudenter judicari, quod in tanto discrimine, & cum tanto incommodo lex, & potestas non obliget. Advertit tamen Castropal. *tr.* 16. *disp.* 13. *q.* 23. *nu.* 9. licentiam debitam, & negatam excusare a vitio proprietatis, si sit debita ex parte tam religiosi, quam Prælati, non item solum ex parte Prælati.

Quær. 7. An sit tuta in conscientia monialis, quæ ex licentia Abbatissæ recipit, aut dat, non exprimendo in petitione licentiæ a quibus recipiat, vel quibus det, quos si sciret Abbatissa, talem licentiam non concederet.

Resp. Ex doctrina Molin. *disp.* 209. esse tutam; quia aliud est, Abbatissam esse in ea dispositione, quod si sciret causam, propter quam concedit licentiam, non concederet, aliud vero est

ro est esse in ea dispositione, quod si sciret causam, vellet concessionem nullam esse; hoc secundum, non primum facit invalidam concessionem. Quare cum licentiæ, ordinarie loquendo, absolute concedantur, dicendum est, quod Abbatissa concesserit primo, non autem secundo modo, quia in dubio præsumendum est pro validitate actus, consequenter concessionem esse validam, & monialem tutam.

Quær. 8. An monialis excusetur a vitio proprietatis, si de licentia Abbatissæ retineat superflua pretiosa, qualia sunt vasa aurea, cochlearia argentea, horologia, gemmæ, &c.

Resp. Excusari a Sylvestro, Graffio, & Bordon. quia retinet dependenter a voluntate Abbatissæ, ad cujus nutum est parata resignare. Alii damnant tanquam proprietariam: Ita Navarr. Major. & Sanch. quia Abbatissa est tantum bonorum monasterii administratrix, non domina; unde concedere non potest superflua, cum jus non tribuat facultatem ad illicita. Alii volunt peccare mortaliter ex avaritia, non tamen esse proprietariam. In hoc censeo, monasteriorum qualitatem esse attendendam, & secundum rigorem paupertatis in illis vigentem judicandum.

Si autem loquamur de superfluis ordinariis, & ad usum frequenter concessis; ut si moniali sufficeret unus habitus, & haberet quatuor, si duplex tunica, & sex haberet; puto, quod nisi res superfluæ sint in notabili excessu, monialis non peccat mortaliter, quia jam habet illas, ut suppono, dependenter a licentia vel expressa, vel tacita Abbatissæ; & alias esset valde difficile, & pluribus scrupulis expositum judicare, quando esset superfluum; plures namque res, licet simpliciter

non videantur necessariæ, sunt ad melius, & commodius officium exercendum convenientes, & si pro hoc tempore non sint, pro alio erunt necessaria; amplius permittitur in monasterio, ubi non servatur vita communis, & ubi moniales sibi consulunt ex sua industria, & peculio ad proprium usum concesso, quam in monasteriis, ubi servatur vita communis. Hæc fere omnia docent Villalob. Sylvest. Garzia, Suar. & alii.

Quær. 9. An monialis, quæ Abbatissæ, vel Prælato canonice visitanti occultat aliquid de superfluis, ne sibi auferatur, sit proprietaria.

Resp. Negat D. Bonaventura *in opusc. de animæ cap.* 2. *colum.* 2. *ad medium versic.* 4. ubi ait, tunc tantum celare aliquid superiori habere proprii rationem, quando religiosus jussus virtute obedientiæ manifestare recusat. Oppositum sustinendum censeo, etiam si rem illam antea de Superioris voluntate obtinuerit, quia eo ipso, quod abscondit, ne sibi auferatur, non est animo præparata ad reddendum; qua animi præparatione deficiente incurrit vitium proprietatis, dum vult independenter, & ad suum libitum possidere. Ita Doctores relati a Barthol. a S. Faust. *in Thes. Relig. lib.* 8. *q.* 126. qui tamen excusant monialem sic occultantem, quando credit, vel res illas non fore auferendas, vel Superiorem esse quoad modum tantum, non quoad rem acceptam invitum; vel si celet ad effugiendam confusionem, aut etiam reprehensionem, quam timet, si deprehendatur cum sola licentia tacita possidere; vel ad tegendam culpam commissam accipiendo, & retinendo sine licentia, quam tamen intendit postea statim petere, aut saltem,

ea non impetrata, res occultatas dimittere.

Item excusatur, si res, quas occultat Abbatissæ, de proprii Prælati licentia detinet, quia Prælati consensu interveniente, vere possidet cum licentia, in cujus usu non dependet ab Abbatissa. Ita Jo. de Lugo *D.* 3. *de just. & jur. n.* 156. ubi subdit, non excusari monialem celantem aliquid Prælato inferiori, aut officiali subordinato, quando jussu superioris Prælati visitaret cubiculum. Nam eo ipso, quod inferior utitur facultate delegata, repræsentat personam Superioris delegantis, & nomine ejusdem procedit, *l.* 1. §. *qui mandatum, ff. de officio ejus, cui man. est jurisd.* unde si monialis aliquid illi occultet, perinde est, ac si occultet eidemmet Superiori. Sicuti neque excusatur, si Prælato successori celet res illas, quas antea cum prædecessoris facultate possidebat. Barthol. a S.Faust. *loc.cit. n.*16.

Quær. 10. Ad quem superiorem spectet licentiam concedere moniali.

Resp. Spectare ad Episcopum, si monasterium sit illi subditum, vel ad Prælatum Regularem, si sit exemptum, vel ad Abbatissam, nisi ex constitutionibus illius religionis, aut ex consuetudine, aut præcepto superioris Prælati arctata sit ejus facultas. Sanchez *lib.* 7. *cap.* 19. *nu.* 44. Ratio conclusionis est, quia concessio licentiæ pertinet ad jurisdictionem administrationis; unde cum jurisdictio administrationis penes prædictos Superiores resideat, poterunt utique licentiam concedere. Licentia negata ab Abbatissa poterit concedi a Prælato, non econtra, quia major potestas minori prævalet. Licentia durat usque ad mortem impetrantis, nisi revocetur, unde a successore non est

denuo impetranda, quia dicitur gratia facta; quæ durat mortuo concedente, vel amoto ab officio, *Cap. relatum* 19. *Cap. Gratum* 20. *de off. deleg.* quæ intellige, nisi in contrarium extet statutum aliquod Religionis.

Quær. 11. Ad quam quantitatem possit se extendere Superioris licentia.

Resp. Varios in hac re esse de more Doctores. Putant aliqui, posse superiorem licentiam concedere expendendi decem, aut quindecim aureos singulis annis; alii duos, vel tres aureos singulis mensibus; alii totam illam summam, quam ipsemet Prælatus potest expendere; alii tandem rem hanc arbitrio prudentis remittunt pro magnitudine redituum, monasterii consuetudine, personarum, & causarum qualitate &c. Ita Sanch. *l.* 7. *c.* 19. *n.* 42. ubi refert aliquos sentientes, Episcopum, vel Generalem, aut Provincialem respectu monialium exemptarum posse ratione majoris dignitatis licentiam concedere ampliorem. Hoc certe attendendum puto ex eodem Sanch. *d. lib. c.* 22. *n.* 20. scilicet, an licentia sit ad expendendum de rebus monasterii, an de rebus traditis a consanguineis; nam in primis, quia plus læditur monasterium, quam in secundis, minor potest concedi summa, & major exigitur causa.

§. IV.

De Munerum largitione.

Quær. 1. AN Bulla Clementis VIII. de largitione munerum sit usu recepta, & obliget in conscientia.

Resp. Dubitat valde Filliuc. *t.* 2. *tract.* 34. *cap.* 3. *q.* 12. *n.* 81. Non fuisse a Superioribus Regularibus usu receptam, absolute sustinet

Gra-

Gratian. *t.* 2. *discept. forens. c.* 202. *n.* 17. cui adhærent Megal. Valer. Homobon. & alii apud Dian. *t.* 7. *in opere Coord. tr.* 3. *res.* 5. ubi dicit, se non audere condemnare religiosum, qui sequeretur usum suæ Provinciæ, vel religionis legitime præscriptum, salvo semper &c.

Quær. 2. An monialis, quæ non acceptat aliquod donum, sed rogat, ut alteri detur, peccet contra paupertatem.

Resp. Cum probabiliori sententia non peccare. Non enim peccat non acceptando, quia ex vi voti non jubetur acceptare, sed prohibetur acceptare sine licentia; neque peccat rogando, ut det alteri, quia ex vi ejusdem voti obligatur nihil dare, non vero obligatur non petere ab aliquo, ut ipse alteri donet. Neque valet, quod in hoc casu monialis donet indirecte; qui enim per alium facit, per se ipsum facere videtur. Nam ut bene notant Sanchez, & Cenedo, tunc dicitur donatio indirecta, quando adest tacita acceptatio; donatio enim importat abdicationem alicujus juris sibi competentis; unde cum in hoc casu nullum fuerit acquisitum dominium, quia nulla intervenit acceptatio, nulla dicitur intervenire donatio, neque indirecta.

Quær. 3. An monialis possit cum licentia Abbatissæ facere amico, vel consanguineo Corporalia magni valoris, & recamaturas.

Resp. Cum Bonac. Scortia, Valer. & Diana posse, dummodo amicus, seu consanguineus subministret omnia necessaria; quia tunc non agitur de alienanda, seu donanda re, quæ sit monasterii, sed tantum agitur de non acquirendo, quo in casu Abbatissa potest præjudicare monasterio; ut communiter Doctores.

Quær. 4. An monialis possit etiam donare supradicta sine licentia Abbatissæ.

Resp. Videri posse, dummodo, ut supra, subministrentur omnia necessaria. Ratio est, quia illæ recamaturæ non pertinent ad bona corporis, sed ad bona animi, sunt enim partus ingenii, & ideo non comprehenduntur sub voto paupertatis, quod de sui natura abdicat solum dominium illarum rerum, quibus quis efficitur dives, quæ sunt tantum bona corporis, & quæ ordinantur ad sustentandam vitam, & splendorem ipsius, *l. jus alimentorum*, §. 1. *ff. ubi pupill. educ. deb.* & juxta ea, quæ tradunt Abbas, Salicet. Alexand. & Socin. Neque valet, quod affert, Bordonus, scilicet, quod labor, qui in hujusmodi artefactis impenditur, est pretio æstimabilis; unde monialis dando suum laborem disponeret de re pretio æstimabili, quod est contra votum paupertatis. Nam responderi potest, quod si recamaturæ, utpote bona animi, non cadunt sub jure religionis, nec etiam cadet labor in illis efformandis, quia tanquam accessorius sequitur naturam sui principalis. Tum quia ille labor non extrahit illas recamaturas a suo ordine, sed relinquit inter bona animi, atque adeo sub dominio monialis.

Quær. 5. An monialis possit sine licentia Abbatissæ, & sine voti paupertatis violatione suam pitantiam elargiri.

Resp. Posse. Quia in illis rebus, quæ unico actu consumuntur, non potest secerni usus a dominio. Ita Joannes 22. *in extra*, *ad coadiutorem* 9. Sed cui confertur unum, conceditur utrunque. Hanc sententiam tenent Sylvester, Aragon. D. Antonin. & alii penes Dianam, qui vult, intelligendum esse in ordine ad pitantiam,

etiam, quæ limitate præbetur, ut sunt ova, caro &c. non vero in ordine ad ea, quæ conceduntur moniali sine taxa, & limite, ut est panis, vinum &c. quod si Superior ex rationabili causa, ad vitandum excessum, & abusum monialium, contrarium disposuisset etiam de pitantia limitate concessa, non debet, immo nec potest monialis de illa disponere, & hoc ratione præcepti, & boni publici.

Quær. 6. An monialis de annuis reditibus ex superioris licentia ad suum usum sine restrictione concessis, possit libere parce vivendo aliis donare.

Resp. Posse cum licentia saltem tacita Abbatissæ, quia Clemens VIII. in sua Bulla prohibet tantum largitiones munerum, ex quibus gravia incommoda, & mala monasteriis inferuntur; donatio autem eorum, quæ monialis parce vivendo reservat, non affert multum damnum monasterio, ut patet. Immo ex hac opinione datur occasio monialibus, ut liberius frugalitati, & moderato sumptui assuescant, dum sciunt, ea, quæ sibi de necessariis detrahunt, posse aliis de se benemeritis donare, & in aliis licitis operibus expendere. Ita docent Beja, Cenedo, Valer. & Peyrin. *t.* 1. *de subdit. q.* 2. *c.* 2. §. 6.

Quær. 7. An monialis donans Breviarium magni valoris, vel quid simile alteri moniali ejusdem Conventus, peccet contra votum paupertatis.

Resp. Negantem sententiam docere Rodriquez, quem affert, & sequitur Sanchez, qui putat non esse mortale, quia, cum Breviarium illud manere debeat in eodem Conventu, non videtur esse graviter invitus Superior, parum enim extrahitur ab usu com-

muni per illam donationem. Unde observat Suarez *t. 3. de Relig. lib. 8. c. 15. n. 6.* majorem quantitatem requiri ad culpam gravem, quando aliquis dat aliis religiosis ejusdem Conventus, cum res illæ maneant adhuc intra eamdem communitatem.

Quær. 8. An monialis possit aliquid in remunerationem elargiri.

Resp. Posse; quia quando prohibetur donatio simpliciter, vel sub conditione, & sub modo, eo ipso non prohibetur donatio ob merita, quæ præcesserunt; nam donatio antidoralis non est proprie, & stricte donatio, sed est quædam debiti compensatio, unde hac de causa non debet inter simplices donationes computari. Homobon. Valer. aliique permulti penes Dian. *t. 7. in opere Coord. tract. 3. resol. 37. §. 2.* Immo non solum potest largiri, quantum satis est ad satisfaciendum obsequiis, vel muneribus acceptis, sed etiam aliquid ultra, dummodo tamen non excedat valorem meritorum, & beneficiorum in quarta parte, ut tenent Barbosa ex Navarro; & probabilem hanc sententiam vocat Sanchez apud Dianam, *loc. cit.* quia, ut ait D. Thom. 2. 2. q. 106. gratitudinis lex postulat, semper plus reddi, quam sit acceptum.

Quær. 9. An monialis habens ab Abbatissa licentiam generalem donandi aliquid, si illud donet ob turpem causam, peccet cōtra votum paupertatis, & recipiens teneatur restituere.

Resp. Negative; quia licentia generaliter concessa in aliis materiis non censetur limitari ad solos usus, vel casus aliunde non turpes, nec illicitos; sed in iis etiam aufert malitiam, quam posset habere ex defectu talis licentiæ. Si licentia comedendi carnes

in

in Quadragesima est indifferens ad carnes proficuas, & nocivas, quia mens concedentis est, ut tollat omne id, quo posset violari quadragesimale jejunium. Cum ergo Abbatissa concesserit moniali licentiam generalem donandi pro libito, non est, cur præsumatur limitasse ad causam solum aliunde non turpem, sed potius voluisse auferre illud impedimentum ex parte sua, quo stante, peccavisset peccato proprietatis. Ita Lugo, Diana, & plures alii, quos citat, & sequitur Bordon. *de Pauper. relig. c. 17. n. 20.*

Quær. 10. An monialis causa mortis possit aliquid donare cum licentia Abbatissæ.

Resp. Posse Sanch. Layman. Tapia, & Diana *loc. cit. res. 65*; quia potestas testandi, & potestas donandi causa mortis non sunt connexæ, nisi in eo, qui ex defectu naturali non valet testari. Unde filiusfamilias, qui ne patre quidem consentiente potest condere testamentum, tamen mortis causa cum patris consensu donare potest. Ergo ex eo quod moniali interdictum sit testari, non per hoc interdicitur mortis causa donare. Adde, quod in hoc casu Abbatissa dans licentiam donat, & monialis eligit personas, unde non disponit proprie per donationem, sed per electionem personarum.

Quær. 11. An in casu, quo Abbatissa promittat moniali subditæ, se ejus bona distributuram post illius mortem juxta illius donationem manifestatam, teneatur stare promissis saltem in foro conscientiæ.

Resp. Si promissio sit distribuendi alteri moniali subditæ, non teneri; sicut enim rem ei datam potest auferre, sic & potest non dare. Si vero promisit distribuere extraneis, tunc censeo teneri; quia sicuti potest oriri obliga-

tio

tio ex justitia inter dominum, & servum, eo quod dominus paciscens cum servo censetur cedere juri suo, ut ex Molina, & Lessio notat Sanch. *lib. 7. cap. 9. n. 13.* sic, ait ipse, eadem obligatio oriri poterit inter Abbatissam, & monialem subditam, cum sit par ratio.

CAPUT V.

De Voto Religiosæ Castitatis.

Quær. 1. AD quid teneantur moniales ex vi voti castitatis.

Resp. Teneri abstinere a conjugio, & ab omni actu externo, & interno, qui sit contra castitatem, ut a turpibus cogitationibus, a delectatione morosa, a pollutione; ab omni actu venereo, a turpi contractu, & ab impudico aspectu, nec non ab aliis omnibus, quæ aliquo modo sunt contra virtutem castitatis. Hinc est, quod monialis violat votum, si se exponat periculo violandi castitatem, quia periculum illud est actus in specie luxuriæ, virtuti enim castitatis opponitur; unde monialis se exponens tali periculo, non est formaliter casta omnimoda castitate, atque adeo violat votum, quod importat omnimodam castitatem.

Quær. 2. Quænam sit regula dignoscendi, quandonam monialis graviter, vel leviter peccet contra castitatis votum.

Resp. Transgressionem voti esse mortalem in illis actibus, in quibus malitia libidinis est in sæcularibus mortalis, venialis vero, in quibus illa est venialis. Ratio est, quia circumstantia voti castitatis non immutat obligationem juris naturalis, sed solum addit circumstantiam sacrilegii, quæ circumstantia sequitur naturam actus, cui adjungitur. Lessius *de just.*

& jur.

& jur. lib. 4. c. 41. nu. 68. Verum aliquando verba, gestus, & tactus, quæ sunt in sæcularibus solum venialia, possunt esse mortalia in moniali; quia sæculares talia observantes in religiosa grave scandalum possunt concipere, maxime, quia virgo Deo dicata debet esse, & appetere ab hujusmodi actibus aliena. Ad majorem tamen claritatem pro praxi sequentia quæsita subjungimus.

Quær. 3. An peccet mortaliter contra votum monialis tangens manum, faciem, brachia, & pedes alicujus viri.

Resp. Ex Tambur. *lib. 7. in decal. c. 8. §. 2.* si illi tactus fiant ex joco, levitate, & curiositate, nihil habent mali præter ipsum jocum, quia ut sic non aliam nisi naturalem pariunt delectationem. Si fiant ob solam delectationem non libidinosam, & ea delectatio assumatur quidem, sed non ad ullam libidinem veneream, peccat venialiter, quia ex una parte non habemus, unde ut sic sub mortali prohibita sit; si enim esset prohibita, inde esset, quia ad generationem, quæ sit illicita, refertur. Cum ergo illi actus, neque delectatio non referantur, non erunt mortaliter peccaminosi; & ex alia parte deordinatio nonnulla est; atque adeo venialis, iis uti actibus ob meram delectationem licet levem. Si vero fiant animo libidinoso, clarum est peccare mortaliter.

Quær. 4. Quid dicendum sit de aspectibus.

Resp. Monialem aspicientem partes viri honestas ex curiositate, levitate, aut vanitate, non ulterius progredientem, peccare tantum venialiter, quia in hoc non intervenit tanta inhonestas, nec provocatio tanta ad malum; sicut in tactu. Trullenc. *in decal. lib. 6. c. 1. dub. 12. nu. 14.* Si vero aspiciat vel hominem nudum, vel

vel partes ejus inhonestas tantum, non est dubium peccare mortaliter, quia tales aspectus multum incitant ad libidinem, & quia id valde repugnat cum honestate naturali, & multo magis cum honestate Virginis Deo dicatæ, & Sponsæ Christi. Diana *par. 3. tract. 5. res. 89.* Unde ob hanc rationem non liberarem a peccato mortali monialem aspicientem brutorum concubitum, vel eorum partes inhonestas turpiter commotas; non enim levis Christi injuria est, suam Sponsam, quam decet sanctitudo, in talibus occupari. Oppositum sentit Granado apud Dianam *t. 8. in opere Coord. tr. 6. res. 19.* si fiat ex levitate aut curiositate; sed in his caute procedendum.

Quær. 5. An monialis turpia loquens, legens, audiens, vel canens, non gratia venereæ delectationis captandæ, sed cujusdam varii solatii, vel ob aliam vanam causam, peccet graviter contra votum.

Resp. Cum D. Antonin. Navar. Graff. & aliis peccare tantum venialiter, dummodo absit scandalum; quia illa delectatio remote disponit ad venerem, nec vehementer naturam commovet. Quia tamen natura est valde corrupta, sensusque nostri sunt valde ad malum proni, caveant proinde, & diligenter caveant moniales. Quia, ut ait Augustinus *l. 1. Confess. c. 16.* per hæc turpitudo confidentius perpetratur. De audiente turpia idem dicendum, etiamsi rideat, & simulate gaudium præseferat, carens tamen delectatione venerea, ne inurbana habeatur, ac de hypocrisis vitio notetur. Quoniam risus ille, & gaudium, potest esse de artificioso, & lepido dicendi modo, ex quo cessat ratio scandali activi; ex alia parte absunt delectatio, & finis mortalis,

ſolumque intenditur liberari a moleſtia, & hypocriſis cenſura.

Quær. 6. An monialis ſcribens literas amatorias ad vanum conciliandum amorem ob ſolam vanitatem, levemque delectationem, peccet mortaliter.

Reſp. Sanch. *de matr. lib.* 9. *diſp.* 46. *n.* 37. non agnoſcit niſi culpam venialem, quia nec delectatio, nec amor intenta eam excedunt. Acriter tamen increpent Confeſsarii, quia Sponſa Chriſti nullum, præter eum, debet admittere amatorem.

Quær. 7. An peccet monialis recipiendo munera ab eo, a quo dubitat turpiter amari.

Reſp. Si certo ſciret, mortaliter certe peccaret, etiam ſi reciperet abſque ulla prorſus intentione, immo cum propoſito firmo non conſentiendi, quia illa receptio foveret pravam voluntatem mittentis munera; ſi vero tantum dubitet, peccati non damnat Tamburinus, quia cum talia munera poſſint mitti etiam ex titulo honeſtæ amicitiæ, ex hoc potius, quam ex alio, judicare debemus fuiſse miſsa; nemo enim præſumendus eſt, niſi conſtet, delictum velle committere. Periculoſa tamen ſunt hæc, unde conſulo, omnimode abſtinendum.

Quær. 8. An monialis, quæ perſuaſione, vel cooperatione concurrit, ut alius adeat concubinam, peccet contra ſuum votum caſtitatis.

Reſp. Negant Sanch. Caſtropal. Arriaga, & Caramuel *in Theolog. regular. n.* 986. Quia monialis non facit contra caſtitatem ſuam, ſed contra caſtitatem tertii. Tenetur tamen explicare ſtatum peccantis, cui fuit occaſio peccandi contra ſexum. At probabilius cenſeo contra ſuum caſtitatis votum peccare; nam

nam votum castitatis religiosæ, quia est absolutum, continet omnimodam castitatem, ut communiter tradunt Theologi. In omnimoda autem castitate continetur castitas, quæ avertit actus versantes in luxuria aliena, atque adeo votum monialis, quod est de omnimoda castitate, includit actus versantes in luxuria aliena; unde suasio illa, vel cooperatio ad fornicationem erit contra votum castitatis.

Quær. 9. An monialis, quæ sine delectatione propria sensuali, & sine periculo assensus in propriam delectationem (si hoc est possibile) tactibus alium polluit, peccet contra votum castitatis.

Resp. Negant Caramuel, & Lamas, quia, sicuti potest monialis cooperari, ut Joannes, v. g. reddat debitum uxori, quin contra castitatis votum procedat, quia ipsa non vovit castitatem alterius, sed propriam; ita eadem de causa poterit cooperari, ut Joannes incidat in pollutionem, quin frangat votum castitatis, cum ipsa non voverit vitare pollutionem alterius, sed propriam. Hæc opinio prorsus rejicienda, sicut eam rejecit, & expunxit Tribunal SS. Inquisitionis Hispaniæ. Ratio est, quia si daretur casus, quod monialis sine propria delectatione succubaret mœcho, adhuc tamen peccaret contra propriam castitatem, quia abuteretur membro suo ad impudicitiam mortalem: cum ergo etiam in tactibus procurantibus alienam pollutionem aliqua sua parte abutatur, etiam si hoc sit sine propria delectatione, peccabit mortaliter contra castitatem.

Quær. 10. An monialis, quæ antequam emitteret votum solemne castitatis, erat adstricta etiam simplici, teneatur, si fornicetur, utranque circumstantiam fateri.

Resp.

Resp. Non teneri, quia solemne votum a simplici non differt specie, sed solum extrinseca, & accidentali differentia; extrinseca enim tantum Ecclesiæ constitutione secernuntur, quatenus decernit per votum solemne, non sic per votum simplex castitatis dirimi matrimonium. Ecclesia autem rei naturam non immutat; sed robur adjungit. Sanch. *de Matr. lib.* 7. *disp.* 25. *n.* 6. *& disp.* 27. *n.* 7. Erit tamen diversa malitia necessaria in confessione fatenda, si voto additum sit juramentum, quia diversa ratione pertinent ad eandem virtutem. Nam votum pertinet ad virtutem religionis ob fidem Deo servandam; juramentum vero, ne Deus falso adducatur in testem. Sanch. *ubi sup. n.* 16.

Quær. 11. An tactus, cogitationes, desideria, confabulationes, nutus, & aspectus inhonesti in Ecclesia habeant diversam speciem malitiam, quam debeat monialis in confessione aperire.

Resp. Negative, quia tota sacrilegii mortalis deformitas ex loci sacri pollutione petenda est; per tactus autem, & reliqua non polluitur Ecclesia, sed tantum per injuriosam seminis effusionem, aut sanguinis, *cap. unic. de consecrat. Eccles. in* 6.

Quær. 12. An seminis occulta effusio in Ecclesia sortiatur diversam speciem malitiam, necessario in confessione aperiendam.

Resp. Sortiri malitiam sacrilegii in confessione aperiendam. Ita communiter Doctores, teste Tambur. *lib.* 7. *cap.* 4. §. 1. *n.* 8. quia talis effusio ex eo, quod sit occulta, non desinit esse injuriosa Ecclesiæ, per consequens non desinit esse pollutiva; nam pollutio est inducta in detestationem talis injuriæ, unde neque desinit esse sacrilegia. Sicuti furtum non

sacri-

sacri de sacro non desinit esse injuriosum Ecclesiæ, quia occultum, & sic non desinit esse sacrilegum. Oppositum docet Vasquez, & Pontius *lib.* 10. *c.* 10. *n.* 25. citans alios, & dicens esse communem sententiam, quia per occultam seminis effusionem Ecclesia non polluitur, sed publica requiritur, nam pollutio non afficit revera Ecclesiam secundum se, quasi in se ipsa polluatur, sed tantum afficit in opinione hominum, qui apprehendunt ejus sanctitatem quasi maculatam, juxta *cap. Quidam* 1. *q.* 1. & notant communiter cum Glos. *in cap. unic. de consecrat. Eccles. vel altar. in 6.* Ergo causa pollutiva non potest inducere pollutionem nisi sub conditione publicitatis.

Quær. 13. Quot peccata committat monialis violans votum castitatis.

Resp. Præcisis circumstantiis personarum, cum quibus violat votum, duo peccata committere, scilicet fornicationis, quia violat castitatem, & sacrilegii, quia ratione voti emissi talis actus opponitur virtuti religionis. Alii alias agnoscunt malitias, & volunt, peccare monialem peccato furti, quia contrectat rem alienam, scilicet seipsam, invito Domino, cui se totaliter obtulit; insuper peccato adulterii, & incestus, quia monialis est sponsa Dei, qui est Pater noster, & consequenter est consanguinea nostra, cum omnes simus filii Dei; item peccato contra naturam, quia est peccatum cum religiosa, quæ est mundo mortua. Hæc tamen omnia metaphorice potius, quam realiter malitias diversas speciei important; unde aggravare concedo, mutare speciem non admitto.

Quær. 14. An superfluus ornatus in moniali sit damnandus sub gravi.

Resp. Si se ornet adhoc præcise, ut censeatur inter pulchras, & laudetur ut pulchra, mortaliter non peccare, quia id non continet gravem deordinationem, sed ad summum vanam quandam gloriam coram hominibus. Suppono, quod ornatus a finibus religiosi status non exeat, & quod cesset omnis ratio scandali non solum penes sæculares, sed etiam penes alias sorores. Cæterum comam nutrire, prohibitum esse monialibus, quidam volunt, Consuetudini tamen standum est. Nullatenus vero permittendum uti tortis, seu comatis capillis, aut non coopertis comis. Suarez *t. 4. de Relig. tr. 9. lib. 1. c. 12. n. 4. & 5.*

Quær. 15. An liceat monialibus choreas inter se agere.

Resp. Non licere, quia in Clementina *de statu Monachor. cap. 2.* expresse ipsis prohibetur, ibi, *Non choreas, non festa sæcularium prosequantur.* De peccato tamen mortali non audet eas damnare Tamburinus *in decal. lib. 7. c. 8. §. 7. n. 6.* si forte ex aliqua occasione puras choreas agant ob recreationis gratiam, non tamen publice, & in præsentia sæcularium, ut indicat Baldel. *lib. 3. D. 32. n. 16.* Ob hanc quoque rationē possunt deferre larvas, dummodo cesset periculum scandali, juxta citatos Doctores.

Quær. 16. An moniales peccent dimittendo habitum ad aliquam honestam repræsentationem faciendam inter ipsas in monasterio.

Resp. Mortaliter peccare, docent aliqui, quos suppresso nomine refert Lezana *in Sum. tom. 1. c. 13. n. 5.* Venialiter tantum, videntur sentire Baldel. & Pellizar. Nullo modo peccare, sustinet ex Sylvestro, & Passarello Peyrin. *in Comment. ad Reg. Minim. c. 3. §. 5. q. 2. n. 3.* quia non videtur neque levis dimissio, quæ

fit

sit honestæ recreationis causa, cum dictæ recreationes sint actus virtutis Eutrapeliæ. Hinc notat Texeda *Theol. mor. t. 1. lib. 2. tr. 1. contr. 6. D. 1.* neque in excommunicationem incidere, etiam si coram sæcularibus repræsentent; quia illa habitus dimissio nec est temeraria, nec ad vagandum, nec ex contemptu legis ordinata. Sentio nihilominus cum Lezana, id propter naturæ imbecillitatem, & corruptionem, semper esse periculosum.

Quær. 17. An liceat monialibus aliquas repræsentationes facere in Ecclesiis.

Resp. Inhonesta repræsentare in Ecclesia peccatum mortale est; vana, & sæcularia, non tamen multum turpia, veniale; devota, & sacra, caret culpa. Ratio horum omnium est, quia in primo casu irrogatur Deo, & Ecclesiæ magna irreverentia, in secundo modica, in tertio nulla. Sanchez *opuscul. lib.* 1. *c.* 8. *dub.* 24. *n.* 18. Verum Gavant. *in Enchir. Episc. versu repræsentationes sacræ num.* 1. oppositum sustinet cum Barbosa etiam quo ad spiritualia, & observat, quod S. Carolus *in Concil.* 1. *Provinc.* prohibuit, ut Passio Salvatoris nullibi agatur. Unde Zerola *in Praxi Episc. par.* 1. *verb. repræsentationes*, laudat aliquorum Episcoporum zelum, dictas repræsentationes sine expressa eorum licentia posse fieri prohibetium.

Quær. 18. Quænam sint media apta ad tuendam castitatem.

Resp. Studeat monialis peccatorum occasiones fugere, otium omnium malorum parentem, certissimumque animarum exitium perhorrescere, virorum aspectus, & multo magis familiaritatem declinare; sensus accurate custodire, præcipue visum, auditum, & tactum; nam de visu asserit Isidorus, *Oculus*

est

est principium fornicationis; de auditu subdit Tertullianus, *Bonos corrumpunt mores confabulationes pessimæ*; & de tactu scribit Angelicus, *Tactus est actui venereo cognatus, & finitimus, & modico intervallo separantur ad invicem.* Prodest insuper quamplurimum ad tuendam castitatem, mortis, & inferni jugis recordatio, carnis maceratio per ciborum abstinentiam, & cilicii gestationem, librorum spiritualium lectio, assidua vulnerum Domini Jesu Christi recordatio; unde dicebat D. Augustinus, *Cum me pulsat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi: cum me premit caro mea, recordatione vulnerum Domini mei resurgo.*

CAPUT VI.

De Monialium subjectione erga suos Superiores ex vi Voti Obedientiæ.

§. I.

De natura Voti Obedientiæ, & obligatione ab ipso proveniente.

Quær. 1. QUid sit votum religiosæ obedientiæ.

Resp. Esse promissionem, qua monialis propriam subjiciens voluntatem Superiori se obligat ad parendum in omnibus, quæ possunt cadere sub objecto virtutis obedientiæ. Hinc est, quod obligatio hujus voti se extendit tantum ad res licitas, & honestas, ita ut cum certo constat, rem præceptam esse illicitam, & malam, aut contra regulam, vel præceptum superioris altioris, nullo pacto te-

netur

netur monialis obedire, etiam si ad hoc pœnis, vel censuris compellatur; quia monialis se obligat ad id tantum, quod est materia voti, cujusmodi non est, nec esse potest res illicita. D. Thom. *quodlib.* 10. *art.* 11. Item si Superior præciperet res tantum utilitati temporali sui, aut suorum, ut si præciperet moniali, quod faceret recamaturas &c. alicui consanguineo, aut amico, non tenetur obedire, cum hæc non sint secundum regulam; sicuti neque tenetur obedire, si præcipiat vana, vel ad regulam sive explicite, sive implicite non pertinentia.

Quær. 2. An in dubio quod res præcepta sit licita, parendum sit Superiori.

Resp. Quod sic cum communi Doctorum, quos refert Peyrin. *tom.* 1. *q.* 1. *c.* 7. desumitur *ex c. quid ergo*, 11. *q.* 3. & *c. quid culpatur* 23. *q.* 1. quibus determinatur, quod in dubiis Superiori parendum. Limita, nisi urgeat in præjudicium tertii, aut honoris, vel propriæ famæ. Ita Rodriq. Miranda, & Peyrin. *loc. cit.* quia nemo tenetur parere cum gravi suo, vel alterius incommodo, nisi constet, Superiorem legitime præcipere, & habere auctoritatem tunc præcipiendi. Et ob hanc causam monialis dubia de honestate præcepti non tenetur statim obedire, si illi præcipiatur res valde difficilis, & nimis molesta; sed potest rem maturius discutere, & quousque sibi non constat de honestate rei præceptæ, executionem differre. Ita ex Rodriq. Peyrin. *loc. cit.*

Quær. 3. An moniales ex vi voti obedientiæ teneantur exequi id, quod sciunt, velle Superiorem, voluntas tamen illius nullo præcepto est manifestata.

Resp. Non teneri; quia voluntas mente retenta nihil operatur. Obligantur igitur solum,

quan-

quando præceptum est intimatum, sive oretenus, sive scripto, sive alio modo.

Quær. 4. An moniales sine Superioris licentia possint valide aliquid vovere.

Resp. Negant Palud. Ang. Rosel. & Valent. quia votum non fit sine voluntate, qua carent moniales, cum earum velle, & nolle, stante voto obedientiæ, a Superioris dependeat voluntate. Censeo nihilominus cum Cajet. Sot. Nav. & aliis posse valide, & meritorie vovere ea omnia, quæ nec regulæ, nec Superioris præcepto repugnant, nec eas a debito illius obsequio avertunt. Quia vovere per se est opus consilii, & alias non est religiosis prohibitum. Quare possunt vota personalia emittere de actibus positis sub præcepto sive divino, sive regulæ, ad magis obfirmandam voluntaté in eorum observantia; nec non de operibus supererogationis, quæ nec a regula prohibêtur, nec præcipiûtur; immo etiam si excedant obligationem regulæ, ut est transitus ad strictiorem. Nam materia hujusmodi votorum est per se honesta, & medium assequendi perfectionem. Potest tamen Superior prohibere monialibus, ne ipso inconsulto voveant, quia hoc non est opus perfectionis impedire, sed modum, quo melius fiat, providere. Suar. *t.* 2. *de relig. l.* 3. *c.* 6 *n.* 25. & Bar. a S. Fausf. *Thes. relig. l.* 2. *q.* 23. qui sustinet, vota contra hujusmodi prohibitionem facta valere, quia ad validitatem voti sufficit, quod materia sit Deo grata, licet vovendi modus illi displiceat.

Quær. 5. Quibus Superioribus teneantur moniales parere ex vi voti obedientiæ.

Resp. Iis omnibus, quibus per tale votum se subjiciunt, sive immediatis, sive mediatis, sive regularibus, sive non. Tenentur igitur parere Abbatissæ in his, quæ spectant ad regulam, in

quibus etiam ex vi voti tenentur parere Summo Pontifici, tanquam supremo omnium Religionum Capiti, & cui per religionis votum omnes subduntur religiosi. Episcopo quoque tenentur parere, si sint illi subjectæ, quia obligatio parendi oritur a jure subjectionis. Si vero sint exemptæ, tenentur parere Episcopo, in his, quibus se habet tanquam Sedis Apostolicæ delegatus, ut in observantia clausuræ; in reliquis vero parere debent Prælatis sui Ordinis, & quidem eo pacto, quo tenentur ejusdem Ordinis religiosi, cum in utrisque votum obedientiæ sit idem.

Quær. 6. An monialis in spectantibus ad regimen monasterii maximis scrupulis agitata, a quibus non potest se liberare, teneatur, Superiore præcipiente, munus subire Abbatissæ.

Resp. Non teneri. Ita colligitur ex Graff. Peyrin. Rodriq. Sot. & Sanch. *in decal. lib. 6. c. 2. n. 52.* Quia munus Abbatissæ cum tam vehementi scrupulorum anxietate esset illi nimis onerosum, & difficillimum; in moralibus autem, quod est valde difficile, æquiparatur impossibili, ad quod nemo tenetur. Tum quia sicuti vehemens scrupulorum agitatio in persolvendo officio divino eximit a præcepto recitandi horas canonicas, Gobat. *tom. 2. tr. 5. cas. 23. sect. 2. n. 714.* ita vehemens scrupulorum agitatio in regimine monasterii eximet a præcepto subeundi munus Abbatissæ.

Insuper, nemo tenetur obedire cum suæ animæ periculo, & aliorum detrimento, ut communiter cum D. Thoma. Utrunque sequeretur, si monialis obediret Superiori præcipienti. Primum quidem, quia stante illa scrupulorum anxietate exponeretur continuis animi agitationibus, & perplexitatibus, conse-

quen-

quenter probabili periculo labendi ex conſcientia erronea in aliquam culpam. Secundum vero, quia, utpote ſcrupuloſa, eſſet in cuſtodia regulæ nimis rigida, ac in delictis, & tranſgreſſionibus monialium perquirendis nimis anxia; atque adeo, ut advertit Peyrin. *de Prælat. q. 2. c. 3.* §. 15. *n.* 145. parum prudens, & minus miſericors. unde turbaretur religioſa ſocietas, & totius monaſterii concordia.

Ex quo pariter conſurgit validum aliud motivum eximens in hoc caſu dictam monialem ab obedientia. Si enim ſuo ſcrupuloſo regimine præberet cauſam turbandæ pacis, & concordiæ, jam eſt regiminis indigna, adeoque non tenetur, imo neque poteſt abſque mortali peccato acceptare munus Abbatiſſæ; quia dignitas ita eſt de intrinſeca natura Prælaturæ, ut neque Summus Pontifex poſſit diſpenſare, ut eligatur indigna, cum ſit de jure divino naturali. Peyrin. *de ſubdit. q. 1. c.* 10.

Quær. 7. An Abbatiſſa poſſit præcipere monialibus in virtute obedientiæ, obligando in conſcientia.

Reſp. Negativa ſententia traditur a Soto, & Caramuele *in Theol. regul. diſp. 38. reſ. 5.* ubi alios citat. Quia enim poteſtas Abbatiſſæ ſpiritualis non eſt, ſed œconomica, domeſtica, & civilis, nihil imperare poteſt, quod monialium conſcientiam valeat onerare. Nihilominus poſſe Abbatiſſam præcipere in virtute obedientiæ, & in conſcientia obligare, docet Paſqual. *in Lauret. p. 1. n.* 765. cum undecim aliis ibi relatis. Ratio eſt, quia inter Abbatiſſam, & moniales adeſt ordo ſuperioritatis, & ſubjectionis, auctorizatus a Summo Pontifice; unde votum obedientiæ obligat moniales tanquam ſubditas ad obediendum Abbatiſſæ,

quia ex vi talis ordinis eſt collata Abbatiſſæ poteſtas exigendi obedientiam, quæ poteſtas fundatur in jure Superioritatis.

Neque per hoc exercet juriſdictionem ſpiritualem, quia quod præcipitur, ſupponitur jam impoſitum monialibus exequendum ex vi regulæ, in qua aut expreſſe, aut tacite continetur, & proinde præceptum eſt regulæ, & Abbatiſſa ſolum utitur jure acquiſito ad exigendum ex vi voti obedientiæ, quod eſt in regula. Quare Abbatiſſa miniſterialiter tantum ſe habet, quia tanquam miniſtra conjungit in tali, & tali moniali quo ad particularia regulam cum obligatione voti obedientiæ, coarctando monialem ad exercendum votum obedientiæ circa talem rem a regula præſcriptam. Unde poteſt Abbatiſſa præcipere non ſolum ſpectantia ad œconomicam monaſterii gubernationem, ſed etiam concernentia ſpiritualem monialium profectum, quia hæc quoque ſub obligatione regulæ continentur.

Quær. 8. An Abbatiſſa ex voto obedientiæ ei emiſſo poſſit præcipere monialibus ea omnia, quæ poteſt Prælatus Regularis præcipere ſuis religioſis.

Reſp. Non poſſe; quia Prælatus Regularis, utpote pollens poteſtate ſpirituali, poteſt imponere nova præcepta ſpiritualia de iis, quæ non ſunt in regula, concernunt tamen ad conſervationem regulæ; Abbatiſſa vero non poteſt præcipere in virtute obedientiæ niſi ea, quæ ſunt in regula, ut pro adimpletione uti poſſit obligatione voti obedientiæ. Paſq. *loc. cit. n.* 766.

Quær. 9. An monialis teneatur obedire Abbatiſſæ præcipienti revelare ſecretum fidei ſuæ commiſſum.

Reſp. Si decretum vergit in damnum mo-

nasterii, aut alicujus personæ, vel Abbatissæ, aut alterius Superioris, etiam præciso præcepto, tenetur, dictante lege naturali, quod bonum commune particulari bono est præferendum. Ita D.Th. 2. *q.70.ar.*1. *ad* 2. S.Anton. Reginal. Nav. & alii. Si vero secretum non vergit in damnum tertii, sed solum in damnum manifestantis, non tenetur obedire, quia jure naturæ debemus proximo fidem servare, maxime ubi adest propriæ personæ damnum. D.Thom. quodlib. 1. *art.* 15. Sylv. Reginal. Scot. & alii.

Quær. 10. An Abbatissa possit cogere monialem ad acceptandum, & exercendum aliquod munus, non obstante pacto in contrarium, & soluta monasterio dote majore solito ad hunc effectum.

Resp. Posse cogere; quia ea conditio est turpis, cum sit contra votum obedientiæ, quod debet promitti simpliciter in ordine ad omnia, quæ sunt expressa in regula, ut docent omnes cum D.Th. quatenus igitur turpis, est rejicienda; unde prædicta monialis debet obedire sicuti aliæ ejusdem professionis, & muneris. Nec obstat majoris dotis solutio sub ea conditione, cum enim ea sit turpis, sibi imputet monialis; qui enim facit, quod non debet, recipit, quod non oportet, *l. Julianus*, §. *offerri*, *ff. de act. empt.* Ita Bordon. *in miscel. Decis.* 436.

Quær. 11. An Superior possit imponere monialibus præceptum obedientiæ obligans sub mortali in materia levi.

Resp. Ex communi Doctorum sententia non posse; quia potestas Superioris non se extendit ultra terminos rectæ rationis, alioquin gravaret subditos injuste, quia gravaret absque necessitate. Recta autem ratio dictat, quod præceptum accommodetur exigen-

tiæ materiæ, quare si materia est levis, non potest præcipi sub mortali. Verum tamen est, quod materia ex se levis potest esse gravis respectu communitatis, & ratione finis, & in tali casu potest præcipi sub gravi, unde consurget obligatio gravis, quia est obligatio ad mensuram exigentiæ finis.

Quær. 12. An si Episcopus in virtute obedientiæ præcipiat monialibus, ne accedant ad januam, ad evitandum aliquod incommodum, peccet monialis accedendo, quando certo scit, in tali casu non adesse periculum, ratione cujus præceptum est impositum.

Resp. Peccare; quia esto non adsit periculum in illo casu, adest tamen generaliter, & ut plurimum; & hoc sufficit, quia hæc fuit causa imponendi præceptum. Et ita docet Diana cum aliis *in opere Coord. t. 7. tr. 1. res. 132. n. 2.*

Quær. 13. Quænam sit forma faciendi præcepta obligantia sub mortali.

Resp. Variam esse formam, prout varii sunt ordines religionum; unde in unoquoque ordine inspiciendum est, quid quoad hoc statutum sit, aut usu inductum, illudque omnino servandum. Communiores tamen, & frequentiores formæ sunt, *In Nomine D. N. Jesu Christi*, *vel in virtute Spiritus Sancti*, *vel in virtute obedientiæ.*

Quær. 14. An ex verbis *præcipio*, *jubeo*, *stricte præcipio*, *sub præcepto injungo*, *absolute prohibeo*, colligatur obligatio parendi sub mortali.

Resp. Negative cum Medina, Lorca, Vasq. Suar. & Sanch. *in decal. lib. 6. c. 4. n. 26.* quia verba illa sunt indifferentia ad obligandum sub mortali, vel sub veniali, ut præceptum non furandi, non mentiendi in materia levi. Cum igitur talia verba ex genere suo non obligent sub

ſub mortali, debent determinari vel a gravitate materiæ præceptæ, vel etiam a pœnæ impoſitione; ita quod ſi aliquid præcipiatur ſub pœna excommunicationis majoris ipſo facto incurrendæ, violatio talis præcepti erit cenſenda gravis, quia additio talis pœnæ ſatis oſtendit, mentem Superioris eſſe obligare ſub gravi, ut in ſimili advertit Sanchez *ubi ſupra n.* 44. Non tamen colligitur obligatio gravis, ſi excommunicatio ſit ſententiæ ferendæ. Ita Vaſquez, Navar. & alii, qui addunt, obſervandam etiam eſſe conſuetudinem regionis, & religionis in modo loquendi, quia ex illa ſatis deducitur præcipientis intentio.

§. II.

De ſubjectione quoad Ordinarium.

Quær. I. AN, & quomodo moniales ſubjiciantur poteſtati Ordinariorum.

Reſp. De jure communi, præciſis particularibus exemptionibus, & privilegiis Apoſtolicis, Regulares ſubjici originaliter Epiſcoporum juriſdictioni, *can. qui vere in fin.* 16. *q.* 1. & *can. pervenit* 16. *q.* 1. De quibus per Oldrad. *conſ.* 274. Intelligitur autem hæc ſubjectio quoad jura Epiſcopalia, juxta *Cap. conſtit. de relig. domib.* & quoad obedientiam *cap. cum liceat de præſcript.* Unde etiam moniales de jure communi ſubſunt Ordinariorum poteſtati. Modo autem fere omnes Religioſorum Ordines obtinent de jure ſpeciali plenariam exemptionem. Monialium vero monaſteria plurima etiam nunc plene ſubſunt Ordinariorum juriſdictioni, & quoad perſonas, & quoad bona temporalia, alia ſubſunt gubernationi.

Prælatorum sui Ordinis, & alia sunt immediate Apostolicæ Sedi subjecta, ita tamen ut Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ delegatus in utrisque exerceat jurisdictionem in his, quæ spectant ad custodiam clausuræ, & in his ultimis exercet jurisdictionem etiam quoad gubernium spirituale, ut per Tridentinum *sess. 25. de Regular. c. 9.* non vero temporale, ut *ex declarat. Sac. Congr.* quam refert Pasqual. *in Lauret. p. 1. n. 37.* Barbos. & Tamburin.

Quær. 2. An moniales in iis, in quibus subjiciuntur Ordinario loci, subjiciantur etiam ejus Vicario Generali, & Capitulo, Sede vacante.

Resp. Subjici etiam Vicario Generali, utpote constituenti unum, & idem tribunal cum suo Episcopo. Immo Vicarius Generalis potest exercere in moniales jurisdictionem competentem Ordinario tanquam Sedis Apostolicæ delegato, quia delegatus Principis potest subdelegare, *cap. Pastoralis, & cap. fin. de offic. deleg.* Hæc pariter facultas transit in Capitulum. Sede vacante, etiam quoad ea, quæ competunt Episcopo jure delegationis; licet enim, universaliter loquendo, Capitulum, Sede vacante succedat solum in his, quæ competunt Episcopo ex jurisdictione ordinaria, non vero delegata, juxta ea, quæ *per text. in cap. Pastoralis de offic. ord.* resolvunt Abbas, Pavin. & Tusch. fallit tamen, quando jurisdictio ex delegatione Sedis Apostolicæ in perpetuum committitur muneri Episcopali, quia supposita perpetuitate hujus delegationis, talis jurisdictio competit Episcopis ex officio, & est accessoria, immo pars jurisdictionis Episcopalis, & per consequens ut talis transit in Capitulum, in quod, Sede vacante, transit per viam regulæ tota Episcopalis jurisdictio;

ut advertit Molin. *de just. t. 6. tr. 5. disp.* 11. *sub n.* 8. *&* 9. & ex eo Barbosa *de Off. & Potest. Episc. alleg.* 133. *n.* 21. ex quo Tamburin. & Castropal. contra Garziam, Azor. Breun. Dian. & alios relatos a Pasq. ubi supra.

Quær. 3. An moniales exemptæ ab Ordinarii jurisdictione possint ei se subjicere.

Resp. Non posse: quia privilegium exemptionis habet implicatum jus tertii, scilicet Religionis, cui subduntur, & Summi Pontificis, qui eo ipso, quo illas eximit ab Ordinariorum jurisdictione, eas sibi subjicit, & constituit se immediatum earum Superiorem. Non possunt igitur tali privilegio renunciare; quia per hujusmodi actum jus Religionis, & Summi Pontificis læderetur. Et hoc adeo verum est, ut neque consensu totius Religionis possint inconsulto Summo Pontifice se subjicere; tum quia privilegium exemptionis est connexum cum jure Pontificis; tum quia, cum sit Papale, ipsi sine Papæ consensu renunciari non potest, *cap. cum tempore, de arbitr.* Neque de consensu, & potestate Nuncii Apostolici, aut Legati a latere, quia exemptio est de reservatis Papæ, ac proprie Apostolicæ Sedi competit. Gloss. *c.* 1. *v. exempti de privil. in* 6. *& late* Abbas *in c. ult. n.* 5. *cum Apost. de confirm. util. vel inutil.*

Quær. 4. Quibus de causis moniales exemptæ debeant a Sede Apostolica subjici jurisdictioni Ordinarii.

Resp. Ex quacunque rationabili causa. Faber. *instit. de his, qui sunt sui, vel alt. jur.* Et maxime hoc faciendum videtur, quoties apparet, Superiores adeo male tractare illas, ut reputari possit abusus jurisdictionis. Hostien. communiter approbatus *in cap. licet enim n.* 9. *de*

ſimon. Inſuper quando conſtat, Prælatos Regulares cauſam præbuiſſe diſſenſionibus inter moniales,& in eas ſævire, Roman. *conſ.37.n.1.* Vel ſi moniales expenſis graventur, Guido Papa *dec. 62.* & Prælatorum adminiſtratio tendat in deſtructionem monaſterii, *c. Venerabilis*, ubi Gloſ. *v. ſuſpecti de off. deleg. c. 2.* Item ſi interveniat ſcandalum exortum ex frequenti collocutione Regularium cum monialibus, quæ res ſicuti ſcădaloſa eſt: ita opportuno eget remedio, atque adeo moniales ſub horum Regulatiun cura non ſunt amplius relinquendæ.

Quær. 5. An moniales pro conſtructione novi monaſterii indigeant licentia Epiſcopi.

Reſp. Indigere, & decernitur a Conc. Trid. *ſeſſ. 25. c. 3. de regular. in fin.* & notant Navar. Bard. Tambur. & Ceſped. Ita quod neque Vicarius generalis poteſt ſine ſpeciali mandato licentiam hujuſmodi impertire, quia eſt de majoribus. Sellelius *in ſelect. can. c. 9. n. 4.* ubi refert deciſum a Sac. Congr. 11. *Julii* 1620. Vicarium vero Capitularem poſſe prædictam licentiam concedere, affirmat Ceſp. *de exempt. regul. c. 1. dub. 21. n. 5.* negat Paſqu. *in Lauret. n. 506.*

Quær. 4. An in concedenda dicta licentia debeat ſervari forma præſcripta a Clemente VIII. & Gregorio XIII. ſcilicet, quod prius vocentur, & audiantur Prælati conventuales locorum, ubi ædificandum eſt monaſterium, & alii intereſſe habentes.

Reſp. Affirmant Donatus, & Tamburin. *de jure Abbatis diſp. 33. q. 1. n. 4.* quia in dictis decretis præſcribitur forma ad dandum conſenſum pro novo monaſterio, ſive ſit virorum, ſive mulierum. Negant Ceſped. & Lezana, quia verba decreti loquuntur de religioſis monachis &c. non de mulieribus. Diſtinguit Paſ-

qual.

quæſt. ubi ſupra *nu.* 479. Si moniales non mendicent, non videntur comprehendi earum monaſteria ſub forma dictorum decretorum, quia non poſſunt religioſis præexiſtentibus afferre præjudicium, neque quæritando, neque divertendo concurſum ab eorum Eccleſiis. Si vero quærunt eleemoſynas, quia poſſunt præjudicium afferre per eleemoſynarum diminutionem, ideo ſunt cæteri religioſi audiendi.

Quær. 7. An Epiſcopus, antequam erigantur nova monaſteria, debeat vocare, & audire etiam Prælatos monialium exemptarum.

Reſp. Affirmat Ceſped. *c.* 13. *dub.* 353. movetur ex verbis Conſtitutionis, in qua, poſtquam Summus Pontifex præcepit non eſſe erigendos Conventus niſi vocatis, & auditis aliorum in eiſdem civitatibus, & locis exiſtentium Conventuum Prioribus, ſeu Procuratoribus, ſubdit: Et aliis intereſſe habentibus. Sed alii intereſſe habentes ſunt etiam moniales exemptæ, præcipue quæ ex eleemoſynis vivunt; ergo ex vi Conſtitutionis etiam Superiores illarum ſunt vocandi, & audiendi ab Epiſcopo, & hoc etiam in conſtructione monaſterii virorum. Videtur tamen obſtare praxis, quæ eſt omnino ſervanda.

Quær. 8. An Epiſcopus poſſit indulgere monialibus, ut intra ſepta monaſterii ſervent Euchariſtiam.

Reſp. Non poſſe, ſtante decreto Tridentini *ſeſſ.* 15. *de Regul. c.* 10. Putat nihilominus Rodriquez, quod Concilium ſolum prohibeat, quod Euchariſtia ſervetur intra clauſtra, & proinde poſſit conſervari tam in Eccleſia exteriori, quam interiori ex privilegio Clementis VII. per quod conceditur monialibus Fratrum Minorum, quod poſſint in Eccleſia interiori

in loco decenti habere Eucharistiam, sicut habent in exteriori. Verum hoc esse contra mentem Concilii, declaravit Sac. Congr. *in Toletana* apud Pignat. *t.8. cons. 53. n.6.* quæ sic habet: *Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, non in Choro monialium, sed in Ecclesia exteriori conservetur, non obstante quacunque consuetudine contraria: nec potest in fenestella illius parietis, quæ disiungit Chorum monasterii ab Ecclesia, retineri, & ubi consuetudo inolevit, omnino tollenda.*

Quær. 9. An moniales Ordinario subjectæ subjaceant casibus, & censuris, quæ ipse Ordinarius generaliter reservat pro tota diœcesi, etiam si de ipsis monialibus non fiat expressa mentio in edicto reservationis.

Resp. Visum est aliquibus, quod non, præcipue Cespedes *cap. 23. dub. 357. n. 3.* Quia edictum reservationis in universali nihil operatur pro monialibus; cum enim ipsæ sint communitas distincta a cæteris, & vivant secundum speciales leges, & regulas, debet Episcopus ipsis assistere in ordine ad speciale regimen juxta exigentiam regulæ ipsarum; & ideo, quæ facit in ordine ad diœcesim secundum universalem directionem, non se extendunt ad moniales, quæ non subduntur ipsi, in ordine ad talem directionem, sed in ordine ad specialem. Unde ex eo quod ferat edictum reservationis universale, quia procedit ex generali directione, non autem ex speciali, secundum quam præest monialibus, non dat vim tali edicto in ordine ad ipsas. Adde, quod in materia stricta, & odiosa, qualis est casuum reservatio, verba, quæ possunt accipi in genere, & in specie, debent in specie accipi, ut per Seraphin. *dec. 853. n. 7.* Unde, licet edictum reservationis possit accipi in genere, scilicet tam

pro sæcularibus, quam pro monialibus subjectis, nihilominus utpote odiosum debet pro sæcularibus tantum accipi.

His tamen non obstantibus, non est a communi sententia recedendum, quam tuentur Diana, & Bord. *in Miscell. dec.* 419. Quia edictum reservationis est generale, & aptum comprehendere etiam moniales; unde succedit regula, quod quando mens verisimilis disponentis, & subjecta materia concurrunt cum verborum indefinita generalitate, tunc veniunt omnes illi, ad quos se potest extendere dispositio, Ruin. *cons.* 127. *n.* 4. Quod autem edictum reservationis sit aptum comprehendere moniales, patet, quia reservatio pertinet ad disciplinam christianam, ut fideles retrahantur a peccatis, quia disciplina indigent etiam moniales; quare edictum debet illas quoque comprehendere, maxime quia si etiam ipsæ communicant cum cæteris sub eodem Pastore, & capite, debent etiam in obligatione generalis edicti communicare.

Quær. 10. An etiam moniales exemptæ subdantur casibus Episcopo reservatis.

Resp. Affirmat Tambur. *in exped. moral. expl. lib.* 5. *de pœnit. tr. de casib. reser. c.* 3. *n.* 4. innixus Constit. *Inscrutabili* Greg. XV. in qua statuitur, etiam moniales exemptas non alios quam ab Episcopo approbatos habere posse in Confessarios; unde infert, posse Episcopum restringere dictam approbationem; & Confessarium, quem dictis monialibus concedit, limitare, ne valeat absolvere ab hoc, vel illo peccato, qua ratione jam hæ moniales subjacent reservationi Episcopi. Cum ergo hodie Episcopi semper approbent Confessarios sub restrictione, ne absolvant a reservatis,

quan-

quando contrarium non exprimunt, eodem modo præsumuntur approbare hos Confessarios monialium, quamvis exemptarum.

In contrarium est communis sententia, quam amplector. Quia dispositio casuum reservatorum non extenditur ultra territorium, juxta communem doctrinam *in c. ut animarum de constit. in 6.* Cum ergo monasteria monialium exemptarum tam ratione sui, quam ratione personarum sint plene exempta, non secus ac si essent extra territorium, ut per Bonac. Bordon. & alios; constatque ex diversis privilegiis summorum Pontificum, præcipue Sixti IV. Bul. 1. apud Confect. ad ipsa non potest se extendere Episcopalium casuum reservatio.

Neque valet, quod possit Episcopus non approbare quoad reservata Confessarios monialium exemptarum, quia potest ferre judicium quod non sint idonei quoad illa, qua ratione prædictæ moniales subjacebunt reservationi Episcopi. Non valet, inquam, nam delegationem Episcopi non se extendere ad limitate approbandum Confessarios quoad reservata suadetur. Primo, quia per Constitutionem Clementis X. *Superna*, & Sacræ Congregationis declarationes, facultas approbandi Confessarios regulares se extendit tantum ad tempus, locum, & personas, de criminibus vero nihil disponitur; & merito, cum quoad hæc sit sufficienter provisum per reservationem, quoad sæculares quidem per reservationem Episcopi, quoad exemptos vero per reservationem sui Prælati.

Secundo, quia facultas delegata Episcopis ad cognoscendum de idoneitate Confessariorum regularium non est trahenda ad subjiciendas moniales quoad reservata; concessa enim

juris-

jurisdictione in certo casu, censetur in cæteris prohibita, *l. cum Prætor. ff. de judic. Riminald. jun. cons.* 516. *n.* 20. Et delegatio est stricti juris, Rota *decis.* 18. *n.* 1. *de dol. & contum. in nov.* adeoque restringenda ita ut minus, quam fieri potest, lædat exemptionem, per regulam *ea quæ de regul. jur. in 6.* maxime quando potest in uno casu sortiri suum effectum, Cephal. *cons.* 104. *num.* 11. *l.* 1. cum adductis a Rota *decis.* 563. *n.* 1. *p.* 1. prout in præsenti; potest enim Episcopus cognoscere de idoneitate confessarii, & illum approbare, si idoneum; reprobare vero, si minus idoneum repererit, absque eo quod procedat cum limitatione offensiva exemptionis monialium.

At dato etiam citra veritatis præjudicium, quod possit prædictos Confessarios limitate approbare quoad reservata, in tali casu debet hanc limitationem exprimere, sicuti exprimere debet limitationem quoad tempus, locum, & personas, quando intendit limitare quoad illa. Et ratio est, quia limitata utpote derogativa exemptionis, atque adeo stricti juris, non præsumitur, Rota *decis.* 23. *n.* 19. *p.* 1. *recent.* Cum nimis odiosum sit auferre exemptiones, & privilegia, quæ post concessionem non dicuntur contra jus, sed de jure, *l.* 1. *ff. de constit. Princip.* Cæsar. de Grass. *decis.* 1. *n.* 6. Gonzal. ad regul. 8. gloss. 36.

Nec sufficienter deducitur limitatio quoad reservata per hoc, quod Confessarii exemptarum approbentur sicut cæteri; atque adeo cum cæteri Confessarii approbentur semper cum restrictione, ne absolvant a reservatis, nisi aliud exprimatur, illi quoque sub eadem restrictione censentur approbati. Nam licet verum sit, quod cæteri Confessarii non possint

absol-

absolvere a reservatis; hæc tamen restrictio non provenit a limitata approbatione, sed a lege reservationis, quæ valde differunt inter se; prima enim respicit idoneitatem, secunda vero cadit supra jurisdictionem; unde stare potest absoluta approbatio cum restrictione facultatis in ordine ad reservata, ut patet in Parochis, qui a jure sunt absolute approbati, & tamen absolvere a reservatis non possunt.

Et, quod cæteri diœcesis Confessarii non approbentur cum restrictione approbationis, convincitur etiam ex praxi; nam quilibet illorum virtute jubilæi absolvit a reservatis Episcopo absque nova approbatione, quia necessario indigeret, si antecedenter ad jubilæum non fuisset etiam quo ad reservata approbatus idoneus; nam privilegium jubilæi requirit tanquam de forma approbationem Ordinarii, atque adeo approbationem ad reservata; non enim sufficit qualiscunque approbatio, sed debet esse approbatio in ordine ad illum effectum, ad quem eligitur Confessarius: quod non verificaretur, si in antecedenti approbatione fuisset exclusus a reservatis, ut fatetur idem Tamburinus *lib. cit. c.* 5. §. 4. *n.* 30.

Quær. 11. An moniales non exemptæ incidant in casum reservatum Episcopo non comedendi carnes diebus prohibitis ab Ecclesia, si in aliis diebus, in quibus ex voto, vel observantia prohibentur, carnem comedant.

Resp. Non incidere. Ita Sanch. & Mazzuchel. quos refert, & sequitur Cesped. *dub.* 355. quia tunc peccant quidem contra regulam, vel contra votum; non autem contra Ecclesiæ præceptum: unde non habet locum reservatio, quia afficit comestionem carnium præcepti Ecclesiastici violativam. Si vero moniales te-

nean-

neantur ex vi voti, & regulæ abstinere a carnibus die Veneris, & Festum Natalis Domini incidat tali die, tunc comedendo carnes incidunt in casum reservatum, quia adhuc viget præceptum respectu eorum, qui in tali die tenentur ex vi voti vel regulæ a carnibus abstinere, ut habetur *ex c. final. de observ. ieiun.*

Quær. 12. An Episcopus ut Sedis Apostolicæ delegatus possit reservare casus circa clausuram in ordine ad moniales exemptas, v. g. ne cum sæcularibus loquantur in ostio aperto &c.

Resp. Posse. Ita Baucius; quia ex vi delegationis factæ Episcopo circa clausuram tam materialem, quam formalem, ut videbimus suo loco; cessat in illis quoad clausuram privilegium exemptionis, atque adeo quoad hoc etiam illæ subduntur Episcopo sicut cæteræ moniales; ratione igitur istius subjectionis poterit Episcopus reservare casum ad materiam clausuræ spectantem, quia suæ jurisdictionis limites non excedit. Ex quo sequitur, quod in casu contraventionis, moniales sunt absolvendæ ab Episcopo, non autem a proprio Prælato, idque ex decreto Clementis VIII. expresse prohibente omnibus Regularibus, ne absolvant vi cujuscunque privilegii ipsis concessi a casibus Ordinario specialiter reservatis: quod decretum, cum loquatur indefinite, utique comprehendit etiam reservata monialibus, juxta regulam generalem. Lex generaliter loquens generaliter debet intelligi. Scio, Pasqualigum, quem sequitur Diana *t. 7. in opere coord. tract. 1. res. 317. n. 2.* negativæ sententiæ adhærere, quia putant dicti Doctores, quod delegatio concessa Episcopis a Tridentino in ordine ad clausuram monialium exemptarum sit solum in foro exter-

externo, quod probare prætendunt ex verbis ipsius Concilii *sess. 25. de Regular.* Ego tamen a priori sententia non recedo.

Quær. 13. An moniales subdantur Episcopo quoad officialium monasterii electionem?

Resp. Negative, sed electionem spectare vel ad Abbatissam, vel ad Conventum, juxta ipsarum Constitutiones. Constat ex Sacræ Congr. decreto relato a Pasqual. *in Lauret. n. 770.* Officiales hujusmodi ad nutum Abbatissæ vel Conventus possunt amoveri, ut ex Concilio Trident. *sess. 25. c. 2.* notant Bordon. Sigism. & Donat. qui addunt, posse etiam sine causa amoveri, hoc enim est esse ad nutum amovibiles; nam si requireretur causa, essent solum amovibiles ex causa, non ad nutum. Immo quod monialium procurator de triennio in triennium mutari debeat, extat speciale decretum Sac. Congr. *sub die 31. Junii 1615.* ut refert Aldan. *in comp. canonic. resol. lib. 4. tit. 2. n.* 10. Procedit autem non de procuratore ad lites, sed de procuratore administrante bona monialium, nam inhæret decreto Concilii *d. sess. 25.* quod procedit tantum de administrante bona temporalia. Pasqual. *ubi supra*. Advertendum ex declaratione Sac. Congr. Episc. *sub die 22. Augusti 1605.* non posse religiosos cujuscunque gradus eligi in administratores bonorum monialium.

Quær. 14. An moniales, etiam exemptæ, subdantur Ordinario loci quoad bonorum suorum administrationem.

Resp. Subjacere in eo, quod potest Ordinarius ex causa rationabili monere Prælatos regulares, ut amoveant ab administrandis bonis monialium eos, qui ad tale munus deputati sunt, ipsisque Prælatis id facere detrectantibus,

ribus, aut negligentibus, ipsemet Ordinarius amovere potest quoties, & quando opus esse judicaverit. Subduntur etiam in eo, quod singulis annis, adhibitis etiam Prælatis regularibus, potest a præfatis administratoribus exigere rationem administrationis, & ad id eos compellere juris remediis, ac, si forte delinquentes circa administrationẽ reperti fuerint, tanquam Sedis Apostolicæ delegatus punire. Patet expresse ex Bulla Greg. XV. *Inscrutabili*.

Quær. 15. An Regulares concionaturi monialibus exemptis ad crates teneantur benedictionem petere ab Ordinario.

Resp. In rigore loquendo videri, quod non. Quia Concilium Trident. *sess.* 5. *c.* 2. *de reform.* & *sess.* 24. *c.* 4. & Bulla Gregorii XV. *de privileg. exempt.* loquuntur de concionatoribus, & de prędicatione in Ecclesiis, atque adeo de publicis concionibus, seu sermonibus, quales non sunt sermones, qui fiunt apud moniales januis clausis, nam sunt potius privatæ adhortationes, & ideo non videntur sub his dispositionibus includi. Pasqual. *ubi supra n.* 625. qui citat Cesped. & Lezan. Quod etiam videtur sentire Bordon. *in consil. regul. res.* 7. *n.* 33. etiam si moniales, apud quas habentur prædicti sermones, non sint exemptæ. Nihilominus petendam esse benedictionem ab Ordinario, sive concio habenda sit ad crates monialium exemptarum, sive non exemptarum, etiam januis clausis, & nullo sæcularium audiente; expresse decernitur in Constit. Clem. X. quæ incipit *Superna*.

Qualiter autem moniales, etiam exemptæ, subjiciantur Ordinariis quoad puellarum educandarum, & novitiarum receptionem, professionis emissionem, Confessariorum approbationem, festorum, jejuniorum, cen-

surarum, interdicti, & clausuræ observantiam, suis in locis refertur.

§. III.

De Monialium subjectione erga Prælatum Regularem.

Quær. 1. AN potestas Prælati Regularis in moniales sibi subditas sit ordinaria, vel delegata.

Resp. Esse ordinariam; quia illi competit ex officio, & est perpetua, quæ duo constituunt potestatem in esse potestatis ordinariæ, ut notant communiter Doctores. Ex quo fit, quod sit etiam delegabilis, ut firmat in terminis Rodriq. *t.* 1. *q.* 17. *art.* 10. Illa vero, quæ competit Prælato locali reputatur communiter delegata; nam ex officio competit Generali, aut Provincialibus Ordinis. Superioribus vero localibus committitur per delegationem; ut in casibus frequentius occurrentibus possint opportune providere. Unde juxta hanc sententiam non possunt locales Prælati Regulares talem facultatem alteri committere, quia delegatus non potest subdelegare.

Quær. 2. In quibus moniales exemptæ subdantur suo Prælato Regulari.

Resp. Subdi fere in omnibus, in quibus subduntur Ordinario moniales ipsi subjectæ; unde de utrisque proportionaliter discurrendum. Et insuper subduntur in omnibus, in quibus subduntur viri religiosi, quantum tamen patitur conditio sexus fœminei, & quantum ad ea, quæ statui monialium esse possunt proportionata.

Quær. 3. An Prælatus Regularis habeat in mo-

moniales subditas potestatem non solum directivam, sed etiam coercitivam, & judicialem.

Resp. Affirmative. Patet ex usu, & suadetur ratione; nam omnis communitas, ut sit ordinata, debet posse dirigi in suum finem per congrua media, ut Theologi communiter cum D.Thom. 1. 2. *q.92. art.2.* Ergo debet in Prælato Regulari residere potestas coactiva, & judicialis, tanquam medium congruum, & principale dirigendi monialium communitatem in regularem observantiam; attenta enim humanæ conditionis imbecillitate, parum esset hortari moniales verbo, nisi cogerentur imperio. Ita Suar. *t.*4. *de relig. tr.*8. *lib.*2. *cap.* 9. *n.* 1. docens postea, quod, quamvis Prælatus religionis ex vi talis status habeat solum potestatem coercendi modo paterno, & juxta limites regulæ; ratione tamen jurisdictionis Ecclesiasticæ habet potestatem coercitivam Episcopalem, idque ex usu, & privilegiis omnium religionum exemptarum. In usu tamen hujus jurisdictionis habenda est ratio consuetudinis, cum vi illius possit contingere, quod tota jurisdictio sit in Prælato religioso quoad omnia delicta, vel quod aliqua sint Episcopo reservata, vel quod in utrisque sit cumulative.

Quær. 4. An moniales Regularibus subjectæ subdantur casibus in religione reservatis.

Resp. Quod sic; tum quia sunt pars ejusdem Ordinis, & subduntur Prælato Regulari tanquam capiti, sicuti subduntur cæteri religiosi; tum quia moniales subjciuntur omnibus constitutionibus, & ordinationibus factis a Prælatis Regularibus, quando monialibus earum materia potest accommodari: Mi-

rand.

rand. *q. 5. art. 3. de Monial.* Ergo etiam subjiciuntur casuum reservationi. Cesped. & Bord. *conf. regul. ref. 37. n. 43, & 44.* ubi etiam advertit, & probat ex decreto Clementis VIII. & declaratione Sac. Congr. *7. Julii* 1617. quod, sicuti Prælati Regulares quoad religiosos non possunt sibi reservare casus, neque censuras nisi de consensu Capituli, ita neque poterunt sine prædicto Capituli consensu casum aliquem, aut censuram reservare quoad moniales subditas; quia sicuti istæ eodem modo ipsis subjiciuntur ac viri, ita eodem modo debent ligari.

Quær. 5. An Prælatus Regularis de bonis monialium sibi subditarum possit disponere in casibus alias permissis, etiam contradicentibus monialibus.

Resp. In contractibus gravioris momenti non posse; si enim Abbatissa, cui immediate bonorum monasterii cura incumbit, indiget in his casibus proprii Capituli consensu, a fortiori indigebit Prælatus Regularis, cui minus proxime præfatorum bonorum incumbit administratio. Maxime quia hujusmodi consensus inductus est favore monasterii, atque adeo favore publico; quando autem consensus respicit favorem publicum, requiritur pro forma actus, ut tradunt communiter scribentes in *l. si quis mihi §. jussum de acquir. hered.*

Quær. 6. An Abbates habentes usum baldachini possint illud erigere in Ecclesiis monialium sibi subjectarum iis vicibus, quibus conceditur.

Resp. Quod sic; nec possunt ab Episcopis impediri. Ita Cesped. & Squillan. quos refert, & sequitur Pasqualig. *ubi supra n. 396.* Quia declaratio Sacræ Congregationis habet,

quod

quod possint uti in suis Ecclesiis propriis: Ecclesiæ autem monialium subjectarum sunt propriæ ipsorum, cum ibi habeant jurisdictionem; unde non extenditur jus baldachini extra locum jurisdictionis.

§. IV.

De subjectione quoad canonicam Visitationem.

Quær. 1. AN Prælati monialium teneantur eas visitare, & quando.

Resp. Teneri, & quidem singulis annis; patet ex *Clement.* 2. *Attendentes de stat. monac.* ubi statuitur, quod monasteria monialium Papæ immediate subjectarum visitari debeant ab Ordinario loci Apostolica auctoritate; non exempta a proprio Ordinario, sed propria potestate, exempta vero a propriis Prælatis Regularibus. Hæc facultas competit per speciale mandatum etiam Vicario generali, nec non Capitulo, Sede vacante, quia, ut superius diximus, in his, in quibus moniales subjici possunt, possunt pariter visitari.

Quær. 2. Quid observare, quid cavere debeant Prælati in monialium visitatione.

Resp. Quàm maximè attendere debent, ut omnia paterna charitate fiant, suaviter curando ipsarum vulneribus mederi, & vitia omnia ab illis dulciter evelli, quod habetur *in cap. licet plerunque dist.* 5. Item debent de tempore visitationis præmonere moniales, ne eas imparatas invadant, nisi aliud suadeat necessitas, vel rationabilis causa. Jo: Andr. & Fusch. *de visit. lib.* 1. *c.* 4. *num.* 4. Abstineant à juramento exigendo (nisi ex particularibus religionum statutis aliud servetur)

vetur) *cap. Romana Ecclesia*, §. *sane de Cens.* Advertunt tamen Spatharius, & Resta *in direct. Visitat.* quod, ubi opus fuerit, poterunt moniales præcepto, & excommunicationis pœna ad aperiendam veritatem compelli. Crimina occulta nullatenus interroganda, nisi de illis infamia aliqua, vel probabilis suspicio præcedat. Non prohibetur tamen de meritis, seu demeritis monialium, qui eligi possunt in Abbatissas, perquirere, etiam nulla præcedente infamia. Caveant insuper, ne ex his, quæ in hac generali inquisitione deferuntur, procedant ad pœnam, sed tantum delinquentes moneant, ut corrigantur; terreant minis, ut cautius agant; quia in hoc casu Prælati non se habent tanquam judices ut puniant, sed tanquam Patres ut corrigant; & fructus visitationis est potius emendatio, quàm punitio, ut notatur *in cap. inquisitoribus de accus.* & ex Angelo notat Lezana *qq. regular. t. 1. cap. 27. num. 3.* Ingredientes ad visitandam clausuram non introducant sæculares extra necessitatem in monasteria, *cap. ut juxta de offic. ordin.* munera quantumvis minima nec ipsi, nec suorum quisquam recipiant. Trident. *sess. 24. de reform. cap. 3.* a quibus abstinere etiam debent finita visitatione, dum à monasteriis visitatis discedunt. Genuens. *cap. 35. nu. 5.*

Quær. 3. An moniales exemptæ possint resistere Ordinario loci volenti eas quoad clausuram visitare.

Resp. Non posse. Ita ex communi praxi colligitur, & habetur ex decisione, quam ex Galletto adducit Barbosa *de offic. Episc. allegat. 172. nu. 7.* Immo potest Ordinarius non tantum visitare moniales exemptas quoad clausuram, quoties expedire judicaverit, sed etiam

illas

illas de ſpectantibus ad clauſuram interrogare. Sac. Congr. 25. *Februarii* 1583. Nec poſſunt ipſi Regulares, quibus ſubſunt moniales, impedire, etiam ſi alias monaſterium illud nunquam fuerit viſitatum. Eadem Sac. Congr. 24. *Novembris* 1617. Ita quod monialibus, aut Regularibus viſitationi obſtantibus poteſt Epiſcopus reſiſtere frangendo fores monaſterii, & vim vi repellendo. Fuſcus *lib. 2. de viſitat. cap.* 19. Immo tam moniales, quam alii impedientes incidunt in excommunicationem latam *in d. Clement. Attendentes*. Ad eam tamen incurrendam requiritur præſumptio, cum in textu adhibeatur verbum *præſumpſerint*, & præcedere debet monitio ex vi dicti textus, ibi, *Niſi moniti reſipiſcant*. Nec ſufficit, quod dicta monitio fiat antequam apponatur impedimentum, ſed debet ipſum ſubſequi. Bonac. *diſput.* 2. *de cenſ. particular. quæſt.* 2. *part.* 2. *num.* 4. monens *num.* 2. requiri triplicem monitionem, vel unam pro triplici, quia hoc eſt de ſtylo juris canonici, niſi aliud neceſſitas ſuadeat. Et talis monitio fieri debet ab ipſo monialium viſitatore, qui impeditur, ut ab ejus Superiore, quia debet eſſe juridica. Supradicta excommunicatio afficit etiam impedientes viſitationem a Prælatis Regularibus intentatam.

Quær. 4. An Epiſcopus poſſit viſitare ſæculares, ſeu regulares exercentes curam animarum perſonarum ſæcularium in Eccleſiis monialium exemptarum.

Reſp. Poſse juxta decretum Concilii Trident. *ſeſſ.* 24. *de regular. cap.* 11. & Gregorii XV. *conſtitut. de exemp. privil.* in iis enim, quæ ad curam ſpectant animarum, vel in dependentibus ab illa, ſubſunt Epiſcopo; ut docent

Campanil. & Barbosa; unde si, dum Episcopus ingredi voluerit ob causam prædictæ visitationis, renuant exempti, vel exemptæ moniales ostium claudendo, licebit illi ostium infringere. Innoc. Abbas, Campanil. & Fuscus; & contra hujusmodi impedientes in actu illatæ violentiæ, nulla præmissa monitione, excommunicationem ferre. Genuen. Campanil.

Quær. 5. An moniales in actu visitationis de regulari observantia a Prælato interrogatæ teneantur sub mortali respondere.

Resp. Teneri ex Texeda relato a Diana *in opere coord. t. 7. tr. 1. res.* 302. Quia Prælatus in visitatione tenetur sub mortali culpa interrogare de Constitutionum observantia, quia tenetur sub mortali promovere bonum commune, ad quod promovendum prædicta observantia est maxime necessaria. Tenebuntur igitur eodem modo etiam moniales veritatem Prælato interroganti aperire, quia ad ipsas quoque spectat bonum commune promovere, cum tanquam partes teneantur bono totius cooperari.

Neque valet, quod regulæ, & Constitutionum transgressio est quid leve, quia ut plurimum regula, & Constitutiones vel ad nihil obligant, vel tantum obligant ad veniale; quare moniales celando hujusmodi transgressiones Prælato, quamvis juridice interroganti, non peccabunt mortaliter: mentiuntur enim in re levi. Respondeo, quod licet regulæ, & Constitutionum transgressiones in se sumptæ leves sint, attamen si spectentur in ordine ad bonum commune, dicendæ sunt graves, quia gravitas culpæ non semper, & absolute a gravitate, & nobilitate materiæ me-

metienda eſt, ſed etiam a gravi, & neceſſaria exigentia finis penſanda.

Quær. 6. In quibus caſibus excuſentur moniales a criminibus in viſitatione generali denunciandis.

Reſp. Excuſari, quando peccatum eſt emendatum, quia delictum non quæritur, niſi ad delinquentis emendam, qua interveniente, ceſſat finis denunciationis Ex quo ſequitur non eſſe denuncianda delicta a multis annis commiſſa, quia ex lapſu multi temporis, quale eſt ſpatium trium annorum, ex Maſcardo, præſumitur emendatio, niſi aliunde conſtet de reincidentia. Item excuſantur, ſi criminum notitia ſit ex auditu a levibus perſonis, quia talis notitia nullam generat fidem. Neque tenentur cum proprio, vel perſonæ denunciandæ detrimento in caſibus, in quibus lex naturalis excuſat ab obedientia; neque ſi ſciant ſub ſecreto naturali, niſi delictum in publicam monaſterii perniciem vergeret; neque ſi ipſis conſtet, vel quod Prælatus nullum apponet remedium, quia nemo tenetur ad opus inutile, vel quod alii, a quibus audierunt delictum, denunciaverint; quia ceſſat finis denunciationis; neque ſi delictum ſit occultum, & nulla præcedat vel ſuſpicio probabilis, vel infamia, quia ſicut Prælatus non poteſt interrogare, neque moniales tenentur denunciare, niſi velint manifeſtare peccatum Prælato ut Patri ſecrete, ad emendationem. ſemper tamen præmittenda eſt correctio fraterna, ſi ſit opportunitas, & ſpes emendæ, quia illa eſt de jure divino. Lezana *q. regular. t.* 1. *cap.* 27. *num.* 2.

§. V.

De subjectione quoad pœnas.

Quær. 1. AN moniales subjiciantur pœnis jure communi latis contra Regulares, seu religiosos ecclesiasticos.

Resp. Subjacere in materia ipsis monialibus proportionata, quia sub sexu masculino comprehenditur fœmininus, etiam in materia odiosa, & pœnali, ut aliis relatis probat Sanch. *in decal. lib.* 6. *cap.* 16. *nu.* 89. Quod si moniales sint exemptæ, subjacent etiam pœnis latis contra religiosos Ordinis, sive pœnæ latæ sint jure Pontificio, sive jure Ordinis proprio, quia vere sunt subditæ, & membra illius. Non tamen subjacent pœnis latis ab Ordinario, quia sunt extra sphæram ejusdem jurisdictionis, nisi dictas pœnas ferat tanquam sedis Apostolicæ delegatus, & ex speciali facultate ad hunc effectum commissa.

Quær. 2. Quibus excommunicationibus, & quibus in casibus subjiciantur.

Resp. Subjiciuntur excommunicationi majori Pontifici servatæ appellantes ad judices incompetentes, sive ad competentes in casu non permisso, *ex Bulla Clementis VIII. in ordine* 110. Apostatantes a religione, ex specialibus Ordinum privilegiis, *ex Bulla S. Pii V. anno* 1563. Procurantes abortum *ex Constit. Sixti V.* sive abortum alterius procurent, sive etiam proprium, contra Avilam, Naldum, & alios. Inducentes aliquem ad promittendam electionem sepulturæ apud ipsas, *ex Clement. cupientes de pœnis.* Petere, vel exigere quoquo modo præsumentes in novitiarum receptione, sive

ante,

ante, sive post prandia, seu jocalia, aut alia, etiam ad usum pium deputata, vel deputanda, *ex extravag. sane de Simon.* se invicem percutientes, *ex can. si quis suadente diabolo 17. q. 4.* idque sive sint professæ, sive novitiæ, sive conversæ, & etiam si se ipsas injuriose, & ex ira percutiant, secundum aliquos, quod negant alii cum Navar. *cap. 27. n. 78.*

Item subduntur excommunicationi majori, non tamen reservatæ, cogentes fœminam ad ingressum religionis, aut ab ipso retrahentes, *ex Concil. Trident. sess. 29. de regular. cap. 18.* Temere habitum deponentes, *ex cap. ut periculosa ne cler. vel monach. in 6.* Violantes interdictum, aut cessationem a divinis, *ex Clem. 1. de sent. excom. in 6.* Indebite sibi usurpantes decimas, earumve solutionem impedientes, *ex Clement. 1. de decimis*, oppositum sentit Bonacina *de censur. in part. disp. 2. q. 8. p. 12. n. 8.* Post professionem matrimonium contrahentes, *ex Clement. 1. de consang. & affinit.* Recipientes novos Conventus sine licentia Papæ, aut receptos alienantes, *ex cap. unic. de excess. prælat. in 6.* Indebite alienantes bona monasterii prohibita alienari, *ex Bulla Pauli II. Ambitiosæ.* In electionibus non abstinentes ab iis, quæ gignere possunt discordias, *ex cap. indemnitatibus de elect. in 6.*

Item subduntur excommunicationi ferendæ vacantes negotiationi jure communi Ecclesiasticis prohibitæ, *ex cap. secundum ne cler. vel monach.* & insuper amittunt privilegium immunitatis ab oneribus in se, & bonis propriis, exemptionem scilicet a tributis, & gabellis, *ex cap. fin. de vit. & hon. cler.* Quod tamen non habet locum, nisi post trinam monitionem ex Silvestro, & solum

quandiu non desistitur a negotiatione. Neque supradictis pœnis subjacent exercentes semel, aut iterum negotiationem, parvitate materiæ excusante; neque exercentes per alios, quia cessat periculum peccandi, quod est ratio prohibitionis, ex Tabiena, Armilla & aliis penes Filliucium, qui sentit oppositum, nisi paupertatis, aut necessitatis ratio excuset.

Quær. 3. An moniales subjacent suspensionibus, & quando.

Resp. Subjacere, non quidem quibuscunque, sed illis tantum, quæ juxta conditionem status, & sexus possunt ipsis adaptari. Quare suspenduntur ab officio ad arbitrium Ordinarii Abbatissæ, ipsum de professione facienda a novitia non præmonentes, *ex Concil. Trid. d. sess.* 25. *cap.* 17. Suspenduntur pariter ab officio Præsidentes monasterio concedentes bona Conventus ad vitam dantis, aut recipientis, vel ad certum tempus, *ex Clemen.* 1. *de reb. eccl. non alien.* Suspenduntur ab omni actu capitulari recipientes aliquid ex pacto, & capitulariter pro professione, *ex extrav. sane de Simon.* Item suspenduntur a receptione religiosarum in eodem Ordine admittentes ad professionem anno probationis nondum expleto, *ex cap. non solum de regul. in 6.*

Quær. 4. Quibus aliis pœnis subjaceant.

Resp. Subjici, privationi vocis ad biennium, si contra Concilium Tridentinum delinquant circa paupertatem, *ex eod. Conc. d. sess.* 26. *c.* 2. & si sint proprietariæ, privantur Ecclesiastica sepultura, *ex c. ad monasterium de statu monachi* & communione altaris, *ex c. monachi eodem tit.* Subjacent privationi vocis & aliis pœnis, si dent expectativam loci primo vacaturi puellæ ad religionem recipiendæ. *Sacr.*

Con-

Congreg. decreto relato a Quaranta *in Bullar. part.* 462. Privantur officiis, & dignitatibus, si indebite alienent, *ex extravag. Ambitiosa*. Puniuntur item pœna perpetui carceris, si post religiosam professionem permittant se violari, *ex c. impudicas* 27. *q.* 1.

§. VI.

De subjectione quoad Confessarium.

Quær. 1. A Quo monialium Confessarii eligi debeant, & approbari.

Resp. Nequaquam posse eligi ab Universitate, neque ab ipsis monialibus, sed electionem, & approbationem ad Episcopum spectare. Sacra Congreg. *in Lauretana* 20. *Septemb.* 1602. *in Tusculana* 25. *Octobr.* 1601. Approbatio debet esse specialis pro monialibus, ita quod generaliter approbari non possint vigore illius approbationis confessiones monialium audire, sed egent speciali approbatione; & approbatus ad audiendas confessiones monialium unius monasterii non potest audire confessiones monialium alterius monasterii, Sac. Congregat. apud Pignatel. *t. 6. cons.* 85. *nu.* 238.

Quær. 2. A quo debeant eligi, & approbari monialium exemptarum Confessarii.

Resp. Confessarios monialium exemptarum proponendos, & præsentandos esse a propriis Prælatis Episcopo, vel Ordinario, Tamburin. *de jure Abbatiss. disp.* 16. *q.* 3. *n.* 3. approbandos vero esse ab eodem Episcopo, vel Ordinario, alias Confessio est nulla *ex Constitut. Gregorii XV. Inscrutabili, cum declarat. Sacræ Congregat. Concil.* Imo quod

neque Generalis possit confessiones monialium sui Ordinis audire absque Episcopi speciali deputatione, censuit eadem Sac. Congregat. 13. *Novemb.* 1627. quæ pariter interrogata a nonnullis regularium superioribus, an stante dicta Constitutione Gregorii XV. Prælatus Regularis, cui monialium cura commissa est, possit aliquibus ex ipsis monialibus facultatem concedere ad plures annos, seu indeterminate duraturam, confitendi Sacramentaliter peccata sua Sacerdoti, qui ordinarius, seu extraordinarius non sit totius monasterii? Item an stante d. Constitutione quælibet monialium Regularibus subjecta, sentiens se non gravatam mortali culpa, possit de venialibus valide confiteri cuicumqne Sacerdoti, etiam non approbato ab Ordinario, & hoc absque licentia, immo & renuente Superiore ejusdem monialis? respondit *Non posse in utroque casu, die* 9. *Junii* 1657.

Quær. 3. Ad quot annos eligi debeant monialium Confessarii.

Resp. Ad triennium, quo elapso non possunt amplius audire confessiones in eodem monasterio per aliud triennium absque licentia Sacræ Congregationis, alias declarantur suspensi ab audiendis confessionibus. Eadem Sac. Congr. *in Comensi* 4. *Martii* 1591. *in Ragusina* 2. *Octob.* 1626. *& die* 27. *Martii* 1647. Quod habet locum etiam in Confessario conservatori puellarum, vel aliarum quarumcunque mulierum. Eadem Sac. Congr. 18. *Martii* 1649. Confessarii vero Dominicani, vel Cassinenses non possunt durare in hujusmodi officio audiendi confessiones monialium nisi per biennium ex eorum Constitutionibus. Eadem Sac. Congregat. 17. *Novemb.* 1645. Si con-

tin-

tingat, quod quis deputetur in Confessarium ordinarium monialium ad aliquot menses per modum supplementi, is poterit in generali deputatione Confessariorum, quæ postea fiet, ab Ordinario eligi in Confessarium ejusdem monasterii ad integrum triennium, quia prohibitio Sacræ Congregationis de non eligendo monialium Confessarium ultra triennium, cum sit odiosa, benigne, & in mitiorem partem est interpretanda, ita ut intelligatur de electione Confessarii ordinaria, non autem de ea, quæ fit per modum supplementi.

Quær. 4. An, si expleto triennio Confessarius ex dispensatione eligatur ad aliud triennium, possit rursus expleto secundo triennio absque alia dispensatione eligi ad tertium triennium.

Resp. Videri posse ex Diana, Naldo, Bordono, & aliis, quia interstitium vacationis intelligendum est via ordinaria, sicut jure ordinario præscriptum est; nam statuta, & leges non comprehendunt ea, quæ raro contingunt, & per accidens, *l. nam ad ea, ff. de legib.* Sicque privilegium in præsenti casu intercipiens vacationem non est spectandum, sed vacatio fingitur habere suum effectum. Oppositum nihilominus sustinendum puto. Quia gratia, & privilegium concedit quidem id, quod alias Confessarius non posset habere; nam ex prohibitione Sacræ Congreg. expleto triennio non potest amplius eligi in Confessarium: at non alterat naturam rei concessæ; & ideo cum munus Confessarii, quando est expletum, requirat vacationem ab officio, dum conceditur pro tempore, in quo non posset conferri, censetur concessum absque alteratione suæ naturæ, & ideo cum fuerit exple-

tum, requirit, quod subsequatur vacatio. Advertendum tamen, Ordinarios in aliquibus locis sinere, Confessarios aliquorum monasteriorum durare ultra triennium, & quidem ad plures annos, necessitate id suadente, quia valde difficile est, Confessarios idoneos pro talibus monasteriis reperire.

Quær. 5. An moniales possint recusare Confessarium sibi ab Episcopo, vel Prælato Regulari deputatum.

Resp. Posse, justa causa interveniente, Bord. *in miscell. dec.* 166. Quia is comparatur Parocho, quem ex justa causa populus recusare potest, *arg. eorum, quæ dicuntur, c. ut circa electiones* 4. *de elect. in* 6. Causæ legitimæ repellendi esse possunt, si sint expertæ, Confessarium esse nimis rigidum, pervertisse moniales, quibus ingerit diversos scrupulos, si non sinat eas confiteri suo modo, sed præcipiat, ut paucis, & præcipitanter se expediant, si sit inimicus consanguineorum aliquarum monialium &c.

Quær. 6. Quinam prohibeantur eligi in Confessarios monialium ordinarios.

Resp. Prohiberi Vicarium generalem, quia moniales de ipso non confiderent, Sac. Congr. *in Sorana* 23. *Julii* 1887. Neque Curatum, si exinde cura notabiliter pateretur, eadem Sac. Congr. *In Venetiarum* 26. *Julii* 1594. *& in Parmensi* 7. *Maji* 1652. Neque Minores Conventuales, quia id prohibitum fuit à S. Pio V. eadem Sac. Congr. *in Ortonensi* 30. *Junii* 1599. Neque Observatores Provinciæ reformatæ S. Antonii Lusitaniæ, quibus prohibitum fuit à Sac. Congregat. *die* 7. *Novemb.* 1653. & generaliter Regulares non solum non possunt esse Confessarii ordinarii, sed neque capellani monialium Ordinario subjectarum.

Sac.

Sac. Congregat. *in Pistoriensi 16. Maji 1653.*

Quær. 7. An Canonicus Pœnitentiarius possit eligi in ordinarium Confessorem.

Resp. Regulariter loquendo non posse. Quia, licet remittatur arbitrio Episcopi, quo tempore interesse debeat fidelium confessionibus excipiendis, ut tradit Ugolin. *de off. Episc. c.33. n.6.* cum aliis; attamen controverti non potest, quod audiendo monialium confessiones diebus festis solemnioribus, admodum difficile, & forsan impossibile est, posse eodem tempore confessiones audire in Ecclesia Cathedrali, dum illa multitudo confluit hora Missarum, & divini officii, sicut ex suo munere tenetur, ut per Garz. *de benef. p. 5. c. 4. nu.* 112. ubi refert declarationem Sacr. Congreg. Concil. Dixi regulariter loquendo non posse eligi, secus autem si Episcopus aliter judicaverit. Nam revera Canonicus Pœnitentiarius nullam habet prohibitionem à jure subeundi munus Confessarii monialium; & propterea id solum considerandum est, an valeat utrique muneri satisfacere.

Quær. 8. Ex quo loco debeant Confessarii monialium audire confessiones.

Resp. Ex sede confessionali collocata non quidem in Sacristia, aut alio simili loco, sed in ipsa Ecclesia exteriori; habetur ex declaratione Sac. Congr. *7. Martii 1617.* his verbis; Confessionalia monialium e Sacristiis, & locis occultis amoveantur, ac in exterioribus Ecclesiis collocentur. Ex necessitate tamen licitum erit audire confessiones etiam ex alio loco, ita tamen disposito, ut mutuus Confessarii, & monialis vitetur aspectus.

Quær. 9. Quale stipendium tradi debeat Confessariis monialium.

Resp. Confessario ordinario non esse subministrandum victum dietim, nec utensilia, vel lineam supellectilem, sed tantummodo annuam provisionem. Sac. Congr. *in Bononien.* 19. *Junii* 1601. *in Ravennat.* 19. *Apr.* 1624. Quæ non excedat duos julios pro quolibet die. Eadem Sac. Congreg. *in Neapolitana* 27. *Septemb.* 1652. Quæ merces non solvitur ex capitalibus, sed ex fructibus, *in Narnien.* 27. *Septemb.* 1652. Nec pro ea sequestrandi fructus omnes, sed accipienda paulatim, in Assisien. 6. *Septembr.* 1652. Ultra prædictum stipendium nihil aliud subministretur. Eadem Sac. Congreg. 29. *Novemb.* 1615. Hoc tamen decretum non videtur esse in usu, quia praxis est in contrarium. Unde Scotia, & Diana *in opere coord. t. 7. tract. 3. ref.* 50. asserunt, quod si Confessarius serviat cum magna charitate, patientia, & assiduitate, potest illi Abbatissa aliquid ultra taxatum stipendium subministrare, quia hoc non est proprie donum, sed beneficii remuneratio, & laboris compensatio.

§. VII.

De officio Confessarii Monialium.

Quær. I. Quomodo se gerere debeat monialium Confessarius in confessionibus excipiendis.

Resp. Omissis, quæ de hac materia tradunt Polaccus, & Tamburinus *de jur. Abbatiss. disp.* 16. *quæst.* 9. quia apud ipsos videri possunt; curabit Confessarius, ut in suo munere patientiæ, charitatis, mansuetudinis, & humilitatis exempla adhibeat. Nugas, inepta, & importuna vitabit. Omnibus idem erit, nullo

nullo habito discrimine, nisi aliqua majori indigeat auxilio. Dum monialis narrat superflua, aut suas querelas, aut negotia domestica, Confessarius perite sermonem divertat. Quando aliquid grave, & reprehensione dignum occurrit, monialem non statim arguat, nec signum præbeat admirationis, antequam confessio compleatur, ne monialis turbata, aut territa, reliqua peccata vel præ rubore, vel præ confusione sileat. Si monialis absque necessitate attingat aliarum graviora crimina, discrete illam moneat, ut sileat, & sua tantum peccata exponat. Si interroganda sit in materia luxuriæ, utendum verbis honestis, ac pudicis, paulatim a cogitationibus ad verba, a verbis ad actus progrediendo; ne monialis ex Confessario ea peccata discat, quæ ante ignorabat.

Quær. 2. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali, quæ pridie alicujus magni die festi, in quo omnes aliæ solent communicare, accedit ad Confessarium onusta maximis delictis, quæ ad eundem fere diem se perpetrasse confitetur; & nisi communicet, nullam justi impedimenti excusationem prætendere valens, manifestam honoris jacturam incurret. Et e contra Confessarius valde ambigit, an illam tunc absolvere possit, cum probabiliter existimet, illam facile, ac illico peracta communione, in eadem delicta esse relapsuram, etiam si firmiter proponat, ac spondeat se non amplius peccare, de quo tamen etiam ipsa dubitat, attenta consuetudine, & occasione proxima.

Resp. Si concurrant aliqua requisita; scilicet vera pœnitudo præteritorum, verum propositum non peccandi, cum se invenerit in occasione, & aliqua rationabilis causa non se

sepa-

separandi ab ea, potest illam absolvere, etiam tertia, & quarta vice, juxta illud *Non septies tantum, sed & septuagies septies.* Navar. *in Manu. cap. 3. n. 15.* Sed si vicibus prædictis nulla emendatio, neque inchoatio ejus existat; & ex concurrentibus circumstantiis nulla speretur correctio, non est absolvenda. Ita Nav. *ubi supra*, Nald. *Annot. practic. Jur. Pontif. pag. 82.* Extra occasionem proximam, loquendo de sola consuetudine peccandi inveterata, neque est absolvenda, non præcedentibus signis veræ pœnitentiæ, & emendationis vitæ, quia Sacramentum Pœnitentiæ esset ejusmodi moniali non remedium, & salus, sed mors, & perditio.

Quær. 3. An Confessarius possit absolvere monialem pertinaciter existentem in occasione proxima peccandi, si ex concurrentibus circumstantiis conjiciat, illam quoad hoc esse in bona fide, quia invincibiliter credit, permanentiam in dicta occasione non esse peccaminosam, & alias idem Confessarius moraliter certus sit, præfatam monialem ex propria fragilitate non recessuram a dicta occasione, si id ei præcipiat, sicque se nullum emendationis fructum consecuturam ex tali admonitione, immo potius ei injecturum laqueum novi peccati.

Resp. Dubium hoc movet Pellizar. *de Monial. cap. 10. sect. 3. num. 191.* ubi affirmative concludit, motus doctrina Theologorum sustinentium, quod si Confessarius inveniat suum pœnitentem laborare ignorantia invincibili sive facti, sive juris tam humani, quam divini, aut naturalis, & alioquin prævideat, ignorantiam ablatam redundare debere in novum peccatum ipsius pœnitentis, qui prosequetur facere cum peccato, id quod antea licite fa-

cie-

ciebat, debet dissimulare, dummodo non interrogetur, non autem auferre ei præfatam ignorantiam. Ego vero absolute censeo, dictam monialem non esse absolvendam, quia non potest prudenter præsumi propositum efficax non peccandi cum volitione libera, & pertinaci manendi in occasione proxima peccandi; quia eo ipso quod aliquis vult esse, vult etiam id, quod consequitur ad esse; atque adeo monialis, quæ libere vult occasionem proximam peccandi, vult etiam peccatum, quod consequitur ad occasionem. Licet enim permanentia in occasione, utpote conjuncta cum bona fide, & invincibili ignorantia obligationis deferendi occasionem, desinat esse in se formaliter culpabilis, non tamen desinit esse libere volita, & per consequens non potest conjungi cum proposito non peccandi. Unde optime ait Dicastil. *de Pœnit. disp.6. dub.16.n.336.* quod vix crederet alicui quantumvis affirmanti propositum, & magnum dolorem, si simul cum possit, nolit a tanto periculo se liberare, nec dignus est cui credatur. Et ita censent plerique docentes, eum, qui vult manere in periculo morali labendi, non censeri habere verum propositum.

Quær. 4. Quomodo se gerere debeat Confessarius, qui reperit monialem in præteritis confessionibus coram ipso factis invalide fuisse confessam.

Resp. Sive confessiones fuerint invalidæ ex defectu doloris, sive examinis, sive quia aliquod peccatum sacrilege tacitum est, semper debet Confessarius admonere monialem, ut eas confessiones repetat saltem in genere, ita quod aliquam peccatorum cognitionem habere possit; cum enim Confessarius sit judex, qui pœnam injungere debet pro peccatis invali-

darum

darum confessionum & judicium ferre de illis in hac posteriori confessione, quia illæ priores fuerunt nullæ, debet habere illarum notitiam saltem confusam, ut rectum judicium formare possit. Ita Paludan. Divus Antonin. & alii, quos citat Faustus *de Sac. Pœnit. t.* 1. *l.* 4. *q.* 22. Quod si Confessarius notitiam aliquam habeat in confuso, sufficit, quod monialis dicat, Accuso me de peccatis in illis prioribus confessionibus recensitis; supplendo defectum contritionis, v. g. vel accusando se de peccato voluntarie emisso. Ratio est, quia jam Confessor hoc modo resumere potest distinctam cognitioné status pœnitentis, & ex vi hujus distinctæ cognitionis jam factæ sacramentalis absolvere.

Non desinam adnotare, quod Diana *part.*4. *tract.*14 *ref.* 51. probabilem putat sententiam Granadi asserentis, satis esse, monialem in tali casu se accusare generatim de peccatis eidem Confessario alias confessis, & de sacrilegiis commissis in confessionibus invalidis, & tunc Confessarium valide, & licite illam absolvere posse, quamvis nec confusam notitiam habeat, nec pœnitentiæ recordetur. Ratio est, quia nulla ratio nos cogit ad imponendum tam grave onus moniali in materia adeo difficili, qualis est ad confessionem accessus, qui, quantum fieri potest, facilis reddi debet. Patet assumptum, quia illa repetitio in specie non requiritur ad hoc, ut verum sit, monialem omnia peccata confessam esse; nam supponitur jam confessa in præteritis confessionibus, ex quibus, quamvis invalidis, Confessarius habuit illorum notitiam. Neque requiritur, ut Confessarius pœnitentiam proportionatam injungat, quia pœnitentia non est cum tanto rigore proportionanda

peccatis, ut non possit rationabiliter minui, ut certe suadet ratio in hoc casu, ne confessio reddatur tam onerosa; maxime quia pœnitentiæ improportio per consecutionem alicujus Indulgentiæ plenariæ suppleri potest. An hæc sententia sit tuta, videant alii.

Quær. 5. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali, quæ aliam contumeliis affecit.

Resp. Examinet dignitatem personæ conviciantis, & conviciatæ, imo & qualitatem contumeliæ. Quia licet contumelia ex suo genere peccatum mortale sit, eo quod honorem intendit deprimere, nihilominus ex circumstantiis potest esse tantum veniale; & sic tale erit quandoque ex levitate materiæ se tenentis ex parte honoris, si non intendat nisi parum inhonorare, & modicum credit, aliam contristandam; aliquando ex parte intentionis, ut si ex nimia loquacitate, aut ira prorumpit in verbum contumeliosum, non ex intentione, & consensu dehonorandi; aliquando ex dignitate personæ convinciantis; si enim Abbatissa appellet monialem obstinatam, duram, torvam &c. non multum illam lædit; non enim intendit illam dehonorare, sed carpere.

E contra levis contumelia potest fieri gravis ratione personæ offensæ, ut si tendat ad inhonorandam Abbatissam, vel alium Superiorem; & in tali casu induit etiam novam malitiæ speciem contra virtutem observantiæ Superioribus debitæ. Ad inducendam tamen novã speciem requiritur non quæcunque gravis culpa, sed illa quæ sit contra Superiorem, ut Superior est. Tamb. *Method. Confess. lib.* 2. *c.* 6. § 2. *n.* 11.

His prudenter examinatis, Confessarius obligabit monialem ad reparandum honorem

per

per contumelias ablatum, quod ex Doctoribus potest pluribus modis præstari; nempe per reverentiæ exhibitionem, extraordinariæ benevolentiæ ostensionem, honorabilem salutationem, vel per veniæ petitionem; hic tamen modus necessarius non est, nisi quando aliter non potest fieri compensatio. Ita Ledesma, Cajet. Less. Bonac. & alii; qui omnes asserunt non esse obligandam Abbatissam, quæ contumeliis subditas affecit, ad veniam illis petendam; idem dicendum de magistra respectu discipularum, & de monialibus velatis respectu conversarum; quia alio modo ex supra enumeratis arbitrio prudentis Confessarii possunt suæ satisfacere obligationi.

Potest tamen contingere, quod moniales excusentur ab honoris læsi, vel etiã famæ reparatione; ut, si duæ se invicem cõviciis affecerunt, vel infamarunt; quia quando jura sunt æqualia, censetur utraque pars satisfacta, & tacite se invicem compensasse. Les. Silvest. & Malder. apud Dian. *p.3.tr.5.resol.30.* Altera tamen restituente, tenetur altera restituere, & si infamiæ fuerunt inæquales notabiliter, excessus debet ab altera eo meliori modo, quo potest, cõpensari.

Quær. 4. An Confessarius possit absolvere monialem, quæ injuriam passa ab alia consorore illam recusat salutare, dum omnes sibi occurrentes salutat.

Resp. Negant fere omnes Doctores, quia talis omissio est lethaliter peccaminosa, cum salutatio sit signũ aliquod commune charitatis, quod tuta conscientia negari non potest. Ita Sylvest. *in sum. v. Charitas q.6.* Filiuc. Azor. & alii, qui a fortiori tradunt, teneri in conscientia adversariam resalutare, si ab hac in salutatione præveniatur. Nam non resalutando adversariã,

præbet occasionem existimandi, velle illam contemnere, ac gravi injuria afficere, præcipue spectata circumstantia temporis, loci, ac personarum; adeoque mortaliter peccat, cum ex hoc regulariter sequi soleat grave scandalum.

Oppositum sustinet Lorca, Valer. & alii relati a Diana *in oper. coord. t.7. tract.5. res. 31.* Quia omissis salutationibus, aut resalutationibus, etiam debitis titulo honoris per se, secluso odio, & contemptu formali, non est regulariter peccatum mortale, cum opponatur affabilitati, quæ non est tantæ obligationis, nisi forte ex circumstantia personæ, & aliis cederet in magnam injuriam, vel propter scandalum; quod tamen raro fit, quia non tam de facili suspicandum est inter personas religiosas odia foveri. Tum quia talis omissio fieri potest non in odium, sed in significationem proprii gravaminis, & injuriæ, quod nõ est lethale.

Poterit igitur Confessarius impendere absolutionem moniali salutationem, aut resalutationem exhibere recusanti, dummodo gnoscat, nullam ex tali omissione foveri causam odii ex parte offensæ, nullamque præberi occasionem inflammationis odii ex parte adversariæ, & cessare præterea in consororibus rationem scandali. Reginal. *in praxi l.17. n.125.* Ubi etiam notat, posse Abbatissam in pœnam monialis delinquentis, & in exemplum aliarum, illam non alloqui quantum temporis juxta concurrentes circumstantias videtur expedire. Non tamen per hoc potest hujusmodi pœnam quantum voluerit extendere; & si ex nimia austeritate nimio temporis spatio alloqui nollet, non esset absolvenda, quia cum aliarum scandalo præberet motivum suspicandi, odium, rancoresque fovere.

Quær.

Quær. 7. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali, quam deprehendit scripsisse Superioribus contra aliquem literas cæcas.

Resp. Interroget monialem contra quem literas scripserit, quia si fuerint scriptæ contra Abbatissam, nova inducitur species malitiæ contra virtutem observantiæ, ut diximus supra. Item an illas malo animo scripserit; & dicitur malus animus, quando directe animo infamandi fecit, vel quando advertit id, quod scribit, tendere in alterius infamiam, & nihilominus non desistit. Sot. *l. 3. de just. & jur. q. 10. art. 2.* Rursum an vera scripserit, an falsa; & hoc ratione reservationis, quæ hujusmodi literarum scriptioni in aliquibus diœcesibus solet esse annexa, quando continent falsa crimina.

Licet monialis prædicta graviter peccaverit, non videtur tamen ad restitutionem famæ obliganda. Quia tam ex Doctorum sententia, quam ex jure civili, & canonico *in c. Inquisit.* §. *Ad hæc accus.* nec non ex stylo Romanæ Curiæ, de quo testatur Peyrin. *Formul. Prel. lit. P. cap. 16. n. 19.* nulla fides talibus literis est adhibenda. Cum igitur literæ hujusmodi tales sint, ut nullo modo reputentur idoneæ fidem facere, nullus omnino consurgit ex his effectus infamiæ, ut habetur expresse *in l. unica in fin. C. de lib. fam. c. fin. 5. q. 1.* ubi Geminianus asserit tales literas nullam lædere opinionem eorum, contra quos fiunt. Si ergo nulla oritur infamia, nulla quoque oritur restituendæ famæ obligatio, ut de infamatore nullius fidei communiter fatentur Doctores.

Et hoc verum est, etiam si monialis malo animo eas scripserit, quia restitutionis obligatio oritur ex facto, non ex nocendi intentione; sicut fur non tenetur ad restitutionem, quan-

tum-

tumcunque conetur ad furtum, nisi de facto sequatur. Quod si fortasse Superior fidem aliquam adhibuerit, adhuc monialis a restitutione videtur libera, quia causa infamiæ non fuit litera cæca, sed imprudens Superioris credulitas, & injusta. Less. & Tambur. in decl. *l.* 9. *c.* 2. §. 2. *n.* 5. & quidem quænam major imprudentia, & injustitia, quam fidem utcunque minimam præstare talium literarum scriptoribus, qui infames reputantur, & intestabiles? per *text.* & *glos. in cap.* 1. 5. *q.* 1.

At non possum dictam monialem a famæ restitutione excusare, si Superior fidem adhibuit literæ cæcæ. Licet enim læsio ortum habuerit a Superioris credulitate, non per hoc tollitur, quod litera cæca non dederit causam hujusmodi imprudentiæ, atque adeo læsionis famæ ex ipsa secutæ; quidquid enim est causa causæ, est causa causati, *l. manumissione ff. de just. & jur.* Maxime quia talis læsio fuit directe, & ex proposito intenta, cum ad hunc finem ordinata fuerit litera cæca. Tenetur ergo restituere, quod præstare debet, scribendo aliam literam prioris retractativam. Ita ex Sylvest. Graffius de casib. reserv. *lib.* 1. *c.* 19. *n.* 30. & quidem eodem charactere conscriptam, ut Superior ex characteris identitate possit se certificare, quod idem fuerit detractor, & retractor detractionis.

Quær. 8. Quomodo se gerere debeat Confessarius, qui ex aliarum monialium confessionibus novit, aliquam monialem tale crimen perpetrasse, ipsa autem interrogata negat; habenda ne erit fides aliis, vel moniali pœnitenti.

Resp. Habendam esse fidem moniali, quia in hoc judicio creditur pœnitenti pro se, & contra se. Quod si aliunde constaret eviden-

ter

ter confessario, talem monialem delictum commisisse, neque alieno confessam esse, tunc non debet absolvere; quia clare ipsi constat, non esse rite dispositam. Sed quia rarissime contingere potest, quod adsit hujusmodi indispositionis evidentia; nam contingere potest, quod monialis habeat tacendi causam rationabilem, ad evitandum, v. g. suum, vel alterius damnum, vel habeat opinionem aliquam probabilem pro se, suaque actione, ideo regulariter absolvenda. Megala 1. *p. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 12.

Quær. 9. An monialis, quæ proprio Confessario confiteri non potest, sine salutis, vel famæ periculo, si petat licentiam confitendi cum alio Sacerdote, & injuste denegetur, possit, hoc non obstante, valide, & licite confiteri.

Resp. Affirmativam sententiam tradunt Paludan. & sex alii, quos refert Diana *in opere coord. t.* 2. *tr.* 3. *res.* 39. *n.* 3. Quia licentia jure petita, & injuste denegata, videtur jure concessa, & defectum Episcopi negantis suppleri ipso jure, aut ex præsumpta Summi Pontificis voluntate. Sed hæc sententia omnino est repellenda, quia remanet damnata in propositione tertiadecima in ordine inter proscriptas ab Alexandro VII. & clare desumitur *in ex cap. omnis utriusque sexus*, ubi habetur, quod, si quis alieno Sacerdoti voluerit justa de causa confiteri peccata, licentiam prius postulet, & *obtineat*, cum aliter illum non possit absolvere. Et ita tenet Layman. *in Theol. moral. lib.* 5. *tract.* 6. *c.* 13. *n.* 3. ubi citat Alensem, Sotum, & alios. Ut autem licentia injuste negata habeatur pro concessa, necessarium est, quod supponat facultatem, seu potentiam ad actum faciendum, & quod pro executione tantum requiratur licentia, at quando licentia

non

non supponit facultatem, sed tribuit, si negetur, non habetur pro concessa. Pignatel. *to.6. consult.* 98. *n.* 41. In præsenti autem casu non supponitur facultas absolvendi, cum hæc dependeat a conditione approbationis Episcopi. Monialis igitur in hac circumstantia potest se gerere, ac si non haberet copiam Confessarii, quare vel se conterat, & communiter, ut notat Villalob. relatus a Diana *ubi supra*, vel confiteatur aliquá leviora peccata, ita ut directe absolvatur ab illis, indirecte vero a cæteris, semper tamen cum onere subdendi clavibus nondum directe absoluta, data opportunitate, ut volunt alii apud Tamburinum.

Quær. 10. An monialium Confessarius possit illis injungere sub pœnitentia opera alias debita ex regula.

Resp. Posse. Ita Turrian. Suar. Vasq. & alii relati a Diana, quia illud opus ut impositum a Confessario elevatur, ut sit satisfactio. Immo expedit aliquando opus aliquod debitum ex regula monialibus injungere, ut majorem diligentiam in tali opere exequendo teneantur adhibere.

Quær. 11. An abstinentiam a communione possit Confessarius sub pœnitentia monialibus injungere.

Resp. Cum Serio, Leandro, Lugo, & Diana contra Baucium, & Sancium, posse injungere, quia Eucharistiæ privatio est delicti punitiva, unde a jure canonico quibusdam in casibus in pœnam prohibetur communio, ut videre est *in cap. Latorem, cap. admonere 33. q. 2. & aliis*.

Quær. 12. Quam communionis frequentiam possint, & debeant Confessarii suis monialibus indulgere.

Resp.

Resp. Bis, vel ter in hebdomada, & etiam frequentius juxta devotionis mensuram. Favet Concil. Trid. *sess.* 22. *de sacrif. Missæ c.* 6. Consonat textus *in cap. quotidie de consecrat. dist.* 1. *& cap. non iste, de consecrat. dist.* 2. Hortantur Sancti Patres videndi apud Nogueiram *disp.* 1. *de Sacram. q.* 4. Et suadet ratio. Nam laici curis sæcularibus implicati possunt octavo quoque die ad communionem admitti, ex communi Theologorum apud Dianam *t.* 2. *in opere coord. tract.* 2. *res.* 37. Ergo monialibus a mundo sejunctis, & Deo sacris poterit frequentius, & sic bis, vel ter in hebdomada Eucharistia indulgeri. Si enim Sacræ Virgines ratione sui status tenentur tendere in ultimum finem specialiori modo, indigent pariter frequentius quam laici hujus cibi spiritualis auxilio, quia per ipsum nutrita anima augmento gratiæ magis in suum finem elevatur; sicut enim gratia est promotio, & elevatio in finem supernaturalem, ita gratiæ augmentum est major promotio, & elevatio.

§. VIII.

De Confessario quoad absolutionem a reservatis.

Quær. 1. An monialium Confessarius possit eas, utpote perpetuo impeditas, a casibus Papæ reservatis absolvere.

Resp. Affirmativam sententiam tradi ab Henriquez, Soto, & aliis relatis, & approbatis a Pasqualig. *in Lauret. nu.* 1468. & in terminis de monialibus Layman *lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 12. *n.* 15. Quia in jure impedimentum perpetuum & articulus mortis æquiparantur. Textus est *in c. ea nos de sent. excom. in* 6. & tradunt Dicastil.

ftil. Bertrand. Loth. & alii. Negativæ tamen sententiæ adhæreo cum Ugolino, Vasq. Bonacina, & Duardo. Quia in decreto Clementis VIII. *de casib. reserv.* expresse statuitur, quod Sacerdotes inferiores non possint absolvere *nullo casu etiam necessitatis, vel impedimenti, nisi in articulo mortis*. Et Doctores pro affirmativa adducti contendunt, Decretum Clementis procedere de absolutione absoluta, qua tollitur omnis obligatio, quæ consurgit ex reservatione; non autem de sola absolutione a peccato, relicta obligatione comparendi: nihilominus quia verba Decreti sunt clara, & absoluta, non est recedendū a sententia negativa.

Quær. 2. A quo in prædictis casibus debeat Confessarius impetrare facultatem absolvendi moniales.

Resp. Communiter Doctores, quorum triginta enumerat Verricel. *de Mission. tract. 9. qu.* 146. affirmant, absolute posse impeditos, atque adeo moniales, a casibus Pontifici reservatis absolvi per Episcopum; etiam si Episcopus sit tantum electus, & confirmatus, quamvis non consecratus, neque Sacerdos, Diana *part.* 7. *tract.* 2. *res.* 1. Raslerus *de pœnit. cap.* 7. *num.* 22. quia Episcopus non consecratus, neque Sacerdos dicitur verus Episcopus, quoad omnia, quæ pertinent ad potestatem jurisdictionis. Et hoc potest præstare, licet adsit Nuncius, vel alias pollens facultate absolvendi, quia existente impedimento recurrendi ad Pontif. restituitur Episcopo ordinaria potestas, quæ ex Sanch. *in decal. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 4. transit etiam in Capitulum, Sede vacante, quia hæc competit Episcopis ex generali facultate a jure ipsis concessa, ut colligitur *ex cap. ea nos, cap.*

quod de his de sent. excom. in 6. & tradunt communiter Doctores.

Quær. 3. An moniales ratione perpetui impedimenti possint etiam a casibus Bullæ Cœnæ per Episcopum absolvi.

Resp. Posse; Non quidem ex vi Tridentini *sess.* 24. *de reformat. cap.* 6. cum tali privilegio per dictam Bullam ut derogatum, sed ex facultate Episcopis competente ex vi juris communis per textus supra citatos, qui a pluribus Doctoribus, teste Gobat. *t.* 1. *tract.* 7. *nu.* 385. extenduntur etiam ad casus contentos in Bulla Cœnæ, quia jura ob identitatem rationis, præsertim quando continent favorem, trahuntur ad casus similes, in quibus militat eadem ratio, *cap. cum dilecta*, ubi Abbas, & Decius, *de confirmat. utilit. vel inutil.* Neque repugnat, quod facultas una via negata, altera concedatur, quando oritur a diversa causa, ut in casu nostro; nam facultas concessa per jus commune ratione perpetui impedimenti oritur a necessitate, ne quis perpetuo in excommunicatione permaneat, & contingat inabsolutum decedere. Facultas vero concessa per Tridentinum non datur ex necessitate, sed ex privilegio dignitatis Episcopalis; vel quia delictum mitiori pœna censetur dignum.

Quær. 4. An Episcopus in vim supradictæ facultatis possit absolvere moniales etiam ab hæresi occulta.

Resp. Absolute non posse, contra Mallett. Pellicion. & Verricel. & hoc propter hæresis gravitatem, & rigorosam ipsius reservationem. Unde non venit in generali concessione absolvendi omnes casus contentos in Bulla Cœnæ, quia est speciali nota digna, ut docent viginti Doctores relati a Diana

t. 9.

t. 9. in opere coord. tract. 7. ref. 158. & tollitur omnis dubitatio per declarationes Gregorii XV. Clementis VIII. & Urbani VIII. ac Innocentii X. qui omnes declaraverunt, in Jubilæis, concessa facultate in omnes casus Bullæ Cœnæ, non censeri comprehensam facultatem absolvendi a crimine hæresis, nisi expresse, & specifice declaretur.

Quær. 5. An monialibus Regularibus subjectæ possint per suos Prælatos absolvi a casibus occultis, contentis in Bulla Cœnæ.

Resp. Negative cum Sigismundo a Bononia, Tamburino, Naldo, & aliis relatis a Diana *t. 7. tract. 1. ref. 299.* contra Suarez, Rodriq. Peyrin. Portel. Vega, & alios. Ratio est, quia fundamentum sententiæ affirmativæ innititur privilegio S. Pii V. tribuenti Prioribus Dominicanis, ac proinde omnium Religiosorum Prælatis erga suos subditos in foro conscientiæ tantum, & per se ipsos omnem facultatem absolvendi, & dispensandi, quam habent Episcopi vigore Tridentini; Cum ergo Episcopi, ut vidimus supra, nullam habeant facultatem in casibus Bullæ Cœnæ erga suos subditos, nullam pariter habebunt Prælati Regulares in prædictis casibus erga suos. Quod modo tanquam indubitatum tenet Diana *par. 8. tract. 7. ref. 50.* stante Decreto Sac. Cong. *sub die* 17. *Novembris* 1628. Urbano VIII. approbante, in quo revocantur in ampla forma omnium Regularium privilegia absolvendi a casibus Bullæ Cœnæ. Et licet contendat Bordonus ex Peyrino, decretum loqui tantum de Regularibus in ordine ad pœnitentes sæculares, hoc tamen est falsum, attenta generalitate verborum ipsius decreti, quod ita habet: *Nec intra, nec extra Italiam &c.*

posse quenquam absolvere ab iisdem casibus Bulla Cœnæ. Virtus enim dictionis *quenquam* est universalis omnia comprehendens, etiam quæ alias non venirent. Aymo *in cons.* 294. *nu.* 1. & ideo in præsenti casu facit, ut comprehendantur sub prohibitione etiam subditi religiosi. Quare facultas absolvendi moniales ab aliquo ex dictis criminibus, erit impetranda vel a Sacra Pœnitentiaria, ut vult Thesaurus *de pœnis par.* 1. *cap.* 24. *ampliat.* 3. vel a Legato, aut ab Episcopo, ut tradunt Sanchez & alii apud Dianam.

Quær. 6. An moniales fruantur aliquo privilegio quoad absolutionem a reservatis Papæ.

Resp. Si moniales subsint immediate jurisdictioni Prælatorum Regularium Ordinis, tunc possunt absolvi ab omnibus iis reservatis, a quibus possunt viri religiosi ejusdem Ordinis vigore suorum privilegiorum. Quare poterunt præcipue absolvi a quinque casibus specialiter reservatis a Clemente VIII. in decreto edito 9. *Januarii* 1601. si vera est declaratio illa Sac. Congreg. quam admittunt Bordon. Vecchius & Naldus *in Sum. v. reservatio*, scilicet, quod per supradictum decretum adimatur facultas Regularibus respectu sæcularium pœnitentium tantum, non Regularium in quinque casibus supradictis. Si vero subsint immediate Ordinario, & immediate confiteantur apud Sacerdotes non Regulares, inspiciendum est an concessio privilegiativa sit facta Regularibus tanquam pœnitentibus vel tanquam Confessariis: si primo modo, possunt absolvi a quocunque ad earum confessiones deputato; secus autem si secundo modo. Nullatenus tamen moniales sive exemptæ sint, sive non, uti possunt quoad absolutionem a reservatis pri-

privilegio Bullæ Cruciatæ, ut constat ex variis summorum Pontificum declarationibus adductis a Pasqual. *in Lauret. nu.* 1456. & præcipue ex motu proprio Urb. VIII. *dec.* 19. *Julii* 1630.

Quær. 7. An moniales, utpote impeditæ adire Episcopum, possint per proprios Confessarios absolvi a casibus Episcopo reservatis, non impetrata ad id peculiari facultate.

Resp. Affirmant plures, & quidem graves Doctores, quos refert, & sequitur Pasqual. *ubi supra n.* 1466. & tanquam probabile admittunt Dicastil. & Diana. Quia si ratione impedimenti adeundi Pontificem pro absolutione, descendit facultas absolvendi in inferiores, scilicet in Episcopos; ratione pariter impedimenti adeundi Episcopum pro absolutione descendet facultas absolvendi a reservatis Episcopo in inferiores, scilicet in monialium Confessarios. Non enim debet strictius obligare Episcopus in suis reservationibus, cum debeat conformari intentioni Ecclesiæ, quæ non intendit obligare ad moraliter impossibile, ut constat ex rationibus, ob quas conceditur, impeditas absolvi posse ab Episcopo. Neque tenentur mittere Confessarium pro impetranda facultate, quia, ut notant Sanchez, Castropalao & Tambur. *in Metod. expedit. confess. lib.* 3. *cap.* 9. §. 4. *nu.* 17. reservatio est onus pœnitentis, non Confessarii. Unde Tridentinum *sess.* 13. *c.* 17. admonet Sacerdotes, ut *id unum persuadere nitantur, ut ad Superiorem, & legitimos judices pro beneficio absolutionis accedant.* Non dicit, quod Confessarii accedant Superiorem pro facultate, sed quod suadeant pœnitentibus accessum pro absolutione. Tum quia irretitus aliquo crimine Pontifici reser-

vato non tenetur mittere nuncium, vel epistolam pro impetranda facultate, ut observant Navar. Enriquez, Ugolin. & alii, quia impedimentum restituit Episcopo jurisdictionem, quæ fuerat per reservationem ablata; ergo neque moniales tenebuntur mittere Confessarium, sed impedimentum etiam ipsi Confessario restituet facultatem, quæ fuerat per reservationem adempta.

Cæterum opposita sententia tanquam tutior, & probabilior in praxi est sequenda cum Alterio, Filliucio, & Vasquez, quos adducit, sed non sequitur Pasqual. *loc. cit.* Etenim Concilium Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 7. statuit, Sacerdotes inferiores extra mortis articulum nihil posse in reservata, exceptio autem firmat regulam in aliis casibus. Neque est eadem ratio de reservatis Papæ, quia de his sunt jura concedentia hanc facultatem Episcopis, cum non potest Pontifex adiri; quod in casibus Episcopo reservatis non invenitur, cum recursus ad Episcopum sit facilior, quam ad Pontificem. Erit igitur onus Confessarii obtinere a Superiore facultatem, cum enim sit monialium Parochus, tenetur ex officio earum spiritualibus indigentiis providere, atque adeo pro facultate ad recte suum munus exequendum necessaria Superiorem adire, sicuti, casu denunciationis occurrente, tenetur ipse hujusmodi oneri se subjicere.

Quær. 8. An Confessarius possit a reservatis absolvere monialem ignaram reservationis.

Resp. Affirmant plures Doctores, relati, & approbati a Philippino *de Privil. ignor. n.* 158. quia omnis reservatio est pœna, ut asserit aliis relatis Diana *part.* 6. *res.* 52. & odiosam illam vocat Sanch. *in Sum. l.* 1. *c.* 10. *n.* 74. Nulla

autem

autem pœna incurritur ab ignorante. Navar. Sylveſt. & alii apud Sanch. *de matrim. lib.* 9. *diſp.* 32. *n.* 20. Quare excuſari etiam a reſervatione invincibiliter inadvertentem ad reſervationem tradit Quarti *de caſ. reſerv. ſect.* 2. *cap.* 3. *q.* 6. *verſ. Colligitur* 1. cum ignorantia, & inadvertentia æquiparentur in jure. Ad reſolvendum cenſeo, nullatenus ignorantiam, aut inadvertentiam a reſervatione excuſare. Nam reſervatio non eſt pœna pœnitentis, ſed limitatio juriſdictionis; quod patet, quia reſervatio eſt talis naturæ, ut reſiſtat abſolutioni non ſolum ſubditi illius Superioris, per quem eſt inducta, ſed etiam advenæ. Sic expreſſe habetur ex Conſtitutione Clementis X. *Superna*. Non poteſt autem reſiſtere abſolutioni quatenus pœna pœnitentis, quia ſub hac ratione non poteſt afficere advenam; lex enim non afficit niſi ſubditos, *cap. a nobis de ſent. excomm.* Reſiſtit ergo abſolutioni quatenus limitatio juriſdictionis, cum ſub hac tantum ratione afficiat ſubditum, ipſum ſcilicet Confeſſarium.

Imo dato etiam, quod reſervatio eſſet pœna, vel medicina pœnitentis, adhuc afficeret ignorantem. Quia ex allegata Conſtitutione reſervatio diœceſis, in qua Confeſſarius debet impendere abſolutionem, ligat etiam confluentes ex alia diœceſi, & tamen ipſis non innoteſcit, cum ipſis non fuerit promulgata. Ergo ex mente Pontificis reſervatio quocunque modo ſumpta ſemper afficit ignorantem. Et ideo hanc ſententiam tenent communiter Doctores, quos refert Gobat. *tom.* 1. *de Sacr. tr.* 7. *nu.* 360. ubi admittit ignorantiam ſolos illos caſus a reſervatione excuſare, qui annexam habent reſevatam excommunicationem; quia, dicit ipſe, tunc intelligi-

tur, reservationem in pœnam delicti esse impositam.

Quær. 9. An Confessarius dubius de reservatione peccati, vel censuræ possit monialem absolvere.

Resp. Posse; quia reservatio est odiosa, atque adeo ad casus, & censuras certas tantum restringenda. Ita Sanch. Trullenc. & alii, quibus subscribit Anton. a Spiritu Sancto *direct. Conf. tom.* 1. *tract.* 5. *disp.* 15. *sect.* 7. *n.* 943. qui pariter *sect.* 8. *n.* 46. cum Leandro, Lugo, & Dicastil. docet, monialem cum dubio supradicto a Confessario absolutam, si postea deprehendat, peccatum illud certo fuisse reservatum, non teneri iterum subdere Sacerdoti habenti facultatem circa reservata; quia stante tunc tali debito fuit directe per Confessarium absoluta; nam dubium reservationis non adimit jurisdictionem absolvendi, cum reservatio, ut diximus, solum ad casus, & censuras certas extendatur.

Quær. 10. An in aliquo casu possit valide, & licite Confessarius monialem absolvere a reservatis.

Resp. Quando concurrat necessitas communicandi, ita ut absque nota infamiæ, & gravi periculo scandali communio non possit omitti, tunc Confessarius non solum potest, sed etiam debet absolvere, directe quidem a non reservatis, indirecte vero a reservatis; quia positiva lex de confessionis integritate cedit juri naturali tuendi famam propriam, & præcepto charitatis vitandi scandalum. Ita Doctores adducti a Layman. *lib.* 5. *tr.* 6. *c.* 12. *n.* 10. ubi addit, idem esse dicendum, etiam si excommunicatio sit annexa reservationi. *Et n.* 12. ampliat conclusionem, asserens, quod Confessarius ingres-

ſus ad audiendam confeſſionem monialis infirmæ, ſi inveniat illam reſervato crimine irretitam, poterit ſupradicto modo abſolvere, quamvis in probabili mortis periculo non exiſtat; partim quia aliqualis urget neceſſitas, ſi quidem monialis ægro animo ferret privationem abſolutionis, cum ex ſua parte bene ſit diſpoſita; partim quia graves Doctores abſolute docent, quod Sacerdos pœnitentem, qui peccata reſervata habet, abſolvere poſſit cum onere, ut ea ſola Superiori poſtea confiteatur, & ab aliis directe abſolvatur. Interim tamen debet Confeſſarius in ſupradictis caſibus procurare facultatem reſervatorum a legitimo Superiore, ut vigore illius monialem modo dicto abſolutam, directe a reſervatis abſolvat.

Quær. 11. An Confeſſarius obtinens licentiam abſolvendi certam monialem a reſervato, poſſit uti pro alia.

Reſp. Negative cum Bordon. *in Miſcell. dec.*146. & Beja *p.*3. *caſu* 10. contra Moronum. Quia Superior licentiam concedens intendit gratiam facere juxta petitionem; nam Princeps, aut Superior ſolet ſe accommodare precibus porrectis, *can. inter dilectas*, §.*cæterum de fid. inſtrum.* ubi Gloſs. *v. petitio* ait, reſponſum conformari petitioni Cum ergo petitio fuerit pro una moniali præciſe determinata, pro illa tantum cenſetur conceſſa. Sed quid dicendum, ſi monialis pro qua obtenta fuit facultas abſolvēdi illam a reſervato, & fuit ab alio abſoluta, ſi, inquam, iterum incidat in illum caſum, abſolvi ne poterit virtute illius prioris facultatis, qua pro illa uſus non fuit Confeſſarius in prima vice? Non poteſt; quia facultas illa ex mente concedentis, & intentione petentis emanavit limitate pro caſu incurſo, non incurrendo.

Quær. 12. An, quo jure, & quando moniales possint absolvi a reservatis etiam non obtenta, immo negata facultate a proprio earum Prælato.

Resp. Si moniales sunt exemptæ, & subduntur Prælato Regulari, possunt absolvi licentia non obtenta, dummodo tamen fuerit petita, idque ex indulto Clementis VIII. Regularibus facto, & per Urbanum VIII. postea innovato, quod sic habet: *Quod si Regularium Confessariis casus alicujus facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarii illa vice pœnitentes Regulares absolvere, etiam non obtenta a Superiore facultate*. Ubi duo notanda. Primum, quod possunt absolvi, etiam si licentia fuerit juste negata, quia Pontifex loquitur universaliter, nec distinguit de negatione licentiæ justa, vel injusta. Juniper. a Drepano *p.* 1. *disp.* 7. *q.* 8. *c.* 2. *n.* 10. Secundum, quod ly *illa vice* non facit sensum, quod semel tantum possint absolvere; nam non esset sufficienter Religiosorum conscientiis provisum, cum sæpius in eadem peccata prolabi possint, sed facit sensum, quod facultas absolvendi transeat in Confessarios limitate, & pro illa tantum vice, ita ut, concurrente iterum casu, non possit in vim primæ petitionis negatæ absolvere, sed debeat iterum petere; quod si fuerit quoque negata facultas, poterit etiam pro illa secunda tantum vice absolvere, & sic deinceps. Colligitur hæc doctrina ex iis, quæ tradunt Alphonsus de Leone, Diana, & Naldus, *v. Indulgentia n.* 4.

Si vero moniales subdantur immediate Episcopo, non possunt absolvi, licentia non obtenta; quia prædictum decretum, utpote emanatum occasione casuum a Superioribus Regularibus reservatorum, declarat, de qui-

bus

bus Superioribus Pontifex loquatur, & proinde coarctat usum talis privilegii ad casum, in quo licentia fuerit negata a Superiore Regulari, juxta doctrinam Surdi *dec.* 124. *n.* 8. Unde non est extendenda concessio ad casum facultatis negatæ ab Episcopo, quia juri Episcopali præjudicaret, & gratia Papæ semper ita est intelligenda, ut alteri præjudicium non inferat; ut communiter Doctores.

§. IX.

De Confessario Monialium quoad sigillum Confessionis.

Quær. 1. QUa diligentia debeat confessionis sigillum a Monialium Confessario custodiri.

Resp. In sigilli custodia major a Monialium Confessario diligentia, quam in sæcularium confessionibus excipiendis, est adhibenda; cum enim moniales sint ex sexus fragilitate suspicacissimæ, & ob familiarem, ac diuturnam inter seipsas consuetudiné cujusque genium, mores, & defectus agnoscant, facillime ex minimo etiam nutu, gestu, aut verbo, quæ inter sæculares essent indifferentia, possunt peccata ab aliis confessa deprehendere. Confessarius igitur sedulo, ac diligenter advertat, ne suo dicto, aut facto ostendat aliquid, ex quo sive directe, sive indirecte possit contingere fractio sigilli.

Quær. 2. Quænam cadant sub sigillo.

Resp. Cadere ea omnia, ex quorum revelatione potest reddi onerosum, & odiosum Sacramentum. Quare celari debent hoc sigillo non tantum mortalia, sed etiam venialia; cum hac tamen differentia, quod mor-

talia nec in genere, nec in particulari sunt manifestanda; venialia vero, licet in particulari manifestari non possint, ne unum quidem quantumvis minimum, quia ex communi Doctorum sententia materia hujus sigilli parvitatem non admittit; possunt tamen in genere, & sic non frangit sigillum Confessarius, si dicat talem monialem confessam esse venialia; nam sine his non potest impertiri absolutio. Secus si dicat, monialem plura, vel gravia peccata venialia fuisse confessam, quia occultum est, illam plura, vel gravia venialia perpetrasse. Hurtad. *de pœnit. disp. 12. diff. 4.* Malder. *de sigil. s. 12.*

Cadunt pariter sub sigillo non solum peccatorum circumstantiæ, & quæ utilia sunt, & conducunt ad explicanda peccata, verum etiam ea, quæ nec utilia sunt, nec necessaria, ut sunt defectus, qui ad famam pœnitentis pertinent, ut se esse illegitimam, rudem, hebetis ingenii &c. dummodo a pœnitente ad peccata explicanda ordinentur. Diana *p. 5. tr. 11. res. 6.* Imo etiam si non ordinentur, sed referantur incidenter. Granad. & Malder. Quod non admittit Hurt. *loc. cit.* quamvis consulat ab illarum manifestatione abstinere: nisi sint hujusmodi defectus passim noti.

Item cadit sub sigillo pœnitentia imposita, si illa sit signum culpæ mortalis certæ, aut dubiæ, aut peccatorum venialium specialium quoad numerum, vel quoad speciem. Secus si pœnitentia sit ita levis, ut ex illa colligi nequeat, nisi pœnitens confessa sit venialia. Granad. 2. 2. *contr. 7. tract. 11. disp. 6. nu. 5.*

Dona vero, & virtutes alicujus monialis, sicuti etiam propositum alicujus puellæ educandæ de religione capessenda, vel matrimonio ineundo, non spectare ad religionem sigilli

docet

docet Malderus; quia quasi nunquam manifestantur ad explicationem peccati; potest tamen pœnitens ad hæc celanda sub naturali sigillo Confessarium obligare.

Quær. 3. Quibus locutionibus possit frangi sigillum.

Resp. Frangi, si Confessarius dicat, se audivisse in monasterio peccatum grave, etiam si non nominet monialem: vel sæpe recurrere ad Superiorem pro reservatorum facultate. Diana *loc. cit. res.* 35. Item si dicat non absolvisse monialem aliquam, nihil addendo. Imo etiam si addat non absolvisse ob confessionem nondum perfectam propter superveniens impedimentum. Granad. Fagund. & alii relati a Diana *loc. cit.* Nam tales locutiones statim offendunt audientium aures, & malam opinionem de statu monialis ingerunt, nisi alioqui probatæ ac perfectæ virtutis esset, & conscientiæ.

Item frangit sigillum, si dicat non absolvisse monialem de peccato certe cognito ab illis cum quibus loquitur, quia obligatio sigilli est per se, scientia vero aliarum est per accidens; quod a fortiori dicendum est, si addat, non absolvisse de peccato publico, & notorio, quia scandalo publico non satisfecit. Quia peccatum quidem publicum est, sed quod accesserit ad confessionem sine vera pœnitentia, quod certe indicat factum negatæ absolutionis, aliis non innotescit. Diana *ubi sup. res.* 42. Hinc fit, quod Confessarius, dum audivit confessioné alicujus monialis, cui non debuit absolutioné impertiri, si interrogetur a Sacristana, utrum præparare debeat fenestellam pro illius communione, debet respondere, quod interroget pœnitenté, an debeat communicare. Henricus, & Trull. *in praxi Sacr. lib. 4. c. 8. dub. 4. n. 9.*

Fran-

Frangit insuper sigillum dicendo talem monialem sibi occulte & extéporanee fuisse confessam, quia clandestina, & extemporanea confessio ingerit gravioris criminis suspicionem. Reginal. Navar. & Mercer. apud Dianam *loc. cit.* qui pariter asserit cum Lugo, Granado, & aliis, frangi sigillum, si dicat, monialem suis impertinentis, & næniis sibi caput obtundere, vel esse scrupulosam, simplicem, irresolutam, obstinatam &c. si hujusmodi defectus solum cognovit ex confessione. Potest enim hæc manifestatio Confessarii moniali displicere, & aliquando obesse, ne eligatur in Prælatam, vel ad alia officia, ut optime advertit Tamburinus.

Quær. 4. An per omissionem possit frangi sigillum Confessionis.

Resp. Affirmative ex Sancio, Bassæo, & Antonio a Spiritu Sancto de *Sacram. Pœnit. tract.* 5. *disp.* 19. *sect.* 6. *n.* 1646. Nam in aliquibus circumstantiis ex omissione dicti alicujus, vel facti potest oriri vel suspicio de mala conscientia pœnitentis, vel ipsius confusio, aut verecundia. Unde frangit sigillum Confessarius si interrogatus, an absolverit monialem criminosam, non respondeat: an monialis aliqua sit honestæ vitæ & digna quæ eligatur in Abbatissam, & taceat. Quia ex taciturnitate Confessarii arguitur in primo casu eam non absolvisse, adeoque modo quodam confuso datur intelligi status dictæ monialis, in secundo vero ingeritur gravis suspicio de illius honestate, ac probitate. Ita Doctor. citati. Item frangit, si ex pluribus monialibus sibi confessis alias laudet de bona conscientia, alias vero non. Præbet enim occasionem suspicandi, istas tam bonam conscientiam non habuisse. Perez *disp.* 4. *num.* 3. Tamburin.

Me-

Method. expedit. confes. lib. 5. cap. 3. §. 1. num. 2. Secus dicendum, si de aliquibus seorsim loquatur, quia tunc nulla videtur fieri comparatio, aut exclusio aliarum, de quibus non occurrit tunc occasio loquendi. Tancredi *tract. 1. disp. 4. q. 11.* Antonius a Spiritu Sancto *loc. cit. nu.* 1522. qui pariter sustinet *nu.* 1574. frangi sigillum, si Confessarius, qui semel, aut iterum monialem inabsolutam dimisit, vocatus tertio ire nolit, ne ultra tempus cum illa insumat, dummodo tamen poenitens ad priores confessiones accesserit animo confitendi peccata, licet indisposita, quia v. g. ab occasione proxima, quam tenetur, & potest dimittere, non vult abstinere. Si vero priores confessiones instituit animo tantum simulandi, ut satisfaceret praecepto Praelati, vel ad removendum scandalum, non frangitur sigillum, quia ex illis confessionibus non fuit orta obligatio sigilli, cum neutra illarum confessio fuerit, sed confessionis simulatio, cui Confessarius cooperari non debet. Hinc neque fractor sigilli dicendus est si vocatus, non pergat ad audiendam monialem, quae in priori confessione eum solicitavit ad turpia, quia provocatio illa ad malum non est sub sigillo, cum non sit peccatum, quod poenitens confiteatur, sed quod committit in illa confessione. Lugo *disp.* 23. *n.* 116. Perez *disp.* 54. *sect.* 13. *n.* 11. Dicastill. *disp.* 12. *n.* 171. docens, Confessarium delinquere contra sigillum, si omittat consueta humanitatis, & charitatis officia erga monialem, quae illi confessa est, & murmurationem aliquam contra ipsum, multo magis si se duriorem, & asperiorem exhibeat, quia in utroque casu sequeretur confusio, & displicentia poenitenti. Graff. Reginald. Trullenc. & alii relati

lati a Chriſtophoro a S. Joſeph. *v. Confeſſio in append. ad 3. part. de ſigil. dub. 5. n.* 14.

Quær. 5. An ſine fractione ſigilli poſſit Confeſsarius extra confeſſionem cum moniali loqui de errore in confeſſione commiſso.

Reſp. De pœnitentis licentia poſse, ſine licentia non poſse. Ita communiter Doctores, quorum aliqui limitando ſuſtinent, licentiam non requiri, quando Confeſsarius advertit errorem ſtatim poſt impertitam abſolutionem, antequam monialis ſurgat; cenſetur enim moraliter perſeverare eadem confeſſio, dum adhuc monialis eſt genuflexa. Dicaſtil. *cit. diſp. nu.* 95. qui addit, in ſequenti etiam confeſſione de errore in præcedenti commiſſo poſſe loqui ſine licentia; neceſsarium enim eſt ad meliorem inſtructionem, nec pœnitens conqueri poteſt, cum locutio ſit intra idem Sacramentum, & ſub eodem ſigillo.

In cæteris caſibus ad loquendum ſive cum pœnitente, ſive cum alio ſemper requiritur licentia, quæ debet eſſe formalis, & expreſsa; nam præſumpta, tacita, interpretativa, aut virtualis, etiam in bonum ipſius pœnitentis, non ſufficit, Fagund. *p.* 2. *lib.* 6. Sicuti neque ſufficit, quod ſit quocunque modo obtenta, ſed requiritur libera, ac ſpontanea, non vi, dolo, injuria, vel per preces importunas, aut metum reverentialem ipſius Confeſſarii extorta. Henriq. & Fagund. *loc. cit.* Non eſt opus quod ſemper ea licentia detur verbo, ſed ſufficit, quod detur facto, v. g. quod pœnitens extra confeſſionem incipiat loqui cum Confeſſario de dictis in confeſſione, tunc enim Confeſsarius poteſt proſequi, quia factum æquivalet expreſſæ conceſſioni. Averſa, Trull. & Tamb. admonens cum Vaſq. contra Suar. licentiam pœni-

ten-

tentis ad loquendum cum alio extra confessionem non se extendere ad corripiendum complicem, quamvis ad hunc effectum fuisset expresse concessa; quia sigillum non tam est in favorem pœnitentis, quam complicis, & sic universa causa, quæ examinatur in confessionis tribunali, est strictissimo sigillo absolvenda. Neque confessio est instituta ad redargutionem complicis, sed ad correctionem pœnitentis.

Quær.6. Utrum Confessarius uti possit scientia habita in confessione ad bonum finem.

Resp. Negative, quoties periculum est revelationis directæ, vel indirectæ, tam alicujus peccati in confessione auditi, quam eorum, ex quibus pudor, aut damnum pœnitenti resultet. Ita Doctores, quos plena manu congerit Anton. a Spir. Sancto, *loc.cit. n.*1548. Si enim hoc intelligeretur esse possibile, redderetur pœnitentiæ Sacramentum omnibus formidabile, & daretur animabus occasio amittendi spiritale solatium, minus fidenter, ac frequenter ad confessionem accedendo. Hinc sequitur, non posse monialium Confessarium ex scientia confessionis dicere, monialem aliquam pro tali officio non esse aptam, nec puellam pro admissione ad habitum, nec Novitiam pro professione. Neque monere Prælatum, aut Abbatissam, ut mutet claves, attollat muros, fenestras claudat, ad crates invigilet &c. etiam si hoc esset in bonum pœnitentis, quatenus scilicet ex clavium mutatione, & parietis elevatione tolleretur ipsi occasio ruinæ spiritualis. Fagun. *p.3. l.6. c.3. n.9.* Neque suggerere Concionatori, ut vitium aliquod in particulari reprehendat, multo minus ipse in exercitiis spiritualibus reprehendere. Malder. *de sigil. c.* 24. Neque colloqui cum Confessario extraordinario

de

de peccatis alicujus monialis, quæ utcunque ex confessione cognovit, etiam si hoc ordinaretur ad bonum regimen animæ monialis prædictæ. Bassæus *v. concessio*, 7. *nu.* 20. Ratio horum omnium est, quia hujusmodi locutionibus conjiceretur, eum loqui ex notitia confessionis; quod est contra sigillum.

Hoc tamen non violaretur, si Confessarius speciali humanitate, & solertiori cura adjuvaret monialem, quam ex scientia in confessione habita deprehendit, tacuisse peccatum aliquod in præteritis confessionibus propter ruborem, & pusillanimitatem. Quia præcipua ratio sigilli est, ne confessio difficilior, & gravior reddatur pœnitenti, quod non accidit in hoc casu; nam monialis ægre ferre non potest, quod humaniter excipiatur. Perez *supra n.* 7. Trullenc, Lugo, Bassæus, & alii.

Quær. 7. An pœnitens teneatur ad sigillum?

Resp. Negative, sed tantum teneri sub secreto naturali non revelare aliquid de confessione, quo se sine justa causa infamet, vel Confessarii bonæ existimationi detrahat, vel aliud damnum accidat. Anton. a Spiritu Sancto *loc. cit. n.*1517. Unde non licet moniali dicere suo amasio, sibi a Confessario interdictam fuisse cum eo amicitiam, & familiaritatem, quando Sacerdoti inde crearetur periculum. Hinc quando est periculum alicujus talis incommodi ex parte monialis, potest ab illa Confessarius exigere secretum, ut cum ipsa in negotiis suæ conscientiæ liberius valeat tractare. Ita cum Maldero, Fagundez, Sylvest. & aliis Bassæus *sup. n.* 11. ubi cum Suario, Soto, & Henriquez contra Palud. & Navarr. docet teneri tantum sub secreto naturali observare ea, quæ Confessarius sub tali secreto ei aperuit.

§. X.

§. X.

De Confessario quoad solicitationem.

Quær. 1. AN monialis teneatur, Confessarium solicitantem Episcopo, vel Inquisitori denunciare.

Resp. Teneri ex Constit. Gregorii XV. quæ incipit *Universi*, etiam si solicitationi consenserit; ita tamen, ut solicitationem, ac verba, & actus turpes Confessarii denunciet, taceat vero suum consensum, quem non tenetur propalare, neque respondere, licet super hoc esset ab Episcopo, vel Inquisitore interrogata. Quod si dubitet, consensum posse propalari, monenda est Confessorem de hoc interrogari non posse; sicque id ex se fateatur, nullatenus esse scribendum.

Quær. 2. An monialis solicitata satisfaciat denunciando per epistolam ad Episcopum, vel Inquisitorem missam.

Resp. Videri quod sic; quia cum sit impedita personaliter adire, denunciando per epistolam, facit quantum in se est. Nihilominus cum communi Doctorum oppositum tenendum est, ex declaratione Urbani VIII. in literis ad Cardinalem Borromæum datis 27. *Septemb.* 1624. in quibus traditur forma servanda, scilicet quod denunciet per Confessarium, qui de licentia, & juridica commissione Ordinarii, vel Inquisitoris extra confessionem medio juramento juridice recipiet in scriptis talem denunciationem, expresso nomine, & cognomine tam personæ solicitatæ, quam Confessarii solicitantis, & eam mittet ad judicem, a quo prius licentiam recipiendi talem denunciationem obti-

obtinuerat. Hodie tamen in similibus casibus consulitur Sac. Congr. Generalis Inquisitionis, quæ licentiam concedit recipiendi prædictam denunciationem sine Notario: ita vidi observatum in praxi. Instructio Confessarii pro recipiendis hujusmodi denunciationibus exhibetur a Pignatel. *t. 1. consult.* 104.

Quær. 3. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali recusante denunciare.

Resp. Admoneat de obligatione, quæ illi incumbit, denunciandi, & quidem sub mortali, nec non de majori excommunicatione, in quam incidit omittendo denunciationem, immo quod toties in idem peccatum mortale, eandemque incidit excommunicationem, quoties moraliter potens, negligit denunciare. Lupus ex Bonacina. Ante oculos exhibeat grave animæ periculum, in quo versatur, & explicet, quibus & quot bonis privetur innodata excommunicatione. Ostendat Inquisitorum prudentiam, & dexteritatem in excipiendo denunciationem, sigillum secreti in retinendo denunciantem, & benignitatem in puniendo denunciatum. Suadeat, quod denunciationis finis nihil aliud est, quam salus ipsius delinquentis, & zelus catholicæ Religionis, pro qua tuenda non tam ruborem, humanosque respectus tenemur vincere, quam sanguinem ipsum, si opus sit, effundere. Hæc, & his similia suggerat Confessarius, prout muneris sui partes, monialis imbecillitas, & charitatis ratio videbuntur postulare.

Quær. 4. An supradictæ moniali denunciare recusanti possit Confessarius protrahere terminum ultra tempus vi edicti præfixum ad denunciandum.

Resp. Non posse, quia nullam habet jurisdi-

dictionem super legem Superiorum, ad quorum prudentiam spectat examinare protractionis necessitatem. Putant tamen Sayrus, Freitas, Achũna, & alii apud Dianam *par.* 1. *tr.* 4. *ref.* 27. solummodo posse concedi tempus consulendi peritiores, quod tamen præstetur absque longa temporis dilatione, & interim, data fide denunciandi, absolvi posse; sicuti enim qui ob legitimam causam differt restituere, aut se judici præsentare, potest pro illa saltem vice absolvi, supposito firmo proposito restituendi, vel se præsentandi, ut primum poterit: ita a pari discurrunt citati Doctores.

Quær. 5. An Confessarius solicitatus a moniali sit denunciandus, si in solicitationem consentiat.

Resp. Negant Peyrin. Bonac. Portel. Castrop. Hurtad. & alii apud Leand. *tract.* 5. *de pœnit. disp.* 13. *qu.* 20. quibus assentitur Bord. Boss. Delben & probabile putat Diana *par.* 1. *tr.* 4. *ref.* 10. Primo, quia Constitutiones Pontificum loquuntur de Confessariis solicitantibus, unde tanquam odiosæ non sunt extendendæ ad casum Confessarii solicitati. Secundo, quia in præsenti hypothesi cessat præsumptio, in qua fundantur dictæ Constitutiones, scilicet quod Confessarius male sentiat de fide; cum enim mulieris activa solicitatio efficacissima sit ad inducendum in lapsum, ex facto ipso consurgit evidens argumentum, quod ex fragilitate potius, quam ex mala credentia consenserit. Tertio, quia cum raro contingat casus mulieris solicitantis, de hoc non censetur a Pontificibus dispositum, quia leges humanæ de his, quæ frequenter accidunt, tantum disponunt.

Neque dici potest de hoc esse aperte dispositum in Constitutione Gregorii XV. per illam clau-

clausulam, *aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint*. Confessarius enim consentiens solicitationi, proprie dicitur habere inhonestos sermones, seu tractatus prætextu confessionis. Nam responderi potest, quod, cum verba illa, *aut cum eis illicitos sermones, seu tractatus habuerint*, subsequantur immediate ad verba *solicitare vel provocare tentaverint*, ab his debent recipere interpretationem, *l. Hæres palam*, §. *sed si notam, ff. de testam.* & notant Gloss. Bartol. Surd. & Mantic. quos refert, & sequitur Pasqual. *in q. moral. jurid. q.* 217. *n.* 8. Cum igitur verba illa *solicitare & provocare* importent inductionem, & provocationem activam, verba quoque subsequentia, scilicet sermones, & tractatus inhonesti debent intelligi cum inductione, & provocatione activa, unde non possunt adaptari ad casum Confessarii solicitati, & potius fuerunt addita ad majorem explicationem, quam ad diversificandam dispositionem; quia dictio alternativa aut posita post genus, non inducit dispositionem diversam a priori, sed resolvitur in expositivam, seu declarativam. Rota *part.* 1. *decis.* 300. *num.* 26. *recent.*

His tamen non obstantibus sentio cum Leandro *loc. cit.* Fagundez, & aliis dictum Confessarium esse denunciandum tanquam expresse comprehensum sub clausula illa, *aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint*: Ita interpretante consuetudine, & praxi Tribunalis S. Inquisitionis punientis hujusmodi Confessarios, cui interpretationi standum est, quia interpretatio ex subsecuta observantia magis attenditur quam quælibet alia; sicuti pluries firmavit Rota apud Pignatel. *tom.* 1. *consult.* 82. *nu.* 18. Ita

pari-

pariter suadente ratione; nam consensus ille expressus illicitus est, & inhonesti tractatus complementum.

Quær. 6. An in prædicto casu sit denunciandus Confessarius, si ad monialis solicitationem nihil respondeat.

Resp. Si nullum signum approbationis exhibeat non esse denunciandum, quia tacens neque assentiri, neque dissentiri videtur *ex regul. jur.* 44. *in* 6. Imo in odiosis, & præjudicialibus taciturnitas habetur pro dissensu. Flor. *l. invitum de ser. urb. præd.* Sicul. *in c. cura de jur. pat.* Neque potest inferri consensus per hoc, quod ex officio, & ex circumstantiis loci, & actus Sacramentalis, quem exercet, teneatur monialem reprehendere, non vero tacere. Nam illa taciturnitas potest oriri vel a timore, vel a pusillanimitate, vel ab horrore, vel a confusione, quod sufficit ad excludendam præsumptionem consensus in solicitationem; quia in conflictu boni & mali lex favet exclusioni delicti, & in dubio possibilis honesti, & possibilis inhonesti, semper capienda est interpretatio possibilis honesti, per tradita a Sperel. *dec.* 175. *n.* 1. *decis.* 174. *nu.* 46.

Eoque magis cessat in moniali obligatio denunciandi, quia per necesse cogeretur suā turpitudinē detegere. Cum enim, ad hoc ut judex possit judicium suum efformare, debeat monialis allegare in denunciatione dictum aliquod, vel factum, aut signum inductivum solicitationis, in præsenti nihil aliud esset allegabile nisi sola taciturnitas Confessarii. Hæc autem non potest inducere solicitationem, aut aliquod inhonestum præcise, & de per se cōsiderata, cum sit indifferens, sed tantum ut conjuncta cum prævia monialis solicitatione; unde ad effectū

pro-

procedendi contra Confessarium deponi deberet cum hac qualitate, quia sub hac tantum ratione esset criminosa. Ad hoc auté non tenetur monialis, quia non tenetur se ipsá prodere, *c. cum deceat, de elect. in 6.* & DD. communiter.

Quar. 7. An monialis monasterii Regularibus subjecti teneatur denunciare suum Generalem, si ab ipso fuerit solicitata.

Resp. Videri, quod non; quia in delictis inferétibus suspicionem hæresis non tenetur filius patrem denunciare. Bordon. *in manual. Consultor. sect.* 18. *n.* 40. alios referens. Ergo neque monialis suum Generalem, qui patri æquiparatur in jure; & ideo pari punitur pœna subditus delinquens in proprium Superiorem, ac filius delinquens in patrem naturalem. *authent. ut cum de appellat. cognosc.* §. *causas autem vers. vita parentum*. Quare optime procedit argumentum a patre ad Superiorem, per ea quæ tradit Gratian. *discept.* 436. *n.* 2. Imo fortius urget, quia parentes spirituales magis venerandi sunt, quam carnales, *c. ita diligere, & c. Pitacium* 30. *qu.* 3. *ubi Gloss. versu multo magis*. Rursus cessat in conjuncto obligatio denunciandi conjunctum suspectum de hæresi, si exinde notabile familiæ damnum vel in bonis, vel in honore timeretur. Ita citati a Carena *p.* 2. *tit.* 9. *nu.* 12. Cessabit igitur etiam in moniali, quia denunciatio cederet in gravissimum dedecus non unius tantum familiæ, sed universi Ordinis, cujus monialis est membrum, si caput ejusdem detegeretur tale crimen perpetrasse.

Hæ tamen futiles, & inanes rationes facile corruunt, si attendantur Constitutiones Gregorii XV. & Alexandri VII. in quarum prima expresse disponitur esse denunciandos *Regulares cujuscunque dignitatis, & præeminentiæ,*

aut

aut quovis privilegio munitos. In secunda vero statuit, religiosos *teneri*, & *obligatos esse accedere ad denunciandum Ordinariis, vel Inquisitoribus locorum quoscunque, etiam Confratres, ac Superiores, etiam primarios suos ejusdem ordinis, & religionis, quos noverint esse de fide quomodolibet, etiam leviter suspectos*. Unde monialis prædicta ad suum Generalem denunciandum absolute est obliganda.

Solum a Doctoribus controvertitur a quo judice sit procedendum in causa. Bordonus *in Sac.Tribun. c.27.n.27.* innixus dispositioni *Cap. Inquisitores 16. in 6.* sustinet, accepta denunciatione, non posse Inquisitores ad ulteriora procedere, sed admonita Apostolica Sede expectandum esse quid decernat. Posse vero absolute procedere docent alii cum Freita; & colligunt ex Constitut. Gregorii XV. Media via incedit Diana, concedit posse, sed non debere nisi Supremo Tribunali prius consulto.

Quær. 8. An sit denunciandus Confessarius, qui confessionis prætextu intra clausuram vocatus a moniali se infirmam simulante, & provocatus ad turpia solicitationi restitit; & solicitantem objurgavit; sed quia monialis minata fuit se exclamaturam vim sibi inferri, nisi consentiret, infamiæ metu consensit.

Resp. Affirmat Carena *part. 2. tit 7. §. 19. nu.* 24. Quia vere habuit tractatus inhonestos occasione confessionis; neque considerandus est timor, quia levis est, utpote illatus a fœmina. Negant absolute Sancius, Acugna, Peyrin. Trullenc. Freita, quos refert, & sequitur Leander *loc. cit. quæst.* 23. quibus subscribit Januar. *de cas. reserv. res.* 38. Ratio est, quia consensus ad inhonesta non fuit voluntarius, sed infamiæ metu extortus; hic autem

metus gravis est, nam viro probo gravior est ipsa morte honoris jactura, ex allegatis a Sanchez *lib. 4. de matrim. disp. 15. n. 11.* & cadit in constantem virum, licet sit illatus a fœmina, quia quando agitur de minis exequendis per verba, mulier promptior, & efficacior est ipso viro. Bordon. *loc. cit. num. 245.* Neque obstat, quod sicut metus non excusat a peccato, ita nec a pœna; ut habetur *in cap. sacris de iis, qua vi metusve causa*. Nam hoc procedit in foro poli, in quo quis necem potius tenetur subire, quam peccatum admittere, ut per Glofs. & Doctores *in cit. cap. Sacris*. Secus autem est in foro fori, & respectu pœnæ temporalis, ut distinguendo advertit Menoch. *de arbitr. jud. causa 354. n. 18. & 21.*

Censeo nihilominus cum Diana *part. 10. tr. 14. ref. 40.* denunciandum esse, sed absque abjuratione dimittendum extraordinaria pœna imposita, quia metus attenuat quidem culpam, sed non prorsus excludit, ut *in d. cap. Sacris*, adeoque licet excuset a quota pœna, non excusat tamen a tota. Thesaur. *qq. forens. lib. 3. qu. 46. nu. 4.*

Quær. 9. An Confessarius solicitans monialem in confessionario, sed extra confessionem, neque occasione confessionis, & sine prętextu, aut simulatione confessionis, sit denunciandus.

Resp. Divisos esse de more in hac difficultate Doctores. Negant Lupus, Bonacina, Lezana, & Bordon. *in Miscel. decis. 422.* quia extra occasionem confessionis in quovis loco, ut Confessarius sit denunciandus, necessaria est simulatio confessionis, ut colligitur ex verbis Bullæ Gregorianæ, ibi: *Sive extra occasionem confessionis in confessionario, aut in loco quocunque, ubi sacramentales confessiones au-*

diuntur, *seu ad confessionem audiendam electo*, *simulantes ibidem confessiones audire*. Nam hæc ultima clausula *simulantes ibidem confessiones audire* refertur ad quemcunque locum, sive sit confessionale ordinarium, sive deputatum, aut electum pro confessione, ut probatur ex generali regula, quod clausula ultimo loco posita refertur ad omnia præcedentia, *cap. inquisitioni 7. de appell.* Maxime quia si clausulæ præcedentes regulantur ab eodem verbo *audire*, debent quoque cadere sub eadem dispositione simulationis. Affirmant alii, præcipue Delbene *de off. Inquisit. dub. 137. sect. 11. in Petit. nu. 5.* Bordonus *in Manual Consult. sect. 25. nu. 49.* ubi priorem sententiam retractavit, & Naldus *in Summa v. solicitatio in fin.* ubi testatur sic servari in sanctissima Generali Urbis Inquisitione. Alii vero media via procedentes distinguunt. Si confessionale differens sit tam ad urbane loquendum, & de aliis tractandum, quam ad excipiendas confessiones, ut moris est in pluribus monasteriis, tunc Confessarius solicitans in tali loco indifferenti non est denunciandus ob rationes prioris sententiæ, dummodo tamen absit confessionis simulatio. Si vero confessionale nullatenus, nisi ad confessionis finem aperiatur, vel si etiam ob alium finem solet aperiri, solicitatio tamen fiat in diebus pro confessione designatis, tunc est denunciandus, quia semper ex circumstantiis intervenit confessionis simulatio, licet in Confessario desit animus simulandi. Ita Saucius *in select. disp. 11. n. 68. in fine*.

Nihilominus a secunda sententia non est recedendum, stante Sacræ Congregat. decreto de mandato Pauli V. emanato 10. *Julii* 1614. quod ita habet: ***Facta relatione, quod multi Con-***

fessarii tractant cum mulieribus in confessionali extra occasionem confessionis de rebus inhonestis, decrevit, ut contra hujusmodi Confessarios procedatur in sancto Officio. Neque valet, quod ait Bonac. *de matrim. q.* 4. *punct.* 16. *prop.* 5. scilicet, decretum intelligendum esse ex præsumptione fori externi præsumentis ex loci circumstantia solicitationem factam esse in confessionario confessionum audiendarum occasione; neque quod prædictum decretum utpote ante Constitutionem Gregorii emanatum explicari debeat juxta terminos ejusdem Constitutionis requirentis simulationem concessionis; decretum absolute loquitur, & ideo absolute intelligendum, & quatenus etiam versaremur in dubio, possessio stat pro decreto. Præter quam quod etiam Constitutio Gregorii comprehendit hujusmodi casum, ut advertit Bordon. *in Manual. loc. cit.* Advertit tamen ex Eminentissimo Albicio Dandinus *de suspect. de hær. c.* 3. *sect.* 3. *subject.* 5. *n.* 5. quod ex solicitatione in confessionario, vel alio loco ad confessiones audiendas deputato, extra occasionem, & simulationem confessionis, non oritur, nisi suspicio de levi, etiam attenta praxi Sanctæ Romanæ Inquisitionis, quia in tali casu non intervenit veri Sacramenti abusus, ut notat Hurt. *resol. moral. tr.* 4. *c.* 8. *res.* 34.

§. XI.

De Confessario quoad Moniales scrupulosas.

Quær. 1. QUid generaliter observare debeat confessarius cum monialibus scrupulosis.

Resp. Assuefaciat illas, ut sibi tanquam Directori pareant obedientia cæca, & firmiter cre-

credant, etiam contra gravissima, quæ habere possunt, argumenta peccandi. Sit unica earum ratio auctoritas Confessarii docentis. Nec est necesse conscientiam scrupulosam deponere, cum conscientia proprie non sit, sed vana quædam apprehensio; sed satis est quod putent, se, etiam stante suo judicio, non peccare; & certe de facto coram Deo non peccant, quia sequentes sui Confessarii dictamen, quod probabile est, sequuntur, atque adeo prudenter operantur, Vasquez, Less. Coninch. & alii.

Dubitationes illarum in mitiorem partem semper interpretentur. Interrogationes minutiores, & fortasse necessarias pro aliis ad cognoscendas species peccatorum, non inculcet. Unde expedit aliquando, cum illis Confessarium pactum inire, ut nihil ex se confiteantur, sed tantum respondeant interrogationibus faciendis ab ipso Confessario, qui eas interrogare poterit de his, in quibus secundum earum statum potuerunt peccare, & ipsæ moniales per *est* vel *non est* respondere.

Non permittat suos scrupulos tanquam peccata confiteri, neque confessiones generales instituere, nisi certissime constet de necessitate; quia experientia compertum est, hoc esse mentem potius turbare, quam conscientiæ fluctus componere. Quare suadeat, ut a peccatorum præteritorum memoria perinde ac a dæmonum suggestionibus abhorreant. Si aliquando quosdam scrupulos audire velit Confessarius, judicans id ad curationem, & illarum consolationem conferre, id faciat, protestando tamen se non ad confessionem, sed ad consilium audire.

Consulat, ut nihil judicet esse mortale, nisi manifeste, & absque formidine cognoscat, &

aliquando etiam nisi jurare possit esse mortale. Vasq. *p. 2. disp. 67. cap. 72. nu.8.* & alii. Immo hæc regula fallit in aliquibus ita scrupulosis, ut quidquid eis in mentem venit, etiam medio juramento judicent admisisse. Unde efficacior medicina erit, secundum aliquos Neotericos apud Bassæum *v. conscientia n.32.* nulla peccata interiora habenda esse a scrupulosis ut talia, nisi quando prodeunt in actum externum, cum pro illis favorabilis est præsumptio, ipsas cogitare in crimen consensisse, cum longe a committendo distabant.

Quær. 2. Quas Doctorum opinionem ad sedandam conscientiam scrupulosam possit eligere.

Resp. Ex Navar. Man. *cap. 27. nu. 287.* Meroll. *t. 1. disp. 3. cap. 3. n. 385.* posse eligere quamcunque opinionem probabilem benigniorem, & favorabiliorem. Exempli gratia, Vota dubia an sint emissa, & præcepta an sint imposita non obligare, quamvis major sit in obligationis partem propensio. Sanch. Rebel. Castrop. Confessiones absque dolore sufficienti non ex industria factas, vel dimidiatas, non esse repetendas. Merol. *loc. cit.* Non peccare eum, qui legem observat juxta communem sensum bonorum, licet is sensus laxior videatur. Leges civiles de facto, vel raro, vel certe non frequenter obligare sub mortali; ecclesiasticas item nec multo frequenter. Non enim debet existimari legislator tam rigidus, ut hominibus bonæ voluntatis peccata adscribat, pœnamve decernat; neque Deum, aut Ecclesiam suis præceptis efficere velle, ut homo in stultitiam cadat, quod scrupulosis facile contingere potest. Ita ex S. Antonin. Layman *lib. 1. tr. 1. cap. 6.* §.4. peccata dubia pro scrupulosis

cen-

censenda non esse peccata. Lugo *de Pœnit.* atque adeo non esse sub obligatione Confessario aperienda, multo minus numerum dubium, vel dubias circumstantias. Suar. & Granado.

Quær. 3. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali scrupulosa dubitante præteritas confessiones integras non fecisse.

Resp. Prohibeat omnino, ne confiteatur peccata ante ultimam confessionem commissa, quia scrupulus hoc illi ingerit, & præsumendum est, omnia peccata fuisse confessa; tum quia, ne ipsius scrupuli foveantur, a tali confessione est excusanda, ut post Gerson. Tambur. & Reginald. *lib.* 2. *num.* 128. de qua re iterum *n.*131. ubi advertit, debere Confessarium in hoc insistere, ut dictam scrupulosam capacem reddat, quod sufficit mediocris diligentia in conscientia examinanda, qua adhibita, non debet aliud metuere, cum in diligentiori examine adsit periculum faciendi odiosam confessionem, tum periculum damni ipsius pœnitentis, tum summa difficultas, quæ est moralis impossibilitas; unde præstat, aliqua potius omitti, quam intolerabilia hæc damna subire. Tamburin. *in Method. exped. confess. lib.* 2. *cap.* 10. §. 1. *nu.* 22. Immo, si sæpe solet confiteri, debet injungere, ut nullum conscientiæ examen præmittat; tum quia, si peccasset realiter, ob oculos certe peccatum semper haberet; tum quia tota scrupulosorum vita conscientiæ examen est. Molina *tract.* 4. *disp.* 13. *in fin.*

Quær. 4. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali scrupulosa, quæ semper hæsitat, an in præcedentibus confessionibus, vel in præsenti habuerit verum dolorem, firmumque propositum non peccandi.

Resp. Suadeat, dolorem sufficientem in

instanti haberi posse. Laym. *lib. 5. tr. 4. cap. 4.* & satis esse in quolibet gradu, etiam remisso. Suar. & Layman *ibidem*, nec requiri cordis quandam teneritudinem, aut lacrymarum compunctionem, vel dolorem alium sensibilem. Gerson, quem sequitur Reginaldus *loc. cit. n. 127.* Item sufficere in scrupulosis desiderium doloris, vel dolorem de non habendo dolorem; quia in illis desiderium intensioris doloris est indicium veri doloris. Layman, *loc. cit.* Quo ad propositum vero admoneat, non necessario requiri explicitum, sed implicitum satis esse, hoc est illud, quod involvitur in ipso actu detestationis, & displicentiæ; non enim quis vult committere, quod ipsi displicet. At quia etiam scrupulis angi potest, an hoc propositum habeat, quia prævidet, immo certo sibi persuadet, se propter fragilitatem suam relapsuram, munus Confessarii erit animum illius erigere, ostendendo, quod potest consistere dubium, ac prævidentia relapsus in peccatum cum firmo proposito non peccandi; quia illud est actus intellectus, hoc autem posterius est voluntatis. Sylvest. *v. confess. 1. q. 21.* Insuper, ut quantum fieri potest, omnis scrupuli occasio tollatur, quando prædicta monialis non habet mortalia, eam inabsolutam dimittat, & communionis sumptionem præcipiat.

Quær. 5. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali infidelitatis, & blasphemiæ scrupulis vexata.

Resp. Scrupulos hujusmodi minus esse metuendos, magisque contemnendos. Granad. 1. 2. *tract. 12. disp. 5. nu. 8.* quia malum illud, in quod prolabi distamus, minus timoris incutere consuevit. Unde infidelitas, & blasphemiæ, sicuti utpote spiritum respicien-

cientes non tantum delectant, ita minus periculi ingerunt. Monialem igitur scrupulis hujusmodi vexatam exprobrare expediet, quod parum fidat, divinam potentiam præesse omnibus nolentibus fidem deferere. Moneat, quod tantum abest, ut ex rebus divinis dubitationem nec minimam concipiat, quin potius ex angoribus animi, & voluntatis reluctantis afflictione desumatur violenta præsumptio firmitatis fidei in ipsa.

Quær. 6. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali scrupulosa, quæ dubitat, consensum cogitationibus inhonestis præstitisse.

Resp. Suadeat, ut cum talibus cogitationibus non disputet, nihil illis respondeat, illasque despiciat; horror enim erga illas, & displicentia sunt sufficienter argumentum, consensum non præstitisse. Quare non sinat monialem nimis descendere ad particularia, neque permittat de istis cogitationibus confiteri, nisi ut supra diximus, adeo certa sit de consensu, ut etiam jurare possit. Caveat Confessarius moniali hujusmodi imponere, ut, quando a dictis cogitationibus agitatur, signo crucis in corde, capitis agitatione, tunsione pectoris, vel alio corporis gestu illas conetur depellere, quia experientia docuit, talium actuum frequentiam plurimas ad insaniam, nullas vero ad conscientiæ tranquillitatem adduxisse. Unde consultius erit, ut diximus, quod parvipendat. Ad quod obtinendum juvabit, modo asperis, modo blandis verbis suadere monialem, ut firmiter credat, quod Confessarius, qui rationem de ea reddere debet, non parvipenderet, si illas gravia esse peccata cognosceret.

Quær. 7. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali scrupulosa in horarum canonicarum recitatione.

Resp. Jubeat absolute, ut abstineat a reiteratione officii, vel aliquam ejus partem, quam reliquisse putat, etiam si hic scrupulus obrepat, dum recitat officium, sed audacter ad sequentia pergat. Navar. & Reginal. quia semper minor illi tranquillitas ex secunda, & tertia recitatione, quam ex prima. Suggerat, ne sit nimis circa attentionem solicita, quia ipsa attentio ad distractionem vitandam, distractionem parit. Nam ut optime advertit Cajet. 2.2. *q.*83. *art.*17. dum scrupulosi volunt esse attenti, habent potius attentionem ad intentionem habendam, taliter quod intentio sit objectum tantum suæ attentionis, quam ad verba distincte, & reverenter dicenda. Doceat itaque attentionem externam satis esse, unde & posse voluntarie distrahi. Coninch. Layman. Hurtad. & alii. Quod si ista non juvant, sed adhuc scrupulis, & anxietatibus premitur, potest Confessarius præcipere, ut ab officii recitatione tantisper supersedeat, donec a suis anxietatibus sit libera. Gobat. *t.* 1. *tract.* 5. *cas.* 23. *sect.* 2. *nu.* 714. Quia graves scrupuli juncti magnis anxietatibus sunt revera magnum malum, tam animi, quam corporis, & vere majus quam nonnullæ ex iis infirmitatibus, quas magni nominis Doctores admittunt pro excusantibus.

Quær. 8. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali scrupulosa reconfitente peccata venialia.

Resp. Ex Gerson. & Rodriq. optimum remedium esse, quod non curet, peccata hæc saltem particulariter confiteri, nisi aliqua

quæ

quæ videntur graviora, reliqua omnia breviter, & ſuccinctè in confeſſione aperiat. Nimia enim talium peccatorum ſolicitudo animam turbat, non ſedat; ideo melius eſt dimittere conſcientiam ſuam in pace ſuper his, recogitando, quod in præſenti ſtatu naturæ lapſæ, ſecundum communem Theologorum ſententiam, moraliter impoſſibile eſt, ſine ſpeciali gratiæ privilegio omnia peccata venialia vitare. Prædicta igitur monialis bono animo ſit; attendat ſuam vilitatem, & miſeriam, attendat ſimul & pietatem Dei, atque immenſam miſericordiam, quæ animæ vere pœnitenti, & ab omni peccato plene averſæ non poteſt non ſuccurrere, atque ignoſcere.

Quær. 9. Quomodo ſe gerere debeat Confeſſarius cum moniali ſcrupuloſa pluries ad ipſum revertente priuſquam ad communionem accedat.

Reſp. Moneat, quod tam anxia ſolicitudo verſutia diaboli eſt, qui, dum ſuggerit ſæpius reverti, diſtrahit animam a devotione; & ſub majoris munditiæ prætextu ſurripit tempus illud, quod ad tanti Sacramenti præparationem deberet impendi. Quare talis anxietas, & inquietudo, ne dum non juvat, ſed impedit Dei in nobis operationem per ſuam gratiam; nam, ut recte notat Gerſon. *in tr. de diverſ. diab. tentat. lit. B.* immoderata illa puritatis cura, ac peccati nimius timor ei non placet, quia quandiu Deum ita timemus, non videmur eum ſatis diligere, habentes illum de nimia ſeveritate ſuſpectum. Unde fit, ut inani metu concepto minuatur fiducia accedendi ad communionem nobis tantopere neceſſariam.

Oſtendat igitur moniali, majorem pro Eucharistia ſuſcipienda diſpoſitionem oriri man-

datis Confessarii obediẽdo, quam in scrupulosa suæ conscientiæ repurgatione immorando. Nemo enim per suam diligentiam quantumvis summam absque speciali Dei revelatione potest eo pertingere, ut certo sciat quod sit in gratia. Unde ad Sacramentum illud omni veneratione dignissimum fructuose sumendum sufficit certitudo moralis seu quod tantam diligentiam impenderit in repurganda conscientia, quantam adhibuisset in opere faciendo, ex quo maximum lucrum speraret. Item exponat, quod ex repetito ad Confessarium accessu non solum non fit animus quietior, sed ut ipsa experitur, magis, ac magis perturbatur.

Quare Confessarius monialem hanc graviter arguat, & revertentem expellet; & si forte afferat peccata venialia habere, quæ clavibus subdat, salutare erit proponere quod ex Conc. Trid. *sess.* 14. *c.* 5. venialia taceri possent in confessione sine culpa, neque impediunt effectum gratiæ Sacramentalis, ut testantur plurimi cum D. Thom. *3. p. qu.* 79. *art.* 8. Præterquam quod possunt multis aliis modis extra confessionem deleri, nempe digna Eucharistiæ sumptione, aquæ benedictæ aspersione, orationis Dominicæ recitatione, & devota pectoris tunsione. Hostien. *in sum. tit. de Pœnit. & remiss.* §. *de quibus peccatis*.

Quær. 10. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali dubitante de sua salute, quia se carere dulcedine spirituali in omnibus actibus experitur.

Resp. Ostendat Confessarius, quod dulcedo spiritualis, & sensibilis cordis mollities non sunt efficacia, & infallibilia signa charitatis, ut quæ reddunt hominem perfectiorem. Multoties motus naturæ sunt, & proinde etiam in

pec-

peccatoribus reperiuntur. Neque e contra ariditas signum peccati est, aut reprobationis argumentum. Item, quamvis dulcedo illa, sensibilisque devotio jubent ad bonum, & perfectionem; tamen propter nostram fragilitatem sæpe fiunt occasiones periculi, & præsumptionis; ariditas vero animam collocando in spiritu humilitatis, Deo, qui humilia respicit, magis approximat. Immo gratior est illi anima in tali desolatione, quam si magna devotione affluaret; quia in pressura non ita facile quis se ipsum, vel sua quærere potest, sicut in sensibili devotione. In hac nanque sæpe se natura immiscet, & dum immodice anima delectatur, maculam contrahit.

§. XII.

De Confessario quoad Moniales habentes visiones, revelationes, & apprehensiones supernaturales.

Quær. 1. QUomodo se gerere debeat Confessarius cum moniali dictos favores experiente.

Resp. Benigne illam excipiat, ne austeritate occasionem tacendi præbeat, patienter audiat, & solerter interroget, ut bene, & exacte spiritum illius, omnesque cordis affectus valeat penetrare. Non per hoc quod videt in illa aliquam imperfectionem, statim eam de malo spiritu condemnent, ut advertunt S. Theresia *mans. 6. cap. 1.* & Planes *in exam. revelat. lib. 3. cap. 23.* §. 1. Neque tamen revelationes, aut visiones statim approbet. Jubeat potius, quod de talibus favoribus non curet; ostendendo illi, quod virtus in his non consistit, sed in operibus bonis, & in augmento gratiæ, & charitatis. Quia reve-

revelatio aliquando facta est malis hominibus, ut Balaam, Caiphæ, & aliis; augmentum vero gratiæ solis justis conceditur.

Quare ostendere debet, se propter tales favores illam non æstimare, nec reputare ut Sanctam; imo potius ex quacunque levi occasione eam reprehendat, & humiliter, adeo ut concipiat directorem illam parvi pendere, & de suo spiritu dubitare. Planes *loc. cit.* §. 5. Prudenter tamen in hoc se gerat Confessarius, ne nimiam afflictionem moniali ingeneret, & ne ad desperationem adducat, juxta monitum Pauli *ad Thessalonic. 5. Spiritum nolite extinguere: prophetias nolite spernere: quod bonum est, tenete.*

Quær. 2. Quomodo possit distinguere revelationes, & visiones veras a falsis.

Resp. Ad orationem recurrat, & fidenter gratiam discretionis spirituum a Deo petat, qui maxime solet illam concedere his, quibus ex officii, & dignitatis ratione animarum incumbit cura. Delrius *disq. magic. lib.* 4. *q.* 3. *sect.* 1. *lit.* E. Assiduis precibus piam diligentemque Sacræ Scripturæ considerationem adjungat; ex illa enim effulget cognitio discernendi a falsis veras visiones, & prophetias. SS. PP. quoque, & historiæ Ecclesiasticæ lectio plurimum conferet. Humilitas præ omnibus directori est necessaria, quia Deus abscondit hæc a sapientibus, & prudentibus, & revelat ea parvulis. Denique prudenti, & multiplici mentis scrutinio res tota examinanda. Ad quod juvabit sequentia perpendere, scilicet; personam revelantem; qualitates monialis, cui fiunt revelationes, & visiones; res revelatas; & effectus ex revelationibus, & visionibus resultantes.

Quær. 3. Quid examinare debeat ex parte personæ revelantis.

Resp.

Resp. Examinet quos motus causet in anima, quia bonus Angelus in principio hortatur ad bona, & perseverat in eis; sed malus in principio tendit in bonum, sed postea instigat ad malum. Ita D. Thom. *ad 2. Epist. D. Pauli ad Corinth. c.* 11. Item bonus Angelus quamvis in principio terreat, statim consolatur, & confortat; malus autem stupefacit, & desolatum relinquit. Perpendat insuper, in qua figura appareat; quia si se exhibet in forma bestiarum, & monstruosa, vel si apparet in forma humana, aliqua tamen præsefert vel curiosa vel deformia, ut si corpus sit atrum, fœtens, gibbosum, nares simæ, aut nimium aquilinæ, oculi inflammantes, & similia, tunc Angelus malus est judicandus.

Quær. 4. Quid examinare debeat ex parte monialis, cui fiunt revelationes, vel visiones.

Resp. Examinandam esse corporis constitutionem, an redundet atra bili, vel melancholia, quia talibus humoribus laborantes solent vehementis esse imaginativæ, atque adeo eorum mentes multis, & fixis phantasmatibus sigillantur. Considerandum, quanam valetudine gaudeat, an corporis habitus sit plus æquo inedia difformatus, an cerebro læsa, an immaginationis turbidæ, quia similes ex nativa læsione, vel ab extrinseco accidenti hujusmodi visa experiri possunt, quod solet phreneticis, & epilepticis accidere; ætatis quoque consideratio habenda; nam si senex, suspicari possumus a capitis debilitate delirium; si juvenis, a cordis levitate periculum.

Juvabit etiam inclinationem bene scrutari; quia, ut ait S. Leo, *diabolus causas quærit nocendi, ubi quemque viderit occupari.* Unde si monialis, cui accidunt hujusmodi visiones, affe-

affecta sit ad has apprehensiones, regulariter procedunt vel a se ipsa, vel a dœmone; quod ut dignoscatur, debet Confessarius ei præcipere, ut de talibus non curet; nam si hoc mandato tristatur, &, in Confessarium invehitur, signum est vel a se ipsa, vel a dœmone visiones hujusmodi esse confictas; qui enim Spiritu Dei aguntur, non tristantur ex Directoris mandato, sed conformantur.

Refert insuper considerare qualis sit, ac fuerit dicta monialis, qualiter erudita, quibus assueta, cum quibus conversata, quibus delectata; an singularia quædam affectet pœnitentiæ, ac devotionis signa, per Superiores Ecclesiasticos non approbata; utrum sit in spirituali exercitatione veterana, an vero novitia tantum; quia, ut ait Gerson, novitius fervor cito fallitur, si caruerit regente, præsertim in adolescentibus, & fœminis, quarum est ardor nimis avidus, varius, effrænus, ideoque suspectus. Unde attendendum est, an si adhuc imperfecta & adhuc in via purgativa, præcipitet se per unitivam, aut statim ac orare incipit, sine præparatione idonea præsumat se habere tantum passive, nihilque ex sua parte operans influxum divinum expectet.

Observandum præcipue, an obediens sit suo Superiori, Confessario, ac Directori; si enim in hoc deficit, exponit se manifesto periculo errandi, quia separat se a gubernio capitis sui, & impedit medium, per quod Deus vult suam lucem communicare. Item, an suas revelationes, aliaque dona revelet pluribus, an suo Confessario tantum intra Sacramentum confessionis; nam si eas divulgat, signum est non dari ibi Spiritum Dei, sed spiritum vanitatis, & superbiæ. Planes *lib. 3. c. 16. §. 2.* Item,

si cum

ſi cum Confeſſario, vel Directore continuis collocutionibus intendat ſub prætextu nunc crebræ confeſſionis, nunc longæ narrationis viſionum, & apprehenſionum ſuarum, nunc alterius cujuslibet confabulationis. Expertis credite, nominatim Auguſtino, & Bonaventuræ, inquit Gerſon, vix eſt altera peſtis vel efficacior ad nocendum, vel inſanabilior.

Quær. 5. Quid examinare debeat ex parte ipſius revelationis.

Reſp. Examinare debet primo, an aliquid contineat falſitatis; ſi enim aliquid habuerit quantumvis minimum, non eſt Dei revelatio, ſed dæmonis, vel a propria imaginatione confiĉta. Quia in Spiritu veritatis non datur locus alicui, etiam minimæ falſitati. Ad cognoſcendum autem, an veritas integra in revelatione reluceat, videndum eſt, an ſit conformis Sacræ Scripturæ, an contineat aliquid contra fidem, aut bonos mores, & veram Theologiam, traditiones Eccleſiæ, & doctrinam communem SS. PP. Nam ſi in aliquo ex his contravenerit, talis revelatio falſa, & illuſio. Plan. *cit. c.* 10. §. 1. Secundo ponderandum, an talis revelatio ſit neceſſaria, & de materia gravi; quia revelationes quæ docent res inutiles, leves, & quæ non ſunt ad rem, ſunt illuſiones. Debet etiam adverti, an afferat verba adulationis, quia Spiritus Dei adulator non eſt. Tertio revelatio quę detegit culpas, & peccata proximi eſt valde ſuſpecta, præcipue ſi aliqua vox ſive interior, ſive exterior prædicta peccata propalans audiatur: quę jubet reprehendere delinquentem, ſi inde perſona, cui ſit revelatio, concipiat deſpectum illius, de qua facta eſt revelatio, maxime ſi reprehenſio fieri debeat alicui Prælato, vel Sacerdoti, aut perſonæ, cui ſpe-

ſpecialis debetur reverentia. Planes *lib. 3. c. 11.* qui pariter valde ſuſpectam reputat revelationem, quæ exhortatur ad rem aliquam in ſe quidem bonam, ſed ſingularem, ut ſi ſuaderet monialem ad quotidie in communitate jejunandum in pane, & aqua; ſingularitas enim illa non poſſet tranſire ſine ſcandalo; niſi tamen accederet Superioris, aut Confeſſarii approbatio. Idem aſſerit de revelatione ſuadente opus bonum, quod eſſet alterius melioris boni impeditivum.

Quær. 4. Quid obſervare debeat Confeſſarius ex parte affectuum reſultantium ex ipſis viſionibus, & revelationibus.

Reſp. Inſpiciat, an hujuſmodi communicationes excitent in anima facilitatem ad virtutem, & bona opera, deſiderium efficax, & determinationem patiendi pro Chriſto, propoſitum dimittendi conſolationes ſæculi, contemptum ſui, & cognitionem propriæ miſeriæ. Quando enim Deus alicui communicatur, magis homo cognoſcit ſuam nihilitatem, & miſeriam. Quamvis etiam aliquando diabolus falſam inſpiret humilitatem, & aliquando lacrymas excitet ſenſibilis devotionis, ut poſtea ſuos imprimat perniciosos effectus, qui certe dignoſci poſsunt, ſi moveant voluntatem ad hujuſmodi internas communicationes plurimi æſtimandas, eis tenaciter adhærendo.

Item, an relinquat pacem, lucem, & certitudinem; nam malus ſpiritus, licet a principio cauſet certitudinem, hæc ſtatim perit, & intrat turbatio. An poſt hujuſmodi favores Dei amorem cum ſumma ipſius reverentia experiatur. Si enim hæc in ſe ſentit, ſignum eſt eſse a Deo; ſecus ſi anima inveniatur arida, & ad vanitatem propenſa. Diſcutiat inſuper an hęc do-

na

na sint cum cruce,& mortificatione conjuncta, vel antecedenter, vel concomitanter, vel consequenter. Nam donantur ad manifestationem fidei, & utilitatem Ecclesiæ; fides autem manifestatur in mortificatione,& patientia christiana; his enim crescit maxime christiana religio.

Denique inspiciat, an occupet animam magnus Dei timor,& tremor,quo mediante roboretur, ne in aliquo etiam minimo delinquat, & fiat cautior,& vigilantior circa proprias obligationes, ne Deo displiceat. Hic optimus effectus est, quia conformis illi monito Apostoli *ad Philip. 2. In timore, & tremore, salutem vestram operamini.* Econtra vero si consurgat magna fiducia, & facilitas absque circumspectione,& timore,a malo spiritu est operatio; malus enim spiritus aufert ab anima timorem Dei, ut ad peccatum inducat, prout egit cum Eva illis verbis, *Nequaquam morte moriemini.*

Quær. 7. An ad experiendum prædictæ monialis spiritum possit Confessarius illam Eucharistiam petentem, decipere, porrigendo hostiam non consecratam pro consecrata.

Resp. Negative per tradita a Suarez, Pace Jord. Regin. & aliis apud Dian. *in opere coord. t. 2. tr. 2. resol.* 31. & desumitur *ex c. de homine de celebrat. missar.* ubi Pontifex loquens de Presbytero ad evitandum scandalum celebrante, & ficte consecrante, decernit, *falsa esse abiicienda remedia, quæ veris sunt periculis graviora.* Et quidem in nostro casu fieret periculum idololatriæ; si enim monialis esset fortasse bono spiritu destituta, crederet hostiam sibi porrigi consecratam, adeoque pani puro exhiberet cultum debitum soli Deo. Et quamvis respectu monialis, ratione ignorantiæ, idololatria illa esset materialis, respectu tamen

men Confessarii esset formalis, quia prævisa, & voluntaria; sicuti esset formale, & culpabile homicidium respectu aliquem inebriantis, si prævidisset ebrium exponendum esse probabili periculo illud perpetrandi, quamvis ex parte ipsius ebrii esset tantum materiale. Quare prædictam fictionem non esse licitam, absolute sustinendum, maxime stante Decreto Innoc. XI. damnantis in propositione quinquagesima simulatam Sacramentorum administrationem, adeoque simulationem in administratione Sacramenti Eucharistiæ, prout advertit Cardenas *ad prop. 50. dissert. 20. c. 3. n. 27.*

§. XIII.

De Confessario Monialium extraordinario.

Quær. I. A Quo eligi, & approbari debeat Confessarius extraordinarius monialium, etiam Regularibus subjectarum.

Resp. Confessarius extraordinarius pro monialibus Episcopo subjectis, ab eodem Episcopo eligitur, & approbatur. Et toties approbari debet, quoties deputatur, nec sufficit, quod sit semel approbatus, nisi pro iis, quæ obtinuerit indultum S. Pœnitentiariæ eligendi ex approbatis pro monialibus semel tantum. Pro monialibus vero Regularibus subjectis approbatur ab Ordinario juxta resolutiones dubiorum Sac. Congreg. super Constitutione Gregorii XV. attamen deputatio, regulariter loquendo, debet fieri a Superiore Regulari; nam Tridentinum *sess. 25. c. 10. de regular.* statuit deputandos esse ab Episcopo, & aliis Superioribus respective ad monasteria sibi subjecta. Nec per Constitutionem Gre-

Gregorii XV. aut aliunde est ipsis talis facultas adempta; & ideo si Episcopus absque justa causa non approbaret, peccaret mortaliter. Pasq. *in Lauret. n. 39.* quia indirecte jurisdictionem Regularium impediret. Non per hoc tamen Confessarius sic injuste reprobatus posset confessiones monialium audire, ut habetur ex propositione 23. in ordine inter damnatas ab Alexandro VII.

Dixi deputationem in monasteriis exemptis fieri debere a Superiore Regulari *regulariter loquendo*, quia in aliquibus casibus potest Episcopus deputare Confessarium Sæcularem, & Regularem, etiam alterius religionis, monialibus exemptis; quando scilicet nulla ratione induci possunt, ut peccata sua Regularibus confiteantur, Sac. Congreg. *in Regien.* apud Pignat. *t.* 8. *consult.* 53. *n.* 5. vel si injuste denegetur Confessarius a proprio Prælato Regulari, eadem Sac. Congr. ex Naldo, *v. Episcopus n.* 13. Verum advertit Pignat. *loc. cit.* debere Episcopum uti prædicta facultate cum magna discretione, & ubi de animarum periculo agitur, ne detur causa monialibus liberius agendi contra suos Superiores.

Quær. 2. Quot vicibus in anno debeat concedi monialibus Confessarius extraordinarius.

Resp. Ex Trident. *loc cit.* bis, aut ter in anno debet offerri. Et hoc etiam si occasione alicujus Jubilæi fuerit alia vice concessus, quia privilegium, & gratia Principis debet aliquid operari; nihil autem operaretur, si in illis tribus vicibus computaretur concessio facta virtute Jubilæi. Neque Prælatus in alicujus criminis pœnam potest pro prædictis tribus vicibus Confessarium denegare, cum hoc illis competat virtute Tridentini; privilegium autem a

Supe-

Superiore concessum non potest per inferiorem neque tolli, neque restringi, nisi de ipsius Superioris interpretativa voluntate, quæ in præsenti casu non potest præsumi; tum quia non desunt aliæ pœnæ, quibus monialium delicta corrigantur; tum quia, ordinarie loquendo, non omnes solent esse in delicto participes, atque adeo delinquentium pœnam portare non debent insontes.

Quær. 3. An Episcopus possit per plures vices, quam ter in anno, Confessarium extraordinarium monialibus concedre.

Resp. Ex Bordon. & Diana *p. 7. tr. 8. res. 28.* posse. Quia omne id censetur concessum, quod non reperitur expresse prohibitum, maxime quando versamur in materia animæ favorabili, *c. consuluisti*, 2. *qu.* 5. Neque Tridentinum statuendo quod bis vel ter in anno offeratur Confessarius extraordinarius, limitat ad tres vices tantum Superioris facultatem, sed tantum indicat, quod per pauciores non possit.

Quær. 4. An Episcopus possit deputare Confessarium extraordinarium pro moniali particulari.

Resp. Universaliter loquendo non posse. Sac. Congr. Episcop. *in Panormitana 27. Maii* 1603. Neque perpetuum, neque ad tempus; eadem Sac. Congr. *in Januensi* 27. *April.* 1657. Nisi per Sacram Pœnitentiariam pro una vice tantum, vel de licentia Sac. Congr. ut declaravit *die* 1. *Sept.* 1645. Verum Bord. *in Miscel. dec.* 254. sustinet debere quandoque Episcopum concedere certæ moniali petitum Confessarium, ut liberius suæ conscientiæ possit consulere, maxime si monialis rarissime illum petit, & petitus Confessarius est vitæ spectatæ. Censetur enim justa causa expurgatio propriæ con-

conſcientiæ cum majori libertate, quod præcipue attendendum eſt reſpectu monialium, quæ ex verecundia ſolent ſæpe ea peccata reticere, quæ ſine verecundia commiſerunt. Hinc colligit idem Bord.*dec.*47. poſſe a fortiori concedere ſpecialem Confeſſarium moniali laboranti in extremis, quia, cum in tali periculo animarum ſaluti omnibus mediis ſit ſuccurrendum, talis ingreſſus eſt rationabilis, juxta exigentiam *c. uni de ſtatu Regul. in* 6. & neceſſarius, juxta Trid.*ſeſſ.*25.*c.*5. Immo poteſt concedere, etiam ſi monialis illum petat, non pro peccatorum confeſſione, ſed pro animæ ſuæ ſolatio, quia tale periculum conſolatione indiget.

Quær. 5. An moniales poſſint recuſare Confeſsarium extraordinarium a Superiore oblatum.

Reſp. Si loco ipſius alium petant, non poſſunt recuſare, niſi allegata cauſa recuſationis, ut diximus, cum de Confeſſario ordinario; Si vero illum recuſent, nullum alium loco ipſius petendo, poſſunt ſine cauſa recuſare, quia Confeſſarius extraordinarius inductus eſt in earum favorem, quiſque autem juri ſuo poteſt ſine cauſa renunciare. Bordon. *ubi ſup. dec.*166. Hinc ſequitur, non teneri ſingulas moniales eidem confiteri, cum verba illa Concilii, *qui omnium Confeſſiones audire debeat*, non imponant obligationem; nam verbum *debet*, quando reſpicit perſonam, de cujus favore agitur, non importat neceſſitatem, ut notant Felin. & Tuſch. relati a Paſqual. *loc. cit.* ſolummodo prædicta verba innuunt, quod extraordinarius non poſſit deputari pro aliquibus, & non pro cæteris, ſed pro omnibus ſit deputandus, ita ut omnes, ſi velint, poſſint confiteri. Ex præcepto tamen Sac. Congreg.

greg. Episc. tenetur omnes coram Confessario extraordinario se præsentare, ne discerni possit, quænam sint, quæ ipso indigent, & quæ non.

Quær. 6. An moniales tempore Jubilæi possint eligere in Confessarium Sacerdotem non approbatum in specie ad audiendas monialium confessiones.

Resp. Non posse, firmant Molsesius, Alphons. de Leon, Faustus, & Polac. quos refert, sed non sequitur Bordon. *Miscel. dec.* 21. Ratio est, quia vigore Jubilæi non possunt eligi ad confessiones monialium, nisi approbati ab Ordinario; sed qui generaliter approbati sunt ad confessiones sæcularium, nequaquam censentur approbati ab Ordinario ad confessionem monialium, ut expresse statuitur *in Const. Clem.* X. quæ incipit, *Superna*: Ergo qui generaliter sunt approbati ad confessiones sæcularium, non possunt virtute Jubilæi eligi ob confessiones monialium; quod patet etiam ex declaratione Sac. Congreg. missa ad Episcopum Abulensem *anno* 1593. & relata ab Arauxo *in Select. tract.* 1. *q.* 8. *sect.* 3. *nu.* 15. in qua habetur, quod approbatus ad audiendas confessiones certi generis personarum, vel in certa Ecclesia, non censetur approbatus simpliciter, ac proinde quod non potest virtute Jubilæi eligi ad audiendas confessiones aliarum personarũ, aut extra Ecclesias ipsi designatas.

Quær. 7. An monialibus, quæ ratione infirmitatis Confessarium extraordinarium adire non potuerunt, ubi convaluerint, teneatur Episcopus Confessarium extraordinarium concedere.

Resp. Non teneri, contra Pellizarium; quia Concilium nihil aliud disponit, nisi quod confessa-

fessarius extraordinarius omnibus offeratur: quotiescunque autem exhibetur communitati, quæ omnes moniales repræsentat, pro omnibus exhibetur. Neque obstat, quod prædicta dispositio non possit sortiri suum effectum quoad infirmas, utpote adire Confessarium impeditas. Nam finis Concilii fuit consulere quidem singulis monialibus, sed non uti singulis, & divisive, sed ut unum corpus constituentibus, & collective. Cum enim verba illa, *qui omnium confessiones audire debeat*, ita debeant accipi, ut Confessarius sit deputandus pro omnibus, non pro singulis, ut ex Pasqualig. supra retulimus, clare patet, quod mens Concilii fuit providere pro omnibus collective, non divisive. Quod etiam declaratur ex praxi; nullibi enim, quod ego viderim, pro hujusmodi monialibus, ubi convaluerint, Confessarius extraordinarius deputatur, praxis autem est optima cujusvis dispositionis interpres, *l. si de interpretatione, ff. de legib.* Mantica & alii apud Gonz. *super Regul. Cancell.* §. 1. *n.* 40. Præter quam quod dispositio potest sortiri suum effectum etiam quoad infirmas, quia infirmitatis impedimentum est rationabilis, & necessaria causa concedendi Confessario ingressum in clausuram.

Quær. 8. Quibus temporibus, & ad quot dies Prælati monialium debeant Confessarium extraordinarium deputare.

Resp. Cum Tridentin. nihil determinet neque circa tempora, in quibus fieri debet deputatio, neque circa dies pro audiendis confessionibus concedendos, utrũque a Prælatorum pendet arbitrio. Praxis tamen fere communis quoad primum est, ut dicta deputatio fiat in unoquoque quadrimestri, quare cujusque diœ-

cesis servanda consuetudo, cum hæc vim habeat legis. Ex quo fit, quod si moniales tribus primis mensibus anni peterent Confessarium extraordinarium pro illis vicibus, quibus conceditur a Concilio, non tenentur Prælati illarum annuere petitioni. Quoad secundum vero non una in omnibus diœcesibus servatur regula; nam alicubi determinantur quindecim dies, alibi laxior dierum indulgetur mensura, & aliquibus in locis nulla fit temporis præfinitio. In hoc, crederem, monasteriorum habendam esse rationem, & juxta perfectionem, & regularum observantiam, nec non majorem, vel minorem monialium numerum, tempus esse indulgendum, ad hoc ut Confessarius majori diligentia, & monialium utilitate possit suum munus obire.

Quær. 9. An tempus, v. g. quindecim dierum concessum ad audiendas monialium confessiones incipiat currere a die expeditæ licentiæ, vel a die incœpti exercitii confessionum; & an illi quindecim dies debeant esse continui, vel possint sumi interpolati.

Resp. Quando non obstet vel consuetudo, vel statutum aliquod particulare, incipere a die cœpti exercitii. Quia tempus respiciens actum incipit cum ipso actu, ut tradunt Gloss. *in c. Anteriorum init.* 11. *q.* 6. Imola, Baldus, & alii. Unde cum tempus quindecim dierum respiciat exercitium confessionum, debet incipere ab ipso exercitio. Non tamen per hoc quindecim dies debent sumi interpolati, sed continui; quia, licet concessio sit facta quoad exercitium, attamen quo ad durationem coarctat exercitium tali tempori; unde exercitium semel inchoatum sequitur naturam temporis; tempus autem de sui natura dicit continuita-

tem,

tem, præcipue quando est determinatum a lege, vel statuto, *l. Genero, & de his, qui not. infam.* & observant Lupus, Albert. Vela, & Bord. Verum quidem est, quod tempus quindecim dierum non est ita stricte sumendum, ut ad decem, & septem non possit extendi, ob regulam illam juris communiter receptam, dies termini non computantur in termino, quæ in præsenti materia, utpote favorabili animæ, est admittenda.

Quær. 10. An Confessarius extraordinarius elapso termino possit absque nova licentia audire monialis confessionem tempore habili incœptam, quæ vel ratione alicujus casus reservati, vel ratione majoris discussionis, non potuit intra præfixum tempus compleri.

Resp. Posse, & ita tenere debent Henriq. Rodriq. Sanch. Bossius, & alii relati a Pasq. *de Jejun. dec.* 160. *nu.* 5. quatenus asserunt, quod, quando durante Jubilæo confessio Sacramentalis est incœpta, si Confessarius non potuit absolvere pœnitentem, quia habet casus indigentes discussione, potest absolvere a reservatis elapso Jubilæo, etiam si prius non abstulerit reservationem; quia, quando causa est cœpta, partes acquirunt jus ad terminationem ipsius, non obstante, quod deberet expirare jurisdictio delegati, *c. licet undique, c. gratum, c. relatum, de offic. deleg.* & notat Sanctarel. *de jubil. c.* 8. *dub.* 7. alios citans. Cum igitur etiam in nostro casu acquisitum sit jus ad confessionem complendam, eo ipso, quod est incœpta debito tempore, poterit compleri, quia censetur prorogari tempus, donec confessio compleatur. Quod etiam potest præsumi ex benigna Superioris voluntate.

Quær. 9. An Confessarius extraordinarius

possit absque speciali licentia celebrare in Ecclesia monialium, ad quarum confessiones audiendas est deputatus. Immo & iis ministrare Eucharistiam, & concionari, durante facultate ad confessiones.

Resp. Videri, quod sic; quia cum Confessarius ordinarius monialium sit illarum Parochus, & earum Ecclesia dicatur quasi Parochialis, Bordon. *Miscel. dec.* 129. Confessarius quoque extraordinarius, durante illius munere, censendus erit pro illo tempore Parochus, cum succedat in locum, & jurisdictionem Ordinarii. Unde poterit in monialium Ecclesia, tanquam in sua Parochiali, celebrare, Eucharistiam ministrare, nec non coram illis concionem habere, cum hæc omnia ad munus pastorale pertineant. Nihilominus, nisi concurrat consuetudo, & ex circumstantiis possit præsumi voluntas Superioris, oppositum sustinendum puto, quia celebrationis, communionis, & concionis actus sunt diversi ab exercitio confessionis; a diversis autem non fit illatio. Et hoc præcipue attendi debet quoad actum concionandi, ut optime advertit Tambur. *de jur. Abbat. disp.* 16. *q.* 9. *n.* 1. Tum quia praxis communis est in contrarium, tum quia ex reprehensione facta alicujus defectus inter concionandum, alicui moniali minus prudenti, & plus æquo suspicari potest suspicionem ingerere, se loqui ex notitia habita in confessione, cujus rei cavenda est etiam quælibet remotissima suspicio, ne moniales neque in minimo possint diffidere de sigillo. Vide Pignatel. *t.* 8. *consult.* 62. *n.* 33.

CA-

CAPUT VII.

De Monialium obligatione quoad Clausuram.

§. I.

De Clausura in communi.

Quær. I. QUid veniat appellatione clausuræ.

Resp. Venire totum illud spatium monasterii, ad quod liber est accessus ipsis monialibus, & non sæcularibus personis. Clausura consistit in indivisibili; quare si monialis ad unum, vel duos pedes exeat, quamvis statim regrediatur, clausuram violat. Item si ambobus pedibus se transferat extra januam limites clausuræ terminantem, etiam si sit intra illius spatium, quod est intra monasterii portam clausam, & inter aliam sæcularibus patentem. Ita Rodriq. & Sanch. *in Sum. c.* 15. *n.* 7. *l.* 6. Item si appenso fune ex liminari ostii clausuræ monasterii, eaque manibus apprehensa se toto corpore a terra elevatam agitet motu reciproco, modo intra clausuram, modo extra. Item si ascendat arborem positam in horto monasterii, & procedat ad ramum omnino prominentem extra murum clausuræ. Neque excusari potest præfata monialis ratione parvitatis materiæ, quia clausura, ut diximus, certis terminis definitur, quos æque excedit is, qui a monasterio longe recedit, ac qui ad duos pedes egreditur. Ita Bonac. *tr. de Clauf. q.* 1. *pun.* 4. *n.* 2. Contrarium docent Naldus, *v. clausura, n.* 1. Graffius, &

Merolla, quod non admittit Sanch. *lib.6. c.16. nu.*30. ubi tantum concedit materiæ parvitatem in ingressu, vel egressu semipleno, nempe quando pars corporis est intra, pars extra, ita ut non referat, si major pars sit intra, aut extra; nam cum totum corpus non est intra, aut extra, perfectus egressus, aut ingressus non datur. Quare non violat clausuram monialis si ascendat murum monasterii, eique virili more quasi equitans insideat.

Quær. 2. An limen ostii sit intra, vel extra clausuram.

Resp. Asserunt aliqui apud Sanch. *loc. cit.* esse intra clausuram. Negant alii, quia limen ostii partim est intra, partim extra clausuram. Distinguunt alii, si clauso ostio limen remaneat intra, erit comprehensum in clausura, si vero extra remaneat, dicetur extra clausuram, ut per Bart. *in l.* 1. *ff. de cloac. dec.* 402. *n.* 11. Eodem modo aliqui discurrunt de rota; unde monialem, quæ se ponens in rota eam volvit ad partem exteriorem, ad quam accedunt sæculares, non tamen egrediendo e rota, alii absolvunt, alii condemnant, præcipue Comitol. apud Bonac. *loc. cit.* ubi advertit, quod monialis forte graviter peccat ratione alicujus periculi moralis.

Quær. 3. An tectum sit extra clausuram.

Resp. Negat Diana, & cum illo plures alii *p.* 5. *tr.* 13. *res.* 88. At affirmative respondit Sac. Congregat. dum mandavit absolvi cum pœnitentiis salutaribus quasdam moniales, quæ bona fide ascenderant supra tectum ad siccanda frumenta, & pastas ab ipsis elaboratas, sive ad videndum quoddam festum, cum speciali prohibitione illuc ultra ascendendi propter quamcunque causam. Ita

in

in Comensi 18. *Sept.* 1609. & *in Lycien.* 16. *Septemb. eiusdem anni.* Bonac. vero, & Sanch. *loc. cit.* distinguendo sustinent, quod si tectum monasterii correspondeat spatio extra clausuram, censetur extra clausuram; secus vero si spatio intra clausuram correspondeat: quia tunc reputatur quædam pars monasterii.

Quær. 4. An monialis urbanitatis, vel curiositatis gratia egrediens e proprio monasterio, & in aliud contiguum ingrediens, violet clausuram.

Resp. Non videtur violare formaliter, sed tantum materialiter; clausura enim *est locus ille, qui janua clausa continetur, ad quem sæcularibus non patet accessus*, ut ex Gregorii XIII. Constit. colligunt Sanch. *in decal. lib.* 7. *c.* 15. *n.* 6. Donat. *t.* 3. *tr.* 3. *q.* 1. *n.* 5. & Mendo *v. monast. n.* 3. Unde clausura duo dicit de suo formali, nempe quod sit locus, qui janua clausa continuatur, & quod sit locus, ad quem sæcularibus non pateat accessus; adeoque violatio formalis, & perfecta est egressus e loco, qui janua clausa continetur, ad locum, ad quem sæcularibus pateat accessus. Hujusmodi auté non est egressus monialis ad monasterium immediate contiguum, quia est egressus de clausura ad clausuram. At violare formaliter clausuram censeo cum Pelliz. & Bord. quia monialis non profitetur clausuram in communi, sed propriã sui monasterii. Tum quia sicut unum monasterium constituit diversam communitatem ab alio, nec cum alio communicat in regimine; sic etiam constituit diversum locum, juxta ea, quæ notant Abbas *in c. nimis de jure jur.* Card. *in Clem.* 2. §. 1. *q.* 4. & consequenter cum alio non communicat in clausura. Quare monialis prædicta est rea violatæ formaliter clausuræ, &

quidem dupliciter, sunt enim duo actus, egressus videlicet, & ingressus, unde etiam duplicem contrahit excommunicationem, prout rescripsit Sac. Congr. Archiepiscopo Panormitano 21. *Augusti & 14. Septemb.* 1699.

Quær. 5. An Clausura sit juris naturalis, divini, vel humani positivi.

Resp. Esse juris humani positivi, constat ex pluribus decretis, & Constitutionibus summorum Pontificum, ut videre est apud Nald. *v. clausur. n.* 4. & Cherubin. Et expresse clausuram istam imposuit Tridentinum *sess.* 25. *c.* 5. *de regular.* Cum igitur clausura sit juris humani positivi, sequitur, quod a clausuræ legibus excusabuntur moniales in iis locis, ubi præcepta clausuram indicentia non sunt recepta, vel ubi contraria consuetudine sunt legitime abrogata. Azor. & Sanchez, quos refert, & sequitur Bon. *q.* 1. *pun.* 3. *n.* 2. Quod tamen non procedit quoad illas moniales, quæ sub expresso voto se obligant ad clausuram.

Quær. 4. Quibusnam competat monialium clausuram tam formalem, quam materialem custodire.

Resp. Jus cogendi moniales Episcopo subjectas ad observantiam clausuræ spectare ad ipsum Episcopum auctoritate ordinaria. In monasteriis vero sedi Apostolicæ immediate subjectis spectare ad Episcopum auctoritate delegata. Quoad moniales autem Regularibus subjectas, certum est, Episcopum nullum jus habere auctoritate ordinaria; ideo enim vocantur exemptæ, quia non subduntur jurisdictioni Episcoporum ordinariæ.

Quær. 7. An saltem competat Episcopis custodire clausuram in monasteriis exemptis auctoritate delegata.

Resp.

Resp. Auctores Regulares rationibus, & auctoritatibus Doctorum ducti mordicus sustinent, nullam Episcopis esse delegatam jurisdictionem super moniales exemptas etiam in ordine ad clausuram. Ita Navar. Sanch. Tamburin. Miranda, Pellizar. & alii, & hanc sententiam probabilem putat Thom. Delbene *de Immunit. c.* 14. *dub.* 22. *n.* 20. Nihilominus certissime tenendum est, competere Episcopis auctoritate delegata monialium exemptarum clausuram tam materialem, quam formalem custodire. Clare habetur ex Constitutione Gregorii XV. quæ incipit *Inscrutabili*, & Sacra Congreg. pluries censuit, *licere Episcopo quoties opus esse judicaverit, monasteria monialium Regularibus subjectarum quoad clausuram visitare, monialesque ipsas in his, quæ ad clausuram pertinent alloqui, & examini subjicere absque Regularium interventu, & ipsis inconsultis*, & scribens Archiepiscopo Mediolanensi dixit: *Episcopus visitans clausuram monialium Regularibus subjectarum potest ipsas examinare in his, quæ pertinent ad clausuram, & potest etiam sermonem habere ad moniales intra, vel extra ad crates, & Sacramenta ministrare, die 23. Martii 1578. & die 24. Aprilis 1579.*

Quod autem custodia clausuræ in monasteriis exemptis demandata sit etiam formaliter, habetur ex Sac. Congreg. Episc. & Regular. quæ censuit, quod *moniales Regularibus licet subjectas alloqui nemo possit absque licentia Episcopi vel ejus deputati, die 24. Augusti 1594.* quod censuit etiam in Urbinat. *die 13. Martii 1663.* Cum enim quæreretur, *an in edicto, quod nemo ingrediatur monasteria monialium, vel cum ipsis loquatur sine licentia Archiepiscopi, possint comprehendi moniales Sanctæ Claræ*

exempta a jurisdictione Archiepiscopali, Sacra &c. respondit affirmative. Demum hoc declaravit Sacra Congreg. Concil. approbante Clem. IX. *die* 11. *Maji* 1669. quod Decretum confirmatum etiam fuit ab Innoc. XI.

Quær. 8. An prædicta facultas competat locorum Ordinariis cumulative quoad Superiores Regulares, vel privative.

Resp. Spectare cumulative. Ita Sac. Congreg. Episc. *in Fossanen.* 31. *Augusti* 1658. independenter tamen a Superioribus Regularibus; ita quod Superior Regularis non possit prætendere visitare velle clausuram monialium sibi subjectarum simul cum Episcopo, vel assistere ejus visitationi. Eadem Sacr. Congregat. *in Fulginaten.* 10. *Januar.* 1648.

Quær. 9. An, si aliquod monasterium habeat privilegium, quod non possit nisi semel ab Episcopo visitari, hoc tamen non obstante visitari possit, si occurrat aliquod fortuitum, ratione cujus probabiliter timeri possit, quod clausura passa sit aliquod detrimentum.

Resp. Posse visitari. Ita Pasquali in Lauret. *num.* 29. Quia privilegium, quod possit tantum semel visitari, non excludit casus extraordinarios, pro quibus visitatio clausuræ est moraliter necessaria. Cum enim valde intersit monasterio, & utilitati singularum monialium perfecta observantia clausuræ, vergeret in detrimentum monasterii, si non posset applicari remedium, quod a Concilio institutum est pro tali observantia; & ideo talis applicatio non excluditur a privilegio, quod cum sit concessum in commodum, & favorem monasterii, non debet effectum contrarium operari, juxta regulam juris, *l. Nulla jurisd. ff. de legib.*

Quær.

Quær. 10. Quomodo monialium clausura debeat custodiri.

Resp. Monialium clausura ita debet custodiri, ut sit circumsepta altis mæniis, ne a vicinis, quicunque isti sint, & ex eorum ædibus monasteria inspiciantur. Et ideo pro opportuno remedio potest Episcopus extollere murum viridarii Regularium, sumptibus, cui de jure, Sac. Congreg. Concil. *in Urbinaten.* 10. *Martii* 1663. & claudere fenestras saltem vitreis speculis, si non respondeant in clausuram, ita ut non possint aperiri. Ita etiam fenestræ omnes, quævis, & quævis alia foramina Regularium respicientia in hortum, & clausuram monialium, omnino claudenda sunt. Sac. Congr. Episc. *in Amerina* 23. *Decemb.* 1603. nulloque modo debet esse prospectus in monasteria monialium, & econtra, ne quidem a fenestris turris campanariæ alicujus Ecclesiæ vicinæ, ut *in Portugalen.* 16. *Aprilis* 1605. sed pleno muro fenestræ debent obstrui, ut *in Aquilana* 31. *Julii* 1612. etiam illæ, quæ sunt in monasterio monialium per quas videre possunt, ac videri, ut *in Parmensi* 28. *Novembris* 1636. Quinimo prohibetur monialibus sub gravibus pœnis usus telescopii, seu conspicilli tabulati longioris, ut *in Anconitana* 1. *Octobris* 1647. Nec alicui debet permitti ædificium tollere, si per illud habeatur prospectus in monasterium, ut *in Interamnensi* 15. *Maji* 1612. suntque demoliendæ mansiones constructæ in viculo intermedio, & claudendum est ambulacrum, quod a tecto monasterii imminet, eique prædominat, ut *in Assisien.* 11. *Junii* 1653. non obstante qualibet appellatione, vel recursu, ut *in Conversanen.* 8. *Augusti* 1653.

Quær. 9. Quænam veniant nomine monialium, quæ clausuram servare debeant.

Resp. Venire omnes illas fœminas, quæ professionem emittunt in religione approbata & in congregatione vivunt, cujuscunque Ordinis sint. Unde si aliquæ fœminæ solemnem professionem facerent hac conditione, ut in domo propria manerent, non tenerentur ad clausuram, quia jura obligant ad clausuram moniales in congregatione viventes. Contrarium dicendum est de illis, quæ in Congregatione vivunt, quamvis tempore professionis habuerint animum non se obligandi ad clausuram, cum onus clausuræ non oriatur a voluntate monialium, sed ex dispositione summorum Pontificum moniales professas ad clausuram obligantium. Videatur Miranda *tract. de monial. q. 1. art. 4. concl. 5.* Fœminæ vero, quæ non sunt veræ moniales, quamvis aliqua vota simplicia emittant, clausuræ legibus non ligantur, etiam si vivant collegialiter, atque sub obedientia vel spontanea, vel etiam privato voto, aut pacto promissa, nisi tamen habuerint statum ab Ecclesia pro religioso approbatum, & in eo tria vota substantialia emiserint. Solummodo tenentur ad observantiam Constitutionis S. Pii V.

§. II.

De Licentia ad ingrediendam clausuram requisitam.

Quær. 1. CUinam competat concedere licentiam ad ingrediendam causuram.

Resp. Soli Episcopo competere jus concedendi licentiam ad ingressum auctoritate

qui-

quidem propria in monasteria sibi subjecta, auctoritate vero delegata in iis, quæ Romano Pontifici immediate subsunt. Quoad monasteria vero exempta, & Regularibus subjecta, licet Franciscus Leo, Quaranta, & alii, immo & Sac. Congreg. Concil. antiquitus tenuerint ad Superiores Regulares spectare licentiam hujusmodi concedere, nihilominus eadem Sac. Congreg. *sub die* 13. *Novemb.* 1610. statuit, & decrevit, *ut deinceps intra hujusmodi septa nemini ingredi, nec alloqui liceat, nisi licentia concedenda in casibus necessariis, quæ moniales respiciant, ne dum a Superioribus Regularibus dictorum monasteriorum, sed etiam a locorum Ordinariis obtenta fuerint, non obstantibus quibuscunque contrariis, legibus, statutis, & consuetudinis immemorabilibus*. Immo eadem Sac. Congr. *sub die* 21. *Maji* 1630. Urbano VIII. approbante, statuit, & decrevit, in illis locis, in quibus adest consuetudo, ut licentiæ hujusmodi ab Episcopis tantum concedantur, talem consuetudinem esse observandam, & ipsorum Episcoporum tantummodo licentias sufficere etiam privative quaod ipsos Regulares. Idem fuit resolutum *in Auximana die* 15. *Julii*, *&* *in Perusina die* 12. *Augusti* 1645.

Quær. 2. Quinam alii possint prædictam licentiam concedere.

Resp. Posse Vicarium Generalem, si ad hoc habeat speciale mandatum; non enim sufficit generalis facultas, ut declaravit Sac. Congreg. teste Suarez *de Relig. t.* 4. *tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 10. *nu.* 11. Capitulum quoque, Sede vacante, ejusque Vicarium etiam quoad monasteria exempta, quia succedit etiam in jurisdictione delegata, quando hæc est in perpetuum commissa muneri Episcopali, ut di-

xi:nus

ximus *c.6.* §.2. *qu.2.* Item Episcopum electum, & confirmatum, quamvis non consecratum, cum possit jurisdictionem exercere; *cap. transmissam de elect.* tum Abbates sæculares, tum similes Abbates inferiores habentes jurisdictionem quasi Episcopalem, si habeant monasteria sibi subjecta, Cassian. a S. Elia *v. Clausura n.* 114. Ubi viget consuetudo, quod Superiores Regulares concedant dictam licentiā pro monialibus sibi subjectis, pollent hac facultate Provinciales, quia veniunt nomine Superiorum, cum sint veluti Episcopi quoad jurisdictionem respectu suorum subditorum, non vero veniunt Prælati locales. Poterunt tamen Generales, vel Provinciales committere hanc facultatem alicui Prælato locali; qui item sit Prælatus localis monialium; secus non possent committere, ut advertit Suar. *loc. cit. cap.* 10. *n.* 14. quia Tridentinum vult, solis Superioribus hanc facultatem competere, tales autem simpliciter dicuntur illi, qui sunt in capite. Oppositum sustinet Pasqual. *in Lauret. n.* 31.

Quær. 3. An Abbatissa possit dictam licentiam concedere.

Resp. De jure ordinario non potest. Ita Monach. *cap. periculosis n.* 1. *&* 2. *de statu regular. in 6.* Dominic. *num.* 10. Franc. *num.* 5. & alii, quia illius est licentiam dare, cujus est clausuram indicere; potest tamen ei competere per delegationem Superioris, *ex cap.* 1. *de stat. regular. in 6.* & tradunt Navar. Graff. & Manuel, quos refert, & sequitur Sanchez *loc. cit.* Nunquam tamen ex natura rei excluditur Abbatissa, aut monasterii consensus ultra Superioris facultatem ad ingrediendam clausuram, quamvis sit dabilis casus, quod Prælatus possit licentiam concedere, ac cogere, ne mo-

nia-

niales ingressum impediant, & hoc pendet ex modo jurisdictionis: & causæ hic, & nunc occurrentis. Cassian. *sup. nu.* 105.

Quær. 4. An licentia ingrediendi monasteria monialium debeat esse in scriptis.

Resp. Affirmative. Constat ex illis verbis Concilii, *Licentia in scriptis obtenta*. Et proinde deficiente scriptura, licentia erit nulla, quia non servabitur forma in concessione a Concilio præscripta; ablativum enim absolutum importat conditionem, *l. a testatore, ff. de condit. & demonstr.* & notant communiter Doctores; & proinde importat etiam formam. Bald. *in Auth. Matri & Aviæ*. Surd. *cons.* 371. *n.* 69. & ideo in forma specifica impleri debet; ita ut si non impleatur, actus sit nullus. Merlin. *dec.* 247. *n.* 10. Hinc si Superior generalem licentiam ingrediendi concedat omnibus illis, quos Abbatissa, vel Confessarius necessarium esse judicaverit, debet in scriptis hanc concessionem facere, quia illa concessio est vera licentia pro ingressu. Ita Sanch. & Castrop. *p.* 3. *disp.* 4 *q.* 10. §. 2. *nu.* 6. Verum si quis ingrediatur cœnobia monialium cum licentia oretenus tantum concessa, non peccare mortaliter, nec pœnas incurrere, sentire videtur Sousa, quia defectus scripturæ censetur levis. Immo Homobonus, & Bellochius, quos refert, & non rejicit Diana *p.* 3. *tr.* 2. *ref.* 129. docent absolute non requiri licentiã in scriptis, nisi quoad forum exterius; nam in interiori animæ foro, in quo veritas attenditur, sufficit, ut consensus jure naturali requisitus interveniat. Quod admittit etiam Lamas *in Methodo curat. in append.* §. 6. quando causa est clara, ut in ingressu Confessariorum, Medici, Chirurgi, & aliorum hujusmodi necessariorum monialibus, quia omnes isti excipiun-

tur *in cap. periculoso*, juxta Gloss. *v. causa de stat. Regular. in 6.* Attamen illas excipi, negat Sanch. *ubi supra nu.* 33. quia Concilium absque ulla exceptione licentiam in scriptis requirit.

Quær. 5. An hujusmodi licentia debeat esse specialis.

Resp. Affirmative, ita ut non sufficiat, si facultas alicui concedatur ad quoscunque actus, quos Superior potest concedere, habetur expresse *in d. cap. periculoso, nisi speciali licentia*. Non tamen per hoc est invalida licentia generalis, ut omnes Medici, Chirurgi, bajuli, aliique similes ingrediantur; quia licet sit generalis quoad personas, tamen est specialis quoad licentiam ingressus. Miranda *de Monial. q.* 2. *art.* 4.

Quær. 6. An in aliquo casu possit quis ingredi clausuram sine licentia nec in scriptis, nec oretenus concessa.

Resp. Posse, quotiescunque ex dictæ licentiæ expectatione grave damnum immineret. Non enim lex humana obligat cum eo rigore. Navar. Graff. & communiter. Unde si contingat, quod aliquis Sacerdos simplex sive Regularis, sive Sæcularis vocetur ad ingrediendam clausuram, ut confessionem monialis ex inopinato casu morientis audiat, vel extremam unctionem administret, potest, & tenetur ingredi, confessionem excipere, ac extremam unctionem ministrare. Similiter in casu incendii, ruinæ monasterii, violentiæ illatæ, & similium eventuum, licitum est monasteria ingredi absque licentia.

Quær. 7. An saltem in prædicto casu postulanda sit licentia ab Abbatissa.

Resp. Si Abbatissæ commissa sit facultas licentiam concedendi, certum est ab Abba-

tissa

tissa esse expostulandum. Si vero talis facultas non sit commissa, variant Doctores, an ejus sit postulandus consensus. Affirmant Rodriq. & Sanchez, quia credendum est, Prælatum pro his casibus urgentibus quibus consuli non potest, vices suas Abbatissæ commisisse, ut sic majori cum decentia ingressus fiat, & quoad fieri potest, lex de præmittenda licentia observetur. Sed cur in his casibus sustineri non potest, Superiorem, immo & Papam immediate licentiam impertiri cuicunque alteri ad occurrendum monasterii indigentiis necessario? Ideo non esse postulandum ab Abbatissa talem licentiam, docent Navar. Graff. & plures alii.

Quær. 8. An licentia absolute, & indefinite concessa extinguatur prima vice.

Resp. Castropal. *loc. cit.* & alii putant pro una vice tantum valere, tum quia est dispensatio in lege, & ideo stricti juris, tum quia sermo simpliciter prolatus præsertim in odiosis intelligitur de unica vice, *l. Boves*, §. *hoc sermone*, *ff. de verb. significat.* Contrarium sustinent alii, præsertim Januar. *de casib. reserv. res.* 28. quia sermo indefinitus æquivalet universali. Censeo cum Pasqual. *in Lauret. n.* 31. §. *est etiam*, quod inspicienda sit causa, quæ moveat ad concedendam illam licentiam, quia accipit declarationem ab ipsa; quare si causa requirit plures actus, eandem extensionem recipiet etiam licentia. Hec tamen doctrina non habet locum in licentiis concessis a Papa, quia ut plurimum non respiciunt indigentiam monasterii, sicuti respiciunt licentiæ concessæ ab Episcopo, vel aliis Superioribus, quæ concedi non possunt nisi ex causa necessaria, unde illæ debent stricte interpretari. Quare si Pontifex concedat alicui,

cui, quod tribus vicibus ingredi possit tria monasteria, non poterit ingredi tribus vicibus singula monasteria, sed semel tantum, quia numerus trium respondebit numero monasteriorum. Ita declaravit Paulus V. in Constitut. quæ incipit *Facultatum sub die 1. Sept. 1608.*

§. III.

De Causa requisita ad concedendam dictam licentiam.

Quær. 1. QUænam causa requisita ad hoc, ut dicta licentia concedi possit.

Resp. Debet esse causa necessaria, ut habet Concilium, qua deficiente licentia erit nulla ex defectu potestatis, quia conceditur solum pro casibus necessariis. Ista autem necessitas, non est necessarium, quod sit absoluta, sed sufficit quæcunque necessitas, quæ, attentis circumstantiis, exhibeat rationabilem causam. Quia decretum Concilii sumit declarationem a jure communi; de jure autem communi sufficit rationabilis causa, quæ debet esse manifesta, ut *in cit. cap. periculoso*; & ita cum aliis notat Tamburin. *disp. 24. q. 1. nu. 1.* & Barbos. *loc. cit. nu.* 48. Sufficit tamen quod sit manifesta soli Prælato, quia solius Prælati est justitiam causæ judicare. Ita cum Lezana, Bonac. & Rodriquez, Delbene *de immunit. c. 19. dub. 39. n. 3.* ubi addit sufficere quod sit manifesta soli Prælato moraliter, idest quod probabiliter judicet, esse justam, quia in moralibus probabilitas sufficit ad recte operandum; secus si causa fuerit tantum dubia. Sanch. Tamburin. & Barb. *loc. cit.* ubi dicit minorem causam requiri pro ingressu fœminarum, quam viro-

rum,

rum, & pro ingressu diurno, quam nocturno, quia minus est indecens; & pro ingressu matris, aut sororis, vel alterius consanguineæ, quam extraneæ, quia magis pietatem concernit;& pro ingressu in priora receptacula, quam in officinas interiores, & cubicula, quia minus clausuram offendit. Hoc tamen non placet Bonac. *de clauf. q.4. punct.4. n.2.* Quia monialium clausura formaliter violatur tam ingressu foeminarum, quam virorum, & tam ingressu ad loca prope januam, quam ad longe remota.

Quær. 2. An necessitas, quæ requiritur ad concedendam licentiam, debeat se tenere ex parte monasterii, vel sufficiat, quod se teneat ex parte extraneorum.

Resp. Necessitatem debere se tenere ex parte monasterii, nulloque modo sufficere, quod sit ex parte extraneorum. Bonac. *loc. cit. n. 8.* Quia ingressus in monasterium tantummodo permissus videtur ob monasterii utilitatem, seu necessitatem, nisi jus naturale, aut divinum aliud suadeat. Sac. Congreg. *in Ravennaten. 9. Septemb.* 1611. Unde non licet Episcopis licentiam concedere, vel permittere mulieribus ex causa litium matrimonialium, vel adulteriorum, aut dissensionum inter viros, & uxores, ut securitatis gratia sequestrentur apud monasteria monialium. Immo ingredientes etiam ex tali causa, & cum hujusmodi permissione, vel licentia incidere in excommunicationem a Concilio impositam, tradit ex Sac. Congr. *in Salamantina*, Diana *par. 3. tr. 2. ref. 30.* quam licentiam Sacra Congregatio raro, & cum difficultate concedit. Pro casibus tamen repentinis præcisæ necessitatis consuevit ab Ordinariis, & Legatis anticipari licentiam obtinendo pro aliquo parvo numero

mero, *in d.Ravennat.* Neque talis licentia concedi potest ad effectum collocandi in monasterio virginum aliquam mulierem, ne revertatur ad vomitum, *in Mediolanen.* 18. *Aug.* 1588. Neque ad docendum aliquam artem, puta serici, vel texturæ, nisi cum conversa perita non poterit reperiri, *in Mediolan.* 11. *Martii* 1586. *ac alibi*. Neque regulariter ad conficiendum panem, *in Ravenn.* 15. *Julii* & 19. *Augusti* 1603. Neque aquam inferendi gratia, ingredientium, & egredientium mulierum continua conversatio permittenda est, sed intus accommodentur cisternæ, *in Alatren.* 3. *Maji* 1603. Multo minus videndi comędias, vel repræsentationes recitatas a monialibus, neque de licentia Ordinarii, *in Anconitana* 4. *Septemb.* 1627. Possunt tamen Ordinarii jure proprio, puellas, de quibus controvertitur, in monasteriis collocare ad tempus, donec lites finiantur. Pignatel. *t.* 8. *cons.* 47. *num.* 42. *ex Sac. Congreg.*

Quær. 3. An qui licentiam ingrediendi obtinuit ex justa causa, quæ suberat tempore concessionis licentiæ, sed tempore ingressus cessavit, tutus sit in conscientia ingrediendo.

Resp. Ex Bonacina *loc. cit. num.* 19. negative, quia cessante causa dispensationis, cessat dispensatio. Neque pariter est tutus in conscientia ingrediens cum licentia ex falsa causa concessa, licet tempore ingressus justa causa superveniat; quia cum hujusmodi licentia ob defectum causæ fuerit nulla, superveniente causa non validatur; quod enim ab initio nullum est, tractu temporis non convalescit. Neque licitus est ingressus, si Superior conscius nullitatis causæ, nihilominus licentiam concedat. Quia ad validitatem licentiæ non sufficit libera voluntas concedentis, sed volun-

luntas prudentis arbitrio accommodata, ut bene Menoch. *lib. 1. de arbit. q. 8. n. 45. & 49.* Tum quia talis licentia est irrita, quia deficit conditio, scilicet justa, & urgens causa, sub qua conceditur Episcopis facultas tales licentias concedendi, *ut in cit. c. periculoso*, deficiente autem conditione deficit concessio. Menoch. *cons. 134. n. 30.* Si tamen, qui licentiam obtinuit ingrediendi sine justa causa, bona fide ingressus est, excusatur a peccato, & a censuris; quia bona fides ab humanarum legum transgressione excusare solet.

Quær. 4. An qui clausuram ingressus est cum justa causa, & licentia, peccet contra obligationem clausuræ, & censuris afficiatur, si finito ministerio, cujus causa ingressus est, statim non egrediatur.

Resp. Aliqui, inter quos Bordon. *res 76. n. 74.* Sanchez, & Zerola, docent, non violare clausuram, etiam si ibi multum immoretur, quia clausura non violatur, nisi quando quis sine debita licentia ingrediatur: Alii vero peccare censent mortaliter, quia, finito ministerio, cessat finis concessionis, & dispensationis præcepti; addunt tamen, non incurrere censuram aliquam, seu pœnam, quia ista est imposita ingredientibus sine legitima licentia, & justa causa. Miranda, Rodriq. Barbos. *loc. cit. n. 56.* & alii, qui volunt, hoc non esse ita stricte intelligendum, ut quælibet brevis mora peccatum mortale constituat; quia hæc præcepta morali, & non metaphysico modo sunt intelligenda. Immo Diana *p. 3. tr. 2. res. 51.* cum aliis excusat etiam a veniali breviter immorantem ex motivo curiositatis, aliquantisper divertendo ad invisendas officinas. Brevis autem mora censetur esse, quæ non excedit

qua-

quadrantem horæ. Sic Villalob. *in sum. t. 2.* *tract. 35. diff. 49. num. 1.*

Quær. 5. An ingrediens cum legitima licentia ex causa necessaria, sed simul habens intentionem turpiter loquendi, vel congrediendi cum moniali, delinquat contra præceptum clausuræ.

Resp. Graviter quidem peccare, sed contra præceptum clausuræ non delinquere, quia prava intentio non tollit priorem causam ingrediendi, ob quam Superior licentiam concessit. Ita videntur sentire Zerola, Sanchez, & Rodriq. apud Bonacinam *loc. cit.* ubi addit, quod non improbabiliter dici potest, peccare etiam contra præceptum clausuræ, quia licet ingressus non sit illicitus ex priori causa, est tamen talis ex posteriori.

§. IV.

In Clausura quoad ingressum Prælatorum.

Quær. 1. IN quibus casibus possint Episcopi, vel Superiores ingredi monialium clausuram.

Resp. Visitationis gratia, seu alterius rei necessariæ ingredi possunt monasteria monialium sibi subjectarum; similiter ut visitent officinas, dormitorium, cellas, supellectilem, aut ad ædificium construendum, vel ruinam minans. Et tandem in iis casibus necessariis, & urgentibus, in quibus licentiam aliis dare possunt; si enim possunt in his dispensare cum aliis, cur etiam non poterunt cum se ipsis? Miranda de Monial. *qu. 2. ar. 14. concl. 11.*

Quær. 2. An possint ingredi clausuram sub præ-

prætextu interveniendi electioni Abbatissæ, aut examinandi moniales particulares.

Resp. Non posse sub pœnis a sacris Canonibus, & Constitutionibus Pontificiis latis, præsertim Greg.XIII. *const.*8. & *const.*27. incipien. *Deo Sacris.* Ratio est, quia prædicta peragi possunt ad monasteriorum crates. Sac. Congreg. Concil.*in Siracusana* 16.*Octob.*1600. Barbos. *v. monialium clausura circa ingressum n.* 2. Limita tamen cum Lantusca *in Theatr. Regul. v. Clausura monial. n.* 1. nisi Prælati prudenter judicent, non posse dictam electionem canonice fieri ipsis non intrantibus, ob inquietudinem monialium, & suspicionem subornationis votorum inter ipsas subortæ, aut ob alias caussas justas a Superioribus prudenter examinandas. Ita etiam Barbosa *de jur. Eccles. lib.*1. *c.*44. *n.* 171. ubi fatetur, Sac. Congreg. *die* 13. *Novemb.* 1583. decrevisse, non posse ingredi Superiores monialium monasteria sibi subjecta prætextu dandi habitum Novitiis, vel illas ad professionem recipiendi, aut Abbatissas consecrandi, vel solemniter velum concedendi monialibus. Ex quibus deducit Sanchez, non esse integrum Episcopis ingredi, ad Sacramentum Confirmationis ministrandum alicui moniali, nisi in periculo mortis.

*Quær.*3. An Cardinales, & Episcopi ordinarii locorum ingredi possint clausuram monialium sibi non subditarum in eorum diœcesi sub aliquo prætextu etiam visitandæ clausuræ.

Resp. Non posse; quod probatur *ex cap. periculoso*, & ex Conc. Trident. *seß.* 25. *de reform. cap.* 5. Et signanter de Episcopis resolvit Barbos. *de Potest. Episc. alleg.* 102. *n.* 42. cum ibi adductis, & Aldan. *in compend. can. resol. lib.* 3. *tit.* 20. *n.* 8. testatur sic resolutum *in una*

Ja-

Januen. 10. *Maji* 1631. Neque Cardinales Legati habent poteſtatem viſitandi moniales, & ingrediendi clauſuram, *ut in Bononien.* 30. *Septemb.* 1650. approbante Innocentio X. Neque Vicelegatus poteſt ingredi ſine Epiſcopi licentia, ut declaravit Sac. Congr. Epiſc. 9. *Martii* 1604. Neque Inquiſitores, niſi ex cauſa S. Officii, ex Congr. S. Officii 16. *Februarii* 1628. Neque Magiſtratus, & deputati ad curam monialium debent ingredi cum Epiſcopo, niſi eos elegerit; ex eadem Sac. Congr. 1. *Martii* 1581. Neque permittere debet Epiſcopus deputari a Civitatibus aliquos, qui comitentur Viſitatores Monialium Regularibus etiam ſubjectarum, prout decrevit eadem Sac. Cong. 12. *Jan.* 1616.

Quær. 4. Quibus in caſibus Generales, Provinciales, & Viſitatores poſſint intrare monaſteria monialium ſibi ſubditarum.

Reſp. Extat circa hoc Conſt. Alexandri VII. quæ incipit *Felici*, in qua ſic habetur. *Infra fines Italiæ, & Inſularum adjacentium Generalibus, Provincialibus, Abbatibus, & quibuſcunque aliis Superioribus Regularibus alioqui cura, & regimen monaſteriorum Sanctimonialium quovis modo incumbit; intra ſepta eorundem monaſteriorum nullatenus ingredi liceat, niſi ex cauſa Viſitationis localis, & hoc ſemel tantum in anno, ita ut in anno, in quo unus ex memoratis Superioribus viſitaverit, alius Superior a Viſitatione hujuſmodi ſe omnino abſtineat. Quod ſi ob clauſuram, quæ a Sancta Tridentina Synodo, etiam in monaſteriis exemptis, curæ, & vigilantiæ Epiſcopi in primis committitur, aut ob aliam urgentem, ac neceſſariam cauſam oportuerit Superiorem Regularem eodem anno pluries ingredi ſepta monaſterii; tunc non aliter ingrediatur; quam cum præſentia Epiſ-*

copi

ſcopi Diœceſani, vel alterius perſonæ Eccleſiaſticæ ſæculari boni exempli, ac maturæ ætatis ab ipſo Epiſcopo ad hoc ſpecialiter deputatæ. Viſitet autem Superior Regularis interiorem clauſuram per ſe ipſum, non autem per alium, etiam ſi fuerit legitime impeditus; quo caſu differatur viſitatio in aliud tempus, quo ceſſaverit impedimentum, & viſitationem celeriter, & unica die, debita tamen cum diligentia abſolvat, nec poſt occaſum protrahat, neque ipſe Viſitator, neque ejus Socii ullam ſumant in monaſterio refectionem.

Hinc clare deducitur, non poſſe Generalem Miniſtrum Fratrum Minorum ingredi monaſteria monialium S. Claræ, quando ibidem celebrare voluerit, vel proponere Sororibus verbum Dei. Quod etiam adnotavit Barboſa *d. delegat.* 102. *nu.* 45. tum ex Gregorii XIII. *cit. Conſtit.* in qua revocantur omnia privilegia, tum quia celebrationem, aut prædicationem verbi Dei intra monaſteria fieri non eſt neceſsarium, ſiquidem per feneſtellam videre, audire poſsunt ipſæ moniales. Ingreſſus autem non conceditur niſi ex cauſa neceſsaria: quare Superiores ingredientes incurrerent pœnas, de quibus *in d. Conſtit.*

Quær. 5. Quot perſonas ſecum poſſint ducere Prælati Regulares in actu viſitationis monaſteriorum Sanctimonialium.

Reſp. Ex *cit. Conſtit.* Alexandri VII. Si viſitet Generalis, poteſt ſecum habere duos Socios ſui ordinis; ſi alius à Generali, unum tantum, excluſis omnibus aliis etiam ratione officii. Qui quidem Socii aſſumantur exemplares, & maturæ ætatis, & in actu viſitationis a Viſitatore nunquam ſeparentur, ſed eum aſpicere, & ab ipſo aſpici ſemper poſſint. Ac præterea Viſitatori aſſiſtant quatuor

moniales ex ſenioribus monaſterii, quæ ſimiliter, viſitatione durante, nunquam ſeparentur a Viſitatore, & ſociis.

Quær. 6. Quot, & quales perſonas conducere debeant Epiſcopi, & alii monialium Prælati, quando in caſibus permiſſis ingrediuntur clauſuram.

Reſp. Gregorii XIII. *in ſua cit. Conſtitut.* in qua decernit, Epiſcopos, & Prælatos monialium debere ingredi clauſuram cum comitatu, nullum verbum facit de numero perſonarum comitantium, ſed paucos debere eſſe ſtatuit, *a paucis, iiſque ſenioribus, ac religioſis perſonis comitati*. Miranda ad tres ſocios extendit. Victorellus vero, & Bonacina quatuor, vel quinque ſocios ſeniores, & religioſos comites admittunt, & addunt, quod ſi ratione ædificii conſtruendi cum Epiſcopo, vel ali o Superiori monialium architectus, vel alius operarius negrediatur, dictis tamen ſenioribus, & religioſis comitibus uti debent Epiſcopi, vel Superiores, quia architectus, vel alius operarius non ingrediuntur tanquam comites, ſed ut artifices.

Quær. 7. Quinam veniant nomine perſonarum religioſarum, quas poſsunt Epiſcopi, & alii Superiores aſſumere in comites.

Reſp. Non tantùm venire Regulares votis religionis adſtrictos, ſed etiam ſæculares religioſis moribus, & chriſtiana pietate decoratos. Non veniunt tamen matronæ ſeniores chriſtianis virtutibus inſignes, licet verba *perſonis comitati* ſint apta comprehendere etiam fœminas; nullibi enim uſu receptum eſt, quod matronæ quamvis ſanctimonia claræ in comitatum adhibeantur. Ita ex Victorello Tamburinus *diſp.* 24. *quæſt.* 10. *num.* 4. qui *quæſt.* 5. *nu.* 6. aſſerit prædictos Prælatos in

in casibus concessis ingredientes, si ducant personas non religiosas, nec senes, & plures quam quinque, aut si soli ingrediantur, non affici excommunicatione lata in prædicta Gregoriana, quia pœnæ hujus Bullæ extenduntur tantum ad ingredientes in casibus non necessariis.

§. V.

De Clausura quoad Officialium, aliorumque ingressum.

Quær. 1. AN, & quando Medicus, aliique monasterio inservientes possint ingredi clausuram.

Resp. In omnibus casibus necessariis posse ingredi, servatis servandis, juxta dicenda, cum debita Superioris licentia, quæ singulis quibusque trimestribus debet renovari ex decreto Sac. Congreg. Regularium 27. *Martii* 1588. *& in Placentina 6. Junii* 1614. Medicus debet associari a duobus, vel tribus monialibus antiquioribus, debetque ingredi sine socio, aut alio Medico, nisi morbus sit valde gravis, quia in tali casu possunt etiam plures intrare ad invisendam decumbentem: Barbos. *loc. cit. nu.* 57. Nomine Medici non venit tantum graduatus, sed quilibet peritus in arte ad effectum, ob quem ingreditur. Ita ex Miranda notat Barbos. *nu.* 53. quia Medicus dicitur non a dignitate, sed a medendo. Unde si aliqua fœmina prægnans clausuram ingrediatur de licentia Prælati, poterit de licentia ejusdem ingredi obstetrix, ad illam juvandam in partu. Portel. Tamburin. *disp.* 24. *q.* 1. *n.* 5. & alii.

Quær. 2. An Medicus sub initium quadra-

geſimæ poſſit ingredi, ad cognoſcendum, quæ moniales poſſint, ac debeant diſpenſari ſuper jejuniis, & eſu ciborum quadrageſimalium.

Reſp. Non poſſe; ceſſat enim in hoc caſu neceſſitas, quia hoc præſtari poteſt ad crates. Poſſet tamen ingredi ad inviſendam monialem decumbentem in lecto, quæ de propria valetudine dubitat, ut ex ictu pulſus veritatem exploret, quamvis ſine magno ſalutis damno ipſa poſset ad cratam deſcendere, tametſi ex ſola erubeſcentia hoc faciat. Bonac. Tamb. *q.6.n.2.*

Quær. 3. An Medicus extraordinarius poſſit ad libitum monialium loco Medici ordinarii ingredi clauſuram.

Reſp. Non poſſe, quia licentia limitata limitatum parit effectum; unde cum licentia Medici extraordinarii ſit conceſſa tantum in defectum Medici ordinarii, & quando ſimul cum ordinario eſt habendũ collegium, ceſſante tali cauſa ceſſat licentia. Barchius *in Spec. Mon. c.8.*

Quær. 4. An, & quando Chirurgus, & Pharmacopola poſſint ingredi clauſuram.

Reſp. Poſſe Chirurgum ingredi ad minuendum ſanguinem, quia eſt officium infirmæ ſatis neceſsarium, nec illud valent moniales exercere; non debent tamen ingredi niſi cum hoc Medicus opus eſſe judicaverit, aut ſi aliqua monialis conſuevit ad præcavendum morbum ſe aliquoties minuere, quod tamen fieri debet ex conſilio Præfectæ, & Diſcretarum monaſterii. Barboſ. *loc. cit. num.* 54. Pharmacopolæ autem raro licet ingreſſus, cum poſſit potionem extra clauſuram præparare, & mediis monialibus infirmæ porrigere. Si tamen aliquando opus ſit moniales docere, quomodo medicamenta aliqua ſint præparanda, idque non poſſit extra clauſuram præſtari, poſset

clau-

clausuram ingredi, quia est moralis necessitas. Sanchez *lib. 6. cap. 16. nu. 59.*

Quær. 5. An Oeconomi, Factores, Syndici, & Notarii possint ingredi clausuram.

Resp. Posse, quotiescunque necessitas urget, cui aliter consuli nequeat. Hujusmodi necessitas est, si quærendum esset aliquod instrumentum in Archivio adeo scripturis variis pleno, ut ad crates eas deferre pro recognitione moniales non posent sine notabili incommodo, & sufficiente ad dispensandum in legem. Idem erit in casu magnæ necessitatis, puta ad judicandum de imminente periculo, ac ruina ædificii &c. Ita Sanch. & alii. Item si contingat, Novitiam, aut puellam intra clausuram commorantè infirmari, ideoque velit per testamentum de suis bonis disponere, debita obtenta licētia, poterit Notarius cum necessariis testibus ingredi. Nald. *v. Monialis n.*14. & Gavant. qui testatur ita declarare Sac. Congr. de an. 1595.

Quær. 6. Quid dicendum de aliis operariis ad monialium servitium necessariis.

Resp. De legitimi Superioris licentia possunt ingredi clausuram ad exercenda suæ artis opera, quæ commode extra monasterium exerceri non posunt. Sic posunt ingredi fabricatores, hortulani, fabri lignarii, putearii, putatores, molitores, & similes artifices. Advertendum tamen cum Tamburino *cit. qu. 6. nu. 9.* habentem licentiam ingredi pro uno servitio, non pose ingredi ad aliud servitium præstandum; cum licentia non se extendat ultra opera suæ artis. Item ingredi possunt rustici ad deferenda ea, quæ ferri non posunt à monialibus. Item pictor ad pingendam scenam in monasterio constructam; cum enim ex consuetudine permittantur

monialibus aliquæ piæ repræsentationes, consequenter debent etiam concedi ea, quæ ad illas sunt necessaria, ut est in præsenti casu opera pictoris, supposita scena jam constructa; alias posset scena per partes pingi extra clausuram, antequam simul componatur, & ita debet communiter observari. Cassianus *v. Clausura num.* 80. Marchet. *in Prax. Vic. Cap. p.* 2. *tit.* 16. *n.* 24. *&* 25. De sutoribus, & sartoribus dubitant Doctores, an possint ingredi clausuram; communis opinio sustinet, non posse, quia suæ artis opera commode ad monasterii januam valent præstare. Hoc non approbat Sanch. *loc. cit. n.* 3. quoad sartores, quia putat monialis vestes commode aptari non posse, nisi immediate corpus dimetiantur, quod extra clausuram æque bene præstari nequit; quæ opinio non improbabilis videtur. Cassianus *loc. cit.* si talis sit usus, sciente, & consentiente Superiore; quod tamen nullatenus placet Castropal. *disp.* 4. *p.* 3. *punct.* 10. §. 3. *n.* 11.

Quær. 7. An loco bajuli deputati ad ferenda onera, quæ a monialibus gestari nequeunt, possit alius intrare monasterium.

Resp. Juxta Tamburini, Barchii, & Polacchi sententiam non posse; oppositum tamen deducitur ex Sanchez *cap.* 16. *nu.* 16. casu quo in licentia data, ut bajulus ingredi possit, hic aut ille bajulus non exprimatur. Ratio est, quia licentia indeterminata quoad personas, & determinata quoad ministerium, non afficit personas, sed ministerium, quia conceditur ob causam, quæ militat in tali ministerio: unde exercentes tale ministerium ut qualificatum tali licentia, trahunt etiam talem licentiam; sicuti inhabilitantes locum qualificatum aliquo privilegio, trahunt

hunt etiam ipsi illud privilegium. Unde Sanchez *loc.cit.* excusat fœminam, quæ cum sit nobilis, nihilominus cum licentia ingreditur ad exercenda ea, quæ sunt propria vilioris famulæ, sed monialibus necessaria, & re ipsa occupatur in illis, ut sic videre possit curiose monasterium. Si vero talem prætextum assumeret sine animo exequendi dictum officium, nec de facto intenderet illud præstare, illicite ingrederetur, & violaret præceptum, quia sic non haberet justam causam a jure petitam, sed in fraudem faceret dicti præcepti.

Quær. 8. An si artifici concedatur licentia ingrediendi cum famulo, iste intrare possit sine domino.

Resp. Negative; quia famulus participat licentiam dependenter a domino, & ratione attinentiæ ad illum. Ita Barch. *in Speculo, cap.* 8. qui limitat, quando ex impedimento occurrente dominus non posset ingredi, aut ingressus cogeretur egredi, dummodo non omnino deserat opus assumptum, aut abesse non debeat pro majori parte diei. Opposita sententia, quam refert, nec rejicit Cassianus *loc. cit. num.* 76. non improbabilis videtur; nam dictio illa *cum* posita in tenore licentia, æquivalet dictioni, *&*. Bartol. *in l. si quis Actio de usufr. acc. & not. in l. triticum de verb: sign.* Dictio autem, *&*, facit copulatos æqualiter admitti ad participationem licentiæ, juxta ea, quæ notant *per text. leg. reos*, §. *cum in tabulis, ff. de duobus reis*. Gomez *var. resol. cap.* 11. *num.* 19. *t.* 2. Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 3. *nu.* 16. Cened. *Singul.* 50. *num.* 20. Et ideo dominus, & famulus tanquam æqualiter participantes poterunt uti licentia absque dependentia ad invicem;

& ſolum erit diſcrimen, quod dominus participabit licentiam independenter a famulo tam quoad conceſſionem, quam quoad uſum; famulus vero participabit dependenter a domino quoad conceſſionem, independenter vero quoad uſum.

Quær. 9. An ſi deficiat, qui habet licentiam deferendi onera intra clauſuram, & dictorum onerum geſtatio non poſſit æque bene differri, liceat abſque ſuperioris venia alium ſubſtituere.

Reſp. Non licere; quia ex una parte ſumus in materia zeloſa, periculoſa, & delicata, & ex alia parte non videtur ſubeſſe juſta cauſa utendi Epicheja, præſertim in re, ad quam jura requirunt licentiam in ſcriptis.

Quær. 10. An ad expellendum malfactorem poſſit judex, & quilibet alter ingredi clauſuram.

Reſp. Poſſe; dedecet enim, illum in virginum ſocietate manere, & ex alia parte monialibus non ſuppetunt vires ad expellendum. Ita Sanch. Tambur. & Bonac. cum Rodriq. qui addit, quod ſi periculum ſit in mora, non erit in tali caſu neceſse recurrere ad Superiorem longe abſentem, ſed Abbatiſsæ, & Diſcretarum conſenſus ſufficiet. Advertit tamen Tamburinus, quod ſi præfatus reus extractus a monaſterio gaudeat immunitate, reponendus erit in Eccleſia, neque ſpoliandus ſuo jure.

Quær. 11. An infantes nondum doli capaces, & amentes poſſint admitti in clauſuram.

Reſp. Quoad infantes affirmat Barboſ. *allegat.* 102. *nu.* 32. ubi quindecim alios Doctores adducit pro ſua ſententia. Ratio eſt, quia prohibitio monialibus facta eſt acceſsoria prohibitioni ingredientium, ut manifeſte colligitur

ex

ex Tridentino dicente, nemini licere intra septa monasterii ingredi. Dum ergo hi infantes nulla ingressus afficiantur prohibitione, quia nullius præcepti sunt capaces, neque moniales tenentur eos non admittere. Nihilominus moniales introducentes infantes cujusvis sexus, vel ætatis incurrere in censuras violatæ clausuræ, sæpius declaravit Sac. Congr. præcipue *in Tudertina 7. Aprilis 1679. in Neapolitana 22. Maji 1580. in Taurinensi 10. Junii 1650.* Unde tolerari non debet, quod puellæ licet parvulæ ingrediantur, & egrediantur ad libitum, *in Pistorien. 24. Februarii 1579.* Et Abbatissa, quæ hoc permittit privatur officio, voceque passiva, *S. Severi 8. Maji 1595.* Amentes vero nullatenus sunt admittendi, quia ad peccatum movere possunt; unde *in c. periculoso* dictum est, nulli inhonestæ, vel honestæ personæ ingressus patet, ut sic non tam libere ingredientes, quam etiam permittentes ingressum comprehenderentur; & quidem manifestum est, sub persona honesta, vel inhonesta hos amentes intelligi, qui & monasteria perturbare possunt, & vanis locutionibus ad malum provocare. Ita Nav. Barbos. *loc. cit.* Rodriq. & alii.

§. VI.

De Clausura quoad ingressum Confessarii.

Quær. 1. IN quibus casibus possit Confessarius ingredi clausuram.

Resp. In pluribus, quorum aliquos in hoc paragrapho recensebimus. Poterit igitur ingredi, si moniali ægrotanti ministrandum est Sacramentum Confessionis, Eucharistiæ, vel Extremæ Unctionis. Et quidem si est pe-

riculum mortis, nemini eſt dubium, licere ingredi etiam de nocte, immo Superiorem ad eum ingreſſum obligari, ſi non poſſet aliter ea Sacramenta ſubditis monialibus miniſtrare. Secluſa vero hac extrema neceſſitate, licitus eſt ingreſſus ob miniſtrandum infirmæ Sacramentum Confeſſionis, & Euchariſtiæ, quoties ex præſcripto regulæ aliis monialibus miniſtratur, quia ob infirmitatem deterioris conditionis eſſe non debet, cum eo tempore magis indigeat. Item illis temporibus, quibus ſolita erat, Sacramenta ſupradicta frequentare, quia æquum non eſt, eo ſubſidio tempore majoris neceſſitatis privari. Sic Rodriq. Miranda, Sanch. & Barb. *loc. cit. nu.* 49. Sac. Congr. Concil. 13. *Septemb.* 1583.

Quær. 2. Quid obſervare debeat Confeſsarius ingrediens in ſupradictis caſibus clauſurā.

Reſp. Debet ingredi ſuperpelliceo, & ſtola indutus, & ita debet ibi morari. Barboſ. *loc. cit.* Abſque diverticulo eat, & redeat, nec ad aliam monaſterii partem divagetur, etiam occaſione viſitandi alias infirmas, quibus Sacramentorum adminiſtratio minime eſt neceſsaria. Sine ſocio ingrediatur tam in adminiſtratione Sacramen. pœnitentiæ, quam Euchariſtiæ & Extremæ Unctionis. Ita ex Sac. Congr. Pignatellus *t. 6. conſult.* 85. *num.* 231. At oppoſitum de Confeſsario regulari ſtatuit Alexander VII. in cit. Conſt. ubi habet: *Nunquam egrediatur niſi cum ſocio, qui ſit probatæ vitæ, & maturæ ætatis, ſemperque maneat in ea parte monaſterii, quia Confeſſorem videre, & ab eo videre ſemper poſſit.* Quod præſtare etiam debent comitatrices. Unde dum Confeſſarius audit infirmarum confeſſiones, cellæ janua remanere debet aperta, & ambæ comi-

tatri-

tatrices ad eandem cellæ januam; ita ut ibi manentes Confessarium, & infirmam commode cernere possint, audire tamen non possint. Si infirma ad confessionale Ecclesiæ accedere commode potest, nullo modo audeat Confessarius monasterium ingredi, ut ei Sacramentum Pœnitentiæ administret. Sacra Congreg. 13. *Septemb.* 1583.

Quær. 3. An possit ingredi ad assistendum morienti, ejusque animam rite Deo commendandam.

Resp. Posse. Tanta est enim necessitas existentium in articulo mortis, ut ei nulla diligentia par esse possit. Sac. Congreg. Episc. in *Lucen.* 29.*Martii* 1589. & 22.*Decemb.*1610. Ad quem effectum, cum aliqua monialis laborat in extremis, conceditur Confessario pernoctatio in sua solita mansione extra clausuram, ut ingruente necessitate illico præsto esse possit, Eadem Sac.Cong. 22.*Dec.*1592. Potest sæpius ingredi, si moniali superveniant plura simptomata, per quæ probabiliter creditur mox moritura, & iis cessantibus tempus agoniæ ulterius protrahatur;& potest diuturniori tempore continuato,etiam per integram noctem assistere, si judicio medici credatur brevi moritura.

Quær. 4. An Confessarius ad exequias peragendas possit ingredi clausuram.

Resp. Hanc esse justam causam ingressus, docent Sanch. Portel. & Tamburin. *disp.* 24. *qu.* 5. Attamen Pignatel. *t.* 6 *consult.* 85. *n.* 234. refert Sac. Congreg. declarasse, non licere Confessario, neque Regularibus ingredi monasterium sub prætextu tradendi sepulturæ cadaver alicujus monialis, aut officia funeralia peragendi; sed hoc officium, si intra clausuram peragendum est, ab aliis mo-

nialibus, vel a duobus operariis ab Ordinario approbandis peragi debere, vel si in exteriori Ecclesia humanda sit, cadaver ad portam clausuræ esse deferendum, receptumque a Regularibus ibi sepeliendum. Quod si in aliquibus locis inducta est consuetudo, scientibus, & consentientibus Ordinariis, ut Confessarius ingrediatur, censet Tambur. *loc. cit.* esse servandam, quia habet vim legis, & est maxime rationabilis, & hæc consuetudo attendi debet etiam quoad secum ducendum socium, vel plures alios. Et hoc practicari in Gallia, & Portugallia tradunt Portell. & Victor.

Quær. 5. An Confessarius possit ingredi clausuram ad effectum exorcizandi monialem energumenam.

Resp. Sacram Congreg. *sub die* 10. *Novembris* 1582. rescripsisse Episcopo Viterbien. quod Sacerdos timoratæ conscientiæ, & probatæ vitæ posset ingredi clausuram ad hunc effectum præcise exorcizandi monialem. Postea *sub die* 1. *Julii* 1606. statuit, quod nulla monialis energumena intra monasterii septa a quocunque Presbytero sæculari, vel Regulari, etiam Confessario, exorcizetur, sed ad Ecclesiam exteriorem ejusdem monasterii (obtenta prius a Sac. Congreg. licentia) ea de causa deducatur, vel transferatur. In translatione autem hujusmodi, sicut & in actu exorcizationis, honestæ personæ consanguineæ, vel aliæ mulieres provectæ ætatis, ac probæ conversationis energumenam comitentur. Exorcista sit ad actum hujusmodi ab Ordinario approbatus. Exorcizatio minori, quo fieri potest, fiat strepitu. Ecclesiæ janua occlusa remaneat, quousque exorcizatione completa, ad monasterium

ener-

energumena reducatur. Cæterum tam in reditu, quam in accessu ad Ecclesiam, & monasterium respective recta, & sine diverticulo tendatur.

Quær. 6. An Confessarius possit ingredi clausuram, ad ibi celebrandum coram infirmis, aut convalescentibus.

Resp. Affirmant Rodriquez, Mirand. & Bonac. *q.*4. *de clauf.* *p.*4. *n.*4. saltem iis diebus, in quibus tenentur ex præcepto audire Missam, quod præcipue habet locum, ut notat Barbos. *l. c. n.* 49. in illis festivitatibus, in quibus moniales ex regula tenentur communicare; major enim resultat decentia, & reverentia Eucharistiæ, dum Sacerdos celebrans eodem loco communicat infirmas, quam si ex alio loco desumat, & clausuram associatus, ut decet, ingrediatur. In tali casu debere ingredi cum socio, tenet Bonac. *l. c.* quia non decet fœminam ad altare accedere, & celebranti inservire. At non posse Confessarium ob Missam celebrandam ingredi clausuram, Sac. Congr. pluries declaravit, præcipue *in Lancianensi*, *&* *Pistoriensi* 16. *Julii* 1585. *&* *in Bononien.* 2. *Januarii* 1601, Et in hoc Sac. Congreg. regulariter dispensare non solet, *in Mantuana* 13. *Junii* 1591.

Quær. 7. An Confessarius possit ingredi clausuram ad sumendam particulam consecratam, ipsi, in actu communicandi moniales in Ecclesiam interiorem, elapsam.

Resp. Tradit negativam sententiam Bissus *in Hierurg. Sac. t.* 2. *v. Particula nu.* 45. §. 12. qui vult, particulam esse colligendam a monialibus, vel Abbatissa, & Sacerdoti porrigendam. Idem tradit Castaldus, cui adhæret Quartus *in Rubr. Miss. p.* 2. *tit.* 10. *sect.* 3. *dub* 3. *diff.* 4. hac ratione ductus, quod ingressus

in

in monasterium strictius prohibetur, quam tactus hostiæ consecratæ in casu necessitatis. Nihilominus oppositam sententiam docent alii, inter quos novissime Clericatus *de Euch. Sacram. dec.* 44. Quia strictius obligat reverentia erga Sanctissimum hoc Sacramentum, quam clausura; hæc enim habetur ex præcepto Ecclesiastico, illa vero ex præcepto divino, ut ex D. Thom. *3. part. qu. 83. art. 3.* Tum quia si fœminæ excluduntur a servitio sacrificii, ut tradunt communiter Doctores, multo magis excludentur a contactu Corporis Christi, quod offertur in Sacrificio. Hoc solum admitti posset cum dicto Clericato, & Quarto *loc. cit.* quod si unica particula caderet in terram intra clausuram, & præsens esset monialis communicanda, posset ipsa genuflectere, ac reverenter eam sumere, & sic communicare.

Quær. 8. An Confessarius ingredi possit ad benedicendum monasterium a spiritibus infestatum.

Resp. Posse, obtenta tamen ad hoc speciali facultate, cum non comprehendatur hic casus in generali licentia. Si enim potest quilibet ingredi ad expellendũ malefactoré, qui virgines sacras turbare potest; cur non cẽsebitur licitus, & rationabilis ingressus ad expellẽdos generis humani hostes, quietem monialium perturbantes? Non est tamen justa causa ingressus ad aspergendum monasterium aqua lustrali in Sabbato Sancto, ex Sac. Congr. decreto 4. *Septemb.* 1596. teste Gavanto, & Naldo, *v. Clausura.*

Quær. 9. An Confessarius ingressus clausuram ad excipiendam monialis infirmæ confessionem, possit ea occasione ibi præstare aliquod munus, pro quo præcise exercendo ingredi non potuisset.

Resp.

Resp. Affirmative, & sic posse benedicere ædificium recens constructum, deferre moniali infirmæ insignem reliquiam alicujus Sancti, quam summa devotione prosequitur, & his similia; quia sicuti ex superius dictis, & Doctoribus ibi citatis, potest quis expleto opere, ad quod ex justa causa est ingressus, brevi tempore immorari invisendo officinas ob curiositatem; a fortiori poterit Confessarius expleto suo munere ibi aliquantisper insistere ad opus pium, licet minus necessarium, exequendum. Immo poterit monialis ad hunc effectum advocare Confessarium sub prætextu confessionis faciendæ, etiam si alias non faceret, dummodo tamen vere confiteatur. Quia monialis habet jus faciendi confessionem, & sic vocandi ad talem effectum Confessarium. Neque hoc est in fraudem legis, quia non dicitur operari in fraudem, qui utitur jure suo. Unde ob hanc rationem potest modo dicto advocare Confessarium etiam animo tractandi cum eo de aliquo negotio temporali, dummodo vere intendat confiteri.

Quær. 10. An Confessarius extraordinarius ingressus monasterium cum licentia pro una vice ad audiendam confessionem monialis infirmæ, possit absque nova licentia iterum ingredi, si prima vice reperiit monialem morbi vehementia ex improviso ita correptam, ut non potuerit pro tunc ullo modo confiteri.

Resp. Negant aliqui contra Pelliz. *cap.* 10. *n.*264. Quia Confessarius extraordinarius non indiget speciali facultate audiendi confessionem monialis infirmæ, cum enim sit deputatus in extraordinarium totius monasterii, est approbatus pro omnibus monialbus, & consequenter etiam pro infirmis, & ideo, si ingreditur

tur cum licentia ad audiendam confeſſionem unius monialis infirmæ, poteſt aliam quoque monialem infirmam audire. Indiget ergo tantum licentia pro ingreſſu clauſuræ ad effectum removendi impedimentum, quod obſtat exercitio prædictæ facultatis reſpectu monialis infirmæ. Cum igitur licentia ſit ad unicam vicem limitata, per primum ingreſſum eſt adimpleta, & conſumpta; præſertim quia talis licentia, tanquam legis vulnerativa, eſt ſtricte interpretanda, ut tradunt communiter Doctores. Et ſic Confeſsarius remanet in eo ſtatu, in quo erat ante prædictam licentiam. Adeoque ſicut in priori illo ſtatu ad exercitium ſuæ facultatis pro moniali infirma indigebat licentia ad ingreſsum, indigebit etiam in poſteriori. Secus tamen dicendum ſi licentia fuiſset conceſsa copulative quo ad ingreſsum, & quo ad facultatem audiendi confeſſionem, quia in tali caſu non eſset plene conſumpta.

Alii nihilominus abſolute affirmant. Quia cauſa motiva Superioris ad concedendum ingreſſum in clauſuram, fuit confeſſio inſtituenda a moniali infirma: hæc autem cauſa non ceſſavit, quia confeſſio non fuit effectum ſortita; ergo neque ceſſavit licentia; ſubſiſtente enim cauſa motiva, licentia quoque cenſetur ſubſiſtere, & in ſuo robore perſeverare. Gloſ. *in cap. decet v. debet de reg. jur. in 6.* Dinus, & Rolland. alios citans *conſ. 52. n. 55. vol. 2.*

Hinc deducunt, quod, ſi monialis infirma, cœpta jam confeſſione cogatur illam ex morbi vehementia interrumpere, vel ſi inſtituat confeſſionem generalem, quia unica vice non poteſt abſolvere, aut ſi Confeſsarius, ubi cœpit audire confeſſionem, ex urgentiſſima cauſa revocetur extra monaſterium, poteſt

in

in his casibus sine nova licentia iterum ingredi ad perficiendam confessionem. Idem asserunt, si monialis confessa, & absoluta statim revocet Confessarium jam egressum e clausura, ad manifestandum ei peccatum oblitum, quia illud peccatum spectat ad complementum prioris judicii; & cum hoc fiat incontinenti, moraliter reputatur unus ingressus.

§. VII.

De Clausura quoad Mulierum ingressum.

Quær. 1. AN, si monasterium careat monialibus conversis, possint intromitti fœminæ, quæ monialibus inserviant.

Resp. Affirmat contra Suar. Bonac. *de claus.* *q.3.punct.4.n.*10. quia moniales choro deputatæ, si ad hujusmodi famulatum adstringerentur, ad durum onus, & ab earum professione alienum obligarentur, ex quo consurgit justa causa dictas fœminas introducendi. Verum pluries Sac. Congr. præcipue *sub die* 12. *Augusti* 1605. censuit loco ancillarum sæcularium potius intus introducendas esse conversas; nec posse Ordinarium concedere, ut mulieres sæculares inserviant intra dicta monasteria; immo Sedem Apostolicam talem licentiam denegare, testatur Nicolius *in Flosc. Ancilla nu.* 2. docens postea *n.* 6. ex aliis decretis, posse concedi ancillam moniali seni, & infirmæ, si una ex conversis monasterii applicari non posset. Non conceditur tamen per Ordinarium, sed per Sac. Congr. quæ *in Abulen.* 20. *Februarii*, decrevit, dictis ancillis, durante servitio, pro libito suo ingredi, & egredi non licere.

Quær. 2. An, si Sac. Congregatio concedat

cedat nobili fœminæ ingrefsum in monafterium monialium, & ibi degat cum una famula, & ifta femel electa velit poft tempus exire, poffit domina aliam loco primæ cum iifdem qualitatibus fubftituere.

Refp. Pofse, dummodo licentia non fuerit limitata ad certam numero perfonam, & hoc procedit, etiam fi talis famula dimittatur invita, eo quod minus bene munus fuum impleat; & hoc toties, quoties oportuerit, feclufo tamen quocunque dolo. Ratio eft, quia fic præfumi poteft de mente Sac. Congreg. dum illimitate conceffit unam famulam, cum hujufmodi famulæ mercenariæ foleant mutare voluntatem, & refilire; quod utique cenfetur non ignorafse Sac. Congregationem. Nec obftat, quod licentia indefinite concefsa extinguatur prima vice, quia fallit hæc regula, quando ex primo actu non eft fatisfactum menti difponentis, ut in cafu noftro. Caffian. *loc. cit. nu.* 81. ubi adddit, dictas famulas quoadufque perfeverant in famulatu teneri e monafterio non egredi, & fi egrediantur, non poffe abfque nova Superioris licentia introire.

Quær. 3. An Reginæ & Imperatrices pofsint monialium ingredi monafteria.

Refp. Negat Bonacina *loc. cit. num.* 4. quia *cap. periculofo*, & Tridentinum generaliter, & abfolute loquuntur de perfonis cujufcunque generis, & conditionis. Sed pofse Reginas, & Reges, Imperatrices, & Imperatores eorumque filias, & filios ingredi monialium monafteria, docent Sanch. Rodriq. & Bordon. *variar. ref. p.* 2. *ref.* 26. *n.* 35. eo quia hujufmodi perfonæ ratione excellentiæ, & dignitatis non comprehenduntur in difpofitionibus odiofis, nifi exprimantur, & idem eft de illarum filiis.

Quær.

Quær. 6. An Fundatrices possint monialium ingredi monasteria.

Resp. Affirmat Giballin. *de clauf. disq.* 1. *c.* 3. §. 2. & probat, quia si ex probabili sententia licet Fundatricibus, per hoc quod fundatrices sunt, ingredi monasteria virorum, licebit pariter & mulierum; cum enim in utroque casu reperiatur eadem qualitas privilegiativa, debet in utroque casu eundem effectum operari. Tum quia nusquam talis ingressus reperitur Fundatricibus prohibitus. Tum etiam quia monasteria ab ipsis erecta sortiuntur quodammodo naturam jurispatronatus, quod est maxime privilegiatum in jure, & Fundatrices sunt quasi Dominæ; unde ratione istius prærogativæ, & excellentiæ sunt speciali nota dignæ, atque adeo sub prohibitione generali non comprehensæ, sicuti de fœminis regiæ stirpis ob eandem rationem diximus supra.

His non obstantibus, censeo non posse ingredi; nam, ut notat Manuel. relatus, & approbatus a Sanch. *in Sum. lib.* 6. *c.* 17. *nu.* 7. ideo Pius V. in prohibitione signanter expressit Ducissas, & similes, quia hæ solent esse Fundatrices. Unde Pontifex arcendo Ducissas ab ingressu clausuræ ex eo præsertim respectu, quod solent esse Fundatrices, aperte prohibuit, ne sub titulo fundationis prætendi possit facultas ingrediendi.

Neque urgent rationes oppositæ; nam quoad primam, admissa etiam opinione, quod Fundatrices possint virorum ingredi monasteria, non tenet illatio; quia cum versemur in materia relaxandæ clausuræ, quæ est strictæ obligationis, cum sit odiosa, non fit extensio de casu ad casum, neque ob majoritatem rationis. Sylvest. Caputaq. & Surd. *dec.* 268. *nu.* 20.

nu. 20. ubi alios cumulat. Tum etiam quia ſtrictius prohibetur ingreſſus in monialium monaſteria, quam in virorum cœnobia; in hæc enim ex levioribus cauſis permittitur, ſcilicet cauſa proceſſionis, Miſſæ, funeris defuncti, vel alterius officii, Sanch. *loc. cit.* *nu.* 22. Secus autem in priora, ad quorum ingreſſum cauſa requiritur rationabilis, & neceſſaria. Ad ſecundam, & tertiam rationem patet reſponſio; diximus enim, Fundatrices in motu proprio Pii V. venire ſub nomine Duciſſarum, & ſimilium appellatione: unde, quatenus etiam eſſent ſpeciali nota dignæ, per prædictam clauſulam ſignanter, & non generaliter ſub prohibitione dicuntur comprehenſæ.

Quær. 5. An aliæ nobiles fœminæ poſſint admitti intra monaſteria monialium ad converſandum, immo etiam pro certis vicibus ad refectionem corporalem ſumendam.

Reſp. Poſſe, ſed de licentia Papæ, & non alterius, quam ille non ſolet concedere niſi cum certis limitationibus, videlicet quod fœmina licentiata non ingrediatur niſi aſſociata a tribus modeſto, ac decenti habitu indutis, quas ſemel electas, nec variare, nec mutare poſſit, niſi alicujus earum obitu eveniente. Requiritur inſuper conſenſus monialium capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtandus, & pariter Superiorum. Prohibetur ingredi feſtivis, aut vigiliarum diebus, Quadrageſimæ, vel Adventus temporibus; viſitare monialium cellas, præter eas, quarum cauſa monaſteriũ ingreditur, nec non ibi pernoctare.

Quær. 4. Circa prædictæ conceſſionis intelligentiam, an fœmina modo ſupradicto licentiata poſſit matronas ſemel electas mutare.

Reſp. Non poſse, quia verba privilegii

casum mortis tantum exprimunt, unde alii excluduntur; maxime quia casus mortis inducit necessitatem mutationis, quod non faciunt alii casus. Ita Bord. *in Miscell. decis.* 85. & Diana *in opere coord. t. 7. tr. 1. res.* 321. *n.* 3. Oppositum tradit Peyrin. *in Formul. lit. M. c.* 3. *n.* 4. ubi docet, fieri posse mutationem, quando aliqua ex electis est absens, aut ægrota, aut nolens, quia privilegium favorabile est late interpretandum, ac proinde excluditur tantum mutatio voluntaria, non necessaria, per quam dicendum est potius loco alicujus ex sociabus aliam supplere, quam mutari.

Quær. 7. An fœmina supradicta possit cum duabus tantum matronis ingredi.

Resp. Non posse, quia rescriptum exprimit, tres matronas de necessitate assumendas, aliter non servata illius forma ingressus est malitiosus, & fœmina sic ingrediens incurrit pœnas contra ingredientes clausuram monialium sine licentia; cum rescriptum non servata forma sit nullum, quia fines mandati, & rescripti sunt diligenter observandi, aliter factum non tenet. *Cap. cum dilecta* 22. *de rescript.* & tradit Bordon. *in Miscell. dec.* 87.

Quær. 8. An monialis, quæ ex uno ad aliud monasterium transfertur, si in via accedat ad locum, in quo existit monialium monasterium, possit ibi hospitio recipi.

Resp. Affirmat Llamas *in Meth. curat. in append.* §. 11. *in fine*, quia sic ingrediens servat clausuram eo modo, quo potest, & recipientes fovent hanc observationem; neque credendum est, Pontificem hunc ingressum ita honestati monialis convenientem interdixisse. Distinguit Sanchez *lib. 6. Sum. cap. 6. num.* 10. posse ingredi, si monasterium sit ejusdem

Or-

Ordinis, & habitus; fecus fi diverfi, quia lex claufuræ excludit extraneam; monialis autem ejufdem Ordinis, & habitus non eft extranea a Conventu, fed moraliter propria illius. Negat abfolute Caftrop. *p.* 3. *difp.* 4. *p.* 10. *n.* 4. five monafterium fit ejufdem Ordinis, five diverfi, quia unum monafterium non communicat cum alio in claufura. Quod eft de mente Sac. Congreg. quæ confulta, an moniales advenæ efsent admittendæ intra claufuram, refpondit negative *in Piftorien.* 16. *Julii* 1585. Concedit tamen citatus Caftropal. de Superioris licentia poffe ingredi, fi in eo loco non adfit hofpitium, in quo commode noctem ducere poffit, quia eo cafu honeftati monialis, & decentiæ religiofi habitus confulitur, ac proinde confurgit legitima caufa concedendi.

Quær. 9. An viduæ ingredi poffint monafterium, ut ibi vitam degant honeftam, & a fæcularibus feparatam.

Refp. De Epifcopi, vel Prælati Monafterii licentia tantum non pofse, fed requiri Pontificis conceffionem. Quia cafus hic non neceffitatis eft, fed utilitatis, & proinde fub poteftate Epifcopi, vel monafterii non cadit. Ita referunt decifum a Sac. Congreg. Miranda, Campan. Homobon. & Barbof. *alleg.* 102. *num.* 67. Sicuti pariter dicti Doctores referunt decifum ab eadem Sac. Congreg. non poffe matribus concedi licentiam ingrediendi claufuram ad invifendas proprias filias morti proximas, quia talis ingrefsus non eft medium adeo necefsarium ad medendum ægrotantibus filiabus, quibus matrum præfentia præ amoris teneritudine pofset efse nociva.

§. VIII.

§. VIII.

De Clausura quoad Puellas in educationem recipiendas.

Quær. 1. AN puellæ educationis causa possint recipi in monialium monasteria.

Resp. Admitti posse, ut censuit Sac. Regularium Congregatio, sed cum his legibus, videlicet, quod accedat Superioris, nec non monialium consensus capitulariter præstandus, & insuper ejusdem Sac. Congregationis licentia reponenda in registris Cancellariæ Episcopalis, alias invalida redderetur. Ita eadem Sac. Congreg. 27. *Maji* 1603. Quod Monasterium soleat hujusmodi educandas habere, quare monasteria mulierum pœnitentium, vulgo Convertitarum, puellas ad educationem recipere neque solent, neque possunt. Sac. Congreg. 12. *Maji* 1619. Puella ingrediatur sola absque ullo famulatu; sit major septem annis, minor vero vigintiquinque; habitu, cultuque utatur modesto, sine jocalibus, auro, vel serico; servet locutorium, & clausuræ leges, & quidquid pro suis sumptibus monasterio erogandum erit; principio cujuslibet semestris elargiatur, & pro tali solutione debet idonea securitas constitui. Sanch. & Barbos. nec debet permitti, victum dietim a parentibus, vel consanguineis subministrari. Sit in novitiatu cellula pro ea vacua, & numerus puellarum in eo monasterio educandarum non sit expletus, a quo monasterio puella ipsa nunquam exeat animo revertendi, nisi habitum monachalem ibi susceptura.

Quær. 2. An sit peccatum cogere puellas ad

ad ingreſsum monaſterii cauſa ſolius educationis.

Reſp. Si coactio eſt illata puellis a non habentibus in illas poteſtatem dominativam, certe eſt peccatum lethale, quia graviter injurioſa. Suar. *l.3. de relig. lib.5. c.6. n.4.* Si vero ſint illata a parentibus, vel tutoribus, & puellæ ſint impuberes, nullum eſt peccatum, quia utuntur jure quod habent in filias in illa ætate. Si vero ſint puberes, talem coactionem a peccato non excuſat cum aliis Diana *p.2.tract.15. reſ. 56.* Quia ut obſervat Suar. *loc. cit.* cum puellæ majoris ætatis ſint ſui juris in omnibus his, quæ pertinent ad ſtatum animæ ſuæ, non poſſunt licite,& ſine peccato a parentibus cogi ad tam arctam cuſtodiam, & rigidam clauſuram, etiam temporalem; ſecus ſi ad aliquod tempus talis ingreſſus cenſeatur moraliter neceſſarius ad decentiam, & cuſtodiam ipſarum.

Quær. 3. An prædicta coactio; quando eſt peccaminoſa, inducat excommunicationem latam a Concilio Trident. *ſeſſ. 25. c. 28.*

Reſp. Affirmant plures, & graves Doctores relati, & approbati a Diana *loc. cit.* Quia Concilium anathematizando cogentes aliquam Virginem *ad ingrediendum monaſterium, vel ad ſuſcipiendum habitum, vel ad emittendam profeſſionem*, tres prohibet coactiones, unam ſcilicet ad ingreſſum, alteram ad ſuſceptionem profeſſionis; & quidem inter ſe diſtinctas, prout declarat dictio illa *vel*, quæ ſtat alternative, & disjungit ſenſum, & verba Bartol. *in l. ſi is, qui ducenta n. 2. ff. de reb. dub.* Natt. *conſ. 625. vol. 4.* Pariſ. *91. n. 29. lib. 2.* Adeoque ad contrahendam prædictam excommunicationem ſufficit ſola coactio ad ingreſsum, quia in alternativis ſufficit alterum adimpleri, *c. in al-*

ter-

ternativi de regul. jur. in 6. Rota *dec.* 366. *n.* 2. *p.* 1. *recent.*

Cum distinctione procedit Sanch. *in Sum. lib.* 4. *c.*4. *n.*12. Concedit contrahi excommunicationem, si coactio ad ingressum ordinetur ad susceptionem habitus, & professionis emissionem; nam cum tali tantum qualitate derogat libertati, quam Concilium intendit conservare in puellis ad religionem admittendis. Negat vero, si ordinetur tantum ad educationem, donec nuptui tradantur.

Quær. 4. An inductio dictarum puellarum ad ingressum monasterii educationis gratia, ut postea suscipiant habitum, subjaceat excommunicationi, si fiat ex metu reverentiali.

Resp. Cum distinctione superius allata *c.*2.§.2. *q.*9. quamvis cum Riccio Portell. *in addit. ad dub. regul. v. monialis n.*11. absolute doceat, taliter inducentes non affici excommunicatione, etiam si manifestent puellis statum monachalem illis convenire, eo quod non habeant dotem pro matrimonio, vel eo quod non illis securum erit, absque matrimonio,& monachatu permanere in sæculo. Et addit hanc esse praxim in tota fere Ecclesia, juxta quam facientes parentes nemo credit illos excommunicatos; & idem asserit de suadentibus ad ingressum per preces importunas, quia suasio importuna non est coactio. Verius tamé est preces importunas haberi loco coactionis, & compulsionis, ut ex crebriori sententia testatur Sperel. *dec.*150. *n.*26.

Nihilominus sententiam Portel. tradit etiam Villal. *in sum. p.* 1. *tr.*17. *dub.*31. *n.*11. Ubi pariter observat, Cardinalium Congr. declarasse, non incurrere hanc censuram illum, qui filiam instituit hæredem cum pacto, ut aliquod monasterium ingrediatur, quod si renuerit

ipſum monaſterium hæredem reliquit, & filiæ ſolum aſſignat alimenta neceſſaria. Quia illa non eſt coactio, nec inductio per vim, ſed potius per modum concupiſcentiæ.

Quær. 5. An puella educanda exiens e monaſterio abſque Superioris licentia, incidat in excommunicationem.

Reſp. Non incidere, quia Bulla S. Pii V. loquitur de profeſſis. Ita Lugo, & Giball. *de clauſ. diſp.* 1. *c.* 8. *n.* 4. qui debent intelligi de excommunicatione Papali, ſecus de impoſita ab Epiſcopo, in quam profecto incidit, ſi exeat abſque licentia: in hoc ſenſu, ut advertit Clericatus *de Sacr. Euch. dec.* 18. *n.* 25. intelligendi ſunt Pollac. & Tamb. docentes, ſupradictas puellas egredientes abſque licentia e monaſterio excommunicationem incurrere. Si tamen educationis gratia idem, vel aliud monaſterium ingredi cupiat, licentiam novam a Sac. Congreg. petere debet, exprimendo ſe prius extitiſſe in eodem, vel alio monaſterio eadem educationis cauſa; quia pariter licentia indiget quælibet alia, quæ valetudinis gratia ad balnea egreſsa reverti velit in clauſuram, teſte Tambur. *diſp.* 1. *q.* 2. *n.* 15.

Quær. 6. An annus ſeptimus requiſitus in puella ad educationem recipienda, debeat eſse completus.

Reſp. Quod ſic, quia in licentiis a Sacr. Congr. pro puellarum educandarum receptione expediri ſolitis præſcribitur, quod puella ſit major ſeptem annis; hic autem modus loquendi requirit exceſſum ſupra annum ſeptimum, qui proinde debet neceſsario eſse completus. Neque in hoc poſsunt diſpenſare locorum Ordinarii, quia nullus inferior in lege Superioris quidquam poteſt. Sicuti ob eandem cau-

causam neque possunt dispensare, quod puella commoretur ultra annum ætatis vigesimum quintum completum intra monasterium, licet agatur non de ingrediendo, sed de permanendo post ingressum, sed debent constituere præfixum terminum, sive ad exeundum a monasterio, sive ad religiosum habitum suscipiendum. Qualis autem debeat esse hic terminus, arbitrio Ordinariorum relinquitur ex æquo, & bono secundum subjectam materiam. Gloss. *in c. quicunque v. statim d.* 77. Per hoc tamen quod puella non statim egreditur, non incurrit excommunicationem commorando intra clausuram, sicut nec eam incurrunt Abbatissæ monasteriorum illam post dictum tempus retinentes; quia excommunicatio ligat illicite ingredientes, aut detinentes illicite ingressam.

Quær. 7. An dictæ puellæ manentes in monasteriis exemptis subjaceant Episcopo.

Resp. Negativam sententiam docet Cespedes cum aliis ab ipso relatis *de dub. Regul. c.* 33. *dub.* 337. exceptis tamen casibus, in quibus moniales exemptæ subduntur Episcopo. Ratio fundamentalis est, quia locus exemptus, & extra dioecesim æquiparantur, Gloss. *in Clem.* 1. *de foro compet.* Et juxta hanc doctrinam sustinent prædicti Doctores, non subjacere casibus reservatis Ordinario: quod desumitur etiam *ex c.* 1. *de privileg. in* 6. ubi delictum in loco exempto commissum supponitur extra jurisdictionem Ordinarii. Attamen absolute sustineo, dictas puellas quoad casus reservatos subjectas esse Episcopo loci, ubi habitant. Colligitur ex Diana *par.* 7. *tr.* 12. *res.* 14. & tenet in terminis Nogueira *q. singular. disp.* 1. *q.* 8. *n.* 8. cujus fundamentum est, quia non subjacent monialium reservatis, cum non sint

Religiosæ, nec cum approbatis tantum a Superiore Regulari confiteri possunt, nec sunt personaliter privilegiatæ, quia non sunt proprie commensales, cum ex suis vivant; ut recte docet Diana *loc. cit.*

Quar. 8. An saltem si aliqua ex his puellis sit capitulariter admissa, & de proximo in monasterium exemptum ingressura possit per Prælatos sui Ordinis a reservatis Episcopo absolvi.

Resp. Affirmant Vecchius, Peyrin. Diana, & Lezana *in mari magno Minorum nu. 36.* ubi addit ita declarasse Clemen.4. Assentitur cum Delbene, Antonius a Spiritu S. *in Direct. regul. tr.2. sect.5. n. 226.* Quia cum parata existat ad ingressum, reputari debet tanquam ingressa, *argum. leg. penul. de milit. testam.* Ubi proxime accingendus habetur pro accincto. Negantem sententiam veriorem censeo; quia puella de proximo ingressura adhuc dicitur sæcularis, neque per solam acceptationem ad religionem dici potest Deo dicata, quia per solam acceptationem non constituitur cum effectu, neque proxime in via ad religionem, cum non constituatur in anno probationis, qui ducit proxime ad religionem, & ratione cujus Novitiæ dicuntur proximæ in via. Pasq. *in dec. moral. dec. 424. n. 5.* Quod confirmatur ex eo, quod puella de proximo ingressura, non gaudet privilegio canonis, licet versemur in materia favorabili, non alia ratione, nisi quia habitu religionis nondum assumpto, nec anno probationis inchoato non dicitur religiosa, sed sæcularis *per cap. religioso de sent. excomm. in 6.* Ergo ob eandem rationem neque gaudebit privilegio absolutionis a reservatis.

Neque in præsenti locum habet ratio dedu-

cta *ex l. penul. ff. de milit. testam.* quia innititur duplici fictioni; quarum prima est, quod actualiter ingressæ fruuntur monialium privilegiis, non jure proprio, cum non sint vere religiosæ, *ut ex cit. c. religioso*, sed jure alieno, & per quandam extensionem, quatenus scilicet per fictionem juris, cum sint de proximo professuræ, habentur ut professæ. Secunda vero, quod puella capitulariter admissa trahitur ad participationem eorundem privilegiorum, quia per fictionem pariter juris cum sit parata ad ingressum habetur pro ingressa. Et una quidem ex his duabus fictionibus fundatur in alia; quia fictio quod puella parata ad ingressum habeatur pro ingressa ad effectum gaudendi monialium privilegiis, fundatur in fictione, quod actualiter ingressæ in ordine ad eundem effectum habeantur ut professæ. Concursus autem duarum fictionum ita ut una fundetur in alia, non permittitur in jure, *l. 1. C. de dot. premiss.* ubi Bald. & cæteri Doctor.

Quær. 9. An puellæ quoad usque causa educationis morantur in monasteriis, gaudeant privilegio fori.

Resp. Non gaudere neque ratione personæ, cum non sint Deo dicatæ, juxta *cap. quisquis 17. q. 4.* neque ratione familiaritatis, aut commensalitatis, quia, ut diximus, vivunt ex propriis. Non per hoc tamen, si delinquunt puniri debent a judice laico, sed ab Episcopo. Quoniam explorati juris est, delinquentes puniendos esse ab Ordinario illius loci, in quo delictum fuit commissum, *c. 1. in fin. q. 6. l. si cui §. Imperator*. Rota Avenion. *dec.* 114. *n.* 2. Menoch. *consf.* 466. *n.* 17. An autē, si delictū sit atrox, possint extrahi a monasterio non obstante immunitatis privilegio, videbimus infra, *c. 10. q. 12.*

Quær. 10. An dictæ puellæ, quæ in monaſteriis exemptis educationis gratia degunt, ſi contingat eas mori, nulla electa ſepultura, debeant in Eccleſia monialium, an in Parochia, in qua domicilium retinent, ſepeliri.

Reſp. Eſſe in monialium Eccleſia ſepeliendas, ſuſtinet acriter Bord. *in Miſcel. dec.* 128. Tum quia partes ſunt ejuſdem corporis monaſtici, licet imperfectæ, conſequenter eodem jure cenſendæ ſunt; tum quia id colligitur *ex* Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 11. *& ſeſſ.* 25. *c.* 11. in quibus locis perſonæ commenſales actu Regularium, apud quos domicilium, & habitationem contraxerunt, gaudent eorum juribus, & privilegiis. Immo addit idem Bord. quod ſi dictæ puellæ eligerent in aliena Eccleſia ſepulturam, funus eſſet ducendum a Confeſſario, non a Parocho, quia ad illum ſpectat funus perficere, ad quem pertinet ejuſdem funeris inchoatio; ad ſolum autem Confeſſarium ſpectat initium funeris, & cadaveris levatio ex monaſterio, quia nemo præter ipſum ibi jus habet, cum locus ſit omnino exemptus a jure Parochiali. Quare Confeſsario etiam debetur quarta funeralis, quæ datur propter onus, quod ſuſtinetur in adminiſtratione Sacramentorum ex officio, *c.* 1. *Relatum c. de his de ſepult.* Unde cum Confeſsarius non minus adminiſtret Sacramenta ſuis monialibus, mulieribus, & puellis exiſtentibus intra clauſuram, ac faciat Parochus quivis reſpectu ſuarum ovium, eidem pari ratione debetur quarta funeralium.

Oppoſitam ſententiam tuetur mordicus Pignatellus *t.* 7. *conſult.* 65. Probat, quia puellæ, quæ ad tempus cauſa educationis ſunt hoſpites in monaſterio, dicuntur peregrinantes, deſumitur *ex l.* 1. *§. hoc autem de his, qui deje-*

dejecerint ibi: *Tantum autem interest inter habitatorem, & hospitem, quantum interest inter habitatorem, & peregrinantem.* Si igitur sunt peregrinantes, non amittunt Parochiam, & ideo si contingat eas mori in monasterio, non electa vel a se ipsis, vel a parentibus sepultura, debent in propria Ecclesia Parochiali sepeliri. Immo si dictæ puellæ nullum in aliqua Parochia retinent domicilium, jus sepulturæ spectat ad Parochum illius Parochiæ, in qua situm est monasterium; quia si contingat celebrari illarum puellarum matrimonia, Parochus dictæ Parochiæ interest illorum celebrationi; ergo interesse debet & funeri, quia jus illius funerandi competit ei eodem jure, quo ei competit jus celebrandi matrimonia; utrunque enim est jus Parochiale.

§. IX.

De Clausura quoad Monialium egressum.

Quær. 1. OB quas causas possint moniales egredi e monasterio.

Resp. Causas legitimas, ob quas moniales exire possunt, declaravit S. Pius V. & ad tres reduxit *in sua Constit.* quæ incipit, *Decori; edita Kal. Februarii 1569.* nempe grave incendium, lepram, & epidemiam. Nomine magni incendii communiter Doctores intelligunt incendium, cui succurri non potest absque periculo pereundi moniales, si intra claustra commorentur. Casus incendii non respicit tantum communitatem, ut communitas est, sed etiam omnes ejus personas ut singulas, atque adeo si una tantum periclitetur, cui aliter succurri non possit, erit licitus egressus e

clauſura. Ita Suar. *t. 4. de relig. tr. 8. l. 1. c. 9. n. 1.* Sub lepræ nomine venit infirmitas contagioſa, ob quam ea infectus a communi omnium conſortio ſeparatur. Non erit tamen legitima cauſa exeundi, ſi monaſterium ſit ita capax, ac ea ſit medēdi eidem infirmitati commoditas, ut nullum immineat aliis monialibus periculum. Quia in hoc caſu ceſſat exeundi neceſſitas, quæ hujus conceſſionis eſt cauſa, ut cum aliis notat Sanch. *lib. 6. c. 15. n. 32.* Nomine epidemię non venit morbus popularis de facili ſanabilis, ſed infectio peſtilentialis malignam qualitatem præſeferens, quæ facile ad alios diffunditur cum manifeſto mortis periculo. Zachias *lib. 8. tit. 3. q. 1. n. 7. & ſeqq.* & Doctores apud Nav. *in Summa Bullar. p. 2. com. 37.*

Quær. 2. An poſſint moniales exire ob alias cauſas ſimiles expreſsas a S. Pio V.

Reſp. Affirmant ſexdecim Doctorés, quos refert, & approbat Paſqual. *in Lauret. n. 30.* Quia licet Pontifex utatur dictione *Niſi*, quæ videtur excludere omnes alias cauſas; verum hæc dictio non excludit caſus ſimiles, ut *in l. ſi mora v. duntaxat ff. ſoluto matrim.* ubi Caſtren. *nu. 9.* Jaſon. *n. 5.* & alii; ideo nec etiam in præſenti caſu excludet. Neque obſtat quædam declaratio Sac. Congr. quæ habet, *nomine epidemia eam tantum epidemiam intelligere, qua eſt vera, & realis peſtis, ita ut ob alias infirmitates huic aliquo pacto conſimiles, ſed tamen benigniores, etiam ſi epidemia nomine nuncupentur, nullo pacto monialibus profeſſis ex monaſterio exire liceat.* In qua declaratione notandum eſt, quod non dicit abſolute *ſimiles, ſed aliquo pacto conſimiles*; quod eſt valde diverſum; & proinde dum declarat, quod Conſtit. S. Pii V. non ſe extendit ad infirmitates

ali-

aliquo pacto similes, non sequitur, quod non se extendat ad similes; in similibus enim militat ratio finalis legis, & ideo ipsa quoque lex locum habet. At in aliquo pacto similibus non militat absolute ratio legis; quia non sufficit aliqualis similitudo ad trahendam rationem legis. Ad casus formaliter similes reducuntur imminens bellum, fluminis inundatio, ædificiorum ruina. Navar. Barb. Bonac. relati a Pasqual.

Quær. 3. An sit licitus egressus e monasterio, si monialis laboret morbo ita periculoso, ut desperetur ipsius salus, nisi e monasterio egrediatur.

Resp. Affirmant aliqui penes Pasqual. *loc. cit.* Tum quia casus iste est urgentior expressis in Constitutione Piana; tum quia lex ecclesiastica, qualis est hæc de monialius clausura, cum periculo vitæ non obligat. Negant alii; quia hic casus est valde dissimilis illis tribus expressis in citata Constitutione. In illis enim solum communis boni aliarum monialium ratio habetur; præsens autem casus solum respicit utilitatem monialis particularis, atque adeo casus excepti in dicta Constitutione cum dictione taxativa ratione boni communis non sunt extendendi ad casum utilitatis privatæ. Ita Sanch. Guttier. Barbos. & alii relati a Pignatel. *t. 9. cons.* 190. *n.* 10. ubi etiam *n.* 5. addit, quod cum in Sacr. Congreg. Concil. esset dubitatum, an monasterium situm in loco paludoso, propter quem aer sit insalubris, & periculosæ infirmitates moniales invadant, comprehendatur in Constit. S. Pii V. adeo ut moniales exire non possint ad curandas dictas infirmitates, Sacr. Congreg. censuit comprehendi, casum tamen esse dignum provisione speciali.

Quær. 4. An in prædictis casibus requiratur ad egrediendum licentia Superioris, & cujus.

Resp. Requiri, & patet ex Concil. *seff.25. de Regular.c.6.* & ex superius cit. Constit. S. Pii V. Probatio causæ, & licentiæ concessio spectat ad Episcopum in monasteriis sibi subjectis; in monasteriis vero sub Regularium cura debent causæ probari, & licentia concedi ab Episcopo, & monialium Superioribus conjunctim, ut constat ex dictione illa *& simul* posita in citata Constitut. ita enim habet, *Sitque causa hæc cognita, probata, atque etiam in scripturis expressa per Superiores, & simul per Ordinarium*. Hæc enim dictio importat simultatem, & conjunctionem, juxta ea, quæ habent Bald. & Rolland. & ideo, si aut Superiores, aut Ordinarius dissentiant, nec putent causam sufficientem, non poterit concedi licentia, quæ debet esse in scriptis, ut ex cit. Constit. *in scriptis expressa*. Nomine Episcopi, qui approbare causam debet, venit Vicarius Generalis, non vero Foraneus, quia non hic, sed ille est vere Ordinarius, & unum cum Episcopo tribunal constituit. Barbos. *cit. allegat. n. 29.* Sanch. & Bonac. qui etiam extendunt ad Vicarium Capitularem, Sede vacante, si ei a Capitulo expresse hæc potestas sit demandata, etiam quoad monasteria exempta; ut superius diximus *cap. 6. §. 2. q. 2.*

Quær. 5. An stante causa legitima egressus, possit monialis absque licentia exire, si nolit Episcopus, vel Prælatus eam licentiam concedere.

Resp. Posse, si constet evidenter de causæ legitimitate, sive teneatur ad clausuram ex sola lege ecclesiastica, sive ex voto, quia neque lex ecclesiastica, neque votum, quod ejus obli-

obligationem imitatur, censetur per se obligare cum gravi detrimento propriæ vitæ, & boni communis. Sanch. *lib.* 6. *cap.* 15. *nu.* 51. & Layman. Si vero legitimitas causæ sit dubia, Superioris judicio standum est, atque adeo ex se non poterit; quod pariter asserendum casu, quo ex egressu orirentur scandalum, & religionis infamia, ut frequenter contingit ex resistentia Prælato facta. Suar. *t.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *c.* 9. *n.* 12.

Quær. 6. An dentur aliæ causæ, ob quas moniales possint absque licentia egredi e clausura.

Resp. Quod sic; scilicet, si monialis esset injuste damnata ad perpetuum carcerem; secus vero si esset juste detenta; nam tunc teneretur proprii delicti subire pœnam, nisi forte adeo male tractaretur a custode, ut denegaretur cibus, vestitus, aut ignis, seu necessaria ad vitam sustentandam. Ita Doctores citati a Sanch. *l.* 6. *c.* 8. *nu.* 14. Vel nisi ageretur de vitanda mutilatione, aut morte violenta infligenda, vel per judicis sententiam, ut de sæculari asserunt Lessius, & alii cum D. Thoma, vel per injustam hostis aggressionem, ut in puncto firmant Sanch. & Tamb. *disp.* 20. *q.* 7. *n.* 2. qui pariter docet *disp.* 19. *q.* 5. *ad* 8. esse licitum egressum, si periculum vitæ certo immineat moniali ob graves molestias, & vexationes, quas injuste patitur, & habere non potest Episcopum, aut Superiorem, à quo sublevetur, quia hoc est veluti ab extrinseco occidi; & hoc extendit etiam ad casum, in quo monialis effecta gravida timeret cum famæ propria, ac monasterii, etiam vitæ jacturam. Ratio in omnibus prædictis casibus est, quia jus naturæ cuique competens ad conservandam

vitam nullo religioſorum voto abdicatur. Huic doctrinæ ſubſcribit etiam Delbene *de Immun. Eccleſ. t.2. c.19. dub.17.* ubi *n.7.* aſſignat diſcrimen, quare licitus ſit egreſſus, quando periculum vitæ eſt ab extrinſeco, non autem ab intrinſeco, nam in primo caſu periculum facile vitatur per fugam, non ſic in ſecundo; cum enim ſit intrinſecum, comitatur ipſam monialem, & ſic per fugam non ceſſat, unde viget ſemper obligatio certa de clauſura.

Quær.7. An monialis poſſit egredi ad habendam curam nepotum omni auxilio carentium.

Reſp. Non poſſe, niſi ſummi Pontificis licentia interveniente. Sac. Congr. apud Armend. *in Addit. lib. 2. tit. 10. lib.7. de Relig. num.* 105. Neque ad habendam curam conſanguineorum infirmorum. Tamb. & Bonac. *ubi ſupra*. Neque ad ſuccurrendum in extrema neceſſitate parentibus, aut filiis; & ſi alii contrarium ſentiant, cum in tali caſu quam maxime urgeat jus naturæ, & obligatio charitatis. Ita Delbene *loc. cit. dub.21.* advertit, quod in caſibus monialis egreditur ſine licentia, tenetur poſtea id Superiori ſignificare. Quod intellige, ſi poſſit, & duret egreſſus; quia egreſſu adhuc durante, poteſt Superior illum emendare, ſi cauſam, cujus cognitio pertinet ad ipſum, non approbat. At non tenetur, ſi jam egreſſus ceſſavit. Vide Bonac. *de clauſ. q.1. punct.* 8. ubi notat, monialem ad tempus legitime egreſſam teneri ſtatim redire, finito negotio, ad quod exivit, quia ceſſante cauſa conceſſionis egreſsus, ceſsat conceſſio. Hoc autem præceptum de ſtatim redeundo, cum ſimus in moralibus, moraliter eſt intelligendum, ita ut monialis illud non violet, ſi per unum, vel alterum diem alicubi moretur, vel ad

clau-

clausuram rediens in itinere alio divertat ad visenda imaginem sacram, cognatam, vel amicam. Ita Delbene *loc. cit. dub. 20. n. 4.* alios citans.

Quær. 8. An monialis possit egredi, ut sit Abbatissa alicujus monasterii, & ob alias similes causas.

Resp. Ex communi Doctorum affirmative; discrepant tamen in hoc, quod eorum aliqui censent licitum esse egressum cum sola Ordinarii, & Prælati Regularis approbatione, & consensu, nulla Sedis Apostolicæ, & Sac. Congregat. interveniente facultate; quia hic etiam, sicut in casibus in cit. Constit. S. Pii V. expressis, militat ratio boni communis Religionis, ad quam spectat bonam Prælatam præficere. Requirunt tamen, quod iste transitus fiat ad monasterium ejusdem Ordinis, & habitus. Et ita tenent decem & septem Doctores apud Delbene *loc. cit. dub.* 14. qui ad eandem rationem asserunt, posse concedi moniali egressum, ut sit Magistra Novitiarum, quin, & ut præsit portæ, vel rotæ in alio monasterio similiter ejusdem Ordinis, & habitus; immo ad novum monasterium ejusdem Ordinis fundandum, vel etiam reformandum. Alii vero sustinent in supradictis casibus non licere egressum absque Sedis Apostolicæ, vel Sacræ Congregationis licentia; & ita docent Savar. Zerola, Barbos. Tamburin. & Diana ex pluribus Sac. Congregat. declarationibus, & ita absolute est observandum, præcipue ex Decreto Pauli V. *sub die* 27. *Decembris* 1617. publicato, & generalibus Ordinum Procuratoribus intimato. Unde neque causa correctionis sine tali licentia possunt transferri de uno monasterio ad aliud, quamvis in primo corrigi non pos-

sint

ſint cognatorum timore, vel alia ſimili cauſa. Quod ſi aliqua monialis ſit adeo incorrigibilis, ut in nullo monaſterio correctio ſperari poſſit, non per hoc erit ejicienda, ſaltem inconſulto Pontifice, utpote quid novum, & inuſitatum, atque adeo ſcandalum generans: quapropter in tali caſu carceri potius, ne alias inficiat, includi debet, quam cum tanto ſcandalo, & præjudicio boni communis monaſterii expelli, idque ex Sac. Congr. *in una Rodonen.* 1617. *&* *altera* 1603. ſentiunt Barboſ. Gavant. Lezan. & Riciul. qui advertunt, quod monialis, cauſa fundationis, reformationis &c. egreſsa poſſit de conſenſu utriuſque monaſterii finito negotio ad primum monaſterium redire, etiam ſi ſocia, cum qua egreſsa fuit, redire nolit.

Quær. 9. An moniali concedi poſſit egreſſus ad ſtrictius monaſterium.

Reſp. Poſse; & hoc ex declarationibus Sac. Congreg. quæ *in una Nanaten.* 1613. *& in una Rodonen.* 1617. expreſſe decernit, quod non obſtante rigoroſa clauſura monialium, poſſit adhuc monialis, ſervatis ſervandis, tranſire de una religione ad aliam, at in caſu, quo tranſeat, debeat in Religione, ad quam tranſit, Novitiatum facere, & profeſſionem emittere. Ad talem egreſsum requiritur Ordinarii, & Superiorum licentia, quæ ſufficit ſi ſit petita, licet non obtenta, ſicuti de religioſis viris dicitur. Ita Delbene *ubi ſupra dub.* 19. *nu.* 7. Quod tamen non videtur admittendum, quia hic non agitur de egreſsu ſimpliciter, ſed de egreſsu qualificato obligatione clauſuræ, ad quam requiritur diſpenſatio, & licentia, quæ licet poſſit concedi ab Epiſcopo, conſultius tamen eſt, ut petatur a Sac. Congr. ut advertit Barb. de jur. Eccleſ. *lib.* 1. *cap.* 44. *n.* 76.

In

In hujusmodi translatione sequentes sunt observandæ conditiones, videlicet, quod antequam monialis e primo monasterio egrediatur, aliud sit paratum, in quo benevolas habeat receptrices, & etiam capitulariter, & per secreta suffragia recipiatur; deinde ut dotem solitam ab aliis præstari solvat, & spes illi auferatur ad primum monasterium redeundi; insuper quod translatio fiat comitantibus matronis consanguineis gravibus ab uno ad aliud monasterium, recta via, absque diverticulo, ac nullibi pernoctetur, nisi causa hospitii, idque nonnisi apud honestas personas, ut pluries fuit observatum ab eadem Sac. Congr. & præcipue *in una Nanaten.* 16. *Januarii* 1615.

Quær. 10. An monialis, quæ a monasterio aufugit, timens juste, ac probabiliter a monialibus sui monasterii mortem sibi veneno inferendam, possit transire ad aliud monasterium diversæ regulæ, etiam laxioris.

Resp. Affirmative. Nam cum in præfato monasterio tute manere non possit propter odia, & persecutiones, neque minus in monasteriis ejusdem Ordinis absque modestia vivere queat propter infamiam, & pudorem, quo continuo suffunderetur, cumque in aliis monasteriis diversi Ordinis tranquillam cum ingenti bono, & augmento spirituali vitam absque animi solicitudine ducere possit, utique licita est translatio etiam ad Ordinem laxiorem, ob majus bonum spirituale, quod præcipue attendi debet. Ita D.Thom. 2.2.*q.*189.*art.*8. & cum eo Suarez. Quare injuncta prius moniali pœnitentia salutari, cum obligatione relinquendi dotem priori monasterio, & solvendi novam secundo, hujusmodi translatio indulgenda videtur. Atque ita resolvit Sac. Congr.

Episc.

Epiſc. *in una Meſſanen.* 29. *Aprilis* 1603. *& in una Cæſaraguſtana tranſitus* 1636. teſte Pignatel. *t.* 1. *conſult.* 120.

Quær. 11. An caſu, quo totum aliquod monaſterium transferri debeat in aliud monaſterium de novo conſtructum, talis translatio fieri poſſit, inconſulta Sede Apoſtolica.

Reſp. Non poſſe,& hoc ex praxi Sacræ Congregat. quæ in hujuſmodi caſibus ſolet expreſſe hanc facultatem concedere, ut cum aliis obſervat Caſſianus *v. Clauſura n.* 197. Nihilominus non deſunt oppoſitum ſentientes ex Barb. *alleg.* 102. *n.* 27. cum ibi relatis, & colligunt ex declaratione Sac.Congr.edita 17.*Julii* 1615. in qua habetur, quod auctoritas Sedis Apoſtolicæ requiritur tantum ad conſtructionem novi monaſterii, non vero in monialium translatione; unde eo ipſo quod intervenit in conſtructione, non eſt opus alia facultate in translatione,quia hæc conſequitur ad conſtructionem; quare ſubintrat regula, quod conceſſo principali, conceduntur ea omnia, quæ veniunt in conſequentiam ad ipſum. *C. prudentiam*, §. *ſi vero de off. deleg.* Hoc autem eſt conforme diſpoſitioni Concilii *ſeſſ.* 25. *de Regul. c.* 5. ubi ſtatuit, quod monaſteria Sanctimonialium extra mænia urbis, vel oppidi, curent Epiſcopi, vel alii Superiores, ſi ita videbitur expedire, ut ad nova vel antiqua monaſteria intra urbes, vel oppida reducantur. Hæc autem translatio, niſi nova monaſteria erigantur, fieri debet ad monaſteria ejuſdem Ordinis, applicatis ipſis reditibus monaſterii translati, ut refert deciſum Zerola *part.* 1. *Praxis, v. Monialis*. An autem Epiſcopi poſſint monaſteria exempta transferre, affirmat Vveims, *conſtit.* 15. *n* 47. quia etiam ipſa quoad clauſuram

ſub-

subduntur Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato.

Quær. 12. An monialis cum licentia egressa ad curandam infirmitatem, & intra domum privatam inclusa, violet clausuram, si huc, & illuc vagetur.

Resp. Non violare. Ita Navar. Sanch. & Tamburin. quia monialis non ligatur lege clausuræ nisi intra proprium monasterium, & cum obligatio clausuræ sit odiosa, ultra limites monasterii non est extendenda. Si tamen Superior moniali in domo privata commoranti præscribat clausuram, tunc eam tenetur etiam in privata domo servare, quia tale præceptum est a Superiore potente clausuram indicere.

Quær. 13. An liceat mittere extra clausuram moniales conversas ad quæritandas eleemosynas.

Resp. Doctorum alios concedere, alios negare, ut videre est apud Donatum *reg. Regular. tom.* 4. *tract.* 3. *quæst.* 18. Consuetudini standum esse non dubito, observatis tamen conditionibus per Sac. Congregationem præscriptis, nimirum. Quod Conversæ extra casum quæstuandi non egrediantur, neque ad alia monasterii negotia peragenda. Saltem binæ simul incedant, si sint ætatis non minus annorum quadraginta, & vitæ exemplaris, bonæque ædificationis. Extra monasterium nullo modo pernoctent, neque extra Civitatem, terras, & loca, in quibus monasteria consistunt, egrediantur; nisi ex loci angustia, & paupertate secus Episcopo vel ministro provinciali visum fuerit esse necessarium. Quod si hac de causa necesse eis fuerit extra monasterium pernoctare, nonnisi in domibus personarum probatæ vitæ, & famæ hospitentur.

§. X.

§. X.

De Clausura quoad accessum Extraneorum.

Quær. 1. QUid importet de suo formali accessus ad monasteria interdictus.

Resp. Duo copulative importare, videlicet locum, ad quem fit accessus,& collocutionem. Ita ex Januario *de claust. &c erv. res. 29. n. 15.* & Pace Jordano *tom.2. lib.7. tit.12. n.57.* & desumitur ex Sac. Congregationis decretis editis jussu Sixti V. *anno* 1590. & Urbani VIII. *anno* 1623. in quibus de accessu, & colloquio semper copulative fit mentio. Neque valet, quod accessus ad monasteria non prohibetur per se, sed tantum ut medium ad locutionem; unde tota ratio prohibitionis consistit formaliter in sola locutione, atque adeo, id, quod formaliter prohibetur, est sola locutio. Nam falsum est, quod accessus ad monasteria non prohibeatur per se, sed tantum ut medium, quia non tam ex accessu possunt oriri verba turpia, quæ spectant ad locutionem,quam ex colloquio tactus inhonesti, qui pertinent ad accessum. Cum igitur finis Sac. Congregationis fuerit utrunque præcavere, dicendum est, utrunque per se prohibuisse; sed quia prohibuit copulative, ideo utrunque ad violandam legem, utpote pœnalem, necesse est intervenire.

Hinc est, quod qui tantum accedit, sed non loquitur, vel tantum loquitur sine accessu,non facit contra legem, nec pœnas incurrit, quia ad has contrahendas debent concurrere omnes qualitates a decretis requisitæ, *c. 1. de homi-*

homicidio in 6. & notant Jo. Andreas *ibid.* per illum textum, Jul. Clar. *lib. 3 §. fin. q. 83. n. 9.* Quare locutio cum monialibus in domibus propinquis non comprehenditur sub prohibitione. Diana *p. 3. tract. 2. ref. 48.* Tamburin. Lezana, Januar. contra Merol. & Pasqual. *in Lauret. nu.* 1124. Neque vi dictæ prohibitionis est interdictum scribere monialibus, non quia scribere non sit formaliter loqui, sed quia deficit ratio accessus. Ita Ricius, Barb. Januar. Tambur. & alii. E contra vero contra prohibitionem facit, qui loquitur per nutus, & signa; quia ex una parte adest ratio accessus, & ex alia intervenit etiam locutio; nam vere explicat moniali suos internos conceptus, in qua manifestatione consistit formaliter locutio, in nullo refragante, quod talis manifestatio fiat per nutus, non vero per verba, quia differentia se tenet penes modum, non penes substantiam. Ita Graffius, & plures alii, quos refert, & sequitur Philippin. *de Privil. ignorant. in Append. ad c. 4. nu.* 284.

Rursus non facit contra prohibitionem, qui loquitur cum moniali idiomate ab ipsa non percepto, quia deficit collocutio; non enim dicitur loqui cum moniali, sed loqui coram ipsa; nam locutio, ut sit completa, debet transmittere conceptus loquentis ad audientem, & eos illi communicare, quo secluso, non habetur formaliter locutio. Ita Merol. Pasqual. *n.* 1120. & Januar. qui addit, quod si quis loquatur per intermediam personam, non facit contra prohibitionem; nam tunc explicat suos conceptus alteri, & hic moniali. Hoc tamen non approbat idem Pasqualig. quia si locutio esset directa ad monialem, vere ipsam alloqueretur, & fines ipsius esset communicare suos

ſuos ſenſus moniali, & ſolum eſſet facere fraudem legis, & proinde legem violare. Ita Graff. & Lezana *in Sum. v. Moniales* 20. Quod pariter dicendum eſt de eo, qui loqueretur cum moniali, ipſa nihil reſpondente, quia finis legis eſt tollere commercium locutionis, quod habetur, ſive monialis reſpondeat, ſive non; ſecus dicendum, ſi monialis loqueretur, Religioſus vero nihil reſponderet, quia non eſt prohibita auditio, ſed locutio. Paſqual. *loc. cit. n.* 1123.

Quær. 2. An alloquentes cum monialibus ſine licentia peccent mortaliter.

Reſp. Attentis tantum antiquis juribus, de quibus infra *q.* 4. & præciſa particulari Epiſcopi prohibitione, Clericos, & laicos ſine juſta cauſa, & legitima licentia ſemel aut iterum accedentes ad colloquendum, peccare venialiter, docent Llamas, Manuel, Navarr. & Sanch. *in ſum. lib. 6. cap.* 16. *n.* 119. mortaliter vero ſi frequentent, dummodo tamen præceſſerit monitio Epiſcopi præceptiva, qua deficiente, ſicut ceſſat contumacia, ita deficit etiam peccatum, niſi ex tali frequentia conſurgat ſcandalum, aut finis aliquis turpis admiſceatur, quæ circunſtantiæ difficillime poſſunt a frequentia ſeparari. Et ideo frequentem collocutionem adoleſcentis cum moniali raro a mortali excuſat. Caſtropal. *par. 3. de vot. relig. obed. diſp.* 4. *pun.* 11. *n.* 9.

Verum tam Clericos, quam laicos mortaliter peccare abſolute, & ſine ulla diſtinctione ſuſtinent Rodriq. Miranda, Bonac. *part.* 3. *n.* 1. *q.* 3. *de clauſ.* & alii. Qui a fortiori idem aſſerunt de Regularibus contra Bordon. *in Conſ. Regul. reſ.* 7. *nu.* 81. Delbene *t.* 1. *de immunit. c.* 14. *dub.* 5. *n.* 25. Siquidem Sac. Congr. prohibet tanquam aliquid grave, & imponit tranſ-

transgressoribus pœnam valde gravem; quæ non solet imponi nisi pro peccato mortali, ut notant communiter Doctores. Unde hanc sententiam sustinent Merol. Coriolan. Nald. & alii penes Pasqual. *loc. cit. n.* 1117. Quod etiam declaravit Sac. Congr. *sub die* 1. *Julii* 1606. teste Duardo *lib.* 3. in Bulla Cœnæ §.8 *q.* 2. *n.* 47. Et hoc habet locum, etiã si locutio sit de rebus indifferentibus, quia finis legis est tollere commercium præsentiale propter pericula, quæ inde oriri possunt; hoc autem commercium exercetur in quacunque locutione, de quacunque materia sit, & proinde militat semper eadem ratio finalis. Neque valet quod lex ista, utpote fundata in præsumptione colloquii ad malum finem, & in periculis annexis tali collocutioni, cesset obligare, cessantibus periculis, & prædicta præsumptione. Lex enim semper obligat, quamvis in aliquo casu non adsit periculum, quod intendit vitare, quia non cessat finis adæquatus ipsius. Unde matrimonium clandestinum semper est invalidum, quia in modo illo contrahendi præsumitur, seu judicatur periculum esse fraudis, esto quod in hoc, vel illo casu particulari nullum sit hujusmodi periculum; semper enim verum est dicere, talem contractum sic factum esset periculosum.

Quær. 3. An detur parvitas materiæ, seu collocutio ad breve tempus excusans a peccato mortali.

Resp. Quamplures Doctores parti affirmativæ adhærere, inter quos Graff. & Diana. Siquidem non magis obligat lex humana, quam obliget lex divina; si igitur in transgressione legis divinæ datur parvitas materiæ excusans a mortali, debet etiam admitti in transgressione legis humanæ. Discrepant

tamen in aſſignando, quænam in hoc caſu cenſenda ſit parva materia. Graffius putat, tranſeunter monialem ſalutare, & parum colloqui eſse parvitatem materiæ. Quartus quadrantem horæ. Diana ſpatium unius Miſerere in materia parva conſtituunt. Hæc tamen ſententia de parvitate materiæ omnino eſt rejicienda, ſicut eam rejecit ſpeciali ſuo decreto Sacr. Congregatio Concilii, Clemente IX. approbante, eſtque tenoris ſequentis.

Die 1. Maji 1669. Sac. Congreg. Eminentiſſimorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Concilii Tridentini interpretum. Habita notitia, quod nonnulli Regulares abſque licentia crates monaſteriorum monialium adire, & frequentare non dubitent, prætendentes non eſſe interdictum per breve tempus, etiam uſque ad quadrantem horæ cum dimidio, quod horologio arenario aliquando metiuntur, moniales, aliaſque perſonas intra clauſuram exiſtentes alloqui, & hanc opinionem tanquam tutam affirmant, diſſeminant & forſan etiam evulgant, proprias graviter illaqueantes conſcientias, ſcandala confoventes, ad hujuſmodi pernicioſos errores eliminandos, opinionem prædictam improbans, rejiciens, ac damnans declaravit: Regulares cujuſcunque Ordinis, Militiæ, Societatis, Congregationis, & Inſtituti, etiam de quibus ſpecialis mentio foret habenda, qui ad monaſteria monialium, quamvis ab Ordinarii juriſdictione quomodolibet exempta, & etiam ipſis Regularibus ſubjecta, vel alias ſpeciali mentione digna, abſque legitima facultate accedunt, colloquendo etiam per quodcunque modicum temporis ſpatium cum monialibus, aut aliis intra clauſuram degentibus, peccare mortaliter, eoſque ſub excommunicationis, privationis vocis activæ, & paſſivæ, aliiſque contra Regulares accedentes

ſine

sine licentia ad monasteria monialium, statutis pœnis, posse ab Ordinario, tanquam Sedis Apostolicæ delegato coerceri. Et die 7. Junii ejusdem anni facta relatione SS. Domino Nostro, Sanctitas sua præsentem declarationem approbavit, ac typis dari, servarique jussit.

Non desunt tamen Doctores aliqui recentiores, inter quos Amænus, oppositum docentes etiam post dictam declarationem, moti hac ratione, quod, cum finis legis colloquium prohibentis sit pericula, & scandala præcavere, ut clare desumitur ex illis verbis *scandala confoventes*, tunc solummodò colloquium, etiam intra modicum temporis spatium, erit prohibitum sub gravi, quando graviter adversabitur fini intento a lege, atque adeo tunc solummodo erit peccatum mortale quando connectetur cum periculis, & scandalis, quæ ex ipso, etiam intra modicum tempus, possunt oriri.

Totum hoc confirmant paritate rationis. Nam quando lex prohibet incedere noctu cum armis per civitatem: non prohibetur incessio noctu præcise, sed incessio cum armorum delatione conjuncta, quia sub illa tantum ratione adversatur fini intento a lege; ergo pariter quando prohibetur collocutio etiam ad modicum tempus, non prohibetur collocutio præcise, sed quatenus connectitur cum periculis, & scandalis, quia sub hac tantum ratione adversatur graviter fini legis.

At prædicti Doctores nullatenus sunt audiendi. Cum enim Sac. Congregatio in aliis declarationibus, præcipue in declaratione infra referenda, declaraverit, Regularibus pro munere prædicationis obeũdo missis ad crates prohibitũ esse sub mortali, nec non censuris, & pœnis, immediate post cũ monialibus immi-

scere

ſcere ſermones cum quęſtionibus,& dubiis ſpiritualibus,aut materiis ipſius concionis,in quibus nulla ratio ſcandali, aut periculi reperitur, ſignum eſt, quod collocutio non eſt prohibita tantummodo ex ſuppoſitione periculi, vel ſcandali, ſed abſolute, quia lex intendit omnino tollere commercium præſentiale,quod per quamcunque collocutionem etiam ad modicũ temporis ſpatiũ exercetur. Tum quia non ſpectatur, quale ſcandalum, aut periculum ſequatur, uno contraveniente; ſed quale ſi a multis, & communiter fiat.Sanch. *in Sum.lib.1.c.4.n.8.*

Quær 4. Quo jure ſive ſæcularibus, ſive Regularibus prohibeatur acceſſus ad monaſteria monialium.

Reſp. Eſse prohibitum jure antiquo. *Cap. Monaſteria de vitâ, & honeſt. Cleric.* & *Cap. periculoſo de ſtatu Regular. in 6.* Idem ſpecialiter prohibetur Religioſis. *Cap. definivimus 18. qu.2.* & extant duo decreta,unum ſub Sixto V. *Nonis Maji* 1590. alterum ſub Urbano VIII. *duodecimo Kal. Decemb.* 1623. Advertendum tamen eſt, quod prohibitio colloquendi moniales non ſolet comprehendere ſæculares conjunctos in primo, vel ſecundo gradu, *Perusina* 18. *Januarii* 1618. *Menopolitana* 6. *Maji* 1625. excepto caſu,in quo ex conſtitutionibus monaſterii, vel ſpeciali Epiſcopo decreto prohiberentur etiã conjuncti in primo gradu moniales alloqui ſine licentia, quæ tamen, niſi aliud obſtet, ipſi concedi debet ad annum pro alloquendis monialibus ſibi conjunctis ſemel in menſe, *Verulana* 10. *Februarii* 1599. Conceſsa licentia ſemel in menſe, non eſt neceſse, quod inter unam, & aliam viſitationem tranſeat menſis integer, ſed poterit accedere v.gr. die 27. Aprilis, deinde die ſecunda Maji, dummodo

modo nec in Aprili, nec in Majo, alia vice accedat. Sanchez.

Quær. 5. An prohibitio alloquendi moniales extendatur ad Abbatissam.

Resp. Doctores aliquos negare. Ita Lezana, Tamb. Januar. & Zambel. pœnes Pasqual. *loc. cit.* Cum enim sit lex odiosa, nomine monialium non venit Abbatissa, & quidem rationabiliter; quia, cum Abbatissa sit persona gravis, provectæ ætatis, & probatæ vitæ, cessant quoad ipsam illa pericula, propter quæ est facta prohibitio. Oppositum tamen tenendum cum Merol. Megalio, & Squillant. præcipue ob decretum supracitatum Sixti V. in quo prohibetur allocutio non solum cum monialibus, sed etiam *cum qualibet alia persona intra claustra degente*. Dictio *qualibet* est universalis, & omnes comprehendit, etiam illos qui alias non comprehenderentur, ut per Seraph. *dec.* 980. *n.*8. & censuit Rota *diversor. dec.*791. *n.*10. *p.* 1. etiam in materia odiosa, & stricte interpretanda. Calderin. *cons.* 1. *de consanguin. & affinit.* Aym. *cons.* 118. *n.* 12. Rota *divers. dec.*233. *n.*9. & 28. *p.* 1. Consequenter comprehenditur etiam Abbatissa. Quod expressius habetur ex Constitutione Alexandri VII. *Sacrosancti*, in qua aperte declarat, quod sub nomine monialium in hac materia locutionis véniunt *Abbatissæ, Priorissæ, aut Officiales monasterii*.

Nec subsistit responsio Potestat. *in exam. confess. t.* 1. *p.* 2. *nu.* 1477. scilicet, quod dicta Constitutio utpote edita pro quiete monialium Urbis, prohibet tantum allocutionem cum Abbatissis, Priorissis, & officialibus monasteriorum ejusdem Urbis, extra quam non est extendenda, cum sit odiosa. Nam respondetur, quod, licet specialiter dispo-

nat de monialibus Urbis, attamen, quia materia de qua, fcilicet collocutio, & finis ob quem difponit, fcilicet quies monialium, eft communis tam monialibus Urbis, quam extra Urbem, utrafque comprehendit. Nam communitas materiæ, & ratio legis facit, quod difpofitio fpecialis efficiatur generalis, *l. regula*, §. *fi quis*, *ff. de jur. & fac. ignor.* & notant Bart. *ibid.* Alex. *in l. fi pupil. ff. de verb. oblig.* Decius *conf.* 451. *in fin.* Cravet. *conf* 273. *nu.* 3. Surd. *conf.* 53. *n.* 6. etiam in odiofis, & pœnalibus per extenfionem comprehenfivam, ut docent Imol. *in cap.* 1. *de temp. ord. in* 6. Gemin. *ibid.* Panorm. *in cap. fin. nu.* 10. *de refcript.* & alii apud Sanch. *de matrim. lib.* 3. *difp.* 42. *n.* 4.

Quær. 6. An dicta prohibitio afficiat Epifcopos extra fuam diœcefim commorantes.

Refp. Si loquamur de prohibitione facta in Conftit. Bonifacii VIII. relata *in c. periculofo*, & innovata per Concil. Trident. *feff.* 25. *de Regular. cap.* 5. dicendum eft, afficere etiam Epifcopos, & Prælatos, immo etiam Cardinales, extra diœcefim commorantes, ut probat Donatus *in Praxi t.* 4. *tract* 5. *qu.* 21. & 24. ubi tamen fubdit, quod prædicti loquendo cum monialibus fine licentia, ex tacita, feu præfumpta licentia Ordinarii fcientis, & non contradicentis, poffunt excufari. Si vero loquamur de prohibitione Ordinarii contra alloquentes cum monialibus fubjectis, non fubjici tali prohibitioni, neque pœnis in ipfa contentis, defendunt Graff. & Diana, quia dicti Epifcopi, & Prælati funt exempti ab omni jurifdictione Epifcopi loci, ad quem divertunt. Nihilominus probabilius eft oppofitum, tutius in confcientia, & in praxi fervandum. Ita Doctores relati, &

appro-

approbati a Philippin. *de Priv. ignor. in append. cap.*4.*n.*269. Quia Epiſcopus, & Archiepiſcopus in alieno territorio cenſentur ut privatæ perſonæ; ex Panor. Anchar. Hoſtien. & aliis; unde tenentur, ſicut quælibet alia perſona, locorum leges ſervare,& ſic tenentur ad jejunia, ac feſta, aliaque omnia pro bono communi, & ſalute animarum ab aliis Epiſcopis in eorum diœceſibus indicta. Preter quam quod Epiſcopus diœceſanus in caſibus concernētibus monialium clauſuram quoad perſonas exemptas, procedit ut Sedis Apoſtolicæ delegatus, unde ejus auctoritas extenditur ad omnes perſonas quovis titulo in ſua diœceſi repertas. Quod autentice fuit declaratum a Sac. Congr. *in Baren.* 20.*Maji* 1619. quam declarationem per extenſum refert Navar. *Sum. Bull. p.* 1. *com.*43. *n.*10.

Quær. 7. An Prælati Regulares tuta conſcientia poſſint accedere ad loquendum cum monialibus, etiam non ſubditis.

Reſp. Affirmativam ſententiam ſuſtineri ab Antonio a Spiritu Sanct. *in direct regul. tract.*4. *diſp.*4.*ſect.* 1. *n.* 20. hac ratione, quod talis acceſsus nullibi eſt prohibitus Prælatis Regularibus; nam neque *Cap. periculoſo de ſtatu regul. in* 6. neque Tridentinum *ſeſſ.*25. *c.*5. *de reg.* neque Decretum Sixti V. loquuntur de Prælatis, ſed de religioſis particularibus. Et *Cap. Monaſterium de vita & honeſtate Clericorum* loquitur de Clericis, quorum nomine in odioſis non veniunt Prælati. Negative tamen reſolvendum, quia Prælati Regulares reſpectu monialium ſibi non ſubditarum cenſentur ut privatæ perſonæ, ſicut de Epiſcopis, & Archiepiſcopis in alieno territorio ſupra notavimus; cadunt ergo ſub prohibitione generali ſicut quilibet Religioſus privatus.

Quær. 8. An Eccleſiæ Cathedralis Canonici cum monialibus colloquentes afficiantur cenſuris, & aliis pœnis latis ab Epiſcopo, ſi illi in edicto non ſint ſpecialiter expreſſi.

Reſp. Videtur quod non; quia Canonici Eccleſiæ Cathedralis ſunt perſonæ ſpeciali nota dignæ; vocantur enim Clerici primi gradus. Innocen. *in cap. ſedes num. 2. de reſcript.* & dicuntur pars corporis Epiſcopi, & Eccleſiæ, *cap. novit, & cap. quanto de his, quæ ſunt a Prælat. ſine conſ. Capit.* Et in pluribus æquiparantur dignitatem obtinentibus, ut *in c. ſtatutum in princ.* de reſcript. in 6. Neque carent honore, & præeminentia, *c. quamvis*, §. *quanquam de preb. lib. 6.* Et proinde non comprehenduntur ſub prohibitione, niſi in ſpecie exprimantur.

Quod a fortiori procedit in Canonicis Capituli exempti, ut ex Marco Vidal *in Arca vital. de monial. inquiſit. 2. nu. 29.* ubi ex alio capite illos liberat a cenſurarum incurſu, videlicet ratione exemptionis a juriſdictione coercitiva Epiſcopi. Nam ex Trident. *ſeſſ. 25. c. 6. de reform.* Epiſcopus ſine Capitularibus adjunctis non poteſt juridice procedere contra Canonicos exemptos quoad pœnas propter delicta infligendas.

At reſolvendum affirmative; quia Canonici uti ſinguli ſunt perſonæ privatæ, nec dici poſſunt in dignitate conſtituti, ut tradit Bald. *in cap. paſtoralis ſub n. 3. verſic. canonia autem de offic. deleg.* cum aliis adductis per Pacian, *de probat. lib. 3. cap. 27. nu. 101.* atque adeo non ſunt ſpeciali nota digni. Et quatenus etiam tales eſſent, & proinde fruerentur privilegio, ut non comprehenderentur ſub clauſulis generalibus quantum ad odia, & rigo-

res,

res, adhuc in præsenti dicerentur comprehensi, ut in terminis allocutionis firmat Sperel. *decis.*21. *n.* 58. Quia, quoties agitur de animarum præjudicio, etiam in pœnalibus, & odiosis admittitur extensio. Panor. *in cap. ex tenore n.* 6. Jason. Cravet. Rota, Quaranta, & alii relati a Sperel. *loc. cit.* Et quia Episcopus, ut supra innuimus, in hac materia procedit ut Sedis Apostolicæ delegatus, omnes sibi subjicit, etiam privilegiatos, & exemptos.

Quær. 9. An in illis diœcesibus, in quibus collocutio prohibetur sub excommunicatione Ordinario reservata, pueri, & puellæ impuberes tali pœna afficiantur.

Resp. Affirmat Graffius, dummodo sint doli capaces; quia sicut possunt mortaliter peccare, sic etiam possunt censura puniri, quæ fertur in pœnam delicti. Negant probabilius Bonacina, Diana, & alii, quia respectu eorum, qui annos pubertatis nondum attigerunt, cessat causa finalis prohibitionis, quæ est, ut vitetur occasio luxuriandi, quod non potest habere locum in impuberibus, ut expresse colligitur *ex cap. Pueris* 1. *de delict. puveror.* An autem pueri in dubio, an ætatem expleverint, peccent colloquendo cum monialibus, & excommunicatione ligentur, negant Diana, & Quartus, quia in dubio melior est possidentis conditio, pro libertate autem pueri stat possessio.

Quær. 10. An Advenæ, & Peregrini ligentur excommunicatione lata ab Ordinario contra hujusmodi alloquentes.

Resp. Negant Diana, Januarius, & Delbene, quia Peregini, & Advenæ non subjiciuntur jurisdictioni, & legibus loci, in quo obiter reperiuntur, & per quem transeunt,

quod patet *ex Cap. a nobis 1. de fent. excomm.* ubi habetur, exteros furantes in diœcesi, in qua furtum est prohibitum sub pœna excommunicationis ipso facto &c. in hanc non incidere, cum non sint de jurisdictione Episcopi excommunicantis. Distinguit Donatus *in Praxi tom.4. tit. de acceffu ad Monial. tr.6.q.22.n.8.* & admittit hanc opinionem quoad monasteria immediate Episcopo subjecta, non vero quoad exempta; quia quoad prima Episcopus procedit potestate ordinaria, cui non subduntur Advenæ, & Peregrini; quoad secunda vero procedit auctoritate Apostolica delegata, secundum quam sibi subjicit etiam Advenas, & Peregrinos, quia edicta condita ab Episcopo cum tali facultate censentur condita ab ipso Pontifice, cui omnes Christi fideles in his, quæ spectant ad bonum animæ, tenentur ubique obedire. Ego absolute, & sine limitatione censeo, Advenas, & Peregrinos ligari excommunicatione lata ab Ordinario contra hujusmodi alloquentes, sive in monasteriis exemptis, ob rationes adductas a Donato, sive in immediate subjectis, quia Episcopus non tantum procedit auctoritate Apostolica delegata quoad loca, sed etiam quoad personas, ut patet ex declaratione Sacr. Congr. *in Baren. 10. Maji*, superius adducta. Unde ratione talis potestatis subjicit sibi personas independenter a loco, & per consequens ligantur excommunicatione. Adde, quod etiam si non recurratur ad potestatem delegatam, Peregrini, & Advenæ subduntur legibus loci, ut habetur *in cap. consiltum de obferv. jejun.* & Gloss. *ibi*, & docent Pontius, Meroll. Molfesius, aliique permulti.

Quær. 11. An afficiantur supradicta excom-

communicatione sæculares colloquentes cum monialibus exemptis.

Resp. Visum est aliquibus, non affici, quia locus exemptus, & locus extra diœcesim æquiparantur. Nihilominus oppositum asserendum; sive in edicto fiat mentio de monasteriis exemptis, ut tenent Rolland. Genuen. & Belloch. sive nulla fiat mentio, ut tenet Bariola. Quia, ut diximus in Superiori responsione, Episcopus in ordine ad clausuram exemptarum procedit ut Sedis Apostolicæ delegatus. Vide Dianam *p.* 10. *tr.* 14. *ref.* 50. ubi utranque sententiam vocat probabilem; at verior est secunda, quod novissime declaravit Sac. Congr. *in Urbinaten. die* 10. *Maji* 1663. *& in Viterbien.* quam referemus in responsione sequenti.

Quær. 12. An Regulares, & moniales exemptæ, si de ipsis mentio fiat, afficiantur censuris, & pœnis ab Episcopo indictis contra alloquentes sine licentia.

Resp. Affici; habetur *in Viterbien. die* 26. *Junii* 1627. his verbis: *Sacra Congregatio &c. sæpius censuit, Episcopum ad clausuram custodiendam etiam in monasteriis Regularibus subjectis posse excommunicationis latæ sententiæ pœnam sibi reservatæ imponere circa aperitionem ostii clausuræ extra casus indigentiæ, nec non circa accessus, & colloquia cum monialibus, ac dictam excommunicationem ligare nedum Regulares accedentes, verum etiam moniales, si de ipsis mentio fiat, adeo ut Superior Regularis ab eadem excommunicatione absolvere nequeat. Cap. Monasteria de vita, & honestat. cleric.* Limitant hanc responsionem Sanchez, Barbos. & Tamburin. *disput.* 25. *quæst.* 9. & volunt, affici Regulares exemptos, sed non privilegiatos; non vero exemptos simul, & privile-

giatos ; & pro hujus diſtinctionis fundamento afferunt quandam declarationem Sac. Congregat. 9. *Aprilis* 1583. quæ ſic habet: *Regulares adeuntes monaſteria monialium ſine licentia Epiſcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edicto propoſuit, niſi Regulares illi habeant ex privilegio, quod non poſſint excommunicari, & tunc debent puniri a Superioribus alia pœna.*

Quær. 13. An eadem cenſura afficiatur, qui conſulit; vel cooperatur, aut jubet alterius acceſsum.

Reſp. Negative; quia pœna lata eſt contra accedentes, & cum ſimus in odioſis, non eſt extendenda ad conſulentes &c. Famulus tamen miſsus, quia proprie accedit, cenſuram incurrit, niſi forte ipſi immineat grave damnum, ſi non obtemperet domino præcipienti, quia in tali caſu ratione metus cadentis in conſtantem virum non incideret in excommunicationem, quia leges eccleſiaſticæ non obligant cum tanto rigore; non tamen excuſaretur a culpa contra jus naturale. Ita Diana, & Delbene *t.* 2. *c.* 14. *dub.* 5. *ſect.* 3. *n.* 4. ubi concludit quod fortaſſe eſſet abſolvendus ad cautelam.

Quær. 14. An dicta cenſura afficiantur pauperes oſtiatim mendicantes accedentes ad moniales cauſa quærendi eleemoſynam.

Reſp. Non affici, quia rationabiliter præſumi poteſt Ordinariorum licentia, cum in tali caſu non militent rationes, ob quas indicta eſt præfata prohibitio. Et ob hanc rationem excuſari fortaſse poſsunt famuli, & famulæ accedentes ad moniales, ut ipſis deferant conſanguineorum munuſcula, maxime quoad illa monaſteria, in quibus non perfecte

fecte servatur vita communis, cum enim dictæ moniales multis indigeant, opus illis est extra quærere, & recipere, quod tam frequenter habere non possunt per proprios inservientes; unde præsumendum est, Prælatos tacite consentire, quod per exteros hoc præstetur. Attamen inspicienda est cujuscunque loci consuetudo; & servanda.

Quær. 15. Ad quem spectet concedere licentiam accedendi ad moniales tam exemptas, quam non exemptas.

Resp. Videantur quæ diximus supra *hoc capite* §. 2. *q.* 1. ubi etiam disseruimus, an licentia indefinite concessa extinguatur prima vice *q.* 8. Non esse hanc licentiam alloquendi de necessitate in scriptis concedendam, asserunt Doctores, quos citat, & sequitur Diana *p.* 3. *tract.* 3. *res.* 129. oppositum sentiunt Suarez, & Sanchez.

Quær. 16. An Episcopi possint prædictam licentiam Regularibus concedere.

Resp. Posse Episcopos concedere Regularibus, ut quater ad summum in anno alloqui possint moniales consanguineas in primo, & secundo tantum gradu. Sac. Congr. *anno* 1623. Urbano VIII. annuente, cum his tamen limitationibus, scilicet, quod non alloquantur in Festis, Adventu, Quadragesima, Feria sexta, Sabbato, & Vigiliis, præsente Confessario, dataque licentia pro die, & hora, quæ in libris Episcopi notentur. Nomine festivorum dierum veniunt Dominicæ, & alia festa ex præcepto abstinendi a servilibus, & non alia. Sub nomine Vigiliarum veniunt etiam Quatuor tempora; ita Diana contra Bord. Sub nomine Adventus venit Romanus, non Ambrosianus. Quadragesima vero incidit a die

cinerum. Sub nomine Religiosi, cui Episcopus non potest concedere facultatem alloquendi nisi quater in anno, non venit Novitius, quia in odiosis habetur adinstar sæcularis. Portel. & Squillante apud Cassian. *ut Colloqui nu.* 13.

Quær. 17. An Episcopus denegare possit licentiam, quam concedere potest Regularibus juxta formam supradicti decreti.

Resp. Posse, ex Bordon. *in Miscel. decis.* 222. Ducitur, quia in dicto decreto dicitur, quod Episcopi *possint*, non vero quod *debeant*. Verbum autem *possint* importat actum voluntarium, non necessitatis, Bartol. *in l. Gallus, ff. de liber. & posth. n.* 4. Negat Pasqual. *loc. cit. n.* 1134. posse Episcopum licentiam sine causa denegare, quia agitur de gratia solita concedi; gratia autem concedi solita non potest sine injuria denegari, *arg. ex l.* 1. §. *pen. de aqua quotid.* & notant Bart. Gabriel. Puteus. Concludit tamen, ex causa rationabili posse denegare, & subdit ex Bordon. cit. quod si urgeat aliqua necessitas alloquendi monialem nullo gradu conjunctam, ut esset celebratio alicujus contractus, aut alia similis, potest Ordinarius concedere licentiam toties, quoties necessitas urgebit, quia non prohibetur collocutio necessaria, sed tantum vitiosa, ut colligitur *ex cap. Monast. de honest. Cler.*

Quær. 18. An Regularis habens licentiam alloquendi monialem pro certa die, si alloquatur alia die a præscripta, peccet mortaliter, & incidat in pœnas decreti.

Resp. Bordon. Pasqualig. & Dianam *t.* 9. *tract.* 7. *ref.* 33. excusare a peccato, quia manet licentia quoad substantiam, & varia-

tur

tur tantum quoad modum. Hinc infert idem Diana *loc. citat. resp.* 34. neque peccare, si colloquatur absentibus auscultatricibus, & Confessario, quia hæ circumstantiæ sunt extrinsecæ, & secundum has non videtur decretum Urbani usu receptum. Ubi tamen hæc laudabilis viget consuetudo, omnimodo servanda.

Quær. 19. An Regularibus ex Prælati licentia missis ad crates monialium pro munere prædicationis obeundo, prohibitum sit sub peccato mortali, censuris, & pœnis, immediate post cum ipsis monialibus, absque expressa licentia ad colloquendum, immiscere sermones, cum quæstionibus, vel dubiis spiritualibus, aut materiis ipsius concionis.

Resp. Sac. Congreg. Concil. *die* 21. *Maji* 1678. respondit affirmative, tam de collocutione cum aliquibus monialibus, quam cum una tantum (omnibus tamen audientibus) immediate post concionem.

Quær. 20. An licentia concessa Regulari ad colloquendum, extendatur ad socium.

Resp. Cum Diana, Delbene, & aliis negative, contra Riccium, Tambur. & Peyrin. qui partem affirmativam defendunt hac ratione, quia nimirum in connexis idem est judicium, & sic quod conceditur Regulari, concessum censetur etiam socio. Sed falluntur; quia illud principium de connexis desumptum *ex cap. translato*, locum habet, si connexa se habeant inseparabiliter, non sic si separabiliter. Ita communiter Doctores. Regularis autem, & socius non sunt connexi in ordine ad locutionem, si quidem unus loqui potest, altero nihil loquente.

§. XI.

De Pœnis, quibus ſubjiciuntur violantes Clauſuram.

Quær. 1. QUas pœnas incurrant Prælati ingredientes monaſteria monialium ultra caſus neceſſitatis.

Reſp. Prælati Sæculares Pontificali dignitate præditi pro prima vice incurrunt interdi-ctum ab ingreſſu Eccleſiæ; pro ſecunda contrahunt ſuſpenſionem a munere Pontificali, & a divinis; pro tertia vero vice, & deinceps afficiuntur excommunicatione nemini reſervata. Prælati Regulares incurrunt excommunicationem, & ſimul privationem omnis officii, & miniſterii, & quidem toties, quoties ultra caſus neceſſitatis ingrediuntur, ut notat Sanch. ex motu Gregorii XIII. *ſub die* 23. *Decemb.* 1581. Juxta Conſtit. vero Alexandri VII. quæ incipit *Sacrarum Virginum*, ipſo facto pœnam excommunicationis, & privationis omnium officiorum, quæ obtinent, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, vel alia imposterum obtinenda, vociſque activæ, & paſſivæ abſque alia declaratione incurrunt, & ab Epiſcopo loci tanquam ad hoc Sedis Apoſtolicæ delegato, quando, & quoties opus fuerit corrigi, & puniri valent.

Quær. 2. Quænam pœnæ impoſitæ ſint ingredientibus clauſuram ſine licentia.

Reſp. Per Concilium Tridentinum impoſita eſt excommunicatio ingredientibus ſine licentia in ſcriptis; idem dicendum de ingredientibus cum licentia vi, dolo, aut ex falſa cauſa impetrata. Excommunicatio hæc nemini reſervatur, niſi fiat ad malum finem; nam in hoc caſu reſervatur Pontifici, & nemo vir-

tute

tute privilegiorum potest absolvere; prout declaravit Sac. Congreg. Alia excommunicatio Papæ reservata lata est a Gregorio XIII. in sua Constit. quæ incipit *Ubi gratia*, contra quascunque personas, etiam Comitissas, Marchionissas, aut Comites, Marchiones, Duces ingredientes clausuram monialium prętextu facultatum ibi revocatarum, sive tales facultates concessæ fuerint ab ipso Pontifice, sive a Legatis, sive ab Episcopis, vel aliis. Excommunicatio quoque simili tenore lata est a Paulo V. & licet hæ Constitutiones videantur loqui de ingredientibus tantum prætextu dictarum facultatum, tamen ex stylo Curiæ intelliguntur generaliter etiam de intrantibus sine tali prætextu. Ita Navar. Beja, Villagut. Azor. & Graff. etsi contrarium sentiant Suar. Sayrus, & Sanchr.

Unde in Excommunicationem Papæ reservatam incidunt, qui sine necessaria licentia intrant in clausuram, licet id faciant propria auctoritate, & sine prætextu privilegiorum, ut declaravit Sac. Congr. Episc. *in Comen.* 15. *Septemb.* 1578. & *in Mediolanen.* 19. *Maji* 1579. & etiam cum licētia in casibus non necessariis, puta ad visitandas moniales consanguineas, etiam infirmas; & illæ mulieres, seu viri, qui cum uno saxo vel ligno, vel qualibet alia re intrant sub prætextu deferendi necessaria pro fabrica; & moniales, quæ tales introducunt, 11. *Junii* 1583. & qui licentiam habet ingrediendi pro uno servitio, si postea intret pro alio, 6. *Augusti* 1601. & 14. *Junii* 1630. Puella vero, vel vidua, quæ temere ingreditur ad suscipiendum habitum, & Abbatissa recipiens incidunt in censuras. Hæcque debet graviter puniri, illa expelli, nec amplius admitti sine licen-

licentia ſpeciali Sacræ Congregationis, 8. *Novemb.* 1661. & 5. *Februarii* 1649. Si tamen ingreſſa fuit non ad malum finem, poſtquam exivit, abſolvitur cum pœnitentia ſalutari abſque ulla pœna pecuniaria. 20. *Novemb.* 1654. Ingredientes peculiaria monaſteria monialium contrahunt etiam alias antiquiores excommunicationes, ſcilicet Gregorii IX. & Eugenii IV. præſumentes ingredi monaſteria S. Claræ; Bonifacii IX. præſumentes ingredi monaſteria ordinis Prædicatorum; & Julii II. ingredientes monaſteria Conceptionis.

Quær. 3. Quibus pœnis afficiantur moniales, ſeu alii exterum introducentes, vel intrare permittentes in clauſuram ſine licentia legitima.

Reſp. Nullam incurrunt excommunicationem ex vi decreti Concilii Tridentini, quia de iis nulla eſt facta mentio, ſed tantum de intrantibus. Verum ex Bulla Gregorii VIII. *Ubi gratia* fertur excommunicatio Papæ reſervata, & pœna privationis dignitatum, beneficiorum, officiorum, & inhabilitatis ad hujuſmodi contra Abbatiſsas, Abbates Conventus, & alios Superiores utriuſque ſexus monaſteriorum, & perſonas quocunque nomine vocentur, ſi quenquam prætextu licentiarum, quas ibi revocaverat Papa, ingredi faciant, vel permittant; & omnes iſtæ pœnæ ſunt latæ ſententiæ. Item ex Bulla Pauli V. *Monialium* fertur excommunicatio Papæ reſervata, & privatio officiorum, ac inhabilitas contra monialium Abbatiſsas, Prioriſsas, & Superiores alias, ſi quenquam prætextu licentiarum ibi revocatarum, introducere, admittere, vel admiſsum quocunque modo detinere auſæ fuerint, aut præſumpſerint.

Quær.

Quær. 4. An dictas pœnas incurrant solum Superiores viri, vel fœminæ introducentes, an aliæ etiam personæ religiosæ particulares masculi, aut fœminæ.

Resp. Superiores tantum, non vero privatas personas affici dictis pœnis, asserunt Sanchez, Miranda, Roderic. & Dian. *t. 1. res. 33. & 34.* quia illam particulam *& personas quocunque nomine vocentur* in Bulla Gregorii positam, putant, intelligi de personis eorum Superiorum; in Bulla vero Pauli solum Superiores fœminæ exprimuntur. Nihilominus tenendum est, etiam moniales particulares subdi prædictis pœnis extraneos admittendo in clausuram; patet ex motu Gregorii; nam clausula illa *& personas quocunque nomine vocentur* utpote universalis comprehendit etiam moniales particulares, maxime quia Pontifex in antecedentibus de Superioribus sufficienter disposuerat. Et ita tenent Llamas apud Sanch. & Filliucius, quam sententiam videtur sequi Sac. Congr. *in Assisien. 4. Augusti 1602. & in Cremon. 17. Septemb. ejusdem anni.*

Quær. 5. Quid veniat nomine admissionis in monasteria, ut moniales admittere præsumentes, dicantur incidere in pœnas in supradicto motu Gregorii inflictas.

Resp. Venire cooperationem tantum sive directam, sive indirectam ad ingressum; quatenus scilicet exercet actionem positivam, vel negative se habet ad ingressum, quem impedire tenentur ex officio, quia alterutro modo tantum censetur admittere ad ingressum. Suarez, Miranda, Coriolanus, Bonacina, & alii. Ita ut monialis, si ad ipsam non spectet impedire ex officio, v. g. non sit Prælata monasterii, nec præsit por-

tæ,

tæ, non incurrat dictas pœnas non impediens, etiam impedire cum poſſit; quia in tali caſu nec directe, nec indirecte cenſetur cooperari ad ingreſſum. Ita Delbene *t. 2. de immunit. c. 19. dub. 67.* ubi *n. 5.* addit, monialem confabulantem, vel concomitantem perſonas illicite ingreſſas, non affici dictis pœnis, etiamſi colloquendo ſit cauſa, quod illæ diutius immorentur; quod ſuſtinet etiam Sanchez, quia vere non dicitur admittere ad ingreſſum, cum jam ſint ingreſſæ; tamen licet non ſubjiciatur pœnis ipſa monialis, peccat contra obligationem clauſuræ. Ita Bonacina, qui cenſet, Prælatam, vel aliam, cui incumbit onus impediendi ingreſsum, ſubjici præfatis pœnis, non ſolum ſi ſua locutione detineat diutius ingreſsum, verum etiam ſi non expellat, cum poſſit.

Quær. 4. Quas pœnas incurrant moniales illicite egredientes e monaſterio.

Reſp. Moniales clauſuram violantes, ſive parum, ſive multum, dummodo egreſsus ſit completus, peccare graviter, & ipſo facto contrahere excommunicationem Papæ reſervatam ex Conſtit. Pii V. quæ incipit, *Decori*, quam excommunicationem contrahunt etiam licentiam egreſsus quomodocunque concedentes aliter, quam in Conſtitutione permiſſum eſt. Item lata eſt excommunicatio adverſus concomitantes, ac illarum receptatrices perſonas laicas, ſive Eccleſiaſticas, conſanguineas, vel non. Inſuper adverſus egreſſas, & Superiores licentiam concedentes ſtatuit Pontifex privationem dignitatum, officiorum, & adminiſtrationum, quæ eo tempore obtinent, redditque inhabiles ad ea, & alia in poſterum obtinenda.

Quær. 7. Quinam comitatus, & receptio necessarii sint, ut comitantes, & recipientes monialem inique egressam excommunicationis censuram incurrant.

Resp. Debere esse comitatum, vel receptionem, quæ eum egressum, vel illius perseverantiam foveant, alias non est formalis comitatus, vel receptio monialis e monasterio egressæ. Ita Delbene *loc. cit.* Quare pœnas non incurrunt monialem comitantes, vel recipientes post egressum illicitum, ut ejus honori, & honestati consulant, immo ob solam urbanitatem, amicitiam, aut cognationem, dummodo non faveant illicito egressui, nec perseverantiæ in illo. Llamas, Rodriq. & alii.

Quær. 8. An prædictæ pœnæ afficiant monialem legitimo titulo egressam, sed cessante egressus causa, inique extra claustra commorantem.

Resp. Negat Sanchez *lib. 6. c. 15. num. 70.* Quia Pontifex has pœnas indixit egredientibus aliter, ac ipse disposuerat; hæc autem monialis non aliter egressa est, esto aliter post egressum commoretur. Oppositum docent Llamas, & Castropal. quia Pontifex imponens prædictas pœnas non usus est verbo *egredientes*, sed *egressas*, ut tacite innueret spectare non physicum egressum tantum, sed etiam moralem, & continuatum.

Quær. 9. Quibus pœnis afficiantur accedentes ad colloquendum cum monialibus sine licentia.

Resp. Contra laicum, & Clericum monasteria frequentantes, & præmissa Episcopi monitione ab accessu non desistentes, *in cap. monasteria, & cap. ut Clerici de vita, & honest. Cleric.*

Cleric. ſtatuitur pœna. Ille debet excommunicari; iſte vero non tantum excommunicari, ſed etiam ab officio ſuſpendi, & deponi. Contra utrunque procedere poteſt Epiſcopus, ſi poſt præmiſſam monitionem ſemel tantum accedant, quia ſunt ſufficienter contumaces, & ſemel tantum accedendo dicuntur non deſiſtere. Bonac. *de clauſ. q. 3. part.* 4. Per quot autem actus inducatur frequentia acceſsus, diſcrepant de more Doctores. Per duas vices ſuſtinent in terminis Coſm. & Gratian. quibus aſſentitur Liamas, ſi fiant una die, vel duobus diebus continuis; negat tamen de toto menſe. Per trinum acceſſum tribus diebus continuis frequentiam haberi defendunt Manuel, & Navarrus, quibus adhæret Sanchez, qui addit, unicum etiam acceſſum ſingulis menſibus frequentiam nuncupari. Placet ſententia Barboſæ *alleg.* 102. *n.* 70. hoc relinquendum eſſe prudentis arbitrio.

Contra Regulares vero ad monialium monaſteria accedentes impoſita eſt pœna privationis officiorum, vocis activæ, & paſſivæ ipſo facto incurrenda, ut patet ex decretis Sac. Congreg. juſſu Sixti V. & Urbani VIII. editis, & ex Conſtitutionibus Gregorii XV. & Alexandri VII Poſſunt quoque ab Epiſcopo excommunicari, ut ex Sac. Congreg. Decreto approbante Clemente IX. & etiam carcerari, ut tradunt Boer. & Guid. Pap. quos refert, ſed impugnat Paſqual. *loc. cit. n.* 1139. & prædictis pœnis ſubduntur Regulares etiam ob unicum acceſſum, quia de accedentibus, non de frequentantibus loquuntur decreta, ſub quibus etiam Equites Hieroſolymitani ex ejuſdem Sac. Congreg. declaratione comprehenduntur.

Quær.

Quær. 10. An prædictæ pœnæ obligent in conſcientia ante judicis declarationem.

Reſp. Excepta excommunicatione, alias pœnas non obligare in conſcientia, affirmat Suar. *t. 4. de relig. lib. 1. c. 7. in fin.* qui de magis communi teſtatur, quamvis alii doceant, pœnam inhabilitatis obligare ante declaratoriam criminis commiſſi, quia hæc pœna eſt pure privativa non requirens factum hominis poſitivum ad ſui executionem. Cajetanus, & plures alii adducti a Sanchez *lib. 2. cap. 39. n. ult.* Alii vero diſtinguunt; Si pœna inhabilitatis apponatur ſimul cum aliis pœnis, quæ non obligant in conſcientia ante declaratoriam, tunc neque hæc obligabit; alias ſecus, ſi ponatur per ſe, vel cum aliis mere privativis. Covar. & Filiuc. Media tamen ſententia ex ſtylo Curiæ magis recepta ſuſtinet, dictam privationis officiorum pœnam obligare in conſcientia, quando caſus eſt manifeſtus, quia tunc Superioris acta incipiunt eſſe nulla ceſſante; at quandiu privatio eſt occulta, non videtur obligare in conſcientia, quia ejus acta ratione publici officii ſunt valida, manente titulo colorato.

Quær. 11. Quinam a prædictis cenſuris, & pœnis poſſint abſolvere.

Reſp. Ab excommunicatione, quam incurrunt ingredientes ſine neceſſitate, & licentia in ſcriptis ex decreto Tridentini, cum nulli ſit reſervata, jure ordinario Epiſcopi, & Prælati ſuos ſubditos, & omnes Confeſſarii approbati ſuos pœnitentes, *Cap. nuper de ſent. excommun.* Ab excommunicatione vero contracta in terminis Conſtit. Gregorii XIII. utpote reſervata Pontifici, ipſe ſolus poteſt abſolvere, & ejus Pœnitentiarii, & (ſi caſus ſit occultus) etiam Epiſcopi, & Prælati, qui ha-

habent privilegium abſolvendi ſuos ſubditos a caſibus Papalibus occultis; Regulares quoque virtute privilegiorum ſuæ religionis. Limitandum tamen, niſi ingreſsus fuerit ad malum finem, ſcilicet ad malum finem luxuriæ: ſic reſponſum Romæ, ut teſtatur Delbene; nam in hoc caſu, licet occulto, quoad Epiſcopos derogatum fuiſſe decreto Tridentini *ſeſſ.* 24. *de refom. c.* 6. tradit Sanctarel. *in tr. de hæreſi c.* 5. *dub.* 1. *nu.* 1. ubi affert decretum Sac. Congreg. quæ cenſuit approbante Gregor. XIII. Bullam Pii V. etiam in occultis procedere; & oppoſitum ſentit cum Bonacina Delbene, qui de tali declaratione aſſerit, authentice non conſtare. Quoad Regulares vero ex decreto Sac. Congr. ſub Clemente VIII. revocata ſunt privilegia, Intelligunt tamen quoad pœnitentes ſæculares tantum, non vero Regulares. Naldus *v. reſervatio*, Vecchius, & Bordonus, qui quandam Sac. Congr. declarationem adducunt.

In reliquis autem cenſuris, & pœnis inflictis, vel contra Prælatos illicite monaſteria ingredientes, vel contra cæteros, de quibus dictum eſt ſupra, poteſt, ſi occultæ ſint, Epiſcopus abſolvere, & reſpective diſpenſare; hæc enim facultas ei competit quoad ſuos ſubditos ex Trident. *ſeſſ. cit.* ſicuti etiam competit Superiori religionis, etiam locali, ex privilegio circa ſuos Religioſos, cum hic quoque circa prædictos juriſdictionem quaſi Epiſcopalem exerceat. Non poteſt tamen in inhabilitatibus in foro externo diſpenſare, cum nullum circa hoc appareat privilegium, ut probabilius contra Rodriq. ſentiunt Lezana, Peyrinus, & Bonacina; quod a fortiori tenendum eſt, ſi fuerit judicis ſententia

ſub-

ſubſecuta. Quomodo ſupradicta facultas competat etiam Confeſſariis Regularibus, qui vigore ſuorum privilegiorum poſſunt abſolvere toties quoties ab omnibus caſibus, & cenſuris, ac pœnis conſurgentibus ex eis, præter quam a contentis in Bulla Cœnæ, & Decreto Clementis VIII. & a ſpecialiter reſervatis ab Ordinario, videatur Delbene *t. 2. de Immunit. c. 15. dub. 81. n. 3.*

Quær. 12. An contraveniens edicto Epiſcopi in materia clauſuræ poſſit ab excommunicatione inflicta, & Epiſcopo edicenti reſervata abſolvi a Metropolitano, vel a quocunque alio Epiſcopo.

Reſp. Quoad utrunque negative, & quidem quoad Metropolitanum, quia non eſt judex, aut Ordinarius ſuorum ſuffraganeorum, ac proinde nec eos excommunicare, nec ab excommunicatione abſolvere valet extraneum appellationis, ut *in cap. Romana, & cap. Venerabilibus* §. *excommunicatos vero*; traditque Hoſtien. *in ſum. lib. 5. de ſent. excom. nu. 2.* Aſtenſis, Paludan. & alii, quos ſequitur Sayr. *de cenſur lib. 2. cap. 20. nu. 17.* quidquid dicat Sanch. *lib. 3. conſ. cap. un. dub. 35.* Quoad alios Epiſcopos probatur ex regula generali, quam tradunt Doctores, quod ſcilicet, qui excommunicationis, aut alterius cenſuræ ſententiam tulit, ſolus ipſe abſolvat. Quod habetur *ex cap. prudentiam* §. *Sexta de off. deleg.* Alioquin deſtrueretur diſciplina Eccleſiaſtica, præſertim in materia clauſuræ monialium peculiari juri Ordinariorum a Tridentino ſummopere commiſſarum. Et ita declaravit quo ad utrunque Sac. Congreg. Concil. *in Bituntina die 13. Septemb. 1675.*

C A-

CAPUT VIII.

De præcipuis Monialium obligationibus.

§. I.

De Horarum Canonicarum obligatione.

Quær. 1. AN moniales teneantur publice officium divinum in Choro persolvere.

Resp. Teneri, tum ex antiqua Ecclesiæ consuetudine. tum ex statutis fere omnium Religionum, tum *ex Clement.* 1 *de celebrat. Missar.* tum ex communi Doctorum, & talis obligatio est sub mortali, præcipue respectu Abbatissæ, quia, quando obligatio cadit in corpus mysticum alicujus communitatis, ad caput talis corporis pertinet præcipue curare hujusmodi oneris solutionem. Obligantur quoque moniales collective sumptæ, quia hæc obligatio afficit communitatem, quam ipsæ constituunt; divisive tamen acceptæ non tenentur; nisi magnam jacturam officium pateretur; quia ad interessendum in choro obligantur juxta mensuram regulæ, quæ ad pœnam tantummodo obligat, non ad culpam saltem mortalem, & est communis sententia. Immo Emmanuel. Rodriq. *t.* 3. *qq. regul. q.* 6. *art.* 6. affert privilegium Leonis X. qui indulsit, & decrevit moniales etiam sanas, Sanctæ Claræ non teneri officium divinum semper in choro persolvere; ac discretioni Abbatissarum commisit, ut, quando, & quomodo, sive cum quibus hæc re-

remissio sit toleranda, solerter invigilent, & prudenter concedant. Sustinet tamen Peregr. *in comment. ad constit. sui ordinis, p. 1. lit. b.* §. 3. moniales peccare mortaliter, si a choro absint ex consuetudine, etiamsi privatim officium divinum persolvant.

Quær. 2. An moniales teneantur recitare in choro officium parvum B. Virginis, & Defunctorum, septem Psalmos Pœnitentiales, ac Graduales, quando a rubricis præscribuntur.

Resp. Officium parvum B. Virginis in iis Ecclesiis, quæ illud ante Breviarium Pii V. recitabant ex consuetudine, non debet omitti in recitatione publica, cum hæc consuetudo expresse fuerit præservata; aliis vero Ecclesiis proponitur tantum de consilio. Ad officium Defunctorum singulis mensibus, Psalmos Pœnitentiales, & Graduales non tenentur neque ex vi regulæ, quæ, ut suppono, non obligat in conscientia, neque ex Breviarii rubricis, quia Summus Pontifex admonet, sed non obligat. Suarez, Rodriquez, & Bonacina. In die vero secunda Novembris, in Festo S. Marci, & Rogationibus tenentur in choro, vel, si a choro absint, privatim recitare ex præcepto Officium Defunctorum, & Litanias, quia sunt pars Officii illius diei. Ita Doctores communiter, licet non desint aliqui apud Molfesium *tom. 1 tract. 5. cap. 1. nu. 57.* oppositum sentientes; alii vero, quos refert, & rejicit Diana, putant, omittentem die secunda Novembris utrunque officium, Defunctorum scilicet, & Octavæ, unicum tantum peccatum committere, cum illa duo Officia per modum unius præcipi videantur.

Quær. 3. An moniales canentes in choro

ſatisfaciant obligationi, ſi partem ſuã recitent, ad partem autem alterius chori non attendant.

Reſp. Non ſatisfacere, quia in tali caſu habentur ut abſentes; nam præſens non dicitur, qui licet ſit præſens corpore, ad aliud tamen attendit, *l. coram Titio* 209. *ff. de verb. ſignific.* Ita Tambur. *lib.* 2. *in decal. cap.* 5. §. 4. ubi pro oppoſita ſententia adducit Caramuel. Filliuc. & Tancredi. Concedunt tamen Navar. Sanch. & Lezana, ſatisfacere monialem, quæ dum in choro recitatur divinum officium, occupatur in aliquo neceſſario ad ipſum, ut prævidendo lectiones, &c. quia, cum chorus reputetur unum corpus, quod dixit unus, cenſetur dictum ab alio, qui detentus fuit occupatione neceſſaria ad ipſum chorum; quod intellige quando ante officium talem occupationem prævenire vel non potuit, vel non debuit. Similiter ſatisfacit monialis, quæ, quantum moraliter poteſt, attendit, quamvis propter culpam chori nihil percipiat ex iis, quæ aliæ recitant, quia hoc modo præſtat id, quod poteſt, nec per ipſam ſtat, quin audiat; quare per recitationem ſuæ partis, addita aſſiſtentia ad chorum, & ſua attentione pro alia parte, ſatis ſibi communem in re morali facit eam chori orationem. Quod dicendum eſt ob eandem rationem de moniali ſurdaſtra, & cæca, quæ poſſunt ſuam partem recitare, & eam recitant, ad aliam vero, quantum poſſunt, attendunt. Non ſic de omnino ſurda, quæ nihil percipit, neque cæca, quæ nihil recitat, dum choro aſſiſtunt. Tambur. *loc. cit.* qui docet, teneri aſſiſtentes in choro ſubmiſſa voce recitare ea, quæ organum, vel inſtrumenta muſica pulſant, quia organi ſola pulſatio non eſt oratio: quod negant Sanchez,

& alii,

& alii, quia tali sonus habetur ab Ecclesia ut pars divini officii.

Monialis, quæ ad chorum pergit hora jam cœpta, potest cum aliis cantando pergere, imo debet, ne sua privata recitatione alias distrahat; postea vero, quæ omissa sunt, suppleat, sicut ex communi docet Sà *v. hora n.* 8. Quinimmo Henricus, & Major, quos sequitur Layman, probabiliter docent, nihil supplendum esse, si non multum in choro processum est; quia, sicut in missæ auditione, ita in officio canonico omissio modici æstimari non solet, præsertim cum propter societatis vinculum alii cantantes unius defectum supplere teneantur.

Quær. 4. An attentio, quam diximus requiri, debeat esse interna, an vero sufficiat externa.

Resp. Externam sufficere, dummodo tamen sit cum externa reverentia conjuncta, ita ut actus religionis dici possit. Ita ex Duardo, Sylvestr. Lessio, Medina, & aliis, Diana *part.* 2. *tract.* 32. *res.* 2. Ratio est, quia, licet admittatur, Ecclesiam posse præcipere actus internos concomitanter, ac per consequens internam attentionem in hac recitatione, non constat tamen illam de facto præcepisse. Unde cum versemur in materia obligationis, quæ est stricti juris, minus extendenda est quam fieri potest, *leg. obligationum substantia*, *& l. Arianus ff. de act. & obligat.* & notant Bald. Fulgos. & Calder. Quare obligatio recitandi horas canonicas cum attentione non est extendenda ad attentionem internam, præsertim quia salvatur ratio orationis in attentione externa a nobis explicata, prout enim includit actum religionis, includit virtualem intentionem colendi Deum; ac proinde mens virtualiter elevatur in Deum, in quo

consistit vera, & formalis ratio orationis. Ita Castropal. *p.* 2. *disp.* 1. *punct.* 7. *n.* 2. cum Valentia, & Suar. qui *t.* 2. *de relig. tr.* 4. *lib.* 3. *c.* 4. *n.* 11. neque agnoscit in hoc culpam venialem: cum enim voluntaria distractio relinquat attentionem necessariam, nec ulla adsit obligatio ponendi meliorem attentionem, voluntas nolens illam ponere non est mala, quia est voluntas faciendi, quod sub nulla cadit obligatione.

Quær. 5. An moniales teneantur ad privatam horarum canonicarum recitationem sub mortali.

Resp. Negant duodecim Doctores relati, & approbati a Philippin. *de Privil. ignorant. Append. cap.* 4. *num.* 192. Ratio est, quia moniales non tenentur ad horas canonicas ex aliquo voto, neque ex vi suæ professionis, ut passim fatentur Doctores, neque ex aliquo Ecclesiæ præcepto, neque ex vi alicujus statuti, aut regulæ, sed solum consuetudine, ex communi Doctorum. De hac autem consuetudine non constat, an sit inducta animo obligandi ad culpam; potuit enim induci vel ex errore, vel ex devotione, vel ad præscriptum regulæ, vel animo obligandi tantum ad pœnam; unde stante hoc dubio favendum est possessioni libertatis, quæ consuetudinem dubiam præcedit, & sic tenendum non obligare. Maxime quia moniales, sicuti non possunt condere legem ex defectu potestatis in fœmina, sic neque introducere consuetudinem, quæ vim habeat obligandi. Ita Bartol. *cons.* 136. *n.* 12. & Rolland. qui testantur de communi *cons.* 5. *num.* 74.

Contra hanc sententiam reclamant communiter Doctores, & merito, atque adeo peccare mortaliter moniales privatam horarum cano-

nica-

nicarum recitationem omittentes, defendunt præcipue Malderus, Gavant. Beloch. & Portel. Quia cum in vetustis sciri non possit, à quo sit orta consuetudo, *l. si arbiter 28. ff. de prob.* attendenda est observantia, quæ declarat ejusmodi consuetudinem obligare; immo potest observantia constituere jus, & facere, quod id obliget, quod de se non obligat, *l. de quibus*, *& l. nulli ff. quod cujusque univers.* Unde licet non constet, an consuetudo prædicta recitandi horas canonicas sit introducta animo obligandi, obligat nihilominus, quia observantia ita declarat, & decernit. Neque valet, quod moniales non possint introducere consuetudinem, quia, ut notat Montesin. *p. 2. t. 2. disp. 23. q. 13. n. 220.* quamvis verum sit, quod mulieres regulariter non possunt introducere consuetudinem generalem, obligantem omnes etiam viros, sicuti regulariter non sunt habiles ad condendas leges: potest tamen per mulieres introduci consuetudo, quæ vim habeat legis obligantis ipsas, non viros, maxime acceptante, & approbante superiore, ut notat Villalob. & concedunt Suar. Castropal. Salas & alii.

Quær. 6. An monialis cæca teneatur recitare horas canonicas, memoriter illas dicendo si memoria retineat.

Resp. Videtur quod non. Quia per accidens est, quod memoriter sciat, lex autem respicit non quod per accidens, sed quod contingit ut plurimum, *l. nam ad ea ff. de legibus*. Tum quia quando lex non est posita pro aliquo genere personarũ, neminẽ obligat de illo genere licet adsit aliquis, qui alioquin posset obligari & obligaretur si esset de alio genere personarum. Pasqual. *de jejun. dec. 490. n. 4.* Cum igitur lex imponens recitationem officii non obliget cæ-

cos, quia sunt impotẽtes, neque obligabit hunc, vel alterum cæcum memoriter scientem horas canonicas, licet posset obligari, & obligaretur non extante cæcitate. Ideo hanc sententiã tradunt sine ulla distinctione Tolet. *lib.* 2. *c.* 14. & Henriq. *qq. tr. sect.* 35. *q.* 21. Tanquam probabilẽ admittunt Sotus, & alii Magistri docti, de quibus testatur Sanch. *t.* 2. *conf. lib.* 7. *c.* 2. *dub.* 46.

Verum pro opposita communiter concludunt Doctores; quia qui memoriter scit, potest commode implere præceptum, quod non requirit ut necessariam conditionem potestatem legendi per librum. In nullo refragante accidentarium esse, quod officium memoriter teneat, quia posito illo accidenti cessat impedimentum, quod resistit adimpletioni præcepti. Ita Diana *tom.* 3. *tract.* 6. *res.* 34. & alii ab ipso citati, quorum aliqui limitando sustinent monialem cæcam non teneri sociam adhibere, si habeat, etiam si fuisset solita recitare cum socia, neque officium memoriæ mandare, si commode possit, neque Choro assistere, ut alternatim divinum officium persolvat, quia nullum istorum est sub præcepto, nec monialibus sub mortali, ut supponunt dicti Doctores, ex vi regulæ Choro præcipitur interesse. Ita Escobar. *de hor. can. q.* 6. *n.* 38. aliis relatis. Neque teneri recitare officium quod memoriter scit, pro officio quod memoriter nescit; multo minus loco ipsius substituere alias preces, quia obligatio recitandi fertur in officium currentis diei. Diana *loc. cit. res.* 96. ubi addit, monialem cæcam, quæ scit tantum Psalmos, non vero Lectiones, Orationem, & Capitula, ad nihil teneri, quia Psalmi ut sic non sunt hora canonica, ad quam monialis est obligata. Quod tamen absolute non approbo; cum enim præ-

ceptum ita obliget ad horas canonicas omnes, ut obliget etiam ad singulas divisive; ita pariter obligabit ad singulas horas, ut obliget etiam ad singulos Psalmos divisive.

Quær. 7. An monialis, quæ non recordatur an recitaverit aliquem Psalmum, vel horam, teneatur repetere.

Resp. Non teneri, modo non meminerit se non dixisse,& conjecturam justam habeat credendi quod dixerit, qualem habere videtur si sciat communiter se non errare in tali hora; poterit a fortiori juste credere, se totum dixisse,& ultra progredi, si recordatur se incœpisse talem Psalmum, vel horam,& postea non data opera distracta invenit se in fine talis horæ, vel dicendo per librum, vel memoriter recitando ea, in quibus communiter non solet errare. Navar. Major. Angles & Sandoval. quos sequitur Sanch. *loc. cit. dub.* 34. admonens, non solum non teneri repetere, sed repetendo male agere, quia viam aperit scrupulis; & acquirit habitum repetendi; unde Confessarius injungat, quod a repetitione omnino abstineat.

Quær. 8. An peccent moniales anticipando, vel retardando privatam horarum canonicarum recitationem.

Resp. Non peccare mortaliter, docent communiter, sive totum officium recitent mane, sive totum recitent in fine diei, qui desinit in media nocte. Venialem tantum in hoc agnoscit culpam, aliis relatis, Tancredi *tract.* 3. *lib.*4. *disp.* 14. *n.* 1. & 2. quod tamen negat Caramuel *in Theol. fundam. nu.* 1127. Quia cum nullum extet præceptum de tempore legendi privatim horas canonicas,nulla pariter,in quacúque diei parte legantur,erit transgressio quę non habetur nisi per legem. Sed quidquid sit

de hac ſententia, certum eſt, quamlibet rationabilem cauſam a veniali etiam excuſare. Tancred. *ib. n.3.* ſtante maxime privilegio S. Pii V. in quo Regularibus indulgetur, ut ex juſta cauſa, & occupatione poſſint recitare totum divinum officium ſimul ſummo mane, aut quando ipſis videbitur cũ majori devotione poſſe perſolvere. Quod quidem privilegium ita intelligendum eſt, ut non requirat, quod occupationes ſint nimis urgentes, alioquin nihil operaretur, ut advertit Rodriq. *in Bullario fol. 456. n.7.*

Quær. 9. An monialis propter contemplationem altiſſimam poſſit divinum officium omittere.

Reſp. Negant plurimi Doctores, quia melior eſt obedientia, quam victima; & certe contemplatio illa voluntaria eſt, recitatio vero præcepta; adeoque illa debet omitti, hæc adimpleri. Ita Suar. *lib. 4. c. 28. n. 31.* S. Fauſt. *de hor. 2. p. q. 247.* Eſcobar. *& Ludovic. a S. Jo.* Diſtinguit Leand. *p.6. tr.8. de hor. can. q. 45.* & ſuſtinet, non poſſe quidem propria auctoritate commutare officium in contemplationem licet altiſſimam, & propter hanc illud omittere, ob rationem a citatis Doctoribus adductam; poſse vero ſe exercere, & occupare in contemplatione divinorum, etiam ſi ita ex illa in extaſim rapiatur, ut poſtea minime recitare queat, vel quia raptus eſt per totam diem, vel quia ex eo manet ita fatigata, & defeſsa, ut facile recitare non valeat. Quia in hoc eventu non commutat officium in contemplationem, ſed aſsumit contemplationem exercendam tanquam gratiſſimam Deo, ex qua per accidens, ac præter intentionem reſultat impotentia ad recitandum.

Quær. 10. An moniales utentes Breviario

Mo-

Monastico possint in privata recitatione uti Romano.

Resp. Ex Soto, & Bellarm. decere moniales etiam in privata recitatione monasterii ritum servare; admittunt tamen alii graves Doctores, licitum esse, secluso scandalo, posthabito sui monasterii Breviario, uti Romano; sicuti etiam posse Romano uti Kalendario Episcopali, quia nulla adest in contrarium prohibitio, concedit Bordon. *conf. Regul. ref.* 30. *nu.* 19. qui addit *nu.* 23. occurrentibus eodem die duobus festis Sanctorum ejusdem, & æqualis ordinis, unum Breviarii Romani, seu Kalendarii Episcopalis, & alterum Religionis, de hoc esse faciendum officium, quia quilibet in domo sua præsumitur major. Rota coram Verospio 9. *Januarii* 1614. Verum obstat Sac. Congr. decretum *sub die* 27. *Septemb.* 1698. in hæc verba: *Si occurrerint, vel fuerint transferenda duo festa ejusdem ritus, quæ unica die occurrebant, quorum unum sit universale, & alterum particulare alicujus diœcesis, vel Religionis, prius fiat de universali, deinde de particulari, nisi obstet ratio majoris dignitatis.*

Quær. 11. An moniales possint, & teneantur recitare officia propria Sanctorum sui Ordinis.

Resp. Teneri, si immediate subjiciantur Regularibus; quia ratione hujusmodi subjectionis tenentur implere ea, quæ præscribuntur a Prælatis. Verum admittit Bordon. *Conf. Regular. loc. cit.* quod, si recitent ex privilegio aliqua officia infra annum, v. g. officium SS. Corporis Christi singulis quintis feriis festo novem Lectionum non impeditis, possunt aliquando illa omittere, dicendo de simplici, seu de feria, quia nullus cogitur uti suo privilegio,

cum in invitum non conferatur. Si vero a potestate sui Ordinis sint exemptæ, adhuc teneri, docet Bord. *in Miscel. dec.* 452. quia exemptio a Regularium potestate est quoad regimen tantum, non quoad regulæ, & statutorum observantiam. Verius tamen est non teneri, quia exemptio tollit obligationem observandi consuetudines Ordinis, & statuta, possunt tamen recitare; cum enim profiteantur Ordinis regulam & constitutiones, decet ejusdem privilegiis gaudere. Unde notat ex Quintanadvena Pasqual. *de Sacrif. nov. leg. q.*275. *n.* 5. quod possunt semel in mense celebrare officium Fundatoris Ordinis, si in eodem Ordine adsit privilegium. Dum enim regulam talis Fundatoris profitentur, habent ipsum pro Fundatore, quamvis ab aliis sint institutæ.

Quær. 12. An moniales teneantur recitare extra chorum officia defunctorum, quæ pro benefactoribus solent recitari in choro; si tunc absit vel ex culpa, vel ex impotentia.

Resp. Non teneri etiam si dicta officia recitari debeant ex justitia, quia obligatio hæc non afficit singulas moniales, uti singulas, sed ut faciunt unum corpus morale: quare plene satisfit obligationi, si chorus adimpleat, esto omnes non intersint. Quod pariter dicendum est de officio pro monialibus defunctis in die obitus recitari solito; sufficit enim, quod recitetur in choro; privatim nulla in rigore est obligatio nisi ex charitate. Ita Peregr. *in adnotat. ad constit. sui ordin. par.* 1. *c.* 10. Idem dic de aliis orationibus, quæ privatim pro monialibus defunctis præscribuntur, quia obligatio hæc regulæ obligationem non transcendit. Timeant tamen moniales in hoc negligentes, ne eadem mensura remetiatur eis.

§. II.

§. II.

De obligatione quoad Missam.

Quær. 1. AN moniales teneantur audire Missam frequentius, quam alii fideles.

Resp. Quod quamvis communiter in regulis, seu constitutionibus religionum præscribi soleat quotidiana Missæ auditio,& maxime deceat moniales frequenter tanto sacrificio interesse; ob maximum fructum inde provenientem; nihilominus stando in jure communi non tenentur audire Missam frequentius, quam alii fideles,quia nullum apparet præceptum, a quo oriatur talis obligatio; nisi forte nimia in hoc negligentia scandalum præberet communitati.

Quær. 2. An si aliqua monialis haberet commoditatem Confessarii, vel qui absolveret a reservatis, vel quo indigeret ratione doctrinæ in ordine ad directionem spiritualem, vel ad sedandos scrupulos, vel ad quid simile, posset in die festo ob confitendum omittere auditionem Missæ.

Resp. Posse, dummodo non esset postea habitura commoditatem ejusdem Confessarii; nam in tali casu adest moralis necessitas confitendi: quia si omitteretur occasio, resultaret incommodum spirituale notabile, quod proinde magis excusare debet, quam excuset notabile incommodum temporale, quod tamen secundum communem sententiam excusat. Ita Pasqualig. *de Sacrif. nov. leg. qu.* 1342. *nu.* 5. ubi addit, monialem quæ indiget confessione pro communione, quando solent omnes juxta regulam sumere Eucharistiam;

posse omittere auditionem Missæ, si antea non potuit præmittere confessionem; ut simul cum aliis possit communicare. Et hoc non tantum ob utilitatem spiritualem, quæ percipitur in Eucharistiæ sumptione, sed etiam ob incommodum, quod ipsi sequeretur; causaret enim admirationem, & proferret etiam occasionem sinistre opinandi de se ipsa, quo incommodo stante, excusatur ab auditione Missæ.

Quær. 3. An monialis audiens Missam in loco ad confessiones deputato, Ecclesiæ tamen unito, satisfaciat præcepto.

Resp. Partem affirmativam suaderi posse, primo ex Leandro *in præcept. Eccles. tract.* 2. *disp.* 1. *q.* 101. ubi docet audientem Missam extra Ecclesiam post parietem satisfacere præcepto. Secundo, quia audiens Missam e fenestra domus, per quam habeatur prospectus in Ecclesiam, satisfacit, licet intermediet via publica. Garzia, Lugo, Dicast. & alii; satisfaciet pariter & monialis audiens in confessionali, licet paries intermediet. Si enim per hoc quod e domo prospiciatur celebrans, non obstante intermediatione viæ publicæ, fundatur præsentia, & assistentia sufficiens ad satisfaciendum præcepto, à fortiori per hoc, quod in confessionali audiatur celebrans, non obstante intermediatione parietis, fundabitur præsentia, & assistentia sufficiens ad satisfaciendum præcepto. Nam per viam publicam intermediam magis separatur domus ab Ecclesia, quam separetur confessionale per parietem.

Oppositæ tamen sententiæ tanquam probabiliori adhæreo cum Llamas, & Pasqual. *de sacrif. nov. leg. q.* 1303. *n.* 3. Quia talis locus cum sit institutus pro confessionibus, non est ordinatus ad communicandum præsentiali modo

cum

cum iis, qui ſunt in Eccleſia, & proinde neque ad exhibendam aſſiſtentiam corporalem iis, quæ fiunt in Eccleſia; unde non eſt locus aptus ad fundandam præſentiam, & aſſiſtentiam moralem reſpectu celebrationis Miſſæ. Quod verum eſt, etiam ſi audiantur verba Sacerdotis, aut aliquo ſigno percipiatur celebratio, quia adhuc excluditur præsẽtia moralis neceſſaria, ut aſſiſtens dicatur cooperari Sacrificio.

Neque valet, quod talis monialis in confeſſionali minus fortaſſe diſtet, quam aliqua, quæ audiret Miſſam in Eccleſia. Quia pro præſentia non tam attenditur diſtantia, quam communicatio locorum; nam qui in diverſis domibus, aut cubiculis ſolo pariete intermedio ſeparantur, non ſunt præſentes ſibi invicem, quamvis per duos, aut tres paſſus tantum diſtent.

Quær. 4. An monialis, quæ raperetur in extaſim, dum audit Miſsam, ſatisfaceret præcepto.

Reſp. Negant Turrian. Lugo, Averſa, & Leand. quia tunc nec habet intentionem, nec præſentiam neceſſariam. Affirmant Suar. Filliuc. Ledeſ. & Trullen. quia præceſſit intentio, & adeſt pręſentia neceſſaria dictaque intentio moraliter perſeverat, & colit Deum divinorũ contemplatione. Diſtinguit Paſq. *q.* 1306. *n.* 3. Implet præceptum, ſi in extaſi contempletur myſterium, quod peragitur, quia mens non abſtrahitur ab oblatione Sacrificii, unde neque præſentia deſinit eſſe ordinata ad aſſiſtendum Sacrificio. Non implet autem, ſi ad aliorum contemplationem raperetur; nam in tali caſu non intervenit neque præſentia externa, quia ceſſat per abſtractionem a ſenſibus, & ſe habet veluti mortuo modo; neque præſentia interna,

quia raptus ad aliorum contemplationem destruit ordinem ad oblationem sacrificii.

Quær. 5. An monialis possit simul recitare horas canonicas, aut pœnitentiam impositam, aut alias preces ex obligatione, & implere præceptum de audienda Missa.

Resp. Affirmative; licet enim recitatio, & auditio Missæ sint quid diversum, utraque tamen tendit ad eundem terminum ex motivo religionis, adeoque ad invicem se compatiuntur, & in ordine ad attentionem se habent per modum unius, cum uniantur in termino, & motivo. Unde potest monialis, & expressa attentione attendere utrique actioni, consequenter utrunque præceptum implere. Ita cum quadraginta quinque Doctoribus Pasqualig. *cit. q.* 1329. Qui in antecedenti quæstione idem asserit de moniali suam conscientiam examinante, dummodo examen non sit ita ex fixa cogitatione, ut impediat moralem assistentiam respectu sacrificii.

Quær. 6. An moniales teneantur procurare quotidie in suis Ecclesiis Missæ conventualis celebrationem.

Resp. Affirmant Rodriq. Portel. & Tambur. quia *in c. cum creatura de celebr. miss.* juxta *Rubr.* ponitur obligatio celebrandi quotidie Missam conventualem in Ecclesiis collegiatis, inter quas annumerari possunt Ecclesiæ monialium, quia habent Prælatum. Verum non adesse obligationem in Ecclesiis monialium celebrandi quotidie, & multo minus Missam conventualem, testatur praxis, atque communis observantia, & sustinet Pasqual. *loc. cit. qu.* 878. *nu.* 2. Desumitur *ex eodem cap. cum creatura de celebr. miss.* ubi dicitur *celebrent*, quod non potest convenire monialibus, cum cele-

celebrare non posſunt; neque injungitur ullo modo procuratio celebrationis, quæ ſola poteſt monialibus convenire.

Quær. 7. Qualem Miſſam celebrare debeant Capellani monialium non utentium Breviario Romano.

Reſp. Debent celebrare Miſsam correſpondentem officio a monialibus recitato, ſed cum Miſſali Romano. Fraxinel. Quart. Paſqual. & ita declaravit Sac. Congr. *die* 20. *Novemb.* 1628. teſte Gavanto. Quod ſi nulla eſt Miſſa in Miſſali Romano, quæ cum officio monialium concordet, ut quando recitant de Nomine Jeſu, aut de Spinea Corona, in eo caſu Miſſam de Circumciſione Domini, & de Cruce, vel de Paſſione poterunt celebrare. Paſqual. & Gavan. qui addit, quod prima Dominica Octobris in Eccleſiis monialium celebrantium feſtum SS. Roſarii Miſſa dicenda eſt de B. Virgine, vel ut in die Nativitatis ejuſdem, mutatis verbis incongruis, vel potius ut in Feſto ad Nives. Extendit ſupradictam doctrinam Leander *par.* 6 *in decal.* 1. *tract.* 8. *diſp.* 4. *q.* 56. & alii apud ipſum dicentes, Capellanos monialium non ſolum debere recitare Miſſas, ſed etiam poſse recitare officia Sanctorum Ordinis, ſed cum Breviario Romano. At hæc opinio non videtur admittenda niſi quoad eos, qui quaſi collegialiter vivunt expenſis monialium, vel quibus adminiſtratio Sacramentorum, & animarum cura eſt commiſsa. Quintanad. *tract.* 8. *ſingul.* 8. *nu.* 3.

Quær. 8. Quot Miſsæ poſſint quotidie celebrari in Eccleſiis monialium.

Reſp. Sac. Congregat. *in Lucana* 22. *Decembr.* 1628. decrevit, quod moniales ſingulis Miſſis pro ſingulis diebus debent eſse

con-

contentæ, exceptis diebus celebrationis propriorum festorum, vel exequiarum alicujus monialis. Possunt etiam permitti duæ in monasteriis ita numerosis, ut omnes eidem Missæ nequeant interesse. Ratio hujus prohibitionis est, ne detur ansa turbandi pacem, & quietem monialium ex quotidiana plurium Sacerdotum celebratione. Quare sancitum fuit in Constit. Clem. VIII. relata a Masconio, quod nulla monialis, vel alia persona sæcularis audeat celebrare facere in Ecclesiis monialium privatas Missas, præter eas, quæ a Capellanis celebrari solent, sine licentia Ordinarii. Putat tamen Cesped. *de exempt. Regul. dub.* 341. sufficere licentiam tacitam, & implicitam, quæ circa hoc debet semper adesse; & vult hanc posse concedi a Prælato Regulari ad celebrandum in monasteriis exemptis; quod absolute non admitto, cum versemur in materia spectante ad clausuram, circa quam concessio licentiæ etiam quoad exemptas pertinet ad Episcopum, ut diximus supra. Unde eadem Sac. Congreg. *in Placent. 9. Decembris* 1651. censuit, per Episcopum fieri posse preceptum Regularibus, ne absque sua licentia accedant ad Ecclesias monialium pro celebrandis ibidem Missis.

§. III.

De obligatione quoad Confessionem, & Communionem.

Quær. 1. AN moniales teneantur sub mortali singulis mensibus ad confessionem, & communionem.

Resp. Negant quamplures, & graves Theologi apud Tamburin. quia confessio menstrua & communio sunt tantum inditæ de consilio, unde

unde Trid. *sess. 25. de Regul. c.* 10. hanc in monialibus frequentiam desiderans non præcepit, sed hortatur; & si quæ est obligatio, tota oritur ex regula, quæ ut plurimum non obligat ad peccatum, saltem mortale. Nec pro obligatione allegabilis est Clem. *Ne in agro stat. Monach.* quia cum sit edita pro monachis, & sit odiosa, non est ad moniales extendēda. Verum plures Doctores asserunt, in dicta Clem. comprehendi etiam moniales, quia in materia æque adaptabili viris, & fœminis etiam in odiosis masculinum concipit fœmininum. Janson cum pluribus congestis a Pasqual. *in Lauret. n. 660.* Unde dispositū de uno, de altero quoque censetur dispositum. Cum ergo necessitas, & finis frequentandi Sacramenta æque adaptentur viris, & fœminis, utrasque debet afficere dispositio. Et ideo moniales teneri sub mortali ad confessionem menstruam, & communionem, tradunt Cajet. Nav. Dicastil. & alii, quos refert, & sequitur Clericatus *de Euchar. Sacr. dec. 49. n. 14.* & quidem negari non potest, ex diuturna Sacramentorum omissione maximum oriri scandalum, morum corruptelam, disciplinæ regularis relaxationem, & religiosæ communitatis detrimentum; quare saltem ex hoc capite monialem notabiliter negligentem a peccato mortali non excusarem.

Quær. 2. An monialis, quæ jam rite confessa recordatur alicujus gravis peccati, teneatur sub mortali talis peccati obliti confessionem ante communionem præmittere.

Resp. Non teneri, sed posse ad communionem pergere, conantur probare Garzias, Henriq. Ferrantin. Reginald. Præposit. Petrus Cornejo, & Pasqu. *in Theol. moral. de Euchar. Sacram. disp. 116. sect. 5. nu.* 18. Quia jam est debi-

debite dispofita, cum fit in ftatu gratiæ; nam peccatum illud eft indirecte remifsum per priorem confeffionem, in qua inculpabiliter fuit oblitum. Hæc opinio tanquam nimis laxa, & falfa, a Doctor. commun. eft rejecta, & tefte Cafpenfi fuit ab Inquifitione Hifpanica reprobata. Quia præceptum de præmittenda ante communionem confeffione non folum eft de præmittenda confeffione integra formaliter, fed etiam, ubi advertimus, materialiter, ut colligitur ex communi omnium fidelium praxi, & obfervantia, quæ eft optima cujufcunque legis interpres, *leg. fi de interpretatione, ff. de legib. & c. cum dilectus de confuet.* Illa tantummodo duobus in cafibus admitterem, videlicet quando monialis magnis fcrupulis angeretur, ut monet Fabri *t. 1. Apoleg. p.* 384. & quando communicatura actu pergeret ad feneftellam, ut probat Tambur. *in expedit. com. cap.* 1. §. 8. *n.* 63.

Quær. 3. An monialibus communio quotidiana fit indulgenda.

Resp. Poffe indulgeri, fed fervore fpiritus & mentis puritate bene perpenfis. Extat Sac. Congr. decretum emanatum *die* 12. *Febr.* 1679. in quo habetur: *Itidem moniales quotidie facram communionem petentes admonendæ erunt, ut in diebus ex earum Ordinis inftituto præftitutis communicent. Si quæ vero puritate mentis, & fervore fpiritus ita incaluerint, ut dignæ frequentiori Sanctiffimi Sacramenti perceptione videri poffint, id illis a Superioribus permittatur.* Nullatenus tamen permitti debet in feria fexta Parafceve ex decreto fuperius relato, in quo præcipitur, quod Miffalis rubricæ, & Ecclefiæ Romanæ ufus ferventur; Miffalis autem rubrica in feria quinta majoris hebdomadæ præfcribit, quod refferventur aliquæ

par-

particulæ consecratæ, si opus fuerit, pro infirmis; ergo non pro sanis; unde ex intentione Ecclesiæ in illa die Eucharistia non est sanis administranda. Ita Pasqual. *de Sacram. nov. leg. quæst. 357. nu. 7.* ubi duo alia affert Sac. Congr. decreta, unum *sub die 9. Maji 1606.* alterum *19. Februar. 1622.*

An autem in Sabbato Sancto sit permittenda communio, resolvendum est negative. Quia per Sac. Rit. Congregationis Decretum *sub die 11. Februarii 1690.* Alexandro VIII. approbante, prohibentur omnino in Sabbato Sancto Missæ privatæ etiam post pulsationem campanarum in quacunque Ecclesia, aut Oratorio privato. Ergo pariter prohibetur Eucharistiæ perceptio. Sicut enim, ut notat Pasqual. *loc. cit. n. 9.* ex eo quod non potest, nisi semel in die celebrari, infertur, quod non nisi semel in die liceat communicare; ita etiam ex eo quod in aliqua die non liceat celebrari, inferri debet, quod neque in tali die liceat communicare. Unde pariter ex eo quod in Sabbato Sancto prohibeatur Sacerdotibus, etiam privatim, Missæ celebratio, non obstante anticipatione in celebrando Dominicæ Resurrectionis mysterio, prohibita censenda est in Sabbato Sancto Eucharistiæ perceptio. Hanc sententiam sustinent Gavant. Coton. Volp. Azor. Arnaud. Francol. & alii, quos refert, sed non sequitur Clericatus *de Euchar. Sacram. decis.* 15. ubi pro opposita, quam tuetur, undecim allegat Doctores.

Quær. 4. An Episcopus possit monialibus præscribere dies, & locum recipiendi sacram communionem.

Resp. Videri quod non, quia Trident. *sess. 22. cap. 6.* ait: *Optaret quidem Sancta Synodus, ut*

in

in singulis Missis fideles adstantes non solùm spirituali affectu, sed Sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent; ut ad eos sanctissimi hujus Sacrificii fructus uberior perveniret. Affirmative nihilominus respondendum. Habetur diserte ex eodem Conc. *sess. 22. de observ. & evit. in celebr. Miss.* & alibi. Quibus in locis tribuitur Ordinariis etiam uti Sedis Apostolicæ delegatis facultas circa Sacramentorum tum administrationem, tum susceptionem. Quod præcipue curandum est in Sacræ Eucharistiæ frequentatione, ut æmulationes, & singularitates, unde certa Congr. imminet ruina, evitentur, & impediantur, dum communicantes non communicantibus se putant meliores, & sanctiores, suoque exemplo alias sæpe non debite præparatas vel æmulatione, vel alio respectu ad communicandum indigne incitant, & quasi inducũt. Atque ita Sac. Cong. Conc. *die 7. Maii 1652. in una Gandav.* declaravit monialibus dispositionem Conc. *sess. 22. c. 6.* non suffragari, Ordinarioque licere præscribere illis dies, & [illegible]cum accipiendi sacram communionem.

Quær. 5. An peccet monialis pergens ad prandium immediate post communionem.

Resp. Secluso scandalo, & contemptu mortaliter non peccare, docent communiter cum D. Th. *3. p. q. 80. art. 8. ad 6.* Quia nullum præceptum est assignabile in oppositum; Canon enim *in c. Tribus gradibus 3. de consecrat. dist. 2.* per usum contrarium est abrogatus, teste eodem D. Thom. *loc. cit.* Neque ulla irreverentia est, statim ingerere in stomachum alios cibos cum speciebus Eucharisticis immiscendos, sicut nulla irreverentia est, posita Christi Domini dignatione, quod species Eucharistiæ cum aliis stomachi humoribus misceantur.

Hinc

Hinc nec venialiter peccare deducunt Bonac. Tambur. & Quart. *in rubr. Missal. p. 2. tit. 12. dub. 6.* Eo magis quia immediatus ille accessus ad prandium cohonestatur in monialibus a justa causa, nempe ab observantia regulæ præcipientis cuique illarum primæ communi mensæ interesse, in qua habetur sacra lectio, servatur silentium, & debita moderatio.

Verum ob majorem Sacramenti reverentiam, & uberiorem ipsius fructum percipiendum, consulunt Doctores cum D. Thom. ab aliis communibus cibis abstinendum esse per totum illud tempus, quo species Sacramentales durant in stomacho, nempe vel per horam, ut opinantur Verricel. & Sancius, vel per dimidium, aut quadrantem, vel etiam semiquadrantem, ut ex aliorum sententia refert Cassian. *in arbor. opin. verbo communio*, §. 7. *nu.* 88. Quia toto illo temporis spatio diffundunt ampliorem gratiam ex opere operato, si anima attenta sit ad eam diffusionem colligendam, immorans in actibus devotionis, & charitatis, ut ex Cajetano docet Gonet. *t. 5. disp.* 8. *de Euch. nu.* 37.

§. IV.

De obligatione quoad Jejuniorum, & Festorum observantiam.

Quær. 1. AN moniales teneantur servare jejunium in Adventu.

Resp. Olim in Adventu ab omnibus jejunabantur, ut desumitur *ex can. 6.* Concilii Matisconen. primi. His temporibus nulla adest obligatio jejunandi in Adventu, ut constat ex praxi, & tradunt communiter Doctores. Quare nec moniales ad hoc jejunium tenentur

tur ex præcepto, cum teneantur tantum ad ea, ad quæ tenentur reliqui fideles, & non ad alia; nam in jure communi non reperitur ullum jejunium peculiariter Regularibus injunctum. Excipiendæ tamen sunt moniales illæ, quæ ex suis constitutionibus, & statutis tenentur jejunare. Hæc tamen obligatio non est ab Ecclesia imposita, licet approbata, sed ab ipsa religione. Seclusa obligatione regulæ, non tenentur moniales ad tale jejunium ratione consuetudinis, quia non est consuetudo servata ab ipsis ex animo se obligandi, sed ex devotione, & regulari observantia. Tamburin. *de jure Abbatiss. disp.* 12. *q.* 2. *nu.* 3.

Quær. 2. An moniales S. Claræ teneantur sub mortali ad jejunia regulæ, nempe Adventus, & feriæ sextæ.

Resp. Non teneri juxta Constitutionem Eugenii IV. quæ incipit *Ordinis tui*, ubi postquam Pontifex recensuit omnia præcepta obligantia sub mortali contenta in regula, inter quæ sub capitulo tertio est jejunium, subdit: *Tenore præsentium declaramus, & volumus, quod in nullius prædictorum transgressione, præter quam eorum quatuor, quæ concernunt principalia vota, obedientiæ scilicet, paupertatis, castitatis, & clausuræ, & super electione Abbatissæ, & depositione, peccatum mortale incurrant.*

Quær. 3. An monialis, quæ vovit jejunare per annum ea die hebdomadæ, qua celebratur festum Annunciationis B. V. si festum incidat in Dominica, teneatur die Dominica jejunare, vel possit tale jejunium in Sabbato præcedenti anticipare.

Resp. Posse anticipare; quia ex omnium sententia quilibet potest votum suum in manifeste melius commutare; at manifeste melius

lius est se conformare universali consuetudini Ecclesiæ anticipantis in Sabbato præcedenti jejunium incidens in Dominica. Ita Sanch. *in decal. lib. 2. c. 37. n.* 18. ubi excipit sabbata illa, in quibus incidit jejunium indictum ab Ecclesia, quia non est æque acceptum Deo jejunium illud aliunde obligans, & votum intelligitur de actu alias non obligante; nisi aliud exprimatur. Sed cur etiam in hoc casu non poterit se conformare universali consuetudini Ecclesiæ reponentis vigiliam alicujus Sancti occurrentis feria secunda in Sabbato præcedenti, etiam si in tali Sabbato incidat jejunium quatuor temporum. Nam ex eodem Sanchez votum obligat ad instar præcepti Ecclesiastici.

Igitur, quod possit etiam in tali casu anticipari, docet absolute Pasqual. *de jejun. dec.* 223. *num.* 5. Imo *decis.* 124. sustinet, hoc procedere etiam si explicite habuerit animum se obligandi in die Dominico. Nam quando habuit talem intentionem, vel advertit consuetudinem Ecclesiæ non admittentis jejunium in Dominicis, vel non advertit. Si advertit, habuit animum eundi contra talem consuetudinem, qui animus continet contemptum quendam virtualem, & proinde votum quatenus procedit a tali animo inefficax est. Si non advertit, limitatur votum, & intentio voventis, ut non se extendat ad dies Dominicos, quia obstat consuetudo Ecclesiæ, cui præsumitur, quod se conformasset, si advertisset. Favet Decretum Sac. Congregat. Universalis Inquisit. Rom. *anno* 1686. in quo præcipitur, ut nullo pacto ex devotione etiam B. Virg. imponatur jejunium quod indifferenter amplectatur dies Dominicos, & festivos solemnes, puta, faciendum non die hebdoma-

domadæ totius anni, utpote quod sit contra usum, & praxim Ecclesiæ; non impedit autem, si jejunium commutetur eo die festivo in aliam mortificationem, aut ad aliam diem transferatur. Ita Felix Potest. *in exam. Conf. t. 1. part. 3. nu.* 2825.

Quær. 4. An moniales teneantur ad jejunia indicta ab Episcopo.

Resp. Si sint exemptæ ab Ordinario non teneri, quia tam quoad personas, quam quoad loca sunt extra territorium, si non materialiter, saltem quoad effectum jurisdictionis; & ideo statutum Episcopi non potest parere effectum aliquem circa ipsas. Ita Azor. Tamb. & alii adducti a Pasqual. *de jejun. decis.* 196. Si vero sint sub regimine Ordinarii, certum est teneri, si Episcopus intendat eas obligare, atque intentionem suam manifestet, quia cum ipsi subjiciantur, potest eisdem imponere ea onera, quæ expedire judicaverit. Quod si in edicto nulla fit de monialibus specialis mentio, neque ullum signum appareat, quod Episcopus voluerit illas specialiter obligare, existimat Pasq. *loc. cit. dec.* 197. ad hujusmodi jejunia non teneri, quia non militat eadem ratio de sæcularibus, & monialibus; nam hæ habent plura onera, & jejunia ratione regulæ & exercent plura opera bona, quibus possunt satisfacere fini, pro quo imponitur jejunium sæcularibus; unde nec potest quoad ipsas adesse idem motivũ ad imponendam legem, & præceptum.

Quær. 5. An moniales teneantur ad jejunia loci, quæ ex consuetudine obligant tam laicos, quam Clericos.

Resp. Negat cit. Pasqual. *decis.* 185. *nu.* 8. non solum quoad exemptas, sed etiam quoad non exemptas. Quia licet simul cum laicis, & Cle-

Clericis uniantur sub Episcopo tanquam capite, uniuntur tamen secundum propriam regulam, atque adeo ut faciant distinctam communitatem a laicis, & Clericis. Unde quando Episcopus consentit in consuetudinem ipsorum, non consentit ut caput monialium, & proinde non refundit consuetudinem in moniales. Immo addit citatus Doctor *dec.* 187. neque teneri, licet consuetudo sit universalis: quod tamen negant alii quamplures penes ipsum. etiam quoad moniales exemptas, quia tanquam communicantes cum cæteris sub eodem Pastore, & Capite, debent etiam in obligatione generalis consuetudinis communicare.

Quær. 6. An moniales ante annum vigesimum primum teneantur ad jejunia suæ regulæ.

Resp. Partem affirmativam approbari a vigintinovem Doctoribus relatis. Pasq. *dec.* 254. quia adolescentulæ profitentes possunt se obligare, & de facto profitendo suscipiunt in se obligationem regulæ, & proinde manent obligatæ ad servanda jejunia. Sed hoc fundamentum non est satis firmum; quia licet adolescentulæ profitentes actu suscipiant obligationem, illam tamen suscipiunt prout intendit obligare; unde constare debet, quod regula intendat obligare etiam adolescentulas. Sic adolescens conversus ad fidem suscipit in se obligationem servandi præcepta Ecclesiæ, & Ecclesiæ præceptum de jejunio ponitur indifferenter absq; exclusione alicujus: & tamen non tenetur ante annum vigesimum primum jejunare; quia non est intentio Ecclesiæ obligare ante illam ætatem. Examinanda igitur est regula, & si aliquid continet, per quod ostendat specialem intentionem obligandi etiam

ado-

adolescentulas, tunc procul dubio obligabuntur; at si non ostendat talem specialem intentionem, sed tantum in generali obliget omnes, tunc adolescentes non obligari censet Pasqu. *loc. cit.* quia militat eadem ratio, ob quam possimus eam interpretari, sicut interpretamur præceptum Ecclesiæ. Quod absolute defendunt Graffius, Medina, Tamb. & quidam alii.

Advertit tamen Pasqual. quod sequendo opinionem asserentem adolescentulas professas obligari ad jejunia religionis, possunt in his jejuniis dispensari a Prælato principaliter, ab Abbatissa vero ministerialiter, ut videbimus *c.* 10. §. 1. *q.* 5. immo bene facient dispensando, & non cogendo ad omnia jejunia, ut conservatis viribus melius serviant religioni; quod notavit etiam Ledesma.

Quær. 7. An moniales sexagenariæ teneantur ad jejunia regulæ.

Resp. Non liberari moniales sexagenarias, docent Ludovic. a S. Jo. & Bordonus, quia obligatio regulæ est voluntarie suscepta. Oppositum tradunt Rodriq. & Tamburin. quia præceptum regulæ obligat adinstar præcepti ecclesiastici, & per consequens ob eandem rationem, ob quam cessat lex ecclesiastica, debet etiam cessare lex religionis. Et ob eandem pariter rationem Sanchez, Bonacina, Diana, & Tamburinus eximunt a jejunio moniales sexagenarias, quæ voverunt certis diebus toto vitæ suæ tempore jejunare, quia nimirum vota obligant juxta mensuram præceptorum ecclesiasticorum, nisi aliter constet ex intentione voventis.

Quær. 8. An moniales in jejuniis ex præcepto regulæ, vel Ecclesiæ indictis, possint extra quadragesimam uti lacticiniis in

illis

illis locis, in quibus apud sæculares viget consuetudo.

Resp. Inspiciendam esse regulam, quæ, si aliquid particulare circa hoc præscribat, erit servanda; si vero nihil decernat, poterunt juxta morem sæcularium loci consuetudine gaudere. Non tamen juxta consuetudinem universalis Ecclesiæ possunt comedere carnes & jejunium frangere in die Natalis Domini, si contingat feria sexta, vel Sabbato celebrari, nisi id expresse indulgeatur in regula, quia *in cap. fin. de observ. jejun.* qui ex voto, vel regulari observantia sunt adstricti, signanter ab hujusmodi consuetudinis participatione excluduntur.

Quær. 9. An moniales in diebus jejunii possint horam prandii consuetam anticipare.

Resp. Posse ex Filliuc. & Diana juxta privilegium Leonis X. Minoribus concessum, de quo moniales quoque participant. Et hoc privilegium locum habet etiam, ubi adest consuetudo comedendi ante meridiem, quia possunt simul frui loci consuetudine, & privilegio; nam Pontifex, qui hoc concessit, voluit eas posse comedere, antequam comedant sæculares, ut notavit Pasqual. *dec.* 150. *n.* 3.

Quær. 10. An monialibus in jejuniis lætitiæ liceat sumere ampliorem refectiunculam vespertinam.

Resp. Negant Villalob. Bossius, & Diana *part.* 1. *tract.* 9. *de jejun. res.* 35. ubi hoc sæcularibus concedit. Affirmant nihilominus alii, quia ad illa jejunia non magis obligantur moniales, ac sæculares, cum talis obligatio oriatur in utrisque ab eodem præcepto; ab utrisque igitur poterit cum lætitia æqualiter celebrari. Ita Llamas, Turrianus, Pasqualigus, & Sanchez, qui hoc admittit, licet mo-

niales teneantur etiam ex voto, vel præcepto regulæ jejunare, quia hoc est privilegium talis jejunii pro tali festo, unde ut magis dignum trahit ad se alia jejunia. Quod tamen intelligendum est, nisi aliter intellexerint se obligare, vel regula aliter disponat.

Quær. 11. An moniales, quæ tenentur ex regula sub mortali jejunare, si eodem die incidat jejunium indictum ab Ecclesia, peccent dupliciter, si ipsum non servent.

Resp. Dupliciter peccare, quia peccant contra temperantiam præceptam ab Ecclesia, & contra religionem, quia non servant regulam obligantem sub mortali, quam ex voto tenentur servare. Ita aliis relatis a Diana *in oper. coord. tom.* 4. *tr.* 6. *res.* 62. Negat Bord. *in cons. regul. res.* 18. *n.* 1-3. Quia utrunque præceptum præcipit jejunium sub ratione temperantiæ, unde utriusque violatio, cum sit contra eandem virtutem, non potest constituere duplex peccatum. Sed hoc non subsistit, quia obligatio servandi regulam, quando præcipit sub mortali, etiam si non præcipiat specialiter sub obedientia, radicatur in voto; unde moniales illam non servantes faciunt contra votum, & sic peccant peccato contra religionem.

Quær. 12. An moniales possint per proprium Confessarium dispensari in jejuniis.

Resp. Confessarios, universaliter loquendo, non posse in jejuniis dispensare, quia in foro exteriori carent jurisdictione, quæ necessaria est ad dispensandum. Ita Doctores communiter. De monialium tamen Confessario videtur aliter discurrendum. Ille enim, licet non vocetur Parochus, in facto nihilominus talis est, quia in monialium Ecclesia exercet omnia illa jura, quæ Parochus in sua. Bordon.

dec.

dec. Miscell. dec. 129. Cum igitur Parochus ex communi Doctorum sententia possit in jejunio dispensare suas oves, poterit & Confessarius suas moniales; pro utroque enim eædem militant rationes. Semper tamen debet intercedere justa causa, sive Confessarius dispenset in jejunio indicto ab Ecclesia, sive præscripto a regula; quia non est illi concessa facultas relaxandi legem ad libitum, sed solum urgente aliqua necessitate.

Quær. 13. An moniales teneantur observare festa ab Ordinario loci præscripta.

Resp. Teneri ex Trident. *sess.* 25. *de regular. cap.* 12. ubi licet non fiat expressa mentio de monialibus, illæ tamen in dicto decreto sub nomine Regularium comprehenduntur, quod est commune tam monialibus; quam viris religiosis. Hæc obligatio se extendit etiam ad festa, quæ obligant ex consuetudine, quia cum obligent ex consensu Episcopi, ita se habent, ac si essent indicta ab Episcopo, ut optime advertit Pasqual. *ubi supra a dec.* 186. *n.* 8. ubi notat, non improbabiliter dici posse, quod cum Concilium loquatur de festis, quæ servanda præcipiuntur ab Episcopis, non tenentur Regulares (idem dic de monialibus) ad ea, quæ sunt ex consuetudine, quia non sunt proprie præcepta ab Episcopo, unde non comprehenduntur in Concilii decreto, quod tanquam odiosum, quia est contra exemptionem Regularium, est stricte interpretandum de festis proprie præceptis. A prima tamen opinione non recedendum saltem ratione scandali, quod posset oriri.

Quær. 14. An monialibus licitum sit in die festo acu pingere, vulgo *ricamare*.

Resp. Esse licitum discendi causa, docent Sà, Armilla, & alii quamplures; ut absolute

licitum tradit Joannes a Cruce, & probabile putat Auctor casuum conscientiæ Bononiæ discussorum *an. 1635. Mense Martio cas. 2.* Quia acu pingere non censetur opus servile, non solum quia a nobilibus hujusmodi exercitium solet usurpari, sed etiam quia in exercitiis propriis mulierum debent dari aliqua, quæ non sint servilia, ut habeant, in quibus juxta sexum muliebrem possint ingenuo modo se exercere. Quod maxime admittunt Silvester, Margarita, Villalob. & Marchant. si fiat ad evitandum otiositatem, quia cum intendatur ad evitandum peccatum, non videtur imputandum ad peccatum. Et ob hanc rationem excusari debent moniales conficientes in die festo thecas ex serico cum cera sancta collo gestari solitas, aliaque similia. Immo opera servilia pertinentia ad ornatum, & cultum Ecclesiarum, ut ornare Altaria, mundare &c. esse illis licita ex rationabili causa, asserunt Cajetan. Sot. Navar. & Bonacina, qui, rationabili causa cessante, esse peccatum veniale tantum, admittunt.

Quær. 15. An moniales possint in diebus festis opera servilia exercere ad sublevandam gravem monasterii necessitatem.

Resp. Posse, per ea quæ tradunt quindecim Doctores relati a Pasqualig. *decis. 296.* dummodo tamen audiant Missam, vitent scandalum, & earum exercitium eo usque protrahatur, quo usque sufficiat ad sublevandam necessitatem. Ratio autem est; quia, cum lex respiciat bonum, non obligat contra necessitatem, sed subditur exigentiæ necessitatis. Cujus quidem necessitatis gravitas ad hoc, ut in præsenti ab observantia legis excuset, ponderanda est habito respectu ad mona-

nasterii, monialiumque statum, qui consistit in victu, & vestitu, nec non in aliis ad divinum cultum pertinentibus. Si igitur monasterium in his notabiliter patitur, tunc lex abstinendi ab opere servili non obligat, quia non obligat cum detrimento notabili proprii status. Imo si cessat obligatio ex aliis causis, quæ sunt minoris momenti, ut videre est apud Doctores, a fortiori debet in præsenti cessare.

Hinc videtur inferri, quod monialis quoque privata, quæ singulis profestis diebus detinetur in servitio monasterii, possit in diebus festis laborare ad lucrandum aliquid, quod seponat, ob sublevandas proprias indigentias, quibus monasterium, ratione suæ paupertatis, non potest occurrere. Nam ex una parte peculium aliquod necessarium est ad sibi comparanda, v. g. infirmitatis tempore medicamenta, quæ nec a monasterio, quia paupere, nec a benefactoribus suppeditantur; ex alia vero in diebus profestis nihil potest acquirere, quia tota in monasterii muneribus detinetur. Unde solummodo superest, quod in diebus festis laborando lucrum illud sibi comparet, quod reservet.

At moniales laborantes in die festo, censeo, non esse regulariter excusandas, cum non videam, tantæ necessitatis causam tam de facili posse contingere. Stante præcipue Gregorii XIII. Constitutione *Deo sacris*, in qua Pontifex volens monialium necessitatibus prospicere, præcipit, ut dimidium omnium eleemosynarum a quibuscunque, ubicunque terrarum, quacunque lege, dispositione, vel obligatione pauperibus faciendarum, detur monialium monasteriis necessitate pressis, quæ sunt in locis, in quibus illæ

erogandæ sunt; idque sine alio particulari jussu Pontificis, vel alterius, & sine ulla petitione monialium, vel quorumcunque aliorum, dummodo duplex conditio concurrat; una, ne illæ eleemosynæ sint in pauperes certos erogandæ; altera, ut, licet pauperibus incertis erogandæ sint, non tamen sint ad usus alios, præterquam ad pauperum sustentationem, & alimenta destinatæ.

CAPUT IX.

De obligationibus Monialium quoad electionem Abbatissæ.

§. I.

De qualitatibus eligendæ in Abbatissam.

Quær. 1. Quot annos ætatis, & professionis, habere debeat eligenda in Abbatissam.

Resp. Ex Tridem. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 7. Abbatissa non minor eligenda est annis quadraginta, & quæ octo annis post emissam professionem laudabiliter vixerit. Hæc ætas debet esse completa de momento in momentum. Passerin. *de elect. cap.* 40. *n.* 17. Ita quod super hac neque Episcopus, neque Nuncius Apostolicus, vel alius Superior possit dispensare, quod certum ait Tambur. Nemo enim Summo Pontifice inferior potest dispensare in lege conciliari. Facilius tamen, ut notat Suarez, & cum minori causa est dispensabile tempus religionis, quam ætatis, quia plus confert ad alios regendos ætatis maturitas, quam religionis antiquitas. Non-

at-

attenta ætatis qualitate a Concilio requisita electio est ipso jure nulla. Tambur. Barbos. Aldan. asserens ita fuisse declaratum a Sac. Congreg. *in Viterbien.* 16. *Maji* 1623. & moniales aliter eligentes privari pro illa vice facultate eligendi, tradunt Lavor. & quidam alii; quod negat Passerin. quia non levis poena est irritatio electionis.

Quær. 2. Quid faciendum, si non adsit in monasterio habens supradictam ætatem requisitam a Concilio.

Resp. Ex eodem Concil. Aliqua ex alio ejusdem Ordinis monasterio eligi potest; nullatenus tamen ex alio Ordine, nisi ex Summi Pontificis indulto, ut notat Pasqual. *in Lauret. nn.* 680. quia tanquam alienam regulam professa, ad regendas diversi Ordinis moniales non reputatur idonea. Non est tamen necesse, quod deficiente quadragenaria, alia eligatur ex alio monasterio, sed eligi poterit ex eodem monasterio habens triginta annos ætatis, & quinque professionis. Quia Concilium hoc relinquit arbitrio illius, qui præest electioni. Verum si in monasterio adsint moniales quadraginta-annorum, & octo professionis, non poterit eligi aliqua, quæ deficiat a dicta ætate, aut tempore etiam per mensem, licet habilior censeatur; aut quæ deficiat ab ætate triginta annorum, & quinque professionis in concursu illius, quæ habet dictam ætatem & tempus, ut notant Lavor. & Tambur. & declaravit Sac. Congr. *in Viterbien. S. Rosæ* 25. *Martii* 1623. Quare si una tantum in monasterio reperiatur habens ætatem præscriptam a Concilio, & tempus professionis, debet eligi, nisi esset inhabilis ex alio capite; quia cæteræ, quamvis

quoad prudentiam essent habiliores, essent tamen positive inhabiles ratione impedimenti ætatis, & temporis a professione, quia Concilium hoc solum concedit, quando in eodem monasterio nulla cum præscriptis qualitatibus reperitur. Unde si expediret vel ob pacem monasterii, vel ob alias causas aliam eligi, recurrendum esset ad Sac. Congr. ut juxta indigentiam monasterii provideret.

Quær. 3. An carens debita ætate, & tempore professionis, eligi possit in Vicariam.

Resp. Non posse, si non habeat supra se aliam Superiorissam, & gubernet in capite, quia fieret fraus legi; nam revera eligeretur ad exercendum munus Abbatissæ sub alio nomine, & Concilium requirit has qualitates tanquam necessarias pro munere rite obeundo, non pro nomine obtinendo. Ita Tambur. & Pasqual. *loc. cit. n.* 658. ubi addit, quod quando adesset aliqua difficultas, ita ut esset necessario per aliquod tempus protrahenda electio, potest tunc pro interim eligi in Vicariam, quia tunc regimen monasterii transeunter ipsi imponitur.

Quær. 4. An illegitimæ eligi possint in Abbatissas.

Resp. Quod possint eligi sine dispensatione, tenent Miranda, Rodriq. Portel. Diana, & Lavor. adducens decretum Sac. Congreg. *die* 4. *Octob.* 1594. Communior tamen sententia negat. Ita Navar. Majol. Homobon. & Aldan. qui refert ita fuisse decisum a Sac. Congreg. *die* 27. *Aprilis* 1630. Unde hæc declaratio, utpote posterior allegata pro prima sententia, est tenenda. Favet quoque ratio; est enim regula, quod masculinum concipit fœmininum, interveniente identitate ra-

tio-

tionis. Cum ergo jura arceant illegitimos intuitu illegitimitatis, *c. 1. & c. fin. de fil. presbyter.* arcebuntur etiam fœminæ tanquam in masculino conceptæ, quia ratio illegitimitatis est communis, seu potius eadem in utrisque. Hinc neque eligi posse in Abbatissas infames infamia juris, vel facti, tradunt Majol. Vivald. Navar. & Barb. Neque descendentes intra quartum gradum ex maculato genere, ex Constit. Pauli IV. innovata a Gregorio XIII. dispositio enim in utroque casu procedit etiam in fœminis ex identitate rationis.

Quær. 5. An corrupta eligi possit in Abbatissam.

Resp. Negative cum vigintinovem Doctoribus, quos refert, & sequitur Pasqual. *loc. cit. num. 690.* fundamentum desumitur *ex c. Juvenculas* 20. *q.* 1. & *c. si quis omnem* 1. *q.* 7. & affertur declaratio Sac. Congreg. *die* 15. *Julii* 1616. & in hanc sententiam videtur inclinare Lezana, qui tamen concludit standum esse consuetudini. Docent alii, posse eligi corruptam, quando Abbatissæ non impertitur benedictio specialis Virginum. Ita Rodriq. Portel. Sanch. & D. Antonin. Et quidem si consideretur dispositio Concilii, non videtur excludi corrupta; nihilominus Sac. Congreg. Episcop. servari vult, quod non eligatur, nisi prævia dispensatione.

Non videtur tamen obstare corruptio secreta, & occulta, sed tantum publica, qualis est in viduis, de quibus tantum procedit declaratio Sac. Congregat. Incorruptio enim solum requiritur ob quandam externam decentiam, cui solum obstat corruptio publica, & nota. Unde si aliqua eligatur, cujus corruptio sit secreta, non debet renunciare;

saltem quando renunciatio posset aliquam corruptionis suspicionem generare. Bigamiam non obstare electioni Abbatissæ, tenet Rodriq. quia, sicuti fœminæ sunt incapaces Ordinum, ita sunt incapaces irregularitatis ex bigamia, quæ posita est tantum respectu Ordinum, ad quos inhabilitat. Oppositum docent Majol. Vivald. & Tamburinus.

Quær. 6. An possit eligi in Abbatissam monialis cæca, aut surda, aut muta.

Resp. Negative; habetur quoad cæcam *ex cap. hinc etiam*, §. *cæcus dist.* 49. & D. Thom. *in* 3. *p. q.* 82. *art.* 10. *ad* 3. quoad surdam *ex cap. constitutionem de verbor. signific. in* 6. & ideo in jure civili surdus non potest gerere publicum officium, ut testatur Campanil. *in diver. jur. can. rub.* 12. *c.* 17. *n.* 37. Quoad mutam ex Doctoribus, quos congerit Peyrin. *t.* 2. *q.* 2. *c.* 4. *nu.* 18. *& seqq.* Ratio horum omnium est, quia hujusmodi defectus rectam muneris executionem impediunt. Non enim potest, ut ex officii obligatione oportet, invigilare super moniales, si cæca; neque illarum necessitates, aut querelas audire, si surda; neque illarum culpas reprehendere, si muta. Tum quia, cum moniales teneantur digniorem eligere ad id munus, credibile non est, quod cæca, aut surda, aut muta, ponderatis omnibus circunstantiis, cæteris monialibus monasterii tanquam dignior sit præferenda.

Quær. 7. An possit immediate eligi Soror antecedentis Abbatissæ.

Resp. Posse, nisi Ordinis obstent Constitutiones. Videtur haberi ex declaratione Sac. Congreg. Episc. apud Navar. *in Lucerna Regular. v. Abbatissa.*

§. II.

§. II.

A quibus, & quomodo eligenda sit Abbatissa.

Quær. 1. A Quibus eligi debeat Abbatissa.

Resp. Eligi debet a monialibus ejusdem monasterii tacite, vel expresse professis. Inter moniales, quæ admittuntur ad electionem, non enumerantur Conversæ: sive hoc sit ex consuetudine, sive ex specialibus monialium constitutionibus, sive ratione status ipsarum; recipiuntur enim, ut serviant, non ut honorifica jura exerceant. Ita Suar. Lezan. Tambur. Neque apud quasdam moniales admittuntur omnes choro deputatæ, quamvis professæ, sed solum certo tempore a professione elapso. Unde Portel. habet: Statuta Franciscana Romæ edita 1621. requirunt quatuor annos a professione. Moniales Ordinis Prædicatorum non habent vocem in electione Abbatissæ nisi post duodecim annos elapsos a professione, ut refert Castellin. Quare semper consideranda sunt statuta, constitutiones, & consuetudines monasteriorum, quas servari jubet Trident. *sess. 25. de regular. cap. 7.*

Quær. 2. Quomodo debeat ferre suffragium monialis infirma, si ad locum electionis convenire non potest.

Resp. Cum ex alibi traditis, & ex declaratione Sac. Congregat. *die 20. Junii 1595.* non possit Præses electionis ingredi ad scrutandum suffragium monialis infirmæ, poterit, si monialis non renunciet juri suo, mittere duas moniales, quæ fideliter scrutentur vo-

tum ipsius, & referant Præsidi; aut poterit ipsa mittere scriptum, & sigillo munitum suum suffragium. Neque enim debet contemni, cum jus habeat ad electionem non minus, quam cæteræ.

Quær. 3. An Episcopus, vel Superior Regularis, aut Scrutator etiam in discordia eligentium possint ferre suffragium in electione Abbatissæ.

Resp. Negative ex Lavorio, Castellin. Tambur. & aliis, & ita pluries declaravit Sac. Congreg. Episc. *die* 5. *Martii* 1619. & Concilii Tridentini *die* 13. *Maji* 1621. in quibus irritatur electio tanquam a non legitimis electoribus celebrata. Unde est rejiciendus Portel. *in dubia regular. v. Abbatissa n.* 9. sustinens Prælatum Ordinarium electioni præsidentem posse ferre suffragium. Quod si contingat moniales non esse concordes in eligenda Abbatissa, quia monasterium manere non debet sine capite, Episcopus, sive alius Superior præfigere debebit certum tempus, in quo concordent; quod si eo elapso non conveniant in eligenda, nominabit eam, quam judicaverit magis idoneam, & deputabit in Abbatissam. Ita Sac. Congreg. *die* 22. *Octobris in una Cremonen.* & *die* 20. *Novembr.* 1595. in Assisien. apud Piasec. *in praxi part.* 2. *cap.* 3. *n.* 57.

Hic notandum singulare privilegium concessum a Gregorio XII. *in sua Constitut.* 15. *sub die* 16. *April.* 1574. Visitatoribus, Abbatibus, & Prælatis monialium Ordinis S. Benedicti, nempe, quod si in electione Abbatissarum pro tempore contingat, quod moniales in duobus scrutiniis non eligant, possunt proponere duas, vel tres ejusdem monasterii, quas habiliores judicaverint, &

ex

ex propositis illa censeatur legitime electa, quæ in scrutinio plura vota habuerit, & proinde confirmanda sit. Hoc privilegio uti non possunt Episcopi quoad moniales dicti Ordinis S. Benedicti sibi subjectas, quia talis concessio facta est Prælatis Religiosis; nam verba antecedentia, nempe *Visitatores*, *Abbates*, declarant de quibus Prælatis Pontifex loquatur, & coarctant ad Prælatos Regulares, juxta doctrinam Surdi *dec. 124. n. 8.*

Quær. 4. Quomodo eligi debeat Abbatissa.

Resp. Tribus modis eligi posse, scilicet per modum scrutinii, inspirationis, & compromissi. Quamvis enim Trident. *sess. 25. cap. 7. de reformat.* præscribat modum scrutandi vota monialium in ordine ad electionem Abbatissæ, & proinde disponat per viam scrutinii de electione; non tamen prohibet, ne aliis modis a jure concessis eligatur Abbatissa, ut inter alios notant Lavor. & Tamburin. Unde moniales compromittere poterunt in Superiorem præsidentem electioni, seu in Confirmatorem, ut tradunt iidem Doctores. Quod si Compromissarius semel pronunciaverit Abbatissam, quam elegit, non poterit variare discedendo ab ea, etiam si cognosceret postea se male elegisse, quia error debet corrigi ab alio, non ab ipso Compromissario, quia jam cessavit ejus facultas, *cap. in literis de off. delegat.* ubi Doctores communiter cum Glos.

Quær. 5. An, quando eligitur Abbatissa per viam scrutinii, vota debeant esse secreta.

Resp. Quod sic, ita ut eligentium nomina nunquam publicentur. Ita præcipit Concilium *sess. 25. c. 7.* Et proinde electio est nulla, si vota non sint secreta, ut notant Garzias, Zerola,

Rota coram Durano *dec.*232. *n.*1. Immo etiam si ex ignorantia vota non exhibeantur secreta, adhuc electio est nulla, Zerola, Tamburin. & Riccius referens ita resolutum fuisse a Sacr. Congregat. Per hoc tamen quod Præses electionis excipiat vota oretenus exhibita, præsente Notario, & aliquibus aliis ad quatuor, aut quinque, qui audiant, non tollitur secretum. Ita Garzias, qui addit, ex decr. Sac. Cong. electionem fore secretam, & canonicam, etiam si juxta *cap. quia propter de elect.* exciperent vota aliquæ scrutatrices de gremio Capituli.

Quær. 6. Quot suffragia requirantur pro electione Abbatissæ.

Resp. Duas partes requiri, tradunt Barbosa & Tamburinus ex rescripto Sac. Congreg. *die* 20. *Novemb.* 1585. At sufficere majorem partem habito respectu ad totum Capitulum, tenent cum communi Miranda, Cuchus, & Rodriq. Quia de jure communi ad electionem canonicam sufficit major pars, *cap. quia propter de elect.* unde sufficit etiam pro electione Abbatissæ, cum nihil in jure adsit in contrarium.

Quær. 7. Quo in loco fieri debeat electio Abbatissæ.

Resp. Regulariter loquendo fieri debet in tali loco, ut is, qui debet præsidere electioni, non adstringatur ingredi claustra monasterii; habetur expresse ex Concilio *loc. cit.* Potest tamen Præses electionis introire claustra, si alias prudenter judicet, electionem non posse canonice fieri, aut ex aliis justis causis. Causa autem debet esse valde urgens, cum debeat facere cessare dispositionem Concilii in oppositum. Quod si circa necessitatem Præses Regularis & Episcopus non conveniant, præferen-

rendum esse judicium Superioris Regularis, tradit Pasqual. *loc. cit. n.* 720. quia ipse melius cognoscit moniales tanquam suæ curæ subjectas, & proinde melius judicare potest de causis, quæ exigunt ingresum.

Quær. 8. Quinam debeant præsidere electioni.

Resp. Si monasterium sit immediate subjectum Episcopo, aut sedi Apostolicæ, debet idem Episcopus præsidere; si vero sit exemptum, præsidet Prælatus Regularis cum Episcopo, ut ex Constitut. Gregorii XV. Quare Regulares ex eadem Constitutione ita demum tenentur Episcopo significare diem electionis Abbatissæ, eumque usque ad præfinitum tempus expectare, si antea expresse declaraverit, se uti velle facultate sibi hac in parte attributa, ut liceat animadvertere in Regulares, qui ante tempus significatum, aut die electionis eidem non prænunciata, ad Abbatissæ electionem procedunt. Ita declaravit Sac. Congr. Concilii, cujus rescriptum reperitur *in* 4. *par. Bullarii* post declarationes dubiorum Constitutionis supradictæ. Attamen quamvis possit Episcopus intervenire electioni, non per hoc potest exquirere,& excipere vota eligentium; ut decrevit Sac. Congreg. Concil. *die* 10. *Septembr.* 1636. apud Pasqualig. *loc. cit. n.* 688.

Quær. 9. An Prælatis habentibus jurisdictionem quasi Episcopalem teneantur Regulares notificare electionem Abbatissæ faciendam.

Resp. Non teneri; quia facultas, quæ per Constitutionem Gregorii XV. *de exemptorum privilegiis* tribuitur Episcopo quoad Regulares exemptos, non competit talibus Prælatis, ut respondit Sac. Congr. *ad dubium* 4. ipsi propositum super eadem Constit. Ex quo colligit

Paf-

Pasqual. *loc. cit. n.* 727. quod prædicta facultas concessa fuerit Episcopo intuitu dignitatis, atque adeo privative quoad alios; unde concludit electionem Abbatissæ non esse notificandam Vicario Capitulari, Sede vacante, neque Vicario Episcopali, existente Episcopo extra diœcesim. Quia tamen Sac. Congr. *in Avenion.* 13. *Dec.* 1639. declaravit, notificandam esse electionem Abbatissæ etiam Vicario, ipsi standum erit, si declaratio sit universalis.

§. III.

Per quot annos eligi debeat Abbatissa.

Quær. 1. AN Abbatissa eligenda sit ad triennium.

Resp. Affirmative. Ita Greg. XIII. in sua Constit. quæ incipit, *Exposcit*, & si fiat ultra triennium, est nulla etiam pro toto triennio: quia stante decreto irritante, tota electio annullatur, juxta doctrinam Romani *cons.* 66. Quamvis tamen Pontif. prohibeat eligi Abbatissam ultra triennium, non per hoc præcipit, quod eligatur per triennium, ut notant Tamb. Navar. & Lavor. qui refert declarationem Sac. Congr. 18. *Novembr.* 1595. *in una Arian.* Vel poterit eligi ad triennium, sed secundum formam Constit. Leonis X. ut scilicet teneatur singulis annis in manibus Visitatorum, aut aliorum Superiorum renunciare, & quod ipsi possint novas Abbatissas ponere, eligente Conventu, si ita expedire judicaverint. Et ad hanc formam reduci potest electio etiam in illis monasteriis, in quibus ex consuetudine, aut statuto eligitur ad triennium; dummodo id fiat per eos, ad quos spectat imponere leges pro monialibus, quia cum hoc spectet ad bonum regi-

regimen, poteſt præcipi ab habente juriſdictionem. Paſqualig. *ubi ſupra n. 673.*

Quær. 2. An expleto triennio poſſit eadem Abbatiſſa ſine Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione reeligi ad aliud triennium.

Reſp. Non poſſe, ſed neceſſario vacare debere per aliud triennium, ita ſtatuente eodem Gregorio *in ſupracit. Conſtitut.* Ex quo fit, quod, ſi intra triennium moriatur Abbatiſſa, aut alio modo vacet officium, non poterit eligi in Abbatiſſam, quæ præceſſit in officio, quia non vacavit per triennium. Neque eligi poteſt in Vicariam, ſeu Prioriſſam, quæ gubernet monaſterium in capite, per aliquod notabile tempus. Immo neque in Vicariam novæ Abbatiſſæ. Nam Gregor. XIII. præcipit elapſo triennio ſui officii, ut *omni prorſus careat auctoritate.* Quæ verba excludunt Vicariam, quæ in defectum Abbatiſſæ, quando vel ratione infirmitatis, vel ex alia cauſa non eſt præſens, fungitur munere Abbatiſſæ; unde non omni prorſus caret auctoritate. Hæc autem non habent locum in Abbatiſſis, quæ non ſunt triennales, ſed annuales, aut biennales; iſtæ enim poterunt eligi in Abbatiſſas, quoad uſque compleant triennium, quia triennium integrum pro tali officio conceditur *in cit. Conſt.* Alia vero officia habentia annexam auctoritatem, regimen, & adminiſtrationem poſse conferri Abbatiſſis annualibus, aut biennalibus, expleto munere, tradit Paſqual. quia *d. Conſt.* diſponit ſolum de Abbatiſſis triennalibus.

Quær. 3. An ſi expleto triennio Abbatiſſa ex diſpenſatione eligatur ad triennium, poſſit rurſus expletò ſecundo triennio de novo eligi abſque diſpenſatione ad tertium triennium.

Reſp.

Resp. Non posse, ob rationem, quam adduximus cum de Confessario *c. 6. §. 6. q. 4.* Vide etiam Pasqual. *loc. cit. n. 717.*

Quær. 4. An Collegium Oblatarum teneatur eligere Præsidentem triennalem, an vero possit eligere perpetuam.

Resp. Posse perpetuam eligere. Quia Gregorii XIII Sixti V. & aliorum Pontificum Constitutiones præcipientes, quod deinceps Abbatissæ, & Priorissæ eligantur triennales & non perpetuæ, loquuntur de monialibus normam, & disciplinam regularem servantibus, & non extendunt ad alias expresse. Quotiescunque autem canonica Constitutio statuit aliqua nova, & a jure communi exorbitantia de monialibus, solum est intelligenda de veris Religiosis, & regulam per S. Sedem Apostolicam approbatam professis, & non de aliis, quantumcunque religiose, & collegialiter viventibus, nisi expresse suam legem ad illas extendant, juxta *c. indemnitatibus §. pen. de elect. lib. 6.* Quare de Oblatis prædictæ Constitutiones non sunt intelligendæ, atque adeo poterunt Præsidentem perpetuam eligere. Roderic. 1. *q. 57. art. 5.*

§. IV.

De Confirmatione & Benedictione Abbatissæ.

Quær. 1. A Quo sit confirmanda Abbatissa.

Resp. Confirmationem Abbatissæ juxta dispositionem *C. indemnitatibus de elect. in 6.* fieri debere a Superiore monasterii. Quare si monasteria subjiciuntur Ordinario, debet ab ipso confirmari Abbatissa electa; si subjiciuntur immediate Sedi Apostolicæ, debet confirmatio

peti

peti per procuratorem a Summo Pontifice, vel ejus Legato, juxta *c. si Abbatem de elect. in 6.* Si vero monasteria subduntur Regularibus, confirmatio spectat ad ipsos, ita ut Prælatus pro ipsis deputatus debeat confirmare, ut desumitur *ex C. Monachi*, & *C. Monasterium de statu Monac.* Et quidem confirmatio spectat ad Regulares privative quoad Episcopos, ut declaravit Sac. Congr. *in resolutione dubiorum sub Constit.* Greg. XV. *Inscrutabili*, & ita etiam notat Tambur. *de jur. Abbatiss. disp.* 29. *q.* 1. *n.* 2. ubi advertit, electionem Abbatissæ, nisi aliud obstet, esse statim confirmandam a Superiore, qui præfuit electioni, & confirmationem esse faciendam in loco, in quo est publicata. Addit tamen Miranda *q.* 2. *de Monialib. art.* 5. posse confirmantem ingredi claustra, si timeat aliquod periculum, aut scandalum ob moniales resistentes electioni, quia hæc est rationabilis causa, & necessaria ingrediendi.

Quær. 2. An stante oppositione electio sit confirmanda?

Resp. Si electio facta sit per compromissum, & minor pars Collegii, seu aliquæ tantum opponant, tunc non obstante oppositione esse confirmandam, tradunt Rodriq. & Laym. *de elect. q.* 232. asserentes id colligi *ex c. Indemnitatibus* §. *Porro de elect. in 6.* Si vero electio facta sit per scrutinium, & duæ partes consenserint, aut electæ a majori parte aliæ accedant usque ad duas partes, electio erit confirmanda, ut decernitur *in d. c. indemnitatibus*. Item si electio sit celebrata tantum a majori parte, & nulla monialium opponat, erit confirmanda; at stante oppositione erit supersedendum, donec super objectis fiat inquisitio, & causa examinetur.

Quær.

Quær. 3. An Prælatus absens possit electionem confirmare.

Resp. Posse, quia nihil videtur obstare. Nam *in c. qua fronte de appellat.* non reprehenditur Episcopus Cantuariensis, quia absens confirmaret electiones, sed quia non confirmaret in Ecclesia, aut in suo palatio, vel saltem in sua camera, sed in camera Regis. Ita contra Tambur. Pasq. *n.* 702. qui *n.* 703. asserit, Prælatum posse confirmare electionem etiam extra diœcesim, si tantum necessaria sit examinatio electionis, & personæ electæ, quia hic actus exerceri potest sine strepitu, & figura judicii; secus vero si pars opponat, quia jurisdictio contentiosa extra diœcesim non potest exerceri.

Quær. 4. An Abbatissa electa possit ante confirmationem administrare.

Resp. Non posse *ex c. Nosti, c. qualiter de elect. in 6.* quia electio dat tantum jurisdictionem habitualem, confirmatio vero exercitium. Excipiuntur tamen aliqui casus, in quibus ante confirmationem ministrare potest. Primus est, quando est electa tantum a majori parte, & objiciuntur contra electionem; tunc enim, usquedum examinantur objectiones, administrare poterit, ex dispositione *c. Indemnitatibus* §. *si vero*. Nec poterit impediri ab administratione etiam prætextu alterius electionis subsecutæ, quia omnia subsecuta contra ejus administrationem attenta sunt *ex d. cap.* ex quo pariter habetur, quod interim dum administrabit, non poterit aliquid alienare, nec aliquam ad habitum recipere. Secundus, si a confirmante tam longe distet, ut sine gravi incommodo non possit differri administratio; nam tunc poterit administrare, ut notant communiter Doctores. Item fallit supradicta regula,

gula, in casu quo non sit in usu talis confirmatio, & resistat contraria consuetudo. Quanquam dici possit semper intervenire confirmationem, quia, eo ipso quod electioni non opponitur, per tacitum consensum confirmatur.

Quær. 5. An Abbatissa debeat benedici:

Resp. Affirmative *ex Clement. Attendentes §. statuimus de statu Monachor.* ubi apponitur pœna amissionis muneris, & juris acquisiti contra negligentes petere benedictionem ultra annum, nisi tamen ulterius differant ex causa rationabili, quam probare ad ipsas spectabit. Nec sufficit, quod petant, sed necessarium est, quod suscipiant, quia textus habet, *Munus benedictionis suscipiant*. Hoc tamen non habet locum quoad omnes Abbatissas, sed tantum quoad illas, quæ consueverunt benedici; unde non omnes benedicendæ sunt, sed attendenda est consuetudo monasterii; ut notant Navar. Miranda, Azor. Tambur. qui advertunt, Abbatissam semel benedictam, iterum benedici non posse.

Quær. 6. Quo die, & loco Abbatissa sit benedicenda.

Resp. Posse benedici qualibet die, ut notat Gloss. *in d. Clement. Attendentes*, exceptis tamen diebus luctus ex ritu ecclesiastico, quales sunt illi, in quibus celebratur memoria Passionis Domini, quia benedictio Abbatissæ est actus lætitiæ, & solemnitatis. Benedici autem debet in Ecclesia exteriori, adhibitis iis tantum monialibus, quæ sunt necessariæ in ministerio. Ita ex declaratione Sac. Congregat. Pasqualig. *loc. cit. n.* 713.

Quær. 7. Ad quem spectet Abbatissarum benedictio.

Resp. De jure communi spectare ad Episco-

copum, Barbos. *de potest. Episc. alleg.* 27. *n.* 55. Quod tamen modo procedit tantum quoad Abbatissas subjectas Ordinario, nam exemptæ, & immediate subjectæ Sedi Apostolicæ, sicut confirmandæ sunt a Summo Pontifice, vel ejus Legato, ita etiam benedicendæ. Subjectæ vero Abbat. Regul. benedicendæ sunt ab ipsis, ut tradit Tambûr. *de jure Abbat. t.* 1. *disp.* 22. *q.* 8. *n.* 2. Extant enim privilegia hoc concedentia; quorum primum est Innocentii VIII. *sub die* 9. *Aprilis* 1489. Alterum Clem. VIII. *sub die* 24. *Julii* 1599. concessa Abbati monasterii Cistercii.

Quær. 8. An hæc facultas possit delegari.

Resp. Posse committi non solum Abbatibus benedictis, sed etiam non benedictis, quia hi ex concessione S. Pii V. 17. *Kal. Febr.* 1566. facta Abbatibus Canonicorum Regularium se habent in omnibus, ac si essent benedicti. Immo cum hæc sit simplex benedictio; nec excedat potestatem sacerdotalem, forte committi poterit simplici Sacerdoti, præsertim quia Clemens VIII. in privilegio præallegato concedit, quod Abbas Generalis possit deputare Vicarios pro hoc munere, nec requirit, quod sint Abbates. Pasqual. *n.* 715.

CAPUT X.

De Monialium Privilegiis.

***Quær.* 1.** **AN moniales exemptæ gaudeant privilegiis sui Ordinis, quibus gaudeant Regulares exempti.**

Resp. **Gaudere illis privilegiis, quorum ipsæ sunt capaces ratione status, & sexus. Ita Rodriq. D. Antonin Paludan. & alii, quos refert,**

& se-

& sequitur Tamb. *de jur. Abbat. disp.* 17. *q.* 1. contra Barb. Sanch. & alios. Ratio est, quia fere omnes moniales Regularibus subjectæ communicationem privilegiorum proprie religionis sortitæ sunt, ut videre est apud Tambur. *l. c.* Tum quia masculinum præcipue in materia favorabili, & ex identitate rationis concipit fœmininum in iis, quæ fœmininis possunt adaptari, *l.* 1. *ff. de verb. signif.* & ibi communiter scribentes. Tum quia, cum vivant sub eadem regula, sunt pars Ordinis ipsorum, & ideo tanquam pars gaudere debent privilegiis totius.

Quær. 2. An hujusmodi privilegiis gaudeant moniales Episcopo subjectæ.

Resp. Gaudere. Ita Castropal. cum relatis a Cespedes *de exempt. Regular. cap.* 23. *dub.* 344. Ratio est, quia licet regantur ab Episcopo, non desinunt esse pars Ordinis, quia dum regulam talis Fundatoris profitentur, habent ipsum pro Fundatore, quanquam ab aliis sint institutæ. Si igitur sunt pars, debent communicare cum suo toto, atque adeo de privilegiis totius participare. Neque moniales per hoc, quod priventur privilegio exemptionis per subjectionem Episcopo, amittunt privilegia sui Ordinis; quia per mutationem non extinguuntur privilegia, quæ sunt compatibilia cum statu mutato. Seraph. *dec.* 1414. præsertim cum privilegium tollens unum non tollat aliud, *l. si domus tua ff de servit. præd. urban. & cap. Pastoralis de privil.*

Quær. 3. An moniales diversorum Ordinum, qui simul communicant in privilegiis concessis unicuique illorum, participent per eandem communicationem de ipsis.

Resp. Participare. Ita Doctores relati a Pignat. *t.* 10. *consul. nu.* 24. Quia Regulares, qui com-

communicant in privilegiis, eodem modo ipsa participant, ac si essent ipsis per se primo concessa, quia est communicatio absoluta, & perfecta, ita ut non redundet ex alio in ipsos, ut redundant privilegia Religionis in familiares, & mariti in uxorem: sed possint uti ex propria persona, tanquam si nulli alteri essent concessa. Nam privilegia tali pacto communicata se habent ut privilegia ad instar, ita ut concedant omnem favorem, & effectum, quem secum habet privilegium alteri concessum, ut firmant Doctores relati a Pignatel. *loc. cit. nu.* 25. Privilegia autem immediate concessa etiam a monialibus participantur, ut probatum est supra; ergo etiam de communicatis unicuique Ordini participabunt.

*Quær.*4. Quomodo moniales immediate subjectæ Ordinario possint uti, & frui privilegiis illis Regularium, ad quorum usum requiritur ministerium Prælati, cujusmodi v. g. est privilegium absolvendi, dispensandi &c.

Resp. Ex Cespedes *loc. cit.* cum distinctione: Si in tenore privilegii, & concessionis habeatur, præfata privilegia suffragari Regularibus per ministerium proprii Prælati, abstrahendo, quod Prælatus sit Regularis, vel non, tunc possunt uti, etiam si concessio detur ab Episcopo, & proprio Ordinario, qui est proprius Prælatus monialium non exemptarum. At si in tenore concessionis, & privilegii habeatur, dicta privilegia suffragari Regularibus per concessionem solum Prælati Regularis, tunc a solo Prælato Regulari recipere possunt hoc commodum fruendi dicti privilegii.

Quær. 5. An, & quomodo moniales per ministerium Abbatissæ possint uti, & frui illis pri-

privilegiis, ad quorum usum requiritur factum Superioris habentis potestatem spiritualem, ut est privilegium dispensandi in jejuniis, officio, &c.

Resp. Posse uti per ministerium Abbatissæ, quia licet defectu potestatis spiritualis non possit dispensare auctoritativo modo, potest tamen ex commissione sui Prælati, ut notat cum aliis Lezana *t. 1. qq. regular. c. 26. n. 16.* Quæ commissio utique præsumitur in ipsa, statim ac eligitur in Abbatissam; debet enim habere totum id, quod requiritur ad recte, & rationabiliter suum munus exequendum. Unde moniales possunt uti dictis privilegiis per ministerium Abbatissæ, quia tunc censetur dispensare ipse Prælatus, & Abbatissa solum exequi dispensationem, nec uti aliqua spirituali jurisdictione. Pasqual. *loc. cit. n. 749.*

Quær. 6. Quibus privilegiis gaudeant moniales tempore interdicti, & cessationis a divinis.

Resp. Gaudere illis omnibus, quibus gaudent viri religiosi sui Ordinis, juxta superius dicta. Unde possunt moniales tempore interdicti generalis in suis Ecclesiis divina officia recitare, submissa tamen voce, januis clausis, non pulsatis campanis, & exclusis omnibus, qui causam interdicto dederunt, vel nominatim interdictis. Ita Collect. *Privileg. Mendic. v. interdictum 3.* ibique Capuc. *annot. versic. 3. tempore interdicti*, Rodriq. & alii. Possunt insuper, cum præfatis tamen limitationibus, facere celebrare Missas sive per sacerdotes sæculares, sive regulares, cum de utrisque sit par ratio, ita concedente Bonifacio VIII. *in cap. Alma mater de sent. excommun. in 6.* Hæc omnia militant etiam proportionaliter tempore cessationis a divinis ex privilegio Leo-

nis X. concesso monachis S. Benedicti. Peyrin. *t.* 1. *de privil. Minim. in Constit.* 2. *Sixti IV. n.* 52. & alio etiam privilegio Nicolai V. de eligendis sex personis, quæ tali tempore assistant Missis, & divinis officiis, recipiantque Sacramenta, positis tamen quibusdam conditionibus. Casarrub. Sorb. & Lezana.

Quær. 7. An tempore interdicti gaudeant supradictis privilegiis famuli, aliique monialium officiales.

Resp. Gaudere. Quare famuli, familiares, Syndici, Advocati, Procuratores, & officiales ordinarii possunt per moniales, quibus inserviunt, ad divina admittit. Rodriq. *t.* 2. *q.* 114. *art.* 1. *& seqq.* Idem de laboratoribus, & aliis salario, vel gratis, sive obsequio tantum inservientibus, asserunt Suar. & Tambur. *de jure Abbat. disp.* 6. *q.* 16. *n.* 8. Nam familia gaudet privilegio domini. Zerol. *in Prax. p.* 3. *v. Episcopi n.* 4. Item puellæ educationis gratia, aliæque fœminæ titulo famulatus, aut ex justa alia causa in monasterio degentes dicto gaudent privilegio ex concessione Eugenii IV. facta Cisterciensibus, & relata a Sayro *t.* 5. *de censur. c.* 7. *n.* 22.

Adnotandum tamen diligenter, ut recte monet Lezana *tom.* 1. *qq. Regular. c.* 21. *n.* 20. an quando ponitur cessatio a divinis, vel interdictum auctoritate Apostolica, revocentur privilegia Regularium, quia tunc non licebit illis frui; sicuti neque quando scandalum aliquod inde exurgeret propter singularitatem; nec si talia privilegia non sint in usu; neque si solum sint vivæ vocis oracula, ut est illud Nicolai Franchi Sedis Apostolicæ Legati de admittendis quindecim personis tempore interdicti, quia sunt abrogata.

Quær.

Quær. 8. An moniales tempore interdicti generalis possint aliquando publice divina peragere.

Resp. Posse, pulsatis campanis, voce alta, apertisque januis divina facere in festivitatibus Natalis Domini, Paschæ, ac Pentecostes, & Assumptionis B. Mariæ. Ita *in cit. c. Alma Mater*. Sorb. *in addit. ad compend. v. interdictum 3.* §. 3. qui etiam hoc extendit ad festum SS. Sacramenti, & per totam octav. illius, per unam Extravag. Martini V. Immo ex specialibus Regularium privilegiis etiam in festo Conceptionis & Nativitatis B. Virginis, & S. Jo: Baptistæ, ac in festis Sanctorum, & Sanctarum, sub quorum invocationibus Ecclesiæ sunt erectæ, seu quorum corpora in ipsis Ecclesiis recondita existunt; nec non in festis Sanctorum respective suarum Religionum, & per octav. earundem omnium festivitatum; nec non quoties aliquam ex monialibus Monasterii ad professioné admitti, aut in Ecclesia sepeliri contigerit. Ita Leo X. supra adductus. Peyr. Casar. Lezan. *l.c.* & alii. Semper tamen exclusis nominatim interdictis, aut interdicto causam præbentibus.

Quær. 9. An vigore Concilii Trident. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 12. & Constitutionis Gregorii XIII. cujus initium *In tanta rerum*, revocata sint privilegia Regularibus concessa ad celebrandum tempore interdicti januis apertis.

Resp. Non esse revocata. Ita Doctores, quos plena manu congerit, & sequitur Peyr. *loc. cit. n.* 51. contra Navar. Garz. & Barb. Quia mens Concilii fuit, ea tantum revocare privilegia, quæ a quibusdam vigore quorundam specialium privilegiorum prætendebantur de nullo modo interdictum servando, inter quos Milites Hierosolymitani, & Fratres Ministri. Ita Sorb.

& Peyrin. *loc. cit.* Et per Constitutionem Gregorii non revocantur nisi illa privilegia, quæ Concilio adversantur, Medina. Rodriq. & de la Cruz. Et redditur omnino certa hæc sententia saltem pro festis suorum Ordinum per Constitutionem Clementis VIII. editam *die* 17. *Octob. anno* 1505. Ita enim habet: *Ut temporibus interdicti quacunque etiam Apostolica auctoritate appositis, festa Sanctorum Ordinis S. Francisci, &c. solemni ritu celebrentur, perinde ac si interdictum hujusmodi minime appositum esset. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Universalibus, & Provincialibus Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus.* Unde per hanc Constitutionem corruit etiam declaratio Sac. Congr. in oppositum relata a Barbos. *in Collect. Bullar. v. Privilegium.*

Quær. 10. An moniales virtute suorum privilegiorum possint in propria Ecclesia exteriori admittere personas laicas ad sepulturam.

Resp. Ex Pignatel. *t.* 4. *cons.* 177. non posse, nisi hujusmodi Ecclesiæ habeant jus sepulturæ vel ex particulari privilegio, vel ex indulgentia speciali. Desumitur *ex cap. in nostra de sepult.* Illudque concedere spectat ad Episcopum ex jure communi, Abbas, & alii *in cap. penult. eod. cap.* & resolvit Rota cor. Cavaler. *dec.* 16. *nu.* 2. ubi subdit, Legatum a Latere id posse. Et in specie quod laici, sive viri, sive fœminæ, non queant sepeliri in Ecclesia monialium exteriori, licet solvere vellent pœnam Synodalem, declaravit expresse Sac. Congr. Episc. *in Maceraten.* 8. *Novemb.* 1652. Etiamsi essent Principes, & eorum majores ibi tumulati fuissent, *in Gravion.* 1. *Octob.* 1650. Ac nisi de scientia ejusdem Sac. Congr. & consensu monialium, ut *in Feretrana* 21. *Novem-*

vembris 1603. & *in Vercellen.* 18. *Maji* 1696. Quam licentiam requiri etiam pro ibi construẽdo ſepulchro, decrevit eadem Sac. Congr. *in Ferrarienſi* 12. *Julii* 1604. illamque concedere ſolet perſonis benemeritis, & cum eleemoſyna competente, ut *in Meſſanen.* 6. *Aug.* 1601.

Neque refragatur cap. ubicunque 13. *qu.* 2. Concilii Triburienſis. Nam ceſſant modo rationes Canonis, qui loquitur de facultate eligendi ſepulturam in Eccleſiis Monialium ſtante neceſſitate temporum, vel locorum. Et ſecundum hanc explicationem repellitur objectio deducta ex declaratione Gregorii XIII. quam refert Marzil. & ex eo Portel. ex quo Pellizar. *de Monial. c.* 7. *n.* 10. dicentes, illum declaraſse, corpora volentium ſepeliri in monaſterio monialium debere ſepeliri in Eccleſia exteriori, & non intra clauſtra; nam talis declaratio intelligenda eſt juxta *d. c. in noſtra*; dummodo ſcilicet ex neceſſitate temporum, vel locorum, aut ex particulari privilegio, vel indulgentia ſpeciali liceat Eccleſiis monialium ad Eccleſiaſticam ſepulturam recipere laicos, qui apud ipſas eligunt ſepeliri. Tum quia dicta declaratio eſt revocata poſterioribus decretis ſupracitatis, per quæ decreta impeditur etiam quoad hoc monialibus participatio privilegiorum cum Regularibus, qui habent ex privilegio jus ſepulturæ, *ex Clement. Dudum de ſepult.*

Quær. 11. A quo debeat peragi officium ſuper cadavera, quando ex licentia, vel privilegio in Eccleſiis monialium tumulantur.

Reſp. Si moniales ſunt exemptæ, a Regularibus eſt peragendum, quia, cum communicent in privilegiis cum religioſis ſuis Ordinis, ut

diximus, exemptæ sunt a jurisdictione Parochorum, & aliorum in materia funeralium, ut declaravit Sac. Congreg. 15. *Martii* 1649. Ita quod nullus intra earum Ecclesias nec Canonici nec Clerus possunt peragere officia defunctorum, nec reliqua ad hujusmodi officium pertinentia. Peregr. Lezan. Belat. & Bordon. qui refert decisum a Sac. Congreg. Concil. 19. *Martii* 1609. Non obstante quacunque consuetudine, etiam immemorabili in contrarium. Sac. Congr. Rituum 8. *Augusti* 1629. & in aliis similibus declarationibus, quas refert Barbosa.

Si vero sub Episcopi regimine degant, censeo pariter, officium funeris esse peragendum a Confessario. Quia moniales non obstante subjectione Ordinario, adhuc fruuntur privilegiis, & exemptionibus Regularium. Tum quia sicuti quo ad personas a jurisdictione Parochorum sunt plene exemptæ, ita etiam quoad Ecclesias; nam locus, & persona, ut alibi adnotavimus cum Sperello ambulant pari passu. Tum quia Confessarius est monialium Ecclesiæ Parochus, in illis enim exercet omnia jura parochialia, unde ad ipsum spectare debet officium funeris privative quoad alios.

Quær. 12. An moniales delinquentes confugientes ad Ecclesiam gaudeant immunitatis privilegio, ita quod a Superiore extrahi non possint, ut puniantur.

Resp. Non gaudere, sed absolute posse extrahi, docet aliis relatis Peregrin. *de immunit. c.* 12. *n.* 3. Quia immunitas personalis, quæ monialibus competit, non impedit, quin puniantur a Superiore: ergo neque impediet immunitas localis, quæ vel minor est personali, vel saltem non potentior, cum utraque oriatur ex

eò, quod tam persona, quam Ecclesia sint Deo dicatæ. Gaudere vero, affirmant alii quamplures penes eundem Peregr. *loc. cit.* quia privilegium immunitatis Ecclesiarum est locale; unde illo gaudere debent quicunque ad Ecclesiam confugientes, quia natura privilegii concessi loco talis est, ut omnes existentes in tali loco comprehendat. Utranque sententiam conciliat Gambacurta *lib.* 4. *cap.* 11. *n.* 10. & ait, posse extrahi, quando Superior procedit ad poenitentias salutares ut pater, non ad ultrices pœnas ut judex.

Quær. 13. An Moniales gaudeant aliquo privilegio, per quod excusentur a recitatione Officii Divini.

Resp. Clemens VII. ut *in Compend. privil. v. Moniales* §. 30. indulsit monialibus Clarissis sub cura Fratrum Minorum degentibus, quod propter imperitiam, judicio Prælatorum, Confessorum, vel Abbatissarum satisfaciant dicendo Officium laicarum. Idem Clemens cōcessit Regularibus, qui occupantur infirmitate propria, aut infirmorum fratrum curatione, quod satisfaciant pro horis canonicis, recitando certos Psalmos per Superiorem eis assignandos, numero non minus septem, aut sex cum devotione, & Orationem Dominicam septies, & Symbolum Apostolicum bis. Graviter vero ægrotantes Orationem Dominicam septies in die recitando, septem horis canonicis pariter satisfaciant. Concessit insuper Innocentius IV. per Bullam X. monialibus Sanctæ Claræ, & consequenter etiam aliis per communicationem, ut casu quo ob rationabilem causam non possint dicere horas canonicas, satisfaciant, laicarum Officium recitando. Occasio autem vel causa rationabilis censetur adesse, si monia-

lis sit scrupulosa circa recitationem Officii divini, si sit fatigata ex aliquo extraordinario labore, si præ manibus habeat aliquam extraordinariam applicationem, quæ illam defatiget, vel angat, & similes. Ita Salmanticenses *in Theol. mor. tom.4. tract. 16. cap.3. punct.7. n.62.*

Quær. 14. An monialis admissa ex vi privilegii Clementis VII. superius relati ad recitandas orationes laicarum peccet mortaliter, si eas omittat.

Resp. Videtur quod sic; quia orationes laicarum, cum subrogatæ sint in locum officii divini, ad quod monialis tenebatur sub mortali, trahunt secum eandem obligationem; nam subrogata res censetur eadem cum principali, & sub eadem dispositione comprehenditur. Authent. *de hæred. ab intest. venien.* & notant Bald. Decian. Natta, & Rota coram Merlino *decis.* 445. *nu.* 2. Negant tamen Salmanticen. *loc. cit. nu.* 51. Quia monialis illa perinde se habet ac monialis laica, quæ sub mortali ad talem recitationem non tenetur. Et regula illa de subrogatis non procedit, quando versamur in odiosis, aut privilegiis, ex traditis a Barbos. *de axiom. jur. axiom.* 223. *nu.* 4. 6. *& seqq.*

Quær. 15. An vigore privilegii Leonis X. possint moniales satisfacere præcepto recitandi horas canonicas, si illas tantum mentaliter dicant.

Resp. Affirmant sine ulla distinctione Jo: de la Cruz, Sanctorius, Persicus, & Tambur. *Opusc. de Sacrif. Missa lib.* 2. *cap.* 9. §.3. Limitat Peyrin. *De Privil. Minim. ad Constit.* 28. *Leonis X.* quoad scrupulosos, & secundum illam partem tantum, quæ secrete esset dicenda. Negant absolute, & merito Baldellus, Lezana,

zana, & Diana, quia dictum privilegium, utpote vivæ vocis oraculo concessum, modo sublatum est per Constitution. Gregorii XV. & Urbani VIII.

Quær. 16. An moniales gaudeant aliquo privilegio pro supplendis defectibus in Officio divino commissis.

Resp. Innocentium VII. & Alexandrum VI. concessisse, quod, quando Regulares aliquid dimittunt in divino Officio, non ex dolo, possint supplere cum aliquo Psalmo, vel dicendo Orationem Dominicam, vel Ave Maria. Et Sixtus IV. indulsit non valentibus persolvere divinum Officium bene, ac diligēter in choro. pro ut tenentur, vel ex defectu visus, aut auditus aliquid prætermiserint, non teneantur illud omissum iterum persolvere, sed dicant unum Psalmum in fine horarum, & sufficiat. Quæ privilegia locum habent, ut advertit Navar. quando agitur de parte non notabili. Alia etiam privilegia ad hanc materiam spectantia refert Casar. *in compend. v. offic. div. n. 1. 5. & 6.*

Quær. 17. Quid indulgeat Leo X. per orationē illam *Sacrosanctæ* in fine Officii solitā recitari?

Resp. Indulgere, ut possint acquirere remissionem omnium defectuum ex humana fagilitate in divini Officii recitatione commissorum. Ad hanc autem remissionem consequendam requiritur primo, quod ille defectus contractus sit tantum culpa venialis, quia ea oratio non potest habere tantam efficaciam, ut deleat mortalia, etiam ex voluntate Papæ. Secundo requiritur, quod illam recitans non sit in peccato mortali, aliter oratio illa nihil prodesset, quia venialia non remittuntur, remanentibus mortalibus, ut omnes docent Theologi cum D. Thoma. Tertio requiritur, quod

ad illorum remissionem se disponat saltem per actum attritionis sufficientem ad destruendum peccatum veniale; nam hæc oratio delet prædictos defectus veniales, quatenus est sacramentale; sacramentalia autem non remittunt peccata venialia ex opere operato, quia non sunt instituta a Christo, sed ex opere operantis; qui proinde debet esse dispositus saltem per actum attritionis excitatum per sacramentalia, & hæc est communior opinio de sacramentalibus. Vide Fabrum *disp.* 42. *de Pœnit. n.* 54.

Quær. 18. An moniales sive exemptæ, sive Ordinario subjectæ gaudeant omnibus indulgentiis non solum proprii Ordinis, sed etiam aliorum Ordinum Regularium.

Resp. Gaudere. Philippin. in *Filiat. Spirit. nu.* 437. cum communi, & clare habetur ex Bulla Pauli V. §. 8. ubi ait: Volumus autem, ut omnes supradictæ indulgentiæ, & gratiæ Religiosis Regularibus unius Ordinis tam monastici, quam mendicantis duntaxat concessæ, etiam omnibus monialibus cujusvis regulæ approbatæ, & intra claustra cum tribus votis solemnibus viventibus, & perpetuam clausuram servantibus, tam Ordinariis locorum, quam etiam Regularibus cujuscumque Ordinis, regulæ, & instituti, suffragentur.

Quær. 19. An moniales immediate Sedi Apostolicæ, aut Ordinario subjectæ possint in suis templis exponere indulgentias Ecclesiis Ordinis pro Sæcularibus concessas, v. g. Indulgentiam Portiunculæ, loquendo de monialibus Ordinis Minorum.

Resp. Negat Pellizar. *de monial. cap.* 9. *n.* 40. quia tenor concessionis præcise loquitur de Ecclesiis Ordinis, templa autem monialium

Se-

Sedi Apostolicæ, vel Ordinario immediate subjectarum, vere Ecclesiæ Ordinis dici non possunt, utpote a potestate Ordinis exempta. Affirmat nihilominus Nogueira *disp.* 1. *q.* 10. *n.* 14. & suadet ratio; sicut enim moniales, ut diximus, per hoc, quod subdantur Ordinariis, non desinunt esse moniales sui Ordinis; ita neque earum Ecclesiæ per hoc, quod sint Ordinariis subjectæ, desinent esse Ecclesiæ sui Ordinis; nam locus, & persona ambulant pari passu, ut notat Sperel. *dec.* 3. *num.* 4. & ideo hanc sententiam in terminis Indulgentiæ Portiunculæ sustinet aliis relatis Gobat. *t.* 2. *p.* 2. *c.* 9. *n.* 354. §. 3. quia Sixtus IV. hanc indulgentiam ad omnes S. Francisci Ecclesias extendit sine aliqua exceptione, ut tradunt Miranda, Emmanuel, & Hieronymus, Rodriq. adducti a Nogueira *loc. cit.*

Alia plura extant pro monialibus privilegia, quorum alia sparsim in hoc tractatu referuntur, reliqua vero penes privilegiorum Regularium Collectores videri possunt.

CAPUT XI.

De Particularium Monialium obligationibus, & Privilegiis.

§. I.

De obligationibus, & Privilegiis Abbatissæ.

Quær. 1. **A**N Abbatissa teneatur sub mortali tollere transgressiones regulæ, quæ in subditis non sunt peccatum mortale.

Resp. Videri quod non. Non enim potest esse urgentior obligatio vitandi, vel tollendi alienas transgressiones, quam proprias; sed ad vitandas, vel tollendas proprias transgressiones Abbatissa non tenetur sub gravi, quia regula tam strictè non obligat: ergo neque ad tollendas alienas. Ita Lorca *in 2. 2. D.Th. disp.* 45. *n.* 2. Verum opposita sententia sustinenda. Nam ad decorem, & perfectionem religionis multæ observantiæ institutæ sunt, quæ vel non obligant singulas, vel obligant tantum ad culpam venialem, ut silentium, jejunia &c. quæ tamen si deficerent, grave detrimentum pateretur religio. Unde cum Abbatissæ incumbat conservare religionis integritatem, si negligat hæc instituta inviolata custodire, in re magni momenti deest suo muneri, & peccat mortaliter. Ita Trullench. & alii, quos refert, & sequitur Bartholomæus à S. Fausto *q.* 152. *n.* 3.

Quare Abbatissa dissimulans, regulam, seu constitutionem abire in desuetudinem, & non attendens ad promovendas moniales ad perfectionem, quam postulat status, ipsa mortaliter peccat, quamvis moniales non peccent nisi venialiter. Tenetur itaque corrigere, & castigare etiam sub mortali, quando videt observantiæ regularum, aut constitutionum grave damnum imminere: aliter, si ob verecundiam, timorem, aut pusillanimitatem dissimulet, erit in statu perditionis. Etiam peccata venialia frequentia monialium tenetur carpere, & corrigere, quando alias imminet periculum, ne disciplina religiosa magna ex parte minuatur. Lugo, Diana, Peyrin. & alii. Aliquando tamen poterit dissimulare aliqua peccata minora, quæ scilicet scandalosa non sunt, nec ab animo obstinato patrata, *cap.*

ipsa

ipsa pietas, §. *verum* 33. *quaest.* 4. Nec non dissimulare ad tempus peccata illius, quae efficeretur deterior, si peccatum relinquere compelleretur; nam minus malum quandoque sustinendum est, ut majus evitetur, *cap. duo mala dist.* 13.

Quaer. 2. An licitum sit Abbatissae, moniales errantes aliquando conviciis increpare.

Resp. Affirmat ex D. Thom. Peyr. *tom.* 2. *de Pralat. q.* 2. *c.* 3. §. 16. *n.* 147. Quia si licitum est, illas disciplinae causa verberare, cur non licebit ob eandem rationem illas conviciis reprehendere? Ad hoc tamen ut reprehensio contumeliosa fiat sine peccato, debet fieri caute, modeste, & cum magna necessitate, & solum debet significari vitium, cujus emendatio praetenditur, non alia vitia jam correcta, & emendata. Cavendum insuper est, ne fiat ex ira, alioquin peccaret mortaliter Abbatissa. Navar. Sylv. & Peyrin. *loc. cit. n.* 148. Sicuti pariter peccaret reprehendendo monialem coram Saecularibus, vel etiam Novitiis (nisi forte coram ipsis peccasset) quia monialis sic objurgata multum apud illos gravaretur.

Quaer. 3. An Abbatissa sit capax potestatis spiritualis.

Resp. Negative. Ita communiter cum D. Thom. *in* 4. *dist.* 19. *quaest.* 1. *art.* 1. Immo esse incapacem jurisdictionis spiritualis etiam delegatae, tradunt Sotus, Victoria, Abbas, & alii, contra Salas, Bonac. & Tamburin. Sicut enim, quia est incapax Ordinis, neque ex delegatione potest ei competere potestas Ordinis; ita quia est incapax jurisdictionis spiritualis ordinariae, erit etiam incapax delegatae. Hinc est, quod ex defectu potestatis spiritualis, non possit in signum Superioritatis bene-

benedicere in loco publico neque aquam, neque vestes in forma Ecclesiæ; potest tamen moniales benedicere ad modum, quo parentes suos filios benedicunt. Sylvest. Mirand. Tamburin. & Pasqual. *in Lauret. n. 743.* Nec potest docere in Ecclesia, aut concionari, neque ex Summi Pontificis dispensatione, quia hoc mulieribus prohibetur divino præcepto. *Ad Timoth. 1. cap. 2.* Neque declarare Evangelia, aut super iis verba facere, neque instruere moniales super casibus conscientiæ: quare si in hoc contraveniret, mortaliter peccaret, quia in re gravi faceret contra præceptum divinum, nisi excusaretur ratione parvitatis materiæ, quæ attendenda est quoad quantitatem sermonis, non quoad numerum, quia semel usurpare sibi munus prohibitum, sufficeret ad peccatum mortale. Solum igitur poterit habere hortatorios sermones ad moniales, etiam in Capitulo, ita tamen, ut non utatur testimoniis Sacræ Scripturæ, quia tunc non pure hortaretur, sed instrueret, & doceret. Ita Pasqual. *loc. cit.*

Quær. 4. An Abbatissa possit dispensare moniales subditas quoad edendas carnes, seu lacticinia, quoad jejunia, & cæteras religionis observantias.

Resp. Non posse, quia hoc quoque dependet a jurisdictione spirituali, qua caret. Ita Enriq. Sanch. Faust. & alii. Verum, licet non possit dispensare auctoritativo modo; potest ministerialiter, & ex commissione sui Prælati, ut notant Tambur. Lezana *tom. 1. qq. regul. cap. 26. num. 16.* & alii. Quia tunc censetur dispensare ipse Prælatus, & Abbatissa solum exequi dispensationem. Rursus potest etiam declarare, quod hic, & nunc jejunium, seu aliquod præceptum cesset obligare. Et

in

in hoc sensu accipienda sunt privilegia, quæ videtur concedere Abbatissæ facultatem dispensandi.

Quær. 5. Quid possit Abbatissa circa monialium subditarum vota.

Resp. Ob deficientiam potestatis spiritualis neque posset in votis monialium dispensare, ut tradunt communiter Doctores. Hujusmodi tamen vota, si non sint reservata, dispensari, & commutari poterunt ab earundem Prælatis, etiam Regularibus, si ipsis subjiciantur. Ita Richard. Sotus, Sylvest. & alii. Ab Abbatissa vero poterunt solummodo irritari, in quo conveniunt omnes Doctores. Quia Abbatissa habet potestatem dominativam supra moniales sibi subditas, quæ major est, quam sit parentum supra filios, cum monialium voluntas ratione voti obedientiæ sit translata in voluntatem Abbatissæ; & ideo, si parentes possunt ratione potestatis dominativæ vota filiorum irritare, poterit a fortiori monialium vota irritare Abbatissa. Et hoc habet locum non solum quoad vota, quæ versantur circa materiam supererogationis, sed etiam quoad vota de materia, quæ concernit regulam, quia etiam in iis voluntas subditi subordinatur voluntati Superioris, & ab illa dependet. Sylvest. Navar. Sot. & Tamb. quos adducit Pasqual. *loc. cit.* ubi subdit, hanc facultatem extendi etiam ad votum transeundi ad strictiorem, contra Less. Tamb. & Pelliz. quia hujusmodi votum ante executionem non immutat subjectionem, quam habet Religiosus ex natura religionis, unde semper remanet votum voluntatis subordinatæ, & proinde semper stat sub potestate dominativa Superioris.

Quær. 6. An Abbatissa possit irritare vota emissa cum ipsius consensu.

Resp.

Resp. Negat Richar. quia dum Prælatus consentit voto, non pendet amplius ab ejus potestate, nec habet amplius tacitam conditionem, si Prælatus velit. Affirmant Cajetan. Sylvest. & Armilla. Quia per hoc, quod Prælatus consentiat, sicuti non tollitur subjectio religiosi, sed manet in eodem statu priori, ita etiam voluntas ipsius quoad omnes suos actus remanet dependens a voluntate Superioris, & ipsi subordinata, & proinde retinet potestatem dominativam supra voluntatem subditi, & consequenter facultatem irritandi votum. Verum tamen est, quod ad irritandum votum emissum de Superioris consensu, exigitur sufficiens causa, alioquin Abbatissa, seu quivis Superior peccaret; ut specialiter tradunt Panor. Cajet. Rodriq. & Tamb. Quia, cum semel consenserit, non potest amplius sine justa causa recedere: irrationabiliter enim subtraheret Deo obsequium illud, quod per executionem voti resultat, & quod ipse obtulerat in voluntate subditi. Si vero Abbatissa non consentit in votum, potest illud absque causa irritare, etiam si sit de materia concernente regulam, quia est satis justa causa irritandi, quod subdita conservetur in illo statu obligationis, quam habet ratione regulæ, nec ejus onera augeantur. Pasqual. *loc. cit.*

Quær. 7. An Novitiarum vota possit irritare Abbatissa.

Resp. Non posse. Palud. Sylvest. & Lessius. Quia cum nondum emiserint votum obedientiæ, earum voluntas est adhuc sui juris. Et hoc valet tam quoad vota emissa ante ingressum, quam quoad emissa post ingressum; solummodo poterunt illa quoad executionem suspendi, si officiant probationi, ut notant Lessius, &

Sylvest. citati, quia, quod non impediatur exercitium probationis, est causa valde justa differendi executionem voti. Vota vero, quæ a Novitia fuerunt emissa, dum erat sub potestate parentum, poterit irritare Abbatissa, quia in ordine ad regendam Novitiam in parentum locum succedit, & proinde etiam in eorum potestatem dominativam.

Quær. 8. An Abbatissa possit instituere beneficia, & capellanias conferre.

Resp. Posse. Deducitur *ex cap. dilecta de Major. & obedient.* & docent Felin. Gonzal. & alii; hoc enim præstat Abbatissa quoad titulum, & possessionem tantum, non autem quoad potestatem, quam habet beneficiarius quoad jurisdictionem fori externi; nam hanc accipit ab eo, qui admittit, & authorizat collationem, & institutionem, ut notat aliis relatis Tamb. *de jure Abbat. disp.* 33. *qu.* 12. Unde tota institutio, & collatio in nominatione consistit juxta *cap.* 1. *de Monach.* ut tradit Felin. Quare Abbatissa in supradictis actibus se habet tantum ministerialiter, & exequitur tanquam procuratrix, quæ sunt jurisdictionis, ut notat Gloss. *in cap. Novam de pœnit. & remiss.*

Quær. 9. An Abbatissa habeat jus suspendendi clericos suæ jurisdictioni subjectos.

Resp. Non posse, prout suspensio est censura ecclesiastica, quia caret spirituali jurisdictione. Ex quo sequitur, quod neque a fortiori possit interdicere, aut excommunicare, ut habetur *ex cap. dilecta de Major. & obedient.* & docent communiter Doctores in materia de censuris. Poterit tamen privare illos beneficiis, auferendo, quod dedit, scilicet titulum, & possessionem; nam posita hac ablatione, censetur Summus Pontifex

sex auferre jus spirituale; quia, sicuti beneficium confertur dependenter a designatione Abbatissæ, & collocatione tituli, & possessionis, ita etiam censetur conservari jurisdictio a Summo Pontifice dependenter ab iisdem, quibus sublatis, reliqua caduca fiunt. Pasqual. *loc. cit. n.* 741. Poterit etiam, Capellanum per Patronum monasterii præsentatum impedire, si sit juvenis, vel non sit idoneus. Immo invito Patrono etiam amovere ex facilioribus causis, quam amoventur alii instituti. Feder. de Senis *cons.* 95. *num.* 3. ubi quod amovere illum non possit, etiam cum Conventu, si dignus non sit amotione; quod si vel non admittat, vel amoveat sine causa, potest per Superiorem compelli etiam censuris Ecclesiasticis.

Quær. 10. An Abbatissa possit ab officio amovere monialem suspectam, & indiciatam tantum de aliqua culpa in ejusdem officii exercitio commissa.

Resp. Negative cum Antonio a Spir. Sancto *in direct. regular. tract.* 4. *disp.* 4. *sect.* 4. *nu.* 177. Licet enim Abbatissa possit auferre a moniali illud officium, v. g januam, & Sacristiam &c. concurrente tamen tali circumstantia quod fuerit inquisita, vel suspecta, magnum gravamen inferret moniali, quia videretur intuitu delicti auferri, atque adeo esset confirmatio quædam delicti, quæ injusta est, dum de illo non constat. Hoc tamen intelligendum est, quando ex tali amotione monialis fama periclitaretur. Ita Rodriq. Peyrin. Torres, quos refert, & sequitur Girag. *part.* 3. *dub.* 6. *n.* 66. unusquisque enim tenetur bonam proximi famam non lædere; quando tamen ex tali amotione ejus fama non periclitatur, potest illam Abbatissa a tali munere amovere; in hoc ta-

men

meri cum maxima prudentia est procedendum. Ita Torres & Paulus, quos refert & sequitur Girag. *supra nu. 67*.

Quær. 11. An Abbatissa habeat liberam bonorum sui monasterii administrationem.

Resp. Habere quoad omnia, quorum fœmina est capax. Ita omnes fere Doctores *in cit. cap. dilecta*, juxta Gloss. Quod intelligendum est juxta Constit. & statuta religionum. Sanch. in Decal. *lib. 7. c. 19. n. 44.* ubi addit, propterea posse Abbatissas dare monialibus sibi subditis facultatem habendi peculium, & convertendi in proprios usus, quæ labore manuum acquirunt, dummodo consuetudo, aut Constit. Religionis non obstent. Sicuti etiam possunt suis monialibus licentiam concedere, dandi, & recipiendi, quam suis subditis dare possunt etiam Prælati, nisi jure, vel consuetudine sit illis prohibitum. Quare non possunt licentiam concedere faciendi munera immoderata, & maxime quibusdam personis ad moniales non pertinentibus, id vetante obligatione conservandi votum paupertatis.

Quær. 12. Quam summam de bonis monasterii possit expendere Abbatissa.

Resp. Posse expendere omnem illam summam, quæ in commodum, decentiam, & splendorem communitatis cedit; dummodo monasterii vires, & status religiosi terminos non excedat. Salmantic. *to. 3. tr. 13. c. 6. pun. 7.* Cum enim illi incumbat bonorum monasterii administratio, substituitur loco totius communitatis, ut id faciat, expendat, commutet, emat, vendat &c. quæ communitas faceret, si prudenter se gereret. Quare potest ex bonis superfluis monasterii eleemosynas elargiri vel suis parentibus si indigeant, vel pro

nuptiis

nuptiis puellarum, atque adeo pro complenda dote puellæ pauperis in religionem recipiendæ usque ad summam decem aureorum singulis annis, vel si Conventus sit dives, etiam bis in anno; & hoc sine consensu monasterii, si aliud non præscribat regula, vel religionis consuetudo, aut Superioris prohibitio, Peyrin. *t. 2. q. 1. c. 5. §. 1. n. 56.* Non tamen potest in opera pia, ornatum Ecclesiæ, & fabricam superfluam monasterii expendere notabilem summam, si moniales patiuntur necessitatem; quippe Abbatissa dispensatrix est eorum bonorum juxta cujuslibet indigentiam, utpote quæ toti communitati sunt destinata. Ita aliis relatis Sanch. *in sum. lib. 7. c. 19. n. 28.* qui pariter *nu. 19.* sustinet, quod neque potest sibi licentiam assumere ad superflua, scilicet ad ea, quæ nec ad suos usus, nec ad Conventus debitam provisionem, ac decentem administrationem sunt necessaria. Immo neque quoad suos usus potest assumere nisi ea, quæ aliis potest concedere, quia non minus quam aliæ moniales voto paupertatis adstringitur.

Quær. 13. An Abbatissa teneatur bona communitatis suis subditis dividere, attenta meritorum, & necessitatis, non vero personarum ratione.

Resp. Affirmative. Ita Lugo *de just. disp. 1. sect. 3. t. 1.* Quia subditæ juxta proportionem meritorum, & necessitatis exigentiam habent jus ad omnia bona religionis. Lessius *de just. c. 22. dub. 3. n. 15. lib. 2.* Unde Abbatissa non potest ad libitum sibi, vel alteri meliorem cellam, vestem, cibum, vel potum tribuere; sed hæc omnia, & alia juxta merita, & necessitates regularum, & non secundum dignitates in monasteriis reformatis debent dividi; ex bonis enim

com-

communitatis nulli etiam Abbatissæ aliqua portio assignatur. Nav. 3. *comment. de regular. n. 6.* sed sunt omnia destinata indivise pro omnibus alendis, & sustentandis; & licet in religione aliquis ordo sit servandus, iste ordo ille debet esse, quem necessitas exegerit. Unde si dignior æqualiter indigeat ac inferior, tunc præferenda est dignior, non tamen si inferior in majori fuerit necessitate, nam ordo charitatis tunc postulat, ut inferior sive in dignitate, sive in ætate superiori præferatur.

Immo, cum Abbatissa constituta sit non in sui ipsius, sed subditarum utilitatem, & commodum, ut cum communi docet Peyr. *de Prel. q. 1. c. 7. n. 2.* sequitur quod non procurando magis utilitatem communẽ, & particularem subditarũ, quam propriam peccat mortaliter, quia lædit justitiam operando in re gravi contra finem Prælatiæ. Peyr. *supra n. 14.* Sicut pariter peccat si ad sui famulatũ assumat plures cõversas, vel utatur actionibus aliarum monialium pro sua utilitate, & conservatione; utitur enim actionibus subditarũ sine jurisdictione, nã habet solũ jurisdictionẽ utendi hujusmodi actionibus in bonum commune. Girag. *supra n. 33.*

Quær. 14. Quos contractus possit Abbatissa sine Capituli consensu celebrare.

Resp. In contractibus de rebus modicis, quæ pertinent ad victum, & vestitum monialiũ, Capituli consensu non indigere, quia durissimum esset, quod quoties aliquid ad monialium usum vult emere, teneretur Capitulum convocare. In contractibus vero gravioris momenti debet Capituli consensus intervenire, *ex c. ea noscitur, de his quæ fiunt a Prælato*; quia quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.

Quær. 15. An teneatur Conventus stare con-

contractui facto de consensu Abbatissæ, & majoris partis Capituli, si talis contractus cedat in damnum monasterii.

Resp. Affirmative. Nam delictum Prælati, & Capituli nocet Ecclesiæ, *cap. 2. de ordin. cognit.* Tum quia cum monasterium consenserit ut tale damnum, nulla ei facta est injuria. Quod verum est etiam si tale monasterium habeat tantum Vicariam loco Abbatissæ mortuę; cum enim talis Vicaria habeat eandem potestatem jurisdictionis, ac Abbatissa, si simul cum Capitulo contrahit, valet contractus. Bordon. *resol.* 53. *n.* 12. ubi alios adducit.

Quær. 16. An Abbatissa nomine Conventus, sed sine ejus consensu, mutuas percipiens pecunias ad usum monasterii, obliget Conventum, si illa absque Conventus commodo in suis usibus expendat.

Resp. Negative. Nam cum Conventus commodum ex tali mutuo non reportet, neque debet incommodum reportare. Ita Tapia, & Bordon. *loc. cit. q.* 8. Immo addo, quod, si Abbatissa a Capitulo postularet consensum ad petendam dictam pecuniam mutuam, & totum Capitulum taceat, adhuc si Abbatissa eas in suum commodum expendit, Conventum non manere obligatum; nam in præjudicialibus ex taciturnitate, & non resistentia consensus non inducitur. Pasqual. *c.* 2. *qu.* 195. Aliter dicendum est, si illa pecunia recepta sit nomine Conventus, ad sublevandam ejus indigentiam, & Conventus in tali mutuo vere consensit, licet postea ab Abbatissa male expenderetur. Nam, cum acceptatio mutua legitime facta fuerit, remanet Conventus obligatus. Sanch. *lib.* 7. *moral. c.* 31. *n.* 13.

Quær. 17. An Abbatissa cum consensu

Capi-

Capituli possit remittere summam debitam monasterio.

Resp. Posse ex justa causa docent Sanch. Alphons. de Lione, Lugo, & alii relati, & approbati ab Antonio a Spir.Sanct. *tr.*4.*disp.*4. *sect.*3.*n.*67.qui idem asserit *n.*398. cum Lezana de repudiatione legati, aut hæreditatis. Secus vero justa causa cessante, quia Abbatissa, utpote bonorum monasterii administratrix, non domina, illi non potest præjudicare. Quod si de facto Abbatissa repudiet legatum, aut hæreditatem sine causa, peccat quidem mortaliter, quia notabiliter lædit monasterium, non tamen incidit in pœnas Extravagantis *Ambitiosæ*, quia non acquisitio ad effectum incurrendi pœnas non dicitur alienatio. Lezana *to.*2.*c.*18.*n.*60. Riccio, Gavanto, Barbosa, & aliis. At neque cum causa posse Abbatissam propria auctoritate, vel cum consensu Capituli remittere summam debitam, aut repudiare hæreditatem, censeo cum Molina, Lambert. Bonac. & aliis, quia in utroque casu monasterium habet jus ad rem, cui proinde neque Abbatissa, neque Capitulum potest renunciare, ut infra videbimus.

Quær. 18. Quid possit, aut non possit Abbatissa cum Capitulo quoad bonorum monasterii alienationes.

Resp. Non posse Abbatissam neque cum cōsensu Capituli disponere de rebus quæ sunt de proprietate monasterii, sive res sint mobiles pretiosæ, quæ servando servari possunt, ut sunt vasa aurea, argentea, gemmæ, casulæ pretiosæ, calices, tapetes, nec non argentea, aut aurea vota magni valoris alicui sacræ imagini oblata, & similia: sive sint immobiles, inter quæ computantur non solum res cor-

po-

poreæ, & fixæ, sed etiam actiones, jura, & reditus longi temporis, sed jus diuturnum ad illos, nec non jura, seu debita rerum immobilium, seu mobilium pretiosarum.

Hinc non potest Abbatissa locare bona monasterii ultra triennium, neque transigere, aut compromittere super bonis monasterio incorporatis, vel quæ ipso jure ad illud perveniunt. Ita Fillinc. Rebuf. & alii. Excipe nisi res sit litigiosa, vel præjudicialis. Bord. *res.* 21. *n.* 59. Neque oppignorare bona mobilia monasterii pretiosa, ex declaratione Sac. Congreg. teste Lezana *v. alienat. nu.* 14. nisi maxima urgeat necessitas, ratione cujus neque Pontifex, neque Sac. Congreg. possit adiri. Peyrin. *in formular. lit. A. c.* 11. *n.* 3. Consensus tamen Episcopi est expectandus. Neque imponere censum, aut servitutem super bonis monasterii, sive servitus sit per hypotecam specialem, aut generalem; ut cum Quaranta, Navarrio, & aliis docet Ventriglia *annot. de alienat.* §. 2. *n.* 7. sive per fidejussionem, aut contractum assecurationis; quia per hujusmodi servitutes bona monasterii remanent obligata satisfactioni. Neque recipere pecunias ad cambium cum solutione lucri cessantis, vel damni emergentis. Sac. Congr. 21. *Maji* 1626.

Poterit tamen alienare fructus, & alia bona quæ servando servari non possunt. Ita omnes cum Cajet. *cap.* 75. Nomine autem fructuum veniunt præcisi fructus, non vero res frugifera. Unde alienare non potest gregem ovium, licet possit fructus gregis; sicuti neque boves, & alia animalia ad culturam agrorum monasterii necessaria, quia utpote agris accessoria, & addita computantur cum illis inter bona stabilia. Suarez *tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *cap.* 27. *nu.* 28.

nu. 18. Secus si non sint addicta. Panormit. *in cap. nulli de reb. Eccles. non alien.* Vel si affixa, versantur tamen in aliquo discrimine. Donat. *Rer. Regul. t.* 1. *p.* 2. *tract.* 14. *q.* 21. *n.* 61. Pretium tamen debet investiri in alia, calamitate transacta.

Neque potest cædere arbores fructiferas, aut infructiferas in magna quantitate, nec etiam paucas, sed maximæ æstimationis. Bonac. *t.* 1. *tr. variar. disp.* 2. *q. un. punct.* 2. *de alien. bonor.* Bene tamen potest cædere illas, quæ sunt nimis densæ, vel caducæ, vel quarum totus, aut præcipuus fructus consistit in incisione. Unde non est prohibita incisio arborum ex nemoribus ad eas vendendas pro utilitate monasterii, dummodo ex tali incisione damnum notabile nemori non inferatur. Palaus *tr.* 12. *disp. un. p.* 15. §. 1. *n.* 7. Neque incisio arborum infructiferarum, & umbratilium, ad hoc ut earum loco fructiferæ substituantur, si alias tales arbores non serventur ad amœnitatem. Peyrin. *t.* 1. *privil. const.* 9. *n.* 17. quidquid in contrarium afferat Bonac. *loc. cit.* quia admittit posse cædi arbores ad reparationem monasterii, quia hæc incisio est potius localis mutatio, quã alienatio.

Quær. 19. An dentur alii casus, in quibus Abbatissa cum assensu Capituli, & licentia Episcopi possit res monasterii alienare.

Resp. Affirmative. Primus est, quando agitur de parva re, quæ sit modici valoris, scilicet quæ non excedat scuta vigintiquinque monetæ Romanæ. Genuens. Quaranta, & alii, & alienatio sit in evidentem utilitatem monasterii. Secundus, quando alienatio est necessaria ex præcepto testatoris, ut ob fidei commissum. Tertius, quando est necessaria ex lege contractus, ut propter pactum de retro-

vendendo in eodem contractu incontinenti appositum, quando res fuit acquisita monasterio. Quartus quando hæreditas est gravata ære alieno; tunc enim vendi vel consignari potest creditori pro tanta parte, qua illi possit satisfieri, quia hæreditas secundum illam partem, quæ necessaria est pro solvendis debitis, non acquiritur absolute, sed solum in ordine ad extinguenda debita, & ideo est acquisitio temporanea, & ex vi ejusdem hæreditarii juris resolubilis, ac proinde non incorporatur bonis monasterii. Bordon. *resol.* 27. *nu.* 63. Pignatel. *t.* 6. *consul.* 95. *nu.* 36.

Item quando alienatio est necessaria jure exigente, ut si legentur bona immobilia fructifera, vel mobilia pretiosa monasterio illorum bonorum incapaci, ut docent Socin. *reg.* 110. *n.* 3. Dec. *in c. in præsentia de probat. n.* 271. & Quaranta *n.* 41. §. 6. Sicut etiam potest alienari res inutilis monasterio, ut si relinqueretur Bibliotheca magni valoris. Quod verum etiam si ea omnia relicta essent cum conditione, ne alienarentur. Filiuc. *tract.* 44. *c.* 6. *n.* 6. cum Rosel. Rodriq. & aliis. Pretium tamen converti debet in alia mobilia monialibus convenientia.

Quær. 20. An pecunia redacta ex redemptione census, vel ex aliqua re immobili, aut mobili pretiosa, possit per Abbatissam sine solemnitatibus alienari solvendo debita monasterii.

Resp. Non posse. Ita Rodoan. Ric. Genuen. & alii relati a Delbene *tom.* 2. *dub.* 17. *num.* 17. Sicuti enim sine solemnitatibus non potest pro extinctione debitorum vendi res immobilis, vel mobilis pretiosa, ita neque pecunia, quæ loco rei successit, *arg. ex leg. ita constante, ff. de jur. dot.* Imo neque pecunia relicta a

testa-

testatore sine aliquo onere expendi potest in extinctionem debitorum, si auctoritate Abbatissæ, & Capituli destinetur ad emendam rem immobilem, vel mobilem pretiosam. Vasquez cum aliis quos refert, & sequitur Palaus; nam cum talis pecunia jam sit destinata ad rem immobilem emendam, inter res immobiles computatur, sicut de quacunque alia pecunia ad hunc effectum destinata, docet cum aliis Lezana *t.2.c.19.n.59.* licet contrarium teneat Bord. *loc.cit.* ubi ait, pecuniam destinatam ad emenda immobilia, distrahi posse ad emenda mobilia necessaria monasterio. Posse tamen pecuniam ex censûs extinctione, vel mobilium pretiosorum venditione retractam implicari in extinguendo censu super bonis monasterii, inconsulta Sac. Congreg. docet Antonius a Spiritu Sancto, *tr. 3. disp. 6. sect. 6. n. 1169.* sicut enim onerare fundum monasterii alienatio est; ita illum exonerare erit reacquisitio.

Nequaquam tamen hujusmodi pecunia converti potest in censum vitalitium, quia cum sit destinata pro rebus immobilibus, & non sit sub dispositione libera tanquam de proprietate monasterii, non potest converti nisi in bona immobilia, inter quæ non computatur censûs vitalitius, cum sit in continuo periculo amissionis, sicuti est vita illius, super qua est duraturus. Angel. *in l. non solet, ff. de pet. hæred. in cap. contingit de dol. & contum.* Cornel. *cons. 173. vol. 3.*

Quær. 21. An saltem Abbatissa possit licentiam concedere moniali particulari, ut constituat censum vitalitium ex pecunia illi ab extraneo concessa.

Resp. Distinguit Sanch. *lib. 7. moral. cap. 22. num. 16.* Si pecunia illa ita concessa est, ut

concedens noluerit dominium in monasterium transferri, sed omnino cedere in monialis usum, & monialis acceptantis eadem mens fuerit, potest Abbatissa licentiam præbere, ut census vitalitius constituatur, quia nullatenus pecunia illa est monasterii. Si autem ita data sit, ut dominium in monasterium transierit, nequit Abbatissa absque consensu Capituli, & Prælati id efficere; quia pecunia illa monasterii est, nec in constitutione census vitalitii, utpote amittendi, res monasterii utiliter agitur.

Quær. 22. An Abbatissa cum consensu Capituli possit alienare Sanctorum reliquias in sua Ecclesia asservatas.

Resp. Affirmant Bordon. Antonel. & Barbosa relati a Diana *part.* 10. *tract.* 14. *resol.* 23. Quia in Paulina fit tantum mentio de alienatione rerum pretio æstimabilium, cujus naturæ non sunt Sanctorum reliquiæ. Verum negativa sententia communior est, & in praxi consulenda; reliquiæ enim inter mobilia pretiosa communiter computantur. Hoc tamen debet intelligi cum Lezana *t.* 3. *v. alienatio, nu.* 14. de reliquiis muro clausis, vel insignibus, aut ipsarum partibus notabilibus, vel perpetuæ traditis sepulturæ. Cæterum exiguarum particularum alienatio non videtur comprehendi sub prohibitione alienationis. Declaratum proinde fuit a Sac. Congregat. teste Barbosa *in collect. Bullar. v. reliquia*, reliquiam modicam jam factam alienabilem, posse donari alicui Ecclesiæ, vel Oratorio.

Quær. 23. An Abbatissa teneatur omnes superabundantes reditus in eleemosynam elargiri.

Resp. Affirmant Sanch. Rodriq. Sotus, &

Re-

Reginal. Verum circa præsentem quæstionem placet Dianæ opinio Suar. qui ait in hoc non posse assignari regulam generalem. Regulariter tamen loquendo, necessarium non esse, neque conveniens, reditus superabundantes in eleemosynas elargiri; quia melius est, si commode potest, augere, & perficere monasterium ipsum vel quoad ea, quæ pertinent ad cultum divinum aut habitationem, vel quoad perpetuos reditus, ut eis plures moniales sustentari possint, vel saltem perfectius vita communis conservari, quod majus Dei obsequium est, quam eleemosyna, quæ tamen in aliquibus circumstantiis non tantum laudabilis est, sed etiam sub præcepto esse potest, quod pendet ex occurrentibus proximorum necessitatibus.

Quær. 24. An Abbatissa jure suo possit applicare bona opera monialium subditarum personis extraneis, iis tribuendo literas communicationis.

Resp. Posse. Colligitur ex Navar. quem citat, & sequitur Lezana, consentit Sorbus, & in terminis tradunt Bassæus *v. Abbatissa n.* 21. & Philippinus *in Filiat. Spiritual. n.* 199. Ratio est, quia, sicuti quælibet monialis tanquam domina potest applicare sua bona opera communicabilia quibuscunque voluerit; ita idem poterit Abbatissa, cum hæc communicatio proveniat a potestate dominativa, ex vi voti obedientiæ, ut habetur ex Rodriq. aliisque Doctoribus relatis a Philip. *loc. cit. n.* 141. quæ potestas residet poenes Abbatissam, unde competit illi libera administratio, cura, & authoritas ordinaria dispensativa bonorum spiritualium sub ipsius regimine, & propria Congregatione contentorum. Ex quo etiam fit, quod Abbatissa possit indicere suis monialibus

certas preces pro benefactoribus, maxime si occurrat causa, v. gr. ad implendam obligationem impositam monasterio ex justitia. Bassæus *loc. cit.*

Quær. 25. An Abbatissa teneatur transgressiones monialium occultas inquirere, ut corrigat.

Resp. Teneri. Ita D. Thom. 2. 2. q. 33. *art.* 2. *ad* 4. Si enim hoc negligeret, moniales faciliter impune regulam transgrederentur, cum facile ipsis esset cavere, ne in conspectu Abbatissæ statuta violarent. Atque ita cum maximo boni communis detrimento omnia transgressionibus scaterent, ac vigor disciplinæ omnino dissolveretur. Verum, quamvis hæc sit Abbatissæ obligatio; tamen, ut optime advertit Lorca, prudentiæ moderamine est temperanda, ne scilicet sit nimia solicitudo, aut intempestiva inquisitio, quia hujusmodi excessus non solum esset inutilis, sed molestus etiam monialibus, & odibilis, posset que detractiones fovere, passiones accendere, & rixas excitare.

Quær. 26. An Abbatissa audiens, & non impediens monialem de altera detrahentem, peccet mortaliter.

Resp. Quod sic; quia non obstans damno proximi, ad quod tenetur, delinquit gravi ter in suo officio, & habetur expresse *in cap. facientis dist.* 86. ubi textus: *Negligere cum possis deturbare perversos, nihil aliud est quam fovere.* Ideo hanc sententiam tradunt D. Thom. 2. 2. *qu.* 74. *art.* 4. *in corp.* Aragon. Salas, Sotus & alii poenes Peyrin. *de Prælat. q.* 1. *c.* 3. §. 11. *num.* 107. Ubi pariter asserit teneri Abbatissam damnum famæ compensare, si detrahens famam detractam non restituat, & instante parte læsa, detrahentem ad famæ restitutio-

tutionem compellere; sicut enim ex officio illi incumbit, furem alicujus rei cogere, ut restituat, multo magis raptricem famæ; cum deteriores sint qui famam, quam qui bona nostra surripiunt, *cap. deteriores 6. q. 1.*

Quær. 27. An Abbatissa teneatur curare, ut quotannis legantur decreta Clementis VIII. de largitione munerum in vulgarem cujusque regionis sermonem versa.

Resp. Expedire quidem, non tamen teneri; sentit Pellizar. *de Monial. c.7. n.30.* quia putat, obligationem per non usum fuisse sublatam, quod non videtur admittendum; nam ex una parte lectio annua dictorum decretorum monialibus quoque est expresse præcepta; ex alia vero per Constitutionem Urbani VIII. omnis non usus contra hujusmodi decreta, adeoque non usus non legendi ipsas quotannis tollitur, & reprobatur.

Quær. 28. An Abbatissa possit monialibus limitare, vel impedire usum privilegii collati universo Ordini, vel licentiæ factæ a Prælato monasterii.

Resp. Posse interveniente justa causa, & nisi in concessione sit exprese denegata facultas. Ita Corduba *in reg. S. Franc. cap.* 10. *q.* 2. *p.* 6. ex quo Sanch. *lib. 6. moral. c. 3. n. 9.* & Peyrin. *de R. S. q. 1. c.* 8. §. 6. Ratio est, quia quælibet gratia est intelligenda, ut jus alterius non lædat. Abb. *in cap. nostra in notab. 3. de rescript.* Loter. *de re benef. l.* 1. *q.* 28. *n.* 162. & pluries Rota. Idque adeo verum est, ut quamvis in rescriptis non fuisset apposita clausula *sine præjudicio tertii*, tamen illa semper subintelligatur. Marant. *resp.* 13. *n.* 9. Vivian. *de iurepatr. lib.* 13. *c.* 8. *n.* 8. Quælibet igitur cōcessio privilegii collati universo Ordini, vel licentiæ factæ a Prælato mo-

niali particulari, ita est intelligenda, ut non lædat potestatem illam dominativam, secundum quam Abbatissa sibi subjicit omnes monialium actiones ratione voti obedientiæ. Adeoque ita est intelligenda, ut ejus usus taliter subordinetur voluntati Abbatissæ, ut justa de causa possit ab ipsa vel limitari, vel suspendi. Et regula illa 17. *in 6. Indultum a jure beneficium non est alicui auferendum*, limitatur, quando auferendi intervenit causa. Peyrin. *loco cit.*

Poterit pariter remittere, aut saltem moderari pœnitentiam impositam moniali subditæ a Prælato monasterii, dummodo concurrat justa, gravis, & rationabilis causa, nec sit facilis ad Superiorem recursus. Quia in talibus circumstantiis præsumitur relaxandi facultas a Superiore concessa; cum præsumatur, Superiorem commodo, & bono subditorum velle providere. Extra hujusmodi circumstantias non potest, quia inferior non potest se immiscere in iis, in quibus Superior manum apposuit, ut per Doctores communiter *in cap. quod super his de majorit. & obed. & in cap. inferior dist.* 21.

Quær. 29. An Abbatissa possit licentiam monialibus concedere, ut pueros suscipiant in Baptismo, aut Confirmatione.

Resp. Non posse; quia hoc monialibus est prohibitum *in c. pervenit* 1. *dist.* 18. *q.* 2. *c. non licet, & c. Monachi dist.* 4. *de consecr.* Et licet in prædictis locis fiat tantum commemoratio de Monachis, communiter tamen a Doctoribus ad quoscumque religiosos extenditur prohibitio. Ita Ledesma, Sanch. & Barbosa *de potest. Episcop. allegat.* 30. *nu.* 36. ubi adducit Rituale Romanum, quod de hujusmodi Patrinis agens, inquit: *Adhuc admitti non debent*

Mona-

Monachi, vel Sanctimoniales. Ex quo colligit prædictus Doctor, monialem suscipientem peccare mortaliter, quia violat prohibitionem. Concedit tamen, contrahere cognationem spiritualem, quia in illis textibus nullum est verbum irritans factum; & subdit, posse monialem suscipere in Confirmatione, si monialis pariter sit confirmanda. Verum moniales mortaliter non peccare suscipiendo pueros in Baptismo, aut Confirmatione, docet cum aliis Cespedes *de Exempt. regul. cap. 6. dub. 134. nu. 4.* quia in textibus præallegatis nulla sunt verba, quæ contineant prohibitionem strictam, & rigorosam.

§. II.

De Vicariæ, & Discretarum, seu Decanarum Obligationibus.

Quær. 1. AN Vicaria possit dici Prælata.

Resp. Negative; quia instituta est tanquam coadjutrix Abbatissæ, nec ullam habet jurisdictionem; quare facere non potest, quod potest exequi Abbatissa. Lezan. *qq. Regul. tom. 2. cap. 13. n. 40.* Unde non potest concedere licentiam monialibus aliquid recipiendi, expendendi &c. cum pœnes ipsam non resideat potestas neque domestica, neque œconomica, nisi hoc specialiter a Superiorissa indulgeatur. Barchius *in specul. Religios. cap. 27.* Quod si contingat, Abbatissam decedere, putat Lezana *loc. cit. nu. 41.* posse ea facere in casibus occurrentibus, quæ ipsa faceret Abbatissa, si viveret, quia eo tempore prædicta Vicaria vel est Prælata, vel quasi, cum non deceat, monasterium esse pro illo tempore sine capite.

Quær. 2. An Vicaria possit monialibus præcipere ex vi voti obedientiæ.

Resp Non posse; quia, ut diximus, non est monialium Prælata, cui fit votum obedientiæ. Tenentur tamen moniales ipsi parere ex potestate civili, & politica, quæ utique competit Vicariæ, cum & ipsa sit Superiorissa monasterii, quamvis subordinata, quod sufficit, ut moniales obligentur ad obediendum sub peccato, etiam mortali, si res præcepta sit ex objecto gravis, & modus præcipiendi indicet intentionem præcipientis esse obligare sub gravi.

Quær. 3. An Vicaria possit eligi in Abbatissam.

Resp. Quoad moniales Ordinis Minorum negat Miranda *de Monial. qu. 7. art. 9. conclus.* 2. propter quandam Constitutionem Sixti V. quæ id prohibet, & etiam propter quoddam decretum Cardinalis Matthæi Protectoris Ordinis Minorum *sub die 13. Junii 1592.* At in cæteris monialibus hoc non habet locum, unde sive persuncta sit vicariatus munere, sive in eo duret, eligi potest Vicaria in Superiorissam Conventus. Quia Constitut. Gregorii XIII. solum prohibet, ne perfunctæ Abbatissatus munere permaneant in aliquo officio in quo habeant auctoritatem, & regimen, aut administrationem. Non autem hoc prohibet Vicariis, cum sit diversa ratio, quia scilicet officium Vicariatus est subordinatum Abbatissæ, adeoque ad Vicarias non est extendenda Constitutio.

Quær. 4. An Vicaria, & quælibet Discreta teneantur cum aliis interesse, quando convocantur ab Abbatissa ad consulendum, seu decernendum aliquid spectans ad bonum regimen monasterii.

Resp.

Resp. Teneri, nisi aliquo legitimo impedimento detineantur. Ratio est, quia, quando ad Vicariæ, vel Discretæ munus eliguntur, suscipiunt in se obligationem procurandi bonum communitatis; unde quotiescunque de communitatis bono agitur, teneatur ex officio interesse, ad hoc ut possit promoveri. Ita ex Molfesio Duardus *in c. Omnis utriusque sexus t. 2. disp. 16. sect. 20. n. 4.* Et licet quilibet possit favori suo renunciare, hoc tamen non habet locum, quando agitur de favore mixto, scilicet, quando id, quod renunciatur, non solum proprium ipsius renunciantis, sed etiam favorem alterius, seu publicam utilitatem respicit. Felin. *in cap. si diligenti n. 16. de for. compet.* Castren. Calderin. & alii. Unde neque Vicaria, neque alia Discreta poterunt ab aliarum congressu se subtrahere, quando de monasterii sit agendum utilitate.

Quær. 5. An Vicaria, & Discretæ possint sine scrupulo tacere, quando Abbatissa vult aliquid non bene determinare.

Resp. Si quod vult Abbatissa decernere, est evidenter contra monasterii utilitatem, mortaliter peccant tacendo, quia qui de collegio sunt, in his, quæ ad universale commodum pertinent, ex vi officii sui tacere non possunt, *arg. c. 1. de his, quæ fiunt a majori parte capit.* Nec valet dicere, quod Abbatissa, vel major Discretarum pars est determinata exequi, quod decernit, & sic, quod vana foret oppositio; nam confidere debet se invictam veritatem proferentem, alias quoque, vel etiam Abbatissam in suam sententiam adducturam; veritas enim omnia vincit, *cap. consuetudo 8. dist.* Si vero dubium sit tantum, an Abbatissa non bene determinet, tunc, præcipue

majori Discretarum parte in Abbatissæ placitis consentiente, poterunt aliæ quoque tuta conscientia vel tacere, vel approbare; quia in dubiis prudenter aliorum sequimur consilium. Azor. *t. 2. lib. 4. cap. 3. q. 17.*

Quær. 6. An Vicaria, & Discretæ possint saltem tacere, si prævideant, quod contradicendo, vehementer contristabitur Abbatissa, atque adeo illas torvis oculis aspiciet.

Resp. Non posse, quando agatur de rebus ad bonum commune maxime conducentibus; nam, ut dici solet, scandalum potius permittendum est, quam veritas deserenda. Debent tamen tale medium adhibere, ut contradicendo, humaniter, & suavius procedant. Unde si aliqua ratione res verborum lenitate temperari valet, integra tamen, & illæsa semper veritate, id omni conatu debent procurare. Rodriq. *qq. Regular. t. 2. q. 45. art. 4.*

Quær. 7. An excusentur tacendo, quando prævident, Abbatissam irritandam, & magis ex contradictione in sua sententia obfirmandam.

Resp. Videri, quod sic. Quia sicuti correctio fraterna tunc intermittenda est, quando timetur, ne ob illam frater fiat deterior, juxta tradita a D. Thom. *2. 2. q. 33. art. 6.* Ita Vicaria, & Discretæ, quando rationabiliter suspicantur, earum consilium potius obfuturum, quam profuturum, prudenter agent, tacendo, aut in tempus opportunius differendo. At contrarium est tenendum. Nam correctio duplex est. Quædam, quæ provenit ex charitate, & tunc tantum exercenda est, quando fructus speratur. Altera, quæ ex justitia proficiscitur, quæ nullo pacto est omittenda, etiam si nulla futuræ emendationis spes proponatur, bono publi-

co

eo id exigente. Unde cum in nostro casu consilium, quod a Vicaria, & Discretis præstatur ad actum potius justitiæ pertineat, non videtur prætermittendum, quamvis ex illo nullus fructus speretur. Ita Rodriquez, *loc. cit. ar.* 7. Quod si prævideant bonum publicum magis periclitari loquendo, non peccant, si taceant, quia hoc non est damno communitatis cooperari, sed ipsius majus damnum avertere. Verum diligenter attendant, ne his inanibus suspicionibus, & humanæ imbecillitatis commentis sui officii partes omittant.

Quær. 8. An Vicaria, & Discretæ peccent mortaliter de monialium transgressionibus Abbatissam non admonentes.

Resp. Peccare; quia si in hac parte nimium dissimulent, religiosa observantia in communitate labefactatur: quare graviter peccant, sicut peccaret Abbatissa sciens tales transgressiones, & non corrigens, cum posset; nam etiam ipsæ ratione muneris tenentur communitatis bono consulere. Ita Suarez, & Ægidius.

§. III.

De obligationibus Magistræ Novitiarum.

Quær. 1. A Quo, per quod tempus, & cujus ætatis eligi debeat Novitiarum Magistra.

Resp. Inspicienda esse cujusque Religionis statuta. Secundum Regulam S. Benedicti electio Magistræ spectat ad Abbatissam; Superior tamen ex justis causis ad se talem electionem avocare potest, ac decernere, ut electio postea facta per Abbatissam sit nulla. Sac. Congregat. *in Florent.* 14. *Novemb.* 1603. Eligi debet ac mutari quotannis; nec consanguineæ

vel

vel aliæ moniales se ingerant in instruendis Novitiis, *in Pisan. 13. Julii 1618.* Sit maturioris ætatis, & quæ saltem trigesimum quintum annum expleverit, ut de Novitiorum magistro statuitur in Decreto Clementis VIII. *sub die 19. Maji 1603.*

Quær. 2. Ad quid teneatur Magistra, ut recte suum munus obire possit.

Resp. Tenetur experiri Novitias quoad constantiam in vocatione, quoad capacitatem ad spiritualia exercitia, & etiam ad corporales labores juxta varietatem personarum decenti modo, & unicuique accommodato, & etiam juxta statum vel Choristarum, vel laicarum, quem intendunt assumere. Illas in cultu Dei, & religionis observantia debet erudire, sicut præcipit Concilium Provinciale Mediolanense 1. sub D. Carolo Borromæo *p. 2. de Monial.* §. *de Præfectis:* Assiduis admonitionibus ita eas instruere satagat in spiritualis, & sanctæ vitæ ratione, ut progredientes Deo adjutore, perfectæ ejus ancillæ possunt evadere.

Quær. 3. Quomodo Magistra instruere Novitias debeat circa regulam.

Resp. Debet illas instruere in his, quæ ad regulæ substantiam spectant, idest secundum significationem generalem, & simplicem verborum cujuscunque voti, obligationis, aut præcepti in regula contenti. Nam Novitiæ ad professionem admitti non possunt, nisi de regula, quam profiteri volunt, notitiam habeant, quia juxta D. Thom. 1. 2. *quæst. 76. art.* 2. communiter receptum, quisque addiscere tenetur, & noscere pertinentia ad suum statum, idest leges universales status, seu officii, quod assumere intendit, ut bene declarant Vasq. Azor. & Sanch. *in decis. lib.* 1. *c.* 16.

c. 16. n. 35. Cum ergo Novitiæ assumere intendant religionis statum, patet, teneri ad præfatam regulæ intelligentiam, priusquam professionem emittant; unde tenebitur Magistra ex vi muneris illas instruere, cum Novitiæ sint ejusdem curæ ad hunc effectum commissæ. Duard. *loc. cit. disp.* 16. *sect.* 34. *n.* 2.

Quær. 4. In quibus præcipue debeat Magistra Novitias exercere.

Resp. In oratione, & meditatione, cum hæc sit medicina malorum, quibus ægrotant, in lectione librorum spiritualium, ut discant, quid agendum sit, quid vitandum; nullo modo libri prophani sunt permittendi; in Sacramentorum frequentia, quia summopere conducit ad comparandam animæ puritatem; in jejuniis, vigiliis, ciliciis, & disciplinis, maxime a regula præscriptis. Debent arceri a conversatione sæcularium, etiam consanguineorum, & non nisi valde raro, & ex causa graviori permittendus accessus; siquidem non solum distrahuntur, & amore eorum, quæ reliquerunt, iterum ad mundana resiliunt, sed etiam gravissimis tentationibus exponuntur.

Quær. 5. An Magistra debeat in spiritu lenitatis, vel rigoris Novitias regere.

Resp. Cum Rodriq. *qq. Regular. tom.* 3. *q.* 26. *art.* 10. rigore potius, quam lenitate esse educandas. Quia *Proverbior.* 10. præcipitur: *Noli subtrahere a puero disciplinam: si enim percusseris eum virga, non morietur, tu virga percuties eum, & animam ejus de inferno liberabis.* Caute tamen procedat, ne Novitiæ tædio religionis affectæ ad sæcularem libertatem resiliant.

Quær. 6. An Magistra correctionis causa Novi-

Novitiam percutiens excommunicationem Canonis contrahat.

Resp. Titulo correctionis licitum esse Novitiarum Magistræ, illas castigatione moderata punire, prout ratio culpæ, & qualitas personæ exigit, ac consuetudine receptum est. Quare nullam incurrere excommunicationem tradit aliis relatis Diana *t.5. in opere coord. tr.2. res.* 14. Ubi ex Silv. & Toleto docet, Canonis excommunicatione affici Magistram, si percutiat prætextu correctionis, non tamen ex fine corrigendi, sed ex odio, quia ex fine correctionis tantum est concessa facultas ad percutiendum. Notat tamen Turrianus *de cens. lib. 4. disp. 29. d. 2.* tale odium, a quo movetur, debere aliquo signo externo manifestari, alias non potest Ecclesia eum actum punire.

Quær. 7. An prædictam censuram incurrat Magistra excedens modum percussionis relatæ ad correctionem.

Resp. Affirmat Gloss. *in cap. universitatis de sentent. excommunic.* Negat pariter eademmet Gloss. *in cap. cum voluntate eod. tit.* Hanc contrarietatem conciliat Diana ex Silvestro, Toleto, & Tabiena, docens, non contrahi hanc censuram, quando excessus est venialis, quia sine mortali culpa non infligitur gravis pœna; contrahi vero, quando excessus est gravis, quia sub gravi, & irrationabili modo non censetur concessa talis facultas.

Quær. 8. Quomodo se gerere debeat Magistra, si dubitat, an Novitia sit nec ne ad professionem admittenda.

Resp. Exponat fideliter Abbatissæ, & Capitulo novitiæ mores, ac qualitates, nec non defectus illos, ratione quorum hæsitat, an sit vel non sit admittenda. Confessarium in-

su-

ſuper, aut alium virum idoneum conſulat, & illorum prudentiæ, ac conſilio acquieſcat. Vech. *in praxi Novit. diſp.* 12. *dub.* 3. *nu.* 4. Ubi advertit, quod imperfectiones temporales, ſeu corporales, ſi notabilem deformitatem non afferant, neque impediant Novitiam ab obligationum regulæ obſervantia, non ſunt cauſa ſufficiens ad ipſam expellendam, quia re vera ob tale impedimentum non cenſetur inhabilis, niſi conjungatur cum alio defectu, qui inhabilitatem inducat.

Quoad imperfectiones ſpirituales, addit idem Vecchius, quod prudenter ſe gerere debet Magiſtra, eo quod fragilitas humana eſt charitative ferenda, eo vel maxime, quia valde difficile eſt habitus vitioſos brevi tempore ſuperare. Concludit denique, facilius eſse delinquere in excluſione, quam in admiſſione Novitiæ, eo quod excluſio a religione fieri nequit tuta conſcientia, niſi intercedat aliqua gravis cauſa, quamvis neceſsario non debeat eſſe mortifera. Admiſſio vero licite fieri poteſt, ſi Novitia ea ſaltem habilitate polleat, qua obligationes regulæ diſciplinamque regularem obſervare valeat, ſitque aliquo modo utilis religioni.

Quær. 9. An Magiſtra poſſit ex charitate occultare aliquod novitiæ impedimentum, pro quo non poteſt jure ſecundum religionis ſtatuta profiteri.

Reſp. Non poſse; quia talis occultatio cederet in grave monaſterii detrimentum, quod Magiſtra tenetur impedire tum ratione officii, tum ratione boni publici, quod debet privato Novitiæ commodo anteferri. Et hoc procedit etiam ſi tale impedimentum fuiſſet Magiſtræ ſub ſecreto detectum, quia ex D. Thom. 2. 2.

q. 70. art. 1. ad 2. custodia secreti non potest in Magistra impedire fidem; quam debet ratione muneris Religioni. Peccaret igitur occultando, & Novitia profitens non esset vere professa, si religionis statutum esset auctoritate Pontificis confirmatum cum clausula irritante; quia stante tali clausula, & impedimento, nulla est potestas in admittente. Sanch. *in sum. lib. 4. c. 4. n. 60.* Secus autem si nullum extaret decretum irritans, quia ex jure canonico nulla ægritudo, etiam mortifera annullat professionem; imo ex eodem jure contrarium elicitur; nam collatio facta criminoso improbatur quidem tanquam illicita, sed non reprobatur ut nulla. Felin. *in c. postulasti de rescript.* Cæterum si impedimentum sit omnino occultum, & nullum ex illo immineat religioni detrimentum, celari potest, & debet. Salmaticen. *tom. 3. Theol. moral. tr. 5. c. 3. pun. 4. n. 71.*

Quær. 10. An negligentia Magistræ in experiendo Novitiam tempore probationis possit impedire professionem expleto anno faciendam.

Resp. Negative. Quia non est de substantia novitiatus actualis probatio, sed satis est, Novitiam permanere sub obedientia in religione, & se ad probationem necessariam exponere. Suar. *tom. 3. de relig. lib. 5. c. 14. n. 15.* Vech. *cit. dub. 8. nu. 6.* Ubi docet Magistram negligentem graviter peccare, quia defectu probationis contingere potest, quod admittatur inhabilis ad ferenda onera religionis, cum magna observantiæ regularis jactura; vel impotens ad officia exequenda juxta statum, quem assumit, cum notabili monasterii detrimento, & cæterarum monialium incommodo.

Quær.

Quær. 11. Ad quid teneatur Magiſtra circa puellarum ſæcularium educationem.

Reſp. Teneri impendere totam illam diligentiam, & curam, quam præſtare debent parentes. Magiſtra enim ſtat loco parentum ratione muneris, &, ut advertit Coninch. *diſ.*28. *dub.*5.*n.*68. acquirit conjunctionem quandam, & quaſi ſpecialem cognationem cum puellis ſuæ curæ commiſſis. Quare tenetur illas in fidei articulis, præceptis Dei, & Eccleſiæ, nec non in aliis ad ſalutem pertinentibus inſtruere; ad virtutis, & orationis ſtudium, Sacramentorumque frequentiam promovere. In manuum quoque operibus juxta cujuſque ſtatum, & conditionem exercere; delinquentes corrigere, etiam, ſi opus eſt, moderate verberando. Nullatenus eis permittendi ſunt amatores, neque fuci, aut ornamenta ſuperflua, ut adamentur, quamvis puellæ hoc faciant, ut in uxores a juvenibus appetantur. Ideo enim a parentibus in monaſterio recluduntur, ut ab amatorum aſpectibus, & colloquiis ſeparatæ, in Dei timore, & diſciplina educentur. Unde Magiſtram in ſupradictis notabiliter negligentem a culpa lethali non excuſo, ſiquidem graviter deeſt ſuo muneri, ratione cujus tenetur privato puellarum ſuæ curæ commiſſarum bono conſulere, ut communiter firmant Doctores.

Quær. 12. An Magiſtra poſſit indulgere puellis, ut ad honeſtam animi relaxationem ludant ſacras preces.

Reſp. Negat Ludov. Lopez 2. *par. inſtruct. cap.* 32. quia putat irreverentiam eſſe, immo etiam ſimoniam, quando ludentes vellent civiliter ſe obligare. Sed Navarr. Rebel. & Sanch. quos refert, & ſequitur Diana *tom.* 6. *tract.*

tract. 4. *ref.* 4. hunc ludendi modum approbant, nec in eo aliquam irreverentiæ speciem agnoscunt, cum potius fiat ob sacrarum precum æstimationem; & sic est in usu inter religiosos, & personas devotas. Nec intervenit simonia, etiam si se obligare intendant, quia est ludus rei spiritualis pro spirituali, quod non est simonia nisi in beneficiis, ut notant in hac materia scribentes. Esset tamen simonia, si sacras preces luderent contra rem aliquam temporalem.

§. IV.

De Novitiarum obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. AN Novitiis debeat conferri Sacramentum Confirmationis, antequam suscipiantur ad probationem.

Resp. Quod sic, si commode fieri potest; habetur ex decreto Sac. Congreg. apud Gavant. *Manual. Episc. v. Moniales §. Monial. recept. n.* 36. Quod si non conferatur ante ingressum, debet postea ministrari per fenestellam, per quam moniales Eucharistiam recipiunt. Nec potest Episcopus ob hanc causam ingredi clausuram, nisi monialis esset in periculo mortis, & subinde non posset ad fenestellam ibi confirmanda accedere, & periculum esset decedendi absque illo Sacramento. Sanch. *lib.* 6. *c.* 16. *n.* 54.

Quær. 2. An Novitiæ obligentur ad observantias regulares.

Resp. Ex justitia non obligari, quia cum nondum religioni sint incorporatæ, illius legibus per se, & directe non subjiciuntur. Quia tamen in regularum experimento versantur, illas debent ex convenientia servare, tum ut probent, an postea futuræ sint potentes servare ex debito,

bito, qui fuit finis illarum ingressus, tum ne aliis sint scandalo. Ita Rosel. Tab. Silv. penes Peyrin. *de Prælat. q 3. c.* 1. §. 4. *n.* 106.

Quær. 3. An saltem Novitiæ voto religionis obstrictæ obligentur ad observantias regulares.

Resp. Negative; quia votum non obligat nisi ad ingrediendum, vel ad perseverandum in religione, & sicut non tenetur ad horas canonicas, qui vovit suscipere Ordines Sacros, nisi fuerit vere ordinatus, ita neque tenetur ad regulæ præcepta, & onera, qui vovit suscipere religionis statum, nisi illum per solemnem professionem suscipiat. Ita Sot. Thes. & Suar. Quod tamen locum non habet, si Novitia aliqua se obligavit, ne dum ad religionis ingressum, sed etiam ad præcepta regulæ observanda, quia obligatio voti extenditur juxta intentionem voventis. Verum si aperte non constet de tali intentione, dicendum est ad ingrediendum tantum teneri, quia in dubio possessio stat pro libertate.

Quær. 4. An Novitiæ teneantur tempore probationis implere vota, quibus in sæculo erant adstrictæ.

Resp. Vota personalia, quæ cum religionis operibus non sunt compatibilia, probationis tempore sunt ipso jure suspensa. Palud. D. Anton. Silvest. & alii, quos refert Vecch. *disp.* 10. *dub.* 5. *n.* 5. Si operibus religionis non obstent, aggravent tamen, & reddant difficilem in religione perseverantiam, possunt suspendi per Abbatissam. Sanch. *in summa lib.* 4. *cap.* 33. *nu.* 33. quia in utroque casu sunt majoris boni impeditiva. Et quia hæc ratio locum non habet in aliis votis, sive personalibus, sive realibus, quæ religionis operibus

non

non adversantur, ideo ad illa tenentur Novitiæ, nec possunt per Abbatissam suspendi. In aliquo tantum casu posset suspendi votum reale, nimirum, si Novitia indigeret bonis, quæ habet, ad se alendum, quia monasterium non subministrat alimenta necessaria, vel non sufficientia; tunc enim militaret ratio superius tradita, nam expensis a Novitia bonis in voti executione, redderetur multo onerosior religio, necessaria sustentatione deficiente. Sanch. *loc. cit.* qui advertit *n.* 39. quod Novitia ad sæculum rediens tenetur præfata vota servare, nisi sint annexa tempori, vel illi statui, ex ipsius voventis intentione.

Quær. 5. An Novitiæ Regularibus subjectæ subdantur casibus in religione reservatis.

Resp. Si Prælatus reservet eos etiam quoad novitias, subjacere. Ita Suar. Layman, Corduba, & aliis penes Lezan. *t.* 1. *c.* 24. *n.* 7. Quia Prælatus Regularis jurisdictionem habet non solum adversus professas, sed etiam adversus Novitias, quatenus sunt partes religionis ab omni alia jurisdictione exemptæ. Secus vero si eos reservet pro religiosis, nulla facta de Novitiis mentione; quia Novitiæ computantur inter religiosas quo ad favores, secus autem quo ad odia. Possunt temen per religionis Prælatum absolvi a casibus, & censuris Ordinario reservatis, aut ingressum incursis, Silv. Tabien. & alii communiter. Verum si antequam profiteantur, a monasterio recedant, in easdem censuras reincidere, tradit Rodr. quia absolutio per Superiorem impertita tacitam habet conditionem, *si novitia religionem fuerit professa*. Quod tamen negant Suar. Vecch. & Sanctor. quos refert, & sequitur Lezan. *t.* 5. *in mari magno Minor, n.* 55. Quia Novitiæ absolvi pos-

possunt sicut aliæ professæ: istæ non absolvuntur ad reincidentiam; ergo nec illæ.

Quær. 7. An si Novitia ingrediatur religionem ficto animo, & post aliquot menses, imo post expletum totum annum, mutata sententia, velit profiteri, teneatur annum novitiatus repetere.

Resp. Non teneri, docent Suarez, & Sanch. si per aliquos tantum menses fictum animum retinuit: at quia rationes suadentes de aliquibus mensibus, militant etiam de toto anno; ideo Antonius a Spir. Sanct. absolute sustinet non teneri. Nam novitiatus opere magis perficitur, quam intentione; cum enim novitiatus institutus sit, ut Novitia probet religionis austeritates, & religio Novitiæ mores, id totum habetur non obstante ficto animo, unde cessat repetitionis finis. Ob quam rationem citatus Sanch. & Portel. *in dub. regul. v. Novitii nu.* 5. eximunt a repetitione novitiatus, si contingat ratificari professionem nullam vel defectu ætatis, aut libertatis, vel quia facta est ante completum novitiatus annum, vel ex alio impedimento. Quod absolute non placet Bordono requirente, quod Novitiatus ratificetur a Superiore, ad hoc ut legitimus habeatur.

Quær. 7. An Novitia capitulariter ad professionem admissa, possit ante professionem dimitti, emergente nova causa, vel veteri detecta, sed prius ignorata.

Resp. Posse, ut diximus *c.* 2. §. 1. *q.* 15. cum Peregrino, cui addo Peyrin. & Vecch. *disp.* 22. *dub.* 7. Sicut enim revocari potest consensus ab altero conjuge ante ratum matrimonium, si aliquid superveniat, quo cognito non fuissent contracta sponsalia *c. quemadmodum de jure jur.* Ita a Conventu ante professionis emissionem pos-

possunt revocari suffragia valida; valet enim argumentum de matrimonio carnali ad spirituale, *cap. inter corporalia de translat. Episcop.*

Quær. 8. Quænam Novitia prius admittenda sit ad professionem, ac præcedere debeat, illane quæ prius acceptata est ad habitum, an quæ prius habitum suscepit.

Resp. Pro Novitia prius acceptata facit, quod ex admissione, & acceptatione anteriori intrat privilegium antianitatis, ratione cujus hujusmodi præcedentia deferri solet, *l. 1. ff. de alb. scrib. l. semper, ff. de jur. immun. cum concord.* Rota apud Seraphin, *dec.326.n.3.* & in una Melevitana *Antianitatis* 18. *Maji* 1633. coram Episcopo Urgellensi. Verum tenendum est, præcedentiam deberi Novitiæ, quæ prævenit in susceptione habitus; ex quo enim prius suscepit habitum, prius quoque complevit annum probationis, qui incipit ab hora susceptionis habitus. Anan. *cons. 93. n. 6.* Bald. *in l. cum anterioribus nu. 2. C. de tempor. appellat.* Atque adeo prius est vel rejicienda vel admittenda ad professionem, ex Concilio Trident. *sess. 25. de regul. cap. 16.* ubi mandat, finito anno probationis, Novitias ad professionem admitti vel rejici. Qua ratione etiam Sac. Congreg. declaravit præcedentiam deberi ei, quæ prius habitum suscepit. Barbos. *de jur. Eccles. cap. 46. num. 56.*

Quær. 9. An Novitiæ teneantur profiteri secundum rigorem regulæ.

Resp. Non teneri. Ideo enim regula non obligat moniales professas ad sui ipsius observantiam in suo primo rigore, quia, ex quo per contrariam consuetudinem fuit legitime mitigata, quoad hoc amisit vim obligandi; ergo neque obligabit Novitias ad profitendum secun-

cundum seipsam in suo primo rigore; quia potentia semel extincta, nullum potest parere effectum. Ita Bordon. *de Paupert. Relig. c.* 21. *n.* 43. *ubi n.* 45. subdit, quod, ut Novitiæ sint tutæ in conscientia, non requiritur expressa intentio profitendi secundum regulam mitigatam, sed sufficit implicita virtualiter contenta in consuetudine sic vivendi: quia eadem est virtus taciti, & expressi.

Quær. 10. An Novitia frequentes stimulos, & lapsus carnis experta, possit religiosa vota emittere.

Resp. Videri, quod non; quia votum est de meliori bono, respectu autem talis Novitiæ status religionis non potest esse melius bonum, attestante Apostolo, quod *melius est nubere quam uri*. Nihilominus affirmandum censeo cum Lugo *in resp. moral. l.* 1. *dub.* 28. Quia Novitia potest prudenter credere sibi expedire magis ad salutem statum religiosum, in quo transacta tentationis vehementia, facilius poterit resipiscere, & corrigi, cum habeat optima Sociarum exempla, & disciplinæ observantiam. Nec facile sibi potest persuadere, minorem se habituram in sæculo occasionem peccandi contra castitatem, quam in religione, præsertim si nubere non possit juxta status decentiam, & sine gravi incommodo.

Quær. 11. An Novitia delicatæ complexionis, quæ religionis austeritates ita sanitati obesse experitur, ut medicorum judicio vita sit notabiliter abbrevianda, teneatur deserere religionem.

Resp. Visum est aliquibus teneri religionem deserere, quia vitam sibi abbreviando directe se ipsam occidit, quod est illicitum. At posse permanere, & profiteri, sustineo cum Gobat.

tom. 1. *tr.* 5. *c.* 1. *n.* 54. Quia præceptum de conſervanda vita obligat ſolum ad evitanda pericula, quando non adeſt rationabilis cauſa ad illa ſubeunda; ſecus autem quando adeſt: unde vita poteſt exponi pro ſalute ſpirituali proximi. Cur igitur ob tam notabilem, & rationabilem cauſam, qualis eſt ſpirituali propriæ ſaluti conſulere, non poterit Novitia religionis auſteritates etiam cum periculo vitæ ſubire? Maxime quia in præſenti caſu periculum non eſt inevitabile; fieri enim poteſt, quod tractu temporis prædictis incommodis aſſueſcat, & vires reddantur, ad ferenda religioſæ obſervantiæ onera, promptiores.

Quær. 12. An Novitia peccet egrediendo.

Reſp. Si egrediatur ex minus juſta cauſa, non peccare, docet Suarez. Quia ad hunc finem inſtitutus eſt annus probationis, ut religio experiatur Novitiam, & Novitia religionem. Si exeat ex levitate, vel religionis tædio, peccare venialiter, affirmat Sanchez; quia cum hic egreſſus fiat ſine honeſto, atque adeo ſit deordinatus, non poteſt excuſari a veniali peccato. Si vero Novitia prius voto religionis erat adſtricta, peccare mortaliter, docet Peyrin. cum aliis ab ipſo relatis *loc. cit.* Licet oppoſitum ſuſtineant Gandav. Navar. & alii; & quidem probabiliter, teſte Sanch. *lib.* 4. *c.* 16. *n.* 89. Quia votum intelligi debet juxta canones annum probationis concedentes; cum igitur canones probationis annum concedant ad experiendam religionem cum omnimoda libertate, cum eadem libertate exeundi intelligendum eſt votum ingrediendi religionem.

Quær. 13. An Novitia egrediens teneatur ſolvere expenſas factas a monaſterio.

Reſp.

Resp. Non teneri, tradunt communiter Doctores, quia multoties posset contingere, ut impotentia ad solvendum, libertatem tolleret ad egressum. Fallit tamen conclusio, quando intervenit pactum solvendi expensas, vel Religionis consuetudo, quæ est conformis Concil. Trident. *c. 16. de regul. sess. 25.* ubi præcipit, omnia restitui Novitiis abeuntibus, *excepto victu, & vestitu*. Et proinde Sac. Congr. Episc. *die 2. Martii 1635.* decrevit expensas esse solvendas monasterio a consanguineis cujusdam Novitii, qui ante professionem habitum exuerat. Lezana *tom. 1. qq. regul. c. 24. n. 3.*

Quær. 14. An Novitia volens discedere, sit impedienda ex titulo, quod non solverit expensas debitas vel ex pacto, vel ex consuetudine monasterio.

Resp. Non posse, ut notant Doctores *in c. non solum, de regular. in 6.* per illum textum, qui prohibet sub pœna excommunicationis impediri Novitias ne redeant ad sæculum. Possunt tamen repeti post dicessum, & actio instituenda est contra ipsius bona, vel eorum, ad quos spectat eas solvere. Ita Doctores relati a Pasqual. *in Lauret. p. 2. q. 50. nu. 4.* ubi subdit, neque posse denegari professionem Novitiæ nolenti solvere expensas debitas ex pacto, vel consuetudine, quia non solvere expensas non detrahit de habilitate, cum sit quid extrinsecum, & habilitas attendatur secundum personalia; judicium autem, & deliberatio de admittendo, vel non admittendo ad professionem regulari debet secundum mensuram qualitatum personalium. Quod tamen limitandum est, nisi non salutio argueret aliquod vitium personale, quia tunc ratione talis vitii posset rejici.

Quær. 15. An Novitiæ egredienti sit restituendus habitus factus suis expensis.

Resp. Omnes vestes esse restituendas, per verba illa *omnia restituantur*, quibus utitur Conc. *d.c.26. in fin.* Dictio enim *Omnis* est universalis, ut cum aliis citatis probat Barb. *de potest. Episc. allegat.* 101. *nu.* 39. ubi refert, Sac. Congr. censuisse, habitum religiosum non esse exeunti restituendum, sed tantum ei solvendum ejus pretium, habita ratione valoris illius temporis, quo eum deponit, non quo factus est, ut notat Peyrin. *loc. cit.* subdens *n.* 108. quod si dictus habitus emptus sit non pecunia Novitiæ, sed eleemosynis devotorum, eo fine datis, ut religionem ingrederetur, tunc non venit ex justitia restituendus, cum enim convenire non possit Novitiæ, nisi quatenus religiosæ, censetur datus intuitu religionis, & per consequens religioni. Sicuti, licet legatum factum Episcopo ab ejus consanguineo censeatur intuitu personæ relictum, *c. requisisti de testam.* si tamen est de re convenienti Ecclesiæ, Ecclesiæ acquiritur, quia ex qualitate rei donatæ præsumitur intuitu Ecclesiæ relictum. Sanch. *de matrim. lib. 6. disp. 26. n.* 15.

Quær. 16. An Novitiæ possint sibi eligere sepulturam.

Resp. Posse, quia cum nondum sint obedientiæ voto adstrictæ, habent proprium velle, & nolle; unde etiam testari possunt, & alia similia exercere, in quibus requiritur proprium velle, & nolle. Ita Armil. Tabien. Villalob. & Diana *par. 5. tr. 3. res.* 109. contra Lavor.

Quær. 17. Ubi sepelienda sit Novitia, si decedat non electa sepultura.

Resp. Esse sepeliendam in monasterio. Ita San-

Sanch. Grat. Lavor. & Peyr. *loc. cit. n.* 130. Quamvis enim Novitia non sit incorporata religioni, est tamen ipsi aggregata in ordine ad experiendum, & est religioni addicta in ordine ad Sacramenta, etiam quæ a Parocho ministrari debent, ut Viaticum, Extrema Unctio, & Communio Paschalis. Unde cum non sit amplius subdita Parochi, sed religionis subjectione voluntaria, quoad sepulturam quoque spectabit ad monasterium.

Quær. 18. Quid agendum, si Novitia esset in proposito redeundi ad sæculum.

Resp. Non esse in monasterio sepeliendam, sustinet Sylvester, quia ex voluntate redeundi ad sæculum resultat evidenter, quod velit in sæculo mori, & per consequens, quod eligat in sæculo sepulturam. Oppositum tamen tradit Pasq. *loc. cit. q.* 57. *n.* 3. Nam hoc propositum non extrahit Novitiam a statu Novitiarum, sicuti neque voluntas mutandi Parochiam subtrahit a jure Parochiali, sed requiritur factum solvens illum contractum, quo Novitia se tradidit experiendam religioni; siquidem actualis reditus, non voluntas redeundi ad sæculum facit redire: unde non sufficit in hoc velle, sed requiritur executio, *l. quidam cum filium ff. de hæred. instit.* ubi Imol. Bart. & cæteri Doctores.

Quær. 19. Quibus expensis sepelienda sit novitia.

Resp. Ex Peyrin. Layman, Samuele, & Lezana, si ex pacto, & consuetudine tenetur Novitia solvere expensas alimentorum, tunc manebit obligatum ejus patrimonium, seu bona ipsius ad expensas pro sepultura, quia expensæ pro sepultura sunt accessoriæ ad expensas alimentorum; & qui tenetur alere, tenetur etiam curare sepulturam. Si vero Novitia non

tenetur ad expensas alimentorum, tunc, quia cum monasterium recipiens Novitiam se obligat ad alendum, manet etiam obligatum ad expensas sepulturæ.

Quær. 20. An Novitiæ possint in mortis articulo profiteri intra annum probationis.

Resp. Posse, ut supra innuimus, *cap.* 2. §. 6. *q.* 2. dummodo sextumdecimum ætatis annum expleverint, quia hoc expresse mandatur in privilegio. Non per hoc monasterium succedit in dote, ut pariter dictum est *cap.* 2. §. 5. *q.* 23. & censuit Sac. Congreg. Concil. *in una Ordinis S. Francisci Minor. observ. die* 20. *Martii* 1649. *ad cap.* 15. *sess.* 25. *de regular.* Atque adeo non tenetur ad suffragandum animæ Novitiæ defunctæ, neque ad orationes, & sacrificia, pro aliis monialibus fieri solitas; quia cum non sentiant commodum ex professione illa Novitiæ, neque incommodum sentire debent. Caram. *Theol. regular. nu.* 464.

Quær. 21. An Novitiæ gaudeant privilegio canonis, & fori.

Resp. Gaudere; quia in favorabilibus Novitius venit appellatione monachi, & quamvis sit tantum in via ad monachatum, reputatur tamen pro persona ecclesiastica, ut tenet Gloss. *in c. religioso* §. *quamvis de sent. excom. in* 6. ubi Gemin. & cæteri Canonistæ. Nec refragatur, quod Novitiæ possint redire ad sæculum; nam etiam clerici in minoribus redire possunt ad statum laicalem, & tamen quandiu in statu clericali vivunt, censentur personæ ecclesiasticæ. Hinc est quod Novitiæ ex receptissimo usu immunes sunt ab onere quoad personas, & quo ad bona, ut docent Molina cum aliis relatis a Pignatel. *tom.* 4.

con-

consult. 119. *nu.* 6. Ubi ex probabiliori sententia extendit supradicta privilegia etiam ad Novitias impuberes, quia vere sunt Deo dicatæ, nam sunt acceptatæ ad religionem per legalem, & juridicam susceptionem habitus regularis, juxta morem, & præscriptum religionis. Atque adeo, licet non sint proprie Novitiæ, quatenus non sunt intra annum probationis, sunt tamen coaptatæ ad communicandum in habitu religioso.

Quær. 22. An Novitiæ gaudeant privilegiis religionis.

Resp. Gaudere; sunt enim etiam ipsæ pars, & membrum religionis, unde debent cum suo toto communicare: & si religionis sustinent onera, æquum est, ut sentiant etiam favores, & privilegia. Ita aliis relatis Diana *p.* 3. *tr.* 2. *res.* 73. contra Rodriq. & Portel. negantes gaudere privilegiis, quæ conceduntur religiosis professis, nisi id ipsum in concessione exprimatur, uti de facto interdum exprimitur. Gaudere quoque religionis indulgentiis, sicut moniales professæ, tradunt Casarrub. Portel. & Rodriq.

§. V.

De Sacristanæ obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. AN Sacristana peccet mortaliter, si negligat conservare lampadem accensam coram Sanctissimo.

Resp. Affirmative; quia eadem reverentia debet Eucharistia in ciborio custodiri, ac in sacrificio offerri, cum sit idem Corpus Christi, quod custoditur in cibario, & offertur in sacrificio. Si igitur peccaret gravi-

ter; ex communi Doctorum sententia, offerens Corpus Christi sine lumine in Missa, peccabit quoque graviter custodiens illud sine lampade accensa. In utroque enim casu læditur maxime cultus divinus, Ecclesiæ consuetudo antiquissima, & lex canonica imposita *in cap. sane de celebr. Missar.* Quare cum cura, & obligatio, ut lampas semper colluceat coram Sanctissimo, Sacristanæ moniali sit specialiter demandata, peccat mortaliter negligendo. Ita Quintanadv. Volpi. Gobat. & Diana *t. 2. in oper. coord. tract. 1. ref.* 154. Ubi tamen a peccato gravi illam excusat, si per dimidiam, vel unam horam, aut etiam aliquid amplius lampas non ardeat ex negligentia.

Quær. 2. An Sacristana respondere possit in Missa, si adsit qui inserviat Sacerdoti, respondere tamen non calleat.

Resp. Ex Layman, Lugo, Martinon. & Dicastil. quos refert, & sequitur Pasqualigus, *de Sacrif. nov. leg. q. 343. n. 5.* respondere posse de longe, quia in hoc non præstat proprie ministerium circa altare, quod est prohibitum *in c. Sacratas dist. 23. & c. inhibendum de cohabit. cler. & mulier.* sed se habet in respondendo tanquam populus assistens Missæ.

Quær. 3. An Sacristana possit colloqui cum Capellanis, aut Concionatoribus suæ Ecclesiæ inservientibus.

Resp. Posse in his tantum, quæ pertinent ad suum officium; concesso enim exercitio sui muneris, conceditur etiam totum id, quod pertinet ad hujusmodi muneris exercitium, *l. 2. ff. de jurisd. omn.* In reliquis vero ipsi quoque est interdictum colloquium, cum nulla suppetat ratio, quæ eam a generali pro-

prohibitione excludat. Unde Sac. Congregatio, ad tollendam Sacristanæ quamcunque occasionem colloquendi cum extraneis, præcepit, ut rota, seu fenestella, ex qua exponuntur sacræ vestes ad usum Sacrificii Missæ, duplici clave obseretur, quarum altera sit penes Abbatissam, altera apud Confessarium. Nald. *verbo monialis n.* 10. Tum ut clavis fenestellæ, ex qua moniales sumunt Sacram Communionem, perpetuo maneat apud Confessarium. Gavant. *in manual. v. monialium Ecclesiæ n.* 7. Tum ne moniales possint habere ostium, per quod e propria clausura pateat accessus ad Ecclesiam earum exteriorem. Gregor. XIII. *Constit.* 8. Tum ne permittatur in earum Ecclesiis a personis sæcularibus cantus simplex, vel figuratus. Barb. *de jur. Eccles. lib.* 1. *cap.* 44. *nu.* 6. multo minus accessus sæcularium sub prætextu docendi eas sonum cymbalorum, vel alterius instrumenti, aut etiam musicam, vel cantum, etiam ad crates, idem *loc. cit. n.* 62. Neque ut ibi instituantur Confraternitates laicorum. Sac. Congreg. 6. *Novemb.* 1595.

Quær. 4. An peccet mortaliter Sacristana admittens in sua Ecclesia præter proprios Capellanos alios Sacerdotes ad celebrandum contra Superioris prohibitionem.

Resp. Si nulla sit imposita gravis pœna, & aliæ non concurrant circumstantiæ, venialiter tantum peccare, quia cum simplex prohibitio sit indifferens ad obligandum sub mortali, vel sub veniali, dicendum est sub veniali tantum obligare. Sanchez, & aliis relatis *in decal. lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 26. nam sumenda est illa interpretatio, qua efficitur, ut quis minus obligetur, *ex l. si peculium* §. *sicut ff. de pecul.* & notant Cravet. Paris. & Menoch. Si vero

prohibitioni sit addita gravis pœna, v. gr. major excommunicatio ipso facto incurrenda, tunc censeo mortaliter peccare, quia additio talis pœnæ ostendit, mentem Superioris esse obligare sub gravi, nam excommunicatio major nunquam imponitur, nisi ob peccatum mortale. Neque excusari potest ex eo, quod in una, vel altera admissione nulla adsint inconvenientia, quia satis est, quod frequenter adsint: horum nanque frequens periculum prætendit Superior suo præcepto removere.

Quær. 5. An peccet Sacristana admittens Sacerdotes advenas, & peregrinos sine literis testimonialibus ad celebrandum.

Resp. Graviter peccare, quia exponit se periculo admittendi, qui non debet admitti, & suo modo cooperatur peccato admissi. Pasqualig. *de Sacrif. nov. leg. q. 366. n. 2.* Ubi addit, hoc non habere locum, dummodo aliud non obstet, si Sacristana cognoscat personam, & sciat talis esse conditionis, quod non celebraret, si alias haberet aliquod impedimentum.

Quær. 6. An Sacristana monasterii Regularibus subjecti peccet admittendo Sacerdotes advenas ad celebrandum cum literis quidem testimonialibus, sed non recognitis ab Episcopo, si hoc ab ipso monialibus etiam exemptis prohibeatur.

Resp. Non peccare, sustinere debent Doctores asserentes non posse Episcopum præcipere Regularibus, ne admittant, quia præceptum dirigi solum potest ad subditos, & pro locis subjectis, *c. ut animarum de const. in 6.* Regulares autem exempti, & eorum Ecclesiæ non subjiciuntur Episcopis. Quæ ratio militat etiam pro monialibus regularibus subjectis, cum fruantur suorum Ordinum privilegiis.

Op-

Oppositum tamen sustinendum ex Sac. Congregat. *in Bononien. 2. Julii 1620.* quæ respondit: *Non licere Regularibus in suis Ecclesiis admittere presbyteros sæculares contra prohibitionem Illust. Archiepiscopi.*

Quær. 7. An peccet Sacristana exponendo Capellanis celebraturis vestes sacras laceras, aut immundas.

Resp. Peccare, & quidem mortaliter, si notabiliter sint immundæ, aut laceræ. Desumitur ex Stephano Papa relato *in c. Vestimenta de consecrat. dist.* 1. ibi, *Vestimenta Ecclesiastica, quibus Domino demonstratur, & sacrata debent esse, & honesta.* In eo autem consistit honestas ipsorum quod sint decentia pro functione, cui debent inservire; non sunt autem decentia, si sint lacera, vel immunda. Quod expressius habetur Innoc. III. in Conc. Lateran. relato *in cap. 2. de custod. Euchar.* ubi præcipit, vestimenta &c. munda, & nitida conservari, reddens rationem: *Nimis enim videtur absurdum in sacris sordes negligere, quæ dedecerent etiam in prophanis.* Hanc sententiam sustinent Suar. Facund. & alii.

Quær. 8. Quandonam vestes sacræ censendæ sint notabiliter laceræ, aut immundæ.

Resp. Non posse certam regulam definiri: sed hoc prudentis arbitrio esse relinquendum. Censet tamen Pasqual. *de Sacrif. nov. leg. q.* 185. *n.* 5. tunc esse notabiliter immundas, aut laceras, quando si tales essent vestes communes, virum nobilem dedecerent. Et subdit, quod in judicando, quando sint, vel non sint notabiliter laceræ, aut immundæ, habenda est ratio qualitatis Ecclesiæ, pro qua inserviunt; nam quæ tales erunt respectu Ecclesiæ, in qua nobiliori modo tractari

solet cultus divinus, non erunt tales respectu Ecclesiæ pauperis, respectu cujus immunditia & attritio magis conspicua esse debet. Advertit insuper, quod, quam difficile est, in hac materia mortaliter peccare, tam facile est peccare venialiter; quia quælibet indecentia, quæ insurgat ex vestibus immundis, aut laceris, sufficit pro veniali peccato.

Quær. 9. An Sacristana peccet convertendo vestes sacras in usus prophanos, dum retinent propriam formam.

Resp. Peccare, ex Pasqual. *loc. cit. qu.* 821. Quando enim res sacræ convertuntur in usus prophanos, suo modo violantur, & fit Deo injuria, & ideo tanquam violatæ remanent indecentes respectu cultus divini. Hinc peccati quoque est damnanda, si prædictas vestes concedat pro recitatione alicujus comædiæ sacræ a monialibus in monasterio repræsentandæ. Quia, licet comædiæ argumentum sit sacrum, & in loco religioso recitetur, ipsa tamen recitatio est prophana, atque adeo dictarũ vestium violativa, unde excluditur hujusmodi usus. Verum excusari in hoc casu a peccato docet Dicastillus *tr.* 5. *de Sacram. disp.* 4. *dub.* 11. *n.* 231.

Quær. 10. An supellectilem sacram possit convertere in usus prophanos, postquam amisit formam.

Resp. Posse; quia tota exigentia reverentiæ, quæ ipsi debetur; fundatur in eo, quod sit sacra, mediante benedictione: ergo, cessante benedictione, cessat etiam reverentiæ exigentia; cessat autem benedictio, & sanctificatio, dum destruitur forma, & ideo disponi potest de materia, ac si nunquam fuisset materia rei sacræ. Nihilominus, quamvis non sit necessarium, quod vestes sacræ,

amis-

amissa consecratione comburantur, sed possint in prophanum usum converti, decentissimum est comburi, quia Sacri Canones hoc ipsum præscribunt de convenientia. Pasqual. *loc. cit. q.* 834. *n.* 9.

Quær. 11. An peccet Sacristana, si vestes & alias supellectiles sacras non pretiosas, dum amiserunt formam, vendat, & commutet, ut de melioribus provideat.

Resp. Ex Lopez, & Manuel, quos refert, sed non sequitur Sanch. *lib.* 7. *c.* 19. *n.* 67. non peccare, quia talis venditio, aut commutatio non habet propriam distractionis, aut consumptionis rationem, cum nullam inde jacturam patiatur Conventus, imo melioretur: unde potest rationabiliter supponi interpretativa Superioris licentia. Hoc tamen non admittit Bordonus in iis Conventibus, in quibus practicatur licentia formalis, & expressa.

Quær. 12. An Sacristana possit tangere calices, corporalia, &c.

Resp. Posse; quia peccatum veniale quod alias committeretur, excluditur ex necessitate officii, ratione cujus mutare debet dicta vasa, & corporalia, quod sine tactu non potest præstare: unde consurgit tangendi rationabilis causa. Ita in terminis Pasqual. *loc. cit. q.* 839. *nu.* 9. ubi adducit Quintanad. & Suarez. Cessatque omnis dubitatio attento Privilegio Sixti IV. Ordini S. Augustini Congregationis Lombardiæ concesso, in quo indulgetur, quod omnes laici professi, dum Sacristarum officium exercent, possint tangere calices, patenas &c. Poterunt igitur & moniales, cum & ipsæ gaudeant Regularium privilegiis etiam per viam communicationis, ut dictum est suo loco, licet

Epis-

Episcopis sint subjectæ. Hinc est, quod etiam possint lavare corporalia, & purificatoria, quod debet intelligi de corporalibus, & purificatoriis inservientibus propriæ Ecclesiæ, quia privilegium est concessum ratione officii, & officium tale non exercetur, nisi ratione propriæ Ecclesiæ.

Quær. 13. An peccet Sacristana, si aquam, in qua primum lavantur corporalia, & purificatoria, non projiciat in sacrarium.

Resp. Non peccare, secluso contemptu, & dummodo in decenti loco projiciatur. Ita Ludovic. a S.Joan. *in sum.q.*11. *de Euchar.ar.*2. *dub.*1. *diffic.*4. *app.*1. Nam circa hoc nullum adest præceptum, cum Canon. *Nemo per ignorantiam de consecr. dist.* 1. quoad hanc partem lotionis sit solum directivus, & ideo solum servari debet, quod exigitur ex natura rei, nempe ut non projiciatur in loco immundo.

Quær. 14. An Sacristanæ liceat in die festo lavare vasa sacra, purificatoria, & alia hujusmodi pro notabili tempore alias sufficienti ad peccatum mortale.

Resp. Licere; quia quamvis lavare de se sit opus servile, dum tamen versatur circa rem sacram, desinit esse servile, nam pertinet ad munus personæ Deo dicatæ, quatenus talis est, persona autem Deo dicata, quatenus talis est, non est destinata opere servili. Item potest ornare templum, verrere illud, & conficere hostias pro Missis celebrandis, quoties ex causa justa non potuerunt prædicta opera præveniri. Cajet. 2. 2. *q.* 122. *art.* 4. *& in sum. v. festorum violatio*. Ubi addit, posse prædicta fieri in die festo, licet ex negligentia non fuerint facta pridie festi, quia jam sunt necessaria in die festo. Hæc autem negligentia raro,

aut

aut nunquam erit peccatum mortale, sed ad summum veniale, quando Sacristana putans bona fide posse fieri in festis, relinquit ea nunc facienda. Sanch. *tom.* 2. *Cons. lib.* 5. *cap.* 2. *dub.* 23. *nu.* 4. cum aliis a se consultis.

Quær. 15. An Sacristana per notabilem diei partem vacans ornatui Ecclesiæ excusetur a jejunio.

Resp. Excusari. Ita Bassæus, Bonac. Trullenc. & Molfesius, qui expresse loquitur de religiosis *part.* 1. *sum. tract.* 10. *cap.* 4. *n.* 42. & ratio est, quia labor, quem subit, notabilis est; nam huc, & illuc discurrendo, portando ornamenta, & alia hujusmodi exercendo fatigatur: unde labor ipsius æquiparari potest labori artificum; qui ratione artificii excusantur a jejunio. Et hæc excusatio extenditur etiam ad jejunia præscripta sub mortali in regula. Nam, ut diximus *cap.* 8. §. 4. *q.* 5. cum Doctoribus, jejunium regulæ obligat ad instar præcepti ecclesiastici, unde cessat obligatio ipsius ex iisdem causis, ex quibus cessat obligatio præcepti Ecclesiæ, & proinde etiam ratione laboris. Quod si nihilominus jejunium velit servare, potest illi largior collatiuncula indulgeri. Pasqual. *de jejun. decis.* 312. *n.* 2.

Quær. 16. An possit aliquid dare proprio Ordinario occasione suarum festivitatum.

Resp. Negant Berti, & Hieronymus Sorbo, concedit Valerius *in suis differ. utriusq. fori v. munera n.* 81. quia Bulla prohibens largitionem munerum intelligit, quando darentur pro pretio rerum spiritualium, non autem si dentur in quandam remunerationem incommodi suscepti, & honoris præstiti.

Quær. 17. An non obstante prohibitione quod nihil donetur extraneis occasione festi-

vita-

vitatum, professionis &c. possit Sacristana aliquid elargiri Capellanis, aliisque Ecclesiæ inservientibus.

Resp. Quod sic. Ita Valer. *loc. cit. n.*82. quia hæc non tam sunt munera, quam onera; fiunt enim loco competentis salarii, salaria enim sunt communiter tenuiora, & habito respectu ad prædicta munera acceptantur per Capellanos, alias sine ipsis muneribus non acceptarentur. Adde quod donatio facta occasione festivitatum, professionis &c. est donatio ob causam, & in remunerationem majoris laboris, quem subeunt: unde hæc non cadit sub prohibitione, quia donatione simpliciter prohibita, non prohibetur remuneratoria. Bald. *in authent. ex testamento, Cod. de collat.* quem sequuntur ibi Corn. & Rom.

Quær. 18. An liceat Sacristanæ in illis diebus, in quibus habentur generales confessiones, prandium ministrare Confessario in Sacristia.

Resp. De Confessario regulari extat decretum Sac. Congreg. 13. *Septembris* 1583. in quo prohibetur, quod nemo Regularium, quacunque de causa, comedat, aut refectionem corporalem sumat in locis ubi sunt crates, vel rotæ in monasterium correspondentes, vel in locis adeo vicinis, ut videri, vel audiri possit a monialibus; neque ante portam clausuræ eadem refectio corporalis permittatur, multo minus intra clausuram, etiam si Superiores Ordinum essent. Et tunc tantummodo indulgetur refectio in prædictis diebus, quando Confessarii habitatio, aut virorum domus, aut monasterium, in quo, a monialium, seu sororum monasterio, vel domo nimium distat. Quæ

omnia

omnia militant etiam quoad Confessarios sæculares, cum decreti finis, qui est occurrere scandalis, quæ contingere possunt, etiam ipsos comprehendat.

§. VI.

De Infirmarum obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. AN monialis infirma teneatur jussis medici obtemperare.

Resp. Salas *de legibus* relatus a Diana *in opere coord. t. 8. ref. 1. n. 3.* putat, teneri sub mortali, quia quilibet infirmus tenetur ad omnia simpliciter ob conservationem suæ salutis necessaria, cum nemo sit dominus sui corporis: unde quidquid a medico præscribitur tanquam necessarium ad salutem, tenetur exequi. Oppositum sustinet Durandus *in c. omnis utriusque sexus tom. 2. disp. 25. sect. 3. n. 3.* asserens, quod quamvis bonum sit medicis fidem adhibere, quia unicuique experto in propria arte credendum est; nihilominus non tenetur infirma obedire medico ex præcepto, quoniam non est ipsius Prælatus. Hinc deducit, quod quamvis medicus decernat secundum regulas artis necessariam esse infirmæ ad conservationem vitæ sectionem membri, si tamen ex causa talis sectionis essent ingentes cruciatus tolerandi, potest infirma sectionem recusare, esto ex ejusdem omissione credat certo se morituram; si quidem nemo tenetur cum tanto cruciatu vitam suam servare, ut habetur ex Azor. Less. Molfes. & Diana, qui tamen id limitant non procedere, quando medici judicarent sectionem esse necessariam ad vitæ conservationem, nec magnos dolores esse per-

perferendos; in hoc casu teneretur ipsis parere, non distincto præcepto obedientiæ, sed tantum præcepto, quo quisque adstringitur propriam vitam conservare.

Quær. 2. An monialis cancro, vel alio morbo gravissimo in verendis laborans, teneatur chirurgi curam subire.

Resp. Non teneri. Tum quia nemo tenetur admittere curationem, a qua non minus abhorret quam ab ipso morbo, vel morte. Tum quia cum pudicitia sit grande bonum, potest illam vitæ præferre, licet etiam possit sine peccato curationem permittere, quamvis prævideat ex contactu parvos aliquos motus suborituros; isti enim sunt plane involuntarii, & contactus moraliter honestus; quia cum fiat causa medendi, est consentaneus rectæ rationi. Ita Navar. Sà, Less. & alii relati a Diana *in opere coord. t.* 8. *res.* 2. ubi addit, quod si medicamenta possent adhiberi a fœminis, tunc utique tenetur monialis illa sufferre, & verenda prædictis fœminis ostendere; nam cessant in hoc casu rationes pro affirmativa sententia adductæ, scilicet ratio verecundiæ, & periculum motus sensualis, qui a chirurgi contactu posset oriri.

Quær. 3. An peccet monialis, quæ respuit humanum remedium, quod facile haberi potest, soli se Divinæ Providentiæ committens.

Resp. Peccare, quia graviter delinquit contra præceptum. *Non tentabis Dominum Deum tuum*; Deum enim tentat, qui habens quod faciat, sine ratione exponit se periculo, experiens utrum liberari possit a Deo. Ita D. Tho. 2. 2. *quæst.* 97. *art.* 1. & Cajetan. ibi, limitans, quod si citra mortis periculum respuatur medicina ad experiendos dolores, & sustinenda incommoda ob carnis mortificationem, &

Jesu

Jesu Christi Passionis participationem, tunc laudabile est & meritorium.

Quær. 4. An possit respuere ad abbreviandam vitam, ut citius ab hujus vitæ ærumnis sit libera.

Resp. Non posse; quia præsentium ærumnarum evasio non est bonum tanti momenti, quod bono vitæ valeat comparari, multo minus rationabiliter anteferri. Ita Victor. Ledes. & alii apud Sanch. *Opusc. lib.* 5. *c.* 1. *dub.* 33. *n.* 9. Quousque igitur adest spes vitæ, non potest medicamenta respuere, quia nemo est dominus suæ vitæ. Non per hoc tamen, ut bene advertit Duard. *loc. cit. n.* 6. debet monialis, plusquam par est, esse solicita, ut advocentur insignes medici, & pharmaca subministrentur pretiosa, quia hoc esset in grave monasterii damnum, & voti paupertatis detrimentum, eo vel maxime, si monialis infirma talis esset, quæ, si moraretur in sæculo, ad suas infirmitates vix ordinarium medicum adhiberet.

Quær. 5. An monialis infirma laborans siti maxima in febris accessu peccet, si bibat.

Resp. Si non advertat potum esse nociturum, vel si advertens putet, quod ex illo non eveniet nisi dolor aliquis capitis, vel molestior tantum febris, non peccat mortaliter, parvitate nocumenti excusante. Ita cum Navarro, & Cajetano, Sanch. *loc. cit. n.* 7. & 8. Mortaliter vero peccaret, si evidens mortis periculum consurgeret, vel infirmitas per longum tempus protraheretur cum gravi monialium incommodo, & monasterii detrimento.

Quær. 6. An, & quando monialis infirma excusetur a recitatione Officii.

Resp. Excusari, si ita laborat, ut non possit sine gravi incommodo, aut damno Officium

ficium recitare; secus si ægritudo sit levis, neque ullum, aut saltem leve incommodum allatura. Ita communiter Doctores. In dubio standum est judicio medici, non quia medicus dispenset in obligatione, sed quia declarat morbi gravitatem, qua posita, ex se ipsa cessat obligatio. Quod si contingat, ut etiam medicus de hujusmodi gravitate sit dubius, vel simpliciter conveniri non possit, obligari ægrotam ad horas canonicas tradit Suarez, quia obligatio recitandi horas canonicas est certa, dubia autem excusatio. At ab omni onere eam liberat Bonac. *de Hor. can. disp.* 1. *q.* 6. *punct.* 2. *n.* 5. quia licet sit dubium an nocitura sit illa recitatio, tamen periculum quod sit nocitura certum est. Quoniam ergo possessio quam habet homo, non se exponendi periculo gravi, est prior præcepto recitationis Officii, illa prævalet, & excusat. Sed multo tutius est in tali casu consulere Abbatissam, quæ ex vi privilegii ministerialiter dispenset.

Quær. 7. An, si infirma possit insumere, & de facto insumat bonam diei partem familiariter colloquendo, aut libros recreationis causa lectitando, vel acu pingendo, debeat inferri, quod etiam possit Officium recitare.

Resp. Cum Baldel. *tom.* 2. *lib.* 3. *disp.* 37. *num.* 16. negative. Illa si quidem non requirunt serietatem, & attentionem, sed potius animum recreant: unde non possunt morbum gravare; e contra vero res seria est oratio, & recitatio, & ex sui natura animum colligit, molestiam adducit, & mentem gravat. Neque ex eo quod morbus aliquis, v. g. febris jam cessavit, statim ad horas canonicas obligari debet infirma, si potest timeri ne morbus iterum revalescat, vel adhuc rema-

neat

neat virium debilitas ex præcedenti morbo relicta; nam debilitas illa infirmitas quædam est, & excusat.

Quær. 8. An dolores, & ægritudines, quæ certis temporum intervallis recurrunt, & non durant tota die, ut est febris quartana, aut tertiana levis, ab horis canonicis simpliciter excusent.

Resp. Non excusare, quia illarum recitatio potest, immo debet anticipari, aut postponi pro aliis partibus diei, quibus ægritudo non urget. Ita Doctores relati a Baldel. *loc.cit.n.* 19. Quod intelligendum semper est, dummodo anticipatio, aut postpositio nocere non possint vel accessioni superventuræ, vel debilitati a præterita febri relictæ: qua in re si infirma sit dubia, medicum consulat, & quiescat.

Quær. 9. An monialis infirma, quæ non potest recitare Matutinum, & Laudes, dubitat autem, an possit reliquas horas, teneatur ad illas.

Resp. Si vere dubia sit an possit, dicendum est de parte, quod superius diximus de toto Officio. Quod si certo constet, ægrotam posse sine gravi incommodo recitare aliquas horas, tenetur ad illas. Ratio est, quia materia præcepti indicentis horas canonicas est divisibilis: unde etiam præceptum ipsum est divisibile; atque adeo qui non potest implere majorem partem præcepti, tenetur ad minorem, quam potest. Neque subsistit, quod major pars trahit ad se minorem; & per consequens si desit potentia ad majorem Officii partem, cesset obligatio ad reliquam; ad quam forte est potentia. Hæc enim doctrina remanet proscripta *in propositione* 54. inter damnatas ab Innocentio XI.

Ve-

Verum tamen est, quod si infirmitas impediat indefinite divinum Officium, ut est febris gravis, vel aliquid simile, non est scrupulose inquirendum, an possit infirma unam, vel alteram horam legere, ut notat Suarez *t. 2. de Relig. tract. 1. lib. 3. cap. 28. nu. 27.* quia excusatio ex se indefinita æquivalet universali, ita enim consuetudo hanc legem interpretatur. Et fortasse ratio est, quia est valde difficile in hujusmodi occasionibus attingere punctum in judicando, quid possit homo dicere, vel non dicere sine gravi incommodo; & ideo satis esse creditur, quod Officium ipsum dici non possit sine notabili damno.

Quær. 10. An infirma, quæ ex se quidem totum non potest Officium legere, potest autem cum socia, teneatur, vel sociam quærere, vel admittere si se offerat. Ad neutrum teneri, tradit Diana *in opere coord. t. 3. tr. 6. ref. 97. n. 3.* Quia recitare cum socia, privilegium, & favor est, quo non uti libere potest, alioquin, cōtra commune axioma, favor in gravamen verteretur.

Quær. 11. An monialis postquam febris, aut alia infirmitas illam deseruit, possit Officium prætermittere, dum convalescit.

Resp. Posse; quia imbecillitas a morbo relicta, reputatur infirmitas, & Ecclesia, quæ est pia mater, vult ægris requiem aliquam indulgere. Ita Trullen. & aliis relatis Sanch. *tom. 2. conf. lib. 7. cap. 2. dub. 45. nu. 5.* Per quot autem dies possit ab Officio vacare, non potest statui certa regula: nam ex majori, vel minori morbi præteriti duratione, aut vehementia, validiori, aut graciliori complexione, ætate vivida, vel senili, potest remanere in moniali major imbecillitas, ratione cujus debeat major, vel minor vacatio ab

Officii recitatione indulgeri. Unde standum est prudentis arbitrio.

Quær. 12. An postquam convaluit, possit diebus non impeditis in privata recitatione legere Officium de Sanctis duplicibus, aut semiduplicibus tempore infirmitatis omissis.

Resp. Videri, quod sic, per ea, quæ tradit Quintanad. *tract.8. singul. 9. n.* 2. Ubi licet loquatur de Officio omisso ex errore, vel oblivione, attamen, ut observat Lugo *in resp. moral. lib.5. dub.8. n.8.* etiam de impedimento orto ex infirmitate concludunt rationes ab ipso adductæ. Quarum prima est, quod tunc transfertur e proprio die in alium diem non impeditum Officium duplex, aut semiduplex, quando proprius dies est impeditus; cum igitur dies proprii Officiorum duplicium, vel semiduplicium in præsenti casu fuerint ab infirmitate impediti, poterunt eadem Officia in alios dies non impeditos transferri, atque adeo extra convalescentiam recitari. Secunda; Jure suo nemo privandus est absque culpa sua, *l. crimen, ff. de pœnis l. sancimus, Cod. eod. tit. cap. ad fin. de his quæ fiunt, &c.* Sed Sanctus, & recitans jus possident, ut de tali festo recitetur semel in anno; ergo hoc jure non debent privari ratione infirmitatis quæ illorum non fuit culpa. Tertia; Vulgata juris regula est, quod impedito non currit tempus. Cum igitur ratione infirmitatis fuerit impeditus dies festivitatis illius Sancti, perinde est ac si proprius ejus dies non pertransisset: & die non impedito poterit recitari.

Neque ex hoc sequitur, ait idem Auctor, quod posset etiam monialis recitare Officium Paschatis, si eo die fuisset infirma. Nam non transfertur Officium Paschatis, sicuti transfertur Officium de duplici, aut semiduplici, &

ideo si illud non est recitatum proprio die, est omnino omittendum, & sic dicendum de Officiis aliarum solemnitatum, quæ translationi non subjacent.

Verum oppositam sententiam absolute sustineo cum Lugo *loc. cit.* qui prædictam opinionem rejicit tanquam singularem. Ratio est, quia rubrica de translatione festorum non loquitur universaliter de omni impedimento, sed solum quando dies impeditur Officio Dominicæ, vel festi, aut feriæ privilegiatæ tunc occurrentis. Adeoque concedit, imo & præcipit tantum hujusmodi translationem, quando impedimentum se tenet ex parte diei, non vero ex parte recitantis, pro ut in casu.

Quod pariter suadetur, quia ritus divini Officii recitandi non debet esse privatus, & proprius singulis personis, sed publicus, & communis toti communitati, vel Ecclesiæ, ad quam pertinent recitantes; atque adeo singuli debent semper Officium illud recitare, quod recitatur a tota communitate, vel Ecclesia, ad quam spectant, non solum in recitatione publica, sed etiam in recitatione privata, quia uti singuli sunt partes illius communitatis, vel Ecclesiæ, cui proinde debent conformari; nam turpis est pars, quæ non congruit cum suo toto, *cap. 2. dist. 8. & cap. 2. de sponsal. §. partes civitatis*, & docet Navar. *com. 2. de regul. num. 63.*

Quær. 13. An moniales infirmæ excusentur a jejuniis tam Ecclesiæ, quam regulæ.

Resp. Excusari ex communi Doctorum sententia, ita Ecclesiæ legem, & præceptum regulæ interpretante; idque habere locum, etiam si infirmitas ex propria culpa contigerit, quacunque enim ex causa proveniat, semper corpus est tale, ut castigatio ipsius per jeju-

jejunium semper evadat irrationabilis, & indiscreta. Ita Major, Palud. & Sanch. Sub nomine infirmarum veniunt etiam illæ, quæ licet nullo actuali morbo laborent, sunt tamen complexionis male affectæ, & proinde etiam istæ a jejunio excusantur, non solum quia tenentur morbum præcavere, sed etiam quia illa prava affectio æquiparatur morbo continuo. Pasqualig. *de jejun. decis.* 261. *n.* 7.

Quær. 14. Quanta debeat esse infirmitas, ut censeatur cessare obligatio jejunandi.

Resp. Communiter Doctores hoc remittunt prudentis judicio. Sed hæc responsio difficultatem non tollit; semper enim dubitare potest Confessarius, an nimis laxe se gerat, vel nimis rigide? ideo tradenda regula est, secundum quam prudenter valeat judicare. Censeo itaque, tunc morbum, aut debilitatem ex convalescentia eximere a jejunio, quando impedit consuetas functiones; tunc enim morbus, aut debilitas sunt alicujus considerationis, & ideo est habenda ratio ipsorum, nec corpus ulteriori afflictione debilitandum. Hoc autem impedimentum non debet necessario esse tale, ut absolute impediat, sed sufficit quomodocunque impediat. Ita Pasqual. *loc. cit. num.* 5. qui etiam tradit *decis.* 256. *num.* 9. quod si quæ ex aliqua infirmitate sit adeo debilitata, ut remaneat in statu simili senectuti, ita ut fiat in ipsa continua virium, & roboris naturalis diminutio, libera sit ab onere jejunii; sicuti enim ex morbo status senectutis, ita etiam anticipat exemptio a jejunio.

Quær. 15. An monialis infirma, ob vincendas carnis tentationes ad incontinentiam graviter illam extimulantes, teneatur jejunare, etiam si prævideat ob jejunium futu-

ram diuturniorem infirmitatem maximo cum monasterii dispendio.

Resp. Affirmantem sententiam suaderi posse ex Fervend. *in Exam. Theol. p.4. c. 12. §. 6. n.1.* quia juxta charitatis ordinem docemur spiritualia corporalibus anteferre. Unde damnum, quod ex diuturniori infirmitate sequitur monasterio, sequitur per accidens, nam per se intenditur majus bonum. Contrarium tamen desumitur ex Homobono *in Examin. eccles. par. 2. tract. 8. cap. 7. q. 17.* Quia ad vincendas tentationes alia occurrunt remedia, orationes videlicet, Sacramentorum frequentia, piæ adhortationes, & his similia. Ista igitur adhibeat, & tantæ jacturæ monasterium non exponat.

Quær. 16. An laborantes febri tertiana, vel quartana, præcipiente Medico ne cœnent, ut dieta morbus vincatur, peccent contra præceptum jejunii, si comedant.

Resp. Contra præceptum jejunii non peccare, quia tradit ex Sanchez Pasqual. quia morbus est talis, ut de se liberet a jejunio; affligit enim, & debilitat corpus, & consequenter incapax efficitur obligationis jejunandi. Peccare tamen contra naturale præceptum temperantiæ, notat Sanch. atque adeo aut venialiter, aut mortaliter juxta quantitatem damni, quod inde sequitur.

Quær. 17. An, & quando moniales infirmiæ excusentur ab audienda Missa.

Resp. Non tam facile moniales ab audienda Missa excusari, quia intra monasterium audire possunt, & proinde habent faciliorem accessum. Pasqual. *de sacrif. nov. leg. q. 1327. num. 5.* Nihilominus non tam decumbentes in lecto, quam illas etiam, quæ adire Ecclesiam non possunt sine probabili salutis detri-

detrimento, eximunt communiter Doctores. Quanta vero debeat esse infirmitas, ut excuset, aut quantum nocumentum, quod timetur, videtur posse constitui hæc regula, ut nimirum, quando infirmitas impedit consueta exercitia, aut egressum e cubiculo, ita ut hoc existimetur congruere in ordine ad curam infirmitatis, & ad salutem corporalem, afferat etiam sufficientem excusationem in ordine ad audiendam Missam, attenta semper diversitate complexionis, & qualitate personæ. Hinc convalescentes, & debiles de facili possunt excusari, præsertim hyemis tempore, & quando aeris intemperies nocere potest capiti; ut notant Præpositus, & alii relati a Pasqual. *loc. cit.* ubi idem concludit de senibus, si tales sint, ut debilibus valeant comparari. In dubio standum est judicio Medici. Addunt tamen Leander, & Garzia, quod manente dubio, possunt illud practice deponere, & ab auditione Missæ abstinere. Laborantes febri tertiana aut quartana, non dubito, quoad illos dies, in quibus febri corripiuntur, excusari; in reliquis vero diebus consideranda est ipsarum complexio, & quomodo remaneant affectæ ex præcedenti febri, & secundum hoc judicandum ut supra; regulariter puto non excusari.

Quær. 18. An liceat monialibus infirmis celebrare facere super Altari portatili in suis cellis vel devotionis gratia, vel ad satisfaciendum præcepto in diebus festis.

Resp. Affirmat Pasqual. *in decis. Moral. dec.* 176. *nu.* 3. Superioris tamen, ad quem spectat, obtenta licentia pro sacerdote celebraturo ingrediendi clausuram. Fundatur in Privilegio Pii IV. Canonicis Regularibus Sancti Salvatoris concesso *sub die* 18. *Maii*

anno 1565. & licet hoc limitet ad illas tantum moniales, quæ vivunt sub eodem ipsorum Regularium regimine, & Instituto, nihilominus *dec.* 178. extendit etiam ad quascunque moniales subjectas Regularibus communicantibus in privilegiis. At hæc opinio est rejicienda, prout postea illam rejecit idem Pasqual. in opere *de sacrif. nov. leg. q.* 480. *n.* 3. Quia per Bullam Gregorii XIII. circa clausuram monialium, quæ est 28. *ejusdem Pontificis, t.* 2. *Bullar.* statuitur; quod urgentibus tantum necessitatibus possit concedi licentia ingrediendi monasteria. Unde cum usus prædicti privilegii dependeat ex una parte a relaxatione legis clausuræ; & ex alia pro celebranda Missa in cubiculis infirmarum non interveniat illa urgens necessitas, quæ requiritur a Gregorio ad concedendum ingresum, sequitur, quod non possit quoad moniales sortiri suum effectum.

Adde, quod Regularium privilegia celebrandi super altari portatili hodie sunt omnino adempta per nuperrimum Decretum Sac. Congregat. Concil. emanatum *sub die* 15. *Decembris* 1703. & publicatum *die* 8. *Januarii* 1704. Clemente XI. approbante. In quo decreto pariter declaratur, non licere Regularibus cujusvis Ordinis, & Instituti, seu Congregationis &c. aut aliis quibuscunque sacerdotibus, etiam si essent Episcopi, in Oratoriis privatis celebrare in diebus Paschatis, Sanctissimæ Resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, aliisque anni festis solemnioribus, ac diebus in Indulto exceptis. In reliquis vero diebus prædictis Regularibus, seu Sacerdotibus quibuscunque, etiam Episcopis, in præfatis Oratoriis celebrare non licere, ubi etiam unica

Mis-

Missa, quæ in Indulto conceditur, celebrata fuerit, atque illa etiam in casibus permissis celebrari nequeat post meridiem.

Quær. 19. An monialis infirma dubitans an teneatur recitare Officium, jejunare &c. teneatur obedire Abbatissæ præcipienti, ne Officium persolvat, ne jejunet &c.

Resp. Quod sic, ex Salas, Soto, & Lezana *t. 1. qq. Regular. c. 4. n.* 28. Quia in his casibus tenetur credere, quod præcipiendo illam rem dispenset ministerialiter in regula, in Officio &c. ac per consequens, quod potest dispensare, quod debeat ipsi se conformare. Idem dicendum, si esset dubia, an Abbatissa dispensaret ex justa causa. Ita Navar. & Less. apud Lezan. *l. c.*

Quær. 20. An moniales infirmæ, quæ non possunt Ecclesiam adire ad lucrandas indulgentias a Paulo V. Regularibus concessas, possint eas consequi in lecto.

Resp. Posse, dummodo agant aliquod opus pium arbitrio Confessarii imponendum. Ita Peyrin. *de Privileg. pag.* 331. ex declaratione Pauli V. Congregationis S. M. Fulien. anno *1609.* ut habetur *in compend. suorum Privil. tit. Infirmi.*

Quær. 21. An gravamen infirmitatis excuset monialem ab integritate materiali confessionis.

Resp. Si gravamen infirmitatis tale sit, ut continuata confessione periculum immineat moniali decedendi sine Sacramento, dubium non est excusari. Quare tunc Confessarius monere debet monialem, ut unum, aut alterum peccatum exponat, & absolutionem impendere; postea vero si tempus supersit, reliqua peccata audire. Si autem adsit tempus ad faciendam integram confes-

sionem, sed infirma ex illius continuatione notabiliter gravetur, excusari pariter tradunt Doctores infra citandi. Quia cum hoc Sacramentum sit pro charitate institutũ, non debet contra charitatem converti; converteretur autem, si exigeretur confessionis integritas a moniali, dum sentit se in explicandis culpis gravari, & posset contingere, quod stante morbi angore, & prolixæ confessionis gravamine, confessionem fastidiret, & pertæsa prosequi nollet, aut, si prosequeretur, absque debita dispositione continuaret. Ita Sylvest. Sot. Palaus, & quatuordecim alii relati a Pasqual. *de cas. occur. temp. mort. q.* 134. Ubi advertit, detrimentum, quod ex integra confessione potest monialis subire, considerandum esse secundum subjectam materiam, & proinde pro gravi habendum esse, quod in se leve est, & tale esset in sanis. Et ideo si in illis horis, in quibus ingravescit morbus, infirma ostendat gravari a confessione, absolvenda est, & in aliud tempus aliorum peccatorum explicatio differenda.

Quær. 22. An monialis periculoso morbo laborans, non tamen decumbens in lecto, neque viribus destituta, teneatur adire Ecclesiam ad sumendum viaticum, vel possit illi ministrari in sua cella.

Resp. Plurimum expedire moniali accedere ad sumendum viaticum in Ecclesia. Nam Ecclesia, ut habet Ugo Victorinus *de Sacram. lib.* 2. *part.* 5. *cap.* 1. est proprie locus, in quo dispensantur Sacramenta; & ex consecratione acquirit quandam virtutem spiritualem, per quam redditur apta divino cultui, ut homines ibi concipiant devotionem quandam, qua paratiores sint ad divina, ut ex D. Thom. *par.* 3. *q.* 83. *art.* 3. Unde valde conferret ad

exci-

excitandam devotionem monialis suscipientis viaticum, & ad uberiorem fructum percipiendum, in Ecclesia illud suscipere. Quod etiam teneatur adire Ecclesiam, nec possit illi ministrari in sua cella, videtur esse secundum mentem Sac. Congregationis, quæ, ut notavimus supra *cap. 6. §. 6. qu. 2.* statuit, quod Confessarius non audeat ingredi monasterium ad excipiendam confessionem monialis infirmæ, quando hæc potest commode adire confessionale. Unde a pari neque poterit ingredi clausuram ad ministrandum viaticum dictæ moniali, quæ cum non decumbat in lecto, nec sit viribus destituta, potest commode adire Ecclesiam ad illud suscipiendum. Attamen attendendæ sunt circunstantiæ, conditio scilicet morbi, symptomata, quæ ex motu possunt oriri, & alia hujusmodi, & in tali casu judicandum an possit, vel non possit commode adire.

Quær. 23. An ad solandam devotionem monialis infirmæ, quæ ob aliquod impedimentum non potest sumere viaticum, possit ei deferri Eucharistia, ut adoretur.

Resp. Non posse, quia in sæpius repetita Gregorii XIII. Constitutione non permittitur Confessario ingressus in clausuram, nisi in casibus necessariis; in casu autem proposito nulla apparet necessitas. Quod si tunc temporis contingeret, Confessarium ingredi ad communicandam aliam monialem, neque in tali casu posset deferri Eucharistia adoranda prædictæ moniali, ut aperte statuitur in Rituali Romano Pauli V. *tit. de comm. infirm.* ibi: *Sed alicui adorandam solum, seu devotionis, seu cujusvis rei prætextu ad ostendendum non deferatur*. Et ita tenent Riccius, Barbosa, & alii relati a Pasqual. *loc. cit.*

cit. qu. 256. ubi fuisse decisum a Sac. Congregat. testatur ex Zerol. *in praxi Episc. p.* 1. *verbo Eucharistia* §. 5.

Quar. 24. An Confessarius in communione monialis infirmæ per modum viatici possit omittere verba præscripta in Rituali, *Accipe soror viaticum &c.* & uti verbis consuetis, *Corpus Domini, &c.*

Resp. Negant Tamburin. Quart. Cardinalis Brancat. & Clericat. de Euch. Sacram. *dec.* 19. *n.* 12. Ex quo enim verba illa præscripta sunt in Rituali, debent omnino servari. Nam Rituale Romanum, quo ad ea, quæ in ipso præscribuntur, facit jus. Si quidem Pontifex in Bulla eidem Rituali præfixa exhibet, quæ in ipso præscribuntur, tanquam de Jure servanda, ut constat ex illis verbis *Inviolate observent*. Tum quia prædicta verba sunt valde proficua ex opere operantis tanquam ordinata ab Ecclesia, movente, & docente illam Spiritu Sancto.

Verum Tonellius *in suo Enchir. tit.* 1. *c.* 1. *n.* 6. sustinet ex Pasqualigo, non solum posse Confessarium ea omittere, sed etiam aliquando debere, ut si monialis minus devote, & cum magno animi mœrore communionem per modum viatici sit receptura. Sufficit enim ad recipiendam communionem per modum viatici, quod morbus sit periculosus, & Eucharistiam recipiat, quia solus actus sumendi Eucharistiam cadit sub præcepto, pro quo implendo non requiritur intentio saltem actualis, sed sufficit interpretativa, quia actus semper præsumitur gestus ex causa magis necessaria, & urgentiori, ut notant communiter Doctores.

Neque ex eo quod prædicta verba sint in Rituali præscripta, infertur, quod sint de jure servanda. Quia, ut bene advertit Pignatel.

t. 9. *consult.* 86. §. *Neque*, non omnia præscripta in Rituali cadunt sub præcepto, sed quædam præcipiuntur sub obligatione aliunde proveniente, quædam vero præscribuntur solummodo de decentia; nec authorizatio Summi Pnntificis extrahit ea ab ordine suo, sed solum facit, quod intra ordinem suum recte procedant.

Quær. 25. An moniali infirmæ possit pluries ministrari viaticum.

Resp. Affirmant communiter Doctores; discrepant tamen in assignanda temporis distantia, quæ inter unam, & alteram sumptionem debet intercedere. Nam posse repeti viaticum post commissum peccatum mortale, docent Tabiena, & Armilla; post triginta dies, Navar. post octo, aut decem, Henriq. & Suar. post sex, Possevinus, & Filliucius, post quatuor, Pasq. tertio quoque die, Ludovicus a S. Joanne cum Vasq. altero quoque die, Layman. Attendendam esse consuetudinem sustinent Caspensis, & Garzia. Placet sententia docens, posse ministrari singulis diebus; quia hoc non obstat neque ex parte juris, cum nullibi reperiatur prohibitum, neque ex parte Sacramenti, cum hoc ex natura sua sit iterabile etiam singulis diebus, e contra vero maxime prodest ægroto; & proinde, cum simus in favorabilibus animæ, amplianda est ministratio quantum fieri potest, consequenter ad singulos dies. Maxime quia, cum hoc Sacramentum sit institutum per modum cibi spiritualis refocillantis animam augmento gratiæ, ad peccati pericula superanda, & ad fugandas in illo statu tentationes occurrentes, consentaneum est, quod, sicut quotidie anima in illis periculis versa-

tur, ita quotidie subsidio, & ope ipsius roboretur. Unde hanc sententiam amplectuntur Palaus, Martinus à S. Josepho, Dicastil. & alii, quos refert, & laudat novissime Clericat. *loc. cit. nu.* 11.

Quær. 26. An in eadem infirmitate, variato tamen statu, possit moniali extrema Unctio pluries ministrari.

Resp. Affirmative cum D. Thom. communiter recepto *in* 4. *dist.* 23. *qu.* 2. *art.* 4. *q.* 2. Quia effectus Sacramenti non se extendit ultra statum periculosum morbi; unde, cessato priori periculo, & novo superveniente, potest repeti Sacramentum; nam adveniente novo periculo, nova quoque supervenit hujus Sacramenti indigentia. Neque ad hujusmodi repetitionem necesse est, vel quod infirmitas sit diuturna, qualis est paralysis, hydrops, aut Ethica, ut requirunt Durand. D. Antonin. & D. Bonavent. vel quod elabatur annus, ut vult Albert. vel saltem quod interruptio sit magna, ut Suarez, vel quod infirma nova commiserit peccata venialia, ut Paludan. sed sufficit, quod juxta peritorum judicium recedat prius periculum, & novum adveniat, sive longum, sive breve tempus intercesserit. Quia non tempus, sed imminens mortis periculum est fundamentum repetendi extremam Unctionem, ut tradunt Hugon. Hurtad. Gabriel. Tamburin. & alii apud Pasqual. *loc. cit. quæst.* 434. *num.* 8. Qui tamen *quæst.* 435. negat, posse repeti, si durante eodem periculo, novum cujuscunque generis superveniat, quia auxilia non dantur contra morbum corporalem, sed contra spiritualem, qui non variatur ex variatione morbi corporalis, aut, si per accidens crescit, sufficiunt auxilia jam debita, quia dantur

juxta

juxta exigentiam, quæ contingit toto tempore morbi periculosi.

Quær. 27. An valeat legatum annuum relictum monialibus pro necessitatibus infirmarum, si moniales ex instituto solis eleemosynis vivant.

Resp. Valere, tradunt Ananias, Rodriq. & Portel. *in dub. regul. v. legatum n.* 7. Quia legatum factum pro necessitatibus infirmarum, non monialibus proprie fit, sed loco pro infirmis deputato. Negat Sanch. *in sum. lib.* 7. *cap.* 26. *n.* 47. quia legatum hujusmodi tollit rigorosam mendicitatem, quam profitentur, cum deserviat pro necessariis infirmarum alimentis, & medicinis, quæ nomine alimentorum etiam comprehenduntur. Utranque opinionem probabilem putat Diana *in Opere coord. tom.* 7. *tr.* 1. *resol.* 223.

§. VII.

De Infirmariæ obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. QUa diligentia, & cura debeat Infirmaria vacare suo ministerio.

Resp. Teneri vacare ea diligentia, ac cura quam ministri infirmorum passim solent adhibere; ad insolitam & extraordinariam non teneri; quia talis præsumitur ejus intentio, dum suscipit tale munus, ne alioquin nimis se gravet, sibimet imponendo onera importabilia. Tum quia ubi agitur de obligatione, stricta adhibenda est interpretatio; unde etiam obligatio Infirmariæ debet interpretari, ita ut obliget minus quam fieri possit, atque adeo non debet extendi nisi ad diligentiam communem, & ordinariam.

Quær. 2. In quibus præcipue Infirmaria possit peccare.

Resp. Ex Villalob. & Castropal. peccare mortaliter, quando, relictis remediis assignatis a Medico, aliis pro sua voluntate utitur, & aquam, aut vinum infirmis proponat, ut earum voluntati satisfaciat. Exponit enim infirmas absque ratione manifesto periculo moriendi, saltem citius. Item si tempus pro tradendo pharmaco, vel cibo præscriptum a Medico, non servet, aut indigentiis infirmarum non provideat, vel Abbatissam de prædictis indigentiis non admoneat, si inde damnum, vel incommodum aliquod notabile infirmis emergat. Barchius. *de Specul. Relig. c.* 25. Quia cum ratione muneris teneatur Medico obedire, & infirmis providere, est causa indirecta damni, vel incommodi, quod consequitur ex omissione.

Quær. 3. An Infirmaria teneatur cum periculo vitæ parere Abbatissæ præcipienti, ut monialibus contagioso morbo laborantibus inserviat.

Resp. Videri, quod non, ob rationem D. Th. 2. 2. *q.* 104. *art.* 5. Quia in pertinentibus ad corporis sustentationem omnes homines natura sunt pares. Nihilominus in contrarium facit, quod Superior potest præcipere omnes illos actus exteriores, necessarios ad commune illud bonum, cujus curam gerit, & tunc subditi etiam cum periculo vitæ tenentur obedire; sicut Rex pro civitatis defensione potest subditis præcipere præliationem, quæ semper est cum periculo vitæ. Tum quia male provisum esset in Religione fraternæ charitati, si tempore contagiosæ infirmitatis possent sanæ se subtrahere,

deser-

desertis infirmis sine remediis, & servitute. Ita Cajet. Rodriq. Peyrin. & Sanch. *in decal. lib.6. c.2.n.56.* Quod tanto certius procedit in monialibus Oblatis, quæ inserviunt infirmis, & sine dote ad hunc effectum sint ad monachatum admissæ, & receptæ, ut toto vitæ suæ tempore infirmis deserviant. Tamburin. alios referens *de jure Abbatiss. disp.* 12.*q.*2.*n.*25. Qui tamen excipit ab hac regula monialem illam, quæ esset admodum infirmæ valetudinis, vel cujus vita esset valde utilis bono communi religionis.

Quær. 4. An Infirmaria possit licite egredi e clausura ad vocandum Medicum, vel Confessarium ex repetina oborta necessitate alicujus monialis infirmæ ad extremum vitæ a morbo adductæ, & alius non adsit, qui possit vocare.

Resp. Affirmat Cassian. a S. Elia *v. clausura n.* 161. modo sit spes, Medicum esse profuturum, aut probabiliter timeatur eam esse in mortali peccato. Ratio est; quia præcepta Ecclesiæ non impediunt majus bonum, quia ita præscribunt bonum, ut si hoc bonum sit impeditivum alterius boni majoris, cesset ipsorum obligatio ex generali intentione ejusdem Ecclesiæ. Unde cum in præsenti casu subventio proximi extreme indigentis sit majus bonum, quã observantia clausuræ; illa enim provenit a virtute charitatis, hæc obedientiæ, obligatio primæ prævalere debet, & secundæ cessare.

Quær. 5. An, & quibus in casibus Infirmaria excusetur ab audienda Missa.

Resp. Excusari, si illius assistentia est saltem necessaria, ne infirma notabiliter tristetur, nec habet, quas substituat. Ita communiter Doctores, quos approbans refert Pasqual. *de Sacrif. nov. leg. qu.* 1328. qui hoc ad-

admittit etiam si assistentia non esset necessaria; si tamen bona fide putaretur necessaria, cum sufficiat, ut apprehendatur ut talis; nam tunc formatur recta conscientia, quod liceat omittere auditionem Missæ. Subdit insuper, idem dicendum, si infirma pro sua satisfactione vellet, Infirmariam sibi assistere, quamvis aliæ substitui possent, si non obsequi illius voluntati esset causa, quod tristaretur, vel indignaretur, cum excitatio harum passionum possit infirmæ notabiliter nocere. Neque infirma in tali casu peccaret impediendo Infirmariæ pro tunc non sibi necessariæ auditionem Missæ, quia complacentia illa, quam percipit ipsius præsentia, affert illi aliquod solamen, absentia vero tristitiã, & ideo habere potest motivũ sufficiens, ut detineat ab audienda Missa.

Quær. 6. An Infirmaria possit in diebus prohibitis comedere aliquid carnium, ut excitet in infirmis appetitum, & inducat ad comedendum.

Resp. Affirmant Nav. Sanch. & Diana *p. 5. tr. 5. res. 32.* Quia stante parvitate materiæ non adest materia integra prohibita, atque adeo nec materia peccati mortalis; quia vero apponitur finis honestus, & quem charitas imperat, desinit etiam esse materia peccati venialis, quia ex fine apposito subtrahitur a ratione, sub qua prohibetur, & constituitur in ratione honesti.

Quær. 7. An occupatio in deserviendis pluribus infirmis sit causa sufficiens excusandi Infirmariam a jejunio.

Resp. Ex Pasq. *de jejun. decis. 339. n. 5.* affirmative, quia tale servitium exigit continuam assistentiam, quæ secum trahit magnum laborem. Hoc autem est intelligendum de ea, quæ

parat

parat cibos pro infirmis, & in cæteris servitiis necessariis ipsis ministrat, non de ea quæ solum assistit. Neque pariter tenetur ad jejunium die sequenti, si per totam præcedentem noctem, vel majorem partem assistat alicui infirmæ; talis enim assistentia, quia privat debito somno, causat magnam debilitatem, unde superveniens jejunium esset nimis onerosum. Ita ex Ledesma, & Rodriq. Pasq. *loc. cit. n.* 6.

Quær. 8. An & quando Infirmaria ab Officii recitatione excusetur.

Resp. Excusari, quando ita est in infirmarum servitio occupata, ut totum diei tempus, quod necessitatibus corporis moraliter, & sine magno incommodo subtrahi potest, in earum indigentiis sit insumendum. Charitatis enim præceptum urgentius, & excellentius est præcepto recitationis Officii, & proinde hoc cessare debet, utpote impeditivum majoris boni. Ita Sotus, Sanch. *t.* 2. *conf. lib.* 7. *c.* 2. *dub.* 51. *n.* 2. & Suarez *t.* 2. *de relig. lib.* 4. *c.* 38. *n.* 35. Ex quo pariter deducitur esse excusandam, etiam si aliqua modica diei pars pro honesta animi relaxatione superesset. Quia sicuti ob recitandas horas canonicas non tenetur subtrahere tempus cibo, & quieti; ita neque honestæ relaxationi, cum hæc non minus necessaria sit ad corporis levamen, quam refectio, & somnus, maxime si vires essent ex præcedenti occupatione defatigatæ. Quod si occupatio non sit integræ diei, tunc Infirmaria debet hujusmodi occupationis tempus prævenire, vel recitationem postponere, quia præceptum obligat pro tota die. Potest tamen excusari, quando impedimentum repentinum prævidere non potuit, vel quando ad illud non advertit. Suarez *loc. cit.*

§. VIII.

§. VIII.

De Aromatariæ obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. AD quid teneatur Aromataria. *Resp.* Quæ suæ artis sunt tenetur scire. Etenim lex tam naturalis, quam humana prohibet, ne quis artem, quam ignorat, exerceat, ut *in cap. non est sine culpa de regul. jur. in 6.* Neque sufficit, quod instructa sit quo ad artis præcepta, & regulas, sed debet etiam esse instructa quo ad practicam; cum ex istius deficientia possint plurima, & gravia infirmis oriri incommoda. Tenetur quoque debitam in conficiendis pharmacis adhibere diligentiam, quia omnibus manus aliquod exercentibus obligatio inest, ut illud diligenter exerceant. Abb. *in c. ad aures, n. 3. 4. & 6. de ætat. & qualit.*

Quær. 2. An possit de se, & inconsulto Medico pharmacum aliquod infirmis præbere.

Resp. Si habeat aliqua particularia medicamenta ad speciales morbos, nempe ad sanandas oculares fistulas, dolores dentium, & alia hujusmodi, & experta fuerit prodesse, potest utique illa præbere. In aliis casibus non potest; quia cum non habeat scientiam, & artem ad curandos morbos, manifesto vitæ periculo infirmas exponeret; imo neque potest, etiam si aliqualem habeat experientiam, quia exponeret se periculo occidendi infirmas, & contraveniendi decalogi præcepto *Non occides*. Sicut de Medico asserit Sylvest. *in sum. v.* Medicus, *quæst.* 1.

Quær. 3. An licitum sit Aromatariæ præbere

bere poculum moniali gravidæ ad procurandum abortum fœtus inanimati, ne fama periclitetur monasterii.

Resp. Negative cum communi Doctorum; quia abortus fœtus inanimis est peccatum gravius pollutione, cum proximius opponatur generationi. Sicut ergo in nullo casu est licita pollutio, ita neque abortus fœtus inanimati. Unde merito oppositum damnatur ab Innocentio XI. in propositione 34. sub qua tamen valde dubitat Lumbier, an præsens casus comprehendatur; quia, ait ipse, propositio proscripta loquitur quando agitur de vitanda infamia puellæ, non vero de vitanda infamia religiosi cœnobii, quod valde diversum est, adeoque prohibitio, subdit idem Doctor, ad præsentem casum non videtur extendenda, quia strictæ interpretationis est, utpote odiosa. Resolvit tamen, illicitum esse etiam in præsenti procurare abortum fœtus inanimati, quia ad evitandam infamiam coram sæcularibus est aliud medium, scilicet præcipiendo in virtute sanctæ obedientiæ observationem secreti.

Contineri pariter præsentem casum sub damnatione, patet, quia præfata propositio in tantum proscribitur, in quantum asserit, esse licitum procurare abortum puellæ ex periculo proveniente ab extrinseco, quale est periculum vitæ, & famæ. Cum igitur etiam periculum diffamationis monasterii sit periculum proveniens ab extrinseco, remanebit quoque damnata propositio asserens esse licitum procurare abortum monialis, ne infametur monasterium. Neque fit extensio prohibitionis ad casum: sed casus dicitur comprehensus ex identitate rationis.

Pec-

Peccat igitur Aromataria pharmacum præbens ad procurandum abortum fœtus inanimis, & si est animatus, contrahit etiam excommunicationem Sixti V. dummodo tamen sequatur effectus. An autem effectu non secuto incidat in casum reservatum, asserit Belloch. Zech. & Bonac. negat aliis relatis Diana *in oper. coord. tom. 5. tract. 4. resol. 26.* ubi advertit, hoc non procedere, si monasterium subdatur Regularibus, quia quoad illos ex Decreto Clementis VIII. etiam effectu non secuto inducitur reservatio. Quod si dubium sit, an fœtus fuerit animatus, Moura, Præpositus, & Macadus putant non incidere in reservationem, quia reservatio ad casus dubios non extenditur tanquam odiosa, nisi aliud exprimatur. At in oppositum est communis sententia, quia in dubiis tutior pars est eligenda.

Quær. 4. An Aromataria possit lucri causa vendere extraneis medicamenta.

Resp. Extare pro Urbe Roma, ejusque districtu decretum Visitationis Apostolicæ *die 29. Augusti 1637.* quo prohibetur tam Superioribus quorumcunque Ordinum in Urbe, ejusque districtu existentium, quam particularibus Religiosis quibuscunque, ne in posterum sive religionis nomine, sive particulari audeant, & præsumant per se, vel per alios in suis Conventibus artem aromatariam exercere, præter quam pro suis Religiosis, & Ecclesiasticis, pharmaca vendere etiam prætextu amicitiæ, & familiaritatis absque speciali licentia in scriptis obtinenda. Unde cum hoc decretum sit pro Urbe Roma ejusque districtu, in aliis partibus standum est juri communi, ut resolvit Sac. Congreg. Episcop. & Regular. *in*

Neapolitana 5. *Octobr.* 1646. Jus autem commune non videtur prohibere hujusmodi venditionem; pharmaca enim artificium honestum sunt, & non proprie negotiatio. Maxime quia in hoc non tam spectatur lucrum, quam utilitas infirmarum; dum enim extraneis venduntur, frequentius renovantur medicinalia, unde monialibus infirmis subministrantur recentiora, atque adeo magis utilia. Quod etiam declaravit eadem Sac. Congreg. *in Neapolitana* 26. *Maji* 1602. *& in una Dominicanorum* 11. *Octobr.* 1647.

Quær. 5. An Aromataria vendens, ut supra, medicamenta, possit recipere pretium juxta taxam Aromatariis sæcularibus factam.

Resp. Videtur quod sic; quia taxa non statuit pretium tanquam privilegium Aromatariorum sæcularium, sed tanquam pretium justum medicinalium. Unde quicunque illa vendit, potest recipere juxta taxam, quia recipit pretium justum. Verum oppositum sustinendum cum Navarra *lib.* 3. *de restitut. cap.* 2. *n.* 40. & Reginaldo *in Praxi lib.* 25. *num.* 281. Quia in taxatione justi pretii non tam habetur respectus ad valorem medicinalium in se, & alias circumstantias, puta industriam, laborem &c. sed etiam ad expensas, quas subeunt Aromatarii sæculares in conductione officinæ, solutione vectigalium, salario famulorum, &c. a quibus omnibus expensis sunt exemptæ moniales. Unde pretium, quod est justum respectu Aromatariorum sæcularium, injustum est respectu monialium, quia detractis illis expensis, excedit valorem medicinalium.

Quær. 6. An possit vendere quid pro quo.

Resp.

Resp. Non posse. Tum quia ementem decipit, dando aliam substantiam ab expetita; tum quia certum pretium recipit pro incerto medicamento; tum quia saluti infirmi non contulit, & utinam aliquando illam non offendat, dum medicamentum illud suppositum fortasse dissimile est, quamvis non videatur dissimile. Quare consurgit obligatio resarciendi omnia damna ex tali deceptione, forte secuta. Solum excusari potest, si certa sit supposititias res pollere eadem virtute, & fore æque, vel quasi æque utiles ementi. Tenetur tamen restituere excessum pretii, si forte acceptus est supra justum pretium rei traditæ (etiam si ejusdem fuerit utilitatis) vel supra pretium, quo emptor rem eandem alibi fuisset empturus.

Quær. 7. An possit Aromataria vendere pharmaca minori pretio consanguineis, vel amicis, donando illis quod ipsi deberetur ratione industriæ, & laboris.

Resp. Negat Bordonus; quia labor ille est pretio æstimabilis, unde Aromataria donando suum laborem disponeret de re pretio æstimabili, quod est contra votum paupertatis. Dissentit Joannes de Lugo *disp.* 3. *de just. n.*149. quia Religiosus sine præjudicio paupertatis potest alteri inservire, eique gratis operam suam præstare. Distinguunt alii; vel Aromataria degit in monasterio, in quo viget præceptum, aut consuetudo, ut moniales operas suas, & lucra inde percepta conferant in bonum commune; vel degit in monasterio concedente monialibus, ut pro se laborent, & sibimetipsis lucrentur. Non potest si in primo, quia præsumi non potest licentia Abbatissæ, obstante consuetudine, vel præcepto. Potest autem si in secundo, quia

Ab-

Abbatiſſa rationabiliter non cenſetur invita, cum nihil damni reſultet monaſterio. Poterit etiam pharmacum aliquod levioris momenti pauperibus miniſtrare ex præſumpta licentia Abbatiſſæ, quæ præſumitur habere erga pauperes charitatem. Imo poterit etiam, renuente Abbatiſsa, ſi pauperes verſentur in extrema neceſſitate, ut alibi docuimus cum D. Thoma.

Quær. 8. An liceat Aromatariæ venenum vendere.

Resp. Si venenum talis naturæ ſit, ut non niſi ad malum poſſit deſervire, non licet; quia eſſet præbere materiam peccati, & alieno peccato cooperari. Conveniunt omnes Doctores. Si vero ſit indifferens ad bonum, & malum uſum, & Aromataria neſciat, aut tantum dubitet, an emens eo ſit abuſurus, poteſt vendere ob finem juſti lucri, & honeſti, dummodo non intendat, ut emens eo male utatur. Quia quando actio aliqua eſt de ſe indifferens, qui bono fine ad illam cooperatur, non peccat; utitur enim jure ſuo. Reginald. *in Praxi lib.* 25. *num.* 263. Si autem ſciat, vel ſaltem probabiliter credat, ementem veneno abuſurum vel ad occidendum proximum, vel ad vitam ſibi adimendam, adhuc poſſe vendere ſuſtinent Cajetan. Angel. Navar. & Lorca, quia pravus uſus ementis non eſt volitus directe, neque indirecte; eſt enim effectus per accidens, & non per ſe conſequens, qui proinde non imputatur, etiam ſi ſit prævifus, dummodo non ſit intentus, ut ex D. Thom. 2. 2. *q.* 74. *art.* 8. & *q.* 20. *art.* 5. Oppoſitum approbo cum Armilla, Tabiena, Reginaldo *loc. cit.* & aliis. Quia ſuppeditare alteri materiam injurioſe nocendi, vel ſibi, vel proximo, eſt con-

contra charitatem, aut contra justitiam, vel potius contra utrunque.

Quær. 9. An liceat Aromatariæ pharmaca conficere in die festo.

Resp. Negative. Sot. *lib.* 2. *de just. qu.* 4. *art.* 4. *ad* 3. quia opus servile est, quod sola necessitas facit licitum in die festo. Unde ea tantum pharmaca, quæ pro præsentis diei necessitate deserviunt, potest Aromataria componere, vel ea jam composita vendere omnibus horis, sicut qui herbas, pisces, & aves deferunt. Sac. Congreg. *Vicario Andrianen.* 16. *August.* 1593. Neque licet rosas, violas, & alia hujusmodi saccharo condire, vulgo, *far Conserve*, Alcozer, & Sanch. *tom.* 2. *cons. lib.* 5. *c.* 2. *dub.* 18. *n.* 5. neque aquam ex herbis per stillarium extrahere, quia hæc quoque servilia sunt. Excusare tamen, ut diximus, potest necessitas, quæ facile contingere potest, si ex dilatione flores, & herbæ languescerent, earunque virtus deperiret. Vel si tanta esset aquarum distillandarum copia, ut intra tempus aptum tota pro usu totius anni provideri non posset. Ex prædictorum enim carentia magnum monasterio resultaret incommodum; quod sicuti in aliis casibus per Doctores excusat, debet in præsenti pariter excusare.

Quær. 10. In quibus aliis possit peccare Aromataria.

Resp. Peccare, si in componendis pharmacis non omnia apponit præscripta a Medico, Duard. *in cap. utriusque sexus tom.* 2. *disp.* 26. *sect.* 2. Vel si apponit, illa tamen sunt vetusta, vel non exigitam virtutem habentia, unde medicamentum parum prodest infirmo. D. Antonin. *part.* 3. *tit.* 8. *cap.* 4. §. 6. Item si inutilia, & multo magis si nociva immi-

sceat,

sceat, mortaliter peccare, nisi excuset materiæ parvitas, communiter fatentur Doctores. Et in prædictis casibus non solum lædere charitatem, sed etiam justitiam, adeoque teneri ad omnia damna inde secuta, tradit aliis citatis Homobon. *in comment. resolut. tr. 10. c. 4. q. 12.* Non peccat tamen, si in conficiendis medicamentis tantum aquæ, vel alterius liquoris immisceat, quantum ad medicamenti compositionem est necessarium, quamvis eodem pretio medicamenti vendat. Trullench. *in decal. tom. 2. lib. 7. cap. 20. dub. 11. n. 5.*

§. IX.

De Cellerariæ obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. AN Celleraria, cui bonorum monasterii incumbit administratio, possit aliquid de iisdem bonis in justam donationem, aut alienationem expendere.

Resp. Non posse, nisi id, quod ab Abbatissa illi commissum est. D.Thom. 2. 2. *q. 32. art. 8. ad* 1. Ex quo fit, eam mortaliter contra votum paupertatis peccare, si in alios usus, præter deputatos, quantumvis illi liciti sint, & communitati deserviant, rem expendat, absque expressa, vel præsumpta Abbatissæ voluntate; quia exercet actum dominii, & sibi commissæ administrationis metas excedit. Manuel. Sanchez & Peyrin. *c. 1. de subd. q. 2. c. 2.* §. 9. qui tamen putat non peccare mortaliter subministrans moniali indigenti aliquid necessarium injuste ab Abbatissa denegatum, quia in eo casu Abbatissæ supplet defectum.

Quær.

Quær. 2. An de præsumpta Abbatissæ licentia possit remunerare merita, & obsequia ab extraneis administrationis præstita, & alias non debita.

Resp. Posse, attentis tamen viribus, & legibus suæ administrationis, nec non inspectis meritis, ac circumstantiis, non solum quando merita pariunt actionem ex justitia, sed etiam quando ejus sunt naturæ, ut hominem deceat esse gratum, ac obligent ad antidota. Ita post alios Trullench. *in decal. l.* 7. *c.* 27. *dub.* 8. *n.* 4.

Quær. 3. An peccet Celleraria contra votum paupertatis distribuendo bona monasterii non juxta mentem Abbatissæ, sed proprio arbitratu.

Resp. Peccare saltem venialiter, si det plura aut pauciora, meliora aut deteriora, quam sciat velle Abbatissam; qua parte enim recedit a mente Abbatissæ, incurrit in vitium proprietatis, dispensando ac si esset domina, nullatenus ab alterius pendens arbitrio. Lessius *lib.* 3. *cap.* 41. *n.* 178. aliique communiter.

Quær. 4. An peccet Celleraria, si celet Abbatissæ summam aliquam notabilem pecuniæ expendendam in usibus utilibus monasterio, invita tamen Abbatissa.

Resp. Peccare si Abbatissa sit rationabiliter invita, & quidem non solum quoad modum, sed etiam quoad substantiam; quia Celleraria, cum sit administratrix bonorum monasterii dependenter a principali administratrice, quæ est Abbatissa, non potest ea administrare, nisi ex voluntate ipsius sive expressa, sive tacita: Mandatarius enim debet diligenter observare fines mandati, *l. diligenter ff. mandati*. Unde si aliter administraret,

iis

iis uteretur, ac si esent propria, atque adeo secundum hoc censeretur proprietaria. Si vero Abbatissa est invita quoad modum tantum, non peccat nisi venialiter. Et si irrationabiliter sit invita, nullam culpam committit, quia tunc utiliter monasterii negotium gerit, & operatur ex voluntate præsumpta superioris Prælati, qui si adeset, illam expensam fieri omnino vellet.

Quær. 5. An peccet, si monialibus tam sanis, quam infirmis necessaria abundanter non provideat juxta Religionis statuta.

Resp. Ex Peyrino *tom.* 2. *q.* 1. *cap.* 5. §. 1. *num.* 58. affirmative; ex quo enim moniales per professionem Religioni nomen dederunt, eique incorporeæ serviunt juxta vocationem suam, dignæ sunt ex justitia mercede sua, & jure naturæ sunt participes quoad necessaria bonorum temporalium, & spiritualium ipsius Religionis. Excusari solum potest a necessariis ministrandis propter monasterii inopiam, & tunc communis paupertas est ab omnibus toleranda.

Quær. 6. An de monasterii bonis possit largius distribuere amicis monialibus animo illas gratificandi, & quidem propria auctoritate.

Resp. Ex dictis non pose, & contraveniendo peccare; cum enim sit simplex bonorum monasterii administratrix, non potest administrare bona commisa nisi juxta voluntatem domini, qui in casu nostro est monasterium. Hinc a fortiori dicenda est peccare, si ita abundanter aliquibus provideat, ut aliæ ea de causa graviter indigeant, quia fit aliis injuria, cum communitatis bona pro indigentibus sint communia. Rodriq. & Peyrin.

Quær. 7. An Celleraria possit sibi aliquid applicare de bonis monasterii ob laborem officii.

Resp. Non posse, quia ex vi professionis, & contractus initi cum monasterio tenetur ex justitia inservire. Imo neque ob labores extraordinarios, & ultra obligationem susceptos, quia semper talis applicatio est actus dominii, cujus est incapax ratione voti.

Quær. 8. An possit de bonis monasterii aliquas eleemosynas erogare.

Resp. Pose facere eleemosynas illas, quæ consueverunt per Cellerarias dispensari. Quia Abbatissa committens officium censetur eo ipso committere consueta in illo officio exerceri. Ita Azor. & Tambur. ex D. Th. 2. 2. *q.* 32. *art.* 8. Immo si Celleraria facultatem habeat expendendi summam aliquam in utilitatem monasterii, poterit eam in pias eleemosynas erogare, quia eleemosyna cedere solet in monasterii splendorem, & decentiam, ac proinde in ipsius utilitatem. Salmant. *in Theol. moral. t.* 3. *tr.* 13. *c.* 6. *punct.* 7. *n.* 90. Unde poterit etiam aliis ejusdem monasterii monialibus distribuere, quia utilitas non modica monasterii est monialium indigentias sublevare; quo minus enim indigent, eo majori attentione divinis incumbunt, magisque sæcularibus curis se abstinent.

Quær. 9. An Celleraria, quæ *ut supra*, de commissione Abbatissæ potest aliquas eleemosynas pauperibus distribuere, possit in monasteriis, in quibus non servatur vita communis, sibi, vel aliis monialibus illa applicare.

Resp. Videtur negative resolvendum; quia eleemosyna, cum sit sublevatio alienæ miseriæ, necessario est ad alterum. Unde si Celleraria

talem

talem pecuniam sibi, vel aliis monialibus applicaret, illa applicatio non haberet rationem eleemosynæ, quia non esset ad alterum; nam dominium semper remaneret apud eundem dominum, nempe apud monasterium, cum moniales ex vi voti paupertatis nihil sibi possint acquirere.

Adde: quod, quando Abbatissa committit Cellerariæ distributionem eleemosynæ, censetur committere secundum id, quod de ordinario solet practicari; vera enim mentis interpretatio desumitur a practica. Bald. *in cap.* 1. *in princ. de feud. sin. culpa non amit.* de ordinario autem eleemosyna distribuitur extraneis. Maxime quia, cum paupertas tam Cellerariæ, quam aliarum monialium sit cognita Abbatissæ, si vellet eleemosynas illis ipsis applicari, id exprimeret. Quare si Cellelaria distribuit sibi, vel aliis, non distribuit juxta commissionem Abbatissæ. Unde peccat contra justitiam, quia privat pauperes illa eleemosyna, quæ, supposita applicatione Abbatissæ, est ipsis debita; & peccat etiam contra paupertatem, quia excedit facultatem suæ commissionis, atque adeo agit nomine proprio, & ut domina, quod est directe contra votum paupertatis. Sic D. Th. 2. 2. *q.* 3. *art.* 8. *ad* 1.

At oppositum etiam sustinendum videtur per ea, quæ tradunt Sanch. *in sum. t.* 1. *lib.* 4. *cap.* 49. *nu.* 62. & alii relati a Barbosa *de off. & potest. Episc. par.* 3. *allegat.* 83. *nu.* 25. qui asserunt, quod Religiosus electus a testatore ad distribuendam pauperibus eleemosynam, potest monasterio, vel sibi, vel aliis Religiosis talem eleemosynam dispensare; militat enim in utroque casu par ratio. Nam Celle-

rariæ etiam in proposito commissa est ab Abbatissa distributio eleemosynæ inter pauperes; unde cum vere tam ipsa, quam aliæ moniales sint pauperes, si sibi, vel istis distribuit, facit juxta formam mandati, & adimplet mentem Abbatissæ.

Neque Celleraria, aut aliæ moniales censeri debent exclusæ, quia præsumendum est, quod Abbatissa committat dispensationem secundum exigentiam, & ordinem charitatis; ordo autem charitatis postulat, ut succurramus magis indigentibus, magisque nobis conjunctis, quales sunt moniales respectu Abbatissæ, cujus sunt filiæ spirituales, & versantur in majori necessitate, quia indigentia est magis in monialibus periculosa, *c.* 1. *de stat. regul. in* 6. Et in hoc salvatur etiam quod eleemosyna sit ad alterum, si non secundum jus proprietatis, quia moniales sunt incapaces proprii ratione voti, saltem secundum usum, cujus sunt capaces. Bartol. quem secutus est Abbas *cons.* 40. *nu.* 1. *lib.* 2.

Quær. 10. An Celleraria possit sive intra, sive extra monasterium sine licentia Abbatissæ mutuare, aut commodare res monasterii, etiam si sint magni valoris, quando certa est de restitutione.

Resp. Non posse; præcipue si res illæ sint per longum tempus mutuandæ, aut commodandæ, quia notabiliter deteriorari possunt; & frequenter has res mutuare, ægre ferunt Superiores. Ita Garz. Lugo, Tamburin. & Joan. de la Crux *in epit. lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 4. Qui tamen concedit, posse Celleriariam res magni valoris commutare, inconsulta Abbatissa, quando monasterium ex hac commutatione nullum patitur detrimen-

mentum. Quia talis commutatio non habet rationem distractionis, aut consumptionis, cum monasterium semper remaneat cum æquali valore, ac proinde non censetur Abbatissa rationabiliter invita quo ad substantiam, & sic datur ejus licentia tacita. At nequaquam posse, tenent Sanch. Peyrin. & Barthol. a S. Fausto; quia commutare actus dominii est, cum transferat dominium rei in alium, idque valide fieri nequit nisi ab habente dominium rei, vel illius absolutam administrationem.

Quær. II. An Celleraria teneatur ad restitutionem, si ex sua culpa pereant aut deteriorentur bona monasterii suæ custodiæ, vel dispensationi, aut administrationi commissa.

Resp. Non teneri, si hoc contingat ex culpa levi, aut levissima. Solum enim se obligavit ad exercendum officium diligenter, & accurate, sicut solet ab aliis ejusdem conditionis, & generis communiter exerceri. Ita Sotus, Lessius, Vasquez, & alii, qui solummodo illam obligant, quando intervenit lata culpa, quia perinde est, ac si dolo ea destrueret, nam lata culpa dolo æquiparatur in jure. Excusari tamen potest, si pereant, aut deteriorentur ex inconsideratione, aut oblivione inculpabili, quia nulla interveniente culpa theologica, nulla intervenit injuria, atque adeo nulla restitutionis obligatio, quæ tantum oritur a gravi culpa.

§. X.

De Janitoriæ, Rotariæ, & Auſculatricum obligationibus.

Quær. 1. QUales eſſe debeant Præfectæ rotæ, & januæ.

Reſp. Debere eſſe irreprehenſibilis vitæ, diſcretas, prudentes, & quæ ſæcularium oculis bonis moribus ſint ſpectabiles. Oſtiaria ſit ſupra 40. annos, Sac. Congreg. *in Bononien.* 30. *Junii* 1617. ejuſdem quoque ætatis Rotaria, niſi aliter prudentiæ Epiſcopi viſum fuerit. Ita in edicto Viſitationis Apoſtolicæ apud Pignatell. *t. 6. conſult.* 85. *n.* 95. Neque Rotaria, neque Portinaria monialem ullam ad crates, aut rotas vocare debent, niſi perſona extranea habeat licentiam ſubſcriptam ab Epiſcopo, vel ejus deputato; & niſi monialis collocutura licentiam pariter obtinuerit ab Abbatiſſa. Aliter contravenientes ſunt ipſo facto privatæ voce activa, & paſſiva per tres menſes. Sub iiſdem pœnis prohibetur eiſdem Rotariæ, & Portinariæ, ne mittant, aut recipiant literas, munera, aut alia, niſi præcedente inſpectione Abbatiſſæ, & ejus licentia. Sacr. Congreg. 20. *Septemb.* 1593. apud Pignatel. *conſult. cit. n.* 179.

Quær. 2. An peccent Portinaria, & Rotaria januam, & rotam reſpective non cuſtodientes.

Reſp. Si faciant ex inadvertentia, certum eſt non peccare, immo addit Ceſpedes *de dub. milit. dub.* 16. *neque ſi advertere teneatur.* Sic nauta, cui navis gubernium commiſſum eſt, non peccat, ſi ex inadvertentia omittat, licet teneatur advertere. Hoc tamen

non

non placet Zumel. Valent. & aliis; quia advertere, & debere advertere, sicut scire, & debere scire, sunt paria. Si vero omissio custodiæ procedat ex negligentia, ex qua maxime moniales captent occasionem colloquendi cum extraneis,& extra mittendi res prohibitas cum periculo earum spirituali, talem omissionem mortaliter peccaminosam esse nõ dubito, quia omnibus exercentibus aliquod officium hæc communis obligatio est, ut illud cum debita cautela, & diligentia exerceant, ut habetur ex Panor. *in c.ad aures,n.3. de ætat. & qual.*

Quær. 3. An Rotaria, & Portinaria, si videant ad januam, vel ad rotam delicta aliqua in occulto a monialibus perpetrari, teneantur revelare Abbatissæ.

Resp. Si moniales delinquentes fraterne admonitæ a sua nequitia non desistant, tenentur Rotaria, & Portinaria deferre Abbatissæ, ut resipiscant, quia bonum illarum spirituale bono famæ debet præponderare. Molin. Dicastil. Bannez, & alii. Quod a fortiori procedit, quando delicta illa vergunt in præjudicium communitatis; quia secretum non potest obligare contra justitiam, & charitatem alteri debitam. Rotaria autem, & Portinaria ex justitia, & charitate tenentur damna Religionis præcavere; a qua obligatione non sunt immunes, etiam si promisissent cum juramento non revelare; quia juramentum non potest esse vinculum iniquitatis. Ita Doctores citati.

Quær. 4. An peccent Rotaria, & Portinaria videntes, & non impedientes moniales, quæ recipiunt, aut mittunt literas sine licentia Abbatissæ.

Resp. Peccare, si extet præceptum regu-

læ, aut Superioris, vel vigeat Constitutio Clementis VIII. prohibens, ne literæ, seu Epistolæ ullo modo a monialibus scribantur sine licentia Superiorum, nec recipiantur, nisi prius lectæ fuerint a Præfecta monasterii. Ratio est; quia licet negative se habeant, indirecte tamen, & interpretative per voluntariam omissionem ejus, ad quod tenentur, censentur violationi præcepti, & monialium malo cooperari; & proinde delinquunt, nisi moniales essent talis conditionis, ut probabiliter judicari posset, Abbatissam daturam facultatem, si peterent, aut saltem ratum postea habituram, si sciret. Vel nisi ex consuetudine, aut patientia Abbatissæ scientis, & dissimulantis receptum esset, ut non tam severe nec cum tanto onere munus obeant custodiendæ rotæ, vel portæ. Dicastil. *tract.* 2. *disp.* 4. *dub.* 7. *n.* 165. & Rebel. *lib.* 2. *q.* 16. *n.* 2.

Quær. 5. An Rotaria, & Portinaria peccent, si occasione muneris, curiosius inquirant ab extraneis ea, quorum notitia ad ipsas nihil attinet.

Resp. Per se solum venialiter peccare; quia non est magna inordinatio, quod appetant scire, quæ ad se non pertinent. Possunt tamen peccare lethaliter ratione circumstantiarum, nempe si esset illis graviter prohibitum in his vanis, & curiosis ad januam, vel ad rotam cum extraneis detineri; vel si vellent scire, quæ ad alias moniales spectant, cum illarum notabili displicentia, quia hoc posset rixas parere, & dissensiones. Item si collocutio esset periculosa, utpote inductiva ad peccatum; vel si non possent scire, nisi alterum ad malum inducant, ut si vellent scire arcanum alteri commissum,

ma-

maxime si patefieri non posset sine alterius præjudicio; vel si appetant scire intentione utendi tali notitia in alterius damnum. Hæc omnia Lessius *de just. & jur. lib. 4. cap. 4. dub. 11. num. 83. & seqq.*

Quær. 6. An peccent Rotaria, & Portinaria aperientes literas monialium ad extraneos, vel extraneorum ad moniales.

Resp. Cum communi Doctorum affirmative. Quia unusquisque habet jus ad suum secretum scriptis mandatum, ut ipse solum scita, vel cui voluerit per epistolam revelare, unde invito secreti domino illud per literarum aperitionem inquirere est peccatum mortale, nisi interveniat consensus saltem interpretativus mittentis literas, aut illius ad quem mittuntur; vel nisi excuset materiæ parvitas, aut curiositas absque periculo gravis damni, & injuriæ. Sanch. Navar. Azor. Trullenc. & alii; qui pariter excusant aperientem, quando rationabiliter credit, aliquid in proprium damnum in hujusmodi literis contineri. Quia tunc jure suo utitur se indemnem servando; hoc enim pertinet ad jus propriæ defensionis. In his tamen casibus ea solum legere potest, quæ attinent ad finem, ratione cujus indagatio secreti fit licita; reliqua contenta sunt transilienda, & sub secreto servanda.

Quær. 7. An Portinaria non impediens ingredientem intra clausuram sub prætextu facultatum peccet, & incidat in excommunicationem.

Resp. Affirmative, ex Gregorii XIII. Constitut. quæ incipit *Ubi gratia*. Quia cum ex officio teneatur impedire, & non impediat, indirecte cooperatur, consequenter ingredientem admittere censetur. Bonacina *de*

clauſ. qu. 1. *punct.* 6. *nu.* 25. qui pariter ſuſtinet in eandem excommunicationem incidere, quamvis nullo modo cooperaverit ingreſsui, ſi tamen perſonam ſic ingreſſam vel non expellat, cum poſſit, vel diutius ſua locutione detineat; idem enim eſt, ac ſi admitteret; nam *admittere* in ſua propria, & rigoroſa ſignificatione importat etiam approbare jam factum, ut teſtatur Rebuffus *l.* 14. §. *rem admiſiſſe videtur ff. de verbor. ſignific.* Excommunicatio hæc eſt Summo Pontifici reſervata. Neque ad ipſam incurrendam requiritur præſumptio, cum in præfata Gregorii Conſtitutione nullum adhibeatur verbum præſumptionem importans, ſicut in motu proprio Pauli V. adhibetur. Bonac. *loc. cit. n.* 18.

Quær. 8. An peccet, & in eandem incidat excommunicationem admittendo, vel non impediendo ingredientes non ſub prætextu facultatum, ſed abſolute ſine licentia.

Reſp. Quod ſic; quia Pontifex ſub iiſdem terminis eandem excommunicationis pœnam ſtatuit contra admittentes, ac contra ingredientes, ibi, *Sub eadem excommunicationis pœna*. Cum igitur excommunicatio contra ingredientes afficiat non ſolum ingredientes prætextu facultatum, ſed etiam ingredientes ſine ulla prorſus licentia, ut ex ſtylo Curiæ, Sac. Congr. decretis, Doctorum auctoritate probavimus *ſupra cap.* 7. §. 9. *q.* 2. eadem excommunicatio afficiet etiam Portinariam non ſolum admittentem ingredientes prætextu facultatum, ſed etiam ingredientes ſine licentia. Immo puto eadem excommunicatione ligari admittendo taliter ingredientes, etiam ſi exiſtimet ipſos ingredi cum legitima facultate. Quia cum ex officio teneatur inquirere de licen-

licentia, si omittit, tam est in dolo, quam si sciens sine licentia admitteret, *Cap. fin. de clandest. despons̃at. l. quod te*, §. *idem de reb. credit*. & ibi Gloss. Bart. Bald. & cæteri Doctores. Nec potest juvari a bona fide; quia, dum omittit inquisitionem, quæ ei incumbit ex officio, subintrat negligentia crassa, & affectata, quæ non excusat, sed habetur pro scientia, *Clement*. I. *v. scienter de consanguinit. & affin*. Glofs. *ibid*. Anchar. & Tiraq. Unde non potest excusare, nec inducere bonam fidem. Pasqual. *in qq. Moral. jurid. q.* 162. *n.*8.

Quær. 9. An peccet Portinaria admittens aliquem intra septa monasterii sine licentia, ad tuendum illum a gravi damno in vita, bonis, aut honore.

Resp. Non peccare; quia sicut ingrediens in dictis casibus non peccat, cum lex positiva de clausura non obliget ad sui observantiam cum tanto rigore; ita neque Portinaria permittens ingredi personam illam peccabit, cum actio cooperantis bona dicatur, aut mala, juxta bonitatem, vel malitiam actionis ejus, cui cooperatur. Duard. *in cap. omnis utriusque sexus t.* 2. *disp.* 16. *sect.* 36. *n.* 5. & resumitur ex Bordon. *res.* 76. *n.* 89. ubi habet, quod si Religiosus actu a satellitibus Curiæ laicalis insecutus se reciperet intra clausuram, eumque portinaria admitteret, ibique per aliquot dies manere, aliud securius refugium non habens, & moniales id ignorarent, excepta dicta Portinaria, quæ illum occultaret, nullum peccatum committeret, tum Religiosus ingrediens, & manens, tum Portinaria recipiens, quamvis alias talis Religiosus esset culpabilis. Ratio est; qui ad laicos non spectat capere, aut corrigere Religiosos,

sed ad suos Superiores. Necesse tamen est quod insecutio satellitum sit actualis, & nullum aliud sit effugium.

Quær. 10. An Auscultatrices propalantes, quæ occasione sui officii audierunt, peccent mortaliter.

Resp. Si id, quod propalant, vergat in grave alterius detrimentum, non est dubium peccare mortaliter, quia tam ex parte materiæ, quam ratione officii ex pacto tacito inest gravis obligatio tacendi. Si vero leve alterius damnum sequatur ex revelatione, dicendæ sunt mortaliter non peccare, parvitate materiæ excusante. Si prævideant, monialem ex revelatione etiam rei ex se indifferentis esse contristandam, peccant contra charitatem. Si detegant audita non ex animo lædendi, revera tamen lædant, peccant mortaliter, vel venialiter juxta negligentiam, vel inconsiderationem; si enim hæc fuit gravis, erit mortale; veniale vero, si levis. Bassæus *v. secretum n.* 5. Tenentur tamen revelare Abbatissæ, si quæ viderint, vel audierint, religiosis moribus dissona, & regularis observantiæ destructiva. D. Th. 2. 2. *q.* 70. *art.* 1. *ad* 2. Auscultatrices enim sunt oculi Abbatissæ, adeoque ex officio tenentur explorare, & explorata referre; alioquin omittentes officio suo non satisfacerent, essentque causa indirecta scandalorum, quæ ex tali omissione possunt oriri.

Quær. 11. An Auscultatrices, quando ratione officii assistunt collocutionibus, possint colloqui cum Regularibus accedentibus ad alloquendum cum moniali aliqua particulari.

Resp. Affirmat Pellizarius ex Bonacina, quia præsumitur tacita Superioris licentia ex

regu-

regulæ connexorum, de quibus idem est judicium. Oppositæ tamen sententiæ adhæreo. Quia principium illud de connexis locum habet, quando connexa sunt inseparabilia, non sic si separabilia, ut communiter scribentes. Moniales autem cum licentia colloquentes, & Auscultatrices non sunt connexæ in ordine ad locutionem, siquidem loqui optime possunt moniales. aliæ, Auscultatricibus silentibus.

§. XI.

De Conversarum obligationibus, & Brivilegiis.

Quær. 1. QUænam in Conversarum receptione sint observanda.

Resp. Tam quoad receptionem, quam quoad professionem ea omnia esse observanda, quæ supra de Novitiis choristis recipiendis, & admittendis sunt dicta; eadem enim praxis in utrisque servanda, ex Sac. Congregat. præter quam in constitutione dotis; nam moniales velatæ tam intra, quam supra numerum absque dotali eleemosyna non debent admitti: in monialibus vero Conversis non semper spectatur dos, sed aliquando necessitas monasterii, ex declaratione ejusdem Sac. Congreg. *die 20. Martii* 1596. qua necessitate cessante, exigendam esse a supranumerariis Conversis dotem duplicatam persolvi solitam, censet. Tamburin. *de jure Abbatiss. disp. 5. q. 7. nu.* 1. juxta decretum Sac. Congreg. *die 6. Maii* 1604.

Quær. 2. An Conversæ sint veræ religiosæ.

Resp. Quod sic; emittunt enim tria

religionis vota, quæ religiosi status essentiam constituunt. Quare sunt incapaces proprii; & quidquid acquirunt, acquirunt monasterio, ipsisque est prohibitum testari. Gaudent privilegio Canonis, & fori, quia sunt personæ Ecclesiasticæ, & fruuntur omnibus Religionis privilegiis, quorum ratione sui status sunt capaces, quia vere per professionem sunt religioni incorporatæ. Lezana *t. 2. q. Regul. cap. 8. num. 29.*

Quær. 3. An Conversæ teneantur ad perpetuam clausuram.

Resp. Teneri, ex Bonifacio VIII. *cap. periculoso de stat. regul. in 6.* Concil. Trid. *sess. 25. de regul. cap. 5.* & ex Constitut. Pii V. quæ incipit *Circa pastoralis.* Ita quod neque possunt egredi ad ornandum Altare in Ecclesia externam. Sac. Congr. *27. Octobris 1592.* Neque ad effectum claudendi, vel aperiendi januam monasterii, sed hoc munus alteri extra clausuram degenti est demandandum. Eadem Sac. Congr. apud Barbos. *de jur. Eccles. lib. 1. cap. 44. num. 42.* Si tamen alicubi vigeat consuetudo prædictas Conversas egredi pro quæstu, potest tolerari, ita tamen ut cessante monasterii necessitate, ipsæ quoque cessent a quæstu. Sac. Congr. 14. *April. 1615.* & servatis conditionibus pro egressu ibi præscriptis, & a nobis supra relatis *cap. 7. §. 9 quæst. 13.* quo Lectorem brevitatis gratia remitto.

Quær. 4. Utrum Conversæ teneantur ex præcepto recitare orationes, quæ sunt eis per regulam præscriptæ, sicut moniales choristæ horas canonicas.

Non teneri, quia regula, universaliter loquendo, non obligat ad culpam. Eadem est ratio de monialibus choro

addi-

addictis, quia istæ non solum tenentur ex vi Constitutionum recitare horas canonicas, sed etiam ex consuetudine universalis Ecclesiæ, quæ obligat illas sub gravi, ut diximus suo loco. Ita Peregrin *ad Constit. sui Ordin. part. 2. cap. 5. lit. R.* Ubi subdit, quod, quamvis Conversæ teneantur de jure Divino preces ad Deum fundere pro benefactoribus, possunt tamen aliis orationibus, & piis operibus satisfacere. Imo suo modo pro benefactoribus orare censentur, dum monialibus orantibus inserviunt. Barthol. a S. Fausto *lib. 6. q.* 170.

Quær. 5. An monialis professa, & choro addicta possit de Superioris auctoritate ad statum Conversarum transferri.

Resp. Contra Navar. *in cap. quando de consecrat. dist* 1. *quæst.* 20. *nu.* 20. posse transferri, quia non variatur religionis status, sed illæsus manet. Debet tamen intervenire justa causa, quæ esse posset, vel punitio gravis delicti, vel ineptitudo ad alia munera. Ita Sotus, Aragon. Ledes. & Barthol. a S. Fausto *in suo Thesauro lib. 6. q.* 178. ubi addit; quod monialis sic translata a divini Officii recitatione fit libera. Quia hæc recitandi obligatio oritur ex consuetudine generali, in quantum est deputata ad chorum; unde eo ipso, quod ex justa causa, & Superioris auctoritate a chori obligatione est liberata, ab obligatione pariter Officii debet censeri absoluta.

Quær. 6. An e contra monialis Conversa possit transferri ad statum monialium choristarum.

Resp. Affirmat, licet cum aliqua formidine, Pellizarius *de monial. cap.* 1. *num.* 13. ob rationem superius adductam, scilicet, quia per talem translationem non variatur

status

status Religionis substantialiter, sed tantum accidentaliter, cum moniales laicæ, seu Conversæ, & moniales vacantes choro adstringantur iisdem votis substantialibus, imo & iisdem obligationibus, excepta obligatione recitandi horas canonicas. Ad hanc tamen translationem tria requiri, advertit Sanchez, *lib.6. moral. cap.7. n.81.* videlicet, causa justa, & gravis, consensus capitularis monialium, & licentia Episcopi, si moniales illi subdantur; Generalis vero, aut Provincialis, si sint exemptæ. Nullatenus sufficit Superioris localis licentia, quia hæc translatio gravis est, nec censetur Prælatis localibus concessa.

Negant alii, posse fieri hujusmodi translationem, inconsulto summo Pontifice. Primo quia obstat decretum Sac. Congr. jussu Clementis VIII. editum, 19. *Maji* 1603. super receptione, & educatione Novitiorum, quod ita habet: *Sed qui ad Conversorum habitum recepti fuerint, ad Clericorum statum transire, etiam durante tempore probationis, non possint.* Secundo, quia sicuti sine Pontificis licentia nequit fieri transitus de arctiori ad laxiorem Religionem; ita neque de statu arctiori ad laxiorem intra eandem Religionem. Cum igitur status Conversarum, utpote ad inferiora ministeria deputatus, sit durior, & asperior, & juxta majorem, aut minorem austeritatem pensanda sit major, aut minor perfectio quoad transitum, ut per Sanch. *loc. cit. nn.* 21. non poterit fieri transitus monialis Conversæ ad statum Choristarum. Tertio, principalis pars voti solemnis in Conversis sunt onera tali statui annexæ, ita quod ex vi suæ professionis non teneantur obedire Superiori

præcipienti aliqua ad statum Choristarum tantum spectantia, cum professæ sint obedientiam secundum regulam, & regula ipsas non obliget ad aliquid ultra proprium statum. Sicuti ergo solius Pontificis est dispensare in eo voto solemni, ita & in hac principali parte.

Omisso nihilominus, an sufficiat solius Prælati licentia, an ulterius requiratur Pontificis dispensatio, censeo cum Lezana *t. 2. qq. regular. cap.* 8. *nu.* 22. translationes hujusmodi non esse indulgendas. Tum ut Conversæ sequantur suam vocationem, qua vocatæ sunt, juxta præscriptum Apostoli 1. ad Corinth. 7. Tum ut auferatur ansa, vel occasio ambitionis, quæ ut plurimum ad talem translationem desiderandam eas solet impellere. Tum denique ut evitentur offensiones, æmulationes, & exprobrationes prioris status, quæ de facili magno cum scandalo possunt oriri. Certum enim est, quod semper ex novitiatibus malæ excitantur, ac proinde tanquam perniciosas rejiciendas esse, probat aliis adductis Valenz. *conf.* 70. *nu.* 26. *& seqq.*

Quær. 7. An eveniente causa hujusmodi translationis, debeat Conversa probationis annum repetere.

Resp. Videri quod sic; quia Conversæ non probant in suis novitiatibus omnes observantias, quas Choristæ; unde cum transferuntur, debent super his pariter experiri; & ita fuisse declaratum a Sac. Congreg. 1617. refert Peyrinus *tom. 2. qu. 3. cap.* 1. § 5. *n.* 148. ubi contrarium sustinet; quia Novitiæ non coguntur probare omnes austeritates, & observantias Religionis; sed sufficit, quod per annum permaneant sub obedientia suorum

num ſuperiorum; additque, ita vidiſſe obſervatum in praxi, & decretum Sac. Congr. citatum vel non eſse authenticum, vel non eſse uſu receptum.

Quær. 8. An Converſæ teneantur ſub mortali exercere ea, ad quæ ex officio ſunt deputatæ in monaſterio.

Reſp. Peccare mortaliter, ſi notabiliter ſint negligentes; quia in profeſſione fit contractus inter Religionem, & ipſas, per quem contractum religio illis omnia neceſſaria ad decentem ſtatum promittit, ipſæ vero exhibent ſe Religioni paratas ad ea munera, ad quæ per profeſſionem ſunt deputatæ. Quare ex juſtitia tenentur talia munera exhibere, alioquin peccabunt mortaliter contra juſtitiam. Peregrin. *loc. cit. lit. Q.* ubi advertit non eſſe tam faciliter de peccato mortali damnandas, vel quia ad tam gravem obligationem non advertunt, vel quia Superiores tam rigoroſe non exigunt, vel quia negligentia non eſt adeo notabilis, ut cenſenda ſit conſtituere lethale peccatum.

Quær. 9. An Converſæ poſſint aliquid exigere a monialibus particularibus pro famulatu ipſis præſtito de commiſſione Abbatiſsæ.

Reſp. Negative; quia nequit aliquid exigi, aut recipi pro opere alias debito ex juſtitia. Sotus, Covar. Medin. & Leſſius *de juſt. & jur. lib. 2. cap. 14. dub. 9. n. 63.* Illum autem famulatum monialibus tenentur præſtare Converſæ ex vi profeſſionis, & contractus initi cum monaſterio, ut diximus; adeoque pro ipſo nihil poſſint exigere, aut recipere, niſi fortaſse eis detur in quandam liberalem remunerationem ſervitii præſtiti, quia ex una parte, id quod datur ex gratitudine, non datur ut pretium ſervitii alias debiti;

biti; ex alia vero inter Religiosas ejusdem Conventus ex præsumpta voluntate Abbatissæ permittitur aliqua donatio; nam quidquid acquiritur, semper Conventui acquiritur. Llamas, Fagundez, Peyrin. Caramuel, & alii. Secus vero si aliquid daretur ob timorem, quod segniter essent famulatum debitum præstaturæ. Quia non censeretur dari sponte, sed coacte. Lessius *loc. cit. nn.* 64.

Quær. 16. An peccent Conversæ negligendo conservationem illarum rerum, quæ sunt earum curæ commissæ.

Resp. Peccare; quia tenentur ex justitia non solum non dissipare, sed etiam conservare res, quæ earum curæ mandantur. Tum quia contra votum paupertatis est, bona monasterii ex negligentia dispergere; nam ut notat Layman *lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 7. *n.* 6. posse rem arbitratu suo destruere, est actus proprius dominii; dominium autem repugnat paupertati.

Quær. 11. An excommunicatio lata ab Episcopo contra moniales cum extraneis colloquentes, vel ad januam, aut locutorium accedentes, afficiat Conversas.

Resp. Videri, quod non; quia ut asserit Tuschus *lit. M. v. Moniales, conclus.* 333. Conversæ non sunt vere moniales, quamvis Professionem emittant; differunt enim in multis, nempe nomine, exercitio, & in aliquibus locis non servant rigorose clausuram, non habent vocem, non tenentur ad divinas preces, & multas differentias congerit Fridericus de Senis *cons.* 213. Afflict. Franc. Abb. quos refert & sequitur Marcus Vivald. *in Arca Theolog. Mor. de Monialib.*

In-

Inquisit. 2. *num.* 91. Sed oppositum omnino sustinendum. Quia secundum formalem significationem nomine monialium veniunt etiam Conversæ, *can. ut lex* 27. *quæst.* 1. *cap. non dubiam de sentent. excommunicat.* Emittunt enim tria Religionis vota, quæ essentiam Religiosi status constituunt. Neque differentiæ adductæ extrahunt illas a formali statu monialium; quia sunt religioso statui extrinsecæ, & accidentales, atque adeo non mutant naturam rei. Abb. *cons.* 62. *in controversia num.* 8. *in fin.* & *num.* 9. *ver. de jure commun. lib.* 2. & *n.* 10. Januarius, & Diana *in opere coord. t.* 5. *tract.* 1. *res.* 88. *nu.* 2.

Quær. 12. An liceat Conversis per notabile tempus in die festo conficere, & coquere bellaria.

Resp. Videri quod non; opus nanque servile est, & proprie pertinens ad servos, consequenter opus prohibitum. Oppositum nihilominus sustinendum. Sicut enim ex communi Doctorum sententia cum Div. Thom. 2. 2. *quæst.* 12. *art.* 4. *ad* 4. licitum est in die festo parare fercula quamvis superflua, & ad oblectationem tantum inservientia, quia urget ratio aliqua necessitatis, & congruitatis, fundata in hoc, quod hujusmodi fercula non ita suavia sunt, si altera die sint præparata; ita licebit conficere, & coquere bellaria, cum neque illa ita congruenter se habeant, si sint anticipate præparata. Imo stante consuetudine conficiendi dicta bellaria in die festo, ex tacito saltem Superiorum consensu, resultat probabilis conjectura, quod non fuerit mens Ecclesiæ, sub præcepto abstinendi a servilibus tam ordinarias actiones compre-

prehendere. Tambur. *in decal. lib.* 4. *cap.* 3. §. 2. *num.* 10.

Et hoc locum habere etiam, si bellaria vendantur extraneis, putant Sylvest. Angel. Rosel. Nald. & Sanch. *t.* 2. *consf. lib.* 5. *cap.* 2. *dub.* 6. *nu.* 11. Quia lucrum non immutat operationem, ut cum aliis notat Suar. *tom.* 1. *de relig. lib.* 2. *cap.* 25. atque adeo non facit, ut de licita fiat illicita. Ego tamen censeo, ex alio saltem capite non licere, scilicet, quia generaliter monialibus vetitum est parare, aut vendere cibos extraneis, exceptis rebus minimi momenti pro infirmis, ac consanguineis. Sac. Congreg. teste Barbosa *lib.* 1. *jur. eccl. cap.* 44. *num.* 58.

Quær. 13. An liceat Conversis in die festo legumina minutioribus purgamentis secernere, & diligenter emundare.

Resp. Affirmative. Quia hoc quoque pertinet ad ciborum usum, quos parare licet in die festo, per Doctores supracitatos. Tum etiam quia modicissimæ applicationis est hujusmodi occupatio, unde recreationis causa ab honestis etiam fœminis excipi solet. Non licebit vero, nisi aliqua gravis necessitas urgeat, farinam a furfure subcerniculo segregare, quia magnam exigit occupationem. Solum excusabit a mortali materiæ parvitas, quam extendunt ad tres quadrantes horæ Bonac. Reginald. Joan. a Cruce, & alii; ad horam integram Azor. Suar. Sanch. Fagund. & Palaus; ad duas integras horas Granad. Filiuc. Enriq. & Diana; ad tres etiam horas ampliant Marchant. & Pasqualig. Quia octava pars respectu totius diei censetur exigua pars. Ego tamen a secunda sententia non recedo.

Quær.

Quær. 14. An Converfæ coquinæ defervientes, & parantes cibos pro numerofa familia fint immunes a jejunio.

Refp. Affirmative; quia in tali præparatione tractant cacabos, & ollas magnas, deferunt ligna, hauriunt aquam, huc, illucque difcurrunt, ex quibus omnibus refultant labor valde notabilis; & licet pauca fint fercula, quantitas nihilominus cujufcunque ferculi parandi pluribus ferculis æquivalet. Quod fi non laborant tota die, cum non habeant parare cœnam, tamen poft prandium habent parare plura pro die fequenti; & deinde fufficit, quod exercitium parandi prandium requirat magnum laborem; nam debent pro ipfo confervare vires. Ita Pafqualigus *de jejun. dec.* 297. *num.* 4. Ubi advertit, hoc quoque probabiliter procedere etiam, quando jejunia funt de præcepto regulæ, quia regula, quamvis voluntarie fufcepta, non obligat plufquam obliget lex, & ideo ipfa pariter definit obligare, quando proportionaliter legis definit obligatio.

Quær. 15. An Converfæ lavantes fupellectilem lineam, vulgo, *far la bocata*, excufentur a jejunio.

Refp. Excufari; quia hujufmodi exercitium five confideretur in præparatione eorum, quæ necefsaria funt pro lavatione, five in actu ipfo lavandi, five in afportatione fupellectilis lineæ, ut Soli expandatur, & poftea colligatur, inter laboriofa eft reponendum. Et quidem labor ipfius excedit laborem nonnullarum artium, quas communiter Doctores admittunt inter excufantes.

Neque neceffe eft, ut exercitium hoc fit continuum, fed fufficit, quod duret una,

aut

aut altera die, adhoc ut cesset pro illis diebus obligatio jejunandi; quia, ficuti obligatio est annexa diei, ita quando eadem dies habet aliquid incompossibile cum jejunio, excludit obligationem ad ipsum. Imo hoc pariter verum est, etiam si in hoc exercitio non insumatur tota dies, sed tantum bona pars ipsius: nam cum sit exercitium laboriosum, requirit vires integras, & floridas, quod non contingit, quando vires macerantur per jejunium. Ita Pasqual. *loc. cit. decis.* 304. Ubi etiam excusat complicantes supellectilem lineam jam mundatam; quod an verum sit, judicent alii, ego enim in hoc non video laborem sufficientem ad excusandum.

Quær. 16. An Conversæ inservientes mensæ frangant jejunium, si aliquid comedant immediate antequam inserviant.

Resp. Non frangere, etiam si non indigeant ad vitandam debilitatem. Ita viginti Doctores, quos refert, & sequitur Pasqual. *loc. cit. decis.* 128. ubi addit, comestionem illam posse esse in ea majori quantitate, quæ libuerit, ita ut, etiam si sit sufficiens ad constituendum prandium, non per hoc impediat, quin possint rursus, completo servitio, comedere. Ratio horum omnium est; quia prior illa comestio est moraliter eadem cum subsequenti; nam servitium illud, quod mediat, cum sit pars illius prandii, non interrumpit moraliter prandium, atque adeo comestio subsequens censetur complere priorem, & constituere unicum prandium cum ipsa. Neque requiritur intentio anticipandi prandium, sed sufficit, quod opere ipso inchoetur. Imo etiam si proposuerint non comedere amplius post servitium possunt mutare propositum, & rursum

sum comedere, quia durat id, per quod moraliter continuari potest subsequens comestio cum præcedenti.

§. XII.

De Tertiariarum obligationibus, & Privilegiis.

Quær. 1. Quænam mulieres veniant nomine Tertiariarum.

Resp. Prout ad præsens nostrum institutum facit, venire mulieres illas, quæ vota essentialia non emittentes regulam alicujus Religionis approbatæ servant in propriis domibus, & quandoque etiam in communi aliqua domo habitantes, ejusdemque Religionis habitum deferentes, quarum aliquæ juxta proprium profitendi modum a Summis Pontificibus approbatum emittunt votum simplex castitatis, vel obedientiæ; aliæ nullum nisi forsan obedientiæ, Casarrub. *in Compend. privileg. mendic. v. Tertiarii num. 25.* Non sunt vere Religiosæ, nec illarum vivendi modus appellari potest Religio, quia tribus votis essentialibus non ligantur. Casarrub. Rodriq. Lezana *t. 2. qq. regular. cap. 15. nu. 7.* Atque adeo dici non possunt Apostatæ, si ab eo statu recedant, matrimonio se copulantes, aut habitum deserentes. Peccabunt tamen in dimissione habitus, si illum per totam vitam voverunt gestare.

Quær. 2. A quibus sint admittendæ ad habitum, & professionem.

Resp. Admittendas esse ad habitum a Superioribus Regularibus ad id privilegium habentibus; quales sunt Minores S. Francisci, Dominicani, Augustiniani, Carmelita-

litani, Servitæ, & Minimi. Lezana *loc. cit. n.* 8. *& seqq.* Debet tamen intervenire Ordinarii loci licentia, qui non aliter eam concedet, quam si ei de qualitatibus ad id requisitis diligenti prævio examine constiterit. Sac. Congreg. 20. *Decemb.* 1616. Non per hoc explorare debet earum voluntates, si domi degunt, & ibi cœlibatus votum emittunt, ut ex Sac. Congr. refert Barbosa *in Collect. Bullar. v. Tertiaria.* In manibus quoque alicujus Superioris eorum Ordinum, vel habentis a Superiore aliquo auctoritatem emitti debet professio, quam præcedere debet aliquod tempus probationis; cum enim facultas recipiendi Tertiarias Prælatis Regularibus concessa intelligi debeat de personis idoneis, & pro talibus habitis, ad judicandum de illarum idoneitate, tempus aliquod est necessarium. Lezana *loc. cit. n.* 22.

Quær. 3. Quænam qualitates in admittendis ad habitum requirantur.

Resp. Inter qualitates requisitas computandas esse illas, quas Sac. Congregatio Episcop. & Regular. 20. *Decembris* 1616. observari præcepit. Prima, quod non recipiantur ad habitum, *nisi spectatæ vitæ fuerint*, idest bonis moribus, seu virtutibus ornatæ. Secunda, quod habeant *de proprio, ut inde sufficienter vivere possint*. Tertia, quod sint *annorum saltem* 40. Quarta quod non habitent *cum aliis viris quam cum consanguineis, vel affinibus in primo tantum gradu*. Quinta, quod non recipiantur, ut diximus supra, nisi *ab Ordinario loci licentia prius impetrata*. Sexta quod *in habitu deferendo omnino abstineant a velo supra caput, quod superlutum vocant, & a pectorali vulgo sottogola, & patientia*. Nulloque modo tolerari debet, quod, licet domi

habitantes, cum nam nutriant, cum habitus indecentia, & scandalo populi. Sac. Congreg. *in Hydruntina* 5. *Augusti* 1625.

Quær. 4. An defectus hujusmodi qualitatum irritet receptionem, seu professionem prædictarum mulierum.

Resp. Videri quod non; quia in decreto non apponitur clausula irritatoria, neque Sac. Congreg. utitur verbo *non possint*, aut simili, sed solum *non admittantur*; bene vero peccare mortaliter decreti hujusmodi trangressores. Lezana *loc. cit. n.* 40. Hæc tamen doctrina non est absolute admittenda, saltem quando deficeret Ordinarii loci licentia. Cum enim Sac. Congreg. utatur ablativo absoluto, *ab Ordinario loci licentia prius impetrata*, inducit conditionem, ut notant communiter Doctores, & proinde etiam formam. Bald. Surd. relati a Pasqualig. *in Laurent. nu.* 31. unde si non impleatur, admissio erit nulla.

Quær. 5. Quibus Prælatis Tertiariæ subjiciantur.

Resp. Si loquamur de Tertiariis vitam cœlibem, virginalem, & castam non ducentibus ex voto, subjici Ordinario ex declaratione Sac. Congr. apud Gavant. quem refert Lezan. *loc. cit. n.*35. qui *n.*41. addit subjici pariter gubernationi Superiorum Ordinum, quarum sunt Tertiariæ, quoad curam spiritualem tantum; cum enim sint aliquo modo membra religionum, quarum deferunt habitum, specialem diligentiam de salute illarum spirituali tenentur habere. Casarrub. & Miranda apud d. Lezanam. Illas tamen punire non possunt, nec illæ peccant non obediendo.

Si vero sermo sit de Tertiariis vitam cœlibem virginalem, & castam ducentibus ex

vo-

voto, quia per declarationem Leonis X. *die* 1. *Martii* 1518. & decretum Sac. Congreg. ab Ordinarii jurisdictione sunt exemptæ, consequens est, ut Prælatis suorum Ordinum plene subjiciantur, ne dicamus eas sub nullius jurisdictione esse; atque ita possunt illas sicut alios religiosos corrigere, & punire. Hinc Teodorus Stratius plura deducit, scilicet, Tertiarias hujusmodi casibus Episcopo reservatis non subjacere; posse tamen Prælatos, quibus subsunt, quoad illas, sicut quoad suos fratres, casus aliquos reservare, easque, saltem in foro conscientiæ, ab omnibus criminibus, & excessibus, ac etiam censuris, & pœnis Sedi Apostolicæ reservatis (exceptis contentis in Bulla Cœnæ) absolvere; nec non earum vota commutare, & cum illis in omnibus votis simplicibus, in quibus possunt Episcopi cum suis subditis, dispensare, quia hoc spectat ad potestatem jurisdictionis; & illi habent jurisdictionem quasi Episcopalem. Hæc tamen de mente Stratii sint dicta.

Quær. 6. Qualiter peccent Tertiariæ suam professionem transgredientes.

Resp. Delinquentes contra vota emissa peccare peccato sacrilegii, non est dubitandum. Transgredientes vero ea, quæ in professione promittunt, nullum peccatum committere, etiam si obligatio regulæ respectu religiosorum aliquam culpam saltem venialem inducat, tradit Lezana *loc. cit. n.* 19. Quia etsi in professione utantur verbo *promitto* nulli per hoc inducitur obligatio, praxi ita interpretante intentionem Pontificum talem modum vivendi approbantium, & Prælatorum Ordinum professionem hujusmodi suscipientium. Obligantur tamen ex Summorum Pontificum declara-

tionibus apud Lezan. *loc. cit.* ad ſubeundam pœnam, ſibi ob tranſgreſſiones regulæ a Superioribus ſuorum Ordinum infligendam.

Quær. 7. Quibus gaudeant privilegiis.

Reſp. Gaudere ſuorum Ordinum privilegiis, quorum ipſæ ſunt capaces, ex indultis Summorum Pontificum, apud Lezan. *l. c. nu.* 11. & 26. præcipue ex decreto Sac. Congreg. tenoris ſequentis: *Sacra Congregatio cenſuit &c. hujuſmodi mulieres, ſi vitam virginalem, aut cœlibem ſimpliciter expreſſe voverint, etiam in conſanguineorum, & affinium ſuorum, aut propriis domibus, vel ſeorſim habitantes, privilegiis Ordinis, cujus Regulæ habitum deferunt, exemptioneque ab Ordinarii juriſdictione frui debere.* Unde gaudere privilegio fori affirmant Sylveſter, Alterius, Duardus, & Pignatel. & ita declaravit Sac. Congreg. Immunit. *in Aſſiſien.* 16. *Novembris* 1655. & canonis. Gratian. Caſſarub. Portel. & Lezana, præſertim, quia hoc non tam eſt privilegium, quam jus commune competens cunctis perſonis Deo dicatis; ac etiam exemptione a gabellis, eadem Sac. Congreg. *in Tudertina* 4. *Auguſti* 1627. Nec non indulgentiis conceſſis Ordini, cujus ſunt Tertiariæ, ut conſtat ex conceſſione bullata Sixti IV. relata a Lezana *loc. cit. n.* 26. Quæ omnia intelligenda ſunt concurrentibus qualitatibus juxta declarationem Sac. Congreg. Concilii requiſitis, nempe ſi habitum aſſumpſerint, & virginalem, ſeu cœlibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto vitam elegerint. An autem prædictæ qualitates in hujuſmodi Tertiariis concurrant, Ordinarii judicium ſpectetur, Sac. Congreg. Epiſcop. 2. *Octobr.* 1616.

Quær. 8. A quibus recipere debeant Sacramenta.

Reſp.

Resp. Licet Tertiariæ virginalem, cœlibem, aut castam vidualem vitam ex voto ducentes possint quoad Sacramentorum receptionem uti privilegiis suorum Ordinum, Lezana *loc. cit. n.* 34. Si tamen Ordinarii, vel Parochi jus illis administrandi Sacramenta etiam tempore Paschatis, vel alias in eis jurisdictionem acquisiverint, non posse ipsas de cætero adversus Ordinarios, vel Parochos exemptione uti, sed observandam esse consuetudinem, censuit Sac. Congregat. apud Pignatel. *t.* 4. *consult.* 119. Sicut etiam fœminæ prædictam vitam non gerentes Eucharistiam in die Paschatis, extremam unctionem, & alia ecclesiastica Sacramenta (Sacramento pœnitentiæ duntaxat excepto) a proprio Sacerdote suscipere tenentur, ita enim decernitur in prædicta Bulla Leonis X. & Concilio Lateranensi.

Quær. 9. Quo in loco sint sepeliendæ.

Resp. Tertiariæ, sepulturam, *ubi voluerint, eligere valent*, ut habetur in Bulla Leonis X. & Concilio Lateranensi. Quod si de illis sint, quæ nec virginalem, cœlibem, aut castam vidualem vitam ducant ex voto, & non electa sepultura decedant, in earum parochiis sunt sepeliendæ Parocho interveniente, qui pariter intervenire debet, etiam quando in Regularium Ecclesiis tradendæ sunt sepulturæ, si, dum vixerint, in ipsis elegerint tumulari. Barbosa *in Collectan. v. Tertiaria*. E contra si de illis sint, quæ virginalem, cœlibem, aut castam vidualem vitam traducant, possunt in Ecclesiis suorum Ordinum sepeliri a solis Regularibus, Parocho minime requisito, imo contradicente. Sac. Congregat. Episcop. *in Nepesina* 11. *Decembris* 1615.

apud Sell. *in select. canon. cap. 35. num. 20.* & Sac. Congreg. Rit. *in Spoletana Terra Viso 20. Junii 1609.* apud Barb. *in Collectam, v. Regulares quoad sepulturam*. Etiamsi sine sepulturæ electione decesserint, quando tamen in dictis Ecclesiis communis sepultura pro ipsis reperitur. Sac. Congregat. *anno 1616.* Ita ut si communis sepultura in Ecclesiis ordinum, quorum sunt Tertiariæ, non reperiatur, sepeliri debeant in Parochiis, quando contingit, eas sine sepulturæ electione decedere, ut habetur in eodem decreto.

Quær. 10. An Tertiariæ consequi possint legatum factum pro monachata.

Resp. Posse, dummodo habeant qualitates, *ut supra* in decreto Sac. Congreg. requisitas. Ita Diana *in opere coord. tom. 9. tract. 2. resol. 175.* alios citans, & ratio desumitur tum *ex §. sed hoc præsenti, Authen. de Sanct. Episc. coll. 9.* tum ex eo, quod istæ sunt de ordine, ac modo vivendi approbato a Summis Pontificibus *in Clement.* 1. juncta Glossa *de relig. Domib.* & promittunt obedientiam, ut inquit Glossa *in d. Clement. v. obedientiam*, unde istæ sunt in aliquo sensu non improprio religiosæ. Hæc omnia juxta brevitatis nostræ institutum hucusque tradita S. R. Ecclesiæ censuræ omnino volo esse subjecta.

FINIS.

IN-

INDEX
RERUM NOTABILIUM.

Prior numerus indicat caput, secundus paragraphum, tertius quæsitum.

A

B

C

ad

An,

A qui-

An

L

M

N

O

Ad

R

Sa-

Ter-

T

V

Nec

FINIS.

